Gemeente Amsterdam

Jaarverslag 2021

Dit is een publicatie van de Gemeente Amsterdam
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
www.amsterdam.nl

Vormgeving: OBT, Den Haag
Fotografie: Fotobank Gemeente Amsterdam

Datum: 28 april 2022

Inkomsten Waar komt het vandaan?

€ 3.623,2 miljoen
Inkomsten uit het Rijk

+

€ 4.325,8 miljoen
Inkomsten binnen de gemeente

1	Gemeentefonds	€ 2.554,1 miljoen
2	Specifieke uitkeringen	€ 1.069,1 miljoen

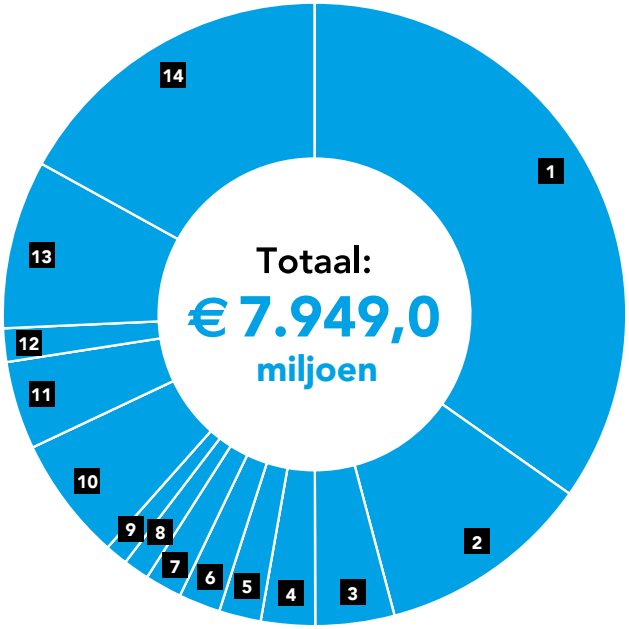

Lokale heffingen € 971,4 miljoen

3	Parkeergelden	€ 235,8 miljoen
4	OZB	€ 231,6 miljoen
5	Afvalstoffenheffing	€ 138,7 miljoen
6	Toeristenbelasting	€ 42,4 miljoen
7	Drinkwater	€ 147,8 miljoen
8	Leges	€ 100,8 miljoen
9	Rioolheffing	€ 74,3 miljoen

Andere inkomstenbronnen € 3.354,4 miljoen

10	Grondopbrengsten en winstnemingen	€ 952,2 miljoen
11	Erfpacht	€ 249,4 miljoen
12	Dividend	€ 63,9 miljoen
13	Overig	€ 669,8 miljoen
14	Onttrekkingen aan reserves	€ 1.419,1 miljoen

Wat is het resultaat?

Inkomsten	€ 7.949,0 miljoen
Uitgaven	€ 7.868,3 miljoen
Resultaat	€ 80,8 miljoen

Waar gaat het naar toe? **Uitgaven**

€ 7.868,3 miljoen

1	Veiligheid	€ 222,8 miljoen
2	Verkeer vervoer en waterstaat	€ 610,1 miljoen
3	Economie	€ 62,5 miljoen
4	Kunst, cultuur en erfgoed	€ 204,4 miljoen
5	Onderwijs	€ 255,6 miljoen
6	Sport	€ 81,2 miljoen
7	Werk, inkomen en participatie	€ 1.287,5 miljoen
8	Volksgezondheid, jeugd en zorg	€ 1.202,3 miljoen
9	Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	€ 439,6 miljoen
10	Grond	€ 845,0 miljoen
11	Wonen en groen	€ 394,3 miljoen
12	Moderne open overheid	€ 116,0 miljoen
A	A.1 - A.4 o.a. gemeentefonds, belastingen	€ 71,6 miljoen
A	A.5 toevoegingen aan reserves	€ 1.401,4 miljoen
B	Bestuur en organisatie	€ 673,9 miljoen

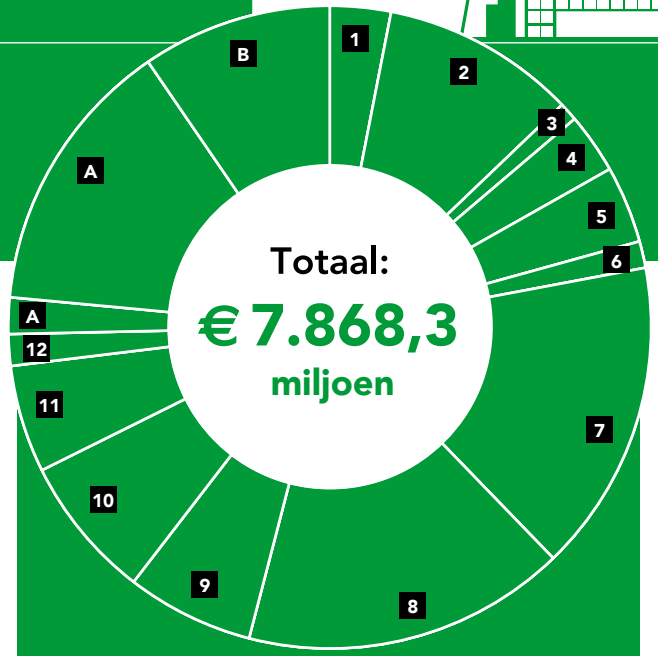

De gemeente Amsterdam heeft de grootste gemeentebegroting van Nederland. Dit overzicht geeft een beeld van de inkomsten en waar we deze aan hebben uitgegeven. Zo is inzichtelijk waar de inkomsten vandaan komen en waar we deze we weer aan uitgeven. Hiervoor wordt het geld verdeeld over twaalf beleidsprogramma's. Deze programma's worden verder uitgelicht in hoofdstuk 3 van dit jaarverslag, waar per programmaonderdeel onder andere wordt ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen, de behaalde resultaten en de financiële toelichtingen.

Overzicht prioriteiten stadsdelen

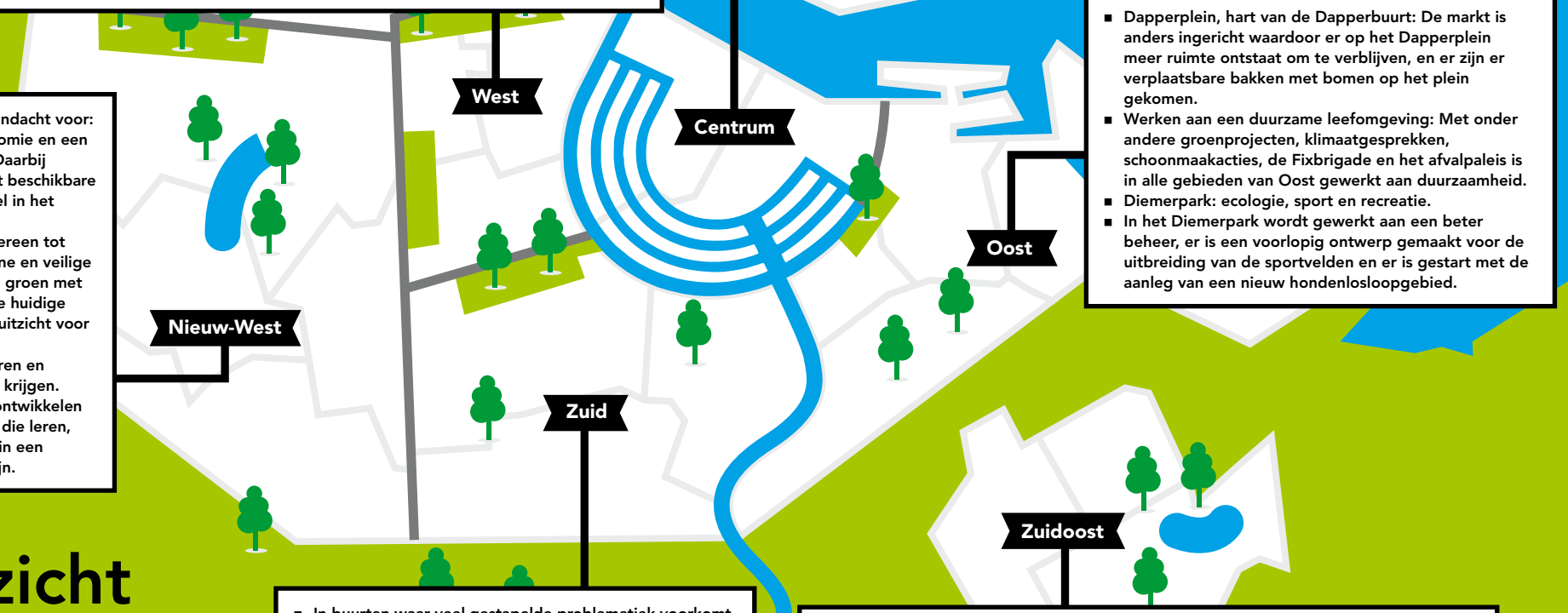

- De goede samenwerking tussen lokale partijen in de sociale basis en de nieuwe buurtteams en aanvullend een integrale armoede aanpak in de Columbusplein, Borger- en Staatsliedenbuurt zorgen dat Westbewoners sneller goede en laagdrempelige ondersteuning krijgen.
- Samen met bewoners en ondernemers hebben we gewerkt aan schone, duurzame en groene buurten:
  - De Schoonste Straat- competitie is uitgebreid van Bos en Lommer naar de Baarsjes, in totaal namen 41 straten deel.
  - West Begroot en Groen in de buurt initiatieven hebben gezorgd voor de aanleg van vele groenperken, plantenbakken, geveltuinen en een bijen- en vlindertuin. Acht locaties in West zijn omgevormd tot kruidenrijk grasland waarbij een totaal van 265.500 verwilderingsbollen is geplant voor extra biodiversiteit.
  - De herinrichting van de Bos en Lommerweg heeft gezorgd voor een levendige stadsstraat met groen waar je prettig kunt winkelen.
- We hebben een nieuwe, breed georiënteerde markt aan de Bos en Lommerweg ingesteld. We hebben succesvol ingezet op de oprichting van biz'en. We hebben lokale duurzame projecten ondersteund, zoals duurzaamheidsevenementen, grote energietransities zoals op het KetelhuisWG en via het Ware Westen duurzaam (koop)gedrag op het gebied van textiel als onderdeel van de transitie naar een circulaire stad. Ook zijn dit jaar mooie aantallen betaalbare woningen opgeleverd in de Wormerveerstraat en de hoek Donker Curtius-/ van Hallstraat en het prijswinnende duurzame wooncomplex van De Verbinding in de Spaarndammerbuurt.

- Aanpak binnenstad: voorzien in een verandering van de binnenstad waarin het aanbod (horeca, winkels, openbare ruimte, kunst, cultuur, etc.) zoveel mogelijk op Amsterdammers en mensen uit de regio is gericht, maar bezoekers welkom zijn.

- Op diverse plekken in Noord is geïnvesteerd in infrastructuur en openbare ruimte. Hierdoor heeft de bereikbaarheid een duidelijke impuls gekregen en kunnen bewoners gebruik maken van een kwalitatief betere openbare ruimte.
- Vooral in de ontwikkelbuurten en op het Buikslotermeerplein is er de nodige aandacht besteed aan het verbeteren van maatschappelijke- en culturele voorzieningen. Programmering is op verschillende plekken geïntensiveerd.
- Door in heel Noord te investeren in groen en pleinen is er meer ruimte ontstaan voor ontmoeting en ontspanning.

- Dapperplein, hart van de Dapperbuurt: De markt is anders ingericht waardoor er op het Dapperplein meer ruimte ontstaat om te verblijven, en er zijn er verplaatsbare bakken met bomen op het plein gekomen.
- Werken aan een duurzame leefomgeving: Met onder andere groenprojecten, klimaatgesprekken, schoonmaakacties, de Fixbrigade en het afvalpaleis is in alle gebieden van Oost gewerkt aan duurzaamheid.
- Diemerpark: ecologie, sport en recreatie.
- In het Diemerpark wordt gewerkt aan een beter beheer, er is een voorlopig ontwerp gemaakt voor de uitbreiding van de sportvelden en er is gestart met de aanleg van een nieuw hondenlosloopgebied.

Masterplan Nieuw-West, met aandacht voor:
- Zorg voor een gezonde economie en een stevig ondernemersklimaat. Daarbij maximale afstemming van het beschikbare werk op het arbeidspotentieel in het stadsdeel.
- Een gelijke toegang voor iedereen tot een fijne woning, in een schone en veilige omgeving met veel ruimte en groen met nadrukkelijk aandacht voor de huidige bewoners en het bieden van uitzicht voor de jeugd.
- Zorg dat alle kinderen, jongeren en volwassenen de juiste kansen krijgen. Zo kunnen zij zich maximaal ontwikkelen tot onafhankelijke individuen die leren, wonen, werken en recreëren in een omgeving waar ze trots op zijn.

- In buurten waar veel gestapelde problematiek voorkomt is samen met partners ingezet op versterking van de sociale cohesie en een passend zorg- en welzijnsaanbod;
- Samen met bewoners en partners is actief gewerkt aan klimaatbestendige en duurzame buurten;
- Het woningaanbod groeit, met name in het midden-segment zoals op de Buitenveldertselaan (248 woningen) en het toekomstige Havenstraatterrein (500 woningen waarvan 50% in het middensegment).

- Samen met buurtplatform ‘Hart voor de K-buurt’ zijn talrijke bewonersideeën om woon- en leefomgeving in de wijk te verbeteren, succesvol uitgevoerd en met inzet en ideeën van jongeren is een tijdelijke jongerencentrum (met ruimte voor de Southeast Drum Academy) geopend.
- Eerste WijkActieTeam gestart in Venserpolder met integrale laagdrempelige buurtvoorziening om woon- en veiligheidsproblemen op te lossen. Er is ook een buurtrechter actief.
- Meer dan 100 jongeren uit Zuidoost hebben gebruik gemaakt van de “pre-lease optie” in de nieuwe bouwwijk Amstel III. Ook is in de intentieovereenkomst en woonverordening vastgelegd dat voorrang aan inwoners uit Zuidoost wordt verleend.

Inhoudsopgave

Voorwoord 7

Leeswijzer 8

1. Bestuurlijke hoofdlijnen 11

2. Financiële hoofdlijnen 17

3. Programma's 26

- 3.1 Veiligheid 27
- 3.2 Verkeer, vervoer en waterstaat 42
- 3.3 Economie 73
- 3.4 Kunst, cultuur en erfgoed 85
- 3.5 Onderwijs 101
- 3.6 Sport 112
- 3.7 Werk, inkomen en participatie 120
- 3.8 Volksgezondheid, jeugd en zorg 138
- 3.9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening 168
- 3.10 Grond 206
- 3.11 Wonen en groen 220
- 3.12 Moderne open overheid 248
- 3.A Algemene dekkingsmiddelen 260
- 3.B Bestuur en organisatie 273

4. Verplichte paragrafen 287

- 4.1 Bedrijfsvoering 288
- 4.2 Financiering 301
- 4.3 Grondbeleid 311
- 4.4 Lokale heffingen 325
- 4.5 Onderhoud kapitaalgoederen 331
- 4.6 Verbonden partijen 347
- 4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 355
- 4.8 Investeringsparagraaf 362

5. Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie, ACAM en Rekenkamer 367

6. Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling 373

- 6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva 374
- 6.2 Grondslagen van resultaatbepaling 378

7. Overzicht baten en lasten per programma(onderdeel) 381

- 7.1 Overzicht baten en lasten per programma 382
- 7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel 386
- 7.3 Overzicht incidentele baten en lasten 392
- 7.4 Taakveldenrealisatie 395
- 7.5 Brugstaat 399

8. Balans 405

- 8.1 Balans met toelichting 406
- 8.2 Verloopstaat reserves 427
- 8.3 Verloopstaat voorzieningen 440
- 8.4 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen 447
- 8.5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen 450
- 8.6 Kasstroomoverzicht 452

9. Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage) 456

10. Verantwoordingsinformatie Wet Normering Topinkomens (WNT) 485

11. Afkortingen- en begrippenlijst 488

12. Controleverklaring accountant 497

Voorwoord

Beste Amsterdammer,

Met het jaarverslag 2021 legt het college van burgemeester en wethouders verantwoording af over de behaalde resultaten en de besteding van gemeentelijk geld. Dit jaarverslag is tevens ook het laatste van dit college.

Net als 2020 stond ook 2021 vooral in het teken van de coronacrisis en het opvangen van de gevolgen voor Amsterdammers. Er werd, bij de gemeente, veel gevraagd van de medewerkers en vooral van de GGD. De Covid-gezondheidscrisis heeft een enorme impact op ons sociale en economische stelsel.

Inmiddels ziet het dagelijks leven er hier weer een beetje uit zoals voor corona, maar de gevolgen voor veel Amsterdammers en ondernemers zijn nog groot. De gemeente heeft de afgelopen twee en een half jaar steun gegeven, daar waar ze kon. Door bijvoorbeeld steunmaatregelen voor ondernemers op de gebieden van belastingen, leges en huur van gemeentelijk vastgoed. Ook kwam er een steunplan voor de kunst-, cultuur en sportsector en een actieplan voor de ondersteuning van zelfstandigen.

Daarnaast werkt het college aan herstel door te blijven investeren in de economie. Ons duurzaam en sociaal herstelpakket moet zoveel mogelijk inwoners van de gemeente aan het werk helpen en houden. Op het gebied van onderwijs werkten en werken we aan het terugdringen van de opgelopen onderwijsachterstanden met een pakket aan maatregelen, zoals extra onderwijsuren, extra zomerscholen, gratis laptops en internetverbindingen. En we gingen in 2021 verder met ons corona-offensief tegen armoede en schulden.

We hebben ons als doel gesteld om Amsterdam uit de crisis te investeren. Daar hebben we in 2021 ongeveer 1 miljard euro voor uitgetrokken: meer dan ooit tevoren. Het geld is onder meer besteed aan wijkvoorzieningen, zorgcentra, sportvelden, bouwgronden, scholen, het onderhoud van kades en bruggen, veiligheid en cultuur.

Maar er gebeurde zoveel meer, bijvoorbeeld op de woningmarkt. Vorig jaar startte in Amsterdam de bouw van 7.410 woningen, waarvan een (record) aantal van 2.717 woningen voor de middeldure huur. We voerden de registratieplicht in voor de toeristische verhuur van woonruimte. Ook troffen we voorbereidingen om opkoopbescherming in te kunnen voeren. Mensen die een huis kopen met een WOZ-waarde tot 512.000 euro, moeten vanaf 1 april 2022 hun huis zelf bewonen. Op sportgebied gebeurde er ook heel wat: de Agenda Urban Sports is vastgesteld, de grootste skatebaan van Europa is hier geopend en er zijn 4 EK-voetbalwedstrijden gespeeld in de Arena.

U kunt in de Bestuurlijke Hoofdlijnen lezen wat er nog meer gebeurd is om onze stad sociaal, duurzaam, leefbaar en veilig te houden.

Met vriendelijke groet,

Simone Kukenheim
Wethouder Financiën, Deelnemingen, Zorg, Jeugd, Beroepsonderwijs en Sport.

Leeswijzer

Dit is het jaarverslag van de gemeente Amsterdam. Het boekwerk is geheel digitaal gepubliceerd. Onverplichte delen van het boekwerk zijn niet in het jaarverslag opgenomen, maar worden als bijlage gepubliceerd. In deze leeswijzer benoemen we kort alle onderdelen van het jaarverslag en geven we aan welke onderdelen als bijlage zijn gepubliceerd.

Hoofdlijnen
Dit onderdeel beschrijft de bestuurlijke en financiële hoofdlijnen over het jaar 2021. Hierin staan de belangrijkste ontwikkelingen voor de gemeente Amsterdam in 2021 en het rekeningresultaat.

Programma's
Het hoofdstuk Programma's is opgebouwd uit twaalf programma's, het overzicht Algemene dekkingsmiddelen en het overzicht Bestuur en organisatie. Elk programma heeft een inleiding met infographics, die de belangrijkste resultaten over het afgelopen jaar weergeven. Een infographic is een grafische weergave van informatie over een bepaald onderwerp, bestaande uit tekst en beeldmateriaal. De inleidingen van de twaalf programma's samen vormen een samenvatting van het jaarverslag.

Elk programma bestaat uit programmaonderdelen. Per programmaonderdeel zijn onder andere de belangrijkste ontwikkelingen die in 2021 plaatsvonden, de behaalde doelen en activiteiten en de financiële realisatie beschreven. Verder worden de verbonden partijen genoemd die zijn ingeschakeld om doelen te behalen en is er aandacht voor de reserves, de risico's en beheersmaatregelen, de geldende beleidskaders en de subsidies van betekenis.

Verplichte paragrafen
Artikel 9 lid 2 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) noemt de paragrafen die gemeenten verplicht moeten opnemen in het jaarverslag. Het gaat hier om de paragrafen Bedrijfsvoering (inclusief duurzaamheid), Financiering, Grondbeleid (inclusief Vereveningsfonds), Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie, ACAM en Rekenkamer
Ook is de paragraaf Voortgang aanbevelingen rekeningencommissie, ACAM en Rekenkamer opgenomen. Deze paragraaf geeft een stand van zaken van de aanbevelingen waarvan we in de Najaarsnota 2021 aangaven dat we er in het Jaarverslag 2021 opnieuw over rapporteren. Net als bij de Najaarsnota 2021 zullen we in dit hoofdstuk alleen een overzicht opnemen met de stand van zaken per openstaande aanbeveling.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
Dit hoofdstuk weergeeft de algemene grondslagen die worden gebruikt voor het opstellen van het jaarverslag.

Overzicht van baten en lasten
In dit overzicht staat per programma en programmaonderdeel een overzicht van de baten en lasten. Daarnaast zijn onder dit hoofdstuk ook opgenomen de incidentele baten en lasten en de taakveldenrealisatie over 2021. Ook is een zogenoemde brugstaat opgenomen. Het doel van de brugstaat is om de raad een aaneengesloten beeld te verschaffen van de budgettaire ontwikkeling gedurende een jaar. De brugstaat wordt vanaf het Jaarverslag 2019 standaard in de P&C-producten opgenomen.

Balans met toelichting
De belangrijkste ontwikkelingen in de balansposten gedurende 2021 worden in dit hoofdstuk toegelicht. De geconsolideerde balans en de bijbehorende toelichting zijn opgesteld volgens de verslaggevingsrichtlijnen uit het BBV.

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa)
De gemeente moet elk jaar aan de Rijksoverheid melden of en hoe ze specifieke uitkeringen heeft besteed. Deze verantwoording leggen we af in de SiSa-bijlage in het jaarverslag.

Verantwoordingsinformatie Wet Normering Topinkomens (WNT)
Dit hoofdstuk geeft inkomens en ontslagvergoedingen van topfunctionarissen weer, volgens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

Afkortingen- en begrippenlijst
Deze lijst verklaart de afkortingen en lastige begrippen die in het jaarverslag worden gebruikt.

Controleverklaring accountant
Het Jaarverslag 2021 sluit af met de controleverklaring van de accountant.

Overige paragrafen (bijlagen)
In dit onderdeel komen specifieke onderwerpen aan bod die niet verplicht zijn om als paragraaf op te nemen in het jaarverslag, maar die we wel nader toe willen lichten. Het gaat om de volgende onderwerpen: Het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF), Kengetallen, Subsidies, Frictiekosten en Integraal Risicomanagement. Zoals in de inleiding aangegeven, hebben we deze (onverplichte) paragrafen opgenomen in een bijlage.

1

Bestuurlijke hoofdlijnen

Het afgelopen jaar stond opnieuw in het teken van de wereldwijde pandemie en het opvangen van de gevolgen. We begonnen 2021 met een lockdown en eindigden ook weer met een lockdown. De terugkerende lockdowns beïnvloedden op verschillende manieren iedereen in de stad. De invloed van de pandemie was enorm en de onzekerheden waren en blijven groot. Er werd veel gevraagd van de ambtelijke organisatie en vooral van de GGD. Wat begon als een gezondheidscrisis, groeide uit tot een bredere sociale en economische crisis.

Duurzaam economisch herstel

De economische gevolgen van de coronacrisis in de stad en de regio zijn groot. De crisis raakte banen in het toerisme, rondom Schiphol, de evenementenbranche, kunst- en cultuursector en de horeca. Veel ondernemers hadden het zwaar en waren erg afhankelijk van nationale en lokale steunmaatregelen. Nu de lockdown voorbij is, zullen veel ondernemers de effecten nog steeds merken. We hebben de lokale steunmaatregelen voortgezet voor ondernemers rond onder andere:

- belastingen
- leges
- huur van gemeentelijk vastgoed

Daarnaast kwam er een gericht steunplan voor de kunst- en cultuursector. En kwam er een actieplan Veerkracht voor ondersteuning van zelfstandigen.

Naast de steunmaatregelen werkt het college aan herstel door te blijven investeren in de Amsterdamse economie. Het in 2020 opgestelde herstelplan ‘Samen sterker uit de crisis’ is daarvoor de basis. Samen sterker uit de crisis is een duurzaam en sociaal herstelpakket voor de langere termijn. Het moet zoveel mogelijk inwoners van de gemeente aan het werk helpen en aan het werk houden. De ruimtelijke investeringen die we in de stad doen, gebruiken we om het herstel van de economie te versnellen. We investeren eerder dan gepland in 6 projecten om de stad duurzamer te maken. Inwoners die door de coronacrisis omzet of werk verloren, bieden we (om)scholing aan en begeleiding naar een nieuwe carrière. We jagen de verduurzaming aan door 6 hoofdprojecten, de zogenaamde ‘verduurzamingsmotoren’:

1. zon
2. warmte
3. vastgoed
4. klimaatadaptatie
5. midden- en kleinbedrijf
6. renovatie- en isolatie

Al deze projecten zorgen voor het behoud van werk en leveren nieuw werk op. We leiden onze inwoners op en begeleiden hen naar deze nieuwe banen. Dat is een ingewikkeld vraagstuk. Want het aangeboden werk en de wensen en kwalificaties van werkzoekenden sluiten vaak niet aan. Zeker banen in de techniek vragen om specifieke kennis, certificering, ervaring en ambitie. Het Regionaal Werkcentrum is verder ontwikkeld tot een structuur voor om- en bijscholing. Dat moet helpen om werkloosheid en afhankelijkheid van de bijstand te voorkomen.

De energietransitie vraagt enorm veel van de stad. In 2021 zijn grote stappen vooruit gezet, maar zijn we ook tegen grenzen aan gelopen. De regionale energiestrategie 1.0 is vastgesteld, met hoge ambities voor de opwek van duurzame energie. Dit is geen gemakkelijk proces, met veel zorgen over de impact op de leefkwaliteit en gezondheid. Als stad hebben we in 2021 uitgebreid de tijd genomen om met bewoners die zich zorgen maken in gesprek te gaan. Dit gaat door in 2022. Er zijn zeer veel zonnepanelen in de stad bijgekomen en de CO_2-uitstoot is ook in 2021 verder gedaald. Niet zoveel als we willen, en daarom hebben we een burgerberaad gehouden en inwoners gevraagd om aanvullende maatregelen. De gemeente is aandeelhouder geworden van Westpoort Warmte, en kan daarmee richting geven aan de verduurzaming van onze warmtevoorziening.

Begin oktober begon de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) InWest. De ROM begon met een fondsvermogen van € 130 miljoen. Het richt zich op het vernieuwende midden- en kleinbedrijf (MKB) en het versnellen van de energietransitie. De Metropoolregio Amsterdam werkt hierbij samen met de regio Noord-Holland-Noord.

In 2021 vestigden zich 133 bedrijven in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Die zullen in ongeveer 3 jaar rond de 4.000 arbeidsplaatsen opleveren. Dat is een fors herstel tegenover 2020. Toen waren het 101 bedrijven met ongeveer 2.000 arbeidsplaatsen na 3 jaar.

Sinds het begin van de coronacrisis waren er veel meer aanvragen voor bijstand. Toch zagen we dat in 2021 steeds minder Amsterdammers afhankelijk werden van de bijstand. Het aantal mensen dat een beroep doet op de bijstand daalde van 40.443 naar 37.619.

In 2021 waren er door de lockdowns flink minder bezoekers in onze stad dan voor de coronacrisis. Tegelijk blijft het college er aan werken om meer kwaliteitstoerisme te krijgen. In 2021 scherpten we daarom het hotelbeleid aan. In het centrum stopte de op toerisme gerichte bestemming voor ongeveer 165 panden. Er is daarop een voorbereidingsbesluit genomen. Daarmee kunnen die panden deze bestemming niet weer opnieuw krijgen.

Voor verschillende van onze deelnemingen was 2021 ook weer een zwaar jaar door de coronacrisis. Schiphol, RAI, Carré, Beurs van Berlage en de Johan Cruijff Arena zijn hard in hun bedrijfsvoering geraakt. Wij hebben aan Carré extra noodsteun gegeven.

De gemeenteraad heeft het nieuwe beleidskader Verbonden partijen vastgesteld. Dat is een belangrijke ontwikkeling voor gemeentelijke deelnemingen.

Werken aan sociaal herstel

De coronacrisis laat binnen het onderwijs zien dat kinderen in een kwetsbare positie het hardste zijn geraakt. We werkten vanwege de schoolsluiting en opgelopen onderwijsachterstanden onder andere aan:

- extra onderwijsuren
- 6500 laptops
- 750 internetverbindingen
- uitbreiding van zomerscholen voor primair en voortgezet onderwijs
- een integraal zomerprogramma, MidzomerMokum

Met de Nationaal Programma Onderwijsgelden vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap investeerden we in bewezen aanpakken om leerachterstanden weg te werken. En we werkten aan blijvende verbeteringen die de kinderen en jongeren nu en op de lange termijn helpen. Ondanks de belemmeringen door corona konden we meer peuters bereiken die naar de voorschool gingen. En stonden er minder peuters op de wachtlijst voor de voorschool.

Met High Dosage Tutoring begeleidden we zo'n 100 kinderen in Zuidoost in een proefjaar intensief. Het ging om het terugdringen van onderwijs-achterstanden en het verbeteren van schoolprestaties. Er waren duidelijke resultaten die veel beloven voor inzet op grote schaal.

Veel inwoners van onze gemeente raakten door de coronacrisis hun baan, bedrijf of huis kwijt of zagen hun inkomen wegvallen. In 2021 gingen we verder met ons corona-offensief tegen armoede en schulden. We bereikten meer mensen met problemen en achterstanden in hun betalingen: van 62 procent in 2019 naar 73 procent in 2021. Dit kwam onder andere doordat we de mensen met financiële problemen eerder signaleerden. We zagen dat mensen worstelen met financiële zorgen. Dat merkten we aan de groei van de bijzondere bijstand en meer inzet van sociaal raadslieden. Daarom:

- verhoogden we voor 1 keer de Individuele Inkomenstoeslag
- begonnen we eind vorig jaar met een sterkere aanpak van energiearmoede
- zetten we een fonds op voor tandzorgkosten

In het programma Schuldenrust willen we de schuldhulpverlening verder ontwikkelen. We weten steeds meer jongeren met schulden te bereiken via Jongeren Schuldenvrije Start. En met de Pauzeknop brengen we sneller overzicht en rust in het schuldhulptraject. Vorig jaar begonnen we met de uitvoering van de hersteloperatie toeslagenaffaire. In 2021 hebben zich 4.684 ouders als gedupeerde gemeld. Dit aantal kan verder oplopen. De Buurtteams benaderden 3.777 van hen in 2021 om ondersteuning aan te bieden. De aanpak loopt door in 2022. Gedurende de lockdown is de noodopvang voor dak- en thuislozen langer opengebleven.

Om inwoners ondanks de beperkende maatregelen zoveel mogelijk beweegmomenten aan te bieden hebben we tal van acties ondernomen. Bijvoorbeeld door de sportbijdrage aan Midzomer Mokum, het verplaatsen van de activiteiten in de schoolsportprogramma's naar buiten en door aanbod van wijksport.

Een sportief hoogtepunt in 2021 was het EK Voetbal in de Johan Cruyff Arena met 4 bijzonder sfeervolle wedstrijden met 16.000 toeschouwers. De Agenda Urban Sports, die zich richt op evenementen voor ongebonden sport in de openbare ruimte, is in de zomer vastgesteld. De uitvoering daarvan is gestart met de Urban Sports Week Amsterdam 2021 in de herfstvakantie.

Sport heeft grote stappen gezet naar een nieuw duurzamer normaal. Zo is het gasverbruik van Sporthallen Zuid afgelopen jaren met 72% gedaald door de energiehuishouding slimmer te regelen, zijn onder andere het Brediusbad en sporthal De Weeren van het gas gegaan en liggen er nu op 14 sportpanden zonnepanelen. Tegelijkertijd behoren de zwembaden en sporthallen bij de grootste energiegebruikers van de gemeentelijke vastgoedportefeuille en ligt hier nog een grote uitdaging op het gebied van energiebesparing.

Amsterdam heeft ook afgelopen jaar weer geïnvesteerd in Onderwijs, Jeugd, Zorg, Basisvoorzieningen en Sport. Deze investeringen in maatschappelijke voorzieningen zijn ten gunste gekomen aan onder andere de (uitbreiding van) verschillende scholen, de realisatie van de skatebaan op Zeeburgereiland (de grootste van Europa), een nieuwe atletiekbaan in Amsterdam Noord, diverse jongerenvoorzieningen, een ontmoetingscentrum voor veteranen, Sporthal Bajes Kwartier, 17 vergroende Amsterdamse Impuls schoolpleinen en meer werk- en spreekplekken voor de jeugdzorg, renovatie en optimalisatie Sportcentrum De Pijp.

Leefbaarheid en veiligheid

Het jaar 2021 was een bewogen jaar met veel demonstraties en de voelbare directe en indirecte gevolgen van corona voor de inwoners en ondernemers van de stad. Een dieptepunt was de moord op Peter R. de Vries in juli van dit jaar.

De aanpak van drugscriminaliteit en ondermijning heeft de voortdurende aandacht in het programma Weerbaar Amsterdam (een bundeling van de programma's Weerbare Mensen, Weerbare Wijken en de Weerbare Stad) en vormen een belangrijk onderdeel van de masterplannen Nieuw West en Zuidoost met als doel te voorkomen dat jongeren criminaliteit als toekomstperspectief zien.

Druk op de stad

Na een terugval in 2020 mede als gevolg van corona was in 2021 de druk op de stad weer volop terug. Het aantal inwoners nam weer toe, de druk op de woningmarkt was enorm, het aantal bouwprojecten ongekend hoog, het elektriciteitsnetwerk kon de vraag niet bijbenen en de arbeidsmarkt was in sommige segmenten krapper dan ooit tevoren. Dit college koos ondanks deze druk voor de bouw van een complete stad.

In 2021 stelden we de Omgevingsvisie vast: een menselijke metropool. Met de Omgevingsvisie geven wij richting aan de ontwikkeling van Amsterdam: een duurzame stad, met betaalbare woningen voor de toekomst, ruimte voor groen, en voldoende maatschappelijke voorzieningen. Een stad die we samen maken met de bewoners. Er is in 2021 hard gewerkt aan grote gebieds-ontwikkelingen zoals Hamerkwartier, Amstel III en Schinkelkwartier. Met nieuwe woningen, bedrijven, scholen, groen en duurzame warmte uit onder andere datacenters. De volgende stap naar de Sprong over het IJ is gezet. Niet eerder waren we dichter bij een brug tussen Noord en de rest van de stad dan nu.

In 2021 begon de bouw van 7.410 zelfstandige permanente woningen. Voor de middeldure huur begon de bouw van 2.717 woningen. Dit is een recordaantal.

De woningcorporaties startten de bouw van 1.894 sociale huurwoningen:

- 1.449 zelfstandige woningen
- 195 onzelfstandige woningen
- 250 tijdelijke woningen

De planvoorraad tot 2025 komt per 1 januari 2022 uit op 46.025 woningen. De voorraad is goed op peil gebleven. We denken dat we daarmee tot 52.500 woningen kunnen komen in de periode 2018-2025. Dan moeten de economische omstandigheden wel ongeveer hetzelfde blijven.

In 2021 kregen 956 statushouders een woning. En 50 mensen stroomden door vanuit tijdelijke huisvestingsprojecten (de ruggensteunregeling). Dit is een goed resultaat, omdat de woningmarkt krap is en er maar weinig woningen voor kwetsbare groepen beschikbaar zijn. Maar we wilden 1.232 statushouders in 2021 een woning geven. Daarom hebben we nu een achterstand voor 276 personen.

In 2021 troffen we voorbereidingen om de opkoopbescherming in te kunnen voeren in Amsterdam. Die gaat op 1 april 2022 in. Huizenkopers in Amsterdam moeten dan hun gekochte huis zelf bewonen als de woning een WOZ-waarde heeft tot € 512.000. De eerste 4 jaar na aankoop mogen zij de woning niet verhuren. Zo krijgen starters en middeninkomens meer kans op een koophuis, omdat beleggers hen niet meer overbieden.

Sinds 1 april 2021 geldt de registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte. Dit betekent dat iedere advertentie voor toeristische verhuur van woonruimte een registratienummer heeft.

We zagen het aanbod van afval flink stijgen, met gemiddeld bijvoorbeeld 25% meer grof afval op straat. Ondanks alle inzet was de stad onvoldoende schoon. Daarom greep het college begin februari 2021 in bij de directie Afval en Grondstoffen. Het college wilde een heldere analyse van de problemen die we hebben bij de afvalinzameling en -verwerking. De eerste bevindingen waren aanleiding voor het college om verscherpt toezicht in te stellen.

De beleidsnota 30 kilometer per uur in de stad is eind december 2021 vastgesteld. Hiermee wordt vanaf 2023 30 kilometer per uur de norm in de stad. Op een enkele straat blijft 50 kilometer per uur de maximumsnelheid. Deze maatregel helpt de verkeersveiligheid en leefbaarheid.

Daarnaast blijft voor de komende jaren de veiligheid en vernieuwing van onze bruggen en kades dringend. Dat geldt voor nu en voor in de verre toekomst. We weten steeds meer over de staat van de bruggen en kades. Daardoor kunnen we beter sturen (op de risico's bij het uitvoeren van het programma. Maar we zijn nog lang bezig: we moeten veel vernieuwen en we moeten ook nog een groot deel onderzoeken.

Daarom is het besluit over Oranje Loper belangrijk. Daardoor zijn we begonnen met het vernieuwen van de Raadhuisstraat tot het Mercatorplein. Daarbij vernieuwen we tegelijkertijd 9 vaste bruggen.

Per 1 januari 2022 begonnen we met een nieuwe sturing van de OV-keten. Daarmee zijn de verantwoordelijkheden tussen GVB, de Vervoerregio Amsterdam en ons beter ingericht.

We hebben de eerste 2 volledig elektrische uitstootvrije veren op het Noordzeekanaal in gebruik genomen. Dit vanuit het verbeteren van de luchtkwaliteit.

Helaas werden door de coronacrisis ook in 2021 OV, veren en taxi nog steeds veel minder gebruikt.

Op 16 maart 2021 maakten we de uitslag van de eerste uitgifteronde van 155 nieuwe exploitatievergunningen voor de passagiersvaart bekend. Dit is de volgende stap in de aangekondigde maatregelen uit de Nota's Varen Deel 1 en 2. Daarmee willen we:

- toeristische drukte en overlast beheersen
- een vlotte en veilige doorvaart
- duurzaam gebruik

Het Vierde wijzigingsbesluit Regeling op het binnenwater 2020 is in het tweede kwartaal 2021 vastgesteld. Daarmee was de uitwerking van het vergunningensysteem voor Transport over water klaar. Hierin staan nadere regels beschreven voor het verlenen van een exploitatievergunning voor transport.

Daarnaast is de notitie (wild)zwemmen in Amsterdam vastgesteld. Die geeft duidelijkheid over waar en onder welke omstandigheden mensen in Amsterdam mogen zwemmen.

In 2021 zijn de eerste twee tranches voor het Stedelijk Huisvestingsplan Groen vastgesteld. Groen zien we daarmee als investering als het over meerdere wijken ligt. Daarnaast begonnen we met lokalere projecten voor te bereiden om meer groen te plaatsen in straten, bij gevels en op pleinen. In 2021 begonnen de eerste parkconciërges. De parkconciërge is het eerste aanspreekpunt voor het park. Zij zorgen ook voor het dagelijks onderhoud.

Inmiddels zijn er 7 parkconciërges actief in 16 parken.

In februari 2021 stelde de raad het Bosplan 2020-2030 vast. In het Bosplan staan de belangrijkste ambities, die zijn onder te verdelen in 4 thema's:

- beschermen
- bereikbaar
- benutten
- bekend

Met het Bosplan werken we aan de bestuursopdracht "Bos op orde". De opdracht is om een blijvende oplossing te vinden voor onderhoud en budget van het bos.

In april 2021 stelde het college de Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie vast. Hierin staan maatregelen die we in 2021 en 2022 uitvoeren om de stad voor te bereiden op extreem weer. En om de stad zo goed mogelijk voor te bereiden op het veranderende klimaat.

Voor de Zuidas besloten we de monumentale rechtbank te kopen van het Rijksvastgoedbedrijf. Hierin komt een museum voor hedendaagse kunst. Ook nam de gemeenteraad het kredietbesluit voor OBA Next. Hiermee voeren we de Visie Zuidas uit en wordt het steeds meer een gemengde wijk voor wonen, werken, leren en recreëren.

Gebiedsgericht werken

De afgelopen jaren werkten we hard om de Ontwikkelbuurten te verbeteren. Voor elke Ontwikkelbuurt is nu een plan vastgesteld. Die voeren we nu uit. Veel kleinere acties en projecten zijn gestart. Ook zijn we op sommige plekken al ver met de grootschaligere gebiedsontwikkeling.

De cijferscores van de Ontwikkelbuurten laten zien dat we nog steeds extra moeten investeren in Ontwikkelbuurten. Dat zien we bijvoorbeeld aan de cijfers over leefbaarheid. Investeringen in deze buurten zijn ook in de toekomst nodig om door te kunnen gaan en om blijvende veranderingen te behalen.

Het afwegingskader is vastgesteld om de reserve vastgoed Aanpak Binnenstad in te zetten. Dit zijn de spelregels voor de financiering van onrendabele aankopen in de binnenstad door onze vastgoeddeelnemingen (NV Zeedijk, Stadsgoed, Stadsherstel). Voor de RAI stelde het college een overkoepelende gemeentelijke visie vast. Die gaat over:

- economisch herstel
- verbinding met de rest van de stad
- verminderen van overlast voor de buurt

Overig

Ook op andere vlakken zette het college belangrijke stappen. Tijdens de jaarlijkse herdenking van de afschaffing van de slavernij heeft het college zijn excuses aangeboden. Dat was voor de actieve betrokkenheid van het Amsterdamse stadsbestuur bij het commerciële systeem van koloniale slavernij en de wereldwijde handel in tot slaaf gemaakten.

We beoordeelden de uitvoering van de Agenda Dieren 2015-2021. We stelden vast dat de meeste acties klaar zijn of goed zijn verlopen. Het meeste resultaat haalden we bij:

- het verstevigen van de samenwerkingen met partners
- aansluiting op andere beleidsdomeinen
- bewustwording bij doelgroepen

In 2021 sloten we een overeenkomst met afvalverwerker AVR over de verkoop van het Afval Energie Bedrijf (AEB) voor € 450 miljoen. Na aflossen van schulden en verrekenen van de boekwaarde, houdt de gemeente uiteindelijk ongeveer € 60 miljoen over. De verkoop is onder voorbehoud van goedkeuring door de Autoriteit Consument & Markt. Tegelijk met het verkoopproces liep de raadsenquête naar AEB. De enquêtecommissie leverde eind 2021 het rapport op. Hier is uitgebreid over gesproken in de commissie en de raad. De aanbevelingen zijn overgenomen.

2

Financiële hoofdlijnen

2.1 Inleiding

In de financiële hoofdlijnen beschrijven we de belangrijkste financiële ontwikkelingen voor de gemeente Amsterdam in 2021. In paragraaf 2.2 gaan we verder in op het rekeningresultaat. Hierbij geven we op hoofdlijnen aan welke afwijkingen er waren ten opzichte van de begroting en staan we stil bij het meerjarig verloop van het rekeningresultaat. Daarnaast gaan we in op een aantal specifieke onderwerpen. In paragraaf 2.3 lichten we de balans-ontwikkelingen toe, zoals de investeringen en de schuldpositie. Tot slot geven we in paragraaf 2.4 een toelichting op de risico's en het weerstandvermogen.

We presenteren dit jaarverslag nog altijd nadrukkelijk in de context van de coronapandemie. De aard van onze economie met veel eigen inkomsten, maakt dat we hard zijn geraakt door het wegvallen van die eigen inkomsten. De culturele en creatieve sector, clubs, hotels en musea hebben veel last gehad van de maatregelen die in Nederland en daarbuiten golden.

Vanaf maart 2020 hebben we een brede reeks van steunmaatregelen ingezet, ook met middelen vanuit het Rijk, om Amsterdam door de crisis te loodsen. In oktober 2020 presenteerden we de Begroting 2021 met daarin het herstelplan 'Samen sterker uit de crisis'. Dit was het antwoord van het college van b en w op de coronacrisis en het vervolg op de al eerder genomen maatregelen. Het herstelplan investeerde in behoud en versterking van werkgelegenheid, economisch herstel en de aanpak van armoede en schulden. Het doel was en is om ons uit de crisis te investeren. Om de klap van de crisis op te vangen en het herstelplan mogelijk te maken, hebben we in 2020 de algemene reserve ingezet. In de Begroting 2021 hebben we daarom afspraken gemaakt om de algemene reserve weer op voldoende niveau te brengen. Het herstel verloopt tot nog toe volgens schema: het niveau van de algemene reserve ligt nog wel onder de norm maar er is uitzicht op herstel in 2023. De coronacrisis heeft op de gehele gemeente nog steeds grote impact. In het financieel beeld is dat te zien in weer tegenvallende eigen inkomsten als toeristenbelasting, parkeerinkomsten en dividenden. Het weerstandsvermogen is in 2020 ver onder de norm uitgekomen en ook in 2021 was het nog te laag. Dit betekent dat financiële gevolgen van risico niet goed opgevangen kunnen worden. Met het herstelplan verbeteren we deze situatie gaandeweg en is de verwachting dat het weerstandsvermogen in 2023 naar een voldoende niveau is hersteld.

Het Rijk heeft toegezegd gemeenten voor de inkomstenderving door de coronacrisis te compenseren. Het is bij dit jaarverslag nog niet zeker of de compensatie toereikend zal zijn. Het jaar 2021 laat onderaan de streep een positief rekeningresultaat zien van € 80,8 miljoen. Bij de Najaarsnota 2021 gingen we nog van een nadelig resultaat van € 8,9 miljoen. De afwijking ten opzichte van het begrote resultaat bij de najaarsnota is grotendeels het gevolg van de vrijval van € 55,0 miljoen uit de voorziening voor het Afval Energie Bedrijf die enkele jaren geleden ten laste van de algemene reserve is gevormd.

2.2 Rekeningresultaat en exploitatie

2.2a Toelichting van het rekeningresultaat

De Jaarrekening 2021 heeft een voordelig resultaat van € 80,8 miljoen. Bij de Najaarsnota 2021 werd nog uitgegaan van een nadelig resultaat van € 8,9 miljoen, maar na het opstellen van de jaarrekening is dit beeld met € 89,7 miljoen in positieve richting bijgesteld. Van het rekeningresultaat betreft € 55,0 miljoen een voordeel door de vrijval van voorzieningen voor het Afval Energie Bedrijf (AEB). In 2019 hadden we voor € 75,0 miljoen aan voorzieningen getroffen ten laste van de algemene reserve voor het AEB. Met het rekeningresultaat 2021 kan een deel weer terugvloeien naar de algemene reserve. Verderop in deze paragraaf lichten we AEB verder toe. Volgens de oorspronkelijke (primaire) begroting zouden we € 166,4 miljoen onttrekken aan de reserves maar dat is uiteindelijk met € 17,7 miljoen een veel lager bedrag geworden. Onderstaande tabel 1 geeft het resultaat per programma weer en vervolgens lichten we de belangrijkste oorzaken van verschillen tussen de begroting en de rekening op hoofdlijnen toe.

Tabel 1: Financiële afwijkingen per programma (bedragen x € miljoen)

Programma	Rekening 2020	Begroting 2021 (primair)	Begroting 2021 (najaars-nota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting (primair)	Verschil Rekening Begroting (najaars-nota)
1 Veiligheid	-186,0	-205,4	-207,6	-198,7	6,7	8,9
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-138,0	-130,8	-99,7	-174,0	-43,2	-74,3
3 Economie	-39,6	-46,9	-43,0	-39,2	7,7	3,8
4 Kunst, cultuur en erfgoed	-177,3	-185,4	-208,6	-203,5	-18,1	5,1
5 Onderwijs	-193,1	-200,1	-194,1	-192,4	7,7	1,7
6 Sport	-66,4	-62,2	-56,0	-52,5	9,6	3,5
7 Werk, inkomen en participatie	-343,3	-431,8	-413,3	-400,4	31,4	12,9
8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	-1.008,9	-962,2	-1.008,9	-979,7	-17,5	29,2
9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	-79,6	-52,4	-57,3	-29,8	22,6	27,4
10 Grond	255,9	413,8	341,7	356,6	-57,3	14,9
11 Wonen en groen	-275,2	-313,9	-311,6	-296,4	17,5	15,2
12 Moderne open overheid	-59,3	-75,6	-77,0	-72,6	3,0	4,4
Algemene dekkingsmiddelen	2.684,5	2.644,0	2.860,9	2.931,8	287,8	70,8
Bestuur en organisatie	-585,4	-557,7	-600,1	-586,1	-28,4	14,0
Saldo van Baten en Lasten	**-211,7**	**-166,4**	**-74,5**	**63,1**	**229,5**	**137,6**
Mutaties reserves	227,9	166,4	65,6	17,7	-148,8	-47,9
Resultaat	**16,2**	**0,0**	**-8,9**	**80,8**	**80,8**	**89,7**
waarvan vrijval voorzieningen AEB	0,0	0,0	0,0	55,0	55,0	55,0

Sociaal domein

In het sociaal domein liet de coronacrisis in 2021 duidelijk zijn sporen na in de financiële ontwikkelingen. Voor programma 7 'Werk, inkomen en participatie' sluit de jaarrekening met een saldo dat € 31,4 miljoen voordeliger is dan de oorspronkelijke begroting. Gedurende het jaar zijn de budgetten met de Voorjaars- en Najaarsnota 2021 flink verhoogd voor bijvoorbeeld de uitvoering van de corona-gerelateerde Rijksregelingen Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) en Tijdelijke Ondersteuning voor Noodzakelijke Kosten (TONK) en voor de bijstand.

Voor programma 8 'Volksgezondheid, jeugd en zorg' is er ten opzichte van de oorspronkelijke begroting een nadeel € 17,5 miljoen. Voor dat programma geldt ook dat de budgetten gedurende het jaar sterk zijn verhoogd voor bijvoorbeeld teststraten, belteams en bron- en contactonderzoek. Daarnaast is gedurende het jaar ook het budget voor maatschappelijke opvang en beschermd wonen verhoogd. Met de jaarrekening is er voor programma 8 uiteindelijk een voordeel van € 29,2 miljoen ten opzichte van de gewijzigde begroting. Dit komt door Rijksbijdragen vanwege corona voor met name de GGD.

Fysiek domein

Voor programma 2 'Verkeer, vervoer en waterstaat' is het negatieve saldo van de rekening € 43,2 miljoen hoger dan de oorspronkelijke begroting en € 74,3 miljoen hoger dan begroot bij de Najaarsnota 2021. Dit komt door meer mobiliteitsprojecten dan eerder gepland. Een tweede reden is dat we een lagere Rijkscompensatie verwachten voor gederfde parkeerbelasting door de coronacrisis, omdat het Rijk deze compensatie nog niet heeft toegezegd. We verwachten dat we in 2022 nog wel Rijkscompensatie ontvangen voor de gederfde parkeerbelasting over 2021.

Programma 10 'Grond' eindigt met een saldo dat € 57,3 miljoen lager is dan in de oorspronkelijke begroting. Bij de Voorjaarsnota 2021 hielden we rekening met lagere baten door grondexploitaties en lagere winstnemingen door vertraging en onzekerheid, mede als gevolg van de coronacrisis. Bij de Najaarsnota 2021 hebben we de verwachtingen in positieve richting bijgesteld. Bij de jaarrekening zijn de baten door grondexploitaties uiteindelijk hoger uitgevallen dan begroot waardoor de rekening ten opzichte van de Najaarsnota 2021 een voordeel laat zien van € 14,9 miljoen. De baten door grondexploitaties zijn verrekend met balansposten en toegevoegd aan de reserve Vereveningsfonds. De afwijking op de reservemutaties is dan ook grotendeels toe te schrijven aan mutaties met de reserve Vereveningsfonds maar ook aan een toevoeging aan de Reserve Zuidas.

Afval Energie Bedrijf

In juni 2019 heeft het Afval Energie Bedrijf (AEB) besloten om vanwege veiligheidsproblemen 4 van de 6 verbrandingsovens stil te leggen. Door die situatie hebben we voor € 75,0 miljoen aan voorzieningen getroffen voor de waarde van de deelneming AEB en voor de achtergestelde lening aan AEB. De gemeente sloot begin december 2021 een verkoopovereenkomst voor

het AEB. We verwachten dat na toestemming van de Autoriteit Consument & Markt de definitieve verkoop zal plaatsvinden in het najaar van 2022. De definitieve verkoopprijs staat nog niet vast en is onder andere afhankelijk van de rente- en bankstanden van het moment van de verkoop. Door de verkoopovereenkomst konden we wel de voorzieningen al met € 55,0 miljoen verlagen, wat een voordeel betekent voor het programma Algemene dekkingsmiddelen.

Corona

De coronacrisis heeft zoals al aangeven ook in 2021 grote financiële effecten. Onderstaande tabel 2 geeft de gederfde inkomsten en de extra uitgaven vanwege de coronacrisis weer. De extra uitgaven voor de regelingen Tozo, TONK, Woonkostentoeslag en GGD-activiteiten zijn apart vermeld in de onderstaande optelling omdat daar Rijksbijdragen tegenover staan.

Tabel 2: Effecten van de coronacrisis (bedragen x € miljoen)

	Begroting 2021 Najaarsnota	Jaarverslag 2021	Verschil
Gederfde inkomsten			
waarvan Toeristenbelasting	-115,0	-154,5	-39,5
waarvan Parkeren	-55,7	-62,0	-6,3
waarvan Dividend	-38,0	-36,7	1,3
waarvan Overige gederfde inkomsten	-44,8	-54,8	-10,0
Uitgaven			
waarvan Crisiseffecten die gedekt worden uit de noodkas	-7,9	-7,2	0,7
waarvan extra uitgaven crisisopvang dak – en thuislozen	-13,7	-13,7	0,0
waarvan overige extra uitgaven	-31,7	-56,8	-25,1
waarvan overige lagere uitgaven	7,9	14,3	6,4
Totaal	**-298,9**	**-371,4**	**-72,5**
Extra uitgaven Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)	-213,7	-219,7	-6,0
Extra uitgaven Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)	-17,3	-17,3	0,0
Extra uitgaven Woonkostentoeslag (WKT)	-3,2	-3,2	0,0
Extra uitgaven GGD corona	-109,0	-141,0	-32,0

Het negatieve effect van de coronacrisis in 2021 bedraagt € 371,4 miljoen. In 2020 was dit ruim € 300 miljoen. In 2021 heeft het Rijk € 216,7 miljoen gecompenseerd via de corona-steunpakketten, wat voor het programma Algemene dekkingsmiddelen (naast AEB) het grote verschil verklaart tussen de begroting en de rekening. Hierbij zit ook compensatie die wij ontvangen voor gederfde inkomsten uit toeristenbelasting en parkeergelden in 2020. Daarnaast stelde het college van b en w in 2020 een noodkas van € 50,0 miljoen in om crisismaatregelen te kunnen nemen of corona-effecten op te vangen. Daarvan resteerde begin 2021 nog € 7,9 miljoen waarvan in de loop van het jaar € 7,2 miljoen is gebruikt. De noodkas hebben we in fases benut omdat we ook andere steunmaatregelen konden gebruiken.

De verwachte gederfde inkomsten voor de toeristenbelasting in 2021 vielen hoger uit dan bij de Najaarsnota 2021 verwacht. De opbrengsten van de toeristenbelasting ramen we op basis van voorlopige aanslagen, waarbij we corrigeren voor de verwachte daling van het aantal bezoekers. De definitieve aanslagen toeristenbelasting over 2021 stellen we vanaf april 2022 vast. Als dan blijkt dat de feitelijke inkomsten alsnog achterblijven bij de ramingen dan leidt dit tot minderopbrengsten. Het Rijk compenseert een groot gedeelte van deze gederfde inkomsten. De definitieve compensatie voor 2021 stelt het Rijk in de loop van 2022 vast.

Hogere baten en lasten

Onderstaande figuur 1 toont de ontwikkeling van de baten en lasten van de rekening 2021 ten opzichte van de begroting 2021. Uit de figuur blijkt dat de baten en lasten over 2021 ongeveer een miljard euro hoger uitvielen dan vooraf begroot, maar per saldo wel voordelig uitpakten. We hadden bijvoorbeeld hogere baten en lasten vanwege de uitvoering van de corona-gerelateerde Rijksregelingen Tozo en TONK en ook voor de bijstand waar hogere uitkeringen van het Rijk tegenover staan. Datzelfde gaat op voor de uitvoering van teststraten, belteams en bron- en contactonderzoek. Ook hebben we bijvoorbeeld een hogere bijdrage van de Vervoersregio Amsterdam ontvangen voor extra onderhoudswerkzaamheden aan de railinfrastructuur van metro en tram en hebben we baten door grond-exploitaties doorgestort naar reserves.

Figuur 1 Ontwikkeling lasten en baten 2021

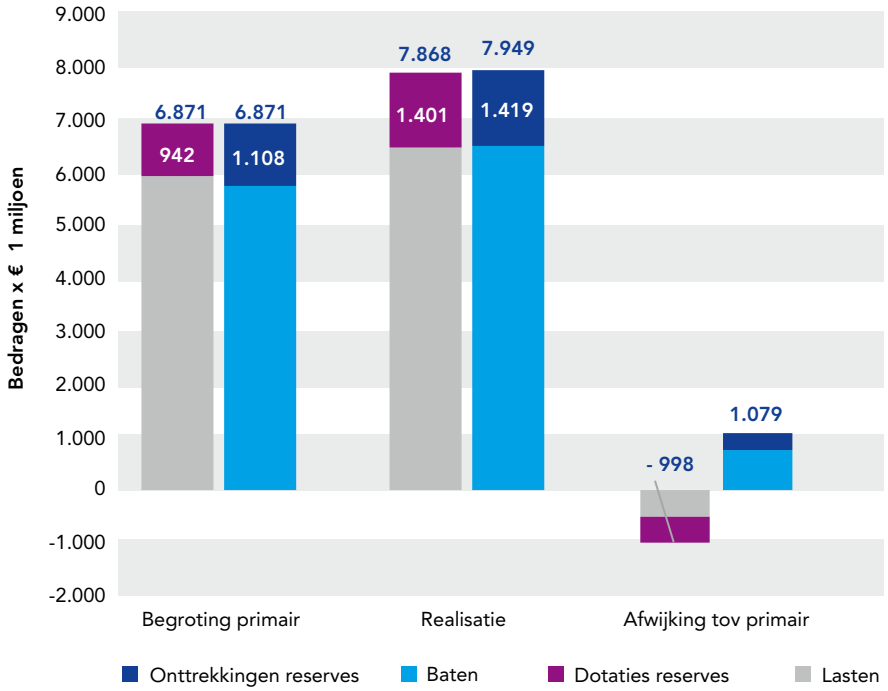

In dit jaarverslag lichten we de financiële afwijkingen van de begroting zoals gewijzigd bij de najaarsnota en de rekening verder toe in de hoofdstukken over de programma's.

2.2b Rekeningresultaat meerjarige ontwikkeling

Onderstaande figuur geeft inzicht in het saldo van baten en lasten bij de jaarrekeningen van de afgelopen 6 jaar en kijkt vooruit naar 2022.

Figuur 2 Saldo van baten en lasten

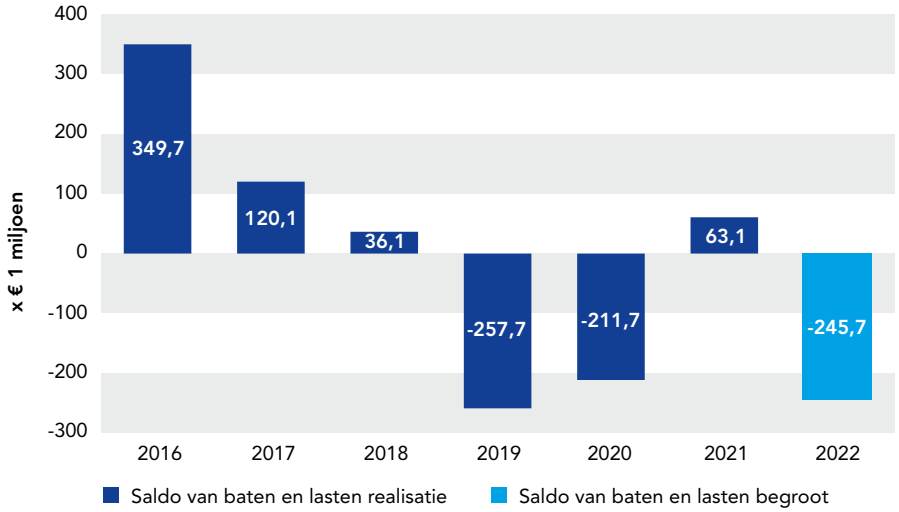

Het saldo van baten en lasten is exclusief reservemutaties op de programma's. Dit wordt ook wel het exploitatieresultaat genoemd. Van 2016 tot en met 2018 was er nog sprake van een positief saldo. De omslag kwam in 2019 en 2020. Ook in de begroting 2021 hadden we oorspronkelijk een negatief saldo begroot van € 166 miljoen. Dat dit uiteindelijk werd omgebogen in een positief resultaat was met name te danken aan een voordeel op de algemene dekkingsmiddelen ten opzichte van de oorspronkelijke begroting van per saldo € 288 miljoen. Dit betrof corona-gerelateerde baten een hogere uitkering uit het Gemeentefonds en vrijval van de verliesvoorziening AEB. De onttrekking in 2022 is nog gerelateerd aan het herstelplan waarna vanaf 2023 structureel positieve saldo's staan begroot.

2.2c Structureel saldo / exploitatieruimte

Figuur 3 Structurele exploitatieruimte

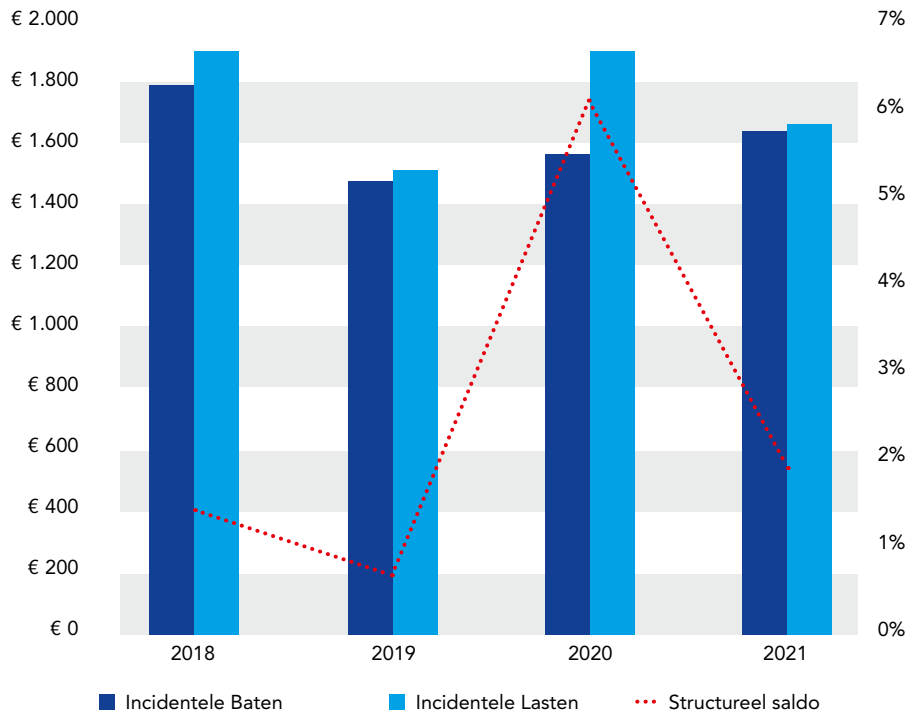

Met dit kengetal worden de incidentele baten en lasten weergegeven. Hieruit kan het begrotingssaldo worden afgeleid. Uit bovenstaande grafiek blijkt dat meerjarig de structurele lasten volledig gedekt worden door de structurele baten. Hierdoor was onze begroting ook in 2021 structureel in evenwicht. Het structureel saldo is gestegen van 1,4% in 2018 naar 1,9% in 2021. Ten opzichte van 2020 is er sprake van een daling. In het bijzondere jaar 2020 was het structureel saldo namelijk 6,1%. Door het herstelpakket 'Samen sterker uit de crisis' waren er in 2020 veel incidentele uitgaven waardoor er in 2020 een piek was in de incidentele lasten. Tegelijkertijd vielen de incidentele baten in 2020 ver terug door een derving op de parkeer- en toeristenbelasting. Omdat dit in 2021 meer in balans is geweest is het saldo gedaald naar 1,9%.

2.3 Balans

2.3a Balansposten 2021

Tabel 3: De balansposten per eind van het jaar

ACTIVA	2020	2021	PASSIVA	2020	2021
Totaal	**15.059**	**15.703**	**Totaal**	**15.059**	**15.703**
waarvan bezit grond	8.310	8.495	waarvan reserves	7.741	7.804
waarvan bezit overig	5.798	6.362	waarvan voorzieningen	380	356
waarvan overig	951	846	waarvan externe schuld	6.116	6.664
			waarvan overig	822	879

Het balanstotaal is in 2021 met € 644 miljoen toegenomen. Deze toename vloeit voort uit de forse investeringen ter vervanging van bezittingen waarvan de levensduur is verstreken, voor de groei van de stad en voor een complete stad. Voor de belangrijkste balansposten is de toelichting als volgt:

- **bezit: grond**
  De netto toename van in erfpacht uitgegeven grond bedroeg circa € 185 miljoen. Het bezit van erfpachtgronden canonbetalend nam toe met circa € 400 miljoen terwijl het bezit van afgekochte erfpachtgronden afnam met € 215 miljoen, door overstap naar eeuwigdurende erfpacht.
- **bezit: overig**
  In 2021 investeerden we flink, ons bezit nam toe met ruim € 560 miljoen, zowel materieel (gebouwen, wegen) als financieel (aandelen, leningen). In 2021 hebben we onder andere een 50% aandelenbelang in Westpoort Warmte aangekocht en een lening verstrekt aan Alliander NV.
- **reserves en voorzieningen**
  De reservepositie is met € 60 miljoen toegenomen en bedroeg eind 2021 € 7,8 miljard. De reserves zijn overigens grotendeels niet vrij besteedbaar. De voorzieningen zijn met € 24 miljoen afgenomen.
- **externe schuld**
  De externe schuld is flink toegenomen ten opzichte van 2020. De toename is verklaarbaar vanuit de toegenomen investeringen en is nog enigszins gedempt vanwege de beschikbare interne financiering (reserves).

2.3b Balanstotaal meerjarige ontwikkeling

Figuur 4 Ontwikkeling balanstotaal

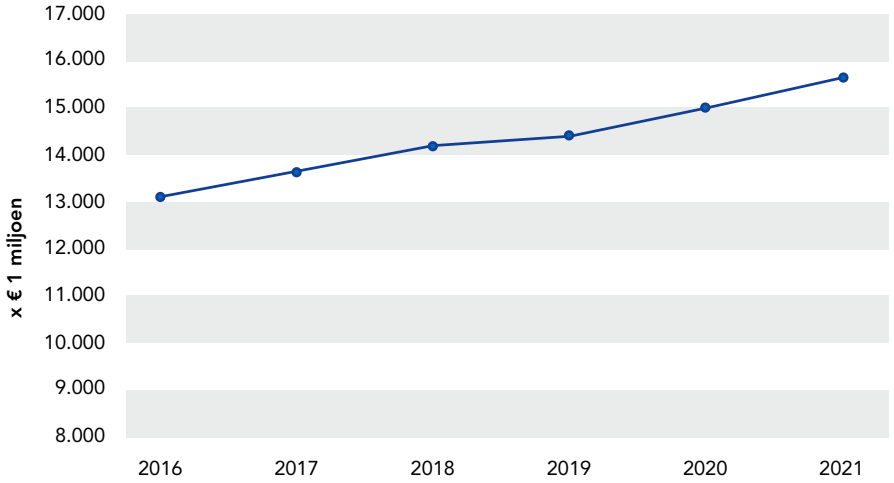

Bovenstaande grafiek laat de balansontwikkeling in de afgelopen jaren zien. Het balanstotaal nam in de afgelopen jaren toe en de verwachting is dat dat zich in de komende jaren zal voortzetten.

Een toename van het balanstotaal en van ons bezit betekent ook dat onze financieringsbehoefte toeneemt. Dit vertaalt zich in ofwel een toename van interne financiering (reserves en voorzieningen) ofwel een toename van externe financiering (schuld). De toename van ons bezit met € 2,5 miljard vanaf 2016 vertaalde zich vooral in een toename van de schuld, de reserves namen in die periode af met € 250 miljoen.

De financieringsparagraaf en de investeringsparagraaf gaan op deze ontwikkelingen in.

2.3c Balansratio's: solvabiliteit en schuldquote

De schuldquote laat zien hoeveel de schuld is in verhouding tot onze eigen middelen (batentotaal). Bij deze jaarrekening is de schuldquote 93%, dat is bijna hetzelfde als bij de vorige jaarrekening (95%). De schuldquote is dus stabiel gebleven. De schuld is in 2021 weliswaar groter geworden door de forse investeringen die we hebben gedaan, maar daar staat tegenover dat onze baten ook groter zijn geworden, vooral door incidentele corona-compensatie en grondinkomsten. Per saldo verandert daardoor de schuldquote nauwelijks.

Ten opzichte van de begroting nam de schuldquote zelfs af. Bij de begroting 2021 is de schuldquote geraamd op 110% omdat we toen nog uitgingen van lagere baten.

Een schuldquote tussen de 90 en 130% valt binnen de bandbreedte van de signaleringswaarde 'neutraal' van de provincie.

Het kengetal solvabiliteit geeft weer hoeveel van ons bezit is gefinancierd met eigen vermogen (reserves). Bij de jaarrekening 2020 was de solvabiliteit 51%, bij deze jaarrekening is de solvabiliteit met 50% stabiel gebleven.
De solvabiliteit laat al meerdere jaren een licht dalende trend zien. Dit hangt samen met de toename van ons bezit door investeringen en minder stijgende omvang van onze reserves. Een solvabiliteitsratio tussen de 20% en 50% valt binnen de bandbreedte van de signaleringswaarde 'neutraal' van de provincie. Onder de 20% is de signaleringswaarde onvoldoende.

In het hoofdstuk balans en in de investeringsparagraaf en financierings-paragraaf is meer te lezen over de schuldquote en solvabiliteit.

2.4 Risico's en weerstandsvermogen

Ontwikkelingen in 2021

Prijspeilstijgingen, rentestijgingen en inflatie zorgden voor extra financieel risico in 2021. Het weerstandsvermogen biedt daarvoor slechts heel tijdelijk soelaas. Deze lastenstijgingen moeten verwerkt worden als tegenvallers. Het effect daarvan in 2021 viel mee omdat de inflatie pas in de laatste maanden van dat jaar is gaan versnellen. Het beeld voor 2022 ziet er veel slechter uit wanneer deze trend doorzet. Deze lastenstijgingen kunnen structureel worden en dwingen dan tot aanpassingen van beleid om deze inpasbaar te maken. De inval van Rusland eind februari 2022 in Oekraïne heeft geleid tot een oorlog met veel slachtoffers en veel menselijk leed. Deze gebeurtenissen hebben ook gevolgen voor de gemeente Amsterdam die op dit moment nog niet zijn te overzien.

Het goede nieuws uit 2021 is de fors hogere opbrengst in het grondbedrijf. Daarnaast is er zicht op vermindering van risico eind 2022 door de succesvolle verkoop van het Afval Energie Bedrijf in 2021. Deze moet echter nog worden goedgekeurd door de mededingingsautoriteit. En ook in 2021 ontvingen we compensatiepakketten van het Rijk om de financiële gevolgen van de crisis op te vangen waardoor ons beroep op de eigen algemene middelen hanteerbaar bleef.

De andere belangrijke ontwikkeling in 2021 is het besluit tot wijziging van de zeggenschapsstructuur in de openbaar vervoerketen. Daarbij is nu de Vervoerregio risicodragend opdrachtgever van het GVB geworden inclusief beheer en onderhoud van de railinfrastructuur. Voorheen lag dat risico bij de gemeente. Wel draagt de gemeente als aandeelhouder nog risico op de deelneming GVB en op de Vervoerregio als lid van die gemeenschappelijke regeling. Er is in 2021 een verdeling van rekening en risico gemaakt tussen de betrokken partijen.

Alles bij elkaar verslechterde de weerstandscapaciteit ook in 2021 en is die nog niet op het niveau om de risico's financieel te kunnen dragen. Deze verslechtering is voorzien in het meerjarig herstelplan voor de algemene reserve. Het college van b en w stelde dat in 2020 vast en kon zo de noodzakelijk geachte investeringen voor crisisherstel door laten gaan en ook zicht geven op herstel van de financiële draagkracht in 2023. Met het financieel herstelplan vullen we de algemene reserve aan zodat we in 2023 een weerstandsvermogen van minstens 1 kunnen bereiken. Dit doen we door de algemene reserve aan te vullen met:

- de vrijval van de renterisicobuffer
- de verwachte meerwaarde uit de overstapregeling eeuwigdurende erfpacht

Deze baten zijn volgens de verwachting in 2021 binnenkomen en toegevoegd aan de algemene reserve.

Actualisatie van de benodigde weerstandscapaciteit

Bij jaarrekening 2021 is de benodigde weerstandscapaciteit € 190 miljoen.

Actualisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De algemene reserve en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteit daalt naar € 78 miljoen bij de jaarrekening 2021.

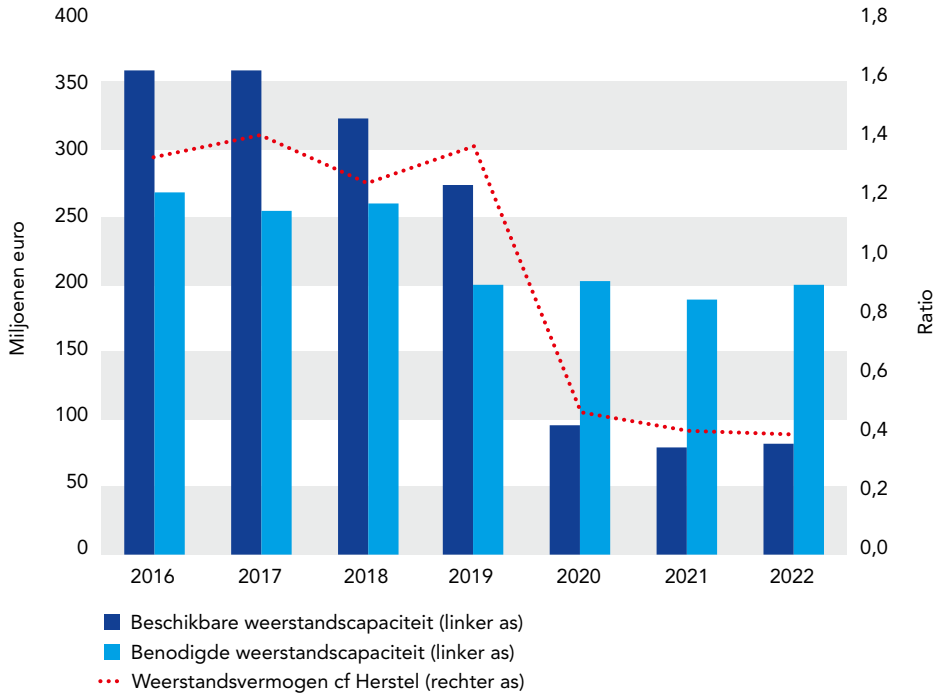

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen:

- de beschikbare weerstandscapaciteit en
- de benodigde weerstandscapaciteit.

Het weerstandsvermogen komt uit op 0,4. Dat is een lichte verslechtering ten opzichte van het laatste peilmoment bij begroting 2022 en komt voornamelijk door een daling van het niveau van de algemene reserve.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit alle niet-bestemde middelen waarmee we onvoorziene gebeurtenissen opvangen die een negatief jaarrekeningresultaat kunnen geven.

De belangrijkste bron voor de beschikbare weerstandscapaciteit is de algemene reserve. Vanuit het risicomanagementbeleid moet de algemene reserve voldoende zijn om negatieve jaarrekeningresultaten door resterend risico te dekken.

De weerstandsvermogen bepalen we met een berekening van de benodigde weerstandscapaciteit aan de hand van het resterend risico. Dat is het risico met financieel gevolg dat we:

- na treffen van beheersmaatregelen nog lopen, en
- niet binnen de programmabegroting kunnen opvangen

Elk programma heeft dus een aandeel in de benodigde weerstandscapaciteit naar rato van het risico dat nog resteert in dat programma. Het diagram hieronder toont de verdeling van die aandelen:

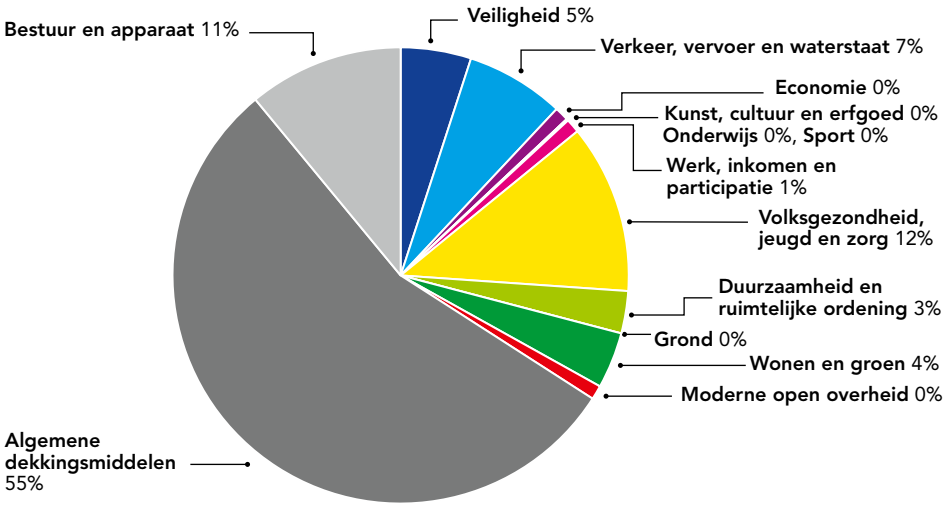

3

Welkom.
Welcome Hoş geldiniz 欢迎光临 Bon Bini
Akwaaba
Bienvenue
Welkom
Uitgang
GGD
Amsterdam

3 Programma's

3.1	Veiligheid	28
3.2	Verkeer, vervoer en waterstaat	44
3.3	Economie	74
3.4	Kunst, cultuur en erfgoed	86
3.5	Onderwijs	102
3.6	Sport	113
3.7	Werk, inkomen en participatie	122
3.8	Volksgezondheid, jeugd en zorg	141
3.9	Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	172
3.10	Grond	208
3.11	Wonen en groen	222
3.12	Moderne open overheid	249
3.A	Algemene dekkingsmiddelen	261
3.B	Bestuur en organisatie	275

Programma 1 | Portefeuillehouder: burgemeester Halsema

3.1 Veiligheid

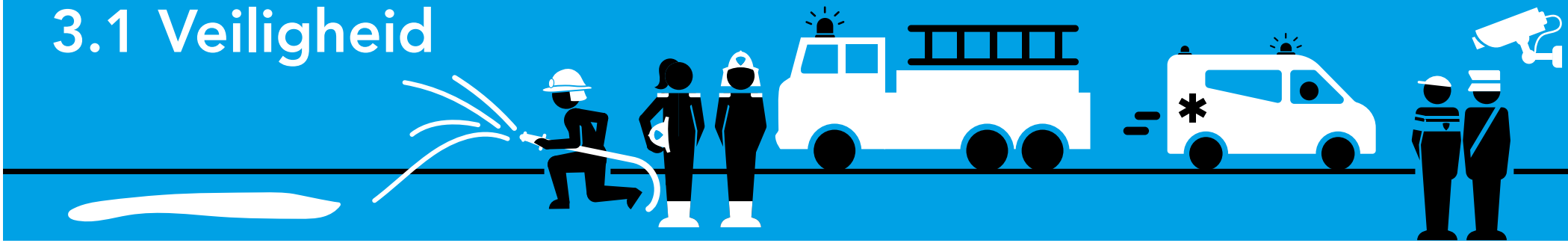

Samenvatting 3.1.1 Brandweer en Crisisbeheersing

- Als crisisorganisatie hebben we onze handen vol gehad aan de handhaving van (steeds wisselende) landelijke coronamaatregelen.

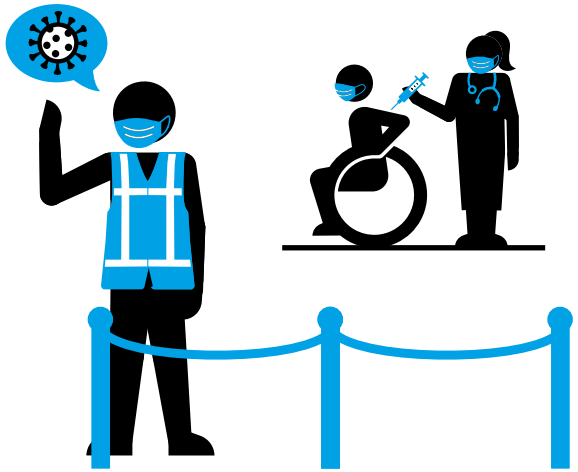

Samenvatting 3.1.2 Openbare Orde en Veiligheid

- Er blijft sprake van een toenemende druk op handhaving door een niet aflatende druk op de leefbaarheid in de stad. Die druk is door de coronapandemie alleen maar toegenomen. De handhaving van coronaregels heeft uiteraard de hoogste prioriteit gehad.

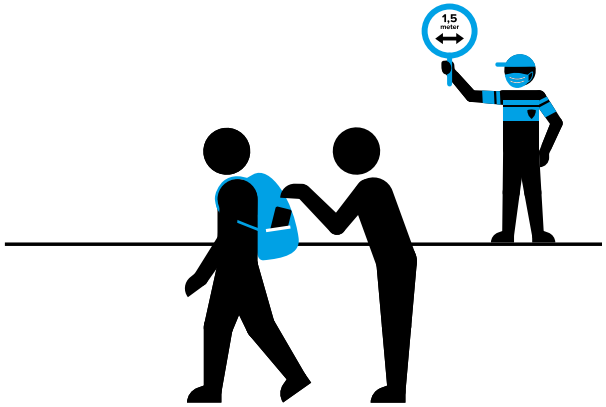

Programma 1 | Portefeuillehouder: burgemeester Halsema

3.1 Veiligheid

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	18,2	19,8	20,1	24,0	3,9
Lasten	204,2	225,3	227,7	222,8	-4,9
Totaal Programma 1 Veiligheid	**-186,0**	**-205,4**	**-207,6**	**-198,7**	**8,9**

Programma 1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 8,9 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 3,9 miljoen en lagere lasten van € 4,9 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 24,0 miljoen zijn € 3,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit de bestuurlijke boetes overlast openbare ruimte (bboor) voor met name de bijplaatsingen van afval. Een gevolg van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen is dat er meer gehandhaafd is op deze bijplaatsingen van afval (€ 2,3 miljoen).
- Hogere baten uit leges voor evenementen en horeca. Door de versoepelingen van de coronamaatregelen gedurende het jaar zijn er meer horeca aanvragen binnengekomen dan verwacht. Bij de horeca zijn relatief veel nieuwe en dure exploitatievergunningen aangevraagd. Ook hebben door versoepeling van de maatregelen toch een klein aantal kleinere evenementen plaats kunnen vinden (€ 1,3 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 222,8 miljoen zijn € 4,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten op de projecten Aanpak Binnenstad en Masterplan Aanpak Binnenstad. Onder meer door gebrek aan uitvoeringscapaciteit en corona-effecten zijn vertragingen opgetreden in deze projecten (€ 1,9 miljoen). Voor Aanpak Binnenstad leidt dat tot een lagere onttrekking aan de reserve Verevening Onroerend Goed.
- Lagere lasten door het niet doorgaan van grote evenementen ten gevolge van de coronacrisis (€ 1,7 miljoen)
- Lagere lasten door minder inzet van host, minder onderzoeken op horeca- en coffeeshopbeleid en minder projecten. Door de coronacrisis waren veel zaken gesloten, waren er minder toeristen en was het in het algemeen minder druk op straat (€ 0,9 miljoen)

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	90,9	83,7	87,9	97,8	9,9

3.1.1 Brandweer en crisisbeheersing

Alarmering, brandweerzorg en multidisciplinaire crisisbeheersing via de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Belangrijke ontwikkelingen

Hoewel ook 2021 in het teken stond van de coronapandemie, zijn de hoofdtaken van de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland: brandweerzorg, crisisbeheersing, preventie en risicobeheersing niet in gevaar gekomen.

De Veiligheidsregio heeft de onderliggende plannen vernieuwd. Zo hebben ze een nieuw regionaal risicoprofiel (2021-2024) opgesteld, een nieuw crisisplan (2021-2024), een nieuw regionale beleidsplan Buiten Gewoon Veilig (2021 – 2024), en een nieuw repressief dekkingsplan (2022 - 2025).

Specifieke beleidsdoelen

Doel 1.1.1

Het voorkomen en bestrijden van brand en rampen en het vergroten van het bewustzijn van brandveiligheid.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt				

Door de coronacrisis konden niet alle geplande activiteiten doorgaan en lag de focus op sommige dagen alleen maar op het organiseren van de paraatheid. Toch hebben we stappen gezet in de modernisering van de brandweerorganisatie.

We zijn onder andere gestart met de werving van nieuwe brandweerprofessionals waarbij we uitgingen van meer diversiteit. Ook hebben we de Proeftuinkazerne (Victor Nieuwe Stijl) afgerond en geëvalueerd. De lessen die we hieruit geleerd hebben, nemen we mee in de verdere ontwikkeling van de brandweerorganisatie. Ten slotte hebben veel aandacht voor de mentale gezondheid van brandweerprofessionals. Als voorbeeld: we lopen landelijk voorop met onze PTSS-regeling.
De overdracht van de brandweerzorg en crisisbeheersing van Weesp naar de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland hebben we succesvol voorbereid en afgerond.

We zijn samen met de regiogemeenten begonnen aan de uitwerking van de aanbevolen stappen uit de Notitie Regionale Werkgroepen Bluswatervoorziening. We verwachten dat het in 2022 afgerond kan worden.

Activiteit 1.1.1.1

De regionale brandweer en veiligheidsregio financieren t.b.v. brand en rampbestrijding en we zien toe op de kwaliteit van de uitvoering.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt				

Activiteit 1.1.1.2

We bereiden ons voor op crisis, rampen en grootschalige evenementen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Geen indicatoren, omdat via de begroting en jaarrekening van de Veiligheidsregio gerapporteerd wordt				

Crisis en incidentbeheersing

Door de coronacrisis hebben we ons ook in 2021 weer veel ingezet om de benodigde maatregelen die we moesten nemen voor het tegengaan van de coronacrisis, te coördineren. Daarbij hadden we het doel om mensen zoveel mogelijk de gelegenheid te bieden om zich aan de genomen maatregelen te houden. We hebben de handhaving afgestemd en bijgestuurd op de nieuwe coronamaatregelen. We hebben zogenoemde 'crowdmaatregelen' genomen, bijeffecten en knelpunten gesignaleerd maar er ook voor gezorgd dat protesten uit de samenleving beschermd werden.

Verbonden partijen

De Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA)

De Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA) is een van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. Het beslaat het gebied van de volgende gemeenten:

- Aalsmeer
- Amstelveen
- Amsterdam
- Diemen
- Ouder-Amstel
- Uithoorn

Zij voert de wettelijke taken uit de wet op de Veiligheidsregio uit. Bij alle doelstellingen in dit programmaonderdeel schakelen we de VrAA in.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	3,5	3,1	3,0	3,5	0,5
Lasten	76,7	78,5	79,9	79,8	-0,0
Saldo van baten en lasten	**-73,3**	**-75,4**	**-76,9**	**-76,4**	**0,5**

Het programmaonderdeel Brandweer en crisisbeheersing heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,5 miljoen. Dit komt vooral door hogere baten van € 0,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 3,5 miljoen zijn € 0,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een hogere vergoeding van de Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland (VrAA) voor de inzet van Ambulance Amsterdam. De vergoeding stijgt mee nu de inzet van Ambulance Amsterdam duurder is geworden. Dat is een gevolg van onder meer een salarisverhoging door een nieuwe CAO, gestegen brandstofprijzen en gestegen materiaalkosten (€ 0,4 miljoen)
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 79,8 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten doordat de inzet van Ambulance Amsterdam duurder is geworden (€ 0,4 miljoen). Dit wordt gecompenseerd door een even-redig hogere bijdrage van de VrAA.
- Hogere lasten bij Crisis- en Incidentmanagement (€ 0,4 miljoen). Door de coronacrisis hebben we extra maatregelen moeten treffen voor crowdmanagement. Dat betreft bijvoorbeeld de inhuur van verkeersregelaars en het plaatsen van matrix- en digitale borden (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten bij Crisis- en incidentmanagement. De beoogde capaciteitsuitbreiding kon slechts deels worden ingevuld doordat de start daarvan medio 2021 lag en door krapte op de arbeidsmarkt (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten bij de Brandweer doordat de Brandweer de prijs-compensatie iets anders berekent dan de Gemeente (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Aanslag in de stad of een crisis. Plannen van aanpak voor crisis in samenwerking	Plannen van aanpak voor crisis in samenwerking met Veiligheidsregio, ondernemers en instellingen.

Beleidskaders

- De Wet Veiligheidsregio's. Op 1 oktober 2010 is de Wet Veiligheids-regio's in werking getreden. Deze wet brengt brandweerzorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, de rampenbestrijding en crisisbeheersing samen in één organisatie.
- Beleidsplan 2021-2024 " Buitengewoon Veiligheid " van de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland. In dit beleidsplan formuleren we de beleidsvoornemens van de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland (VrAA) voor de komende jaren. Daarmee vervullen we de wettelijke plicht zoals die in artikel 14 van de Wet Veiligheidsregio's staat. We willen met dit beleidsplan onze sleutelpartners in de crisisbeheersing binden, zoals de politie, de partijen rondom waterveiligheid en belangrijke beheerders van vitale infrastructuren.

3.1.2 Openbare orde en veiligheid

De openbare orde en de veiligheid van mensen, goederen en gebieden handhaven.

Belangrijke ontwikkelingen

De weerbare stad

Een belangrijke ontwikkeling is de invloed van corona op bedrijfsovernames in voornamelijk de horecabranche. Door de coronamaatregelen en de tijdelijke stop van steunmaatregelen, leken ondernemers extra kwetsbaar voor criminele investeerders en helpers. We hebben met campagnes ondernemers gewaarschuwd en hulpmogelijkheden geboden. Ook hebben we onze collega's en partners zoals notarissen en makelaars, extra alert gemaakt op signalen van foute overnames.

We hebben op initiatief van de gemeenteraad onderzoek laten doen naar sport en ondermijning en een start gemaakt met het ontwikkelen van een signaalkaart voor sportorganisaties.

Ook hebben we meer aandacht besteed aan het verkennen van de samenwerking met toezichthouders zoals De Nederlandsche Bank en met diverse poortwachters waaronder notarissen en makelaars.

Prostitutie

De coronacrisis heeft geleid tot veelvuldige sluitingen van de prostitutiebranche. Samen met onze zorgpartners en ketenpartners (politie en Openbaar Ministerie) hebben we voorlichting gegeven aan de branche over de coronamaatregelen en de mogelijkheid om steun van de Rijksoverheid te krijgen. Ook hebben we extra gewerkt aan het voorkomen van misstanden in de onvergunde prostitutie door controles en intensief zorgaanbod. Daarnaast hebben we via zorgpartners ondersteuning gegeven aan sekswerkers die in financiële nood kwamen. Afgelopen jaren, en zeker ook door de coronacrisis, lijkt de onvergunde prostitutie te intensiveren. Wij werken aan optimaal toezicht en handhaving in de vergunde en onvergunde sectoren van prostitutie.

Mensenhandel

Ook dit jaar had de coronacrisis nog grote gevolgen voor arbeidsmigranten. De kwetsbaarheid van arbeidsmigranten werd zichtbaar en haalde regelmatig het nieuws. In samenwerking met Fairwork hebben we deze groep ondersteund. Er is een begin gemaakt met de beweging 'Amsterdam uitbuitingsvrij', waarbij we samen met een aantal kwetsbare branches ernaar streven dat goede arbeidsomstandigheden de norm wordt voor iedereen. Om slachtoffers van seksuele uitbuiting beter in beeld te krijgen zijn we onder andere begonnen met het bezoeken van alle exploitanten van seksinrichtingen met het doel hen beter uit te rusten op het signaleren en melden van seksuele uitbuiting. Ten slotte hebben we aandacht voor het relatief nieuwe fenomeen 'criminele uitbuiting' dat vermoedelijk zowel in de georganiseerde misdaad plaats vindt, als onder jongeren en op scholen.

Aanpak Binnenstad

De Aanpak Binnenstad is een aanpak voor de lange termijn. In 2021 is een start gemaakt in de transformatie, met als doel om wonen, werken en verblijven in de binnenstad opnieuw aantrekkelijk te maken en te houden voor Amsterdammers.
Op thema's functiemenging en diversiteit, beheer en handhaving, de bezoekerseconomie, kunst en cultuur, buurtidentiteiten, wonen, vergroening en vergroten openbare ruimte, hebben we maatregelen genomen en resultaten behaald.
De coronacrisis heeft invloed gehad op de economische en sociale situatie, ophet bezoekerspatroon en op het straatbeeld in de binnenstad.

Toezicht en Handhaving

Het afgelopen jaar was opnieuw een bijzonder jaar. Er blijft sprake van een toenemende druk op handhaving door een niet-aflatende druk op de leefbaarheid in de stad. Die druk is door de coronapandemie alleen maar toegenomen. De handhaving van coronamaatregelen heeft uiteraard de hoogste prioriteit gehad. In organisatorische zin heeft dit heeft dit veel gevergd; we hebben nieuwe werkwijzen en nieuwe processen ontworpen om zo goed mogelijk aan de steeds wisselende vragen tegemoet te komen.

Cyberverstoring of -criminaliteit
Een digitale aanval op onze vitale infrastructuur kan leiden tot ernstige verstoring van de openbare orde in Amsterdam.
Ook zien we dat online aangejaagde openbare ordeverstoringen steeds vaker voorkomen. We zien bijvoorbeeld online uitingen van (drill)rappers die leiden tot geweldsincidenten in de openbare ruimte of mensen die online oproepen tot rellen.

Radicalisering
Onze aanpak radicalisering en extremisme is gebaseerd op het actuele dreigingsbeeld (zowel nationaal als lokaal). Het afgelopen jaar heeft de trend van meer variëteit in extremistische stromingen doorgezet. Naast het islamitisch extremisme, waar nog steeds de grootste terroristische dreiging vanuit gaat, signaleert de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) een toegenomen rechtsextremistische dreiging. Deze dreiging gaat uit van internationale online netwerken waar vooral jongeren onderdeel van zijn. Daarnaast zagen we de verdere opkomst van een radicale onderstroom van anti-overheid en anti-elite denken. Een kleine groep individuen radicaliseert dusdanig vanuit complottheorieën dat een dreiging op geweld ontstaat.

Seksuele intimidatie en seksueel geweld
De bestrijding van seksuele intimidatie was onverminderd urgent. Zo werd de stad opgeschrikt door een aantal ernstige incidenten gerelateerd aan online seksueel geweld.

Evenementen
We dachten dat 2021 een jaar van herstel zou zijn voor de evenementensector. Dat grote evenementen onder voorwaarden weer mogelijk zouden zijn. Maar uiteindelijk heeft alleen tussen juni en eind september een klein aantal evenementen plaats kunnen vinden.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 1.2.1
Amsterdam is een veilige en leefbare stad voor bewoners en bezoekers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Veiligheidsindicator van de regio Amsterdam Amstelland	100 (2014)	95		De veiligheidsindex wordt doorontwikkeld en zal in 2022 worden herijkt op een score van 100

Activiteit 01.2.1.1
We bestrijden criminaliteit, radicalisering en ondermijning.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren) BBVverplicht	195,4 (2014)	108		
2	Harde kern jongeren (aantal per 10.000 inwoners) BBVverplicht	2,4 (2014)	Wordt niet meer gemeten		
3	Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	5,6 (2015)	4,3		3,8
4	Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	10,5 (2015)	7,5		8,4
5	Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners) BBVverplicht	6,4 (2015)	2,7		1,9
6	Afname in recidive huidige Top 600 (HIC) BBVverplicht	39% (2017)	50% (2019)		52% (2020)
7	Afname in recidive uitgestroomdeTop 600 (HIC) BBVverplicht	82% (2017)	81% (2019)		82% (2020)

Activiteit 01.2.1.2

We behandelen aanvragen en verlenen en controleren vergunningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Geen indicatoren omdat het VTH uitvoeringsprogramma hierover rapporteert				

Activiteit 01.2.1.3

We houden toezicht en handhaven in de openbare ruimte en in het openbaar vervoer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Gemiddeld rapportage cijfer sociale veiligheid in het Amsterdamse openbaar vervoer	7,6 (2018)	7,7		7,7
2	Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte, aantal per 1.000 inwoners) (BBVverplicht)	6,1 (2015)	5,1		4,8

Activiteit 01.2.1.4

We bestrijden samen met onze partners overlast in wijken en buurten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Leefbaarheidsmonitor Wonen in Amsterdam (WIA) 2 jaarlijks	7,4 (2013)	Geen meting in 2020		7,6
2	Het aantal geprioriteerde jeugdgroepen	Meting vanuit geprioriteerde jeugdgroepen vanuit OM/politie	17		PM
3	Meldingen overlast	Aanlevering vanuit politie en eigen meting (2018)	25.746 (politie) + 378.139 (SIA) = 403.885		59.326 (Politie)+ 422.940 (SIA)= 482.266
4	Het % vrouwen dat de afgelopen 12 maanden is geconfronteerd met (seksuele) straatintimidatie	51% (2018)	47%		Niet gemeten in 2021 (2 jaarlijks)

De weerbare stad

Het programma De Weerbare Stad is gestart in 2019 en loopt tot eind 2022. Het richt zich op de aanpak van ondermijnende criminaliteit. We focussen ons vooral op de financiële en economische kant van ondermijning. We hebben in 2021 gewerkt aan drie doelen, namelijk kennis verwerven, mentaliteits-verandering en grenzen stellen. Dit jaar stond in het teken van uitvoering en aanscherping.

Kennis verwerven

We hebben belangrijke stappen gezet in de ontwikkeling van een informatie-systeem voor de aanpak van ondermijning. Met dit systeem komt er bijvoor-beeld beter inzicht in de ondermijningsrisico's in Amsterdams vastgoed en mogelijk malafide bedrijfsovernames. Naast het informatiesysteem hebben we gewerkt aan het verder opdoen van kennis over hoe vastgoed voor criminele activiteiten kan worden gebruikt.

Mentaliteitsverandering

Ondermijning is een maatschappelijk probleem. We hebben dan ook veel partners nodig om ondermijning succesvol tegen te gaan. We hebben gewerkt aan mentaliteitsverandering bij onze eigen organisatie, onze partners en maatschappelijke partijen. Zo trainden we collega's om de bewustwording op ondermijning te vergroten, betrokken we vastgoedpartijen en woning-corporaties bij de aanpak, informeerden we verhuurders en pandeigenaren over de gevaren van ondermijning en gaven we weerbaarheidstrainingen aan ondernemers in de stad.

Grenzen stellen

We hebben gewerkt aan het opwerpen van barrières om zoveel mogelijk te voorkomen dat ondermijning plaatsvindt in Amsterdam, zo stelden we grenzen. Dit hebben we gedaan door te werken aan het vergunningplichtig maken van de Hoogstraten in Amsterdam Met de vergunningplicht proberen we malafide ondernemingen in de stad zoveel mogelijk te weren. Daarnaast gaven we grenzen aan door controles uit te voeren en meer actiegericht aanwezig te zijn in wijken en stadsdelen. Zo voerden we samen met meerdere instanties controles uit via de Ondermijningsbrigade, controles op criminele spookbewoning en DOR-controles (DOR = Digitaal Opkopers Register).

Prostitutie

Om misstanden te voorkomen, sekswerkers voor te lichten en zorg te kunnen bieden hebben we de samenwerking met en subsidiering van zorgpartners voortgezet. We hebben veelvuldig contact met sekswerkers over (verbetering van) beleid, informatie over bijvoorbeeld aangifte doen en hulp bij misstanden. We hebben intensief verdergewerkt aan het Project Scenario's Raamprostitutie Wallen/Singel. De verkenning van de ontwikkeling van een Erotisch Centrum is doorgezet, in brede gesprekken met belanghebbenden en verdiepend locatieonderzoek.
We hebben –net als in 2020- de samenwerking versterkt met ketenpartners in het tegengaan van misstanden (en uitbuiting) in de prostitutiebranche (vergund en onvergund).
We werkten aan (het verbeteren van) de controles en opsporing en handhaving van overtredingen en strafbare feiten in de vergunde en onvergunde branche, samen met gemeente, Openbaar Ministerie en politie. We hebben een proef 'maatwerk-handhaving' uitgevoerd, aanpak gemaakt voor illegale prostitutiehotels en een informatiecampagne bij hotels uitgevoerd. Ook hebben we een nieuwe aanpak van illegale massagesalons en een uitgebreid verbeteringstraject voor 'controles onvergunde prostitutie' opgesteld.
We hebben – mede in verband met het wetsvoorstel Wet regulering sekswerk – intensief overlegd met het Rijk over de belemmeringen die gemeenten ondervinden bij het voorkómen van misstanden, bieden van zorg, handhaven in vergunde en onvergunde circuit, door het ontbreken van een wettelijke grondslag voor gegevensverwerking van bijzondere persoonsgegevens van sekswerkers. De lobby (met de 4 grootste gemeenten) heeft geresulteerd in een aangenomen motie in de Tweede Kamer om te zorgen voor een oplossing.

Mensenhandel

We hebben ook dit jaar veel aandacht besteed aan het voorkomen en bestrijden van mensenhandel. Op het gebied van preventie hebben we onder meer professionals getraind in het leren herkennen en melden van signalen van mensenhandel. Ook hebben we een Week tegen Mensenhandel georganiseerd, waarbij de drie vormen van mensenhandel (seksuele, criminele en arbeidsuitbuiting) aan bod kwamen. Activiteiten uit deze week hebben geleid tot meer bewustwording en een verbeterd handelingsperspectief onder professionals en burgers van Amsterdam. In de bestrijding van mensenhandel hebben we met (onder andere) de politie en de Nederlandse arbeidsinspectie samengewerkt om daders van mensenhandel te pakken en slachtoffer de juiste zorg te bieden.

Aanpak Binnenstad

We zijn gestart met het uitvoeren van maatregelen op het gebied van functiemenging en diversiteit, beheer en handhaving, de bezoekerseconomie, kunst en cultuur, buurtidentiteiten, wonen, vergroening en vergroten openbare ruimte. Een paar van onze mijlpalen zijn:
De opening van de fietsparkeergarage Kleine-Gartmanplantsoen; de verwerving van 9 panden Oudebrugsteeg door de N.V. Zeedijk met hulp van de gemeente; start pilots afvalinzameling over het water in Wallengebied en Nieuwmarktbuurt; start werkzaamheden Knowledge Mile Park; start campagne ter bevordering van respectvol toerisme en tegen ongewenst gedrag en overlast; maatregelenpakket handhaving bij opleving toerisme.
We hebben onze relatie met commerciële en maatschappelijke partners in de stad versterkt. Via verschillende kanalen betrekken we bewoners en ondernemers in de binnenstad bij de Aanpak Binnenstad.

Masterplan Zuidoost

Na een grondige voorbereiding hebben op 4 februari 2021 de alliantiepartners de intentieverklaring Alliantie Zuidoost ondertekend. Partners zijn onder andere: gemeente Amsterdam, bewoners, Social Pact, lokale organisaties, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Politie, werkgevers, woningcorporaties en onderwijsinstellingen.
Op 1 maart 2021 is de programmadirecteur gestart, waarna ook de eerste contouren voor de uitvoering van het plan zijn neergezet. Ons belangrijkste uitgangspunt is om bewoners en lokale organisaties uit Zuidoost centraal te stellen en van daaruit vraagstukken, initiatieven en acties te identificeren en aan te pakken.
Een aantal voorbeelden zijn:Gift of Colour, Young Masters, convenant met 12 werkgevers, Jongeren en Veiligheid, woningen voor leerkrachten, ZO=Zuidoost leest en pedagogische visie ideale VO-school.
Ook is een website ingericht www.zoiszuidoost.nl, met informatie over het Masterplan ZO.

Toezicht en handhaving

We hebben, als daar tijd voor was naast de handhaving van coronaregels, gewerkt aan de andere (reguliere) prioriteiten op grond van het Actieplan Handhaving Openbare Ruimte en het Masterplan Handhaving en Reiniging. Met voorrang handhaafden we op allerlei vormen van overlast die de leefbaarheid bedreigden zoals jeugdoverlast, overlastgevende personen, uitgaansproblematiek, zomerdrukte, overlast in het openbaar vervoer en op

het water en parkeeroverlast. Handhaving is het sluitstuk dat betekent dat voortdurende samenwerking en afstemming met zowel interne als externe partners noodzakelijk is. De ketensamenwerking met partners als de politie, stadsdelen, directies als Stadwerken, Afval en Grondstoffen, Waternet, Wonen, Parkeren, GGD, ActieServiceCentrum, Verkeer en openbare ruimte, Openbare Orde en Veiligheid en de Belastingdienst is dit jaar dan ook verder We hebben, als daar tijd voor was naast de handhaving van coronaregels, gewerkt aan de andere (reguliere) prioriteiten op grond van het Actieplan Handhaving Openbare Ruimte en het Masterplan Handhaving en Reiniging. Met voorrang handhaafden we op allerlei vormen van overlast die de leefbaarheid bedreigden zoals jeugdoverlast, overlastgevende personen, uitgaansproblematiek, zomerdrukte, overlast in het openbaar vervoer en op het water en parkeeroverlast. Handhaving is het sluitstuk dat betekent dat voortdurende samenwerking en afstemming met zowel interne als externe partners noodzakelijk is. De ketensamenwerking met partners als de politie, stadsdelen, directies als Stadwerken, Afval en Grondstoffen, Waternet, Wonen, Parkeren, GGD, ActieServiceCentrum, Verkeer en Openbare Ruimte, Openbare Orde en Veiligheid en de Belastingdienst is dit jaar dan ook verder ontwikkeld. Het Masterplan Handhaving en Reiniging is een vast onderdeel geworden onze aanpak.

Daarbij is vanuit een gebiedsgerichte flexibele insteek het palet van gastheren en –vrouwen, hosts en straatcoaches, toezichthouders en handhavers ingezet om de uitdagingen die op ons pad kwamen zo goed mogelijk het hoofd te bieden. Dit met als wenkend perspectief een breder inzetbare, flexibeler en duurzame handhavingsorganisatie die in staat is de snel wijzigende opgave efficiënt en effectief op te pakken. Hier noemen we ook de afronding van de reorganisatie van de directie Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte De directie heeft tot taak de leefbaarheid in de openbare ruimte te bewaken en te bevorderen. Dat gebeurt zoals aangegeven innovatief en flexibel, samen met meerdere partners. Maar de handhavingsbehoefte neemt hand over hand toe. We noemen ter illustratie de handhaving van de coronamaatregelen en ontwikkelingen als de toegenomen stedelijk drukte, complexiteit van de samenleving, een zich terugtrekkende politie, overlast van afval, in het verkeer en op het water en de toegenomen jeugdoverlast. Willen we de stad goed blijven bedienen dan vraagt dit om meegroeien.
In toenemende mate hebben we gebruik gemaakt van data en de inzet van slimme technologieën, zoals camera's en sensoren. Daar hebben we voortgang geboekt, met name waar het gaat om camerahandhaving. Daarbij hebben we een gefaseerde lerende aanpak gevolgd. Dit betreft onder meer het beboeten van foutparkeerders op de stoep aan de hand van camerabeelden die gemaakt worden door de mobiele camera's (die toch al rondreden voor de controle van het fiscale parkeerregiem). Ook de milieuzone hebben we met behulp van camera's gecontroleerd evenals de controle van het zware verkeer in het centrum. Dit laatste ter bescherming van de kwetsbare bruggen en kademuren. Ook de autoluwe zones vragen om steeds meer inzet in dit verband.

Heel belangrijk tot slot zijn onze inspanningen die gericht zijn geweest op het waarborgen en vergroten van de veiligheid van onze medewerkers. Dit om fysiek en verbaal geweld tegen te gaan. De Gemeenschappelijke Meldkamer Amsterdam (GMA) vervult daarbij een belangrijke rol. De GMA borgt de veiligheid van de handhavers tijdens het werk en zet urgente meldingen direct door naar de juiste handhavers op straat. In het verlengde daarvan hebben we gewerkt aan een (centraal) portofoniesysteem voor al het toezicht en handhaving in de openbare ruimte dat is aangesloten op de GMA. De inzet van bodycams, verbetering van de uitrusting (onder andere pilot wapenstok) en opleiding en het verder versterken van onze samenwerking met de politie via het samenwerkingsprogramma Politie-THOR heeft hier aan bijgedragen. Verder hebben we aandacht besteed aan de publiekscommunicatie om helder te maken wat het werk van de handhavers inhoudt en wat ze voor de stad betekenen.

Cybercriminaliteit

We bereiden ons voor op een mogelijke digitale aanval op onze vitale infrastructuur.
Voor het voorkomen en tegengaan van de online aangejaagde openbare ordeverstoringen hebben we een tijdlijn opgesteld. Dit naar aanleiding van de uitkomsten van de verkenning van het inzetten van onze bestuurlijke instrumenten in 2020.
Daarnaast zijn we begonnen met de voorbereidingen voor een proef om beter zicht te krijgen op de online belevingswereld van jongeren.

Radicalisering

We hebben veel aandacht gehad voor de eerdergenoemde ontwikkelingen in radicalisering en de vertaling daarvan naar de benodigde aanpak. We hebben

hiervoor professionals in de stad getraind in het herkennen van signalen van nieuwe vormen van extremisme en er zijn diverse individuen opgenomen in de persoonsgerichte aanpak. Door het instellen van een commissie van toezicht hebben we de belangen gewaarborgd van individuen in de persoonsgerichte aanpak. Tot slot hebben we de netwerken en onze informatiepositie verder versterkt.

Veiligheid en Zorg

We voerden regie op de meest complexe zaken op het snijvlak van veiligheid, zorg en sociaal domein. We hebben samen met onze netwerkpartners een vernieuwende beweging gecreëerd in programma's met bestuurlijke prioriteit op het snijvlak van veiligheid en zorg. Dit jaar hebben we in de Top600 (die in 2021 10 jaar bestond) nog meer ervaring opgedaan met regievoeren op plegers van drugs-, wapen- en geweldsdelicten (naast de klassieke high impact delicten). In de Top400 voerden we regie op jonge mensen die meermaals in contact kwamen met politie en die problemen hebben op verschillende leefgebieden. We hebben Top400-regisseurs ook preventief ingezet op scholen die kampen met veiligheidsvraagstukken, zoals wapenbezit onder leerlingen.

Terugdringen drugshandel

Met het programma Weerbare Mensen, Weerbare Wijken (WMWW) richten we ons op het verminderen van de sociale ontwrichting door drugshandel van buurten en (kwetsbare jonge) mensen en op het weerbaarder maken van wijken en jongeren tegen de aantrekkingskracht van drugs. We voerden regie op een aantal 'doorgroeiers' in de drugshandel en een aantal jonge mensen die een uitweg zochten uit de drugscriminaliteit. We hebben de eerste 13 zogenoemde 'credible messengers' opgeleid. Deze zijn als netwerk onder de naam Adamas actief geworden in de stad. Een tweede lichting is inmiddels gestart. We hebben ons ingespannen om drugsgerelateerde (gewelds) incidenten tegen te gaan in stadsdelen Zuidoost en Nieuw-West. We hebben de aard van het straatdealen in de binnenstad onderzocht en de aanpak ervan wordt vernieuwd. In Zuidoost is de Buurtrechter van start gegaan.

Seksuele intimidatie en seksueel geweld

We zijn het actieplan Online Seksueel Geweld gestart. Daarmee willen we bewustwording van seksuele intimidatie en seksueel geweld (SISG) onder jongeren, ouders en professionals vergroten. Ook willen we slachtoffers ondersteunen en daderschap tegengaan. We hebben enkele opvangplekken (voor maximaal 3 maanden) gecreëerd voor jonge vrouwen die te maken hebben met seksueel geweld en (dreigende) dakloosheid. Jonge vrouwen met heel complexe problemen kregen een regisseur van de Rosa-aanpak, naar het regiemodel van de Top600.

Evenementen

De eerste doelstelling op het gebied van evenementen was dat we in de tweede helft van 2021 weer grote evenementen konden laten plaatsvinden. Daarom hebben we bij het maken van de kalender voor grote evenementen geprobeerd meer evenementen in het tweede deel van het jaar te laten plaatsvinden. Deze extra inspanning heeft maar beperkt rendement opgeleverd; door de snel oplopende besmettingscijfers waren evenementen al snel weer niet (of zeer beperkt) toegestaan.
De grootste successen waren het doorgaan van Amsterdam Dance Event als een festival overdag, het optreden van het Concertgebouworkest op de Dam en het doorgaan van een klein aantal festivals in de zomermaanden. Grote publieksevenementen zoals Koningsdag, Pride of een huldiging van Ajax konden helemaal niet fysiek plaatsvinden. En ook Oud en Nieuw, waarvoor veel vieringen en vuurwerkshows waren voorbereid als een alternatief voor het zelf afsteken van vuurwerk, is uiteindelijk helemaal zonder evenementen gevierd. De andere doelstelling, om te zoeken naar manieren om evenementen te ondersteunen in het herstel na de coronacrisis, heeft ook nog niet het gewenste effect gehad. 2021 heeft die crisis voor de meeste organisatoren juist verdiept.

In 2021 is een begin gemaakt met de omvangrijke en complexe opgave voor nieuw (schaarse vergunningen)beleid voor muziekfestivals. Op termijn zal dit nieuwe beleid de werkwijze voor het vergunnen van muziekfestivals ingrijpend veranderen.

Verbonden partijen

GVB
Met GVB werken we samen met de politie zodat mensen zich veilig voelen als ze reizen met het openbaar vervoer.

RIEC Amsterdam Amstelland
Het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Amsterdam Amstelland richt zich op de bestrijding van ondermijnende criminaliteit. Ze verbinden informatie, expertise en krachten van de verschillende overheidsinstanties. Daarnaast stimuleren en ondersteunt het RIEC –AA de publiek-private samenwerking bij de aanpak van ondermijning.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	14,7	16,7	17,1	20,6	3,4
Lasten	127,5	146,7	147,9	143,0	-4,9
Saldo van baten en lasten	**-112,8**	**-130,0**	**-130,7**	**-122,4**	**8,3**

Het programmaonderdeel 1.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 8,3 miljoen. Dit komt vooral door hogere baten van € 3,4 miljoen en lagere lasten van € 4,9 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten
De totale baten van € 20,6 miljoen zijn € 3,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit de bestuurlijke boetes overlast openbare ruimte (bboor) voor met name de bijplaatsingen van afval. Een gevolg van de coronacrisis en de bijbehorende maatregelen is dat er meer gehandhaafd is op deze bijplaatsingen van afval (€ 2,3 miljoen).
- Hogere baten uit leges voor evenementen en horeca. Door de versoepelingen van de coronamaatregelen gedurende het jaar zijn er meer horeca aanvragen binnengekomen dan verwacht. Bij de horeca zijn relatief veel nieuwe en dure exploitatievergunningen aangevraagd. Ook hebben door versoepeling van de maatregelen toch een klein aantal kleinere evenementen plaats kunnen vinden. (€ 1,3 miljoen)
- Hogere baten uit de verkoop van in beslag genomen voer- en vaartuigen (€ 0,2 miljoen).
- Lagere baten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC). Het RIEC is volledig gefinancierd uit externe en Rijksmiddelen. Een deel daarvan is doorgeschoven naar het volgend jaar (€ 0,6 miljoen). Daar tegenover staan voor eenzelfde bedrag lagere lasten in 2021.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten
De totale lasten van € 143,0 miljoen zijn € 4,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten voor personele inzet in de handhavingsorganisatie. De werving van nieuwe collega's heeft een hoge prioriteit gehad. Toenemende krapte op de arbeidsmarkt, vooral bij de BOA's, is daarbij een belemmering. Ook is er een grens aan het aantal medewerkers dat gelijktijdig ingewerkt kan worden. Om toch voldoende capaciteit te hebben zijn voor een aantal taken toezichthouders ingehuurd. Daarnaast is extra (ingehuurd) personeel ingezet op bijplaatsingen van afval en op de ondersteuning van de organisatie (1,1 miljoen).
- Hogere lasten als gevolg van de toename van het aantal opgelegde bestuurlijke boetes. De toename heeft geleid tot een hogere last van verwerking en inning van boetes. Daarnaast zijn meer bezwaren ingediend tegen de opgelegde boetes voor met name het bijgeplaatst afval. Ook de kosten van behandeling van de bezwaarschriften zijn daardoor toegenomen (€ 2,3 miljoen).
- Lagere lasten bij Aanpak Binnenstad en Masterplan Aanpak Binnenstad (€ 1,9 miljoen). Onder meer door gebrek aan uitvoeringscapaciteit en corona-effecten zijn vertragingen opgetreden in projecten zoals Wayfinding (slimme bewegwijzering om bezoekersstromen te managen), Fietshandhaving en toezicht en Maatregelen taxi-overlast. Voor Aanpak Binnenstad leidt dat tot een lagere onttrekking aan de reserve Verevening Onroerend Goed.

- Lagere lasten door het niet doorgaan van grote evenementen ten gevolge van de coronacrisis (€ 1,7 miljoen)
- Lagere lasten door minder inzet van hosts in de binnenstad, minder onderzoeken op horeca- en coffeeshopbeleid en minder projecten. Door de coronacrisis waren veel zaken gesloten, waren er minder toeristen en was het in het algemeen minder druk op straat (€ 0,9 miljoen)
- Lagere lasten voor bodycams, omdat de uitrol bij de groepen medewerkers buiten de handhavers nog niet heeft plaatsgevonden. We zijn nog aan het verkennen of en hoe de uitrol naar die andere groepen moet plaatsvinden. We hebben dit niet kunnen afronden omdat de benodigde project- en ondersteuningscapaciteit volledig op de coronacrisis is ingezet (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten bij Amsterdam 750 (€ 0,7 miljoen). In 2021 is de jaarplanning voor de viering Amsterdam 75o opgesteld. Het accent ligt daarbij op de jaren 2022 tot en met 2025. De lagere lasten leiden tot een lagere onttrekking aan de reserve Amsterdam 750.
- Lagere lasten voor applicaties bij toezicht en handhaving, door onder andere uitstel van de nieuwe planningsmodule en afbouw van het aantal C2000 portofoons (€ 0,6 miljoen)
- Lagere lasten bij het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) omdat kosten van projecten en activiteiten deels in het volgend jaar komen. Het RIEC is volledig gefinancierd uit externe en Rijksmiddelen die ook volgend jaar besteed mogen worden (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten bij De Weerbare Stad, omdat projecten die in de loop van 2021 zijn opgestart doorlopen tot in 2022 (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten bij Jeugdveiligheid en buurtveiligheid. Een aantal veiligheidsprojecten zijn geheel of gedeeltelijk stil komen te liggen door de coronacrisis. Dat gaat onder meer om groepsaanpakken bij jeugd en veiligheid omdat (zorg)partners geen fysieke afspraken meer mochten maken. Verder kon een deel van de vacatures niet worden ingevuld (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,4	1,8	3,1	1,3	-1,8
Toevoegingen reserves	3,5	0,0	1,6	1,6	0,0
Mutatie reserves	**-2,1**	**1,8**	**1,5**	**-0,3**	**-1,8**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve Verevening Onroerend Goed is € 1,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat op projecten van de Aanpak Binnenstad vertragingen zijn opgetreden onder meer door gebrek aan uitvoerings-capaciteit en door corona-effecten.

De onttrekking aan de reserve Amsterdam 750 is € 0,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt omdat in de jaarplanning die in 2021 is opgesteld voor de viering in 2025 van Amsterdam 75o jaar het accent is gelegd op de jaren 2022 tot en met 2025. Daardoor zijn in 2021 minder lasten gemaakt dan begroot.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve Verevening Onroerend Goed is conform begroting.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.Stichting Aanpak Overlast op Straat	€ 5,9 miljoen	€ 7,2 miljoen
2. Stichting Levell	€ 1,9 miljoen	€ 2,3 miljoen

1. Stichting Aanpak Overlast op Straat (SAOA)

De subsidie aanpak overlast op straat is verstrekt om jeugdoverlast op straat in kaart te brengen en te verminderen, waaronder een bijdrage leveren aan verminderen van het aantal jeugdgroepen op straat.
De subsidie project aspirant straatcoaches in ontwikkelbuurten is verstrekt met als doel werkgelegenheid bieden aan jongeren als aspirant straatcoach en inzet in weerbare wijken in Nieuw-West, Noord en Zuidoost.
In 2021 waren de coronacrisis en de daaraan verbonden maatregelen nog steeds van invloed op het werk van SAOA, zoals met betrekking tot de avondklok, naleving van andere maatregelen en gesprekken met jeugd over de gevolgen van de coronacrisis op hen. Het werk van SAOA heeft, door middel van flexibiliteit, doorgang kunnen vinden.
Door inzet van straatcoaches en huisbezoekers is een bijdrage geleverd aan het terugdringen van en zicht hebben op jeugdoverlast in een vroeg stadium. Door samenwerking en afstemming met andere partners, is gewerkt aan de inzet van straatcoaches nog gerichter vorm te geven.
De subsidie aan SAOA is in totaal € 1,3 miljoen hoger dan begroot door incidentele verstrekkingen voor aspirant straatcoaches en vanuit een incidentele subsidie vanuit het Bestuurlijk Offensief tegen Ondermijnende criminaliteit (BOTOC).

2. Subsidie aan Levvel

Levvel ontving subsidie voor de Intensieve Forensische Aanpak (IFA). Dit is een forensische dwang- en drangaanpak voor jongeren en jongvolwassenen tussen 16 en 24 jaar met een middel- tot hoog risicoprofiel op recidive en vaak een licht verstandelijk beperking. Deze aanpak wordt onder meer ingezet bij Top600-personen, ex-gedetineerden, en veel- en meerplegers. Dit jaar zijn er 106 IFA-trajecten van start gegaan. Daarnaast ontving Levvel subsidie voor IFA semi-residentieel. Dit is een interventie voor jongeren tussen de 12 en 18 jaar met ernstige, complexe problematiek en crimineel gedrag zonder een eigen steunend netwerk. Deze jongeren verblijven na school tot de avond op locatie bij Levvel, waar ze begeleiding krijgen. Dit jaar zijn er 39 trajecten van start gegaan. Het doel van beide interventies is om jongeren te helpen om hun leven op orde te krijgen en te structureren en om het risico op criminaliteit te verkleinen.
De subsidie Levvel is in totaal € 0,4 miljoen hoger dan begroot door een eenmalige aanvullende subsidie voor extra IFA trajecten.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Overlast in de stad verscherpt door de combinatie van corona en terugkeer van de drukte en uitblijven van gewenst gedrag.	■ Optreden op plaatsen waar de overlast het grootst is of dreigt te worden op basis van informatiegestuurd handhaven. ■ Prioriteren inzet handhaving omdat handhavers niet overal aanwezig kunnen zijn. ■ Inzet op alternatieven voor fysieke aanwezigheid handhavers (bijv. cameratoezicht, sensoren) Daar waar incidenten op staat ontstaan, en het een taak van de politie is om op te treden, worden THOR-medewerkers beschermd door ze van de locatie terug te roepen
Agressie en geweld op straat tegen handhavers	■ Samenwerkingsafspraken met de politie ■ Trainen van handhavers ■ Invoeren bodycam: ■ Publiekscampagne over werk handhaving ■ Het intranet is bijgewerkt. Er is een aparte pagina over agressie en geweld.
Productieve uren handhavers sluiten onvoldoende aan bij de 24/7 behoefte van de stad waardoor handhavers niet altijd op de juiste momenten aanwezig kunnen zijn (dit betreft een operationeel risico en zal vervallen bij begroting 2023)	■ Strategisch personeelsbeleid ■ De nieuwe roosterregeling ■ Informatiegestuurd handhaven ■ Moderniseren wet- en regelgeving ■ Flexibiliseren inzet huidige handhavers
Ingezette trajecten ter voorkoming van instroom in de criminaliteit of recidive hebben niet (altijd) het beoogde effect	■ Continu leren en verbeteren van ingezette trajecten d.m.v. evaluaties. ■ Opleidingen casusregisseurs.
Vermenging onderwereld met bovenwereld	■ Meer financiële expertise opbouwen, samenwerking met partners in binnen en buitenland en het analyseren van data. Naast RIEC zijn ook de FEC partners van belang (wellicht meer samenwerking op speerpunten van de FEC partners: terrorisme financiering, witwassen/ondermijning en digitalisering (Cybercriminaliteit).
Toename radicalisering jongeren	De aanpak radicalisering (instrumentarium) continu monitoren en indien nodig bijsturen.

Beleidskaders

- De Algemeen Plaatselijke Verordening (APV) is het lokale handhavingskader voor de gemeente Amsterdam
- Het ministerie van Veiligheid en Justitie stelt de kaders vast voor de handhavingsdomeinen en
- bevoegdheden en voor de samenwerking tussen gemeenten en politie.
- Het college van b en w stelt jaarlijks de stedelijke handhavings-prioriteiten vast.
- Het gemeentelijk rapport Organisatie Bestuurlijk Toezicht scheidt handhaving en toezicht in diverse(de)centrale taken
- Actieplan Handhaving Openbare Ruimte: de gemeenteraad stelt de stedelijke en lokale handhavingsprioriteiten vast
- Samenwerkingsprogramma politie-THOR 2021
- Masterplan Handhaving en Reiniging

Programma 2 | Portefeuillehouder: wethouder de Vries

3.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

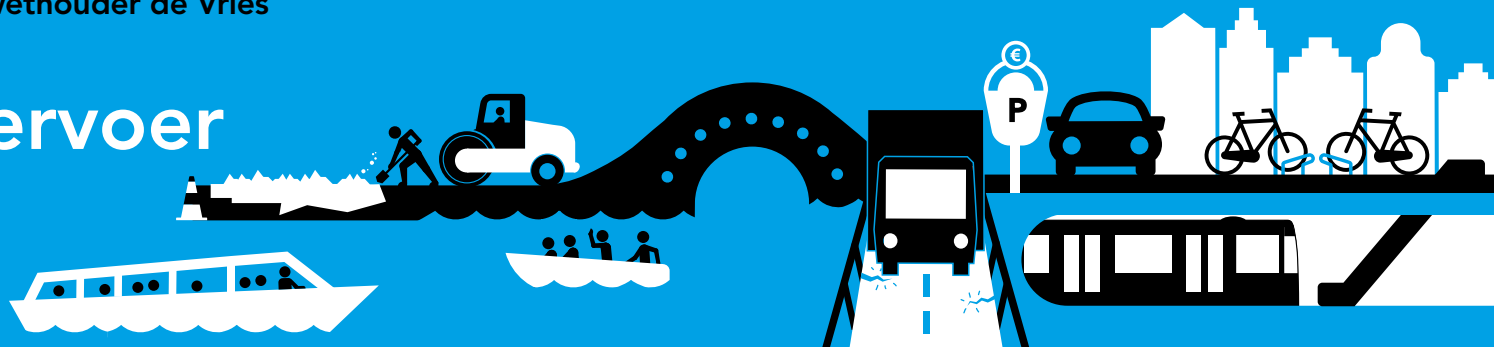

Samenvatting 3.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

- De beleidsnota 30km/u in de stad is eind december 2021 vastgesteld. Hiermee wordt 30 km/uur de norm en 50 km/uur de uitzondering in Amsterdam, wat de verkeersveiligheid en leefbaarheid ten goede komt.

- We krijgen steeds beter inzicht in de daadwerkelijke veiligheids- en vernieuwingsopgave voor het programma Bruggen en Kademuren en kunnen daardoor beter sturen op de uitvoer van het programma. De risico-gestuurde veiligheidsaanpak werkt, en tegelijkertijd is de weg voor ons nog lang. De vernieuwingsopgave is groot en een aanzienlijk deel van het areaal moet nog onderzocht worden.
- In december 2021 is het uitvoeringsbesluit van de Oranje Loper vastgesteld. De Oranje Loper behelst de herinrichting van de Nieuwezijds Voorburgwal, en de straten en negen bruggen van Raadhuisstraat tot Mercatorplein. Het vernieuwen van de bruggen is urgent: de bruggen zijn oud en in slechte staat. Tegelijkertijd met de bruggen worden de straten aangepakt, zodat het veiliger wordt in het verkeer en er meer ruimte komt voor voetgangers, fietsers, de tram en groen.

Samenvatting 3.2.2 Water

- Op 16 maart 2021 is de uitslag van de eerste uitgifteronde van 155 nieuwe exploitatie-vergunningen voor de passagiersvaart bekend gemaakt. Hiermee is de volgende stap gezet met de aangekondigde maatregelen in de Nota's Varen Deel 1 en 2 om te komen tot het beheersen van toeristische drukte en overlast, een vlotte en veilige doorvaart en duurzaam gebruik.
- De uitwerking van het vergunningensysteem voor Transport over water is in het 2e kwartaal 2021 afgerond met de vaststelling van het Vierde wijzigingsbesluit Regeling op het binnenwater 2020. Hierin staan nadere regels beschreven voor het verlenen van een exploitatievergunning voor transport.
- Om richting te geven aan zwemmen in open water is dit jaar het Handboek zwemmen & zomerrecreatie opgesteld.

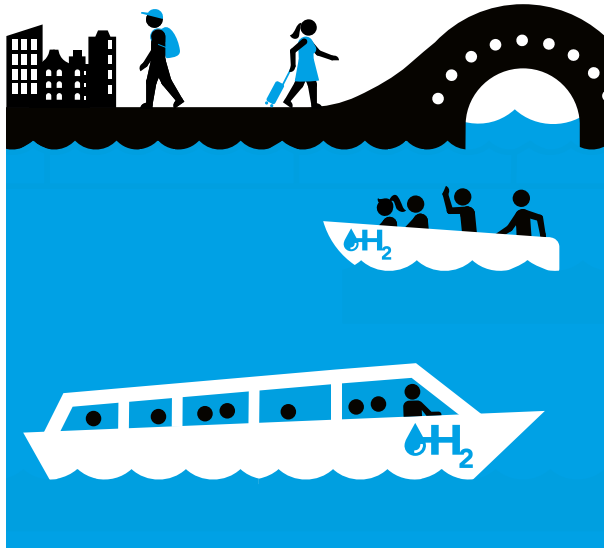

Samenvatting 3.2.3 Openbaar vervoer

- De verbetering van de governance van de OV-keten, waar met het GVB en de Vervoerregio Amsterdam aan gewerkt is, is afgerond. De nieuwe structuur start op 1 januari 2022.
- De eerste twee volledig elektrische uitstootvrije veren zijn op het Noordzeekanaal in gebruik genomen.
- Door de voortdurende coronacrisis is er ook in 2021 nog steeds veel minder gebruik gemaakt van OV, veren en taxi.

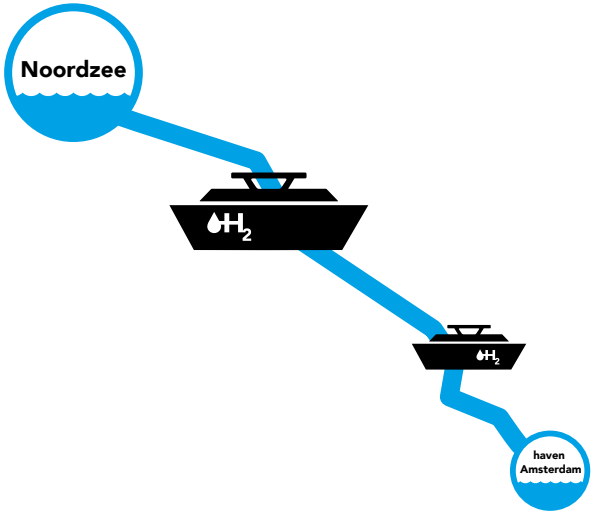

Programma 2 | Portefeuillehouder: wethouder de Vries

3.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	415,9	495,3	416,6	436,1	19,5
Lasten	553,9	626,1	516,3	610,1	93,8
Totaal Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-138,0**	**-130,8**	**-99,7**	**-174,0**	**-74,3**

Programma 2 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 74,3 miljoen. Dit bestaat uit hogere baten van € 19,5 miljoen en hogere lasten van € 93,8 miljoen. Van het negatieve resultaat van € 74,3 miljoen wordt € 27,9 miljoen gedekt door hogere onttrekkingen uit de reserves (waarvan € 1,6 miljoen buiten programma 2). Hiervan heeft € 40,0 miljoen betrekking op een lastencompensatie door het Rijk voor gemiste parkeer-inkomsten vanwege Corona. Deze lastenverlaging is binnen de begroting van programma 2 opgenomen. De verwerking van de daadwerkelijke ontvangst vindt buiten Programma 2 plaats en leidt daarom binnen Programma 2 tot hogere lasten. Daarnaast bedraagt het saldo van parkeerinkomsten en kosten € 5,2 miljoen. Dit wordt toegevoegd aan de reserve SMF.

Uit bovenstaande volgt dat het effect van het negatieve resultaat van € 74,3 miljoen op de exploitatie € 10,0 miljoen bedraagt.

Baten

De totale baten van € 436,1 miljoen zijn € 19,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere subsidiebaten van € 10,3 miljoen van vooral de Vervoersregio Amsterdam als gevolg van vertragingen in projecten. Tegenover deze lagere baten staan ook lagere lasten.
- Hogere parkeerbaten van € 4,4 miljoen vooral door hogere opbrengsten van de bezoekersregeling
- Hogere reclame-inkomsten van € 1,3 miljoen.
- Hogere bijdrage VRA voor de extra onderhoudswerkzaamheden aan de railinfrastructuur van € 21,9 miljoen.
- Overige hogere baten van € 2,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 610,1 miljoen zijn € 93,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten veroorzaakt doordat de ontvangst van de lasten-compensatie door het Rijk voor gemiste parkeerinkomsten vanwege Corona buiten programma 2 wordt verwerkt. Daarmee wordt de begrote lastenverlaging niet binnen programma 2 gerealiseerd en leidt tot hogere lasten van € 40 miljoen.
- Over- en onderschrijdingen die per saldo uitkomen op hogere lasten van € 39,1 miljoen. Deze worden voornamelijk veroorzaakt door de overprogrammering. De methode van overprogrammering wordt toegelicht in de onderstaande paragraaf ‘Financiële toelichting’.
- Hogere lasten voor de extra onderhoudswerkzaamheden aan de railinfrastructuur van € 21,9 miljoen.
- Lagere lasten van € 10,3 miljoen als gevolg van vertragingen in projecten die samenhangen met lagere subsidiebaten.
- Hogere lasten van € 4,2 miljoen als gevolg van hogere kapitaalslasten vanwege achterstallige afschrijvingen op projecten die al voor 2022 gereed waren
- Overige lagere lasten van € 1,1 miljoen.

Financiële toelichting

In 2020 is een herziene Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF) door de Raad vastgesteld. Hierdoor is er met ingang van 2020 een systematiek van overprogrammering in de budgetsystematiek opgenomen. Projecten bij diverse directies worden gedekt vanuit het SMF. De onttrekkingen uit het fonds staan bij programma 2. Veel projecten hebben lasten die hoger zijn dan in het SMF voor dat jaar zijn begroot. De projecten worden niet neerwaarts bijgesteld, omdat de ervaring leert dat jaarlijks gemiddeld 30% tot 40% niet wordt uitgegeven. Om te voorkomen dat het SMF een begrotingstekort kent, wordt een negatieve stelpost begroot. Deze stelpost wordt de over-programmering genoemd. Deze wordt niet gerealiseerd. Uitsluitend de werkelijk kosten van de projecten worden verrekend met het fonds.
De effecten van de overprogrammering worden toegelicht in de programma-0nderdelen waar de lasten zijn verantwoord.

Binnen programma 2 is in 2021 voor circa € 136,0 miljoen projecten geprogrammeerd binnen het kader van het SMF. Bij de najaarsnota is de onttrekking aan het SMF met 29 miljoen naar beneden bijgesteld. Op basis van de begroting inclusief de wijziging bij de najaarsnota komt het bestedings-percentage ten opzichte van de begroting uit op 121%. Vorig jaar was dit 94%. Zonder de wijziging bij de najaarsnota zou het bestedingspercentage 98% zijn geweest.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	119,7	59,5	64,3	134,9	70,7

3.2.1 Verkeer, vervoer en parkeren

Naar een autoluwe, leefbare en verkeersveilige stad.

Belangrijke ontwikkelingen

Autoluw

In 2021 is de definitieve beleidsnota 30km/u in de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Met dit beleid worden per eind 2023 veel meer straten in de stad 30 km/u, zodat de verkeersveiligheid en de leefbaarheid in de stad verbeteren. De uitvoering, zoals aanpassing van bebording, belijning en kleine infrastructurele maatregelen, wordt nu voorbereid. Ook het regelen van volledige financiering voor 2023 en verder is onderdeel van dit traject.

Verder zijn er voorbereidingen getroffen voor een autoluwe fietsroute tussen het Oostelijk Pontplein en het Mr. Visserplein en voor een autoluwe noordelijke Van Woustraat met meer ruimte voor fietsers, voetgangers en OV. Ook hebben we in 2021 1.543 parkeerplekken opgeheven; sinds begin 2019 in totaal ruim 4.000. Er zijn veel stappen gezet naar de prettige openbare ruimte van de toekomst. Met het Inspiratiedocument Parkeervrije Hoofdgracht en de Verkenning Oostelijke Binnenstad laten we de potentie van een autoluwe binnenstad zien, waarmee we de komende jaren verder kunnen. De eerste stappen zijn gezet met de versmalling van de Weesperstraat ter hoogte van het Namenmonument.

Camerahandhaving Snorfiets op de Rijbaan

Vanaf 8 november registreren kentekencamera's in de stad of snorfietsen op de rijbaan rijden en bestuurders een helm op hebben. Overtreders krijgen een boete thuisgestuurd. De proef met camerahandhaving duurt een jaar en wordt daarna geëvalueerd.

Programma Bruggen en Kademuren

In 2021 hebben we het onderzoeksprogramma naar de constructieve staat van de bruggen en kademuren voortgezet. Zo krijgen we steeds beter zicht op de veiligheids- en vernieuwingsopgave. Daaruit zullen verdere veiligheidsmaatregelen volgen. Dit jaar waren de gevolgen voor de bereikbaarheid van de stad door stapeling van werkzaamheden, afsluitingen, versterkingsconstructies en afgezette parkeervakken in 2021 al steeds zichtbaarder. De noodzaak om maatregelen te treven wordt bepaald door het vernieuwingstempo.
Om overbelasting tegen te gaan en verdere schade aan de bruggen en kademuren te beperken, gelden er per 1 oktober 2021 strengere regels voor zware voertuigen in de binnenstad.
Het zwaartepunt van de programma-aanpak verschuift van de korte termijn veiligheid (curatief) naar vernieuwing en daarmee de lange termijn veiligheid (preventief). De aanloop om te komen tot de noodzakelijke opschaling van de vernieuwing is lang, maar met de eerste meerjarige programmering, waarin we vooruit kijken tot en met 2040, hebben we een belangrijke stap voorwaarts gezet. Alleen wanneer het lukt om minimaal 2 kilometer kademuur en 8 bruggen per jaar te vernieuwen, wordt het achterstallig onderhoud structureel aangepakt. In 2021 is de voorbereiding voor 19 bruggen gestart. De werkelijke vervanging zal plaatsvinden in 2025 en 2026. In 2021 zijn de voorbereidende (conditionerende) werkzaamheden verricht en dit wordt in 2022 en 2023 voortgezet.

Parkeren

Sinds het uitbreken van de coronapandemie zijn tal van maatregelen getroffen die ook grote impact hadden op de parkeeropbrengsten. De parkeerinkomsten zijn fors gedaald en zijn € 57 miljoen lager uitgekomen dan oorspronkelijk begroot. Hoe zich dit het komende jaar gaat ontwikkelen is nog onzeker.

In 2021 is besloten tot uitbreiding van betaald parkeren in Geuzenveld, Eendracht en een deel van Slotermeer, en harmonisatie van de parkeerregimes op de bedrijventerreinen Overamstel, Sloterdijk I en Schinkel, om parkeeroverlast terug te dringen. Ook is het betaald parkeren op zondag in het Museumkwartier en De Pijp uitgebreid. Verder is het tarief van de tweede bewonersvergunning verhoogd, zijn de voorwaarden voor gehandicaptenvergunningen aangepast en zijn er, net als in het eerste coronajaar, gratis stadsbrede noodparkeervergunningen beschikbaar gesteld aan zorgmedewerkers. De vergunningtarieven zijn geïndexeerd en in het kader van de autoluw-ambities zijn de vergunningplafonds verlaagd. Daarnaast is de capaciteit uitgebreid in een aantal parkeergarages die beschikbaar zijn gesteld aan vergunninghouders.

Er is een aanbesteding afgerond voor het storings- en planmatig onderhoud aan vrijwel alle fietsstallingen en garages. Daarmee wordt een professionaliseringslag gemaakt waardoor continuïteit in onderhoud gewaarborgd wordt in combinatie met meer sturing op de meerjarige begroting.

Stedelijke Logistiek

Het samenwerkingsplatform Logistiek 020 is in de zomer van 2021 opgericht, waarin gemeente, kennisinstellingen en bedrijfsleven samenwerken aan een duurzaam, veilig en flexibel logistiek systeem. Verder is de Logistieke Strategie opgesteld, op 18 januari 2022 vastgesteld door het college. Deze Strategie legt de basis voor twee doelstellingen: 1) Het belang van logistiek in de stad moet steviger worden neergezet. Er moet passende ruimte worden gezocht zowel op weg als water, terwijl tegelijkertijd de transitie naar 'schoon, licht, veilig en efficiënt' wordt doorgezet. 2) De samenwerking met de sector staat centraal.

De Oranje Loper

Programma Oranje Loper vernieuwt de Nieuwezijds Voorburgwal, en de straten en negen bruggen van Raadhuisstraat tot Mercatorplein. Het vernieuwen van de bruggen is urgent: de bruggen zijn oud en in slechte staat. Uitval van een van de bruggen zou enorme impact hebben op de bereikbaarheid van dit deel van de stad. Het werk aan de bruggen zal veel overlast geven, daarom worden de bruggen en straten nu tegelijktijdig aangepakt. De straten zijn druk en er is te weinig ruimte voor alle soorten verkeer. Daarom willen we ze anders inrichten en zorgen dat het veiliger wordt in het verkeer en er meer ruimte komt voor voetgangers, fietsers, de tram en groen. De enorme hoeveelheid (KPN-)kabels in de bruggen bemoeilijkt het project omdat voor de bruggenvervanging alle kabels en leidingen tijdelijk uit de bruggen moeten worden verwijderd en moeten worden uitgedund om weer in de verstevigde bruggen te kunnen passen. In 2021 zijn de voorlopig ontwerpen van de bruggen opgemaakt en dit leidde tot hogere kostenramingen. In december 2021 is het uitvoeringskrediet vastgesteld.

De Entree

Project De Entree vernieuwt de stadszijde van Amsterdam Centraal. Ondanks Corona zijn in 2021 de meeste werkzaamheden conform werkplanning uitgevoerd. Zo is de ruwbouw (het betonnen casco) van de fietsenstalling nagenoeg gereed. In de zomerperiode is op Stationsplein-Oost het tram-emplacement vervangen en is de Kamperbrug versterkt. Ook het werk aan de Prins Hendrikkade-Oost is nagenoeg gereed. De uitvoering gaat hiermee de laatste fase in.
Eind 2020 zijn vanwege een voorziene stijging van het tekort een interne en externe audit ingezet. Op peildatum 31 december 2020 is een tekort gerapporteerd van € 23,4 miljoen en geadviseerd om € 25 miljoen aanvullende dekking aan te vragen. Voor de dekking van dit tekort is binnen het SMF een budget van € 10 miljoen en in de AD een budget van € 15 miljoen toegekend, waarna een kredietaanvraag voor € 25 miljoen in gang is gezet. De auditors hebben ook aanbevelingen gedaan ter verbetering van de (financiële) projectbeheersing. De implementatie van die aanbevelingen is voortvarend ingezet en nagenoeg gereed. Ook is er een 'spiegelteam' gevonden, namelijk het team van De Oranje Loper.
Samengevat kan gesteld worden dat een positieve ontwikkeling in gang is gezet: de uitvoering vordert conform planning, het geprognosticeerde tekort neemt licht af, de kans om binnen het voorziene aanvullend budget te blijven neemt toe en het risicoprofiel is licht gedaald

Fiets

De fiets is het belangrijkste vervoermiddel in de stad. Daarom werken we in onze projecten aan het veiliger, comfortabeler en aantrekkelijker maken van het fietsnetwerk zoals de fietsbrug aan de IJzijde van het Centraal Station op de De Ruijterkade die is vervangen door een brug die meer ruimte biedt aan fietsers. De kruising Jan van Galenstraat – Admiraal de Ruijterweg is aangepast. Daarnaast werken we aan meer fietsparkeerplekken.
Een klein deel van de fietsers vertoont ongewenst gedrag, zoals door rood licht fietsen. Op verschillende locaties zijn daarom experimenten uitgevoerd en geëvalueerd om het gedrag van fietsers te beïnvloeden.
Amsterdam staat bekend als de fietskennishoofdstad. Het digitale platform Amsterdam Bike City is in 2021 gelanceerd en is de plek waar Amsterdam haar fietskennis deelt, waar innovaties worden geïnitieerd en (internationale) bezoekers starten met hun kennismaking met de stad

Ondergrondse fietsenstalling Leidseplein

Onder het Kleine-Gartmanplantsoen is net voor de zomer van 2021 de ondergrondse fietsenstalling Blauw Jan geopend. In de fietsenstalling kunnen ca 2.000 fietsen veilig en droog gestald worden. De ingang van de entree is ontworpen in de stijl van de Amsterdamse school. Het kunstwerk met de reptielen is geïntegreerd in het ontwerp van de fietsenstalling en het plein

heeft een mooie nieuwe inrichting gekregen met groen, bomen en natuurstenen bestrating. Door de aanleg van deze stalling en de herinrichting van het plein is de leefbaarheid op het plein en de mogelijkheid om de dynamiek te beheersen, enorm toegenomen. De fietsenstalling is dit najaar bovendien bekroond als "*Best of Best*", in de categorie *Infrastructure* van de Architecture MasterPrize 2. Uit duizenden projecten uit de hele wereld kwam deze als beste uit de bus.

Er is samen met de NS in 2021 gestart met uitrol van de samen ontwikkelde 'fietstag' in de fietsenstallingen Leidseplein, Beursplein, Reguliers en Amstel. Dagstallers, buurtbewoners en leerlingen van het Barlaeus Gymnasium kunnen met deze tag op hun fiets zonder gebruik bankpas of OV-abonnement in- en uitchecken. Bij positieve evaluatie worden deze op meer plekken in Amsterdam en bij landelijke stationsstallingen aangeboden.

Deel- en ketenmobiliteit

Halverwege 2021 is gestart met het plaatsen van meer dan duizend deel(bak) fietsen in de stad. Het gaat om 1.300 deelfietsen en 100 buurtbakfietsen, voornamelijk bij OV-knooppunten. Het experiment heeft een looptijd van twee jaar en het doel is om te onderzoeken in hoeverre deelfietsen bijdragen aan de deur-tot-deur reis, het gebruik van openbaar vervoer en het terugdringen van autoritten in de stad. Het aantal commerciële deelauto's met een autodeelparkeervergunning is in 2021 gegroeid met vijfhonderd naar meer dan 2.400, en er zijn 6 buurthubs aangelegd. Met deze hubs leren we op welke manier Amsterdammers het beste betrokken kunnen worden om slim en schoon te reizen, wat voor ruimte dit kan opleveren en hoe we dit digitaal en fysiek slim kunnen organiseren. De zevenhonderd deelscooters van twee aanbieders rijden sinds de zomer van 2020 in de stad. In 2021 zijn verschillende maatregelen genomen om de parkeeroverlast te verminderen door zowel aanbieders als gemeente. Verder is in 2021 de visie op Hubs en P+R gepresenteerd.

Programma Stadsbehoud

De coronacrisis heeft beperkt impact op het Programma Stadsbehoud. We hebben de lockdown zo veel mogelijk aangegrepen om versneld of vervroegd onderhoud uit te voeren aan evenemententerreinen en winkelstraten. De coronacrisis leverde nieuwe beheeruitdagingen op doordat het gebruik van de openbare ruimte veranderde. Parken, andere recreatieplekken en het Amsterdamse Bos werden intensiever gebruikt. Verkeersinformatiesystemen voor de handhaving van verkeersregels en voor crowdcontrol en –monitoring werden in 2021 intensiever gebruikt. Sommige van deze opgaven blijven waarschijnlijk ook na de pandemie bestaan. Dit leidt tot een aangepaste beheerinspanning, die we hebben opgenomen in de programmering van Stadsbehoud. Er zijn belangrijke stappen gezet in het actualiseren van de Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld, de Puccinimethode. Het Handboek Rood is geactualiseerd, waarin nieuwe profielen zijn toegevoegd: autoluwe buurtstraten, fietsstraten en straatprofielen met meer groen. Ook het Handboek Groen is geactualiseerd. Dit komt de beheerbaarheid van het areaal ten goede. Voor de openbare verlichting heeft er een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden.
Normkosten zijn een belangrijk sturingsinstrument binnen het Programma Stadsbehoud. De normkosten bieden inzicht in de gemiddelde kosten voor het beheer en onderhoud van het areaal gedurende een langere periode en bij een bepaald kwaliteitsniveau. Bij het Programma Stadsbehoud gebruiken we de normkosten om te toetsen of de beheerinspanning en de budgetten benodigd daarvoor passend zijn. Het programma Stadsbehoud had het afgelopen jaar en heeft komende jaren een tekort aan budgetten om het onderhoud op het niveau sober in stand te houden. Dit blijkt ook uit een extern onderzoek naar het gebruik van de normkosten.

Smart Mobility

In 2021 is doorgegaan met het bouwen van het mobiliteitsplatform Mobilab en het ontsluiten van diverse databronnen (oa parkeren, mastercard, bezoekersstromen en weerbericht). We hebben ervaring opgedaan met het inzetten van data en digitale tools voor het managen van bezoekersstromen tijdens onder andere Koningsdag, evenementen bij de Arena en drukte op de Kalverstraat. Vanuit de opgedane ervaringen hebben we onder de noemer van "Intelligent Gebruik Openbare Ruimte (IGOR)" bijgedragen aan de covid-19 crisisorganisatie. Via druktebeeld.amsterdam.nl wordt informatie over (verwachte) drukte gedeeld.

Met verschillende pilots onderzoeken we welke nieuwe mobiliteitsconcepten ruimte op straat opleveren en reisgedrag structureel veranderen. Op buurtniveau realiseren we met bewoners 15 buurthubs met elektrisch geclusterd deelvervoerTransformatie van het tankstation E-Lympic is in voorbereiding door de bijbehorende aanbesteding te starten. De MaaS app Amaze is gelanceerd.

Programma Aanpak Wegtunnels Amsterdam (AWA)

We werken ook aan het verbeteren van de wegtunnels. De werkzaamheden voor het aanbrengen van brandwerende bekleding en beweegbare camera's bij de Michiel de Ruijtertunnel zijn in juli 2021 opgeleverd. We hebben een contract gesloten voor het uitvoeren van werkzaamheden aan de besturing, bediening en bewaking. De Piet Heintunnel is op 25 juni 2021 gesloten voor het wegverkeer. Het ontwerp voor de renovatie is inmiddels bijna gereed. Voor de vernieuwing van de Verkeerscentrale is de testcentrale in 2021 bouwkundig opgeleverd. Deze wordt gedurende de gehele looptijd van het programma nog gebruikt voor de doorontwikkeling en testen van systemen. Voor de uitvoering van project Renovatie Amsterdam Arenatunnel is in de Begroting 2022 geen geld gereserveerd. Het project wordt in portefeuille gehouden en tot is nader order uitgesteld.

Puccinimethode

Om meer ruimte te maken voor fietsers, voetgangers, groen en verblijven zijn nieuwe profielen toegevoegd aan de Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld (Puccinimethode). Zoals autoluwe buurtstraten met minder parkeervakken, waar de snelheid lager ligt dan 30 kilometer per uur. In deze buurtstraten is plaats voor brede stoepen en grote groenvakken. Ook fietsstraten in rood asfalt zijn in 2021 opgenomen in de standaard, waar fietsers de ruimte krijgen en auto's te gast zijn.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 2.1.1

Er is meer ruimte voor leven en spelen op de straten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het percentage plusnet voetganger dat voldoet aan de minimale doorloopruimte van 1,80 meter	65% (2017)		72%	Zie toelichting

Sinds de invoering van de anderhalvemetermaatregel in de openbare ruimte, waaronder tijdelijke terrasuitbreidingen, zijn geen metingen verricht omdat de resultaten niet goed te vergelijken zijn met 2019 en eerdere jaren. Er is voor deze jaarrekening daarom geen nieuwe waarde te vermelden.

Activiteit 2.1.1.1

We maken de stad verder autoluw.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Opgeheven parkeerplaatsen	n.v.t.	1240	n.v.t.	1543
2	Percentage vergunninghouders dat gebruik maakt van garageplekken die voor hen beschikbaar zijn gesteld. Gemiddelde bezettingsgraad van garageplekken in de avonduren.	n.v.t.	64%	≥ 90%	70%
3	Gemiddelde bezettingsgraad parkeerplaatsen in fiscaal gebied binnen de ring en in fiscaal gebied totaal, gemeten op een maatgevend moment (periode waarin de vraag naar parkeercapaciteit het hoogst is).	n.v.t.	Binnen de ring: 72,0%. Totaal: 69,9%	≤ 90%	Binnen de ring : 69,8% Totaal: 68,3%
4	Aantal gereden autokilometers in Amsterdam	Nog niet bekend peiljaar is 2019			nvt

2.1.1.1.2

Betreft het 12 maands gemiddelde. Het resultaat in november en december bedroeg 76%. Op basis van de vrije capaciteit in een aantal garages is goedkeuring verleend voor opheffen van parkeerplekken bij herinrichtingen. Deze capaciteit wordt beschikbaar gehouden om bij toekomstige herinrichtingen op korte en lange termijn parkeerplekken op straat te kunnen opheffen.

Activiteit 2.1.1.2

We maken meer ruimte voor fietsers, voetgangers en verblijfsruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Gemiddelde bezettingsgraad fietsparkeerplekken en gemiddelde fietsparkeerdruk op de hotspot-locaties uit het meerjarenplan fiets. Streven is bezettingsgraad van maximaal 85% en fietsparkeerdruk van maximaal 125% in 2022. Tweejaarlijkse meting.	Gemiddelde parkeerdruk hotspots = 195%, gemiddelde bezetting 90% (2016)		Bezetting max 85%, fietsparkeerdruk max. 125%	Nog niet bekend (zie toelichting)*
2	Maximaal percentage verwaarloosde fietsen en wrakken (1 procent) en percentage ongebruikte fietsen (op basis van de maximale parkeerduur van 2 weken en 6 weken) in de rekken (2 procent).	10% (2012)	Verwaarloosde fietsen en wrakken: 13,6%. Ongebruikte fietsen: 7%	Wrakken: 1%, ongebruikte fietsen: 2%	Verwaarloosde fietsen en wrakken: 13,6%. Ongebruikte fietsen: 7% (cijfers 2020) **
3	Percentage Plusnet Fietsroutes dat voldoet aan de minimale streefkwaliteit (gemiddelde trajectsnelheid) uit de MobiliteitsAanpak Amsterdam. Streefcijfer 88%. Trajectsnelheid in km/u binnen Ring A10,exclusief Noord: >15,1. Buiten Ring A10 en Noord >16	Streefwaarden zijn in nieuwe beleidskader verkeersnetten aangepast t.o.v. eerdere jaren		100%	***Zie toelichting
4	Fietstevredenheidscijfer. Streefwaarde 7,5 in 2025 (fietstevredenheid wordt 2 jaarlijks gemeten)	7,1 (2015)		7,3	7,1

* De fietsparkeertellingen worden tot en met januari 2022 uitgevoerd. De resultaten van dit onderzoek zijn op dit moment nog niet beschikbaar.

** Dit is een tweejaarlijkse meting. In 2021 is niet gemeten. Een algemene verklaring voor de toename aan ongebruikte fietsen en fietsen met een of meer mankementen (zoals een lekke band) tussen de metingen van 2018 en de metingen van 2020 heeft naar alle waarschijnlijkheid vooral te maken met de coronacrisis. Door de opgelegde beperkingen hebben immers veel personen een veranderd activiteitenpatroon (bijvoorbeeld meer thuiswerken) waardoor veel fietsen minder gebruikt en onderhouden worden.

*** De bron voor deze indicator was de Nationale Fietstelweek, maar deze wordt niet meer georganiseerd

De fietstevredenheid lag in met name in 2020, maar ook wel in 2021, hoger dan in 2019. Naar alle waarschijnlijkheid komt dit omdat het minder druk was op straat vanwege de coronacrisis.

Activiteit 2.1.1.3

We zorgen voor veiligheid en doorstroming op drukke verblijfsplekken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Inzet crowdmanagement tijdens feestdagen gericht op doorstroming publiek. Inzet crowdmanagement Wallen zorgt voor geen afsluitingen door de politie. Streefwaarde is beschikbaarheid van stegen	n.v.t.	≥ 95%	≥95%	≥95%

De COVID-maatregelen van het afgelopen jaar hebben gezorgd voor minder drukte op de Wallen en dus meer beschikbaarheid van de stegen in het afgelopen jaar.

Doel 2.1.2

Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage Plusnet auto dat voldoet aan de minimale toetswaarde voor de gemiddelde trajectsnelheid uit het Beleidskader Verkeersnetten	n.v.t.	62%	70%	70%*

Zoals in de voortgangsrapportages over 2021 is aangegeven, worden andere indicatoren onderzocht, waarop beter te sturen is. Eind 2021 is de beleidsnota '30 in de stad' vastgesteld. In het licht van de nieuwe beleidsdoelstellingen aangaande het gebruik van het autonetwerk lijkt het logisch om met andere indicatoren te gaan werken. Voor 2021 is de inschatting dat de waarde zeer vergelijkbaar is aan 2020: 70%.

Activiteit 2.1.2.1

We beheren en onderhouden onze assets (verkeer, vervoer en parkeren).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Beschikbaarheidspercentage Amsterdamse wegtunnels voor verkeer	n.v.t.	98%	98%	99%*
2	Het aantal gebieden (van de 22) in Amsterdam dat wordt onderhouden op kwaliteitsniveau Sober, ten aanzien van verhardingen (de cijfers van Groen en de prognose 20202023 zijn nog niet bekend)	(2019)	11	16	10
3	Achterstallig onderhoud ten aanzien van assets groen en verhardingen. Streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud	€ 60 miljoen (2016)	€ 19,5 miljoen	€ 15 miljoen	€ 10 miljoen
4	Versnellen van de vervanging van bruggen (aantal per jaar) en kademuren (strekkende meters per jaar)	(2019)	3 bruggen in voorbereiding; 240m vernieuwing kademuur gereed	PM	19 bruggen zijn in voorbereiding**

* Dit is exclusief de langdurige tunnelsluitingen van de Piet Heintunnel en de Michiel de Ruijtertunnel.
** Zie ook programmaonderdeel 2.2, activiteit 2.2.1.3. Hier zijn de kademuren vermeld.

2.1.2.1.3

Deze indicator heeft betrekking op het budget als onderdeel van het Deltaplan Openbare Ruimte (DORA). In 2020 is een nieuw programma stadsbehoud vastgesteld en wordt er integraal over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte aan de raad gerapporteerd.

Activiteit 2.1.2.2

We zorgen voor een slim en robuust netwerk ten behoeve van de doorstroming.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage van de werkzaamheden op hoofdnetten dat gezamenlijk met andere partijen wordt uitgevoerd (werk met werk maken); in 2019 wordt ten minste 80 procent van de grotere werkzaamheden (uitvoeringsduur langer dan 2 weken) gecombineerd uitgevoerd	n.v.t.	80%	80%	78%
2	Percentage minder meldingen over ervaren hinder door touringcars in de stad	(2018)	>10%	30%	Zie toelichting
3	Percentage van de evenementen in Zuidoost waarbij de uitstroom niet langer dan 75 minuten duurt	n.v.t.		90%	100%

2.1.2.2.1

Door de relatieve 'coronarust' hebben we meer werkzaamheden naar voren gehaald en zijn (iets) minder werkzaamheden gecombineerd.

2.1.2.2.2

Vanwege de coronacrisis zijn er veel minder touringcars in Amsterdam geweest en bijna geen meldingen over hinder door touringcars binnengekomen. Deze waarde ligt zo laag dat het niet representatief is deze op te nemen.

2.1.2.2.3

Vanwege de coronamaatregelen is de Arena in 2021 niet eenmaal volledig gevuld geweest. De streefwaarde is daardoor ruimschoots gehaald.

Activiteit 2.1.2.3

We stimuleren duurzamere mobiliteit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Geen indicatoren. Actieplan Schone Lucht rapporteert in het jaarverslag onder programma 9 met indicatoren voor luchtkwaliteit.				

Activiteit 2.1.2.4

We maken parkeren van auto en fiets duurzaam en kosteneffectief mogelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal gemeentelijke garages met ledverlichting	n.v.t.	10	12	24
2	Aantal garages en stallingen voorzien van laadpalen. In 2019 worden laadpalen aangebracht in 14 garages. In 2022 zijn alle garages en stallingen voorzien van laadpalen	n.v.t.	15	31	23

2.1.2.4.1

In 2021 is voor een groot aantal garages planmatig onderhoud uitgevoerd waarbij ook LED is aangebracht. Ook is een correctie uitgevoerd omdat achteraf is gebleken dat een aantal garages wel LED verlichting heeft, maar dan via een “light as a service” contract. Dit is vergelijkbaar met een lease constructie.

2.1.2.4.2

In het 3e kwartaal van 2021 is begonnen met de inventarisatie en de uitvoering van het plan voor realisatie van laadpunten. In eerste instantie zijn er 31 garages opgegeven, maar dit aantal is niet haalbaar omdat nu is gebleken dat dit vanwege de constructie of vanwege juridische redenen niet mogelijk is. Het aantal moet bijgesteld worden naar 23. In het 4e kwartaal is dit aantal gerealiseerd.

Verbonden partijen

Vervoerregio Amsterdam (VRA)

De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten voor verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de Investeringsagenda Mobiliteit.
De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA).
De Vervoerregio wordt volledig bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ongeveer € 415 miljoen per jaar. De regioraad stelt de begroting vast. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten kunnen een zienswijze daarover afgeven.

Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten (SHPV)

Voor handhaven van het betaald parkeren gebruiken we het Nationaal Parkeer Register (NPR) van de coöperatie Servicehuis Parkeer- en Verblijfsrechten (SHPV). Het SHPV beheert namens de aangesloten gemeenten het NPR.
Zo kunnen we op dezelfde landelijke digitale manier parkeren registreren en het register raadplegen voor (digitale) handhaving. Als parkeergarages in eigendom van ons en onderdeel van een gebouwencomplex zijn, dan zijn wij verplicht lid van de Vereniging van Eigenaren (VvE).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	289,8	321,5	287,9	293,1	5,2
Lasten	323,5	347,2	280,6	347,3	66,7
Saldo van baten en lasten	**-33,6**	**-25,7**	**7,3**	**-54,2**	**-61,5**

Het programmaonderdeel 2.1 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 61,5 miljoen. Dit bestaat uit hogere baten van € 5,2 miljoen en hogere lasten van € 66,7 miljoen.

Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten
De gerealiseerde baten in programma onderdeel 2.1 in programma 2 zijn € 5,2 miljoen hoger dan de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Hogere baten van € 7,7 miljoen door hogere parkeeropbrengsten, de bezoekersregeling, (€ 4,5 miljoen), kort parkeren(€ 1,7 miljoen) en parkeervergunningen als gevolg van het hogere tarief voor de 2e auto (€ 0,9 miljoen) en overige hogere baten (0,6 miljoen)
- Hogere baten van € 3,0 miljoen door meevallende opbrengsten uit reclame contracten (€ 1,3 miljoen) en er werd meer werk uitgevoerd voor derden, met name voor Rijkswaterstaat (€ 1,7 miljoen).
- Hogere baten omdat wij een niet begrote bijdrage ontvingen van de VRA (€ 0,6 miljoen) en een Rijksbijdrage aan het project Regionaal Bereikbaarheidsprogramma (€ 0,6 miljoen).
- Lagere baten van € 3,6 miljoen aan subsidies van met name de Vervoersregio Amsterdam vooral door vertragingen van de werkzaamheden zelf of door besluitvorming. Tegenover de lagere ontvangsten staan ook lagere lasten.
- Lagere baten van € 3,1 miljoen doordat de opbrengsten uit garage- en P+R-parkeren lager zijn uitgevallen door minder bezoekers, minder evenementen en meer thuiswerken in 2021 (€ 2,7 miljoen) en minder verhaalbare schades bij openbare verlichting (€ 0,4 miljoen).

Lasten
De gerealiseerde lasten in programmaonderdeel 2.1 zijn € 66,7 miljoen hoger dan de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Hogere lasten van € 64,1 miljoen die het effect zijn van de overprogrammering zoals genoemd onder de financiële toelichting van programma 2. De lasten van veel projecten zijn hoger dan in het SMF voor dat jaar begroot. Deze projecten worden niet neerwaarts bijgesteld, omdat de ervaring leert dat de lasten van andere projecten lagere lasten gemiddeld 30% tot 40% lager zijn. Om te voorkomen dat het SMF in de begroting een tekort laat zien, verlaagt men de lasten in de begroting zonder deze verlaging toe te wijzen aan een of meerder specifieke projecten. De verlaging van deze lasten landen in de begroting dan op een zogenaamde stelpost.
- Hogere lasten van € 40,0 miljoen veroorzaakt doordat de ontvangst van de lastencompensatie door het Rijk voor gemiste parkeerinkomsten vanwege Corona buiten programma 2 wordt verwerkt. Daarmee wordt de begrote lastenverlaging niet binnen programma 2 gerealiseerd en dit leidt tot hogere lasten.
- Hogere lasten van € 16,2 miljoen door een verlaging van de lasten in de begroting bij de najaarsnota vanwege een te verwachten onderbesteding op kleinere projecten. Deze verlaging heeft betrekking op projecten in verschillende programma's en programmaonderdelen. De realisatie staat dus niet op dezelfde plek als de begroting en daarom betekent op deze plek het verschil tussen begroting en realisatie een lastenverhoging.
- Hogere lasten van € 6,6 miljoen als gevolg van met name een extra dotatie aan de voorziening groot onderhoud parkeergebouwen in verband met achterstallig onderhoud bij parkeren.
- Hogere lasten van 6,3 miljoen hoger omdat met een aantal ontwikkelingen niet of niet voldoende rekening is gehouden. Zoals hogere lasten door versnelling van werkzaamheden omdat meer ruimte op straat was door lockdowns en hogere uitgaven in het programma bruggen en kademuren aan het ontwikkelen van sturingsinformatie en rapportages over de kwaliteit van kademuren.
- Hogere lasten van € 3 miljoen als gevolg van hogere kapitaalslasten vanwege achterstallige afschrijvingen op projecten die al voor 2022 gereed waren
- Lagere lasten van € 56,2 miljoen zijn het gevolg van vertragingen bij verschillende projecten of projecten die zie zijn gestopt. De belangrijkste redenen voor de vertragingen zijn: participatie- en besluitvormingstrajecten die meer tijd lasten, langere doorlooptijd van het juridisch traject bij het afsluiten van de contracten met derden, afhankelijkheid van externe partijen, onvoorziene en aanvullende werkzaamheden bij de projectplanning, krapte op de arbeidsmarkt en de effecten van de Coronacrisis. Projecten die hierdoor vertraging hebben opgelopen zijn bijvoorbeeld Fietsdepot tunnelbuis, Parkeervelden H en G, Transitieplan Touringcar en Optimalisatie Fietsnetwerk Zuidoost. Daarnaast zijn er projecten die zijn vertraagd omdat er extra interne afstemming is vereist, extreme verschillen tussen raming van de

lasten en inschrijvingen en langere levertijden van materialen door Covid-19 (€ 4,5 miljoen). Tenslotte zijn er projecten die zijn vertraagd vanwege vertraging in de investeringsagenda Openbaar Vervoer of die zijn gestopt zoals de Fietsroute Haarlemmer Houttuinen en het onderdeel Stationsplein Oost 2e Fase (€ 4,8 miljoen).

- Lagere lasten van € 13,3 miljoen door overige oorzaken :
  - projecten waarvan de lasten lager zijn vanwege specifiekere redenen zoals samenvoeging van projecten (€ 2,2 miljoen).
  - het vergunningsysteem bij parkeren dat nog niet is afgerond (€ 3,0 miljoen).
  - De RDW heeft geen vergunning afgegeven voor het project Zelfrijdende voertuigen en overige projecten die worden doorgeschoven vanwege Corona en overige redenen (€ 2,7 miljoen).
  - Lagere uitgaven van € 2 miljoen door lagere afschrijvingskosten vanwege een langere afschrijvingsduur.
  - Lagere uitgaven van € 1 miljoen voor het versterken van de ICT bij parkeren.
  - Overige lagere uitgaven van € 2,4 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	308,4	336,5	322,6	341,3	18,7
Toevoegingen reserves	305,9	246,7	277,8	267,2	-10,7
Mutatie reserves	2,5	89,8	44,8	74,1	29,3

Onttrekkingen reserves

De reserves die worden verantwoord worden onder programmaonderdeel 2.1 hebben niet alleen betrekking op dit programmaonderdeel maar ook op de - programmaonderdelen 2.2 en 2.3. Daarnaast hebben deze reserves ook betrekking op andere programma's en op investeringsuitgaven.

Hieronder volgt een kort overzicht van de reserves, hun aard en een korte toelichting op de onttrekkingen en toevoegingen:

Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds

Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds

- Bij de najaarsnota zijn de onttrekkingen met € 29 miljoen verlaagd met name omdat er voor enkele grote projecten werd gerekend op lagere uitgaven. Aan het eind van het jaar bleek dat de aanpassing bij de najaarsnota voor het grootste gedeelte niet terecht was waardoor de onttrekking aan deze reserve € 27,7 miljoen hoger is dan begroot .
- De dotatie aan de reserve SMF is € 3,9 miljoen lager dan begroot. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door hogere inkomsten vanuit Parkeren en anderzijds door lagere inkomsten vanuit de Rijkscompensatie vanwege Covid-19.

Reserve Programma Stadsbehoud

Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeerssystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels.

- Er is € 2,8 miljoen meer onttrokken aan de reserve SB dan begroot. Dit wordt vooral veroorzaakt vanwege de rust op straat door de lockdowns waardoor de mogelijkheid ontstond om onderhoud versneld uit te voeren. Voor onderhoud van parken en beplanting was er bij het museumplein een verdubbeling van de scope op verzoek van de driehoek (originele plan gefaseerd 2021 en 2022) en extra kosten door vervanging van drainage in plaats van lokale reparaties..
- De toevoeging aan deze reserve wijkt niet af van de begroting.

Zuidelijke IJ-oevers (POR)

De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein).

- Aan deze reserve wordt € 0,7 miljoen minder onttrokken dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door dat er een extra bijdrage van de VRA is ontvangen en omdat de voorbereiding van de Nota van Uitgangspunten meer tijd heeft gevergd dan vooraf voorzien.
  Op 28 september 2021 heeft het college van b en w ingestemd met de Nota van Uitgangspunten, waarbij besloten is de herinrichting van de Prins Hendrikkade Oost verder uit te stellen.
- Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Leidseplein
De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein.

- Aan deze reserve wordt € 5,3 miljoen minder onttrokken dan begroot. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat de aanleg van de fietsparkeervoorziening op de Lijnbaansgracht bij de Melkweg meerdere jaren is uitgesteld. Reden is dat de kademuur aan de zijde politiebureau in een slechtere staat verkeert dan verwacht en eerst moet worden hersteld, voordat de fietsparkeervoorziening kan worden aangelegd. Het overige en grootste deel van het project Leidseplein is inmiddels technisch gereed. In de reserve is nog een budget aangehouden voor eventuele claims voor nadeelcompensatie.Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Rode Loper
De bouw van vier stations voor de Noord-Zuidlijn in de stadsdelen Centrum en Zuid vraagt om herinrichting van de openbare ruimte rond die nieuwe stations, vanwege de gewijzigde functie van de openbare ruimte en de slijtage door de vele werkzaamheden.

- Aan deze reserve wordt € 1,3 miljoen minder onttrokken dan begroot. Voor de dekking van het project Ferdinand Bolstraat Zuid is de bijlage vanuit het Meerjarenvervangingsprogramma Rail gebruikt. Daardoor was de dekking vanuit deze reserve voor dit project in 2021 niet nodig.
- Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Stationseiland
Dekking van de projectkosten Stationseiland / De Entree.

- De onttrekking aan deze reserve is gelijk aan de begroting
- Zoals begroot is er geen toevoeging aan deze reserve.

Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen
Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur.

- Aan deze reserve wordt € 4,6 miljoen minder onttrokken dan begroot:
  - Er wordt € 6,7 miljoen minder onttrokken door vertraging en lagere kosten. De voornaamste oorzaken van de vertraging zijn: extra interne afstemming tussen groot onderhoud en het programma bruggen en kademuren, geen of latere gunning van Projecten door extreme verschillen tussen raming en inschrijven, beperkte beschikbaarheid van expertise op civiele projecten en langere levertijden van materialen door Covid-19. Daarnaast lagere onttrekkingen voor het programma Bomen door lager uitgevallen gemiddelde kosten per boom.
  - Er wordt € 1,4 miljoen meer onttrokken aan deze reserve door het programma bruggen en kademuren. Met name doordat er op meer plekken noodconstructies en onderhoud toegepast moest worden en meer medewerkers die zijn ingezet op de afdeling business management informatie vanwege de hoeveelheid werk.
- De toevoeging aan deze reserve wijkt niet af van de begroting.

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut
Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

- De onttrekking aan deze reserve wijkt niet af van de begroting.
- Aan deze reserve wordt € 6,8 miljoen minder toegevoegd dan begroot vanwege lagere investeringsuitgaven. De investeringsuitgaven vormen geen onderdeel van de baten en lasten van programma 2.

Toevoegingen reserves
De lagere toevoegingen van € 10,7 miljoen hebben betrekking op de volgende reserves:

- Een lagere dotatie van € 6,8 miljoen aan de financieringsreserve vanwege lagere investeringsuitgaven. De investeringsuitgaven vormen geen onderdeel van de baten en lasten van programma 2.
- Een lagere dotatie van € 3,9 miljoen aan de reserve SMF als gevolg van enerzijds hogere parkeerbaten en anderzijds een lagere Rijksbijdrage ter compensatie van door Corona gemiste parkeeropbrengsten.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
De (structurele) effecten van de coronacrisis op de stad zijn niet duidelijk: ■ In hoeverre thuiswerken structureel wordt. ■ Wat het toerisme en het verkeer doen. ■ Met welke structurele bezuinigingen Amsterdam te maken krijgt. ■ Of er een structureel effect is op de parkeeropbrengsten	Actieve monitoring en bijstelling verkeersprognoses, eventuele bezuinigingsmaatregelen en bijstelling van het SMF-bestedingsvoorstel
De opgave van bruggen en kades vraagt een enorme uitbreiding van de (ambtelijke) capaciteit en expertise. Door schaarste op de arbeidsmarkt is er niet snel genoeg voldoende gekwalificeerd personeel. Onder andere vanwege de handhaving van de wet DBA is dit risico nog steeds actueel. Dit leidt tot verhoogde werkdruk wat kan resulteren in uitval van personeel. Het heeft ook invloed op het behalen van de programma doelstellingen.	Inzetten van een brede wervingscampagne voor (technisch) personeel.
Door incidenten/calamiteiten moeten we direct bruggen en kademuren afsluiten, met gevolgen voor de leefbaarheid en de bereikbaarheid van de stad. Er hebben geen incidenten of calamiteiten voorgedaan op het programma. Er zijn wel afsluitingen welke gevolg hebben op de leefbaarheid en bereikbaarheid van de stad. Dit valt echter onder de reguliere begroting en scope van de opgave	Monitoring van de bruggen en kademuren, inzetten van extra capaciteit om meer inzicht te krijgen in de staat van de bruggen en kademuren. Maken van structurele afspraken met de markt.
Toenemend gebruik van de openbare ruimte geeft hogere beheerkosten of lagere kwaliteit.	Verkeersmanagement, spreiden gebruik, passende materiaalkeuze, areaalsystematiek: bekostiging van terugkerende werkzaamheden.
Groei van de stad: ruimte in diverse fondsen en investeringsplafond groeit niet mee, waardoor er onvoldoende ruimte is voor investeringen in extra infrastructuur (stad maken) en verkeer vastloopt/nieuwe wijken niet goed bereikbaar zijn	Keuze maken tussen investeringen, met een focus op de in de mobiliteitsplannen opgenomen minimumvarianten. Opstellen van een afwegingskader investeringen voor het nieuwe college.
Door uitgebreide werkzaamheden aan weg en spoor (Zuidas) komen leefbaarheid en bereikbaarheid onder druk.	Samen met Rijkswaterstaat, provincie Noord-Holland, Vervoerregio Amsterdam en ProRail het samenwerkingsverband Amsterdam Bereikbaar gevormd. Daarin pakken we maatregelen rond hinder door werkzaamheden overkoepelend op.
Niet tijdig renoveren van de IJ-tunnel kan leiden tot verminderde beschikbaarheid van de tunnel door onder andere te glad asfalt en afnemende betrouwbaarheid ict-componenten.	Actieve monitoring stroefheid asfalt, en kortetermijnmaatregelen indien nodig en waar mogelijk (bijv. opruwing asfalt). Daarnaast proberen we de reservedelen voor de ict-componenten op peil te houden, waardoor hersteltijden zo kort mogelijk blijven.
Groei van de stad: De ruimte in diverse fondsen (VEF, SMF, VRA) en in de investeringsruimte is niet toereikend voor de benodigde bovenplanse investeringen in openbare ruimte en mobiliteitssystemen (stad maken). Daarmee komt de bereikbaarheid van nieuwe en bestaande gebieden onder druk te staan doordat verkeer vastloopt en voorzieningen voor openbaar vervoer niet of onvoldoende aanwezig zijn. Uiteindelijk kunnen ook gebiedsontwikkelingsplannen onder druk komen te staan, omdat de voorwaarden voor ontwikkeling onvoldoende aanwezig zijn	Het risico is onderkend en er wordt onder meer een verhaal richting Rijk voorbereid voor extra gelden voor de bovenplanse investeringen in het fysieke domein. Daarnaast wordt als onderdeel van de uitwerking van het investeringsstelsel gewerkt aan een voorstel voor integrale besluitvorming over gebiedsontwikkeling.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Binnen de grond-, weg- en waterbouwsector stijgen de prijzen meer dan gemiddeld (onder andere staal). Dit brengt voor de lopende projecten risico's met zich mee voor de dekking hiervan.	Voor het omgaan met extreme prijsstijgingen is in 2021 een handreiking voor projectorganisaties en opdrachtgevende partijen opgesteld. Onderdeel van de handreiking is dat er ondergrenzen worden gehanteerd voor de vergoeding van prijsstijgingen; namelijk de aanzienlijkheidsvereiste en het ondernemersrisico. Onder deze grens komt het risico voor rekening van de aannemer, daarboven voor de opdrachtgever. Indien de opdrachtgever verantwoordelijk is en er dus bekeken moet worden of de totale dekking toereikend is, wordt maatwerk per project toegepast.
2. Het beleid ontwikkeld om de bruggen en kademuren te beschermen tegen zwaar transport in de binnenstad van Amsterdam heeft voor veel projecten in uitvoering gevolgen voor de logistieke kosten.	Voor bepaalde transporten is een ontheffing mogelijk, maar deze regeling werkt nog niet optimaal (lange doorlooptijden aanvraag, ketensamenwerking bij toets aanvragen, omrijroutes). Daarom worden in 2022 verschillende pilots uitgevoerd om het proces van ontheffing te verbeteren.

Beleidskaders

- Het Programmaplan Bruggen en Kademuren (2020) is het overkoepelende kader voor het Programma en geeft invulling aan de organisatie en de aanpak.
- Programma Stadsbehoud.
- Programma aanpak wegtunnels Amsterdam.
- Beleidskader '1Amsterdam Heel & Schoon' (2017).
- Agenda Autoluw (2020) is het overkoepelend kader voor leefruimte en schone lucht.
- Agenda Autodelen (2019) biedt een integrale visie op autodelen.
- Nota Deelmobiliteit (2019) biedt voor de komende jaren (t/m 2023) duidelijkheid over hoe de gemeente richting geeft aan deelvervoer (alle modaliteiten behalve de deelauto).
- §De Agenda Touringcar 2020-2025 (2020) schetst het kader voor de manier waarop de gemeente omgaat met touringcars. Dit moet leiden tot een (grotendeels) touringcarvrij stadshart in 2023; een maximaal touringcarluw gebied binnen de s100 in 2023, en een touringcarluw gebied tussen S100 en de Ring A10 in 2025
- Agenda Taxi 2020-2025 beschrijft de ambities en het eindbeeld voor de taxi in Amsterdam voor de komende jaren.
- Mobiliteitsaanpak 2030 (2013) is het overkoepelende kader voor het Mobiliteitsbeleid van de gemeente Amsterdam in de periode tot 2030.
- Programma Stad in Balans 2018-2022 (2019) is het kader voor het evenwicht tussen bezoekers en bewoners van Amsterdam.
- Beleidskader Verkeersnetten (2018) waarin de belangrijkste netwerken voor de bereikbaarheid van en in de stad zijn aangegeven, inclusief de bijbehorende eisen en richtlijnen.
- Meerjarenprogramma Fiets 2017-2022 (2017), waarin is beschreven hoe we omgaan met de fietsers en hun fietsen.
- Meerjarenprogramma Verkeersveiligheid 2016-2022, een geactualiseerd programma over de verkeersveiligheid in Amsterdam dat is vastgesteld door de gemeenteraad in 2016.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015), de agenda houdt Amsterdam bereikbaar en aantrekkelijk. Concrete maatregelen die meer ruimte creëren en de doorstroming verbeteren. Voor voetganger, fietser, ov-reiziger en de automobilist.
- Uitvoeringsagenda Stedelijke Logistiek Amsterdam (2017), waarin voor het goederenvervoer in Amsterdam een aantal maatregelen staat om leefbaarheid, doorstroming en efficiëntere bevoorrading voor en door vervoerders en verladers te bevorderen.
- Actieprogramma Smart Mobility 2016-2018 (2016), waarmee inzicht wordt gegeven in de belangrijkste Smart Mobility ontwikkelingen en Amsterdamse projecten die daarop inspelen.
- 1Stad1Opgave (maatregel Koopmanschap: 7 Puccini en 8 Inkoop Grond, Weg en Waterbouw).
- Het "Handboek Inrichting Openbare Ruimte Amsterdam" zorgt voor de digitale en integrale ontsluiting van al het beleid dat van toepassing is op de inrichting van de openbare ruimte. Het betreft onder meer de volgende belangrijke beleidsproducten: Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt om meer regie te voeren op ontwikkeling, inrichting, beheer van de openbare ruimte, afgestemd op het gebruik;
- In het Beleidskader "1Amsterdam Heel & Schoon" (2017) staan de principes voor onderhoud, reiniging en assetmanagement;
- De Standaard voor het Amsterdamse Straatbeeld (Beleidskader Puccinimethode,2018) bevat standaard inrichtingsprincipes en materiaalkeuzes voor het ontwerpen en aanleggen van de openbare ruimte, gekoppeld aan de centrale inkoop van materiaal;
- Het Beleidskader Verlichting (2017) definieert de rol van verlichting in Amsterdam en stelt de kaders waarbinnen de gemeente haar taken voor de verlichting uitvoert, waaronder de transitie naar 100% LED verlichting;
- Het Stedelijk Kader Buitenreclame (2016, actualisatie 2019/2021) bepaalt de randvoorwaarden voor het toestaan van reclame in de openbare ruimte.

Parkeren

- Meerjarenprogramma Fiets 2017-2022 (2017) en Kader Fietsparkeren (2015).
- Nota Parkeernormen fiets en scooter (2018). Geeft normen en richtlijnen voor fiets- en scooterparkeren bij nieuwbouw en functiewijziging.
- Parkeerplan 2012 – Inzet van onbenutte parkeercapaciteit in parkeergarages voor vergunninghouders om meer ruimte op straat te creëren.

- Plan Vernieuwing P+R – nieuw P+R-concept, waarbij we slim parkeerplaatsen inkopen en uitbreiding van P+R de ‘vraag’ volgt.
- De (jaarlijkse) gemeentelijke parkeerverordening – regelgevingskader parkeerbeleid, waarin geboden en verboden rondom parkeren staan, en de typen parkeervergunningen.
- De (jaarlijkse) verordening Parkeerbelastingen, met daarin tarieven voor kort parkeren en parkeervergunningen.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015) – maatregelen voor het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in de stad. Daarbij ligt de nadruk op scherpe keuzes (in het centrumgebied bijvoorbeeld voor voetgangers en fietsers).
- Nota Parkeernormen Auto (2017). Deze nota stelt parkeernormen vast voor nieuwbouwen transformatieprojecten in de stad. Hiermee wordt voorkomen dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen leidt tot extra parkeerdruk en op omliggende straten wordt afgewenteld.
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- Verordening op het Stedelijk Mobiliteitsfonds Amsterdam (2020), een fonds vanuit inkomsten van het straatparkeren om de openbare ruimte en het verkeer- en vervoersysteem te verbeteren

3.2.2 Water

Een evenwichtig, veilig en duurzaam gebruik van water en wal door het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast, waarbij de vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.

Belangrijke ontwikkelingen

Een belangrijke ontwikkeling van de afgelopen jaren is het verder stimuleren van transport over water van goederen, bouwmaterialen en afval. Waar mogelijk ontlast transport over water de kwetsbare bruggen en kademuren. De uitwerking van het vergunningensysteem voor Transport over water is in 2021 vastgelegd in de Regeling op het binnenwater (Rob). Hierin staan regels voor het verlenen van een exploitatievergunning voor transport. Naast (beperkte) welstandseisen en een vignetverplichting waarmee in de Digitale Gracht vaarbewegingen kunnen worden gemonitord, zijn ook eisen voor emissievrij varen benoemd. Deze gelden vanaf 1 januari 2025. Deze aanpassingen in de Rob geven duidelijkheid over de eisen waaraan transportvaartuigen moeten voldoen. Er zijn circa 20 aanvragen voor exploitatievergunningen binnengekomen. Op dit moment onderzoeken we of transport over water kan worden ingezet bij reguliere bevoorrading en stadsdistributie. Hierbij kijken we specifiek naar een pilot voor de bevoorrading van horeca op en rond de Nieuwmarkt en afvoer van hun afval over het water.

In vergelijking met voorgaande jaren is het vaarseizoen 2021 door de coronacrisis anders verlopen. Net als in 2020 begon het vaarseizoen 2021 met een volledige lockdown, waarbij zowel passagiersvaart als pleziervaart stil kwam te liggen. De onbemande verhuur mocht vanaf half april haar activiteiten weer hervatten. Pas vanaf begin juni 2021 kon alle passagiersvaart weer op gang komen. Sinds 19 december is er weer een lockdown van kracht, dat betekent dat commerciële rondvaart en evenementen op het water verboden zijn. Net als vorig jaar heeft de transportvaart (met name bouwprojecten) het hele jaar gevaren.

Om richting te geven aan zwemmen in open water is dit jaar het ambtelijk Handboek zwemmen & zomerrecreatie opgesteld. Dit handboek is bedoeld voor iedereen in de gemeente Amsterdam die in de praktijk van het werk te maken krijgt met zwemmen in open water.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 2.2.1

Het openbare water is begaanbaar, aantrekkelijk, schoon en veilig voor alle gebruikers.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Schoonheidsgraad van de grachten (010)	7,8 (2017)	7,6	>7	8.1

Activiteit 2.2.1.1

We baggeren en verwijderen drijf en grofvuil uit openbaar water.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal ton verwijderd drijf en grofvuil	592 (2017)	385	600	500

Het aantal ton drijf- en grofvuil is lager door minder festiviteiten en minder toeristen in de stad als gevolg van de coronamaatregelen. Het baggeren verloopt volgens planning en voorbereiding. We houden de watergangen vanuit nautisch oogpunt op diepte. En dat resultaat monitoren we en grijpen in wanneer dat nodig is.

Activiteit 2.2.1.2

We bedienen bruggen en sluizen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage passages door beroepsvaarders dat plaatsvindt binnen de gestelde termijn	97% (2014)	95%	95%	95%

De bediencentrale (COB) heeft sinds eind januari 2021 te maken met een reeks storingen waardoor er maar een beperkt aantal objecten op afstand bediend kan worden. De problemen ontstonden vorig jaar doordat camerabeelden 'stotterend' of vertraagd binnenkwamen in de centrale van de beheerder. In 2021 is er daarom over gegaan naar handbediening van de bruggen en sluizen door brugwachters. Omdat de storingen zich nog altijd blijven voordoen, moet er in 2022 nog handmatig bediend worden.

Activiteit 2.2.1.3

We beheren en onderhouden onze assets (water).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het aantal gebieden (deelgebieden) dat op vastgesteld niveau Sober wordt onderhouden				Zie toelichting
2	Versnellen van de vervanging van kademuren (strekkende meters per jaar)	(2020)	240m vernieuwing kademuur gereed	PM	428 m in uitvoering, 130 m kademuur gereed

2.2.1.3.1

Omdat nog niet alle watergangen in kaart zijn gebracht en daarmee de verantwoordelijkheid van het onderhoud van het onderhoud van deze watergangen niet is belegd, worden streefwaarden later vastgesteld

2.2.1.3.2

In 2021 zijn circa 20 lopende kademuurprojecten verder voorbereid. De projecten Herengracht (278 meter) en Molen de Otter (150 meter) zijn buiten in uitvoering gegaan en het project Rechtboomssloot is in 2021 opgeleverd (130 meter).

Ook is in 2021 team conditioneringsteam gestart dat 6 nieuwe kademuurprojecten (26 rakken) voor gaat bereiden in samenwerking met de uitvoeringsteams.

Doel 2.2.2

We beheersen drukte op het water en de wal, geen overlast tegen en garanderen een vlotte en veilige doorvaart.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Voortgang invoering nieuw vergunningen systeem passagiersvaart met een maximum aantal exploitatie vergunningen	n.v.t.	Start omzetting alle exploitatie vergunningen naar bepaalde tijd en start uitgifteronde	Afronding afwikkeling omzetting, verwerken 712 aanvragen. Uitgifte 1e tranche van 155 exploitatie vergunningen	De uitgifte van de 1e tranche is afgerond. Zie voorts de toelichting.

Alle bestaande exploitatievergunningen passagiersvaart zijn in 2020 omgezet van vergunningen met een onbepaalde looptijd naar vergunningen met een bepaalde tijd. Er lopen nog een aantal bezwaarprocedures. Naar verwachting volgt de uitspraak in het eerste kwartaal 2022. Tegen deze uitspraak staat hoger beroep open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

In 2021 is de uitslag van de 1e uitgifteronde bekend gemaakt. Alle 155 vergunningen zijn verleend. Tegen de besluiten is bezwaar gemaakt en lopen inmiddels beroepsprocedures bij de rechtbank Amsterdam. Waarschijnlijk worden deze in het tweede kwartaal 2022 op zitting behandeld. We hebben deze uitgifterond geëvolueerd. Onze conclusie is dat het systeem in zijn algemeenheid goed heeft gewerkt. Het heeft toetreding voor nieuwkomers en uitbreiding van bestaande reders mogelijk gemaakt. Ook blijft de diversiteit van het aanbod dankzij de gebruikte segmenten gewaarborgd.

In de evaluatie zijn ook voorstellen gedaan om het systeem van uitgifte van vergunningen op punten te verbeteren of te onderzoeken. De voorstellen zijn met diverse partijen besproken en zullen de komende periode worden omgezet in concrete voorstellen. De Corona crisis heeft een forse impact gehad op de passagiersvaartsector. Waar mogelijk probeert het college hier rekening mee te houden bij de uitwerking van het nieuwe systeem.

Aanvullend op het nieuwe vergunningenstelsel hebben in 2021 uitgangspunten vastgesteld voor het op- en afstappen door de passagiersvaart. Dit betreft een systeem voor al het op- en afstappen door de bemande passagiersvaart in 2024 op de (semi) exclusieve en de openbare op- en afstapplekken, welke samen met vertegenwoordigers van de sector wordt uitgewerkt.

Activiteit 2.2.2.1

We hebben steeds beter zicht op het gebruik van het binnenwater door middel van de Digitale Gracht.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het verder uitrollen en operationaliseren van de Digitale Gracht: Percentage sensoren van de basisdekking die operationeel is.	PM	PM	90% van de basisdekking; 100% van de in-/uitgangen	> 90% van de verkeersbewegingen wordt gemeten.
2	Geautomatiseerde detectie van potentiele illegale passagiersvaart: reductie aantal illegale schepen.			Geautomatiseerd detectie systeem gereed	Zie toelichting.

2.2.2.1.1

In de eerste jaren van De Digitale Gracht is alleen beroepsvaart gedetecteerd. In 2020 is gestart met de uitbreiding van het netwerk, om ook de pleziervaart automatisch te kunnen meten. De uitrol van deze extra sensoren is in de eerste helft van 2021 afgerond. Daarnaast is in 2021 gekeken of aanpassing of uitbreiding van het dekkingsgebied nodig is. Op basis hiervan is een plan opgesteld om sensoren te plaatsen in onder ander stadsdeel Noord, op IJburg en in het westen van de stad, om zo het zicht op de vaarbewegingen buiten het centrumgebied verder te verbeteren. In 2021 is de besluitvorming afgerond voor het invoeren van het doorvaartvignet per vaarseizoen 2022. Hierdoor zijn dan ook pleziervaartuigen van buiten Amsterdam zichtbaar op de Digitale Gracht.

2.2.2.1.2

Gedurende het vaarseizoen is gewerkt aan het afstellen van de sensoren en filteren en valideren van de metingen. Dat is nodig om de metingen betrouwbaar om te kunnen zetten naar rapportages die inzicht geven in het gebruik van het water. Aangezien er op dit moment vrijwel niet wordt gevaren als gevolg van de coronamaatregelen, kon er nog niet getest worden en kan het systeem nog niet actief gebruikt worden.

Activiteit 2.2.2.2

We stimuleren het transport over water

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Uitbreiding laad-loslocaties	32 (2020)	32	Afronding onderzoek naar het voor transport geschikt maken van laad-/ losplekken. Realisatie uitbreiding naar 46.	Zie toelichting.

In 2021 is het onderzoek naar het voor transport geschikt maken van laad- en loslocaties waar nu alleen op- en afstappen voor de passagiersvaart mogelijk is, afgerond. De afmeerlocaties zijn beoordeeld op geschiktheid voor laden en lossen om te bepalen welke locaties als eerste en welke in de komende jaren een dubbelbestemming kunnen gaan krijgen. Ook is onderzocht welke aanpassingen nodig zijn om gebruik voor laden en lossen mogelijk te maken (door bijvoorbeeld ruimte te creëren voor pallets of rolcontainers). Er moet nog worden bekeken wat de staat en belastbaarheid van de kade is.
Uit een analyse van het gebruik van de bestaande laad- en loslocaties is naar voren gekomen dat van de bestaande, historisch gegroeide 32 afmeerlocaties door de transportsector beperkt gebruik wordt gemaakt, omdat deze plekken onvoldoende aansluiten op de huidige logistieke behoeften. Daarom is een

onderzoek gestart om de logistieke stromen en behoeften beter in beeld te brengen, voordat tot uitbreiding wordt overgegaan.

Activiteit 2.2.2.3

We stimuleren duurzaam gebruik van het binnenwater.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Passagiersvaart: laadinfrastructuur			Afronding laadstrategie en eerste pilot met 3 laadpunten	Start pilot Blue Boot
2	Pleziervaart: laadinfrastructuur			Afronding pilot 11 laadalen met 44 laadpunten en afronding onderzoek naar toekomst vaste laadmethode	Er zijn 10 laadpalen geplaatst met 40 laadpunten.

2.2.2.3.1

Passagiersvaart (Pilot). Om ervaring op te doen met de aanleg van laadinfra is de gemeente in 2020 gestart met de pilot Blue Boat. De met de pilot opgedane kennis en informatie levert input voor het opstellen van de laadstrategie en het verder aanleggen van laadinfra op de ligplaatsen in openbaar water.

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat op circa 80 van de 377 ligplaatsen in openbaar water nog geen laadinfra beschikbaar is. In de nog op te stellen laadstrategie komt te staan welke keuzes gemaakt worden voor de realisatie van deze laadinfra: wat op welke locatie wordt aangelegd en door wie, een schatting van de hiermee gepaard gaande kosten en opbrengsten en het bijbehorende tijdpad. Na vaststelling van het ligplaatsenplan (gepland in 2022), dat inzicht biedt in de ligplaatsen die vanaf 2024 vergund kunnen worden, wordt in afstemming met de branche de laadstrategie verder vormgegeven. Over de benodigde laadvoorzieningen en laadvermogens zijn sessies met de reders geweest. Bij het bepalen van de planning van de realisatie van de laadinfra wordt rekening gehouden met de planning van reders bij het verduurzamen van hun vloot. De laadstrategie gereed is in de tweede helft van 2022 gereed.

2.2.2.3.2

In 2021 zijn 10 nieuwe laadpalen geplaatst, in de stadsdelen Centrum, Zuid en Oost. Een elfde laadpaal wordt in 2022 geplaatst omdat de eerder beoogde locatie in de uitvoering niet geschikt bleek. Eind september 2021 is een online vragenlijst uitgezet bij het gebruikerspanel van e-vaarders ten behoeve van het evalueren van de pilot met laadpalen. Op dit moment loopt een onderzoek naar de mogelijkheid om laadpalen voor auto's aan het water ook geschikt te maken voor laden van vaartuigen. Met de branche is overleg over de haalbaarheid van de duurzaamheidseisen.

Verbonden partijen

Stichting Waternet

Waternet zorgt in opdracht van ons en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) voor schoon en voldoende water. Daarnaast verzorgt Waternet de brugbediening, het Nautisch beheer van de Hoofddoorvaartroutes (Amstelroute en Kostverlorenvaartroute) en stelt de ijsnota op

Havenbedrijf Amsterdam NV/Port of Amsterdam

Port of Amsterdam ontwikkelt, exploiteert en beheert de Amsterdamse havenregio en stimuleert de duurzame economische ontwikkeling in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit alles met een goede balans tussen:

- een gezond financieel rendement.
- een goede kwaliteit van de leefomgeving.
- een brede toegevoegde waarde voor de regio.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) uit.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	4,4	45,1	4,6	3,8	-0,8
Lasten	50,5	89,8	61,4	69,9	8,4
Saldo van baten en lasten	**-46,1**	**-44,7**	**-56,9**	**-66,1**	**-9,2**

Het programmaonderdeel 2.2 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 9,2 miljoen. Dit komt (vooral) door lagere baten van € 0,8 miljoen en hogere lasten van € 8,4 miljoen.

Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 3,8 miljoen zijn € 0,8 lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Er is minder Binnenhavengeld geïnd dan begroot omdat er minder is gehandhaafd dan verwacht (€ 0,5 miljoen).
- Er zijn minder tranches van vergunningen verloot omdat de vergunningenuitgifte 2 jaar is uitgesteld (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 69,9 miljoen zijn € 8,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten van het Programma Bruggen en Kades. Er is meer uitgegeven aan noodconstructies voor kademuren en aan loonkosten en advieskosten binnen het kernteam Kademuren (€ 3,0 miljoen).
- Hogere lasten van € 1,7 miljoen die het effect zijn van de over-programmering zoals genoemd onder de financiële toelichting van programma 2. De lasten van veel projecten zijn hoger dan in het SMF voor dat jaar begroot. Deze projecten worden niet neerwaarts bijgesteld, omdat de ervaring leert dat de lasten van andere projecten gemiddeld 30% tot 40% lager zijn. Om te voorkomen dat het SMF in de begroting een tekort laat zien, verlaagt men de lasten in de begroting zonder deze verlaging toe te wijzen aan een of meerder specifieke projecten. De verlaging van deze lasten landen in de begroting dan op een zogenaamde stelpost.
- Hogere lasten van € 1,2 miljoen als gevolg van hogere kapitaalslasten vanwege achterstallige afschrijvingen op projecten die al voor 2022 gereed waren.
- Hogere lasten voor binnenwaterbeheer. Dit wordt veroorzaakt door extra inhuur vanwege een storing in het videosysteem van het COB (centrale object bediening). Hierdoor is het niet mogelijk om de bruggen en sluizen op afstand te bedienen. De brugwachters moeten nu de bruggen en sluizen handmatig bedienen, wat arbeidsintensief is (€ 1,0 miljoen).
- De lasten voor digitale veiligheid zijn hoger dan begroot (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten voor juridische ondersteuning (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Er zijn geen subsidies van betekenis binnen dit programma.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Gevolgen van eventuele nog te voeren procedures ten aanzien van de uitvoering van Programma Varen.	In het Programma wordt rekening gehouden met extra inzet juristen en aangepast beleid.
2. Laadinfrastructuur vaartuigen niet tijdig gereed	Om meer slagkracht aan te brengen in de opgave wordt gemeentebreed onderzocht hoe we de laadstrategie(ën) eenduidig beleggen in de ambtelijke organisatie.
3. Er is onvoldoende vaarwater beschikbaar om de wenselijke capaciteit te bereiken voor de gewenste groei van transport over water en andere gebruikers na start van het vaarseizoen	Plusnet/Hoofdnet gemeentelijke waterwegen ontwikkelen en vaststellen en afstemming met ketenpartners over het gebruik van de (beperkte) ruimte op het water

Beleidskaders

- Met de Nota's Varen Deel I (2019) en II (2020) streeft het bestuur naar een evenwichtig, veilig en duurzaam gebruik water en wal door het beheersen van drukte en het tegengaan van overlast, waarbij de vlotte en veilige doorvaart wordt gegarandeerd.
- Watervisie Amsterdam 2040 (2016). De Watervisie is een structuurvisie-uitwerking en geeft een ruimtelijk-economisch toekomstbeeld van het gebruik van het water in 2040 met een Uitvoeringsagenda 2018.
- Welstandsbeleid Passagiersvaart Amsterdam (2019). Het Welstands-beleid Passagiersvaart bevat een helder beoordelingskader waarmee de welstandstoetsing en de verlening van vergunningen voor nieuwe, vervangende of te verbouwen vaartuigen voor iedereen inzichtelijk wordt en historische vaartuigen en vaartuigen met hoge beeldkwaliteit beschermd worden.
- De Agenda Amsterdam Autoluw heeft verschillende concrete maatregelen die bijdragen aan een leefbare en toegankelijke stad. Tegelijk is de Agenda richtinggevend voor de keuzes die op het gebied van openbare ruimte en mobiliteit worden gemaakt.
- De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW 2000). Deze is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlakte- en grondwater in Europa. Het voldoen aan de KRW-richtlijn is een gezamenlijke opgave voor overheden. Uiterlijk in 2027 moeten alle verantwoordelijke partijen voldoen aan de eisen die de KRW stelt. Amsterdam is daarbij verantwoordelijk voor de uitvoering van gemeentelijke maatregelen.

3.2.3 Openbaar vervoer

Samen met Vervoerregio Amsterdam en GVB het zo goed mogelijk maken en onderhouden van het openbaar vervoersysteem van Amsterdam, zodat deze voor iedereen op een veilige en duurzame manier beschikbaar is

Belangrijke ontwikkelingen

Effecten corona

Ook in 2021 heeft het openbaar vervoer flink te kampen gehad met de gevolgen van de corona pandemie. Gedurende de eerste helft van het jaar was er weer een voorzichtige stijging in openbaarvervoergebruik. Vlak voor de zomer van 2021 was er over het gehele openbaar vervoer gemeten een bezetting van ruim 50% in vergelijking met pre-corona. Na de zomer verviel het thuiswerkadvies en nam het ov-gebruik verder toe, totdat in november de maatregelen weer aangescherpt werden. In december zijn de maatregelen verder verzwaard, wat direct zijn weerslag heeft gehad op het gebruik van het openbaar vervoer. Ook op de veren was het rustiger.

De beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer (BVOV) biedt de mogelijkheid aan vervoerders om 93 tot 95% van de kosten vanuit het Rijk vergoed te krijgen. Als voorwaarde voor de beschikbaarheidsvergoeding voor het openbaar vervoer (BVOV) heeft de Vervoerregio een Transitieplan OV en daarop volgend een Herstelplan OV 2022 uitgewerkt.
In juni 2021 is er door rijk, regio en vervoerders in NOVB verband besloten om de BVOV door te trekken tot in ieder geval september 2022. Hiermee wordt geborgd dat vervoerders geen grote afschalingen van de dienstregeling hoeven door te voeren. Er zijn nog geen afspraken gemaakt over de periode na september 2022.

Met het Herstelplan heeft de Vervoerregio samen met de vervoerders, een passend ov-aanbod voor 2022 gerealiseerd, dat bij de vervoervraag past en betaalbaar is. Tegelijkertijd heeft dit plan invulling gegeven aan de wijze hoe het OV weer aantrekkelijk te maken voor de reizigers, zodat zij hiervan weer veilig gebruik kunnen maken.

Vanwege de corona-pandemie zijn in 2020 met een aantal MBO-HBO-WO-onderwijsinstellingen maatwerkafspraken gemaakt voor onderwijs en veilig OV, waarbij afgesproken is om minder tijdens de spits te reizen. De ambitie is om de ervaringen van de corona-crisis te gebruiken voor het maken van structurele afspraken met onderwijsinstellingen. Hiervoor is in 2021 de basis gelegd voor een nieuwe samenwerking, die ook verbreed wordt naar andere MBO-HBO-WO-instellingen in de MRA

Taxi

De coronacrisis heeft in 2021 grote impact op de Amsterdamse taximarkt gehad. De maatregelen hebben tot een grote vraaguitval geleid, en de algemene omzetdaling in de taximarkt heeft een enorme impact op de financiële spankracht van taxichauffeurs en taxibedrijven. Er is nog steeds geen sprake van terugkeer naar de oude situatie. Inmiddels is er ook een tekort aan taxichauffeurs op piektijden doordat een gedeelte van de chauffeurs ander werk heeft gevonden en omdat het in deze onzekere tijden niet aantrekkelijk is om taxichauffeur te worden. Desondanks blijft de urgentie om een nieuw taxistelsel te introduceren groot.

In 2021 heeft het college ingestemd met de Amsterdamse Taxi Aanpak, een nieuwe adaptieve en gebiedsgerichte aanpak om het taxivervoer van de opstap- én bestelmarkt beter te reguleren en daardoor de leefbaarheid en verkeersveiligheid te verbeteren.

De adaptieve aanpak is gebaseerd op een monitoringsprogramma, gericht op de vier doelen betrouwbaar, veilig, bonafide taxivervoer, in een leefbare stad, zodat de taximaatregelen op maat in de gebieden worden ingezet waar de taxiproblemen spelen.

Om in de toekomst lokale regels te kunnen stellen voor betrouwbaar, veilig en bonafide vervoer op de hele Amsterdamse consumententaximarkt, is de gemeente een samenwerking opgestart met het Rijk om de Wet Personenvervoer 2000 te hervormen, zodat lokale overheden aanvullende handhavingsbevoegdheden krijgen.

Nieuwe OV concessie

Om de ambities van de Vervoerregio en gemeente Amsterdam voor duurzaam, hoogwaardig en inclusief openbaar vervoer waar te kunnen maken, werd afgelopen jaar gewerkt aan de vervroegde inbesteding van de concessie Amsterdam. Deze zou eind 2021 in gaan, 3 jaar eerder dan gepland. Het Dagelijks Bestuur (DB) van de Vervoerregio heeft samen met GVB moeten constateren dat de effecten van de pandemie dermate groot zijn, dat het maken van gedegen afspraken niet mogelijk was. Er was te veel onzeker op het gebied van prognoses over reizigersaantallen en de ontwikkelingen van de financiën. Op 9 juni 2021 is besloten om meer tijd te nemen voor een zorgvuldig proces, dat medio 2022 wordt hervat. De nieuwe onderhands gegunde concessie Amsterdam gaat dan per december 2024 in. GVB en de Vervoerregio gaan daarbij opnieuw een langjarige en duurzame samenwerking aan.

De Vervoerregio heeft de concessie Zaanstreek Waterland voorbereid en per december 2021 op de markt gebracht. Vanaf de start eind 2023 zullen alle bussen volledig emissieloos rijden. Amsterdamse belangen bij deze concessie zijn een goede regionale ov bereikbaarheid, ook naar toeristische locaties, en een goede samenwerking tussen vervoerders om te komen tot een samenhangend ov-aanbod in stadsdeel Noord, waar deze concessiehouder de Lange Vonder en de Klaprozenweg bedient.

Nieuwe governance in het Amsterdams openbaar vervoer

Vanaf 1 januari 2022 is de nieuwe ov-governance een feit. Aanleiding voor de wijziging in de ov-governance is de behoefte aan meer duidelijkheid in rollen en bevoegdheden de ov-keten en aan meer overzicht en voorspelbaarheid. De taken en verantwoordelijkheden zijn beter verdeeld onder Vervoerregio Amsterdam, stadsvervoerder GVB en gemeente Amsterdam. Metro en Tram is daarom per 31 december 2021 opgeheven. Vanaf 1 januari 2022 zijn de taken, verantwoordelijkheden en medewerkers over gegaan naar andere delen van de gemeente, Vervoerregio en GVB. Dat heeft positieve effecten op het aanbod voor de reiziger. De beoogde systeemverbetering en concrete doelstellingen zijn door de drie partijen gemeenschappelijk vastgelegd. Sluitende afspraken over rekening en risico tussen de drie partijen zijn van cruciaal belang.

De gemeente behoudt haar rol als uitvoerende partij van complexe ov-projecten. Ook zijn er afspraken gemaakt over de gemeentelijke rol als eigenaar van de railassets, uitvoerder van projecten, aandeelhouder van GVB en beleidsmaker op het gebied van het openbaar vervoer.

Spoor

Samen met onze partner in de spoorsector, ProRail en NS, hebben we stappen gezet om de capaciteit op het Amsterdamse spoor verder uit te breiden. Op Amsterdam Centraal zijn de voorbereidende werkzaamheden op de grote verbouwing van start gegaan. Met ProRail hebben we goede afspraken gemaakt hoe we de omgeving gedurende de hele verbouwing zo goed mogelijk betrekken. Voor Amsterdam Lelylaan hebben de betrokken partijen de bestuursovereenkomst getekend die de basis is voor een grondige vernieuwing (ontvangsthal, fietsenstallingen én omgeving) van het bestaande station. En ook voor Amsterdam Amstel en Amsterdam Muiderpoort én Amsterdam Bijlmer Arena zijn we in gesprek met het ministerie, ProRail, NS enVRA om deze OV-knooppunten voor te bereiden op de wensen van de toekomst. In het westelijk havengebied vordert de aanleg van een nieuw spoorwegemplacement én hebben we een onderdoorgang voor (vracht) verkeer en fietsverkeer aangelegd tussen de Nieuwe Hemweg en de Contactweg. De overweg in de Kabelweg kon hiermee gesloten worden.

Programma Hoogfrequent Spoorvervoer

In 2021 is in samenwerking met ProRail een onderdoorgang onder het spoor gerealiseerd tussen de Contactweg en de Nieuwe Hemweg. Deze onderdoorgang was mede noodzakelijk voor de toekomstige ontwikkeling van Haven Stad. De onderdoorgang is gefinancierd door het ministerie van V&W, The Port of Amsterdam, V.R.A. en de gemeente Amsterdam.

De werkzaamheden door ProRail aan het programma hoogfrequent spoorvervoer zijn afgelopen jaar gestart met de bouw van een vrije kruising bij de Dijksgracht en met het PHS-emplacement Westhaven. De komende 10 jaar zullen de werkzaamheden impact hebben op de stad. Om dit in goede banen te kunnen leiden is de samenwerking geïntensiveerd op ambtelijk en bestuurlijk niveau tussen ProRail, NS en gemeente Amsterdam en uitgebreid met het GVB en de VRA.

Geen onderdeel van PHS, maar wel een belangrijke verbetering voor het spoorsysteem rondom Amsterdam was de heropening van station Amsterdam Amstel afgelopen najaar. Onder meer een verhoogd dak, meer lichtinval en vernieuwde puien voor de winkelpanden moeten ervoor zorgen dat het station weer met zijn tijd meekan.

Uitbreiding metronetwerk en verbeteren regionale bereikbaarheid

In april 2021 heeft de commissie Nationaal Groeifonds (NGF) geadviseerd om onder voorwaarden € 1,5 miljard te reserveren voor het doortrekken van de Noord/Zuidlijn naar Schiphol en Hoofddorp. In een intensieve samenwerking met onder andere het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, Vervoerregio Amsterdam, de spoorsector en Schiphol is in de maanden erna uitgebreid onderzoek gedaan, wat uiteindelijk in december 2021 heeft geresulteerd in een positieve aanbeveling vanuit het ministerie richting de commissie NGF. In het voorjaar van 2022 wordt bekend of de reservering wordt omgezet in een daadwerkelijke toekenning. Gelijktijdig is het onderzoek naar het sluiten van de Ringlijn verder opgepakt en wordt er toegewerkt naar gezamenlijke besluitvorming in 2022.

Naast deze uitbreidingen van het metronet aan de westzijde van Amsterdam, is er ook gestudeerd op uitbreiding van het metronet middels een IJmeerlijn naar Almere. Andere regionale bereikbaarheidsstudies uit 2021 zijn onder meer de HOV-studie ZaanIJ en de HOV-studie Haarlem – Schiphol – Amsterdam Zuid. Er komen in 2024 en 2025 nieuwe, snelle busverbindingen tussen IJburg en NS stations Weesp en Bijlmer Arena voor de groeiende vervoersvraag op IJburg. Hiertoe zijn de nota's van uitgangspunten van de HOV-buslijnen IJburg – Weesp en IJburg – station Bijlmer Arena vastgesteld. Ook heeft besluitvorming plaatsgevonden over de IJtram verlenging.

De IJtram wordt in 2 fases doorgetrokken naar Strandeiland. In juli is de raad akkoord gegaan met een leveringskrediet om tijdig spoorinfrastructuur te kunnen bestellen. Voor de verlengde IJtram staat een uitvoeringsbesluit (Raad) medio 2023 gepland. Planning is om spoedig na de eerste opleveringen van Strandeiland de verlengde IJtram operationeel te hebben. Eind 2021 heeft de raad voor de HOV busverbinding IJburg – Bijlmer Arena (O5) en de HOV busverbinding IJburg – Weesp (O6) een nota van uitgangspunten vastgesteld met route alternatieven en locaties voor de eind- en laadpuntvoorziening. Ook is onderzocht of de busverbinding naar Weesp vervroegd in exploitatie kan worden genomen. Echter vanwege de corona-pandemie en de terugloop van het aantal OV-reizigers is de planvoorbereiding hiervoor on hold gezet. Tot slot heeft de raad in 2021 een besluit genomen over de tijdelijke pont Sluisbuurt-Sporenburg. Planning is dat de pont-verbinding in het najaar van 2022 gaat varen.

Toekomstvisie Sociaal Vervoer

In Juli 2021 is de Toekomstvisie Sociaal Vervoer vastgesteld door de gemeenteraad. Deze gezamenlijke visie van de gemeente en Vervoerregio Amsterdam stelt dat mensen met een beperking in 2030 moeten kunnen reizen als ieder ander. Om dit te bereiken worden bus- en tramhaltes versneld toegankelijk gemaakt voor mensen met een fysieke of visuele beperking en worden vrijwillige vervoersinitiatieven gestimuleerd. Ook wordt de OV-coach ingezet, om mensen te leren zelfstandig met het OV te reizen. Daarnaast wordt Haltehulp in de GVB app gezet, die mensen met een beperking advies op maat geeft over de bruikbaarheid van het OV, en komt er een pilot met een inclusieve MaaS-app (mobiliteit als dienst).

Vrijwilligersvervoer

In november 2021 heeft het college besloten om subsidie te verlenen aan vrijwilligersinitiatief HeenenWeer, dat mensen die slechter ter been zijn voor €1 naar hun bestemming brengt. Op deze manier kunnen zij uitbreiden van de Pijp/Rivierenbuurt naar heel stadsdeel Centrum en Zuid. Vanaf 2022 wordt subsidie ook voor andere initiatieven beschikbaar, onder de naam Subsidie-regeling Impuls Vrijwilligersvervoer 2022. Dit kan ervoor zorgen dat vrijwilligersvervoer op meer plekken en in grotere mate beschikbaar komt, zodat Amsterdammers die niet als vanzelfsprekend met het OV kunnen nog steeds voldoende mobiel kunnen zijn.

Aanbesteding van het AOV (aanvullend openbaar vervoer)

Het AOV komt in beeld als OV en of ander vervoer onverhoopt geen passende oplossing biedt. In 2021 zijn de voorbereidingen gestart voor de inkoop van Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) met daarin aandacht voor de transitie van AOV naar OV. Op 1 augustus 2022 zal volgens de nieuwe aanbesteding gereden worden.

Projecten in uitvoering

We werken aan het verbeteren van de ov-haltetoegankelijkheid. In 2021 zijn de voorbereidingen getroffen om, naast de haltes die met het zogenoemde 'werk-met-werk' toegankelijk gemaakt worden, zeven ov-haltes in 2022 versneld toegankelijker te maken. Dit betreft haltes die zijn geselecteerd op basis van het aantal mensen met een beperking die deze haltes waarschijnlijk gebruiken. Daarnaast is gekeken naar de lange termijn, voor het toegankelijk maken van alle ov-haltes in de stad.

De Westtangent, de nieuwe buslijn 369, is in gebruik genomen door GVB. Om ervoor te zorgen dat de bus kan doorrijden, is op sommige delen van de route de busstrook vrijliggend gemaakt en zijn er extra opstelstroken aangelegd. De haltes hebben nu beter toegankelijke perrons met meer ruimte.

Touringcar

In 2021 hebben we gewerkt aan: het verkeersbesluit S100 en het daarbij horende ontheffingenbeleid, aan uitbreiding van halteercapaciteit buiten het centrum, aan een systeem voor het reserveren en beprijzen voor halteren, aan het Transferpunt Touringcar-Rondvaart bij de De Ruijterkade Oost (TTR DRKO) als overstappunt touringcar-rondvaart-riviercruise, en aan het maximaal beperken van het aantal touringcarbewegingen op de Jodenbreestraat (Gassan Diamonds).

Specifieke beleidsdoelen

Doel 2.3.1

Amsterdam is voor iedereen bereikbaar op een veilige en duurzame manier via het openbaar vervoer.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Tevredenheid reizigers over veren (010)	7,8 (2014)	8,4	7,8	zie toelichting

Deze waarde komt uit het klanttevredenheidsonderzoek van het GVB, deze komt eind eerste kwartaal 2022 beschikbaar.

In 2021 is op het IJ wederom een nieuwe hybride veerpont (type 60) in gebruik genomen. Op het Noordzeekanaal namen we de eerste twee volledig elektrische, emissievrije veren in de vaart. Ook is er laadinfra geplaatst bij de drie verbindingen over het Noordzeekanaal. In 2022 en 2023 wordt de verduurzaming van alle Noordzeekanaalverbindingen afgerond met nog eens 3 nieuwe schepen. De opgedane kennis bij het Noordzeekanaal-project nemen we mee bij de verduurzaming van de IJveren. In juli 2021 heeft het college de Update nota Veren 2021 vastgesteld. Hierin staan de geactualiseerde prognoses voor het aantal reizigers en de daarvoor benodigde vloot op het IJ. Ook wordt ingegaan op de verduurzaming van de IJ-veren-vloot. Bepalend uitgangspunt is dat alle nieuw aan te schaffen veerponten emissievrij zullen zijn.

Activiteit 2.3.1.1

We beheren en verbeteren de kwaliteit van onze OV infrastructuur.
[zie bijlage Voorjaarsnota 2021, vervallen]

Activiteit 2.3.1.2

We onderhouden en breiden de veerverbindingen uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	De reiziger hoeft niet te wachten op een volgend veer omdat op de eerste te weinig ruimte beschikbaar is. Alleen bij uitzondering (maximaal 3 procent van de afvaarten) mag deze norm overschreden worden		< 3%	max 3%	< 3%

Activiteit 2.3.1.3

We zorgen dat ons OV-netwerk aansluit op het regionale en landelijke netwerk.
[zie bijlage Voorjaarsnota 2021, vervallen]

Doel 2.3.2

Amsterdam is op een veilige en duurzame manier bereikbaar voor commercieel vervoer.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage Amsterdammers dat de laatste gemaakte taxirit met een 6 of hoger waardeert	93% > 5,5 (2013)	In 2020 zijn er geen werkelijke resultaten voorhanden in verband met de coronacrisis. De indicatoren taxivervoer worden herijkt (Agenda Taxi 2020-2025) oplevering bij voorjaarsnota 2022, voor inwerkingtreding van het nieuwe taxistelsel.	n.v.t. (zie 2020)	n.v.t. (zie 2020)

Activiteit 2.3.2.1

We verplaatsen de touringcar zoveel mogelijk buiten de ring A10.
[zie bijlage Voorjaarsnota 2021, vervallen]

Activiteit 2.3.2.2

We stimuleren schone, efficiënte en slim goederenvervoer door bundeling van goederen (cargohubs), intensiever gebruik van water en specifieke aandacht voor pakketbezorging

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Afname overlast bestelbusjes en vrachtwagens. Aantal MORA-meldingen per jaar	in de periode janmei 2018 zijn er 873 MORAmeldingen binnengekomen	2592		6963

Om een beter zicht te krijgen op de klachten over logistiek zijn de zoektermen waarop de MORA-meldingen uitgebreid. Dit heeft tot een grote groei in het aantal getelde klachten geleid. Als met dezelfde zoektermen op historische meldingen gezocht wordt is de groei minder groot maar nog wel substantieel (2019: 5076 meldingen, 2020: 6182 meldingen). Vooral het aantal meldingen over bezorgdiensten is toegenomen.

Activiteit 2.3.2.3

We werken aan een betrouwbaar en milieuvriendelijk taxivervoer.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal uitstootvrije TTO taxi's	250 (2015)	1.101 (=2019)		Niet gemeten

In het verleden hebben we alleen het aantal uitstootvrije taxi's gemeten dat zich aangemeld had voor toegang tot schone taxistandplaatsen. Dit is geen goede weergave van het daadwerkelijke aantal uitstootvrije taxi's in Amsterdam. Daarom is dit in het nieuwe taxistelsel geen relevante indicator meer.

Verbonden partijen

GVB Holding NV

Het GVB zorgt in Amsterdam voor het openbaar vervoer. Het GVB heeft verschillende dochterondernemingen, of heeft een belang in ondernemingen. Het gaat hier om:

- GVB Exploitatie BV
- GVB Veren BV
- GVB Activa BV
- GVB Railinfra BV

GVB Exploitatie BV verzorgt in opdracht van de Vervoerregio het openbaar vervoer per bus tram en metro in de Concessie Amsterdam. GVB Activa BV is eigenaar van de zogenaamde strategische ov-activa. Dit zijn onder andere railvoertuigen, werkplaatsen, remises en eindpuntvoorzieningen. GVB Railinfra BV is opdrachtnemer voor met name dagelijks onderhoud aan railinfra en tramvervangingsprojecten. Wij zijn opdrachtgever voor de veerverbindingen over het IJ en het Noordzeekanaal. GVB Veren BV voert dit uit volgens het Contract voor Exploitatie Beheer en Onderhoud 2019-2024 en de aanbesteding van de verschillende investeringen. De gemeente Amsterdam en Vervoerregio Amsterdam zijn de enige aandeelhouders van GVB Holding NV. De Vervoerregio Amsterdam is medeaandeelhouder met een prioriteitsaandeel.

Vervoerregio Amsterdam (VRA)

De Vervoerregio Amsterdam is een samenwerkingsverband van 15 gemeenten voor verkeer en openbaar vervoer. De belangrijkste taken zijn het opdrachtgeverschap van het openbaar vervoer en het verstrekken van subsidies voor infrastructuur. Dit laatste gebeurt via de verschillende Investeringsagenda's: Ov, Weg en Fiets. De Vervoerregio is ook een partner in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De Vervoerregio wordt volledig bekostigd uit een Rijksbijdrage (Brede Doeluitkering) van ongeveer € 375 miljoen per jaar.
De regioraad stelt de begroting vast. De gemeenteraden van de deelnemende gemeenten kunnen een zienswijze daarover afgeven.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	121,7	128,7	124,1	139,2	15,1
Lasten	180,0	189,1	174,3	193,0	18,7
Saldo van baten en lasten	**-58,3**	**-60,4**	**-50,2**	**-53,8**	**-3,6**

Het programmaonderdeel 2.3 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 3,6 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 15,1 miljoen en hogere lasten van € 18,7 miljoen. Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 139,2 miljoen zijn € 15,1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 21,9 miljoen door de dekking van de extra onderhoudswerkzaamheden aan de railinfrastructuur. De extra lasten worden volledig door de Vervoerregio (VRA) worden gedekt.
- Hogere baten van € 1,1 miljoen voor het project Brug Elandsgracht/ Marnixstraat omdat de financiering vanuit de knelpuntenpot en een hogere bijdrage van VRA niet begroot was.
- Hogere baten van € 1,1 miljoen voor het project verbetering tracé van lijn 7 bij het Mercatorplein omdat het project is gedeeltelijk doorgeschoven van 2020 naar 2021. De bijdrage van VRA is in 2021 ontvangen.
- Lagere baten van € 9,0 miljoen door afwijkingen bij diverse projecten, met als saldo lagere lasten. De belangrijkste afwijkingen worden bij de lasten toegelicht.

Lasten

De totale lasten van € 193 miljoen zijn € 18,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten van € 21,9 miljoen voornamelijk veroorzaakt door de extra onderhoudswerkzaamheden aan de railinfrastructuur). De kosten van zijn hoger dan begroot en worden volledig door de Vervoerregio (VRA) worden gedekt.
- Hogere lasten van € 9,9 miljoen die het effect zijn van de overprogrammering zoals genoemd onder de financiële toelichting van programma 2. De lasten van veel projecten zijn hoger dan in het SMF voor dat jaar begroot. Deze projecten worden niet neerwaarts bijgesteld, omdat de ervaring leert dat de lasten van andere projecten gemiddeld 30% tot 40% lager zijn. Om te voorkomen dat het SMF in de begroting een tekort laat zien, verlaagt men de lasten in de begroting zonder deze verlaging toe te wijzen aan een of meerder specifieke projecten. De verlaging van deze lasten landen in de begroting dan op een zogenaamde stelpost.
- Hogere lasten van € 2,3 miljoen bij OV-knoop Amstelstation van € 2,3 miljoen, omdat de financiële afwikkeling van dit project is doorgeschoven van 2020 naar 2021. Het project is gereed. Van de € 2,3 miljoen wordt € 1,1 miljoen gedekt uit VRA bijdragen en € 1,2 miljoen uit het SMF.
- Hogere lasten van € 1,5 miljoen omdat projecten sneller konden worden uitgevoerd.
- Lagere lasten van € 8,3 miljoen omdat projecten vertraagd zijn. Dit betreft onder andere:
  - Van der Madeweg (Metro-Spaklerweg). Vanwege capaciteitsproblemen en omdat afstemming met stakeholders langer duurde dan gepland, is de uitvoering naar 2022 uitgesteld (€ 1,8 miljoen).

  - OV Knoop Amstelveenseweg. Vanwege vertraging in het nemen van een uitvoeringsbesluit is er minder uitgegeven dan begroot (€ 1,5 miljoen).
  - Investeringsagenda OV (tranche versnelling tracés).; in afwachting van de financiële afwikkeling van de overige projecten uit de Investeringsagenda Openbaar Vervoer (IAOV) on-hold gezet (€ 1,1 miljoen).
  - Businfra Oostflank. Lagere lasten van € 1,0 miljoen door aanvullend onderzoek aangevraagd door stakeholders.
  - HOV-Westtangent. Lagere lasten van € 1,0 miljoen door vertraging bij het deelproject Oude Haagseweg.
  - Lagere lasten van € 2 miljoen voor diverse projecten met een afwijking per project van minder dan € 1,0 miljoen.
- Lagere lasten van € 7,2 miljoen door verschillende oorzaken:
  - Vernieuwing Station Amsterdam Lelylaan: Lagere lasten van € 2,3 miljoen. De scope van het project is nog in beweging en de planning is daarop aangepast. Er is nog geen sprake van uitvoering. In 2022 wordt de NvU vastgesteld.
  - Verlenging IJtram: Lagere lasten van € 1,3 miljoen door fout in de kostenraming.
  - BR-Marnixplein: Lagere lasten van € 0,9 miljoen omdat er minder verkeersregelaars nodig waren het stilleggen van de bus tijdens de werkzaamheden bleek niet nodig te zijn.
  - Olympiabuurt fase 2: Lagere lasten van € 0,6 miljoen omdat voor een deelproject (Zeilstraat) geldt dat er door Corona geen betrouwbare verkeerstellingen gemaakt kunnen worden.
  - Cruciale mijl HOV Oostflank: Lagere lasten van € 0,6 miljoen. Door bestuursopdracht getemporiseerd en iets lagere besteding door beperking inzet op fysieke activiteiten door Coronamaatregelen.
  - Lagere lasten voor handhaving om er door de Corona gerelateerde maatregelen minder gebruik wordt gemaakt van taxi's (€ 0,5 miljoen).
  - Lagere lasten voor het verwijderen van opgeheven busstations. Dit is deels het verschuiven van uitvoering naar 2022 en deels zijn de middelen niet nodig gebleken omdat het verwijderen is meegenomen in andere uitgevoerde programma's (€ 0,4 miljoen).
  - Lagere lasten voor de vernieuwing van de digitale systemen van Taxi omdat het project vertraagd is door corona en de ontwikkeling van de digitale systemen niet in 2021 is gebeurd. (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten van € 1,4 miljoen vanwege overige afwijkingen die afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	5,8	2,2	2,6	2,6	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**5,8**	**2,2**	**2,6**	**2,6**	**0,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is gelijk aan de begroting.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserves is gelijk aan de begroting.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
De coronacrisis kan structurele effecten hebben op het openbaar vervoer (minder aanbod), maar die laten zich op dit moment nog moeilijk voorspellen	Actieve monitoring en prognoses, actieve voorbereiding en inzet van maatregelen en eventuele bezuinigingsmaatregelen
De nieuwe governance binnen het OV-domein leidt niet tot een verlaging van het risicoprofiel van het werkend vervoer systeem (WVS).	Implementatie van risicomanagement en gezamenlijk beleid in de keten. Afspraken maken met VRA en GVB over de beheersing en sturing en de daarbij behorende overlegstructuur binnen de OV-keten.
Veren kunnen groeiende passagiersstroom onvoldoende aan.	Actieve monitoring van de reizigersstromen, diverse maatregelen aan de wal en de aanschaf van schepen over het IJ
Door hogere kosten voor onderhoud aan de railinfrastructuur en de bijbehorende kunstwerken bij een gelijkblijvend budget daalt het resterend budget van de Vervoerregio voor investerings-bijdragen aan gemeenten, waardoor Amsterdam minder investeringsprojecten kan uitvoeren.	Meer efficiency door samen met VRA en GVB de OV Investeringsagenda uit te voeren en gezamenlijk inzetten op meer budget.

Beleidskaders

- Update Nota Veren (juli 2021), hierin staan de geactualiseerde reizigersprognoses en de plannen voor uitbreiding en verduurzaming van de vloot.
- Visie Openbare Ruimte 2025 (2017) heeft vijf ambities geformuleerd en principes uitgewerkt voor meer regie op ontwikkelen, inrichten, beheren en gebruiken van de openbare ruimte op stadsniveau.
- MobiliteitsAanpak Amsterdam 2030 (2013), het overkoepelende kader voor het Mobiliteitsbeleid van de gemeente Amsterdam in de periode tot 2030.
- Ruimtelijk Kader Hoogfrequent Spoorvervoer Amsterdam.
- Investeringsagenda Openbaar Vervoer Stadsregio (2013), een overeenkomst met investeringen die Amsterdam en de Stadsregio Amsterdam (sinds 2017 Vervoerregio Amsterdam) in de komende periode in het Openbaar Vervoer doen.
- Uitvoeringsagenda Mobiliteit (2015), de agenda die Amsterdam bereikbaar en aantrekkelijk houdt, met maatregelen voor meer ruimte en betere doorstroming voor voetganger, fietser, openbaar vervoer-reiziger en de automobilist.
- Beleidskader Verkeersnetten (2018). Hierin staan de ambities uit Mobiliteitsaanpak en Uitvoeringsagenda uitgewerkt met daarbij een afwegingskader bij conflicterende belangen.
- Wet lokaal spoor, in werking getreden op 1 december 2015; deze wet maakt de VRA verantwoordelijk voor aanleg, beheer en veiligheid van lokale railinfrastructuur. VRA stelt een vervoerder aan via de OV-concessie en VRA mag een beheerder van de infrastructuur aanwijzen. Dit laatste wordt gedelegeerd aan het college van burgemeester en wethouders van Amsterdam.
- De in 2015 vastgestelde Lijnennetvisie is het beleidskader voor het ontwikkelen van vervoerplannen. De gemeente voert overleg met vervoerbedrijven over inpassing van nieuwe vervoerplannen.
- Taxiverordening Amsterdam 2012 (laatst gewijzigd in 2018).
- Agenda Taxi 2020-2025.
- Update Nota Veren (februari 2018), een strategie om tot een qua capaciteit en duurzaamheid toekomstbestendige verenvloot te komen.
- Visie Lokaal Spoor (2015), vastgesteld door het dagelijks bestuur van de VRA en bindend kader voor de beheerder van het lokaal spoor.

Programma 3 | Portefeuillehouder: wethouder de Vries

3.3 Economie

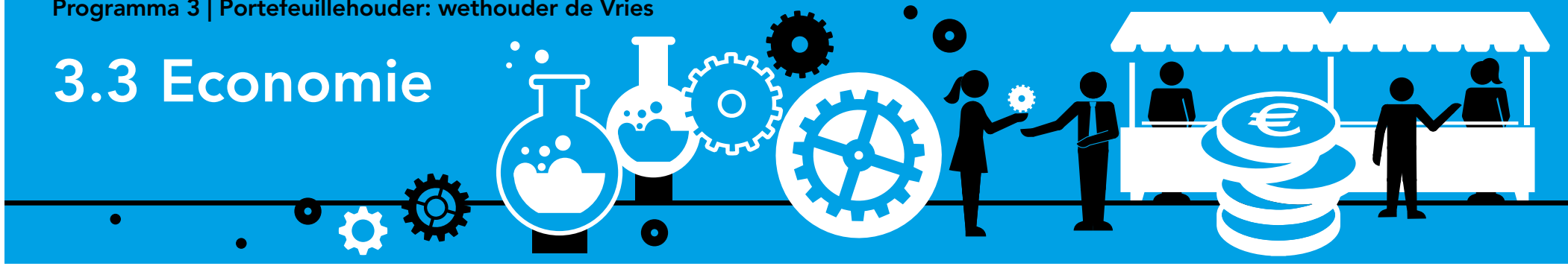

Samenvatting 3.3.1 Economie en Innovatie

- Ook in 2021 was de impact van de coronacrisis volop aanwezig in de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Sectoren die hard zijn getroffen zijn de toerismebranche en met name de hotels-, horeca- en evenementensector. Daarnaast hadden ook non-food winkels en markten het nog steeds zwaar. Internationaal gezien ging het beter met onze regio. Zo is er in de luchtvaart een bescheiden herstel te zien en zien we weer een stijging van het aantal vestigingen van buitenlandse bedrijven en internationaal talent. Enerzijds is dit een inhaalslag van zaken die stil hebben gestaan en anderzijds een teken dat de MRA internationaal gezien nog steeds een aantrekkelijke vestigingsplaats is. De hoge instroom van internationale werknemers is daarnaast te koppelen aan de huidige tekorten en de mismatch op de arbeidsmarkt. Als gemeente zijn we in 2021 gestart met het inzetten op herstel, het stimuleren van samenwerkingsverbanden en hebben we de focus van de verschillende actieprogramma's aangepast.
- Begin oktober is de Regionale Ontwikkelmaatschappij (ROM) InWest van start gegaan. De ROM is gestart met een fondsvermogen van € 130 miljoen gericht op het innovatieve midden- en kleinbedrijf (MKB) en het versnellen van de klimaat- en energietransitie. De MRA heeft hierbij de krachten gebundeld met de regio Noord-Holland-Noord. De eerste investeringsaanvragen zijn inmiddels ingediend. Daarnaast zijn de innovatiedistricten aan de Zuidas (VU Kenniskwartier) en in Amsterdam Nieuw-West (New West Health & Innovation District) versterkt. De gemeente investeert in het energiezuinig maken van de zakelijke markt en we zetten in op de ontwikkeling van een groene waterstofeconomie en transformeren de Amsterdamse haven van een fossiel energiecluster naar een koploper in duurzame energie. Dit sluit aan bij de ambities uit de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050.

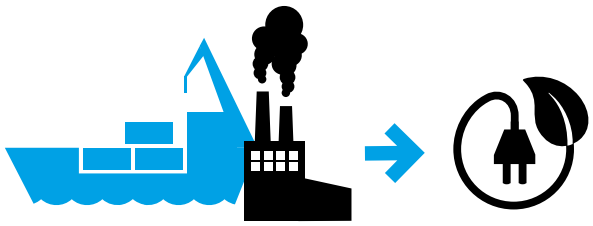

- Amsterdamse ondernemers hebben ook tijdens de coronacrisis laten zien dat ze kiezen voor het gezamenlijk aanpakken van - en investeren in - hun (winkel)gebied. In 2021 hebben drie bedrijveninvesteringszones (biz'en) opnieuw gekozen voor een periode van vijf jaar en zijn er zes biz'en bijgekomen. Dit maakt een effectieve samenwerking tussen gemeente en ondernemers mogelijk om knelpunten en kansen voor aantrekkelijke en veilige winkelgebieden en werklocaties op te pakken. Met het programma Amsterdam Impact stimuleren we ondernemers en de transitie naar een brede welvaarteconomie, waarbij het oplossen van maatschappelijke vraagstukken centraal staat. In 2021 hebben 527 impact ondernemers gebruikgemaakt van een speciaal programma om ze door de coronacrisis te helpen. Om impact ondernemers te helpen bij het investeren in hun buurt is de buurtchallenge: Boost je Buurt! gelanceerd. Impact ondernemers die werken aan de maatschappelijke uitdagingen in hun stadsdeel konden een ondernemersprogramma winnen. In totaal zijn 28 ondernemers in de prijzen gevallen en brachten 4000 Amsterdammers hun stem uit voor de publieksprijzen.

Programma 3 | Portefeuillehouder: wethouder de Vries

3.3 Economie

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil JV 2021 Begroting 2021 (NJN)
Baten	24,5	18,6	23,0	23,4	0,4
Lasten	64,1	65,4	66,0	62,5	-3,5
Saldo	**-39,6**	**-46,9**	**-43,0**	**-39,2**	**3,8**

Het programma 3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,8 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 0,4 miljoen en lagere lasten van afgerond € 3,5 miljoen.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	20,0	15,6	17,3	20,2	2,9

3.3.1 Economie en innovatie

Het versterken van de economie die werkt voor iedereen, nu en in de toekomst.

Belangrijke ontwikkelingen

De economie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) wordt naar verhouding hard geraakt door de coronacrisis. Dit komt doordat sectoren die hard geraakt zijn door de coronacrisis, zoals horeca, cultuur en luchtvaart, sterk vertegenwoordigd zijn in de MRA. In de perioden dat de coronamaatregelen konden worden versoepeld, kon de economie weer snel opveren. Het aanscherpen van de maatregelen in het laatste kwartaal van het jaar vormde een flinke klap voor de betrokken sectoren. De omvangrijke steunmaatregelen van de overheid hebben eraan bijgedragen dat weinig bedrijven zijn omgevallen en veel werkgelegenheid in stand kon blijven. Maar onduidelijk is hoeveel leed en schulden onder de radar zijn gebleven die later alsnog zichtbaar worden.

De economie als geheel toonde aanpassingsvermogen en veerkracht. Hoewel de totale overslag in de haven nog iets lager was dan in 2020 is de nettowinst van het Havenbedrijf niet aangetast door de coronacrisis. De stad bleef aantrekkelijk als vestigingsplaats voor nieuwe en innovatieve bedrijven, en nieuwe inwoners uit binnen- en buitenland. De kansen voor economische ontwikkeling blijven daarmee aanwezig maar de uitdagingen ook: een krappe arbeidsmarkt, schaarste aan woningen en bedrijfsvastgoed en mensen die onvoldoende kunnen delen in de welvaartsontwikkeling van de stad. We blijven daarom ook in 2021 investeren in de vergroting van de veerkracht en het duurzaam herstel van de Amsterdamse economie.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 3.1.1

Amsterdam biedt bewoners aantrekkelijke commerciële voorzieningen verspreid over de stad en biedt ondernemers een goed ondernemersklimaat.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Gemiddelde waardering voorzieningenaanbod bewoners (tweejaarlijks gemeten)	7,3 (2017)	Geen meting	7,0	7,3
2	Waardering ondernemersklimaat (tweejaarlijks gemeten)	6,8 (2017)	Geen meting	6,0	6,5

3.1.1.1

Ten opzichte van 2019 en peiljaar 2017 is de waardering van Amsterdammers voor het dagelijkse winkel- en horeca-aanbod in de buurt zo goed als gelijk gebleven. De waardering voor dagelijkse winkels in de buurt is zelfs iets toegenomen, terwijl de waardering voor horeca in de buurt heel licht daalde

3.1.1.2

De gemiddelde beoordeling van het ondernemersklimaat in Amsterdam is lager dan de peilwaarde uit 2017. De als gevolg van corona verwachte verdere daling van die beoordeling ten opzichte van 2019 (6,1) heeft niet plaatsgevonden.

Activiteit 3.1.1.1

We ontwikkelen de buurteconomie door individueel ondernemerschap te versterken, de samenwerking met en tussen ondernemers te stimuleren, en te sturen op een divers aanbod van winkels en ambulante handel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal bedrijveninvesteringszones	62 (2018)	64	71	68
2	Gemiddeld rapportcijfer bewoners voor aanbod winkels dagelijkse boodschappen in de buurt (110) (tweejaarlijks gemeten)	7,6 (2017)	Geen meting	7,6	7,7
3	Gemiddeld percentageleegstand winkels (Locatus) jaarlijkse peiling	3,4% (2018)	5,5%	7%	6%
4	Gemiddeld algemeen oordeel markten (tweejaarlijks gemeten)	7,2% (2017)	Geen meting	Geen meting	Geen meting
5	Waardering (1-10) in de keuzemogelijkheden voor foodwinkels in winkelgebieden in Amsterdam *	7,0 (2018)			6,9
6	Waardering (1-10) in de keuzemogelijkheden voor non-foodwinkels in Amsterdam *	6,0 (2018)			6,0

* Gemiddelde van 56 winkelgebieden verspreid over de stad - voor elk winkelgebied minimaal 20 bewoners als respondenten (ongeveer tweejaarlijks gemeten, afhankelijk van actualiteit en capaciteit).

3.1.1.1.1
Het aantal bedrijveninvesteringszones (biz'en) is lager uitgevallen dan 71 omdat één biz de draagvlakmeting niet positief heeft afgerond en daarmee geen biz werd. Daarnaast zijn twee gebieden in het voorbereidende proces afgehaakt, omdat ze de kans groot achtten dat ze de draagvlakmeting niet zouden redden.

3.1.1.1.2
De gemiddelde waardering van bewoners voor het aanbod van winkels voor de dagelijkse boodschappen in de buurt ligt iets hoger dan verwacht en is licht toegenomen ten opzichte van de laatste meting in 2017 en 2019 (beiden 7,6). Door corona is de oriëntatie op winkels in de eigen buurt over het algemeen toegenomen. Mogelijk draagt dit bij aan de iets hogere waardering.

3.1.1.1.3
Door de coronacrisis dalen de omzetten van winkels. Ten opzichte van een jaar geleden heeft dit per saldo geleid tot een lichte stijging van de winkel-leegstand, waarbij de stijging in de binnenstad hoger was dan in de rest van de stad. De stijging is minder hoog dan werd verwacht.

3.1.1.1.4
Door beperkende maatregelen als gevolg van corona (geen verkoop van niet-essentiële producten, 1,5 meter opstelling) was de situatie op de markten afgelopen jaar niet representatief. Daarom heeft in 2021 geen meting plaatsgevonden. De volgende monitor markten is gepland voor 2022.

3.1.1.1.5
In Begroting 2021 is ten onrechte opgenomen dat er geen meting zou plaatsvinden. Vanwege corona is de Consumentenquête naar voren gehaald, waardoor eind 2021 toch nieuwe resultaten beschikbaar waren.

3.1.1.1.6
In Begroting 2021 is ten onrechte opgenomen dat er geen meting zou plaatsvinden. Vanwege corona is de Consumentenquête naar voren gehaald, waardoor eind 2021 toch nieuwe resultaten beschikbaar waren.

Doel 3.1.2
De metropoolregio Amsterdam heeft (inter)nationaal gezien een aantrekkelijk vestigingsklimaat.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Hogere economische groei Metropoolregio Amsterdam ten opzichte van de economische groei van Nederland	0,5% (gemiddelde afgelopen tien jaar)	-1,1%		0,2%

Het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) heeft de regionale en nationale groeicijfers over 2020 in de loop van 2021 herzien. Het in Jaarverslag 2020 opgenomen negatieve groeiverschil van -1,1% werd vanwege corona fors bijgesteld naar -3,3%. Dit bevestigt dat de MRA economie conjunctuur-gevoelig is. Verwachting is dat ook het groeicijfer over 2021 in de loop van 2022 nog wordt bijgesteld.

Activiteit 3.1.2.1

We bieden gecombineerde overheidsdienstverlening aan internationale nieuwkomers via IN Amsterdam.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Waardering dienstverlening door klanttevredenheidsonderzoek (tweejaarlijks gemeten)	8,5 (2017)	Geen meting	8,0	Geen meting (volgt 1e helft 2022)

De tweejaarlijkse meting in Q4 2021 is doorgeschoven naar de eerste helft van 2022. In Q4 was er vanwege corona geen ruimte om deze meting te laten uitvoeren omdat we alle zeilen moesten bijzetten om de dienstverlening te laten doorgaan. De HappyorNot paal in kantoor laat zien dat 99,3 % van de klanten in 2021 tevreden de deur uitging, waarvan 96,3% zelfs zeer tevreden.

Activiteit 3.1.2.2

We streven ernaar om (internationale) bedrijven voor de regio aan te trekken, te behouden en we ondersteunen bedrijfsuitbreidingen. Deze inspanningen zijn gericht zijn op werkgelegenheid, duurzaamheid en innovatie voor de regio.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal nieuwe internationale bedrijven per jaar in de metropoolregio	153 (2018)	101	75	133
2	Aantal extra arbeidsplaatsen door buitenlandse bedrijven	4.170 (2018)	1.970	1.500	4.089

3.1.2.2.1

Het aantal nieuwe in de metropoolregio gevestigde bedrijven heeft in 2021 een inhaalslag gemaakt ten opzichte van het eerste coronajaar 2020. Dit is te verklaren door het inhaaleffect van de bedrijven die in 2020 nog de gevolgen van de pandemie wilden afwachten, maar in 2021 toch besloten hebben hun vestiging in de MRA door te zetten.

3.1.2.2.2

Met de toename van het aantal nieuwe in de metropoolregio gevestigde bedrijven is ook het aantal nieuwe arbeidsplaatsen in 2021 weer gestegen. Daarbij is in 2021 ook een toename te zien van het gemiddelde aantal arbeidsplaatsen per nieuwe vestiging: van circa 20 arbeidsplaatsen per bedrijf in 2020, naar meer dan 30 per bedrijf in 2021.

Doel 3.1.3

De stad maakt een schaalsprong naar de metropoolregio Amsterdam.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage functiemenging verhouding tussen banen en woningen (BBVverplicht)	59,8% (2017)	60,9%	60,8%	Nog niet bekend

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.3.1

We creëren voldoende ruimte voor bedrijven en kantoren in bestaande en nieuwe delen van de stad en de regio.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal vestigingen per 1.000 inwoners leeftijd 1574 jaar (BBVverplicht)	217,3 (2017)	236,4	230,8	Nog niet bekend

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.3.2

We zetten in op het spreiden van bezoekers over stad en regio.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Drukte in de stad (Onderzoek toeristische draagkracht en leefbaarheid OIS) *	3 (2019)	Geen meting	3	Nog niet bekend

* Aantal wijken waar de toeristische draagkracht onder druk staat.

Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Doel 3.1.4

Metropoolregio Amsterdam heeft een economie die voorbereid is op toekomstige ontwikkelingen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	De positie van NoordHolland in de Regional Innovation Scoreboard van de Europese Commissie *	Innovation Leader minus (2017)	Innovation Leader - minus	Innovation Leader - minus	Innovation Leader - minus
2	Verhouding tussen het aantal werklozen en het aantal vacatures **	1,0 (stand Q4 2017 bron CBS)	1,5	1,0	Nog niet bekend***

* De Regional Innovation Scoreboard (RIS) van de Europese Commissie vergelijkt hoe Europese regio's scoren op het gebied van innovatie. Noord-Holland zit in de hoogste categorie namelijk Innovation Leaders. De RIS-score varieert van - (minus), 0 (neutral) tot + (plus). De ambitie is om in deze categorie van Innovation Leaders te blijven.

** Het aantal werklozen per vacature is het gemiddeld aantal werklozen gedeeld door het aantal openstaande vacatures (gecorrigeerd voor seizoensinvloeden).

*** Resultaat komt beschikbaar na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.4.1

We stimuleren de groei van private investeringen in de (kennis)economie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Direct uitgelokte investeringen (multiplier subsidies) in de (kennis)economie *	0 (2019)	€ 16,5 miljoen	€ 20 miljoen	€ 42 miljoen

* Investeringen worden in de volle omvang opgenomen in het jaar waarin de subsidiebeschikking wordt vastgesteld.

In 2021 hebben we de volgende subsidies toegekend in het kader van economische structuur- en arbeidsmarktversterking (met tussen haakjes de investeringen die daarmee zijn uitgelokt):

- € 0,5 miljoen om innovatief, circulair en duurzaam midden- en kleinbedrijf (MKB) te ondersteunen bij het verkrijgen van financiering via het Programma Investeringsgereed Innovatief MKB (PIM) (€2,5 miljoen)
- € 3,1 miljoen voor de ontwikkeling en realisatie van een Innovation Center bij de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) (€ 36,9 miljoen)
- € 0,5 miljoen voor herontwikkeling van het CDT-gebouw (Sanquin) tot nieuwe broedplaats voor biotechnologie (€ 2,4 miljoen)
- € 0,6 miljoen aan programma House of Skills 2.0 (€ 3,3 miljoen)

Aanvullende investeringen die zijn gepleegd vanuit ditzelfde budget, zonder dat dit in aanmerking komt voor de bovenstaande berekening:

- € 3,0 miljoen als exploitatiebijdrage aan de in 2021 opgerichte Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest.
- € 0,4 miljoen voor de Amsterdamse deelname aan Innovation by Creative Economy (ICE) consortium voor de Europese subsidieaanvraag bij het European Institute of Innovation & Technology (EIT) voor de nieuwe 'KIC Culture & Creative Industries'. Bij toekenning van de aanvraag (omvang: € 150 miljoen) door het EIT, zal dit bedrag worden ingebracht als Amsterdamse cofinancieringsbijdrage, waarmee in Amsterdam een co-location center zal worden gerealiseerd (totale investering: € 1,8 miljoen).

Activiteit 3.1.4.2

We stimuleren en faciliteren Amsterdamse kennisparken en vergroten toegang tot Amsterdamse kennis en onderzoekinstellingen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal m2 kantoor of labruimtes dat in ontwikkeling wordt genomen en wordt toegevoegd op de Amsterdamse kennisparken *	7.776 (2018)	20.000	1.000	12.000
2	Aantal nieuwe publiekprivate samenwerkingsprojecten met in Amsterdamse gevestigde kennis en onderzoeksinstellingen (bron IXA)	5 (2017)	33	14	12

* Projecten worden meegeteld als ze in het betreffende jaar in ontwikkeling zijn genomen.

3.1.4.2.1

In 2021 zijn, gesteund door een financiële bijdrage van de gemeente Amsterdam, investeringsbesluiten genomen ten aanzien van de ontwikkeling van 12.000 m^2 aan nieuwe kantoor-/labfaciliteiten:

- nieuwbouw Innovation Center Vrije Universiteit Amsterdam (VU): 10.000 m^2 (oplevering verwacht in 2025)
- herontwikkeling CDT-gebouw (Sanquin) New West Health & Innovation District: 2.000 m^2 (oplevering verwacht in 2023)

3.1.4.2.2

Op het moment van schrijven waren alleen de samenwerkingsprojecten die zijn gestart vanuit de Universiteit van Amsterdam (UvA) bekend. De aantallen van bijvoorbeeld de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) ontbreken nog. Het rapportagemoment van Innovation Exchange Amsterdam (IXA, bron) over de definitieve aantallen van alle kennisinstellingen gezamenlijk over 2021 staat gepland na publicatie van het jaarverslag.

Activiteit 3.1.4.3

We zorgen dat de beroepsbevolking meer wendbaar is op de (toekomstige) arbeidsmarkt.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal uitgereikte skillspaspoorten	0 (2018)	134	2.000	750
2	Aantal aangemaakte profielen	0 (2018)	1.390	10.000	8.991

3.1.4.3.1

De indicatoren verwijzen naar instrumenten van House of Skills. De oorspronkelijke programmaperiode van House of Skills liep in 2021 af. Vanaf 1 april 2021 is House of Skills onderdeel van de Amsterdam Economic Board. Voor deze vervolgfase zijn met de partners opnieuw activiteiten en doelstellingen vastgesteld, gebaseerd op de financiering die voor 2021-2022 beschikbaar is. In de begroting 2022 zijn de streefwaarden hierop aangepast.

Het skillspaspoort is het instrument van House of Skills dat nog het meest in de kinderschoenen staat, en de (technische) ontwikkeling vraagt meer tijd en de bijdrage van meer partijen dan vooraf was ingeschat. Vooralsnog is alleen in een aantal pilots met het skillspaspoort ervaring opgedaan. Het wordt nog niet als regulier instrument ingezet. Daarom blijft het aantal achter op de streefwaarde.

Verbonden partijen

Amsterdam Clipper Beheer

De Clipper 'Stad Amsterdam' is eigendom van Randstad en de gemeente. Wij beschikken jaarlijks over 20 vaardagen op de Clipper. De Clipper wordt normaal gesproken ingezet voor promotie en representatie van Amsterdam tijdens buitenlandse reizen en in Nederland. De Clipper is hard getroffen door de corona maatregelen: tot en met de zomer van 2021 hebben alle activiteiten van de Clipper stilgelegen. Daarna is het programma voorzichtig weer opgestart, met om te beginnen enkele activiteiten in Nederland en in onze buurlanden.

Beurs van Berlage vennootschappen

De Beurs van Berlage (Beurs) staat op een belangrijke strategische plek in de stad. De Beurs heeft een culturele, creatieve, publieke en maatschappelijke functie, waaronder het behoud van cultureel erfgoed in de stad. De georganiseerde beurzen en (publieks)evenementen van de Beurs dragen bij aan het leefklimaat en de economische bedrijvigheid van de stad. De corona-maatregelen hebben een grote impact gehad op de congressen- en evenementenbranche, en daarmee ook op de Beurs.

Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied

De zeehavengemeenten Amsterdam, Zaanstad, Beverwijk en Velsen werken op basis van een Gemeenschappelijke Regeling samen in het Centraal Nautisch Beheer (CNB) Noordzeekanaalgebied. Het doel hiervan is het bevorderen van een veilige, vlotte en milieuverantwoorde afwikkeling van het scheepvaartverkeer. De uitvoering van deze taak heeft het CNB Noordzee-kanaalgebied belegd bij de Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV. Alle functies van de Divisie Havenmeester hebben de coronacrisis goed doorstaan. De vlotte en veilige doorvaart van het scheepsverkeer heeft niet te lijden gehad van de coronacrisis.

Havenbedrijf Amsterdam NV/Port of Amsterdam

Port of Amsterdam ontwikkelt, exploiteert en beheert de Amsterdamse havenregio. Daarbij zijn de vijf publieke belangen, die zijn vastgelegd in de Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040 (2020), leidend. Deze publieke belangen zijn:

1. Duurzaamheid: klimaatneutraal en circulair
2. Versterking van de haven als logistiek knooppunt
3. Versterking van de haven als industrieterrein
4. Rekening houden met verstedelijking (hoog stedelijke woon-werkmilieus)
5. Veilig gebruik van de nautische ruimte

De continuïteit van bedrijven en dienstverleners was als gevolg van de coronacrisis niet in het geding, wel viel de zeecruisevaart volledig en de riviercruisevaart gedeeltelijk stil. De totale goederenoverslag was lager dan verwacht en bleef onder het niveau van 2020. Vanwege de hoge gasprijs steeg de overslag van kolen met 41 procent. De doelstelling blijft om in 2030 een kolenvrije haven te zijn. De nettowinst van het Havenbedrijf is door de coronacrisis echter niet aangetast.

Life Sciences Fund Amsterdam

Het Life Sciences Fund Amsterdam (LFSA) is begin 2009 opgericht om het economisch potentieel van het Life Sciences cluster in de regio Amsterdam te versterken. Het fonds is momenteel uit geïnvesteerd.

Matrix Innovation Center

Het Matrix Innovation Center (MIC) is opgericht in 1989 en is een initiatief van de gemeente Amsterdam, de Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Rabobank Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam (UvA). MIC biedt vooral laagdrempelige huisvesting en laboratoriumruimte aan startende, om kleinere flexibele ruimte vragende ondernemingen op het Amsterdam Science Park in Amsterdam Oost. Op deze wijze stimuleert MIC samenwerking en kennisoverdracht tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven en draagt het bij aan de ontwikkeling van het Amsterdam Science Park. MIC exploiteert zes bedrijfsverzamelgebouwen (Matrix II tot en met VII) en is ongeschonden door de coronacrisis gekomen. In 2022 wordt het zevende gebouw (Matrix One) opgeleverd.

RAI Holding B.V.

RAI werkt aan een toekomstplan om een verdere bijdrage te kunnen leveren aan de gebiedsontwikkeling in Zuidas door middel van het toevoegen van woningbouw, het toegankelijker maken van de omgeving van de RAI, het verbeteren van de mobiliteit rond de RAI en het verminderen van overlast. Daarnaast draagt RAI bij aan de economische bedrijvigheid als bijproduct van de georganiseerde beurzen en evenementen. De RAI was sinds 16 maart 2020 nagenoeg gesloten. Op de corona test- en vaccinatiestraat en een korte periode met enkele beurzen na hebben er weinig activiteiten plaatsgevonden.

Regionale Ontwikkelingsmaatschappij InWest

De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest jaagt investeringen in duurzame economische ontwikkelingen aan. De ROM doet dit door bedrijven te ondersteunen bij business development (het ontwikkelen van nieuwe kansen). Daarnaast investeert de ROM via het MKB fonds en het Transitiefonds in kansrijke technologieën die niet voldoende middelen uit de markt alleen kunnen halen.

Schiphol

Schiphol levert als hub en logistiek knooppunt een bijdrage aan het vestigingsklimaat van de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Wij zijn (minderheids) aandeelhouder van Royal Schiphol Group. We hebben invloed op de ontwikkeling van Schiphol via onder andere de Bestuurlijke Regie Schiphol. De coronapandemie heeft een ongekende invloed gehad op luchthaven Schiphol en de luchtvaartsector als geheel. De verwachting is dat een volledig herstel van het vliegverkeer nog enkele jaren gaat duren.

Schiphol Area Development Company

Doel van de Schiphol Area Development Company (SADC) is om zo goed mogelijk ruimte te bieden aan de economische dynamiek in de regio rond Schiphol door bedrijventerreinen te ontwikkelen. De coronacrisis heeft vrijwel geen gevolgen voor de SADC en haar projectvennootschappen op de korte termijn.

Stichting Amsterdam Economic Board
De Amsterdam Economic Board is een netwerkorganisatie met een slimme, groene en gezonde MRA als doel. De Amsterdam Economic Board werkt aan oplossingen voor grootstedelijke vraagstukken door vernieuwing en samenwerking tussen bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheid.

Stichting Science & Business Amsterdam Science Park
De stichting is in 2015 door de drie grondeigenaren (gemeente Amsterdam, UvA en NWO) opgericht om het Science Park te ontwikkelen tot een van de meest toonaangevende wetenschapsparken in Europa.

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	24,5	18,6	23,0	23,4	0,4
Lasten	64,1	65,4	66,0	62,5	-3,5
Saldo	**-39,6**	**-46,9**	**-43,0**	**-39,2**	**3,8**

Het programmaonderdeel 3.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,8 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,4 miljoen en lagere lasten van € 3,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten
De totale baten van € 23,4 miljoen zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- Hogere baten door het ontvangen van subsidies met betrekking tot het Europees Klimaatproject: Climate KIC 2021 en IP Scale up mobiliteit. Deze baten vallen weg tegen hogere projectuitgaven dan begroot in Programma 3 (€ 0,6 miljoen).
- Lagere baten in verband met bezoekersafhankelijke onderdelen of dienstverlening die geraakt zijn door de corona maatregelen (€ 0,1 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen).

Lasten
De totale lasten van € 62,5 miljoen zijn € 3,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere lasten van € 2,1 miljoen op de middelen Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA). We hebben minder subsidies verstrekt aan initiatieven voor het stimuleren van projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking (€ 1,5 miljoen). Daarnaast hebben we ook minder subsidies verstrekt vanuit het Economisch Herstel- en Investeringsplan (HIP) (€ 0,6 miljoen). Dit komt in beide gevallen doordat een aantal projecten is begonnen in 2021 maar door langere voorbereidingstijd nog niet tot een subsidiebeschikking heeft geleid. Deze projecten zitten in een afrondende fase en gaan in het komende jaar alsnog tot een uitgave leiden. De totale afwijking van € 2,1 miljoen is gemeentebreed neutraal omdat dit via een egalisatiereserve Economische Structuurversterking (ESV) loopt in het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen (A.5.3 Reserves).
- Lagere lasten door het schuiven van een subsidieverstrekking voor het Amsterdam Health Technology Institute (AHTI) naar het eerste kwartaal van 2022. Tegenover deze lagere lasten staat ook een lagere onttrekking uit de reserve Amsterdams Investeringsfonds (AIF) in het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen (A.4 Reserves). Daarmee is dit gemeentebreed neutraal (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten door minder afvalinzameling en lagere afrekening energiekosten op de markten in vergelijking met voor corona (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten door vrijval van subsidie Proof of concept fund. Dit is gemeentebreed neutraal omdat dit valt onder Algemene dekkingsmiddelen (A.4 Reserves) (€0,2 miljoen).
- Hogere lasten door hogere projectuitgaven met betrekking tot het Europees Klimaatproject: Climate KIC 2021 en IP Scale up mobiliteit. Tegenover deze hogere lasten staan ook hogere baten voor het ontvangen van subsidies (€0,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,8 miljoen).

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	10,6	14,7	23,1	20,9	-2,2
Toevoegingen reserves	5,1	7,2	20,0	20,0	0,0
Mutatie reserves	**5,5**	**7,6**	**3,1**	**0,9**	**-2,2**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is € 2,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere onttrekking van € 2,1 miljoen aan de reserve Economische Structuurversterking (ESV). Deze lagere onttrekking hangt samen met lagere lasten op de middelen Economische Structuur- en Arbeidsmarktversterking (ESA) in programma 3. We hebben minder subsidies verstrekt aan initiatieven voor het stimuleren van projecten die bijdragen aan de economische structuur- of arbeidsmarktversterking (€ 1,5 miljoen). Daarnaast hebben we ook minder subsidies verstrekt vanuit het Economisch Herstel- en Investeringsplan (HIP) (€ 0,6 miljoen). Dit komt in beide gevallen doordat een aantal projecten is begonnen in 2021 maar door langere voorbereidingstijd nog niet tot een subsidiebeschikking heeft geleid. Deze projecten zitten in een afrondende fase en gaan in het komende jaar alsnog tot een uitgave leiden. De totale afwijking van € 2,1 miljoen is gemeentebreed neutraal omdat dit via een egalisatiereserve (ESV) loopt in het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen (A.5.3 Reserves).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen).

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions	€ 4,8	€ 4,8
amsterdam&partners	€ 3,7	€ 3,7
Amsterdam Economic Board	€ 1,5	€ 1,5

1. Amsterdam Institute for Advanced Metropolitan Solutions (AMS)

Met de subsidie die het AMS ontvangt, houdt AMS zich bezig met: het aantrekken en opleiden van talent, het doen van verdiepend onderzoek en het stimuleren en ontwikkelen van innovatie en nieuwe economische activiteit. Ook bedenken ze oplossingen voor Amsterdamse uitdagingen op verschillende gebieden zoals:

- duurzaamheid en kwaliteit van leven
- bereikbaarheid
- energietransitie
- water- en afvalbeheer
- beschikbaarheid van middelen
- voedselzekerheid
- welzijn

AMS heeft in 2021 een aantal ontwikkelingen uitgevoerd. Enkele voorbeelden:

- 's Werelds eerste roestvrijstalen 3D-geprinte brug geplaatst in het hart van Amsterdam.
- Onderzoek van MADE studenten van AMS naar de waardering van groen door Amsterdammers gedurende de coronapandemie en de impact van de lockdown op het welzijn in Nederland.
- Bruggen en Kademuren: er wordt gewerkt aan een geavanceerde oplossing om een prioriteitsvolgorde te kunnen bepalen in de aanpak van de kademuren.

AMS ontvangt in de periode tot en met 2025 maximaal € 50 miljoen vanuit het Final Contract van 19 maart 2014. Het is gemiddeld € 5 miljoen per jaar, maar vanuit meerjarenprognoses en realisaties kan het hiervan afwijken, zoals ook in 2021 is gebeurd.

2. amsterdam&partners

De subsidie aan amsterdam&partners (a&p) ten behoeve van hun uitvoeringsplan wordt verstrekt voor:

- het bouwen van de gewenste reputatie van de Metropoolregio Amsterdam (MRA) voor de doelgroepen:
  - bewoners (inclusief internationale bewoners)
  - bedrijven
  - bezoekers.
- het uitvoeren van activiteiten voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en welvarendheid van de MRA, door het informeren en begeleiden van bewoners, bedrijven en bezoekers.
- het onderzoeken en monitoren van effecten en resultaten, het analyseren van data en hiermee een benchmark aanleggen van grootstedelijke ontwikkelingen.

In 2021 is de subsidie met name besteed aan het interpreteren van data en inzichten voor de dagelijkse communicatie met alle doelgroepen (inclusief de cultuur- en zakelijke bezoekers) om reputatie te bouwen en te gidsen. Extra aandacht ging uit naar bewoners om hun stad te ontdekken en de opbouw van de zakelijke reputatie rond tech, Life Sciences & Health (LSH) en Artificial Intelligence (AI).

3. Amsterdam Economic Board

De subsidie wordt verstrekt voor de vaste basisformatie van de stichting Amsterdam Economic Board en stelt de Board-organisatie in staat om samen met bedrijven, kennisinstellingen en overheden te werken aan een slimme, groene en gezonde metropoolregio van de toekomst.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Bij een economische teruggang neemt het aantal bedrijventerreinen dat verkocht wordt af en bestaat het risico dat de lening aan de deelneming Schiphol Area Development Company N.V. (SADC) niet terugbetaald kan worden.	Er zijn regelmatig (aandeelhouders)overleggen met SADC. Onze invloed is echter beperkt omdat we minderheidsaandeelhouder zijn. De lening wordt naar verwachting in 2022 geheel afgelost.
Vanwege de coronacrisis en de onzekere gevolgen voor de langere termijn, waaronder de ontwikkelingen op de kantorenmarkt, bestaat het risico dat de Metropoolregio Amsterdam (MRA) steeds minder aantrekkelijk wordt als vestigingslocatie voor buitenlandse bedrijven.	We werken intensief samen binnen het Invest in Holland netwerk om dit risico tegen te gaan. Er vindt veel overleg plaats met externe partijen en partners in de regio en we stimuleren actieve betrokkenheid van die partijen. We onderzoeken welke bedrijfstakken het meeste potentieel bevatten en daar richten we ons in eerste instantie op. Daarnaast zijn onze rol en focus veel meer gericht op de digitale dienstverlening.
De Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) InWest krijgt kapitaal van de aandeelhouders, waaronder gemeente Amsterdam. De waarde van het kapitaal varieert over de jaren heen als resultaat van de waarde van de onderliggende investeringen/projecten. Het rendement van investeringen kan tegenvallen of achterblijven bij de verwachtingen.	Er zijn regelmatig aandeelhoudersoverleggen met ROM InWest. Daarnaast is een Investeringskader vastgesteld voor het MKB fonds en het Transitiefonds.

Vervallen risico's	Maatregelen
In 2020 zijn de aantallen werknemers en werkzoekenden die geen bij- of omscholing (kunnen) krijgen fors toegenomen; de Intersectorale mobiliteit is urgent en de vraag naar omscholing blijft stijgen. Hoewel dit ook een risico voor de stad en voor de MRA is, draagt House of Skills bij door versneld de uitvoeringsorganisatie in te richten.	Het afgelopen jaar hebben de economie en de arbeidsmarkt zich snel hersteld na de coronacrisis. Na een diepe maar korte dip in de werkgelegenheid, ligt het aantal openstaande vacatures inmiddels weer op een zeer hoog niveau in Groot Amsterdam. De werkloosheid is lang niet zo hoog opgelopen als werd gevreesd en gezien de krapte op de arbeidsmarkt in veel sectoren zijn de kansen op de arbeidsmarkt gemiddeld gezien goed te noemen. De oorspronkelijke programmaperiode van House of Skills is in 2021 afgelopen. Per 1 april 2021 maakt House of Skills onderdeel uit van de Amsterdam Economic Board.

Beleidskaders

De ambities voor het versterken van het ondernemersklimaat zijn beschreven in:
- Amsterdams Ondernemers Programma 2019-2022 – Naar een sterke buurteconomie
- het Detailhandelsbeleid 20182022 – Sterke winkelgebieden in een groeiende stad
- Uitwerking Marktvisie Amsterdam 20192026
- Programma Amsterdam Impact 2019-2022

Hoe we als stad omgaan met internationalisering staat in:
- Position paper Amsterdam Trade & Innovate
- Actieprogramma Life Sciences & Health Amsterdam 2019-2022

Hoe we gebruik willen maken van de schaalsprong van Amsterdam staat in:
- Ruimte voor de economie van morgen, waarin economische bouwstenen voor ruimtelijke ontwikkeling worden geboden.
- Overnachtingsbeleid, waarin we overstappen van gemeentelijk hotelbeleid naar een integraal (regionaal) overnachtingsbeleid dat zich richt op alle vormen van verblijfsaccommodaties.
- Bedrijvenstrategie 2020-2030 – Amsterdam Duurzaam Productief
- Gemeentelijke Visie Haven 2020-2040

Hoe we onze positie als kennis en innovatiestad verbeteren staat in:
- Actieprogramma Kennis & Innovatie
- het koersdocument Amsterdam Economic Board 2019-2022
- Strategisch Plan Amsterdam Science Park 2018-2025
- Actieprogramma Startup Amsterdam 2019-2022.

De ambities op het gebied van talent zijn beschreven in:
- Uitvoeringsagenda OnderwijsArbeidsmarkt 2019-2022
- Werk maken van Talent (in samenwerking met Amsterdam Economic Board en Metropoolregio Amsterdam)

Programma 4 | Portefeuillehouder: wethouder Meliani

3.4 Kunst, cultuur en erfgoed

Samenvatting 3.4.1 Kunst en Cultuur

- Het eerste jaar van het Kunstenplan 2021-2024 werd overschaduwd door de aanhoudende coronacrisis, die zeer ingrijpende gevolgen heeft voor de kunst- en cultuursector in Amsterdam. Net als in 2020 hebben wij voor culturele instellingen en broedplaatsen - in aanvulling op de maatregelen van het rijk - noodsteunregelingen geboden om de culturele infrastructuur van Amsterdam zoveel mogelijk overeind te houden. Ruim 100 culturele instellingen hebben een extra bijdrage ontvangen van in totaal € 14,8 miljoen. Binnen de geldende coronamaatregelen heeft de cultuursector zich maximaal ingezet om hun publiek te bereiken en door te gaan met het presenteren van nieuw en bestaand aanbod.
- Wij verleenden subsidie aan 36 instellingen in de Amsterdamse Basisinfrastructuur en het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) heeft aan 126 kunst- en cultuurinstellingen een vierjarige subsidie verleend. Daarnaast verleende het AFK in het kader van dit Kunstenplan een ontwikkelsubsidie aan 16 instellingen. Wij verleenden in 2021 aan 8 instellingen in het Cluster Cultuureducatie een subsidie. Daarnaast ontvingen de OBA en Publieke Omroep Amsterdam (inclusief AT5) een subsidie.
- In het schooljaar 2020-2021 is de pilot Cultuurcoach van start gaan met als doel extra kunstvakdocenten op school lessen te laten verzorgen, de bestaande werkdruk onder leraren te verminderen en het aanbod van cultuureducatie te verbreden. In totaal zijn op 80 scholen 88 cultuurcoaches vanuit 32 culturele instellingen aan het werk gegaan. Na de evaluatie van de pilot hebben we besloten om het project Cultuurcoaches voor de periode 2022-2024 voort te zetten met de Regeling Cultuurcoach via het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

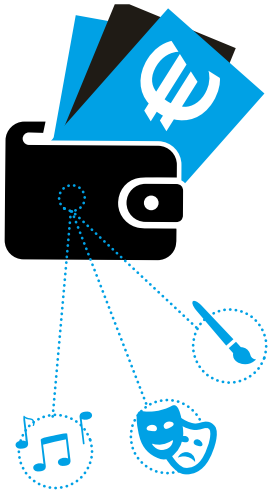

€14,8
miljoen

100
instellingen

Samenvatting 3.4.2 Erfgoed

- Met het vaststellen van de bestuursopdracht Erfgoed in een dynamische stad, zorgen we ervoor dat erfgoed beter betrokken wordt bij gebiedsontwikkeling en de groei van de stad. We willen de cultuurhistorische waarden eerder in beeld brengen en beter beschermen.
- Met het project Duurzaam Erfgoed helpen we alle bewoners en bedrijven in de stad die hun erfgoed willen verduurzamen met praktisch advies en het vergunningentraject.
- Het vernieuwde bezoekerscentrum Amsterdam Werelderfgoed is geopend. Hier is voor iedereen alle informatie te vinden over werelderfgoed in het algemeen en het wereld-erfgoed van de grachtengordel in het bijzonder.

Programma 4 | Portefeuillehouder: wethouder Meliani

3.4 Kunst, cultuur en erfgoed

Financiële toelichting

bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	30,6	1,0	0,9	0,9	0,0
Lasten	207,8	186,4	209,5	204,4	-5,2
Saldo	**-177,3**	**-185,4**	**-208,6**	**-203,5**	**5,1**

Het programma 4 Kunst, Cultuur en Erfgoed heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 5,1 miljoen. Dit komt vooral door de lagere lasten van € 5,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Lasten

De totale lasten van € 204,4 miljoen zijn € 5,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor het steunplan kunst en cultuur en de uitbreiding van dit plan voor de 2e helft van 2021. Het bedrag dat wij aan noodsteun-subsidies hebben uitbetaald voor de 2e helft van het jaar (fase 4) bleek lager dan waar wij rekening mee hebben gehouden. Dit komt omdat instellingen meer kosten hebben bespaard, bijdragen hebben ontvangen van Rijkscultuurfondsen en verliezen op hebben gevangen binnen de eigen reserves. Daarnaast hebben wij enkele maatregelen uit het steunplan gericht op cultuurparticipatie en digitalisering verschoven naar 2022 omdat deze een langere voorbereidingstijd nodig hebben. (€ 2,5 miljoen)

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	5,5	3,7	4,1	4,7	0,6

3.4.1 Kunst en cultuur

Ruimte creëren voor verbreding, verdieping en innovatie van het aanbod van kunst en cultuur in Amsterdam met als doel om een sterke, open en inclusieve cultuurstad te creëren.

Belangrijke ontwikkelingen

Kunstenplan 2021-2024

Sinds het uitbreken van de coronacrisis is de impact op kunst- en cultuurinstellingen en individuele kunstenaars en makers ongekend groot. Het voortdurend opschalen en weer afschalen of zelfs geheel sluiten van de instellingen, stelt instellingen voor ingewikkelde vraagstukken. Dit is zeer zorgelijk gezien de grote economische en maatschappelijke waarde van kunst en cultuur voor de stad. De belangrijke (inter)nationale rol die Amsterdam heeft als culturele hoofdstad staat onder druk.

Ondanks dat net als in 2020 de cultuursector in 2021 weer zeer ernstig werd beperkt door de coronamaatregelen, is er toch veel gebeurd. Omdat makers en instellingen er alles aan wilden doen hun publiek te bereiken, hebben zij volop geëxperimenteerd met het online aanbieden van voorstellingen, concerten, muzieklessen etcetera. Dit zal een blijvend effect hebben op het aanbod van de cultuursector.

Sinds half maart 2020 bieden wij zoveel mogelijk hulp, in aanvulling op de algemene en specifieke Rijksmaatregelen. Van coulancemaatregelen tot steun aan broedplaatsen, van het verstrekken van speciale uitkeringen aan zelfstandig werkende cultureel ondernemers (Tozo-regeling) tot maatwerkoplossingen voor huurders van gemeentelijke panden. Het college van b en w heeft een breed steunplan kunst en cultuur vastgesteld. Daarbinnen zijn in 2021 opnieuw noodsteunregelingen uitgevoerd voor gesubsidieerde en niet-gesubsidieerde culturele instellingen, voor broedplaatsen en voor nachtclubs met een culturele programmering. Daarnaast is het budget voor projectsubsidies van het Amsterdams Fonds voor de Kunst opgehoogd voor zelfstandig werkende kunstenaars en kleine culturele initiatieven, hebben we bijgedragen aan het platform Cultuurherstel en het Kickstart Cultuurfonds, hebben we de Werkdesk kunst en cultuur ingericht, en hebben we een aanvraag voorbereid voor een nieuw te vormen Knowledge and Innovation Community (KIC) gericht op cultuur en creatieve industrie.

De instellingen die een subsidie ontvangen in het kader van het Kunstenplan 2021-2024 (Amsterdamse Basisinfrastructuur) hebben de gelegenheid gekregen om hun plannen voor deze periode aan te passen aan de coronaomstandigheden. Zij hadden hun plannen namelijk ingediend in februari 2020. In de herziene aanvragen blijft het uitgangspunt dat de instellingen hun actieplan inclusiviteit en diversiteit uitvoeren. Daarmee bouwen we aan een inclusieve cultuurstad waar alle Amsterdammers zich kunnen herkennen in het aanbod en zich uitgenodigd voelen om deel te nemen en waar alle culturele instellingen toegankelijk zijn.

Cultuureducatie en talentontwikkeling

Het onderwijs is de manier om alle kinderen te laten kennismaken met kunst en cultuur. Daarom stimuleren wij een goed aanbod van kunst en cultuur in de klas, en ook daarbuiten. In 2021 heeft de coronacrisis opnieuw geleid tot minder deelname aan cultuureducatieve activiteiten met onder andere de Cultuurbus, omdat veel culturele instellingen gesloten waren. Bij de buitenschoolse cultuureducatie is met name de deelname van het aantal kinderen uit minimahuishoudens teruggelopen. Zij kunnen met steun van het Jongerencultuurfonds Amsterdam aan deze activiteiten kunnen deelnemen.

In het schooljaar 2020-2021 is de pilot Cultuurcoach van start gaan met als doel extra kunstvakdocenten op school lessen te laten verzorgen, de bestaande werkdruk onder leraren te verminderen en het aanbod van cultuureducatie te verbreden. In totaal zijn op 80 scholen 88 cultuurcoaches vanuit 32 culturele instellingen aan het werk gegaan. De cultuurcoaches zijn vooral actief op scholen met veel leerlingen met een verhoogd risico op onderwijsachterstand. Leerlingen worden door de cultuurcoaches ook actief doorgeleid naar na- en buitenschoolse activiteiten in de vrije tijd. Na de evaluatie van de pilot hebben we besloten om het project Cultuurcoaches voor de periode 2022-2024 voort te zetten met de Regeling Cultuurcoach via het Amsterdams Fonds voor de Kunst.

Om ervoor te zorgen dat de Amsterdamse jeugd in tijden van corona toch goed de zomer doorkomt, hebben we net als in 2020 het programma MidzomerMokum georganiseerd. Dit is een aanvullend educatief, sportief en creatief programma. De Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) was een belangrijke partner: er zijn meer dan 290 activiteiten in 20 vestigingen georganiseerd, waaraan ruim 3000 kinderen deelnemen. De OBA nam ook deel aan MidwinterMokum; de evaluatie hiervan volgt nog.

Kunst en cultuur in de wijk

Ook de culturele instellingen en initiatieven die zich vooral richten op de wijk, hebben zwaar te lijden gehad onder de crisis. Zij konden niet doen wat juist zo belangrijk voor de leefbaarheid in wijken en wat bijdraagt aan het versterken van de sociale cohesie en de persoonlijke ontwikkeling van onze bewoners. Veel Amsterdammers zijn door de sluiting van deze culturele instellingen vereenzaamd. Voor zover dat mogelijk was, hebben we wijk- en gebiedsgebonden kunst en cultuurinitiatieven (extra) ondersteund.

Kunst in de openbare ruimte

Met de zogenoemde 'percentageregeling' plaatsen we nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte in de ontwikkelgebieden en ontwikkelbuurten. Bij de besluiten om te investeren in nieuwe buurten wordt minimaal 0,5% van de inrichtingskosten van de openbare ruimte in de grondexploitatie bestemd voor kunst in de openbare ruimte. Het Stadscuratorium Amsterdam, dat het college van b en w adviseert, zorgt voor meer aandacht voor kunst in de openbare ruimte, geeft richting aan de uitbreiding van de collectie buiten-kunst en bewaakt de kwaliteit. In 2021 organiseerde het Stadscuratorium diverse openbare discussies. Als onderdeel van Aanpak Binnenstad hebben we het Stadscuratorium Amsterdam gevraagd een visie op te stellen over kunst in de openbare ruimte om onder andere stegen en straten aantrekkelijker te maken.

Openbare Bibliotheek Amsterdam

De Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) is in 2021 zoveel mogelijk open geweest en heeft het de Amsterdammers zo makkelijk mogelijk gemaakt om boeken te lenen en informatie te verkrijgen. In 2021 heeft de OBA extra aandacht gegeven aan het bereiken van ouderen en uitbreiding van het digitale aanbod. Daarnaast zijn de voorbereidingen voor een nieuwe bibliotheek in Nieuw-West en OBA Next op Zuidas voortgezet. Als onderdeel van de aanbesteding van het nieuwe gebouw op Zuidas zijn 3 internationale teams van ontwerpers en bouwers uitgenodigd om een ontwerp te maken. OBA Next wordt een innovatieve en inspirerende plek voor heel Amsterdam; een openbare plek waar leren en ontwikkelen in een digitale tijd worden gestimuleerd. Samen met maatschappelijke partners zal de OBA hier programma's ontwikkelen die gevarieerd, laagdrempelig en voor alle Amsterdammers toegankelijk zijn.

In samenwerking met vele partners in de stad heeft de OBA net als in 2020 een zomerprogramma voor jeugd en jongeren georganiseerd: Midzomer-Mokum. Speciaal voor kinderen en jongeren is de OBA het Amsterdams Leesoffensief gestart. Want door meer te lezen op jonge leeftijd wordt het risico op laaggeletterdheid kleiner.

De OBA is in 2021 gestart met het opstellen van een integraal toekomstplan gericht op onder meer intensievere samenwerking met scholen, culturele instellingen en welzijnsinstellingen in de wijken. Hierbij wordt ook rekening gehouden met de bezuinigingsopdracht voor de OBA (structureel € 1,5 miljoen vanaf 2025). In 2021 zijn de voorbereidingen getroffen voor de overdracht van de openbare bibliotheek in Weesp naar de OBA per 1 januari 2022.

Broedplaatsen

Net als in 2020 hebben we in 2021 een noodsteunregeling geboden voor broedplaatsen die door de coronacrisis sterk geraakt zijn. Daardoor hebben veel kunstenaars hun atelier kunnen behouden.
We hebben het programma voortgezet dat als doel heeft om de broed-plaatsen diverser te maken op het niveau van besturen een raden van toezicht.
In deze beleidsperiode loopt voor 15 broedplaatsen de contracttermijn af. We hebben ons ingezet voor bestendiging van deze broedplaatsen door samen te werken met eigenaren, verhuurders en de broedplaatsen. Hierdoor is in 2021 slechts een broedplaats gesloten en hebben we alle andere aflopende contracten kunnen verlengen.
We werkten aan ontwikkelkansen voor nieuwe broedplaatsen, ateliers en atelierwoningen. Bijvoorbeeld op Sloterdijk (broedplaatsen de Sloot en Lycka), het NDSM-terrein (broedplaats MACA), in de Dapperbuurt (broedplaats de Dapper), het Bajeskwartier (broedplaats Bajesdorp), in de Sluisbuurt

(broedplaats Baggerbeest) en de vernieuwing van de Banne in Noord. In de gebiedsontwikkeling neemt de gemeente inmiddels regelmatig ruimte voor broedplaatsen mee in het programma. Daardoor is het gelukt het broedplaatsenbestand in 2021 met ruim 18.000 m² te laten stijgen.
In het kader van het herstelplan worden de middelen voor broedplaatsen vanaf 2021 afgebouwd. Dit heeft als gevolg dat we het aantal vierkante meters aan broedplaatsen verlagen. Daarnaast loopt van een aantal grote broedplaatsen in de komende jaren de contracten af wat een sterke daling van het beschikbare aantal m²'s tot gevolg kan hebben.

Nachtcultuur

Omdat nachtcultuur even belangrijk is als cultuur overdag heeft het college van b en w een Nachtvisie opgesteld. Hierin zijn de randvoorwaarden vastgelegd voor een bruisende nachtcultuur. De nachtcultuur staat onder druk door onder meer een toenemend gebrek aan betaalbare ruimte. Makers, artiesten, organisatoren, het Overleg Amsterdamse Clubs en de stichting Nachtburgemeester zijn het er allemaal over eens dat de nachtcultuur aantrekkelijk, toegankelijk en veilig moet blijven voor alle bewoners en bezoekers.

Nieuwe culturele voorzieningen - groei van de stad en inhaalslag

De groei van de stad en de ambitie om een complete stad inclusief maatschappelijke voorzieningen te maken, betekent ook groei voor kunst en cultuur. In de stadsdelen Noord, Zuidoost en Nieuw-West is het culturele (buurt)voorzieningenniveau lager , hier maken we een inhaalslag. De invulling hiervan gebeurt in overleg met het culturele veld. Hierbij zoeken we ook aansluiting bij de specifieke behoefte in de (ontwikkel)buurten. Het Amsterdams Fonds voor de Kunst heeft een apart subsidiebudget voor culturele initiatieven in nieuwe wijken.

In Noord werken we aan het creëren van nieuwe culturele voorzieningen op het Buikslotermeerplein dat door de naastgelegen metrohalte zeer goed bereikbaar is. Daarvoor zijn we in gesprek met verschillende culturele partners die zich zowel op een groot (internationaal) publiek als de omliggende wijken richten. In Zuidoost hebben we een haalbaarheidsonderzoek gedaan naar de uitbreiding van het Bijlmer Parktheater en zoeken we voor OSCAM een definitieve plek. In Nieuw-West openen we het Verhalenhuis: een nieuwe locatie op het Osdorpplein waarin de OBA, El Hizjra, Oxville en FunX een plek krijgen. Voor het nieuwe gebouw voor Theater de Meervaart hebben we onderzocht wat de beste locaties zijn in het water aan de zuidoever van de Sloterplas. In het nieuwe gebouw zal de Meervaart een uniek en gevarieerd aanbod bieden voor een breed publiek en ruime aandacht besteden aan talentontwikkeling binnen het stadsdeel.

De voorbereiding van de renovatie en uitbreiding van het Amsterdam Museum is nagenoeg rond. Het is een complexe en uitdagende opgave om dit rijksmonument te renoveren, uit te breiden en om te vormen tot een eigentijds stadsmuseum dat het publiek boeit met de verhalen over onze stad. Het definitief ontwerp is gereed en de werkzaamheden starten in februari 2022. De opening van het verbouwde museum staat gepland voor de tweede helft van 2025, in het jaar dat Amsterdam 750 jaar bestaat. Daarnaast is in 2021 verder gewerkt aan de voorbereidingen van de renovatie van het openluchttheater in het Amsterdamse Bos.

In 2021 zijn belangrijke stappen gezet in de voorbereiding van het nationaal slavernijmuseum in Amsterdam. De regiegroep met onder andere NiNsee, IZI Solutions en Museum zonder Muren heeft het verkenningsrapport 'Met de kracht van de voorouders' afgerond. In januari 2022 stellen wij de inhoudelijke hoofdlijnen van het museum vast en worden de resultaten van de locatiestudie bekend. Het nieuwe museum gaat een bijdrage leveren aan kennis over en inzicht in de Nederlandse slavernijgeschiedenis en de betekenis hiervan in de huidige samenleving.

Regio

Het programma 'Kunst, Cultuur en Erfgoed van de Metropoolregio Amsterdam' heeft als doel om te bevorderen dat meer mensen meedoen aan cultuur en om toekomstbestendige cultuur en erfgoedsectoren mogelijk te maken in de gehele regio. De uitvoering van de pilot Bereikbaarheid & Promotie Cultuur Metropoolregio Amsterdam in uitgesteld. De pilot vindt plaats in samenwerking met onder andere het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap, amsterdam&partners, de Universiteit van Amsterdam, GVB, Connexxion en diverse culturele instellingen in de regio.

Internationaal

Binnen het World Cities Culture Forum (WCCF) is in 2021 intensief digitaal samengewerkt met diverse wereldsteden om kennis en ervaringen te delen

op het gebied van crisis- en herstelmanagement voor de cultuursector in de coronacrisis. Maandelijks vonden er sessies plaats waarbij Amsterdam ervaringen kon delen met Helsinki, Stockholm, Berlijn, Parijs, New York, en Londen op het gebied van onder andere steunmaatregelen, digitalisering, economisch herstel en communicatie.

In het kader van inclusie en culturele diversiteit, bevorderen we ook de artistiek-inhoudelijke verbindingen tussen Amsterdam en de diverse herkomstlanden en -regio's van Amsterdammers. De kunst- en cultuurmissie naar Marokko kon ook in 2021 niet plaatsvinden. Een alternatieve bijeenkomst met diverse instellingen heeft plaatsgevonden in de ambtswoning.

Onder voorzitterschap van Amsterdam is het ACCESS-netwerk verder ontwikkeld. Hierin werken acht Europese hoofdsteden (Amsterdam, London, Lissabon, Dublin, Tallinn, Riga, Vilnius en Sofia) samen op het onderwerp inclusie, culturele diversiteit en bevordering van cultuurparticipatie. Ondanks de coronacrisis lukt het de steden om de gezamenlijke agenda op lokaal niveau uit te voeren. Elke stad werkt samen met lokale partijen (zoals cultuurprofessionals, kunstenaars, beleidsmakers, bewoners) om te komen tot lokaal inclusief cultuurbeleid.

Publieke Omroep Amsterdam

De lokale publieke omroep voorziet veel Amsterdammers van essentiële informatie over de stad. De nieuwszender AT5 heeft naast een informerende en verbindende functie ook een waakhondfunctie richting het gemeentebestuur. Publieke Omroep Amsterdam (POA), waar AT5 onderdeel van is, heeft afgesproken met de OBA dat POA een plek gaat krijgen in de bibliotheek op het Oosterdok.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 4.1.1

Amsterdam heeft een kwalitatief hoogwaardig, vernieuwend en divers cultureel aanbod voor alle Amsterdammers en bezoekers en alle Amsterdamse kinderen maken kennis met Kunst en Cultuur.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het aandeel van de Amsterdammers dat bereikt wordt met Kunst en Cultuur	82%		85%	
2	Het aandeel van de 20% laagste inkomstengroep Amsterdammers dat bereikt wordt met Kunst en Cultuur	70%		75%	

Activiteit 4.1.1.1

We ondersteunen en faciliteren kunst en cultuurinstellingen in alle disciplines, voor alle doelgroepen verspreid over de hele stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Totaal aantal bezoeken in Amsterdam aan culturele instellingen opgenomen in het Kunstenplan 2017-2020	8.896.717 (2013)		10.028.255	*
2	Aantal activiteiten, programma's, producties van culturele instellingen in het Kunstenplan 2017-2020 in het buitenland	1.987 (2015)		2.214	*
3	Aantal deelnemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 4-12 jaar	27.000 (2015)		48.036	*
4	Aantal deelnemers aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie: 12-18 jaar	3.000 (2015)		34.458	*

* Meting is nog niet beschikbaar omdat subsidieverantwoordingen van de Kunstenplantinstellingen nog niet gereed zijn.

Activiteit 4.1.1.2

We zorgen ervoor dat alle kinderen in het primair onderwijs en speciaal onderwijs kennismaken met kunst en cultuur binnen schooltijd.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage scholen (voor primair onderwijs en speciaal onderwijs) dat twee of meer doorlopende leerlijnen cultuureducatie aanbiedt	50% (2013)	81%	80%	80%
2	Aantal vervoerde leerlingen per bus of boot naar culturele instellingen	44.000 (2015)	24.680	50.000	26.770

Door de lockdowns en het sluiten van de culturele instellingen als gevolg van de coronacrisis is het aantal ritten voor 2021 lager dan begroot. Tezamen met de inzet van de Cultuurbus in het kader van Midzomer Mokum is er wel weer sprake van een stijging ten opzichte van 2020.

Activiteit 4.1.1.3

We stimuleren dat kinderen uit minimagezinnen deelnemen aan niet-schoolgebonden activiteiten voor cultuureducatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal kinderen en jongeren uit de doelgroep (120% van het WSM (Wettelijk Sociaal Minimum)) dat bereikt wordt met nietschoolgebonden activiteiten via het Jongerencultuurfonds	700 (2014)	2.285	3.600	2.100
2	Percentage van de Amsterdamse kinderen die onder 120% van het WSM leven, dat deelneemt aan nietschoolgebonden activiteiten via het Jongerencultuurfonds	13% (2018)	13,5%	16%	9%

4.1.1.3.1

Door de aanhoudende beperkende maatregelen in 2021 vanwege de coronacrisis voor de buitenschoolse cultuuractiviteiten is het bereik van kinderen nog iets verder terug gelopen ten opzichte van 2020.

Activiteit 4.1.1.4

We ondersteunen kunst en cultuuractiviteiten en evenementen passend bij de specifieke behoefte van buurten en gebieden en we realiseren kunst in de openbare ruimte in met name de nieuwe wijken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal gesubsidieerde buurtgebonden kunst en cultuuractiviteiten	(2019)		220	200
2	Aantal gesubsidieerde culturele instellingen	(2019)		60	60
3	Percentage ontwikkelgebieden waar nieuwe kunstwerken zijn gerealiseerd	(2019)		8%	8%

Doel 4.1.2

Amsterdam heeft een gespreid aanbod van broedplaatsen, woon en werkruimtes voor kunstenaars en creatieve ondernemers en cultuurgebouwen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Bij de groei van de stad is de stijging van het aantal vierkante meters culturele voorzieningen minimaal gelijk aan de stijging op basis van de referentienorm per gebied	n.v.t.	100%	100%	
2	Aantal en metrage van broedplaatsen die opgenomen zijn in tenderdocumenten die zijn gepubliceerd in het kader van gebiedsontwikkeling	1 á 500 m2 (2018)	3.250 m2	2 a 1.000 m2	n.t.b.

Activiteit 4.1.2.1

We stimuleren doorstroom en diversiteit in de ontwikkeling van (nieuwe) atelierruimtes en broedplaatsen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal vierkante meter (bvo) broedplaatsen voor de totale broedplaats (inclusief de bedrijfsruimten, horeca, etc.) in Amsterdam en in de MRA	116.805 (2018)	128.821	136.805	177.472
2	Aantal CAWAateliers in Amsterdam en in de MRA	1.920 (2018)	2.097	2.220	2.400
3	Aantal toewijzingen door de CAWA van atelierruimtes	650 (2018)	1.000	700	*
4	Aantal 3package deal toptalenten dat gehuisvest is (woonruimte en atelier)	15 (2018)	14	15	15

* nog niet bekend

4.1.2.1.1

Er heeft een herijking plaatsgevonden van het totale oppervlak. De stijging in 2021 was 18.106 m^2. De waarde over 2021 was 159.366 m^2. Er was dus een fout van 22.561 m^2 in de oude administratie.

Activiteit 4.1.2.2

We laten het aanbod grootstedelijke én buurtgerichte culturele voorzieningen meegroeien met de stad, houden het onderhoudsniveau op peil en verduurzamen waar mogelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage culturele voorzieningen waarvan het onderhoudsniveau minimaal 3 is. Gemeten wordt het onderhoudsniveau van die culturele voorzieningen die in gemeentelijk bezit zijn en/of waarmee de gemeente een subsidierelatie heeft	74% (2018)	85%	85%	85%
2	Energielabel dat minimaal de helft van alle cultuurgebouwen in bezit van de gemeente Amsterdam hebben	G (2018)	G	G	D

Doel 4.1.3

Alle Amsterdammers hebben toegang tot informatie en onafhankelijk nieuws via een netwerk van bibliotheken en de lokale publieke omroep.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage Amsterdammers dat zich regelmatig informeert via de lokale publieke omroep	50% (2018)	50%	50%	50%
2a	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 0 3 jaar	9.891 (2018)	7.275	9.500	6.885
2b	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 4 11 jaar	50.801 (2018)	47.202	47.000	42.805
2c	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 12 17 jaar	33.469 (2018)	41.561	32.000	30.856
2d	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: 18 66 jaar	59.140 (2018)		59.000	42.140
2e	Aantal Amsterdammers dat lid is van de OBA: ouder dan 66 jaar	15.670 (2018)	13.484	16.000	11.260

Activiteit 4.1.3.1

We subsidiëren de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) zodat alle Amsterdammers toegang hebben tot kennis, cultuur en informatie en de OBA digitale geletterdheid, leven lang leren, ontmoeting en betrokkenheid bij stad en buurt stimuleert.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal bezoeken bibliotheken	3.822.966 (2018)	1.776.416	3.900.000	3.404.600
2	Aantal uitleningen	2.455.600 (2018)		2.300.000	*
3	Aantal activiteiten educatief, cultureel en tentoonstellingen	4.535 (2018)		6.500	*

* nog niet bekend

Activiteit 4.1.3.2

We subsidiëren de zendgemachtigde om onafhankelijk nieuws over de stad te maken en om Amsterdammers in staat te stellen zelf programma's te maken.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal kijkers lokale media gemiddeld per maand	350.000 (2015)	347.000	314.000	301.000
2	Aantal unieke bezoekers website en app lokale media gemiddeld per maand	1,8 miljoen (2016)	1,6 mil-joen	1,6 mil-joen	1,8 mil-joen
3	Aantal programmamakers dat gebruik maakt van Open Acces kanalen van de Publieke Omroep	150 (2015)	200	200	320

Verbonden partijen

ODE Energie

ODE Energie zorgt voor milieuvriendelijke energievoorziening op het Oosterdokseiland. Dit doen zij onder andere voor de hoofdvestiging van de Openbare Bibliotheek Amsterdam. Hiermee draagt ODE Energie bij aan het in stand houden van het netwerk van bibliotheken.

Exploitatiemaatschappij Carré B.V.

Carré helpt bij behoud van cultureel erfgoed op een belangrijke plek in de stad. Carré is een rijksmonument, waarbij de theaterfunctie hoort bij het karakteristieke pand. Carré biedt cultureel aanbod voor een breed publiek met een afwisselende programmering.

Financiële toelichting

bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	30,0	0,8	0,8	0,7	-0,1
Lasten	204,0	183,2	206,2	201,0	-5,2
Saldo	**-174,0**	**-182,4**	**-205,4**	**-200,3**	**5,1**

Het programmaonderdeel 4.1 Kunst en Cultuur heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 5,1 miljoen. Dit komt door lagere lasten van € 5,2 miljoen. Daar staan tegenover lagere baten van € 0,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 0,7 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere baten doordat de verhuur van het evenemententerrein Westergasfabriek voor het organiseren van evenementen vanwege de coronamaatregelen beperkt mogelijk was (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 201,0 miljoen zijn € 5,2 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor het steunplan kunst en cultuur en de uitbreiding van dit plan voor de 2e helft van 2021. Het bedrag dat wij aan noodsteunsubsidies hebben uitbetaald voor de 2e helft van het jaar (fase 4) bleek lager dan waar wij rekening mee hebben gehouden. Dit komt omdat instellingen meer kosten hebben bespaard, bijdragen hebben ontvangen van Rijkscultuurfondsen en verliezen op hebben opgevangen binnen de eigen reserves. Daarnaast hebben wij enkele maatregelen uit het steunplan gericht op cultuurparticipatie en digitalisering verschoven naar 2022 omdat deze een langere voorbereidingstijd nodig hebben (€ 2,5 miljoen).
- Lagere lasten voor broedplaatsen omdat de realisatie van een aantal nieuwe broedplaatsen vertraging heeft opgelopen, vrijval is ontstaan van verplichtingen die niet meer nodig zijn voor al gerealiseerde broedplaatsen en activiteiten niet door konden gaan vanwege de coronamaatregelen (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten voor het Holocaust Namenmonument. De garantstelling die wij aan het Nederlands Auschwitz Comité (NAC) hebben gegeven voor de bouw van het Namenmonument blijkt niet volledige nodig te zijn omdat het NAC via fondsenwerving meer bijdragen heeft ontvangen. Daarnaast zijn ook de bouwkosten iets lager uitgevallen (€ 0,6 miljoen).

- Lagere lasten doordat minder subsidies zijn aangevraagd voor evenementen en herdenkingen omdat deze niet of in een andere vorm hebben plaatsgevonden vanwege de coronamaatregelen (€ 0,5 miljoen).
- Lagere lasten doordat de Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA) vanwege het opstarten van het ontwikkeltraject in 2021 minder subsidie heeft aangevraagd voor de ontwikkeling van de OBA, waaronder het opstellen van het Integraal toekomstplan OBA en het programma voor OBA NEXT. De lasten zullen worden gemaakt in de resterende looptijd van het ontwikkeltraject tot en met 2026. (€ 0,3 miljoen)
- Lagere lasten voor de opname van de bibliotheek Weesp in het vestigingennetwerk van de OBA. De bibliotheek Weesp was tot 1 januari 2022 een vestiging van de van de bibliotheek Gooi en meer. Deze overgang eist van beide partijen aanpassingen in de organisatie. Een deel van die aanpassingen zal in 2022 en 2023 worden uitgevoerd en de gemeente Weesp heeft bijgedragen in de lasten (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	0,3	1,5	1,9	2,2	0,3
Mutatie reserves	**4,7**	**-1,5**	**-1,9**	**-2,2**	**-0,3**

Onttrekkingen reserves

In 2021 is niet aan de reserves onttrokken.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve Kunstenplan 2021-2024 is € 0,3 miljoen hoger dan begroot. Conform het besluit Hoofdlijnen Kunstenplan 2021-2024 wordt een lagere besteding op het kunstenplanbudget toegevoegd aan de reserve Kunstenplan.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Kunstenplan 2021-2024	€ 134.537.817	€ 134.537.817
2. Openbare Bibliotheek Amsterdam (OBA)	€ 27.608.750	€ 27.608.750
3. Noodsteun Culturele sector i.v.m. Corona	€ 22.250.000	€ 20.872.510

1. Kunstenplan 2021-2024 (inclusief vaste subsidies)

In 2021 ontvingen instellingen op basis van het Kunstenplan 2021-2024 € 134,5 miljoen aan subsidies:

- € 92,7 miljoen voor de instellingen van de Amsterdamse Basisinfrastructuur, inclusief vaste subsidies.
- € 31,4 miljoen als subsidie verstrekt door het Amsterdam Fonds voor de Kunst waaronder de vierjarige regeling, de tweejarige regeling (amateurkunst) en professionele kunst.
- € 10,5 miljoen voor de instellingen binnen het cluster cultuureducatie.

2. Openbare Bibliotheek Amsterdam

Aan de Openbare Bibliotheek Amsterdam hebben we een subsidie van € 27,6 miljoen verstrekt voor de exploitatie van de hoofdvestiging en de overige vestigingen.

3. Noodsteun aan cultuursector in verband met de corona-maatregelen

Aan de cultuursector in Amsterdam hebben we € 20,9 miljoen subsidie verstrekt ter compensatie van de verliezen als gevolg van de corona-maatregelen.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Voor het behalen van de doelen en de activiteiten van het Kunstenplan is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door kunst- en cultuurinstellingen. Als de plannen van kunsten cultuurinstellingen onvoldoende worden waargemaakt door bijvoorbeeld grote financiële tegenvallers of juridische geschillen, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan. De coronacrisis heeft een grote financiële impact op de gehele cultuursector, dus ook voor kunst- en cultuurinstellingen in het Kunstenplan 2021-2024. Hoe de impact van de corona-maatregelen zich de komende periode gaat ontwikkelen blijft ongewis. De verwachting is dat het herstel voor de cultuursector lang zal duren en langzamer zal verlopen dan in andere sectoren.	We voeren ten minste eens per jaar monitor-gesprekken met instellingen in de Amsterdam Bis en het Cluster Cultuureducatie over inhoudelijke en financiële prestaties. Het Amsterdam Fonds voor de Kunst (AFK) voert deze gesprekken met de overige instellingen in het Kunstenplan. In 2020 en 2021 heeft de gemeente Amsterdam vanwege de coronacrisis een steunplan uitgevoerd om de cultuursector zoveel mogelijk overeind te houden. Onderdeel daarvan waren eenmalige noodsteun-subsidies aan Kunstenplaninstellingen en niet-Kunstenplaninstellingen. Omdat de verdere gevolgen van de coronacrisis in 2022 en het tempo van het herstel nog ongewis zijn, zijn we in de gehele periode 2021-2024 bij de vaststellingen van de meerjarige subsidies coulant ten aanzien van de prestatieafspraken. De instellingen krijgen ook ruimte om te reorganiseren en de programmering aan te passen aan de geldende corona-maatregelen, en in lijn met de ingediende herziene plannen voor het Kunstenplan 2021-2024.
2. De uitvoering van het Kunstenplan valt gedeeltelijk onder verantwoordelijkheid van het Amsterdam Fonds voor de Kunst (voortaan genoemd AFK). Als het AFK een deel niet kan uitvoeren door bijvoorbeeld financiële tegenvallers of problemen in de organisatie, komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.	We zijn een samenwerkingsovereenkomst met het AFK aangegaan waarin de gezamenlijke verant-woordelijkheid voor uitvoeren van het Kunstenplan en ieders verplichtingen zijn vastgelegd. We houden de uitvoering in de gaten door intensief overleg op ambtelijk en bestuurlijk niveau waarbij we ook de jaarlijkse verantwoording van het AFK bespreken en beoordelen. De samenwerkings-overeenkomst wordt momenteel herzien voor de periode 2021-2024.
3. Enkele grote (risicovolle) projecten komen in de definitie- en uitvoeringsfase. Voorbeelden zijn renovatie Amsterdam Museum, OBA Next, nieuwe Meervaart.	Om deze projecten goed te monitoren en sturing aan te geven als opdrachtgever, wordt er invulling gegeven aan het gedelegeerd ambtelijk opdracht-geverschap inclusief projectteam. Per 1 februari 2022 is de gedelegeerd ambtelijk opdrachtgever gestart, waarna verdere invulling zal volgen.
4. Ondanks de diverse steunmaatregelen (landelijke- en lokale regelingen) aan de kunst- en cultuurinstellingen om deze overeind te houden, is het ongewis of alle instellingen daadwerkelijk overeind blijven en daarmee de bestaande culturele infrastructuur van de Gemeente Amsterdam. Op dit moment is er geen zicht op middelen vanuit het Rijk voor additionele steun voor de lokale overheden of vanuit de gemeente Amsterdam zelf, waarmee een nieuwe steunregeling getroffen kan worden.	Het college heeft het steunplan voor de culturele sector en de uitbreiding hiervan in 2020-2021, met een beperkte gelabelde invulling voor 2022, vastgesteld. Hierin is onder andere aandacht voor het herstarten van de programmering, permanent inbedden van hybride programmering, stimuleren van de lokale en internationale bezoekers en specifieke incidentele uitbreidingen van de project-stimuleringsregeling van het AFK. Tevens wordt er een werkgroep Cultuur en Corona opgericht met als doel het ontwikkelen van een lange termijnvisie. De werkgroep gaat bestaan uit de gemeente, het AFK en een vertegenwoordiging van de cultuur-sector. Deze werkgroep gaat nadenken over de toekomst van de Amsterdamse cultuursector in relatie tot corona en het herstel hiervan met de bestaande middelen (KP 2021-2024), en over manieren om effectiever de eventueel nieuwe nood- en herstelsteun vanuit de gemeente en het Rijk in te zetten. De Amsterdamse Kunstraad zal hier ook bij betrokken worden.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Voor het behalen van de doelen en de activiteiten van het Kunstenplan is de gemeente afhankelijk van de uitvoering door kunst- en cultuurinstellingen. De plannen van deze instellingen kunnen onvoldoende worden waargemaakt door grote financiële tegenvallers en (gedeeltelijke) sluiting als gevolg van de coronamaatregelen. Hiermee komen de doelstellingen van de gemeente onder druk te staan.	Voor 2021 heeft de gemeente Amsterdam een incidentele steunmaatregel getroffen vanwege de gevolgen van de coronamaatregelen voor de kunst- en cultuurinstellingen. Ter (gedeeltelijke) compensatie van de verliezen is € 20,9 miljoen aan de kunst- en cultuurinstellingen verstrekt.

Beleidskaders

- Hoofdlijnen kunst en cultuur 2021-2024: beschrijft de inhoudelijke doelen van het cultuurbeleid voor deze periode. Het bevat de aanwijzing van culturele instellingen in de Amsterdamse Basisinfrastructuur (Amsterdam Bis) en het beleidskader voor de taken van het Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK).
- Kunstenplan 2021-2024: beschrijft hoe het cultuurbeleid vanuit de Hoofdlijnen wordt uitgevoerd. Het bevat onder meer een verdere uitwerking van beleidsdoelstellingen rond cultuureducatie.
- Convenant Basispakket Kunst- en Cultuureducatie: een formalisering van de samenwerking tussen de gemeente, de stadsdelen, de schoolbesturen van het primair onderwijs, Pabo en kunstvakopleidingen over de invoering van het Basispakket kunst- en cultuureducatie. Het gaat om de inrichting van voorzieningen voor scholen rond cultuureducatie.
- Uitvoeringskader Kunst in de Openbare Ruimte 2018-2020: beschrijft een gecoördineerde aanpak om meer kunst in de openbare ruimte te krijgen.
- Amsterdamse referentienorm en maatschappelijke voorzieningen: met de afspraken in de Amsterdamse referentienorm zorgen we ervoor dat we maatschappelijke functies bewaken vanuit de uitvoering van Koers 2025 waarin de ambities voor de nieuw te bouwen woningen zijn vastgelegd.
- Ruimte voor kunst en cultuur - strategisch huisvestingsplan (SHP) kunst en cultuur 2020-2025: het SHP beschrijft een beeld over hoe groei van de stad samen kan gaan met groei van aanbod van kunst en cultuur.
- Atelier en Broedplaatsenbeleid 2019-2022.

3.4.2 Erfgoed

De gemeente benut de cultuurhistorische waarden optimaal bij de groei en de leefbaarheid van de stad. Dat geldt niet alleen voor het in stand houden van de bestaande historische kwaliteiten van de grachtengordel maar ook voor het behouden van het jongere erfgoed in de voor- en naoorlogse wijken en buurten.

Belangrijke ontwikkelingen

Met het vaststellen van de Bestuursopdracht Erfgoed in een dynamische stad, zorgen we ervoor dat erfgoed betrokken wordt bij de gebiedsontwikkeling en de groei van de stad. In dat kader zijn we gestart met het maken van inventarisaties van de recentere architectuur en stedenbouw, van de industriële gebieden en van de historische dorpen. Verder is een paraplubestemmingsplan in de maak waarmee we de beeldbepalende panden beter willen beschermen.

Er zijn werkzaamheden op locatie nodig om plannen voor erfgoed zorgvuldig te toetsen. Ondanks de lockdowns van het afgelopen jaar konden we die werkzaamheden op locatie voortzetten dankzij een corona-protocol. De plannen van bewoners voor aan- en uitbouw van hun woningen zijn onverminderd hoog. Plannen komen ook van andere partners in de stad die hun erfgoed gaan restaureren, zoals Artis, het Amsterdam Museum en het Amstelstation. Naast restauratie blijft ook transformatie van erfgoed naar een nieuwe functie actueel zoals de oude Rechtbank aan de Parnassusweg tot Kunstmuseum en de transformatie van de Havenstraatgevangenis tot de British School.

Als bijdrage aan gebiedsontwikkeling is cultuurhistorisch onderzoek gedaan naar Plan van Gool, IJplein-gebied, Molenwijk, oude Houthaven, Sloterplas, Huis te Vraag, Gijsbrecht van Aemstelpark en de groeninrichting van het Bijlmermuseum.

We maken het verhaal van de stad compleet met archeologisch onderzoek, niet alleen in binnenstad maar ook in de buitengebieden. Zo vertellen de blootgelegde resten van een 16e-eeuwse herberg aan de Sloterweg het verhaal van de wegen buiten de stadsgrenzen waarlangs geen accijnzen werden geheven op drank, met alle gevolgen van dien.

Archeologische vondsten worden gebruikt bij tentoonstellingen. Zo zijn 17e-eeuwse suikerpotten, opgegraven in Amsterdam, uitgeleend voor de Slavernij-expositie in het Rijksmuseum.

Er zijn in totaal 30 gemeentelijke monumenten bijgekomen zoals een aantal bruggen in Nieuw-West en Gouden Leeuw in Zuidoost. In Weesp zijn 5 monumenten aangewezen waaronder drie rijksmonumenten.
We hebben verschillende onderzoeken en inventarisaties uitgevoerd naar de cultuurhistorische bovengrondse waarden van Weesp, waaronder het landelijk gebied, Het Domijn, de Verlengde Buitenveer en de na-oorlogse wijk in Weesp-Zuid. Hiermee komen ook deze waarden in beeld en kunnen ze betrokken worden bij (bouw-)plannen in Weesp. De restauratie van de monumentale begraafplaats Landscroon is gestart.

Duurzaamheid, circulariteit en erfgoed kunnen uitstekend samen gaan. Niet alleen omdat vanwege de hoge leeftijd, erfgoed van zichzelf al duurzaam en circulair is maar ook omdat door het leveren van maatwerk en het stapelen van maatwerkregels, veel CO2-reductie te halen is bij erfgoed zónder dat deze gebouwen hun cultuurhistorische waarde verliezen. Met het project Duurzaam Erfgoed delen we deze aanpak met bewoners en bedrijven en brengen we die pro-actief aan de man. Ook voor de bewoners van Weesp die zonnepanelen willen plaatsen is nu een zogenoemde ‘zonneatlas’ beschikbaar voor de mogelijkheden.

Het grootste publieksevenement voor erfgoed in de stad, de Open Monumentendag, kon gelukkig in aangepaste vorm doorgaan. Het nieuwe bezoekerscentrum voor het Amsterdamse werelderfgoed kon zijn deuren openen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 4.2.1

Het Amsterdamse erfgoed heeft en behoudt zijn cultuurhistorische waarde, wordt op passende manier benut en vertelt het verhaal van de stad.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage “goed” dat de gemeente in de monitor erfgoedinspectie toont op onderwerpen over archeologie en monumentenzorg in relatie tot andere Nederlandse gemeenten	90% (Monitor 20172018)	90%	90%	90%

Activiteit 4.2.1.1

We onderzoeken de boven en ondergrondse cultuurhistorische waarden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal onderzoeken Monumenten (cultuurhistorische waarde van gebouwen en gebieden)	100 (2014)	394	325	461
2	Aantal onderzoeken Archeologie	10 (2014)	18	15	15

4.2.1.1.1

Vanwege de gebiedsontwikkeling in de stad en de fusie met Weesp zijn er in het afgelopen jaar meer cultuurhistorische onderzoeken gedaan.

Activiteit 4.2.1.2

We adviseren over het respectvol omgaan met en passend gebruik van boven en ondergronds erfgoed.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal adviezen Monumenten	1.200 (2014)	1.523	1.500	1726
2	Aantal adviezen Archeologie	140 (2014)	236	180	250

4.2.1.2.1

De hoeveelheid bouwplannen voor monumenten is gestegen en daarmee ook de advisering.

4.2.1.2.2

Door de groei van de stad en de gestegen hoeveelheid bouwinitiatieven zijn ook de archeologische adviezen toegenomen.

Activiteit 4.2.1.3

We delen kennis over de cultuurhistorie in en over de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal informatie en publieksevenementen (inloopavonden, etc.)	80	36	60	80
2	Aantal bezoekers Open Monumentendagen	35.000 (2012)	7.000	35.000	10.000
3	Aantal bezoekers Nationale Archeologiedagen	350 (2018)	0	350	0
4	Aantal jaarlijks opgeleverde educatieprojecten en – producten	2	7		33
5	Aantal "terugmeldingen" bij kernregistratie gemeentelijke monumenten	0 (2018)	173	8	4

4.2.1.3.1

De meeste informatie- en publieksevenementen kon digitaal doorgaan.

4.2.1.3.2

De Open Monumentendag kon dit jaar alleen in aangepaste vorm doorgaan waardoor er minder bezoekers waren dan in de afgelopen jaren.

4.2.1.3.3

De Nationale Archeologiedagen konden ook dit jaar helaas niet doorgaan vanwege de coronamaatregelen.

4.2.1.3.4

De onder- en bovengrondse onderzoeken zijn digitaal gepubliceerd en vindbaar voor iedereen.

4.2.1.3.5
De gemeente beheert de kernregistratie voor gemeentelijke monumenten wat betekent dat de gegevens centraal worden verzameld en beheerd en van daaruit informatie wordt geleverd naar andere applicaties binnen de gemeente. Bij terugmelding gaat het om aanpassingen in deze registratie zoals bijvoorbeeld adreswijzigingen na omnummering van huisnummers.

Verbonden partijen

NV Stadsherstel Amsterdam
Stadsherstel helpt door monumenten en beeldbepalende panden in Amsterdam te restaureren, een passende bestemming te geven en te verhuren.

Financiële toelichting

Het programmaonderdeel 4.2 Erfgoed heeft een resultaat gelijk aan de begroting.

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	0,5	0,2	0,2	0,2	0,0
Lasten	3,8	3,2	3,4	3,3	0,0
Saldo	**-3,3**	**-3,0**	**-3,2**	**-3,2**	**0,0**

Zowel de baten als lasten wijken niet af ten opzichte van de begroting.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,1	0,2	0,2	0,2	-0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**0,1**	**0,2**	**0,2**	**0,2**	**-0,0**

Onttrekkingen reserves
De onttrekking aan de reserve Erfgoedregistratie is gelijk aan de begroting

Subsidies van betekenis
Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Gebrek aan kennis en beleving van monumenten weerhoudt de bewoners en ondernemers ervan het erfgoed te waarderen. Daardoor komt de noodzaak voor behoud onder druk te staan.	Wij zorgen voor onderzoek, advies en voorlichting over erfgoed.
2. . Cultuurhistorie is niet voldoende gekoppeld aan ruimtelijke processen. Daardoor neemt de ruimtelijke kwaliteit en de bijdrage van erfgoed aan de leefbaarheid van de stad af	We starten al vroeg met vooroverleg over het belang van de inpassing van erfgoed in ruimtelijke processen.
3. Het erfgoed wordt onvoldoende benut. Daardoor neemt de kans op verval van het erfgoed toe.	We overtuigen organisaties van de economische waarde van het erfgoed en helpen dit duurzaam te benutten en geven dit een impuls door leningen ter beschikking te stellen voor onderhoud.

Beleidskaders

- Erfgoedwet en enkele onderdelen van de Monumentenwet. Hierin is het begeleiden en adviseren voor vergunningaanvragen bij verbouwingen van voor monumenten en de archeologische monumentenzorg geregeld.
- De Wet op de ruimtelijke ordening waarin het cultuurhistorisch onderzoek voor bestemmingsplannen en gebiedsontwikkeling is geregeld.
- De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht waarin de advisering voor de vergunningverlening bij verbouwingen van monumenten is geregeld.
- Gemeentelijke erfgoedverordening 2015 waarin het inventariseren, waarderen, beschrijven en aanwijzen van gemeentelijke monumenten en gemeentelijk beschermde stadsgezichten is geregeld. Verder is in deze verordening ook de advisering en vergunningverlening voor gemeentelijke monumenten en de archeologische monumentenzorg geregeld.
  - Programma van Eisen voor aanpassingen aan monumenten 2016 waarin de advisering over aanpassingen en verbouwingen (waaronder verduurzamingsingrepen) aan monumenten is geregeld.
  - Handhavingsbeleid Wabo 2de helft 2017-2018 en Bijstelling Handhavingsbeleid Wabo (Beleidsregels bijstelling 2021).

Programma 5 | Portefeuillehouder: wethouder Moorman

3.5 Onderwijs

Samenvatting 3.5.1 Onderwijs

→ Corona en MidzomerMokum
Ook 2021 werd beïnvloed door corona. Na de goede ervaringen met MidzomerMokum in 2020 organiseerden we van 10 juli t/m 22 augustus weer een divers programma voor jeugd van 0 tot 24 jaar. Met de meeste aandacht voor de kwetsbare gebieden. We organiseerden het zomerprogramma in de zeven stadsdelen & Weesp. Ook waren er extra activiteiten in de herfst- en kerstvakantie. De kracht van MidzomerMokum is dat gebruik wordt gemaakt van de kennis en netwerken van zeven stadsdelen en Weesp. Naast Midzomer-Mokum werkten we, vanwege de schoolsluiting en opgelopen onderwijsachterstanden, onder andere aan extra onderwijsuren, gaven we 6500 laptops en 750 internetverbindingen uit, en deden we een uitbreiding van zomerscholen.

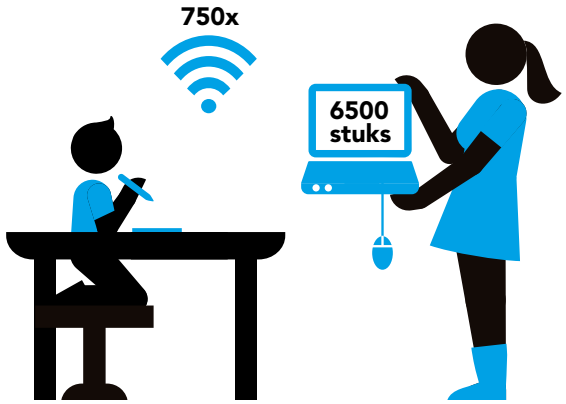

→ Kansengelijkheid en de voorschool
De coronacrisis laat binnen het onderwijs zien dat kinderen in een kwetsbare positie het hardste zijn geraakt. Ondanks de belemmeringen door corona waren we in staat meer peuters te bereiken die naar de voorschool gingen en stonden minder peuters op de wachtlijst voor een plek op de voorschool. De deelname aan de voorschoolse educatie onder (doelgroep) peuters is weer op het niveau van vóór corona. Bijna 75% van de doelgroep gaat naar de voorschool, nog eens circa 10% gaat naar een kinderopvang zonder voorschool.

Het afgelopen jaar hebben 60 leerlingen op 5 basisscholen in Zuidoost en 52 leerlingen op een middelbare school in Nieuw-west meegedaan aan het pilotprogramma High dosage Tutoring. Hierin krijgen zij tijdens schooltijd 5 x per week een uur intensieve begeleiding in het rekenen/wiskunde. Deze pilot is onderzocht door de Universiteit van Amsterdam en laat een significante verbetering bij de leerlingen gezien, gemeten volgens het cito leerlingvolgsysteem.

→ Mbo – stages
Het belang van stagelopen werd in het afgelopen jaar tijdens de coronacrisis extra onderstreept. Met de opgezette stagecampagne, met focus op de sectoren waarin personeelstekorten zijn of verwacht worden (Zorg, ICT, Techniek, Hospitality) vragen we continu extra aandacht voor het belang van mbo en mbo-stageplekken. Niet alleen omdat mbo'ers de motor van de stad zijn, ook omdat werkgevers baat hebben bij goed opgeleide vakmensen. Stagelopen is daarbij onmisbaar.

Programma 5 | Portefeuillehouder: wethouder Moorman

3.5 Onderwijs

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	66,7	63,5	63,6	63,2	-0,3
Lasten	259,8	263,6	257,6	255,6	-2,0
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-193,1**	**-200,1**	**-194,1**	**-192,4**	**1,7**

Dit programma heeft een positief resultaat van € 1,7 miljoen ten opzichte van de begroting. Omdat dit programma uit één programmaonderdeel bestaat wordt de tabel hier niet verder toegelicht. Kijk voor een financiële toelichting onder programmaonderdeel 5.1

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	30,6	28,8	29,5	31,0	1,5

3.5.1 Onderwijs

Alle kinderen en jongeren hebben zo goed mogelijke ontwikkelkansen. Zo kunnen zij met succes de school doorlopen die past bij hun keuze en mogelijkheden. En kunnen zij meedoen in de maatschappij. Wij bieden een (tweede) kans aan volwassenen die moeite hebben met de Nederlandse taal, digitale vaardigheden en financiële vaardigheden.

Belangrijke ontwikkelingen

Lerarenagenda

In 2021 is het lerarentekort in het Amsterdamse basisonderwijs fors toegenomen: van 12,5% in februari 2021 naar 15,3% in oktober. Het lerarentekort bestaat uit openstaande vacatures en verborgen tekorten. Deze verborgen tekorten worden met name ingevuld door onderwijsondersteunend personeel of leraren in opleiding die extra uren maken. Ondanks dat de cijfers over het Amsterdamse lerarentekort voor een groot deel somber zijn, zijn er wel degelijk resultaten geboekt die op zijn minst erger hebben voorkomen. De Amsterdamse inzet op zij-instroom (professionals die een carrièreswitch maken naar het onderwijs), zogenoemd 'modulair' opleiden en de inzet van externe professionals lijkt succesvol: een groot deel van het tekort aan leraren wordt met deze maatregelen ingevuld.

Kansengelijkheid in het onderwijs

Dat de schoolsluiting als gevolg van de coronacrisis een negatief effect heeft gehad op de leerprestaties, blijkt uit de rapportage Staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs. Dit effect is groter bij leerlingen met een reeds bestaand risico op leerachterstanden. Veel leerlingen hebben op het gebied van rekenen, begrijpend lezen en technisch lezen een leerachterstand opgelopen ten opzichte van de verwachte groei. De Staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs geeft ook weer dat de ambitie 'gelijke kansen van leerlingen' onder druk staat, zeer urgent blijft en dat er grote verschillen tussen scholen bestaan. We willen scholen ondersteunen die dat het hardst nodig hebben, met speciale programma's en subsidieregelingen gericht op individuele begeleiding en ondersteuning. We ontwikkelden een integraal en dekkend aanbod waar op de belangrijke momenten in de schoolloopbaan van leerlingen extra is geïnvesteerd. Denk bijvoorbeeld aan de Kansenaanpakken Primaire Onderwijs en Voortgezet Onderwijs, Brede Brugklas Bonus, Amsterdamse Familiescholen, Nieuwkomersonderwijs, High Dose Tutoring.

Nationaal Programma Onderwijs:

De Rijksoverheid heeft het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) opgezet. Met dit programma kunnen alle scholen in Nederland de komende periode het onderwijs herstellen en verder ontwikkelen gericht op de behoefte van leerlingen die (extra hard) door de coronacrisis geraakt zijn en worden. Wij ontvangen circa € 14,75 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit € 118,08 per leerling en € 22,64 extra voor leerlingen met extra risico op achterstanden. De gemeentelijke middelen zijn bedoeld om, aanvullend op de plannen die scholen zelf maken en in afstemming met onder andere schoolbesturen en samenwerkingsverbanden bovenschools en buitenschools te organiseren die helpen om cognitieve en sociaal emotionele leervertragingen tegen te gaan.

Middelbaar beroepsonderwijs

Samen met de Amsterdamse mbo's hebben we ons ook dit jaar opnieuw ingezet voor toekomstbestendig mbo en een goede aansluiting op de arbeidsmarkt. De MBO-Agenda is een echte Amsterdamse agenda, waarmee we een bijdrage leveren aan de opgaven van deze stad, zoals tekorten in de techniek en zorg. Bovendien is het mbo gepositioneerd als partner in de om- en bijscholingsopgave. Daarnaast hebben we gewerkt aan een optimale schoolloopbaan voor alle mbo-studenten, met specifieke aandacht voor studenten in een kwetsbare onderwijspositie. Dit hebben we gedaan met de Amsterdamse plusscholen, de inzet van het MBO-Jeugdteam en de jongerenpunten. We studentenparticipatie stevig op de kaart gezet met de MBO-denktank, MadeBy020 en het MBO-studentendebat, waarbij mbo-studenten op verzoek van gemeente en bedrijven meedenken en adviseren over maatschappelijke vraagstukken. Tot slot zetten we ons ook stevig in om voldoende mbo-stageplekken te creëren zowel binnen als buiten de gemeente.

Onderwijshuisvesting

In het voortgezet (speciaal) onderwijs zijn 2 scholen uitgebreid, 2 scholen zijn in gebruik genomen en de afsprakenbrief is getekend voor huisvesting van de Techschool in het Hamerkwartier. Voor het primair onderwijs zijn 5 nieuwe schoolgebouwen opgeleverd en 5 gebouwen gerenoveerd. Tenslotte hebben we 19 groene schoolpleinen toegevoegd en 10 scholen van een gezond binnenklimaat voorzien.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 5.1.1

Iedere Amsterdammer krijgt de kans om zich, ongeacht zijn of haar achtergrond, via onderwijs, te ontwikkelen tot wie hij of zij kan of wil zijn.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1a	Alle peuters gaan naar een voorschool (Bereik alle peuters).	47% (2018)	47%	48%	49%
1b	Alle peuters gaan naar een voorschool (Bereik doelgroeppeuters).	73% (2018)	74%	75%	75%
2b	Verkleinen verschil tussen wijken met een verschillende sociaal-economische achtergrond	15% (2018)	15%	15,3%	14,2%
3a	Basisscholen zijn een afspiegeling van de buurt	79% (2018)	79%	79%	76%
3b	Basisscholen zijn gemengd of zeer gemengd	96% (2018)	96%	97%	97%
4	Minder Amsterdammers laaggeletterd (Percentage uitstroom gemeentelijk aanbod op niveau geletterd)	11% (2017)	9%	13%	28%

5.1.1.2a Verkleinen van verschil in schooladviezen tussen kinderen van verschillende sociaaleconomische achtergrond

De verschillen in schooladviezen tussen kinderen van verschillende sociaal-economische achtergrond zijn verkleind (12% naar 11,6%) mede door inzet vanuit gemeente met het Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam op vergroten bewustwording docenten, inzet op kansrijk adviseren en High Dosage Tutoring.

5.1.1.2b Verschillen tussen wijken

De verschillen tussen de wijken zijn verkleind (14,2% ten opzichte van de begrote 15,3%). De verklaring is een stijging van het aandeel leerlingen met hoogopgeleide ouders (hbo- of wo-opgeleid), de inzet op kansengelijkheid inclusief de PIEK-aanpak (alles-in-één-school, brede brugklasbonus en de Amsterdamse Familieschool) en inzet op 'Samen naar School' vanuit het beleid Amsterdammerschap in het Onderwijs. Er wordt extra geïnvesteerd in de wijken daar waar het nodig is, onder meer via Masterplan Zuidoost.

5.1.1.3a Basisscholen zijn een afspiegeling van de buurt

Het aandeel basisscholen dat een afspiegeling is van de buurt is al jaren stabiel. Deze afwijking van 3% wordt niet significant bevonden in de Segregatiemonitor door onderzoekers van Onderzoek, Informatie en Statistiek.

5.1.1.4 Minder Amsterdammers laaggeletterd

Het percentage geletterd (B1) valt hoger uit dan begroot. Dit hangt samen met het online-onderwijs. Er zijn maatregelen getroffen om ook online de minder zelfredzame doelgroepen te bereiken, zoals de mogelijkheid in kleinere groepen te werken en een basiscursus computer ter voorbereiding op online onderwijs. Toch trekt het online-onderwijs overall relatief meer snellere leerders.

Activiteit 5.1.1.1

We bieden peuters kwalitatief hoogwaardige voorschoolse educatie aan, zodat zij een goede start op de basisschool kunnen maken.

Indicatoren activiteit		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage bereik doelgroep 2,5 4 jaar	n.v.t.	74%	75%	75%

Activiteit 5.1.1.2

We investeren extra in kinderen en jongeren (027 jaar) die vanwege hun achtergrondkenmerken niet tot optimale ontwikkeling komen en wiens participatiekansen belemmerd worden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Afstroom klas 3 VO hoe leerlingen van laag opgeleide ouders het doen ten opzichte van leerlingen met hoog opgeleide ouders	18% (2015)	15%	Afname	14%
2	Aantal behaalde startkwalificaties binnen groepen van gelijk basisschooladvies en onderwijsniveau	n.v.t.	80%	80%	80%
3	PM na vaststelling Kansengelijkheidsplan	PM (2019)	n.v.t.	PM	Voortgang beleid wordt via voortgangs-rapportages aan de Raad teruggekoppeld.

Activiteit 5.1.1.3

We bieden volwassen Amsterdammers de kans om deel te nemen aan een professionele cursus om hun basisvaardigheden te ontwikkelen (taal, financiële en digitale vaardigheden).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal deelnemers dat per jaar start met een professionele cursus	.4939	4.292	4577	5296
2	Percentage volledig doorlopen cursussen dat per jaar is afgerond	73%	79%	73%	73%
3	Basaal taalniveau: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau A2/1F	23%	26%	27%	28%
4	Geletterd: percentage van de deelnemers aan een professionele cursus behaalt niveau B1/2F	11%	13%	13%	24%

5.1.1.3.1 Aantal deelnemers dat start met een professionele cursus

Het resultaat bevat ook alle deelnemers aan cursussen voor digitale vaardigheden, waaronder de nieuwe 'basiscursus computer', ter voorbereiding op het online onderwijs. Door deze cursus konden ook de minder zelfredzame doelgroepen deelnemen aan het online aanbod.

5.1.1.3.4 Percentage van de deelnemers behaalt niveau B1/2F

Ondanks de beperkingen van Covid-19 hebben meer deelnemers het niveau B1 gehaald. Dit hangt mede samen met het online onderwijs. Er zijn maatregelen getroffen om ook online de minder zelfredzame doelgroepen te bereiken, zoals de mogelijkheid in kleinere groepen te werken en een basiscursus computer ter voorbereiding op online onderwijs. Toch trekt het online-onderwijs overall relatief meer snellere leerders.

Doel 5.1.2

Kwaliteit: Ieder kind krijgt goed onderwijs in een kwalitatief goede schoolomgeving.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Elke school heeft voldoende, bevoegde leraren	200 fte (tekort) (2018)	-280 fte (tekort)	Toename tekort	Zie toelichting
2	Toename van het aantal kinderen dat naar een kinderopvang, school of afdeling van goede kwaliteit gaat	PO: 98,6%	PO: 97%	PO: 99,5%	PO: 99,5%
3	Negatieve inspectieoordelen over kinderopvang, primaire onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs	KO: 5% (rode locaties) PO, VO, MBO: 6% (2018)	KO: 4%, PO: 4%, VO: 3,5%, mbo >0%	KO: 3,5%, PO: 4% VO: 4 Mbo: zie toelichting	KO: 4% PO: 3% VO: 4% Mbo: zie toelichting
4	Percentage van 23jarigen heeft een startkwalificatie	73% (2013)	80%	80%	80%
5	Alle Amsterdamse leerlingen hebben les in een gezond schoolgebouw	PO/SO: 70%, VO: 45%	PO/SO: 85%, VO: 65%	PO/SO: 85%, VO: 70%	PO/SO: 85% VO: 75%

5.1.2.1 Voldoende bevoegde leraren

Het in de tabel weergegeven doel en de in fte weergegeven tekorten zijn gebaseerd op de Lerarenagenda 2019-2023, de in 2019 bekende gegevens en prognoses over het lerarentekort en de destijds gehanteerde rekenmethode. Het tekort in fte betreft het tekort in het Primair Onderwijs (PO) en het Voortgezet Onderwijs (VO). Sinds 2019 is het lerarentekort fors toegenomen. We meten het tekort in het PO sinds 2021 met de betrouwbaardere OCW-methodiek, die informatie over het lerarentekort rechtstreeks bij scholen ophaalt en daarbij gebruikt maakt van de actuele leerlingaantallen en de daaraan verwante actuele werkgelegenheid. Het tekort meten in fte is onbetrouwbaar en altijd een onderschatting van de werkelijkheid, omdat de respons op de inventarisatie van het lerarentekort varieert en nooit 100% is. Het tekort in het PO was tijdens de meting door OCW in februari 2021 12,5% en in oktober 2021 15,3%. In het VO wordt het lerarentekort nog niet gemeten. We kiezen er daarom voor aan te geven dat het tekort is toegenomen, maar kunnen geen exact aantal fte tekort noemen. In de toekomst zullen wij het tekort uitdrukken als een percentage van de werkgelegenheid

5.1.2.3 Negatieve inspectieoordelen

In het primair onderwijs zijn twee scholen minder met een negatief inspectie oordeel dan begroot aan het begin van 2021. In 2021 constateerde de Inspectie dat Amsterdam 1 zeer zwakke opleiding heeft (ROC TOP, verkoopspecialist) en 2 opleidingen met onvoldoende examenkwaliteit (ROC TOP, verkoopspecialist en mbo-verpleegkundige).

5.1.2.5 Gezonde schoolgebouwen

De cijfers betreffen de schoolgebouwen die aan het begin van het programma Gezonde Schoolgebouwen Amsterdam (GSA) in 2015 in aanmerking kwamen voor deelname aan het programma. Het betrof de in gebruik zijnde panden gebouwd voor 2015. Vanwege de coronacrisis hebben we nog actiever contact gezocht met scholen die nog niet mee hebben gedaan aan het programma GSA. Dit, samen met de eisen van het RIVM en de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen, zorgde voor een forse stijging van de interesse in deelname aan GSA het afgelopen jaar. Momenteel zijn meer dan 30 schoolgebouwen in voorbereiding binnen het programma GSA met geplande uitvoering in 2022/2023.

Activiteit 5.1.2.1

We ondersteunen scholen en leraren ter versterking van de onderwijskwaliteit en we stimuleren dat Amsterdamse leerlingen goed voorbereid worden op de toekomst, door extra te investeren in de randvoorwaarden voor optimale ontwikkeling.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantallen leerlingen per leraar op een PO school	14,4 (2018)	15,78	10,3	10,3
2	Percentage scholen met conciërges, vakleerkrachten cultuur en vakleerkrachten bewegingsonderwijs	93% (2018)	95%	97%	97%
3	Dekking docenten per tekortvak VO	95% (2018)	95%	95%	95%
4	Aantal kinderen op de wachtlijst voor voorschool	6% (2018)	5%	5%	4,5%

5.1.2.1.1. Aantal leerlingen per leraar op een PO school. Zie mede toelichting Voldoende bevoegde leraren 5.1.2.1.

Zoals aangegeven in de Najaarsnota 2021 luidt deze indicator: aantal leerlingen per leraar op een PO school. Dit is begroot voor 2021 op 10,3 leerlingen per 1 leraar. Dit is te verklaren uit het feit dat leraren parttime werken. Er wordt dus gekeken naar het aantal leraren, niet naar het aantal fte. De meting van Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) vindt eenmaal per jaar plaats. Daarom is de realisatie gelijk aan de begroting op deze indicator. Vanaf 2020 is de ratio gebruikt zoals die landelijk wordt gehanteerd door DUO. Hierdoor wijkt deze in 2021 af van voorgaande jaren.

5.1.2.1.4 Wachtlijst voor voorschool

De realisatie is lager dan begroot, maar de afwijking is niet significant.

Activiteit 5.1.2.2

We zorgen voor voldoende en gezonde schoolgebouwen en we investeren in groene en uitdagende schoolpleinen, verspreid over de stad.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal op te leveren gezonde en duurzame schoolgebouwen	PO/SO: 22, VO: 2 (2018)	PO: 4, VO: 3	PO: 10, VO: 10	PO: 5, VO: 5
2	Aantal op te leveren nieuwe en vernieuwde schoolgebouwen	27 (2018)	6	8	10
3	Aantal op te leveren groene en uitdagende schoolpleinen	20 (2018)	19	15	19
4	Bij elk investeringsbesluit (plaberum) is er ruimte voor onderwijs volgens de referentienormen	100%	100%	100%	100%

5.1.2.2.1 Gezonde en duurzame schoolgebouwen

In de periode 2015-2021 is het binnenklimaat in 96 PO/SO en 15 VO-scholen verbeterd. In 2021 is begonnen met het treffen van maatregelen bij 19 PO/SO en 13 VO-scholen. De werkzaamheden zijn in 2021 bij 5 PO/SO en 5 VO-scholen afgerond. In 2021 zijn minder scholen uitgevoerd dan gepland. Een klein deel bleek toch te voldoen aan de eisen voor een gezond binnenklimaat of is afgevallen wegens geplande renovatie of nieuwbouw. Uitvoering van de overige panden is doorgeschoven naar 2022 met als redenen voor vertraging onder andere vergunningentraject (monumentale) panden, onduidelijkheid over op handen zijnde verhuizing of tijdelijke andere prioritering van school vanwege corona.

5.1.2.2.2 Op te leveren nieuwe en vernieuwde schoolgebouwen

Er zijn in 2021 meer nieuwe en vernieuwde scholen opgeleverd. Ondanks de krapte op de bouwmarkt en effecten van corona is het gelukt om de vertraging in oplevering van schoolgebouwen in 2020 in te halen in 2021 en daarmee meer nieuwe schoolgebouwen op te leveren dan gepland. De totale investeringsuitgaven in 2021 bedroegen € 129,0 miljoen. Daarnaast waren er € 16,9 miljoen aan inkomsten. Per saldo bedroegen de investeringsuitgaven daarmee in 2021 € 112,1 miljoen.

5.1.2.2.3 Groene en uitdagende schoolpleinen

De Amsterdamse Impuls Schoolpleinen loopt op schema. Jaarlijks worden er minimaal 15 subsidies toegekend om versteende schoolpleinen te vergroenen, openbaar toegankelijk te maken en opnieuw in te richten. In 2021 zijn er 19 groene en uitdagende schoolpleinen opgeleverd.

Activiteit 5.1.2.3

We zorgen ervoor dat zoveel mogelijk Amsterdammers met een startkwalificatie van school komen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen) (BBVverplicht)	0,4% (2015/2016)	0,5%	Maximaal 0,3%	0,49%
2	Relatief verzuim (per 1.000 leerlingen) (BBVverplicht)	2,5% (2015/2016)	2,8%	Maximaal 2,4%	3,0%
3	Percentage voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsvers) (BBVverplicht)	3,1% (2014/2015)	1% afname t.o.v. voorgaand schooljaar	0 tot -2% (t.o.v. vorige)	3,0% (2020-2021)

5.1.2.3.1 Absoluut verzuim

De streefwaarde is niet gehaald. Het is wel gelukt om het totaal aantal meldingen van absoluut verzuim naar beneden te krijgen. Binnen Leerplicht is er een intensieve aanpak gestart om het absoluut verzuim aan te pakken met als uiteindelijk resultaat alle leerlingen in beeld. In 2020 waren er nog 554 absoluut verzuimers. In 2021 zijn dit er nog 495. Dit betekent dat wij door die intensieve aanpak 60 absoluut verzuimers minder hebben. In het percentage AV is deze absolute daling niet terug te zien in verband met een daling van de totale leerling populatie.

5.1.2.3.2 Relatief verzuim

Relatief verzuim betreft het wettelijke verzuim van 16 uur of meer in 4 weken. De streefwaarde is niet gehaald. Het aantal leerlingen dat gemeld is vanwege relatief verzuim is licht gestegen. Daarnaast is de totale leerling populatie licht gedaald. Dit maakt dat het percentage relatief verzuim is gestegen. De stijging van het wettelijke verzuim is met name terug te zien in het Voortgezet Onderwijs en het Voortgezet Speciaal Onderwijs.

5.1.2.3.3 Voortijdig schoolverlaters (vsv)

Op peildatum 1 november 2021 was het vsv-percentage 3,0%. Dit is een lichte stijging t.o.v. schooljaar 2019-2020 (2,7%), maar nog steeds onder het percentage van 2018-2019, het laatste schooljaar voor corona (3,5%). Voor lopend schooljaar 2021-2022 wordt wel een stijging verwacht. De toename in 2020-2021 komt overeen met het landelijk beeld. Verklaringen zijn:

- verkeerde studiekeuze: door online-open dagen kregen (overstappende) scholieren een onvolledig beeld van opleidingen;
- toename van mentale problemen en weerslag daarvan op motivatie;
- jongeren zien vaker werk als aantrekkelijker alternatief voor school, onder meer door aantrekkende economie.

Ook het Ministerie van OCW benoemt deze redenen in de brief aan de Tweede Kamer over vsv (verwacht in maart 2022). Studenten die verzuimen en/of uitvallen zijn altijd in beeld bij gemeente en mbo, die samenwerken aan gerichte inzet op voorkomen van vsv. Zie verder ook Commissiebrief Voortijdig schoolverlaten en afhandeling motie 1691 d.d. 30 november 2021.

Verbonden partijen

In dit onderdeel is geen sprake van verbonden partijen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	66,7	63,5	63,6	63,2	-0,3
Lasten	259,8	263,6	257,6	255,6	-2,0
Totaal Programma 5 Onderwijs	**-193,1**	**-200,1**	**-194,1**	**-192,4**	**1,7**

Baten

De totale baten van € 63,2 miljoen zijn € 0,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten van door het reserveren van rijksinkomsten voor Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) voor volgend begrotingsjaar. Dit leidt tot een budgetneutraal resultaat, zie ook toelichting bij de lasten (€ 0,5 miljoen);
- Lagere baten door het reserveren van diverse rijksinkomsten voor volgend begrotingsjaar, namelijk regionaal meld- en coördinatiepunt (RMC: € 0,4 miljoen), Nationaal Programma Onderwijs (NPO: € 0,2 miljoen) en Voortijdig Schoolverlaten (VSV: € 0,1 miljoen). Dit leidt tot een budgetneutraal resultaat, zie ook toelichting bij de lasten (totaal: € 0,7 miljoen);
- Lagere baten door sluiting van de gymzalen door corona (€ 0,2 miljoen).
- Hogere baten door inkomsten voor onderwijsachterstandenbeleid, omdat de definitieve toekenningsbeschikking van het Rijk incidenteel hoger uitvalt. Dit leidt tot een budgetneutraal resultaat, zie ook toelichting bij de lasten (€ 0,8 miljoen);
- Hogere baten van € 0,3 miljoen door vergoedingen voor materiële instandhouding. De overdracht van deze panden vindt later plaats waardoor er meer baten zijn ontvangen dan begroot.

Lasten

De totale lasten van € 255,6 miljoen zijn € 2,0 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten doordat de uitvoering van verschillende voorzieningen lager zijn uitgevallen, dan wel scholen minder gebruik maakten hiervan. Dit komt met name door:
  - terughoudendheid met nieuwe activiteiten, waardoor er minder subsidieaanvragen kwamen vanuit schoolbesturen voor onder andere bewegingsonderwijs, Piek-aanpak en kansenaanpak VO (0,7 miljoen);
  - wisselende maatregelen rondom Corona. Hierdoor konden onder andere fysiek geplande activiteiten in het primair onderwijs niet (volledig) georganiseerd worden (€ 0,6 miljoen)
  - meer lagere vaststellingen van subsidies voor regelingen die in voorgaande jaren zijn uitgevoerd en afgerond (€ 0,2 miljoen)
- Lagere lasten doordat de kapitaallasten voor het programma gezonde schoolgebouwen Amsterdam (GSA) vanaf 2022 gerealiseerd zullen worden in plaats van 2021 door iets latere oplevering van een aantal installaties (€ 0,9 miljoen).
- Lagere lasten door het gedeeltelijk uitvoeren van een aantal voorzieningen van het onderwijshuisvestingsprogramma 2021. Dit betreft 1e inrichting, erfpacht en onderhoud aan de gymzalen (€ 0,8 miljoen).

- Lagere lasten doordat de uitvoering van regionaal meld- en coördinatiepunt (RMC: € 0,4 miljoen), Nationaal Programma Onderwijs (NPO: € 0,2 miljoen) en Voortijdig Schoolverlaten (VSV: € 0,1 miljoen) is vertraagd. De uitvoering wordt doorgeschoven naar volgende jaren, evenals de budgetten (totaal € 0,7 miljoen).
- Lagere lasten voor de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB), doordat de regiogemeenten minder hebben besteed. Door deze middelen te reserveren voor volgend begrotingsjaar, blijven ze beschikbaar binnen het doel (€ 0,5 miljoen).
- Hogere lasten voor het bestrijden van onderwijsachterstanden en Midzomer Mokum. Door met name een hogere definitieve Rijksbeschikking voor Onderwijsachterstandenbeleid waren er meer middelen beschikbaar (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten voor een werkapplicatie waarmee de Buurtteams de dienstverlening aan de Amsterdammers en hun cliëntgegevens kunnen bijhouden en uitwisselen (€ 0,9 miljoen). Deze lasten worden gedekt uit de XaaS-reserve vanuit programmaonderdeel A.4.
- Hogere lasten voor, met name de facilitaire voorzieningen ten behoeve van, de schooltuinen (€ 0,4 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	5,3	0,9	0,9	0,9	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	5,3	0,9	0,9	0,9	0,0

Onttrekkingen

De gerealiseerde onttrekking aan de reserve voorschoollokalen (€ 0,9 miljoen) is gelijk aan de begroting. Hiermee is de reserve volledig onttrokken, waarna we de reserve opheffen conform de bestuursopdracht Reserves en Voorzieningen.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Onderwijshuisvesting	108,3	90,6
2. Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam (VLOA), Lerarenagenda, MBO-Agenda	46,7	48,0
3. Voorschoolse educatie	22,7	20,1

1. Onderwijshuisvesting

We stellen aan de schoolbesturen middelen beschikbaar voor de uitvoering van onderwijshuisvestingprogramma's. We investeren daarbij in huisvesting van nieuwe scholen, uitbreiding, vervangende huisvesting en tijdelijke huisvesting. Daarnaast ontvangen schoolbesturen ook middelen voor onder andere huurvergoedingen, spoedaanvragen (onder andere asbestsaneringen) en het programma schoolpleinen. Het aangevraagde bedrag aan investeringen nemen we in het aanvraagjaar in de begroting op. Het uitgeven hiervan vindt in meerdere, latere jaren plaats. De geplande (investering)uitgaven in 2021 gecorrigeerd voor dit effect, bedroegen € 108,3 miljoen. De werkelijke subsidieuitgaven in 2021 waren € 90,6 miljoen door middel van onderwijshuisvestingssubsidies. Het verschil tussen de werkelijke en begrote subsidieuitgaven komt onder andere doordat de gemeente een aantal zelf bouwprojecten heeft uitgevoerd. Bij een aantal projecten hebben de schoolbesturen het bouwheerschap teruggegeven aan de gemeente en vinden de uitgaven niet door middel van een subsidie plaats maar direct door de gemeente zelf.

2. VLOA, Lerarenagenda, MBO-Agenda

In 2021 zijn verschillende subsidies verleend aan schoolbesturen. Het grootste deel verloopt via de VLOA, die in 2019 is herzien, om het aanvraagproces voor de schoolbesturen te vereenvoudigen en de uitvoeringslast van de gemeente te beperken. Via de VLOA wordt bijvoorbeeld een subsidies verstrekt voor Bewegingsonderwijs, cultuureducatie en subsidies van de lerarenagenda. Buiten de VLOA worden ook subsidies verstrekt zoals de MBO-agenda. In totaal is er in 2021 voor € 48,0 miljoen verstrekt.
Dat is meer dan de € 46,7 miljoen die in 2021 was begroot, hierop is geanticipeerd door in de voor-en najaarsnota budget bij te stellen.
Voornaamste afwijkingen vinden plaats op de VLOA bewegingsonderwijs, PIEK-aanpak, MBO-agenda en Lerarenagenda.

3. Voorschoolse educatie

De Subsidieregeling voorschoolse educatie helpt om optimale ontwikkelkansen voor kinderen tussen 2 en 4 jaar te bieden. Dit door een kwalitatief hoogwaardig aanbod van voorschoolse educatie te bieden zoals omschreven in het beleidsplan 'Eén voorziening voor alle Amsterdamse peuters'.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Onderwijs 1. Onderwijshuisvesting. Het zeer intensieve gebruik van de stad en de gespannen bouwmarkt maken realisatie van onderwijshuisvesting tot een uitdaging: ■ Geschikte of betaalbare locaties zijn schaars geworden. Als een locatie beschikbaar is, dan kan het gebeuren dat we de planning van de scholenbouw moeten aanpassen vanwege wijzigingen in de planning van de gebiedsontwikkeling of woningbouwplannen ■ Daarnaast maken de structurele toename aan bouwkosten als gevolg van beperkte bouwcapaciteit en het tekort van bouwmaterialen het realiseren van de opgave aan scholen de komende jaren moeizaam.	**1a.Risico is opgetreden** De voorbereiding en uitvoering van een aantal projecten is vertraagd. In de gebiedsontwikkeling is het zaak om niet alleen voldoende ruimte te reserveren voor maatschappelijke voorzieningen, maar ook locaties die geschikt zijn voor de ontwikkeling ervan, bijvoorbeeld losstaande gebouwen. Daarbij leggen we ook nadruk op de noodzaak van onderwijsvoorzieningen. Voor een goede inpassing van Maatschappelijke Voorzieningen zijn bij planningswijzigingen in de gebiedsontwikkeling flexibiliteit van investeringsritme en personeel noodzakelijk. Als onderdeel van de uitwerking van het nieuwe investeringsstelsel wordt gewerkt aan meer flexibiliteit in het stelsel met ruimte om hierop in te kunnen spelen. Hierbij zijn er voor de begroting 2022 en verder meerjarige investeringsplafonds per investeringsdomein afgesproken, waaronder ook het domein maatschappelijke voorzieningen. Dit plafond is echter onvoldoende om extra ambities zoals duurzaamheid/BENG, gebouwd auto- en fietsparkeren, aanvullende stedenbouwkundige eisen te realiseren.
	1b. Risico is opgetreden Naar aanleiding van het onderzoek 'Spanning op de bouwmarkt & gemeentelijke bouwopgave maatschappelijke voorzieningen' hebben we in 2021 innovatiepartnerschap ingezet voor de ontwikkeling van basisscholen. De gemeente zet het innovatiepartnerschap in om samen met marktpartijen en schoolbesturen minimaal negen duurzame, flexibele en kwalitatief hoogwaardige schoolgebouwen te realiseren. Hierbij gaat de gemeente een raamovereenkomst met een looptijd van 10 jaar aan met maximaal drie partijen. Vanaf eind januari 2022 kunnen consortia zich aanmelden voor de aanbesteding via TenderNed. Verder zullen in 2022 de normbedragen voor de Onderwijshuisvesting worden geactualiseerd zodat deze beter aansluiten bij de actuele ontwikkelingen op de bouwmarkt.
2. Voorschoolse educatie: door een stagnerende of krimpende economie, kan het dat het aantal kinderen dat geen recht heeft op kinderopvangtoeslag toeneemt (het aantal tweeverdieners neemt af). Daardoor stijgen de kosten van de gemeentelijke vergoeding voor deze groep. Verder kan landelijke wet- en regelgeving wijzigen, waardoor de kosten van de gemeentelijke vergoeding stijgen.	We voeren onder andere met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de kinderopvangsector een lobby om voorschoolse educatie als basisvoorziening aan te bieden en uitbreiding van de bestaande middelen.
3. Leerlingenvervoer: Er is sprake van een toenemend aantal leerlingen in het leerlingenvervoer door de verruiming van de Verordening Leerlingenvervoer en de Wet op Passend Onderwijs. Hierdoor zijn de kosten in schooljaar 2021-2022 gestegen (500.000 euro).Gezien het open-eindekarakter van deze regeling is de huidige begroting niet voldoende. Op dit moment loopt er een aanbesteding voor het aanvullend vervoer van Leerlingenvervoer. Het nieuwe contract zal per 1 augustus 2022 ingaan. Daarnaast zijn er nu vanwege de verlengde leertijd (NPO -gelden) hogere kosten. Er wordt minder efficiënt gereden en er zijn meer (onregelmatige) ritten.	Aan het begin van 2022 komen de resultaten van de diepere analyse waarmee we de oorzaken en de gevolgen in kaart brengen. Daarnaast zijn er gesprekken met het onderwijsveld om te kijken naar de wijze waarop het leerlingenvervoer momenteel wordt georganiseerd. Op basis van de uitkomsten zal de verordening worden aangepast voor het schooljaar 2023-2024.
4. Door krapte op de arbeidsmarkt, een dure woningmarkt en afhankelijkheid van landelijk beleid is het moeilijk om leraren en schooldirecteuren in Amsterdam te vinden en te houden. Daarbij is het tekort bij scholen met veel kinderen met een risico op onderwijsachterstand gemiddeld drie keer zo groot als bij scholen met nauwelijks kinderen met een risico daarop. Bij de kinderopvang, waaronder de voorschoolse educatie, kan de krapte op de arbeidsmarkt leiden tot minder plekken voor kinderen en tot langere wachtlijsten.	We investeren samen met scholen en opleiders, verenigd in de Taskforce Lerarentekort, fors in het bestrijden van het lerarentekort. Ondanks dat de cijfers over het Amsterdamse lerarentekort voor een groot deel somber zijn, zijn er wel degelijk resultaten geboekt die op zijn minst erger hebben voorkomen. De Amsterdamse inzet op zij-instroom (professionals die een carrièreswitch maken naar het onderwijs), modulair opleiden en de inzet van externe professionals lijkt succesvol: een groot deel van het tekort aan leraren wordt met deze maatregelen ingevuld. Zo is het aantal professionals dat jaarlijks start met de omscholing tot leraar (zij-instromers) flink toegenomen van gemiddeld 5 per jaar tot en met 2018, tot 124 in schooljaar 2020-2021. De aanpak van het lerarentekort bestaat uit: Het werven en begeleiden van zij-instromers, het opleiden van onderwijsondersteunend personeel, het enthousiasmeren van scholieren en studenten voor het leraarschap, behoud van leraren door professionalisering, ondersteuning van schoolleiders, hulp bij het vinden van goed extern aanbod, een toelage op het salaris voor leraren in Amsterdam, een voorrangsregeling voor huurwoningen voor leraren, een aanvullende tegemoetkoming in de reiskosten, extra parkeervergunningen, Solidariteitsafspraken tussen besturen

Actuele risico's	Maatregelen
Volwasseneneducatie: 5. Met de combinatie van online en fysiek aanbod is het aanbod voor een grotere groep toegankelijk geworden. Daarnaast zetten we actief in op werving en bereik van kwetsbare Amsterdammers en zijn er wachtlijsten van Amsterdammers die alleen fysiek onderwijs willen. Ook neemt het gebruik van het aanbod Taaloffensief, bv. MBO+taal, toe van statushouders die voldaan hebben aan de inburgeringsplicht maar de taal nog onvoldoende beheersen om duurzaam uit te stromen. De kans is daarmee aanwezig dat de vraag het aanbod overstijgt.	Maandelijks monitoren en indien aan de orde, tijdig inzetten op beheersmaatregelen. Dit risico is in 2021 strak gemonitord en is in 2021 beheersbaar gebleken. Omdat ook in 2021 het onderwijs grotendeels online heeft plaatsgevonden, is er nog steeds een wachtlijst voor mensen die alleen fysiek onderwijs kunnen of willen volgen. Dit beheers-risico blijft dus van kracht in 2022.
6. Nationaal Programma Onderwijs gelden: De NPO gelden hebben een incidenteel karakter. Personeelsuitval breed door de voortdurende covid epidemie heeft de start van het programma vertraagd op veel scholen. De strakke termijn waarbinnen de NPO middelen besteed moesten worden maakte dat wij dit als grootste risico voor slagen inzet middelen beschouwde. We hebben zowel ambtelijk als bestuurlijk gelobbyd voor verlenging van de bestedingstermijn. Het nieuwe kabinet heeft in februari 2022 besloten deze te verlengen met twee jaar. Daarnaast is een belangrijk risico voor de uitvoering van het NPO het enorme lerarentekort en het tekort aan mensen in de jeugdzorg. Ook heeft het kabinet besloten scholen met leerlingen met hoge SES meer te ondersteunen vanuit de NPO middelen. Het is nog onduidelijk of ook gemeenten met veel kinderen met hoge SES een hogere toekenning ontvangen.	Er heeft een lobby richting het rijk plaats gevonden om de bestedingstermijn van het NPO te verlengen. Amsterdam heeft samen met de schoolbesturen een plan ontwikkeld om ervoor te zorgen dat de gelden zo worden ingezet dat ook al zijn de middelen incidenteel ze naast incidentele inzet op corona achterstanden ook zo veel mogelijk bijdragen aan structurele oplossingen tegen ongelijkheid en leerachterstanden

Beleidskaders

- Wet educatie beroepsonderwijs (1995); de wet regelt de bundeling van verschillende vormen van beroepsonderwijs en volwasseneneducatie.
- Wet inburgering (2012); in de wet staan de regels over de inburgering van nieuwkomers in de Nederlandse samenleving.
- Participatiewet (2015); dit is de wet die de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand regelt voor mensen die weinig of geen ander inkomen (waaronder andere uitkeringen) hebben en ook weinig of geen vermogen. Opvolger van de Wet werk en bijstand (WWB).
- Leerplichtwet 1969; deze wet waarborgt dat alle jongeren in Nederland aan het onderwijs kunnen en zullen deelnemen. De wet beschrijf de rechten en plichten van ouders, leerlingen, schooldirecteuren en gemeente.
- Taaloffensief, Amsterdams taalbeleid voor volwassen 2019-2021; dit beleid levert een uitgebreid taalaanbod op, met extra aandacht voor de moeilijk te bereiken doelgroep.
- Uitvoeringsplan Taaloffensief 2019-2022.
- Meerjarenbeleidsplan Sociaal Domein 2015-2018 (2015); in dit kaderstuk staan de onze wensenen doelen voor de periode 2015-2018 op sociaal gebied en hoe deze onderling met elkaar samenhangen.
- Onderwijsvisie 2019-2025 (februari 2019)
- Beleidsplan Eén voorziening voor alle Amsterdamse peuters (2017).
- Kansenaanpak Primair Onderwijs (2017) en Kansenaanpak Voortgezet Onderwijs 2019-2023 (2019).
- Beleidskader PIEK-aanpak 2019-2023 (2019);
- MBO-Agenda 2019-2023, Uitvoeringsagenda Jongeren in een Kwetsbare Onderwijspositie 2019-2023.
- Lerarenagenda 'Liever voor de Klas' 2019-2023.
- Regeling voortijdig schoolverlaten 2020-2024; regeling waarin de kaders voor het vierjarige regionale beleidsplan om voortijdig schoolverlaten te voorkomen zijn opgenomen.
- Amsterdammerschap in het onderwijs (2019)

Programma 6 | Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

3.6 Sport

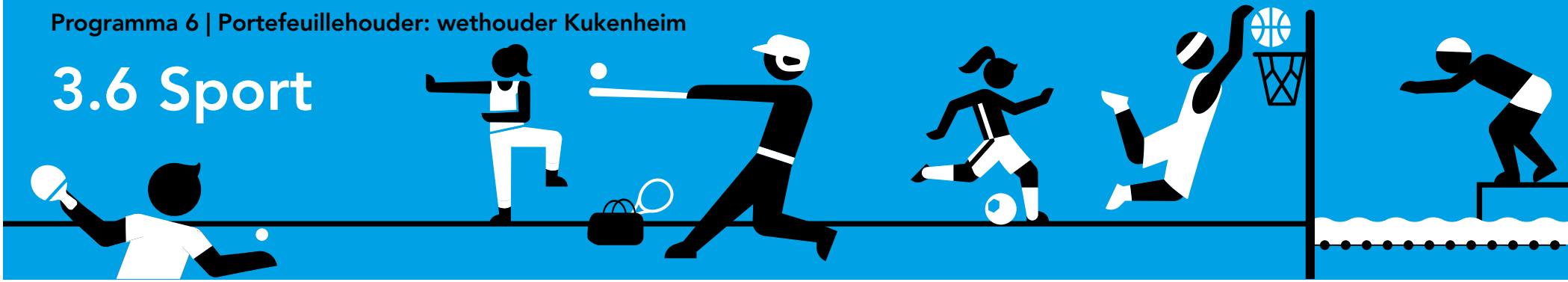

Samenvatting 3.6.1 Sport

- Een sportief hoogtepunt in 2021 was het EK Voetbal in de Johan Cruyff Arena. Wij kijken terug op 4 bijzonder sfeervolle wedstrijden met 16.000 toeschouwers in de Johan Cruijff Arena, waarvan 3 met het Nederlands elftal.
- Op 17 scholen kon het voetbal side-event doorgaan. 5000 Amsterdamse kinderen hebben kennis kunnen maken met de voetbalsport.
- Gerelateerd aan onze doelstelling dat Amsterdammers jaarlijks minimaal 1 internationaal aansprekend topsportevenement kunnen bezoeken hebben we in 2021 niet stil gezeten. Er is een evenementenambitie 2025 vastgesteld.
- We hebben in dit Olympische sportjaar 151 Amsterdamse topsporters, inclusief 8 coaches met een Amsterdamse kampioensmedaille gehuldigd voor hun indrukwekkende sportprestaties tijdens het Nederlands seniorenkampioenschap, de Olympische -, Paralympische Spelen 2021 in Tokyo, op een EK, WK, Europees Jeugd Kampioenschap en Wereld Jeugd Kampioenschap. Van de Nederlandse Olympische equipe kwam een groot aandeel vanuit Amsterdam (84 olympische en 14 paralympische deelnemers).
- Dit jaar zijn 3 sportparken in gebruik genomen. Het Tennispark Kadoelen in Noord, waarvan na een grondige renovatie het aantal tennisbanen op de beschikbare grond is verdubbeld. Op het Zeeburgereiland en in Park Elzenhagen zijn 2 splinternieuwe sportparken geopend die zich kenmerken door de openbare toegankelijkheid en door het multifunctionele gebruik (een skatepark, openbare voetbal- en korfbalvelden, 3x3 basketbal en recreatieruimte). Dit zijn blauwdrukken voor het Amsterdamse sportpark van de toekomst.
- De Agenda Urban Sports is in de zomer van 2021 vastgesteld en in uitvoering genomen. De agenda richt zich het inrichten van de openbare ruimte voor Urban sports. als op programmering en het organiseren van evenementen gericht op ongebonden sport, zodat de stad zich in de komende jaren tot een internationale urban sport-stad kan ontwikkelen. Ook jongeren die via de reguliere sport achterblijven doen via urban sports weer mee.
- Ook in 2021 zijn de buitenbaden (Noorderparkbad en het De Mirandabad) in de herfst- en wintertijd open gebleven, om Amsterdammers de gelegenheid te bieden om, ondanks de beperkende maatregelen, te kunnen blijven zwemmen. Hier is veel gebruik van gemaakt en dit voorbeeld heeft op andere plekken in het land navolging gevonden.

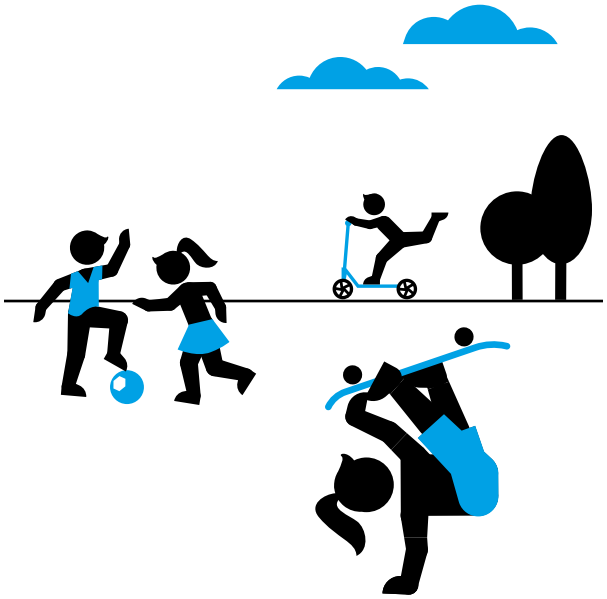

Programma 6 | Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

3.6 Sport

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	21,8	16,6	30,7	28,7	-2,0
Lasten	88,1	78,7	86,7	81,2	-5,5
Totaal Programma 6 Sport	**-66,4**	**-62,2**	**-56,0**	**-52,5**	**3,5**

Dit programma heeft een positief resultaat van € 3,5 miljoen ten opzichte van de begroting. Omdat dit programma uit één programmaonderdeel bestaat wordt de tabel hier niet verder toegelicht. Kijk voor een financiële toelichting onder programmaonderdeel 6.1

Apparaatslasten

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	21,9	21,2	21,7	23,1	1,4

3.6.1 Sport

Sport vervult een belangrijke maatschappelijke waarde voor de inwoners van Amsterdam en bedient een grote diversiteit aan inwoners door samen met een aantal partners te investeren in de kwaliteit van sportclubs, andere sportaanbieders en sportstimulering, aangevuld met investeringen in sportvoorzieningen en aansprekende sportevenementen.

Belangrijke ontwikkelingen

Sportdeelname

2021 was voor sportend Amsterdam een dramatisch jaar. Door de beperkende coronamaatregelen zijn veel sportevenementen niet doorgegaan, accommodaties waren een deel van het jaar dicht en veel activiteiten konden niet worden uitgevoerd. Georganiseerde sportbeoefening was wisselend wel en niet mogelijk. Dit gebrek aan continuïteit is terug te zien in de sportdeelname cijfers in Amsterdam. Na jaren van gestage groei van de sportdeelname in Amsterdam zijn de cijfers inmiddels weer op het niveau van vóór 2016. In alle leeftijdscategorieën zijn mensen minder gaan sporten en hebben hun lidmaatschap zelfs opgezegd. De coronacrisis heeft ook grote gevolgen voor het beweeggedrag. Nog maar 11% van de 5 tot 12-jarigen bewoog in 2021 voldoende en 14% van de 13 tot 18-jarigen. Opvallend is daarbij dat voldoende in beweging blijven veel beter lukt bij hoogopgeleiden (49% van de volwassenen) dan bij mensen met een lagere opleiding (20%). De trend dat hoogopgeleiden een betere kans hebben op een goede gezondheid wordt door de sport en beweegcijfers bevestigd.
Er is ook sprake van lagere deelnamecijfers bij het Jeugdfonds Sport en de Stadspas en een daling van het aantal aanvragen voor financiële ondersteuning bij zwemlessen. Ouderen hebben minder gebruik gemaakt van het senioren-sportfonds. Op het moment dat sporten weer mogelijk was kwamen zij niet terug uit angst voor besmetting. Kwetsbare jongeren waren moeilijk bereikbaar, omdat scholen dicht waren of de deur gesloten hielden voor externe partijen.

Andere manieren van sporten

Er zijn ook positieve ontwikkelingen te noemen. Veel Amsterdammers hebben hun beweeggedrag verlegd naar andere manieren van sporten, zoals wandelen, joggen, Urban Sports. 63% van de sportende Amsterdammers zegt gebruik te hebben gemaakt van livestreams, waarmee sportaanbieders op vaak heel creatieve wijze hun sport aanboden. De pandemie heeft ook het belang van sport en bewegen voor velen onderstreept, zowel op fysiek als op mentaal gebied.
Om Amsterdammers zoveel mogelijk beweegmomenten aan te bieden hebben we tal van acties ondernomen. Het grote aandeel van sport in Midzomer Mokum is daar een voorbeeld van. Waar dat mogelijk was zijn de activiteiten in de schoolsportprogramma's van binnen naar buiten verplaatst en is er meer wijksport aangeboden.

Tegemoetkoming sportaanbieders

Amsterdamse sportaanbieders van schoolsportprogramma's mochten tijdens de coronacrisis voor niet-geleverde diensten tot 80% van de kosten declareren voor alternatieve diensten als online- of buitenlessen. Daarnaast hebben we regelingen uitgevoerd om de lasten voor sportaanbieders te verminderen. Naast de rijksregelingen die gericht zijn op de reguliere sportverenigingen hebben we financiële ondersteuning geboden aan commerciële sportaanbieders die niet aan de criteria voor de rijksregelingen voldeden. Het ging daarbij om voor Amsterdam belangrijke vormen van "anders georganiseerd sportaanbod", zoals Urban Sports, yoga en vechtsporten.

Agenda Sporten en bewegen

Ondanks de zware wissel die de coronapandemie trekt op Amsterdamse sporters en de sportorganisaties hebben we in belangrijke onderdelen van de agenda grote stappen gezet. De Agenda Urban Sports staat en de uitvoering daarvan is gaan lopen met de Urban Sports Week Amsterdam 2021 in de herfstvakantie. Daarnaast is in de agenda volop aandacht voor de sporten skateboarden, inline skaten, BMX-en, breaken, freerunnen, 3x3 basketbal en straatvoetbal. Tenslotte heeft het Mr. Visserplein (voormalig TunFun) voor de komende vijf jaar een urban sports-bestemming gekregen (met een duidelijke verbinding met kunst en cultuur) en zijn er tal van lokale urban sport-plekken in de stad opgeknapt. Met deze agenda ontwikkelt Amsterdam zich tot een internationale urban sport-stad.

Om racisme, uitsluiting en discriminatie binnen de sport tegen te gaan en de veiligheid en de kwaliteit van sportaanbod te verbeteren voeren we het programma Veilig, inclusief en pedagogisch sterk sportklimaat uit. Amsterdam heeft als eerste gemeente in Nederland basiseisen sociale veiligheid ingevoerd voor alle sportaanbieders waarmee de gemeente een samenwerkingsrelatie heeft.
We hebben het nieuwe Vertrouwenspunt Sport gestart voor sportaanbieders die te klein zijn voor een eigen onafhankelijk vertrouwenspersoon. Sportclubs die hun vrijwilligers (trainers, jeugdleiders) in pedagogisch en didactisch opzicht willen bekwamen, kunnen hierbij (kosteloze) ondersteuning ontvangen om zo voor de meer kwetsbare Amsterdammers een sociaal veilige sport-omgeving te kunnen bieden.

Talentontwikkeling

Topsport Amsterdam faciliteerde in 2021 vanuit haar subsidierelatie met de gemeente samen met NOC*NSF en 7 verschillende sportbonden 18 (Talent) TeamNL programma's binnen 9 verschillende sportdisciplines (het betrof 10 topsportprogramma's en 8 opleidingsprogramma's) . De daaraan verbonden 276 toptalenten en topsporters hebben het afgelopen jaar, met steun van de gemeente voor goede trainingsaccommodaties en professionele begeleiding, fulltime kunnen werken aan hun topsport carrière. In samenwerking met Amsterdamse onderwijsinstellingen van verschillende niveaus (MBO en HBO, in totaal 18 opleidingen uit de regio) werd talentontwikkeling onder Amsterdamse jongeren gestimuleerd . In totaal hebben 1530 studenten de mogelijkheid gekregen ervaring op te doen bij EURO 2020.

Investeringen

Met de investeringen in sport hebben we ook in 2021 de sportinfrastructuur in de bestaande stad doorontwikkeld. Het gaat hierbij om het op peil houden van wat we hebben en het verbeteren, intensiveren en uitbreiden van onze voorzieningen. In 2021 zijn met de investeringen in sport wederom tastbare resultaten geboekt. Zo hebben we twee nieuwe kunstgras hockeyvelden op het weer in gebruik genomen sportpark De Weeren opgeleverd en hebben we het openbare sportpark op Zeeburgereiland in gebruik genomen. De tennisbanen op sportpark De Eendracht zijn volledig gerenoveerd en ook het honk- en softbalveld op sportpark Middenmeer is volledig vernieuwd.

We hebben op sportpark Ookmeer en op sportpark Schellingwoude een voetbal natuurgrasveld omgezet naar kunstgras om zo de bespelingsgraad te bevorderen. Het aantal bespeelbare uren per jaar van een kunstgrasveld is met 1.500 tot 2.000 uur 5 x hoger dan dat van een natuurgrasveld (300 tot 400 uur).

Verduurzaming sportparken en voorzieningen

In 2021 zijn de volgende duurzaamheidsmaatregelen op sportcomplexen doorgevoerd: LED veldverlichting op 21 velden, zonnepanelen op het Velodrome en op sporthal de Weeren, het aardgasvrij maken van de Apollohal en Sporthal de Weeren, aanleg van een innovatief bio-based en waterbergend kunstgrasveld op sportpark Middenmeer en de circulaire vervanging van de sportvloer in het van Hogendorpcentrum en van de wielerbaan van het Velodrome. Op sportpark Ookmeer heeft het Nationale Trainingscentrum Honkbal een groendak gekregen.

Doel 6.1.1

Een rijk en divers sport en beweegaanbod voor alle Amsterdammers.

Bij de vaststelling van de Voorjaarsnota 2021 op 9 juli 2021 heeft de gemeenteraad deze indicator geschrapt. Wel is voor een aantal activiteiten gericht op het stimuleren van sporten en bewegen een indicator opgenomen.

Activiteit 6.1.1.1

We stimuleren sport en bewegen van jeugdige Amsterdammers.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 12 jaar) dat structureel wekelijks sport	79%	49%	81%	68%
2	Percentage jeugdigen (13 t/m 18 jaar) dat structureel wekelijks sport	77%	55%	76%	63
3	Percentage jeugdigen (5 t/m 18 jaar) dat sport via school of naschoolse sport/ naschoolse opvang (exclusief gymles)	18% (2018)	20%	21%	7%

Bij indicator 1 en 2 is de vermindering van sportdeelname een direct gevolg van de maatregelen om corona tegen te gaan. Er was tijdens de verschillende lockdowns minder gelegenheid tot sporten.
Bij indicator 3: Het bereik van schoolsport is tijdens de lockdowns veel minder geweest, door tijdelijke schoolsluitingen maar ook omdat scholen vaak geen externe partners in de school toelieten om de kans op besmetting te verkleinen. Daarnaast kampten scholen met uitval van personeel waardoor lessen moesten worden afgezegd. Omdat deze indicator het schoolsport-aanbod volgt is de verwachting dat dit zich zal herstellen met het wegvallen van de beperkende maatregelen.

Activiteit 6.1.1.2

We ondersteunen en versterken sportaanbieders.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage jeugdigen (5 t/m 18 jaar) dat lid is van een sportvereniging	52%	52%	57%	43%

De terugloop in participatie bij georganiseerde sport is een direct gevolg van het feit sportverenigingen geen continuïteit konden bieden, aangezien zij wisselend helemaal (binnensport) of gedeeltelijk (buitensport / jeugdsport) gesloten waren.

Activiteit 6.1.1.3

We stimuleren sport en bewegen van Amsterdammers met een achterstand of beperking.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage Niet sporters (BBVverplicht)	21% (2017)	23%	25%	27 %
2	Percentage volwassenen dat structureel wekelijks sport	60%	68%	68%	67%
3	Percentage voorzieningen/faciliteiten (toegankelijk) voor gehandicaptensport	n.v.t.	100%	100%	98%

Indicator 1 en 2: Toename van het aantal niet-sporters komt direct door minder aanbod en gebrek aan continuïteit. Punt van zorg in deze terugval is dat uit metingen blijkt dat ouderen en mensen die in lage inkomensgroepen leven oververtegenwoordigd zijn in de groep niet sporters, een trend die door de coronacrisis is versterkt.
Indicator 3: Er zijn 144 sportvoorzieningen/faciliteiten. De mogelijkheid tot aangepast sporten en de toegankelijkheid voor mensen met een beperking is niet volledig aanwezig in een aantal zwembaden. De afwijking van de waarde ten opzichte van de begroting 2021 is te verklaren door aanscherping van de eisen met betrekking tot toegankelijkheid en toegesneden aanbod voor mensen met een beperking. Waar zwembaden niet geheel voldoen aan deze eisen zijn er andere zwembaden met een zorgprofiel in de directe omgeving.

Activiteit 6.1.1.4

We verwerven, ondersteunen en organiseren (top)sportevenementen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Jaarlijks een kwalitatieve sportevenementenkalender met minimaal aantal (top)sportevenementen waarop vanuit begroting sport extra inzet op is gepleegd		26	21	19
2	Minstens één aansprekend topsportevenement per jaar in de categorie WK, EK, of Worldcup, bij voorkeur in een Olympische sport	1	2	1	2

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	21,8	16,6	30,7	28,7	-2,0
Lasten	88,1	78,7	86,7	81,2	-5,5
Saldo van baten en lasten	**-66,4**	**-62,2**	**-56,0**	**-52,5**	**3,5**

Het programmaonderdeel 6.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,5 miljoen. Dit komt (vooral) door lagere baten van € 2,0 miljoen en lagere lasten van € 5,5 miljoen.
Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 28,7 miljoen zijn € 2,0 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere baten door de Specifieke Uitkering Sport (SPUK) (€ 2,9 miljoen). Met ingang van 1 januari 2019 is Sport een vrijgestelde prestatie. Daardoor is geen btw-aftrek meer mogelijk. Voor dit btw nadeel ontvangt de gemeente een SPUK. Door onder andere de coronacrisis is vertraging ontstaan in investeringen in sportvoorzieningen en het uitvoeren van groot onderhoud. Hierdoor zijn de lasten lager dan begroot. De baten uit de SPUK uitkering, die de btw op deze lasten compenseren, zijn daardoor ook lager dan begroot. Dit wordt resultaatneutraal verantwoord binnen het programma.
- Hogere baten doordat sporters ondanks corona bleven sporten (€ 1,0 miljoen). Het gebruik van sporthallen en sportparken was hoger dan verwacht. De schade bij zwembaden bleef beperkt door het openhouden van (buiten)baden. Ook aanpassingen in de inroostering van de zwemlessen die ondanks de corona maatregelen door konden gaan hebben geleid tot minder schade.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 81,2 miljoen zijn € 5,5 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere lasten doordat evenementen niet of in aangepaste door zijn gegaan (€ 3,0 miljoen). Dit kwam door de beperkende coronamaatregelen.
- Lagere lasten door de Specifieke Uitkering Sport (SPUK) (€ 2,9 miljoen). Voor een toelichting verwijzen wij naar de toelichting bij de baten.
- Lagere lasten door minder sportstimulering (€ 0,9 miljoen). De scholen waren een deel van het jaar dicht en lieten ook geen externe partijen toe om in de school activiteiten uit te voeren.
- Lagere lasten door minder schoonmaak en uitbesteed werk (€ 0,3 miljoen). Door coronamaatregelen waren sportaccommodaties tijdelijk gesloten.
- Lagere lasten doordat sportaanbieders minder hebben aangevraagd voor de 1/3 regeling (€ 0,3 miljoen).
- Hogere lasten door coronasteun aan externe sportaanbieders (€ 0,6 miljoen). Dit zijn aanbieders die geen gebruik kunnen maken van rijksregelingen en niet huren van de gemeente.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,4	5,3	4,1	3,6	-0,6
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,5	0,5	0,0
Mutatie reserves	**1,4**	**5,3**	**3,6**	**3,1**	**-0,6**

Onttrekkingen

De onttrekking aan de reserve evenementen is € 0,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat er in 2021 evenementen niet of in aangepaste vorm zijn doorgegaan.

De onttrekking aan de financieringsreserve is € 0,1 miljoen lager dan begroot en lichten we verder niet toe.

Toevoegingen

De toevoeging aan de reserves is gelijk aan de begroting.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Stichting Space	1.727.000	2.048.000
2. Stichting Topsport Amsterdam	982.000	962.000

1. Stichting Space

SpACe exploiteert drie accommodaties in stadsdeel Centrum. De subsidie gebruikt zij voor:

- de onrendabele top op de exploitatie.
- de huur.
- het groot onderhoud.
- uitvoeren van het maatschappelijk programma.

In 2021 heeft SpACe een extra subsidie uit het gemeentelijk noodfonds corona gekregen van € 321.000.

2. Stichting Topsport Amsterdam

Stichting Topsport Amsterdam Is verantwoordelijk voor de uitvoering van het gemeentelijke Topsportbeleid en functioneert als 'front office' voor alle topsport gerelateerde zaken in metropool Amsterdam. Zij biedt talentvolle sporters onder andere een duale carrière, ondersteunt tien topsport-verenigingen actief (niet financieel maar met diensten) en werft en faciliteert topsport-evenementen. Zij heeft businessproposities ontwikkeld en verkocht aan bedrijven, waardoor ook het bedrijfsleven investeert in het verbeteren van ons Amsterdamse topsportklimaat.

De subsidie aan Stichting Topsport Amsterdam was in 2021 nagenoeg gelijk aan de begroting.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Er is onvoldoende investeringsruimte om de maatschappelijke sportvoorzieningen te laten meelopen met de groei van de stad, waardoor geen complete stad gebouwd wordt en te weinig sportaanbod in nieuwe gebiedsontwikkelingen gerealiseerd wordt.	De sportnorm wordt toegepast, zodat wordt ingezet op het bouwen van een complete stad met voldoende sportvoorzieningen. Ook wordt er bij uitbreiding van de stad, middels de sportnorm, een claim gelegd op het aantal m2 voor sport- en beweegvoorzieningen. Bij de groeiopgave van de stad dient het op orde houden van sportvoorzieningen in de bestaande stad evenwichtig betrokken te worden. Binnen de invulling van de beschikbare investeringsruimte voor sport wordt hier rekening mee gehouden.
2. Door de Corona pandemie is er in veel landen ten gevolge van een productiestop voor sommige producten een achterstand in de levering is opgetreden. zoals bij b.v. Aluminium. Dit kan leiden tot vertraging van de oplevering van sportvoorzieningen, nieuwbouw of renovatie, waardoor er langer niet gesport kan worden en kosten voor realisatie kunnen toenemen.	Door spreiding van projecten voor nieuwbouw en renovatie komen we hieraan tegemoet.
3. Vanaf 2024 is er mogelijk minder financiële ruimte voor investeringen en/of beheer en onderhoud accommodaties, omdat de regeling Specifieke Uitkering Sport (SPUK) dan af loopt. Via deze specifieke uitkering compenseert het Rijk de gemeente voor de btw die per 1 januari 2019 niet meer aftrekbaar is op: investeringen in sportaccommodaties (bouw en onderhoud) en de exploitatie van sportaccommodaties.	Landelijke lobby door de gemeenten om deze regeling na 31 december 2023 voort te zetten

Beleidskaders

- Sportvisie 2025 "de sportieve stad' (2016).
- Ruimte voor de stad/Koers 2025 (2015).
- Agenda Topsport en Evenementen (2018), deeluitwerking van de Sportvisie 2025.
- De Bewegende Stad (R&D, 2017).
- Agenda zwembaden Amsterdam (2018).
- Nationaal Sportakkoord (2018). Geeft kaders voor inzet buurtsportcoaches, veilig sportklimaat en gezond gedrag.
- Agenda Sporten en Bewegen in Amsterdam (najaar 2019). Uitwerking voor o.m. het Nationaal Sportakkoord.
- Strategisch Huisvestingsplan Sport (januari 2019), investeringsopgave sportaccommodaties tot 2023.
- Uitvoeringsplan Inclusief Talentenfonds, juni 2020.
- Kunstgrasnota (januari 2020).
- Amsterdam Vitaal en Gezond, 2020 -2024.
- Naar een stad zonder aardgas (vastgesteld november 2016).
- Naar een duurzame organisatie 2020-2030 (2019).
- Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 (maart 2020).
- Amsterdam Circulair 2020-2050 (maart 2020).
- Strategie Klimaatadaptatie Amsterdam (februari 2020).
- Amsterdams Sportakkoord (september 2020).
- Programma Positieve Sportcultuur (najaar 2020).
- Agenda Urban Sports (zomer 2021)

Programma 7 | Portefeuillehouder: wethouders Groot Wassink & Moorman

3.7 Werk, inkomen en participatie

Samenvatting 3.7.1 Inkomensregelingen

- Amsterdammers die geraakt zijn door de maatregelen van de coronacrisis hebben we in 2021 extra ondersteuning geboden. De rijksmaatregel Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (TOZO) is verstrekt en met het programma Veerkracht is duurzame ondersteuning en begeleiding geboden aan ondernemers naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk). Daarnaast is in 2021 de nieuwe regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) uitgevoerd voor Amsterdammers die hun woonkosten niet meer konden betalen vanwege de financiële effecten van de coronamaatregelen.

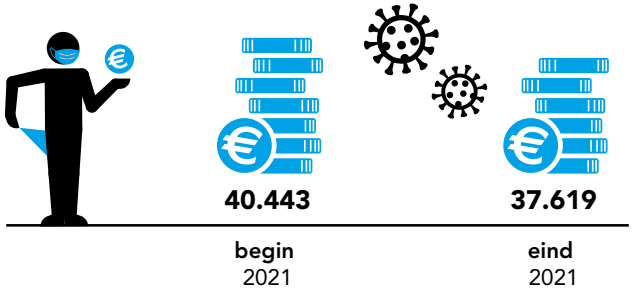

- Ondanks de zeer forse groei van het beroep op bijstand sinds het begin van de coronacrisis, is de omvang van het bijstandsbestand in Amsterdam in 2021 gedaald van 40.443 naar 37.619.
- In het bijstandsbestand is naar verhouding een toename van het aantal economisch daklozen omdat met het wegvallen van inkomsten, oplopende schulden en andere problemen de huisvestingssituatie onder druk is komen te staan.

Samenvatting 3.7.2 Werk, Participatie, Inburgering

- We hebben in 2021 8.173 Amsterdammers begeleid naar betaald werk.
- Er is in de arbeidsmarktregio Amsterdam samen met andere partijen een structuur voor om- en bijscholing ontwikkeld die helpt om werkloosheid en afhankelijkheid van de bijstand te voorkomen - door mensen van werk naar werk te bemiddelen en die kansen biedt voor de ontwikkeling van Amsterdammers met minder perspectief op een reguliere betaalde baan.
- Veel van de mensen die door de crisis hun werk waren verloren en in de bijstand kwamen, zijn daardoor snel weer aan het werk gegaan toen de corona-maatregelen rond de zomer versoepelden, waaronder veel jongeren.

Samenvatting 3.7.3 Armoede en Schuldhulp

- Omdat door de beperkende coronamaat-regelen van een aantal minimaregelingen minder gebruik kon worden gemaakt, is ook op andere wijzen extra ondersteuning geboden aan minima zoals het verhogen van de Individuele Inkomenstoeslag, compensatie voor gestegen woonlasten en voorzetten van het betalen van de internetvergoeding voor schoolgaande kinderen.
- Het aantal meldingen van betalingsachter-standen is gestegen van 24.924 in 2020 naar 29.700 in 2021. Alle Amsterdammers met een betalingsachterstand zijn benaderd. We weten met deze aanpak steeds meer Amsterdammers te bereiken. In 2021 resulteerden de contact-pogingen in 73% van de gevallen in telefonisch of fysiek contact over verdere ondersteuning. In 2019 en 2020 was dit 62% en 70%.
- We zijn van start gegaan met de brede inkomensondersteuning van gedupeerde ouders in de hersteloperatie van de toeslagen-affaire. 4.684 Ouders meldden zich als gedupeerde en 3.777 ouders zijn inmiddels benaderd door de Buurtteams om ondersteuning aan te bieden.

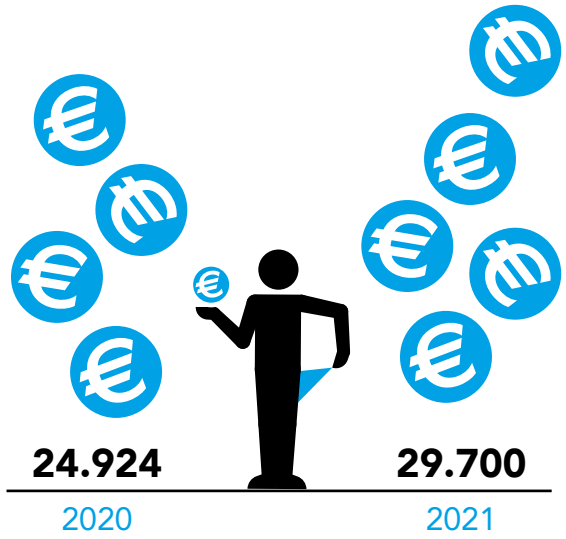

Programma 7 | Portefeuillehouder: wethouders Groot Wassink & Moorman

3.7 Werk, inkomen en participatie

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil JV 2021 Begroting 2021 (NJN)
Baten	1.039,9	620,9	876,4	887,1	10,7
Lasten	1.383,2	1.052,7	1.289,7	1.287,5	-2,2
Saldo	**-343,3**	**-431,8**	**-413,3**	**-400,4**	**12,9**

Het programma 7 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 12,9 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 10,7 miljoen en lagere lasten van € 2,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 887,1 miljoen zijn € 10,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door de hogere bijdrage Rijk voor de verlening van meer aanvragen Tegemoetkoming ondersteuning zelfstandigen (TOZO) dan verwacht (€ 9,4 miljoen).
- Hogere baten van € 4,0 miljoen doordat we een nieuwe inschatting van de te declareren re-integratiesubsidie REACT bij het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben gemaakt. We verwachten deze met redelijke zekerheid te realiseren.
- Hogere baten door de in november ontvangen beschikking van het Rijk, voor hersteloperatie Kinderopvang Toeslagen (€ 1,6 miljoen).
- Lagere baten als gevolg van minder Bijstand voor zelfstandigen (BBZ) dan verwacht en het uitstellen van aflossing en rente op bedrijfskredieten (€ 5,7 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 1.287,5 miljoen zijn € 2,2 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door meer aanvragen Tegemoetkoming ondersteuning zelfstandigen (TOZO) dan verwacht, deze worden gedekt door het Rijk (€ 6,7 miljoen)
- Hogere lasten door de Xaas - investering op de Buurtteams 2021. Hier staat tegenover een onttrekking in programma A, Algemene dekkingsmiddelen (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten door een sterkere dalende trend van het uitkeringsbestand tot aan ultimo 2021 (€ 2,6 miljoen)
- Lagere lasten voor levensvatbaarheid onderzoeken. Er zijn minder aanvragen voor levensonderhoud en bedrijfskrediet daardoor zijn er ook minder levensvatbaarheid onderzoeken uitgevoerd (€ 1,2 miljoen).
- Lagere lasten van € 6,6 miljoen doordat voor diverse activiteiten op het gebied van begeleiding naar werk en participatie minder kandidaten waren dan verwacht, of omdat de activiteiten pas in 2022 kunnen worden uitgevoerd.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	152,0	129,0	145,9	158,2	12,3

3.7.1 Inkomensregelingen

We bieden bestaanszekerheid aan Amsterdammers die niet zelf kunnen voorzien in hun inkomen. Het bieden van verschillende inkomens- en armoederegelingen geeft de burger een financiële basis om mee te kunnen doen en zich in te kunnen zetten voor werk en of participatie.

Belangrijke ontwikkelingen

De coronapandemie had ook dit jaar een enorme impact op de Amsterdamse economie. Meer mensen kregen door de crisis te maken met verlies of vermindering van inkomen. Dit leidde tot extra instroom in de bijstand, onder andere van jongeren en economisch daklozen.

In 2021 hebben we wederom hulp geboden aan ondernemers die werden geraakt door de corona-maatregelen, met name door de uitvoering van de Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (Tozo). Dit jaar zijn in totaal ongeveer 50.000 Tozo-uitkeringen levensonderhoud verstrekt. Per oktober 2021 is de Tozo door het Rijk beëindigd en is voor ondernemers een beroep op het (tijdelijk verruimde) Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz) mogelijk. In het vierde kwartaal zijn ongeveer 5.000 aanvragen voor een Bbz uitkering gedaan, waarvan het grootste deel is toegekend.

Aanvullend is dit jaar de regeling Tijdelijke ondersteuning noodzakelijke kosten (Tonk) uitgevoerd voor Amsterdammers die hun woonlasten niet meer konden betalen vanwege de financiële effecten van de coronamaatregelen. De regeling liep eveneens tot 1 oktober 2021. In 2021 hebben 3.230 huishoudens voor hun woonkosten een tegemoetkoming ontvangen. Van de aanvragers TONK was bijna 80% zelfstandige. Na afloop van de TONK-regeling maakten nog circa 800 huishoudens aanspraak op woonkostentoeslag over de laatste 3 maanden 2021. Hiervoor zijn de voorwaarden tijdelijk versoepeld (ruimere vermogensgrens en geen inspanningsverplichting om goedkopere woonruimte te vinden).

De coronacrisis en de uitvoering van de noodmaatregelen legden een fors beslag op de capaciteit van de gehele WPI-organisatie. Dit had gevolg voor de reguliere dienstverlening en de doelstellingen die in de begroting waren gesteld.

Het programma Veerkracht is in 2021 voortgezet. Het programma biedt duurzame ondersteuning en begeleiding aan ondernemers naar een ander perspectief (ander bedrijf of vast werk) en bij schulden. Daarnaast zijn dit jaar vanuit het programma Meer Kans Op Werk economisch daklozen intensief begeleid en ondersteund in het vinden van werk en woning. Zo'n 50% is door deze intensieve dienstverlening uit de bijstand gestroomd. Dit jaar is het stedelijk beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid gestart waarin WPI, GGD, Zorg en Wonen de handen in één hebben geslagen om dakloosheid integraal aan te pakken. In dit programma zijn acties opgenomen om specifiek ter preventie van economisch daklozen de begeleiding te intensiveren.

Ondanks de gevolgen van de coronacrisis op de economie en de arbeidsmarkt waardoor de omvang van het bijstandsbestand vanaf 2020 sterk steeg, is het bijstandsbestand eind 2021 lager dan bij aanvang van de crisis. De daling van ons bestand is bovendien sterker dan het landelijk gemiddelde wat gezien de financieringssystematiek van de bijstand gunstig is voor de gemeentebegroting.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 7.1.1

Er is in Amsterdam financiële bestaanszekerheid (inkomenszekerheid) voor Amsterdammers die zelf niet (volledig) in hun levensonderhoud kunnen voorzien.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners (BBVverplicht)	794 (2016)	794 (2019)	n.v.t.*	883 (eind 2020)
2	Percentage toekenningen van Bijstand aan huishoudens die <12 maanden eerder een uitkering ontvingen	25,9% (2019)	18,9%	18%	19,6%
3	Ontwikkeling van aantal bijstandsverstrekkingen in Amsterdam loopt in de pas met landelijk (procentpunt)	+2,8%	+0,65%	+1%	-2,43% (t/m november 2021)
4	Percentage kinderen in uitkeringsgezinnen (BBVverplicht)	22,51% (2012)	12%	n.v.t.*	12% (eind 2020)

* Voor de BBV-verplichte indicatoren wordt in de begroting geen streefcijfer opgenomen omdat er door de gemeente niet op kan worden gestuurd.

7.1.1.3

De ontwikkeling van het aantal bijstandsverstrekkingen in Amsterdam verliep gunstiger dan landelijk. In Amsterdam is in de periode januari t/m november de bestandsomvang met -6,27% gedaald. Landelijk is er een daling van -3,84%, een verschil van -2,43 procentpunt. Eind december 2021 is de daling in Amsterdam -6,98%. Er is nog geen CBS-cijfer bekend om dit per einde jaar met landelijke te kunnen vergelijken. Redenen voor de positieve bestands-ontwikkeling zijn onder andere de naar verhouding sterkere groei van de vraag naar arbeidskrachten in de Amsterdamse arbeidsmarktregio, de inspanningen van het Regionaal Werkcentrum (RWC) om de instroom in de bijstand te voorkomen, het programma Veerkracht, en de aanpak binnen het programma Meer kans op werk (MKOW)(zie ook programmaonderdeel 7.2.).

Activiteit 7.1.1.1

We toetsen op rechtmatigheid en verstrekken tijdig.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage binnen 3 weken afgehandelde aanvragen uitkeringen (exclusief bijzondere doelgroepen)	90% (2018)	78,7%	85%	74,4%
2	Minimumpercentage uitkeringen en kredieten dat rechtmatig is verstrekt	99,8% (2013)	99,5%	99%	99,9%

7.1.1.1.1

De gemiddelde afhandelingstermijn is tot oktober dit jaar verder opgelopen, mede als gevolg van de forse inzet op het afhandelen van aanvragen voor noodondersteuning zoals de Tozo. Vanaf medio oktober is door een afname van de aanvragen, de gefaseerde teruggang naar de reguliere organisatie en een aanpassing van de werkwijze een omslag te zien en is het maandelijkse gemiddelde in de laatste twee maanden van 2021 bijna 90%.

Activiteit 7.1.1.2

Ter preventie controleren we waar hoog risico is en we corrigeren actief waar uitkeringen onrechtmatig worden verstrekt, om verdere schulden te voorkomen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage onterechte uitkeringen dat is voorkomen of beëindigd ten opzichte van het klantenbestand	4,7% (2018)	6,8%	2,8%	3,1%
2	Aantal mensen met een uitkeringsschuld als gevolg van teveel verstrekte algemene bijstandsuitkeringen	11.887 (2018)	10.998	10.500	10.814

Activiteit 7.1.1.3

We bieden dienstverlening op maat, waar mogelijk digitaal en we versimpelen de aanvraag van sociale regelingen en bijstand en handelen klachten snel af.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Klanttevredenheid over dienstverlening afhandeling aanvragen bij instroom	6,9 (2015)	7,7 (Q1 2020)	7,7	7,6 (Q3 2021)
2	Percentage klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn	93% (2015)	76,1%	90%	74,8%
3	Aantal klachten dat per jaar binnenkomt	778 (2018)	1.277	790	978
4	Percentage aanvragen dat digitaal binnenkomt	58,8% (2018)	72,4%	62%	63,4%

Indicator 2 en 3: Percentage klachten afgehandeld binnen de wettelijke termijn en aantal klachten dat per jaar binnenkomt. De resultaten lopen achter op wat was beoogd. Het hogere aantal klachten kan deels worden verklaard door het hogere aantal aanvragen (LO, Tozo, Tonk, WKT, BBZ-light) dat is gedaan. We zien vanaf mei een trendbreuk van gemiddeld 107 klachten per maand naar 64 klachten per maand. Daarmee zijn we de inmiddels op koers en kunnen achterstanden worden ingelopen. Het terugdringen en tijdig afhandelen van klachten heeft onze volle aandacht.

Verbonden partijen

Coöperatie Wigo4it

Amsterdam werkt met Den Haag, Rotterdam en Utrecht samen in de coöperatie Wigo4it. In 2020 is de dienstverlening door Wigo4it aan gemeenten teruggebracht tot alleen digitale ondersteuning van de uitvoeringsprocessen van inkomen. In 2021 heeft Wigo4it de digitale afhandeling van de Tozo- en Tonk-regeling mogelijk gemaakt. Wigo4it onderhoudt voorts het systeem voor Inkomensvoorziening, Socrates.

Financiële toelichting

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	1.029,7	613,7	858,0	861,8	3,8
Lasten	1058,6	712,2	917,9	922,5	4,6
Saldo	**-29,0**	**-98,5**	**-59,9**	**-60,7**	**-0,8**

Het programmaonderdeel 7.1 inkomensregeling heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 0,8 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 3,8 miljoen en hogere lasten van € 4,6 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 861,8 miljoen zijn € 3,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 6,0 miljoen bestaande uit:
  - Hogere baten van € 9,4 miljoen door de hogere bijdrage van het Rijk voor de verlening van meer aanvragen Tegemoetkoming ondersteuning zelfstandigen (TOZO) dan verwacht.
  - Lagere baten van € 3,4 miljoen doordat het ritme van aflossing en rente bedrijfskredieten is uitgesteld naar 2022.
- Lagere baten omdat door het gebruik van de TOZO de Bijstand voor zelfstandigen(BBZ) kapitaalverstrekkingen nihil is. Hierdoor is de verrekening met het Rijk (baten financiering BBZ kapitaal) ook minder (€ 2,6 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,4 miljoen in totaal).

Lasten

De totale lasten van € 922,5 miljoen zijn € 4,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door meer aanvragen Tegemoetkoming ondersteuning zelfstandigen (TOZO) dan verwacht, deze worden gedekt door het Rijk (€ 6,7 miljoen).
- Hogere lasten door de Xaas - investering op de Buurtteams 2021. Hier staat tegenover een onttrekking in programma A, Algemene dekkingsmiddelen (€ 1,8 miljoen).
- Lagere lasten door een sterkere dalende trend van het uitkeringsbestand tot aan ultimo 2021 (€ 2,6 miljoen).
- Lagere lasten voor levensvatbaarheid onderzoeken (€ 1,2 miljoen). Er zijn minder aanvragen voor levensonderhoud en bedrijfskrediet daardoor zijn er ook minder levensvatbaarheid onderzoeken uitgevoerd.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen in totaal).

Reserves

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	20,7	32,3	11,0	9,3	-1,7
Toevoegingen reserves	58,1	0,0	9,3	9,5	0,2
Mutatie reserves	-37,4	32,3	1,7	-0,2	-1,9

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur is € 1,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat de bijverdienpremie € 0,5 miljoen minder is zoals aangegeven in programma onderdeel 7.2. Daarnaast wordt er € 1,2 minder onttrokken aan de reserves omdat een groter gedeelte van het programma MKOW in 2021 gedekt wordt uit reguliere middelen. Daarmee blijft er meer ruimte in de reserve om in 2022 de vertraging in te lopen die als gevolg van de coronacrisis is opgelopen.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur is € 0,2 miljoen hoger dan begroot.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De hoogte van het rijksbudget voor de uitkeringsverstrekking is te laag om daaruit alle uitkeringen in de stad te betalen. Vanwege de toekomstige groei van de aantallen bestaat het risico dat ruimte voor andere prioriteiten in het gedrang komt.	Met extra interventies (zoals een ander startproces, samenwerking binnen het Regionaal Werkcentrum, max WW-pilot, banenplannen) beogen we instroom te voorkomen, uitstroom te bevorderen en de landelijke trend te volgen. Amsterdam werkt samen met andere gemeenten aan een voldoende omvang en verdeling van het landelijke uitkeringsbudget. In de meerjarenbegroting wordt voorzien in de jaarlijkse dekking van het tekort ter hoogte van € 8 miljoen in 2021 en verder. Bij tekorten hoger dan € 8 miljoen kunnen we een beroep doen op de Egalisatiereserve Inkomen en Conjunctuur. In het weerstandsvermogen houden we rekening met het opvangen van meerjarige tekorten voor zover die niet vanuit de egalisatiereserve kunnen worden opgevangen.
2. Amsterdam krijgt onvoldoende rijksmiddelen om het beroep op de Bbz light te financieren.	Amsterdam lobbyt bij het Rijk hoe om te gaan met de financiering van de Bbz light.
3. Afbouwen van de samenwerking binnen Wigo4it en het invoeren van een nieuw ICT-systeem voor inkomensvoorziening kan de continuïteit, kwaliteit en beschikbaarheid verminderen.	In 2021 heeft het college besloten alleen nog voor Inkomensvoorziening diensten af te nemen van Wigo4it. Daarmee zetten we de dienstverlening van het primaire proces inkomstenverstrekking voor en waarborgen we continuïteit Voor de vernieuwing van de systemen en klantinteractie bereiden we een aanbesteding voor.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015); dit is de wet die de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand regelt voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben.
- Beleidsregels Participatiewet, Ioaw en Ioaz, hierin wordt op gemeente-niveau uitwerking gegeven aan de spelregels van de Participatiewet.
- Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (2004); dit besluit regelt de financiële ondersteuning van zelfstandige ondernemers.
- Tijdelijke Ondersteuning Zelfstandig Ondernemers (Tozo); een tijdelijke noodmaatregel van het Rijk als aanvullende uitkering voor levensonder-houd, gebaseerd op de Bbz.
- Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (Tonk), een tijdelijke noodmaatregel van het Rijk vanwege de coronamaatregelen, om bij te dragen aan de vaste lasten van ondernemers, zoals woonkosten (tot 1 oktober 2021).
- Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (Now), een tijdelijk noodmaatregel van het Rijk om werkgevers met omzetverlies door de coronacrisis tegemoet te komen.

3.7.2 Werk, participatie en inburgering

We verbeteren de bestaanszekerheid van Amsterdammers door ze te begeleiden naar duurzaam, betaald werk of door ze perspectief op werk te geven.

Belangrijke ontwikkelingen

De coronapandemie heeft ook in 2021 een groot stempel gedrukt op de arbeidsmarktdynamiek. Door de steunmaatregelen van het Rijk konden veel bedrijven hun activiteiten voortzetten. Daardoor is een economische crisis met grootschalige werkloosheid weliswaar voorkomen maar we zagen tot medio 2021 het beroep op bijstand niettemin toenemen. Op het moment dat na de zomer de coronamaatregelen werden versoepeld, groeide de economie explosief. Zo sterk dat de personeelstekorten in enkele sectoren nog groter werden dan in de periode voor de coronacrisis.
Die personeelstekorten zorgen ook voor kansen voor mensen in de bijstand. Veel van de mensen die door de crisis hun werk waren verloren en in de bijstand kwamen, zijn snel weer aan het werk gegaan (waaronder veel jongeren). Voor bijstandsgerechtigden met minder recente werkervaring en een grotere afstand tot de arbeidsmarkt, sluit de vraag van de markt nog altijd niet goed aan bij hun situatie. Toch zijn we erin geslaagd om ook deze Amsterdammers het afgelopen jaar naar betaald werk te bemiddelen. Met als resultaat dat ondanks de dynamiek van de coronacrisis het bijstandsbestand eind 2021 op het laagste niveau was sinds de invoering van de Participatiewet in 2015.

Er is door de gemeente vanaf 2019 sterk ingezet op het vergroten van de kansen op de arbeidsmarkt voor Amsterdamse bijstandsgerechtigden, juist voor mensen met minder perspectief op werk. Met het programma Meer Kans Op Werk is de dienstverlening vernieuwd, verbeterd en geïntensiveerd, vanaf de aanvraag van een uitkering tot de uitstroom. Amsterdammers die een uitkering aanvragen krijgen sneller duidelijkheid over hun inkomenssituatie en krijgen direct op maat gemaakte ondersteuning richting betaald werk. Ook met Amsterdammers die al lang een bijstandsuitkering hebben, hebben we opnieuw gekeken wat hun situatie, kansen en mogelijkheden zijn en of zij met andere instrumenten wellicht wel betaald aan het werk kunnen komen.
Omdat jongeren onevenredig zijn geraakt door de coronacrisis is Meer Kans op Werk uitgebreid met een nieuwe aanpak Jeugdwerkloosheid, Meer Kans op Werk Jongeren. In 2021 is de doelstelling (5.000) voor het begeleiden van jongeren naar werk of naar school ruimschoots behaald.

Daarnaast is het Regionaal Werkcentrum opgestart als reactie op de corona-crisis. Begin 2021 is het Regionaal Mobiliteitsteam (RMT) toegevoegd aan het Regionaal Werkcentrum, waardoor er ook begeleiding aan individuele werkzoekenden kan worden geboden vanuit het Regionaal Werkcentrum. Bovendien zijn er budgetten voor om- en bijscholing en praktijkleren gekoppeld aan het RMT voor zowel werknemers en zelfstandigen als voor werkzoekenden die getroffen zijn door de coronacrisis. Waar deze middelen vooral gekoppeld zijn aan individuele kandidaten, heeft het college ook budget beschikbaar gesteld om te investeren in het versterken van de structuur voor om- en bijscholing die zowel kan zorgen voor preventie van werkloosheid (van werk naar werk) als voor kansen voor de doelgroep met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Al deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat, ondanks de beperkingen van de coronacrisis, nagenoeg alle resultaten in 2021 zijn behaald.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 7.2.1

Amsterdammers die dienstverlening ontvangen van de gemeente doen duurzaam en naar vermogen mee.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en dat door uitstroom naar werk of scholing uitkeringsonafhankelijk is	4.538 (2018)	4.015	4.520	5.410
2	Ontwikkeling van de Instroom in vergelijking met de andere drie G4gemeenten (procentpunt)	-2,4% (juni 2019)	1,5%	0%	-2,0%

Activiteit 7.2.1.1

We begeleiden Amsterdammers duurzaam naar werk, naar scholing of naar participatie.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Totaal aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en is uitgestroomd naar werk	7.506 (2017)	6.173	6.870	8.173
2	Totaal aantal Amsterdammers dat dienstverlening ontvangt van de gemeente en is uitgestroomd naar scholing	1.172 (2018)	1.289	1.200	1.368
3	Percentage statushouders dat binnen drie jaar na instroom in de Amsterdamse Aanpak Statushouders uitstroomt uit de uitkering	49% (2020)	49%	50%	48%
4	Aantal bijstandsgerechtigden dat nog geen uitzicht heeft op betaald werk dat participeert	14.986 (2017)	17.281	18.000	16.017
5	Aantal banen per 1.000 inwoners in leeftijd van 1575 (BBVverplicht)	995,7 (2016)	984,2 (2019)	n.v.t.*	995 (2020)
6	Netto participatiegraad (% mensen tussen de 1567 dat een baan heeft) (BBV-verplicht)	67,5% (2016)	69% (2019)	n.v.t.	68,4 (2020)
7	Percentage werkloze jongeren (1624 jarigen)	1,02% (2015)	2% (2019)	n.v.t.*	3% (2020)
8	Aantal personen per 10.000 inwoners met een lopend reintegratietraject (BBV-verplicht)	349 (2016)	296	n.v.t.*	213 (2019 Q4)

* Voor de verplichte BBV-indicatoren worden in de begroting geen streefwaarden opgenomen omdat er door de gemeente niet op kan worden gestuurd.

7.2.1.1.4

Aantal bijstandsgerechtigden dat nog geen uitzicht heeft op betaald werk dat participeert.
De focus op de doelgroep die binnen een jaar naar werk te begeleiden is, heeft gevolgen voor de begeleiding van bijstandsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Daarnaast hebben hebben de beperkingen als gevolg van de coronacrisis gevolgen voor de beschikbare participatieplekken in de stad.

Activiteit 7.2.1.2

We ondersteunen Amsterdammers op maat om aan het werk te blijven.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage werkende klanten aan wie nazorg is geboden, nadat zij aan het werk zijn gegaan	36% (2019)	48%	30%	38,9%
2	Percentage klanten dat dienstverlening heeft ontvangen van de gemeente en dat duurzaam aan het werk is (% van totale uitstroom naar werk)	87% (2018)	86%	87%	91,5%

Activiteit 7.2.1.3

We vormen een partnerschap en werken samen met werkgevers om een zo goed mogelijke match te bewerkstelligen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal geworven arbeidsplaatsen vervuld	1.932 (2018)	1.276	1.400	1.188

Ook in 2021 zijn we weer nieuwe partnerships met werkgevers aangegaan met kansen voor onze doelgroepen. Gedurende het gehele jaar bleken de uitdagingen toch te groot om de vooraf gestelde doelstellingen te behalen. Hieraan lagen een aantal redenen ten grondslag. Zoals bekend waren er veel vacatures, maar de vacatures sloten vaak niet aan bij de werkzoekenden uit onze doelgroepen. Dat aantal was beperkt. Naarmate het aantal werkzoekenden gedurende het jaar kleiner werd, daalde ook het aandeel werkzoekenden dat daadwerkelijk matchbaar was. Hierdoor werd het steeds lastiger om te matchen. Corona heeft de mogelijkheden om (fysieke) events te organiseren ernstig beperkt, terwijl dat juist vaak een passende manier blijkt te zijn om onze inwoners met de grootste afstand te bemiddelen. Tenslotte heeft Corona ervoor gezorgd dat veel reeds gemaakte matches “on hold” zijn gezet tijdens de laatste lockdown periode.

Verbonden partijen

Stichting Pantar

Pantar heeft de opdracht werk te bieden aan een groot deel van de Amsterdammers met een nog lopende Wsw-indicatie (Wet sociale werkvoorziening). Deze mensen zijn aangewezen op werk onder begeleiding in een groep of 'beschut werk'. In het uitvoeringsbesluit Sociaal Werk is de taak van Pantar bevestigd als uitvoerder van Wsw en als vangnet onder de Participatiewet. Met de oprichting van de Sociaal Werkkoepel kan Pantar zich verder ontwikkelen als een sociale firma.

Financiële toelichting

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	9,7	6,3	17,7	23,0	5,3
Lasten	205,9	216,8	223,5	216,9	-6,6
Saldo	**-196,2**	**-210,4**	**-205,8**	**-193,9**	**11,9**

Het programmaonderdeel 7.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 11,9 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 5,3 miljoen en lagere lasten van € 6,6 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 23,0 miljoen zijn € 5,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 4,0 miljoen doordat we een nieuwe inschatting van de over 2021 te declareren re-integratiesubsidie REACT bij het Europees Sociaal Fonds (ESF) hebben gemaakt. We verwachten deze met redelijke zekerheid te realiseren.
- Hogere baten van € 0,7 miljoen met name door transitievergoedingen ontvangen voor Wsw medewerkers. Hiermee is geen rekening gehouden in de begroting.
- Hogere baten van € 0,4 miljoen onder andere door een bijdrage vanuit het rijk voor nazorg van uitkeringsgerechtigden die uit detentie komen en naar werk begeleid worden.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke
- afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 216,9 miljoen zijn € 6,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten van € 1,5 miljoen door COVID compensatie aan de stichting Pantar Amsterdam. Het rijk heeft in de december circulaire middelen verstrekt voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven. De ontvangst van de middelen zijn verantwoord in programma A, terwijl de uitgave zijn verantwoord in programma 7.
- Lagere lasten van € 1,3 miljoen doordat het rijk in de septembercirculaire middelen heeft toegekend voor het Breed Offensief. Het breed offensief is een brede agenda om de arbeidsmarktkansen voor mensen met een arbeidsbeperking te vergroten. Specifiek op deze middelen heeft in 2021 hier geen realisatie op plaatsgevonden omdat de middelen pas in de septembercirculaire zijn toegekend. De activiteiten voor arbeidsbeperkten zijn in 2021 uit reguliere middelen gefinancierd. De breed offensief middelen worden middels de reserve gemeentefondsmiddelen meegenomen naar 2022.
- Lagere lasten van € 1,2 miljoen door vertraging in het programma Community Wealth Building en Masterplan Zuidoost omdat de aanpak hiervoor pas laat in het jaar bestuurlijk is vastgesteld. Bij het jaarverslag 2021 wordt een verzoek ingediend om de incidentele middelen voor Community Wealth Building en Masterplan Zuidoost door te schuiven naar 2022.
- Lagere personeelslasten van € 0,8 miljoen. Enerzijds is binnen programma 7 gekozen om het aantal leidinggevenden en uitvoerend personeel meer in balans te brengen, met een werkbare span of control voor het aansturen van de uitvoering. Dit leidt tot meer kosten van € 1,2 miljoen in programma B en minder kosten van € 1,6 miljoen in programma 7. Daarnaast zijn er € 0,8 miljoen meer kosten gemaakt door intensivering van dienstverlening aan Amsterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt.

- Lagere lasten van € 0,7 miljoen doordat de loonkosten die Pantar heeft gemaakt voor mensen met een WSW-indicatie lager uitvielen dan verwacht als gevolg van een hogere uitstroom van WSW medewerkers.
- Lagere lasten van € 0,7 miljoen doordat het programma banenplannen wegens de COVID is vertraagd. Deze coalitiemiddelen worden middels de reserve overheveling incidentele coalitiemiddelen meegenomen naar 2022.
- Lagere lasten van € 0,6 miljoen door werkbrigade door lagere instroom van brigadisten. De lagere instroom komt doordat er minder geschikte kandidaten beschikbaar zijn dan verwacht.
- Lagere lasten van € 0,5 miljoen doordat minder mensen gebruik heeft gemaakt van het experiment bijverdienen in de bijstand.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen doordat binnen het programma Meer Kans op Werk een vertraging is ontstaan bij de verbouwing van de jobcenters als gevolg van de coronacrisis.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen met name doordat binnen het programma Meer Kans op Werk jongeren enkele projecten als gevolg van de coronacrisis geen doorgang hebben gevonden conform opzet. Zo heeft het project Startersbeurs, waarbij jongeren tegen een stagevergoeding werkervaring kunnen opdoen, minder jongeren begeleid.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen omdat er onvoldoende projecten ter bevordering van organisatie ontwikkeling zijn gestart vanwege de coronamaatregelen en de reorganisatie binnen het sociaal domein.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,4 miljoen.

Reserves

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	1,1	0,0	0,5	0,5	0,0
Mutatie reserves	**-1,1**	**0,0**	**-0,5**	**-0,5**	**0,0**

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserve Sociaal Werk van € 0,5 miljoen is conform begroting. Er is € 0,5 miljoen toegevoegd aan de reserve Sociaal Werk ten behoeve van transitiekosten 2022 voor de Tomingroep, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) in Weesp en de gemeenten in de Gooi- en Vechtstreek

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. St Vluchtelingenwerk West en M.-Ned	€ 2.293.000	€ 2.288.453
2. St. Dynamo Welzijn	€ 913.863	€ 913.863

1. St. Vluchtelingenwerk West en Midden Nederland

Met het beleidskader 'Vluchtelingen in Amsterdam 2019-2022' heeft het college van b en w besloten Stichting VluchtelingenWerk West en Midden Nederland aan te wijzen als uitvoerder van de maatschappelijke begeleiding van vluchtelingen. Deze subsidie is voor de uitvoering van Maatschappelijke Begeleiding Statushouders 2020.

2. St. Dynamo Welzijn

In 2021 wordt in elk stadsdeel een plan uitgewerkt om de sociale basis en de ontmoetingsfunctie van dagbesteding beter op elkaar af te stemmen. Het doel is het realiseren van een samenhangend en aanvullend ontmoetings-aanbod voor kwetsbare Amsterdammers, zodat zij meer mogelijkheid krijgen om te participeren in de eigen wijk.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Het verloop van de coronacrisis en de impact daarvan op de arbeidsmarkt, is uiterst onzeker.	We monitoren het verloop vanuit het Regionaal Werkcentrum en Werkgevers Service Punt (WSP) en houden zo zicht op de dreigende werkloos-heid, maar ook op kansen op de arbeidsmarkt.
2. De strikte afbakening van de doelgroep voor beschut werk beperkt het aantal plaatsingen. Maar het aantal aan te bieden plekken is wettelijk vastgelegd. Als we deze plekken niet realiseren, blijven mensen in de uitkering. Daarbij is ook de financiering via de Integratie-uitkering Sociaal Domein op langere termijn ontoereikend.	We intensiveren acties om samen met onder andere zorgaanbieders kandidaten te vinden. We maken gebruik van de instrumenten van de Sociaal Werkkoepel en het werkgeversservice-punt om het benodigde aantal plaatsen te realiseren. We bezien de doelmatigheid van het instrument beschut werken. We lobbyen voor een structureel dekkende financiering voor beschut werk

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Het verloop van de coronacrisis en de impact daarvan op de arbeidsmarkt, is uiterst onzeker.	We monitoren het verloop vanuit het Regionaal Werkcentrum en Werkgevers Service Punt (WSP) en houden zo zicht op de dreigende werkloosheid, maar ook op kansen op de arbeidsmarkt.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015); dit is de wet die de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en bijstand regelt voor mensen die weinig of geen andere financiële middelen hebben (waaronder andere uitkeringen). Eind 2019 is de eindevaluatie van de Participatiewet gepubliceerd. De staatssecretaris heeft aangegeven dat de uitkomsten van de evaluatie reden zijn onderzoek te doen naar aanpassingen en verwijst daarbij bijvoorbeeld naar het Breed Offensief en Simpel Switchen in de Participatieketen.
- Wet sociale werkvoorziening (1997); gemeenten kunnen werk onder speciale voorwaarden aanbieden voor burgers die niet mee kunnen doen op de reguliere arbeidsmarkt. De toegang tot deze regeling is met de komst van de Participatiewet gestopt, met behoud van rechten voor huidige deelnemers.
- Banenafspraak en quotumregeling (2013); volgens het Sociaal Akkoord uit 2013 moeten er begin 2026 in totaal 125.000 banen zijn bijgekomen voor mensen met een arbeidsbeperking, waarvan 25.000 banen in de overheidssector (de banenafspraak). Indien deze afspraak niet tot het gewenste resultaat leidt, gaat de quotumregeling in.
- Bouwstenen Doorontwikkeling Sociaal Domein (2018): hierin worden de hoofdlijnen beschreven voor de doorontwikkeling van het sociaal domein; deze zijn ook voor 2019 van kracht.
- Uitvoeringsbesluit Sociaal Werkkoepel (2018); de gemeente wil meer Amsterdammers met een arbeidsbeperking kunnen begeleiden naar werk. We richten daarom een Sociaal Werkkoepel op met bedrijven en sociale firma's. De gemeente voert regie op de samenwerking in de koepel, op voldoende werk en op betere doorstroming naar passend werk.
- Uitwerking Werkbrigade (2016); dit betreft de vorming van een Werkbrigade voor het wegwerken van achterstallig onderhoud, onder andere in ontwikkelbuurten en activiteiten op het gebied van Openbare orde en veiligheid.
- Beleidskader Vluchtelingen in Amsterdam 2019 - 2022: Samen naar duurzame integratie; dit beleidskader richt zich op alle domeinen die betrokken zijn bij participatie en integratie van vluchtelingen: Wonen, WPI, GGD, Onderwijs, Jeugd, Zorg, Stadsdelen, Sport.
- Wet inburgering (2017); in de wet staan de regels over de inburgering van nieuwkomers in de Nederlandse samenleving.

3.7.3 Armoede en schuldhulp

We willen dat iedere Amsterdammer gelijke kansen heeft in de samenleving. Ons doel is het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen, om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten. We bieden perspectief en we verzachten de armoede met armoedevoorzieningen. Voor kinderen en jongeren bieden we een pakket aan regelingen, gericht op meedoen en kansengelijkheid.

Belangrijke ontwikkelingen

Als gevolg van de coronacrisis was het gebruik van de minimaregelingen en de dienstverlening aan Amsterdammers met geldproblemen sterk in beweging in 2021. Door de beperkende maatregelen is het gebruik van regelingen zoals gratis openbaar vervoer en de Stadspas lager dan beoogd. Na de versoepeling van de beperkingen na de zomer, steeg het bereik weer. Met de nieuwe beperkende maatregelen in december kent 2021 in totaal een beperkter gebruik van de minimaregelingen.

Om Amsterdammers zo goed mogelijk te ondersteunen in de coronaperiode zijn eenmalig extra middelen ingezet om de Individuele Inkomenstoeslag te verhogen, is een fonds opgezet om de tandartskosten te betalen voor mensen die dat niet zelf kunnen, hebben we de internetvergoeding nog een schooljaar (2021/2022) voortgezet en zijn extra middelen beschikbaar gesteld om de woonkosten te betalen voor mensen die daar moeite mee hebben. Ook hebben we extra middelen beschikbaar gesteld voor maatschappelijke partners die kwetsbare kinderen in uiteenlopende situaties ondersteunen. Zozorgden we ervoor dat alle Amsterdamse kinderen de hulp krijgen die ze nodig hebben. Ook de kinderen uit gezinnen met een inkomen net boven de armoedegrens of zonder verblijfsstatus.

We zagen dat mensen worstelen met financiële zorgen. Er kwamen veel hulpvragen over inkomen en beginnende geldproblemen, wat onder andere is terug te zien in een toename van de inzet van sociaal raadslieden. Als gevolg van de gewijzigde Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) per 1 januari 2021, waarmee vroegsignalering een wettelijke taak werd van gemeente en vaste lastenpartners, steeg ook het aantal meldingen van betalingsachterstanden van 24.924 in 2020 naar 29.700 in 2021. Alle Amsterdammers met een betalingsachterstand zijn benaderd. Hierbij kregen inwoners met kleine achterstanden (ongeveer 5.000 Amsterdammers) een brief over het ondersteuningsaanbod bij (beginnende) geldproblemen. Bij meldingen over grotere achterstanden (dit betrof ruim 24.000 Amsterdammers) volgt telefonisch contact en/of een huisbezoek. We weten met deze aanpak steeds meer Amsterdammers te bereiken. In 2019 was het bereik 62% en in 2020 70%. In 2021 resulteerden de contactpogingen in 73% van de gevallen in telefonisch of fysiek contact over verdere ondersteuning.

Het aantal gestarte schuldhulptrajecten is in 2021 licht gedaald met 9% ten opzichte van 2020. Dit beeld is ook landelijk te zien (11% daling in het derde kwartaal[1]). Deels zien we dat door de jarenlange inzet op preventie van schulden, minder curatieve hulp nodig is. De daling in dit jaar heeft ook te maken met de start van de Buurtteams in april 2021, waar de dienstverlening schuldhulpverlening en sociaal raadslieden integraal onderdeel van is gaan uitmaken. De doorstroom vanuit de generieke intake naar de meer specialistische hulp bij financiële problemen was niet bij alle Buurtteams direct goed op orde. Andere oorzaken die een rol speelden, zijn de piek in gestarte trajecten vlak voor de start van de Buurtteams en de beperktere mogelijkheden voor spontane fysieke inloop bij financiële spreekuren dit jaar.

Ondersteuning van maatschappelijke initiatieven die voedselhulp verstrekten heeft ook prioriteit gekregen in 2021. Door de voortdurende beperkende maatregelen om de gevolgen van corona binnen de perken te houden, bleven eind 2021 nog 11.000 mensen langdurig afhankelijk van voedselhulp.
Het betrof met name mensen die niet in hun eigen levensonderhoud konden voorzien en niet op een andere manier ondersteund konden worden.
Van deze mensen is 70% ongedocumenteerd.

1 Divosa monitor schuldhulpverlening in coronatijd sep-okt 2021

In 2021 is de gemeente van start gegaan met de brede ondersteuning van gedupeerde ouders in de hersteloperatie van de toeslagenaffaire. In 2021 hebben zich 4.684 ouders als gedupeerde gemeld (dit aantal kan verder oplopen) en 3.777 van hen zijn in 2021 benaderd door de Buurtteams om ondersteuning aan te bieden. De aanpak om alle ouders te bereiken loopt verder door in 2022. De gemeente biedt gedupeerde ouders ondersteuning aan op vijf leefgebieden: schuldhulpverlening, wonen, zorg, gezin en werk. Het benaderen en ondersteunen van ouders gebeurt door de buurtteam-organisaties, in samenwerking met het gemeentelijk Doorbraakteam. Het Rijk vergoedt alle hulpactiviteiten voor gedupeerde ouders. Gemeenten ontvangen hiervoor via een specifieke uitkering (SPUK) een financiële vergoeding gebaseerd op het aantal gedupeerden in de gemeente en de gemaakte kosten.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 7.3.1

Het verkleinen van het aantal Amsterdammers met een laag inkomen dat problematische schulden heeft en/of moeite heeft om rond te komen om zo de kansen voor deze Amsterdammers te vergroten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage huishoudens en personen met een laag inkomen tot 120% van het bijstandsniveau in Amsterdam (Armoedemonitor)	22% (2016)	20%	21%	20%
2	Percentage van de Amsterdammers met een laag inkomen dat moeite ervaart om rond te komen	37% (2014)	34%	34%	33%
3	Percentage van de Amsterdammers met schulden dat daar problemen mee heeft	65% (2017)	63%	64%	63%

Activiteit 7.3.1.1

In samenwerking met partners met veel klanten met een laag inkomen signaleren we het ontstaan van schulden in een vroeg stadium en grijpen hierop in.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het aantal meldingen vroegsignalering en geregelde betalingen dat leidt tot een contact of adviesgesprek	11.000 (2018)	13.700	13.500	16.874

Activiteit 7.3.1.2

We bieden kinderen uit een gezin met een minimuminkomen voorzieningen aan om te kunnen deelnemen aan sport en cultuur en om ondersteund te worden in onderwijsdeelname om zo de kansengelijkheid te vergroten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage minimahuishoudens met kinderen dat met tenminste één kindregeling bereikt wordt	88% (2017)	88%	90%	88%
2	Aantal gebruikte activiteiten door kinderen en jongeren op het gebied van cultuur en sport en onderwijs	104.000 (2017)	114.770	124.000	85.878

7.3.1.2.2 Aantal gebruikte activiteiten door kinderen en jongeren op het gebied van cultuur en sport en onderwijs

Er was een aanloop nodig bij kinderen in gezinnen met een laag inkomen om na het versoepelen van de beperkende coronamaatregelen (juni 2021) weer gebruik te maken van verschillende activiteiten die aangeboden worden via de Stadspas. Deze aanloop zagen we ook bij de samenwerkende partners die het aanbod verzorgen. We zagen met name vanaf augustus dat men de weg weer wist te vinden. Echter aan het eind van het jaar werden er opnieuw beperkende maatregelen genomen.

Activiteit 7.3.1.3

We bieden minimaregelingen aan voor alle Amsterdammers met een laag inkomen met als focus de doelgroep die we nog onvoldoende bereiken: werkende minima.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het aantal unieke gebruikers van de Stadspas	58.000 (2017)	60.569	74.000	53.638
2	Percentage werkende minima in loondienst dat gebruik maakt van minimaregelingen en/of schuldhulpverlening	27% (2016)	33%	41%	34%

7.3.1.3.1

Vanwege de coronacrisis waren dit jaar weinig activiteiten open waar mensen aan konden deelnemen.

7.3.1.3.2

We bieden minimaregelingen aan voor alle Amsterdammers met een laag inkomen met als focus de doelgroep die we nog onvoldoende bereiken: werkende minima.
Ten opzichte van de peildatum 2015 is het bereik van werkende minima in loondienst gestegen. Het percentage bereikte werkende minima is echter lager dan we vanaf het peiljaar hebben ingeschat. Dit is als volgt te verklaren. In de Armoedemonitor uit 2019 en later heeft OIS op basis van een groter aantal minimaregelingen het percentage werkende minima dat gebruik maakt van deze regelingen met terugwerkende kracht opnieuw berekend. Dit heeft geleid tot een lager percentage in het peiljaar. Op basis van dit aangepast percentage geven we een nieuwe inschatting van het bereik in 2021. De Armoedemonitor, die in november 2021 uitkomt, toont de gerealiseerde percentages.

Activiteit 7.3.1.4

Het bieden van schuldhulpverlening aan Amsterdammers met problematische schulden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het percentage klanten dat de doelen uit het schuldhulpplan behaalt	61% (2020)	61%	65%	52%

De begeleiding van Amsterdammers met schulden is door corona-maatregelen bemoeilijkt. Digitale- en telefonische hulpverlening is niet voor iedereen geschikt. Hierdoor zien we meer uitval. Met de buurtteamorganisaties is afgesproken dat zij de groep uitvallers in het vizier houden en periodiek (blijven) benaderen. De succesratio is daarnaast niet accuraat, omdat het resultaat 'financieel redzaam' tot nu toe niet werd meegeteld als succesvol, terwijl dit soms het maximaal haalbare resultaat op dat moment is. Vanaf 2022 classificeren we zowel het resultaat 'schulden duurzaam opgelost' als 'financieel redzaam' als succesvol resultaat. Zo is beter te zien voor welk aandeel van de schuldhulptrajecten uitval een probleem is. De realisatie in 2021 is op het oude systeem gebaseerd en blijft daarom in 2021 achter op de streefwaarde van 65%.

Verbonden partijen

Bij dit programmaonderdeel zijn geen verbonden partijen.

Financiële toelichting

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	0,5	0,8	0,8	2,4	1,6
Lasten	118,7	123,7	148,3	148,1	-0,1
Saldo	**-118,1**	**-122,9**	**-147,5**	**-145,8**	**1,7**

Het programmaonderdeel 7.3 Armoede heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,7 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 1,6 miljoen en lagere lasten van € 0,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 2,4 miljoen zijn € 1,6 miljoen hoger dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Hogere baten door de in november 2021 ontvangen beschikking van het Rijk, voor hersteloperatie Kinderopvang Toeslagen. Daartegenover staan gemaakte lasten dus qua saldo neutraal. (€ 1,9 miljoen)
- Lagere baten doordat er in 2021 geen co-financiering gefactureerd is, vanwege wijzigingen in de wet gemeentelijke schuldhulpverlening rondom meldplicht van huurachterstanden. (€ 0,3 miljoen)

Overige afwijkingen binnen armoedebestrijding zorgen voor hogere baten van € 0,1 miljoen die niet nader worden toegelicht doordat afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,1 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 148,1 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot.

- Hogere lasten vanwege inzet op herstel operatie Kinderopvangtoeslagen. Deze worden gedekt door extra ontvangsten vanuit het Rijk.(€ 1,9 miljoen)
- Hogere lasten PC regeling, met name door de extra refurbished laptopverstrekkingen aan de Cyberbank ten behoeve van de volwassen minima (€ 0,6 miljoen)
- Hogere lasten Kindtegoed in verband met aanpassing instroomaantallen als gevolg van het vervroegen van de startdatum (€ 0,4 miljoen).
- Lagere lasten vanwege verminderde activiteiten als gevolg van de corona-maatregelen bij het project familieschool en bij maatschappelijke initiatieven zoals cultuur en educatie en cultuur participatie minima kinderen, Armoede taal en laaggeletterdheid (€ 1,0 miljoen)
- Lagere lasten door een vertraging bij de oplevering van een nieuw software systeem (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten bij Gebiedsgerichte programma Schuldhulpverlening (€ 0,6) door inzet van menskracht bij de buurtteams voor de herstel-operatie kinderopvangtoeslag waarvoor apart middelen beschikbaar zijn gesteld vanuit het Rijk.
- Lagere lasten Bijzondere Bijstand, met name de Woonkostentoeslag (WKT) is het vierde kwartaal lager uitgevallen als gevolg van minder aanvragen zelfstandigen dan verwacht (€ 0,5 miljoen)
- Overige afwijkingen binnen armoedebestrijding zorgen voor lagere lasten van € 0,2miljoen euro. Hierbij volgt geen nadere toelichting omdat de individuele afwijkingen niet significant zijn.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie*	Primaire begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Buurtteams	25,5 miljoen	30,9 miljoen
2. Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam (FBNA)	0,5 miljoen	1,1 miljoen
3. Het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam	(niet begroot)	0,9 miljoen

* De bedragen komen voort uit de primaire begroting en zijn exclusief de wijzigingen in de na- en voorjaarsnota. Tegenover het deel dat niet is gewijzigd bij de voor-en najaarsnota staan inkomsten van het Rijk (toeslagaffaire).

1. Buurteams

Dit was voorheen de subsidie voor maatschappelijke dienstverleningsinstanties voor schuldhulpverlening en sociaal raadslieden. De Buurteams vormen sinds april 2021 het frontoffice van de schuldenaanpak en ze bieden dienstverlening door sociaal raadslieden. De subsidie is hoger dan de originele (primaire) begroting door:

- de intensivering van de aanpak Vroegsignalering om te voorkomen dat mensen in de schulden komen. Dit is verwerkt in de na- en voorjaars-nota;
- door de hogere inzet op Sociaal Raadslieden voor financieel advies rondom inkomenseffecten als gevolg van de coronacrisis. Dit is verwerkt in de na- en voorjaarsnota;
- door de inzet van de buurtteams voor de brede ondersteuning van gedupeerde ouders in de hersteloperatie van de toeslagenaffaire. Deze is eerder aangegeven bij de toelichting van de baten.

2. Stichting Samenwerking Bijzondere Noden Amsterdam (FBNA)

Het Fonds Bijzondere Noden Amsterdam ontvangt jaarlijks subsidie voor verschillende taken. Naast een witgoedregeling voor Amsterdammers met een defect elektrisch apparaat en een maatwerkbudget zorgt het fonds voorde inzet van gelden vanuit de Amsterdamse samenleving bij bijzondere knelsituaties. De subsidie is hoger dan begroot omdat er in 2021 extra subsidie is verstrekt om Amsterdamse gedupeerden van de Toeslagenaffaire snel en efficiënt te ondersteunen bij het oplossen van financiële knelpunten om een verdere opeenstapeling van problemen te voorkomen.

3. Het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam

In 2021 is ook subsidie vertrekt aan het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Amsterdam, voor het ondersteunen en versterken van lokale initiatieven die noodhulp bieden in de vorm van voedselverstrekking.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Omdat de armoederegelingen open-einde-regelingen zijn, bestaat de kans op zowel een onder- als een overbesteding. De coronacrisis zorgt voor extra onzekerheid over het mogelijke beroep op de regelingen.	Gedurende het jaar zijn de uitgaven nauwlettend gemonitord en heeft bijsturing plaatsgevonden. Zo is een dreigende onderbesteding op bijvoorbeeld Stadspas en OV-regelingen als gevolg van de coronacrisis ingezet voor een hoger kindtegoed en individuele inkomenstoeslag.
2. Risico bestaat dat er door corona een groter beroep wordt gedaan op schuldhulpverlening dan waar wij op dit moment kunnen bieden wat betreft capaciteit en budget. Wettelijk zijn wij verplicht schuldhulpverlening aan te bieden. Bij een groter beroep op schuldhulpverlening dan wij kunnen bieden, zullen er keuzes gemaakt moeten worden over de vorm en omvang van de dienstverlening die wij kunnen bieden.	In 2021 heeft zich geen groter beroep op schuldhulpverlening voortgedaan. Wel hebben we een toename gezien bij Sociaal Raadslieden voor financieel advies rondom inkomenseffecten vanwege de coronacrisis. Het risico blijft wel actueel.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. Omdat de armoederegelingen open-einde-regelingen zijn, bestaat de kans op zowel een onder- als een overbesteding. De coronacrisis zorgt voor extra onzekerheid over het mogelijke beroep op de regelingen.	Gedurende het jaar zijn de uitgaven nauwlettend gemonitord en heeft bijsturing plaatsgevonden. Zo is een dreigende onderbesteding op bijvoorbeeld Stadspas en OV-regelingen als gevolg van de coronacrisis ingezet voor een hoger kindtegoed en individuele inkomenstoeslag.

Beleidskaders

- Participatiewet (2015);
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (2012); deze wet regelt dat burgers bij problematische schulden een beroep op de gemeente kunnen doen voor hulp;
- Kamerbrief Kansen voor alle kinderen (Klijnsma), 20 september 2016: structureel aanvullende middelen voor kinderen in armoede.Rijksbrief Kansen voor alle kinderen (Klijnsma middelen);
- Beleidskader Stad met uitzicht, Amsterdamse Agenda armoede en schulden, 2019-2022;
- Plan van aanpak Werkende minima (2020).
- Op weg naar schuldenrust, beleidskader schuldhulpverlening 2021-2025 (2021);
- Akkoord VNG – Belastingdienst: gemeenten bieden brede ondersteuning gedupeerde ouders; toeslagenaffaire (2020).

Programma 8 | Portefeuillehouder: wethouders Kukenheim & Groot Wassink

3.8 Volksgezondheid, jeugd en zorg

Samenvatting 3.8.1 Basisvoorzieningen

- **Effecten Corona**
  Tijdens de pandemie lag onze focus op het bereiken van kwetsbare Amsterdammers om ze te ondersteunen in basisvoorzieningen en bij psychische problemen. Via bijvoorbeeld het programma Amsterdam Mentaal Gezond (Thrive Amsterdam) hebben we ons gericht op de mentale gezondheid van jongeren tussen de 16 en 24 jaar, op migrantengroepen en werkgevers. Via de jeugdgezondheidszorg is bijvoorbeeld gezocht naar alternatieve manieren om ook tijdens de crisis de vaccinatie-graad te verbeteren. Specifieke, kleinschalige vaccinaties (zoals voor meningokokken en HPV) op locatie was een succesvolle aanpak. Een aantal activiteiten uit het programma Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht (AAGG) kon niet doorgaan vanwege de pandemie en de bijbehorende maatregelen.
  Voor wat betreft het virus zelf verbinden we kwantitatieve cijfers over onder andere besmettingen, testen en clusters met kwalitatieve informatie over de verspreiding van het virus en de naleving van maatregelen in de stadsdelen en regiogemeenten. In ieder stadsdeel is een COVID-preventieteam actief. De GGD en deze teams werken samen om zo de ogen en oren op straat te benutten en preventieve Corona interventies te ontwikkelen en uit te voeren. Samen met onder andere lokale partners, sleutelfiguren en wijkcoaches zijn passende interventies ontwikkeld. We doen ook onderzoek, zowel naar COVID-19 als naar de gevolgen die het heeft op het welzijn en de gezondheid van Amsterdammers.
- **Sociale basis**
  Ondanks Corona, zijn de activiteiten in de Sociale Basis voor de meest kwetsbare bewoners doorgegaan, met inachtneming van de geldende beperkingen. Dat wat niet fysiek kon plaatsvinden, heeft zoveel mogelijk digitaal vorm gekregen. Via Voor Elkaar in Amsterdam is mogelijk gemaakt dat Amsterdammers die hulp nodig hadden en Amsterdammers die een ander wilden helpen, gekoppeld werden.
  Ook hebben voedselinitiatieven en andere vrijwilligersinitiatieven die in de stad ontstonden gezorgd voor een extra vangnet voor de meest kwetsbaren.

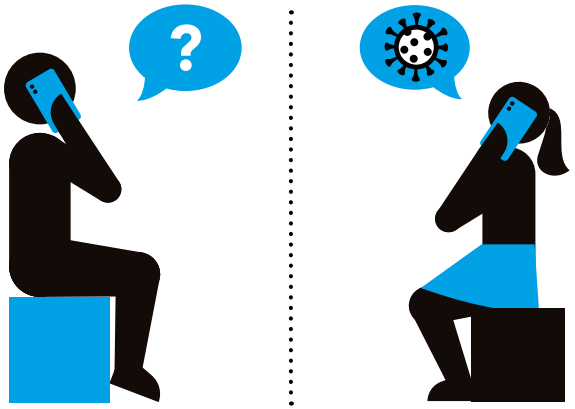

Samenvatting 3.8.2 Wijkteams

- **De start van Buurtteam Amsterdam op 1 april 2021**
  Op 1 april 2021 gaven we het startschot aan "Buurtteam Amsterdam". In zeven stadsdelen startte een buurtteamorganisatie met verschillende buurtteams bestaande uit een coalitie van Maatschappelijke Dienstverlening en aanbieders Ambulante Ondersteuning.

- **Grote toeloop en vindbaarheid**
  In totaal openden we 33 buurtteamlocaties. Daarnaast zijn buurtteammedewerkers geregeld aanwezig op de vele satellietlocaties en locaties van samenwerkingspartners in de wijk. Hiermee zorgden we voor de zichtbaarheid en vindbaarheid van de buurtteams voor Amsterdammers en bevorderden we de samenwerking met partners. Al gelijk na de start kwam een behoorlijke stroom van ondersteuningsvragen naar de buurtteams op gang. Er zijn ruim 7.000 nieuwe ondersteuningstrajecten opgestart tussen 1 april en 1 oktober.

- **Samenwerking**
  Met de start van de buurtteams hebben we een brede transformatie van het stelsel van zorg en ondersteuning in gang gezet, waar we de komende jaren samen met alle betrokken partners op doorbouwen. We hebben een begin gemaakt met het versterken van de samenwerking tussen de buurtteams en hun samenwerkingspartners: de buurtteams en de sociale basis zoeken elkaar regelmatig op, er hebben kennismakingen tussen de buurtteams en Ouder- en Kindteams (OKT) plaatsgevonden, er zijn afspraken gemaakt met de huisartsen en er zijn korte lijnen tussen het buurtteam en inkomensconsulenten en klantbegeleiders die vast deelnemen aan casuïstiekbespreking en waar mogelijk op de buurtteamlocatie werken.

- **Ouder- en Kindteams**
  In 2021 kijken we terug op twee grote ontwikkelingen voor het OKT. Ten eerste hebben we een verzwaring gezien van de doelgroep van het OKT. Enerzijds door de aanvullende opdracht voor gezinnen met multiproblematiek (mede door de overgang van Samen Doen) die zij hebben gekregen en anderzijds door de pilot Intensief Vrijwillige Hulp, waarbij het OKT in twee wijken een aantal gezinnen van de Gecertificeerde Instellingen (GI) heeft overgenomen. Dit gaat om preventieve jeugdbeschermingszaken.

Ten tweede is er veel aandacht uitgegaan naar het kennismaken met de buurtteams op alle niveaus en in alle wijken. Dit is de basis voor een gebiedsgerichte bredere en nauwere samenwerking die in 2022 meer vorm zal krijgen, door onder meer het vormen van een gezamenlijke ontwikkelagenda.
Het OKT biedt net zoals het jaar hiervoor in veel gevallen zelf jeugdhulp en verwijzen slechts in 16% van de gevallen naar (hoog) specialistische jeugdhulp.

Samenvatting 3.8.3 Individuele voorzieningen

➔ **Noodopvang Daklozen**
Tijdens de lockdown-periodes boden we noodopvang aan alle daklozen in Amsterdam, ook aan niet-rechthebbenden. Dit deden we vanwege de aangescherpte maatregelen vanuit het Rijk. Op het hoogtepunt vingen we ruim 550 daklozen op.

➔ **Plan van aanpak Dakloosheid**
Vanuit het landelijk Plan van Aanpak Dakloosheid heeft het Rijk eind 2020 € 47 miljoen toegekend aan Amsterdam voor de aanpak van dakloosheid, de zogenoemde Blokhuismiddelen. Het gaat om incidentele middelen die voor een korte periode beschikbaar zijn. In samenspraak met de zorgaanbieders zijn deze middelen ingezet op maatregelen voor extra ondersteuning van economisch daklozen en mensen op de wachtlijst Maatschappelijke Opvang/ Beschermd Wonen (MO/BW) en op maatregelen ter verbetering van de kwaliteit en innovatie. De inzet op ondersteuning van economisch daklozen bestaat onder andere uit een breed scala aan tijdelijke woonmogelijkheden met lichte begeleiding. Mensen kunnen zo tot rust komen en zelf aan oplossingen werken. Zo zijn in 2021 bijvoorbeeld ongeveer 100 mensen ondergebracht in sloopwoningen en hebben 11jongvolwassenen een kamer gevonden bij een particulier (Onder de Pannen). Om mensen op de wachtlijst MO/BW wonen extra te ondersteunen, kregen ongeveer 300 mensen wachtlijstbegeleiding. Ondanks het ontbreken van een tijdelijke woonplek kunnen mensen zo toch al vooruitgang boeken.

➔ **Hoogspecialistische jeugdhulp en taakgerichte bekostiging**
De tien kernpartners in de hoogspecialistische jeugdhulp hebben in 2021 de taak uitgevoerd binnen de afgesproken financiële kaders. 2021 was het eerste jaar waarin we met 10 kernpartners volgens de taakgerichte bekostiging hebben gewerkt.

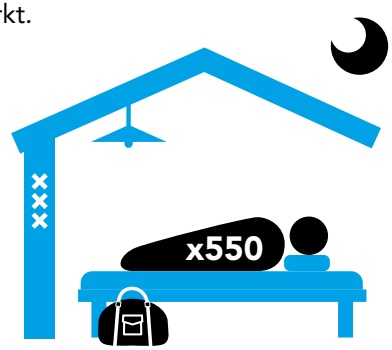

Samenvatting 3.8.4 Diversiteit

➔ **Opening Vrouwenrechtswinkel**
De eerste Vrouwenrechtswinkel is in september 2021 geopend en is gevestigd op de rand van Amsterdam West en Nieuw West. Het is een laagdrempelige plek waar vrouwen juridisch advies in kunnen winnen en waar cultuursensitief wordt gewerkt. Vrouwen kunnen binnenlopen bij het inloopspreekuur of een afspraak maken. Uit de tussenrapportage blijkt dat vrouwen de Vrouwenrechtswinkel nu al goed weten te vinden.

➔ **Campagne 'Kom op Amsterdam'**
In het najaar van 2021 liepen twee deelcampagnes van de brede, normstellende koepelcampagne tegen discriminatie 'Kom Op Amsterdam'. De eerste deelcampagnes was gericht op het tegengaan van discriminatie van lhbtiq+ personen. De boodschap van de campagne was om je uit te spreken als je getuige bent van discriminatie van lhbtiq+ personen, en was gericht op jongeren met een diverse achtergrond. De campagne is verspreid op online kanalen die vooral jongeren bereiken. De tweede deelcampagne richtte zich op de werkvloer, omdat uit onderzoek blijkt dat maar liefst één op de zeven werkende Amsterdammers discriminatie op het werk ervaart (OIS, 2021).

➔ **Allianties Diversiteit en Inclusiviteit**
In 2021 is de nieuwe subsidieregeling Diversiteit en Inclusiviteit voor Allianties Amsterdam 2021-2023 in werking getreden. De kern van de nieuwe subsidieregeling is dat maatschappelijke organisaties partnerschappen vormen op de bestuurlijke prioriteiten van diversiteit en inclusiviteit en hier stadsbreed mee aan de slag gaan. Deze zes bestuurlijke prioriteiten zijn thema's waar de gemeente de komende jaren maatschappelijke impact op wil realiseren: Gendergelijkheid in werk, Zichtbaarheid en Pride, Biculturele lhbtiq+, Antidiscriminatie, Inclusief herdenken en Koloniaal verleden en de doorwerking. De allianties zijn sinds de zomer van 2021 aan de slag met het uitvoeren van hun plannen en activiteiten.

Programma 8 | Portefeuillehouder: wethouders Kukenheim & Groot Wassink

3.8 Volksgezondheid, jeugd en zorg

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil JV 2021 Begroting 2021 (NJN)
Baten	124,0	68,9	177,8	222,6	44,8
Lasten	1.132,9	1.031,1	1.186,7	1.202,3	15,6
Saldo	**-1.008,9**	**-962,2**	**-1.008,9**	**-979,7**	**29,2**

Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg heeft ten opzichte van de begroting een onderbesteding van € 29,2 miljoen. De baten zijn € 44,8 miljoen hoger en de lasten € 15,6 miljoen hoger dan begroot, vooral door (Rijksbijdragen voor) het uitvoeren van coronatesten en het analyseren daarvan door de GGD.

In de programmaonderdelen volgt een toelichting van de financiële afwijkingen groter dan € 0,2 miljoen uitgesplitst naar baten en lasten. Voor programmaonderdeel 8.3 hanteren we voor de financiële afwijkingen een ondergrens van € 1,0 miljoen.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	151,5	131,8	211,8	221,0	9,1

3.8.1 Basisvoorzieningen

De basisvoorzieningen bieden een laagdrempelig preventief aanbod in de gebieden. Iedereen kan meedoen.

Belangrijke ontwikkelingen

Corona

De coronaorganisatie heeft grootschalige capaciteit gerealiseerd om testen, traceren en vaccineren mogelijk te maken. Op het hoogtepunt van de opschaling, medio juni 2021, werkten 2.100 medewerkers voor de corona-organisatie. Sinds de oprichting van Team Corona zijn in Amsterdam-Amstelland ruim 2 miljoen testen afgenomen, meer dan 200.000 bron- en contactdossiers aangemaakt, en bijna 1,8 miljoen vaccinaties gezet.

Na de zomer verschoof de aandacht van een grootschalige vaccinatiecampagne naar een fijnmazige aanpak in wijken en buurten dichtbij onze inwoners. Vanwege de weerbarstigheid van het virus hield Team Corona de capaciteit op peil. In het najaar werd gestart met de boostercampagne en werden op het hoogtepunt 17.000 prikken per dag gezet. Dit was alleen mogelijk met behulp van collega's van de GGD en gemeente Amsterdam, medewerkers uit ziekenhuizen en zorginstellingen, Defensie en tal van vrijwilligers uit onze regio. Inmiddels maakt de GGD zich gereed voor de herhaalprik.
Team Corona heeft zich in samenwerking met partners ontwikkeld tot een betrokken, dynamisch en innovatief team.

Coronapreventie

Om met mensen in gesprek te gaan over vaccineren en testen op corona zijn door het corona preventie team in 2021 interventies georganiseerd. Het ging om open gesprekken met jongeren op MBO scholen, dak en thuislozen, en gemeenschappen in lokale buurthuizen. Deze zijn vaak gekoppeld aan de organisatie van mobiele testunits en vaccinatiemogelijkheden in de buurt. Dit is gedaan om mensen meteen de mogelijkheid te bieden om makkelijk een vaccinatie ter plekke te halen. De inspanningen zorgden ervoor dat bewoners van de regio Amsterdam Amstelland laagdrempelig toegang hadden tot een gesprek met een GGD medewerker over corona. Op grootschalig niveau zijn, in samenwerking met de stad, diverse campagnes opgezet en bijvoorbeeld pakketten met zelftesten uitgedeeld door de gehele regio.

In overleg met collega's van de verschillende afdelingen in de GGD zijn verschillende gemeenschappen en wijken geprioriteerd die binnen de corona aanpak extra aandacht nodig hebben. Met gebruik van het model van het 'gedragsveranderingswiel' onderzochten we wat in een specifieke gemeenschap speelt en wat zij nodig had op het gebied van corona. In samenwerking met de stadsdelen zijn interventies op maat gemaakt die aansloten bij de behoeften van de gemeenschappen en wijken.
Ook via Thrive, een sociale beweging, gestart in 2019, met als doel om de mentale gezondheid van alle Amsterdammers te bevorderen en veerkracht te versterken. In 2021 lag de focus van de activiteiten, mede als gevolg van de coronacrisis, met name op de groep jongvolwassenen.

We zijn eindverantwoordelijk voor de inhoudelijke kwaliteit van de Teststraat, het bron- en contactonderzoek (BCO), de bellijnen voor onder andere burgers en professionals en samen met jeugdgezondheidszorg (JGZ) medisch eindverantwoordelijk voor de uitvoer van het vaccinatieprogramma covid-19.
Het streeklaboratorium leverde door middel van testen een bijdrage aan de bestrijding van de pandemie. Dit was voor alle aspecten, maar in het bijzonder voor personeel en bedrijfsvoering topsport. De hele veiligheidsregio werd niet alleen door het Streeklaboratorium bediend, maar ook door verschillende Amsterdamse laboratoria. De samenwerking is goed verlopen.

Sociale Basis

Corona heeft de kloof tussen kansrijke en kansarme Amsterdammers extra zichtbaar gemaakt. Tegelijkertijd hebben we ook kunnen rekenen op de wendbaarheid van de organisaties in de stad en solidariteit onder bewoners die hierop inspeelden. Zo zijn veel initiatieven ontplooit om Amsterdammers aan elkaar te verbinden, voedselhulp te bieden en te voorkomen dat een grote groep Amsterdammers niet meer mee kan doen in de samenleving en in een neerwaartse spiraal van eenzaamheid of financiële problemen terecht komt.

Doordat veel reguliere activiteiten niet konden doorgaan, was het voor Welzijnscoaches binnen Welzijn op Recept (WoR) moeilijk om Amsterdammers te verwijzen naar aanbod. Zij hebben voor 2021 een andere insteek gekozen. Zij hebben veel Amsterdammers met een verwijzing naar welzijn vanuit de huisarts aan elkaar gekoppeld. Dit heeft tot prachtige verbindingen geleid.

Mantelzorg

We hebben 20 organisaties een subsidie verleend ter ondersteuning van mantelzorgers en (zorg-) vrijwilligers. We organiseerden activiteiten gericht op het ondersteunen van mantelzorgers die iemand verzorgen met complexe problematiek en op deskundigheidsbevordering van professionals die werken met jonge mantelzorgers, ontspoorde mantelzorg door corona en ten behoeve van samenwerking van formele en informele zorg in de GGZ en bij Buurtteams. Corona legt extra druk op de informele zorg, mede door angst voor besmetting van de kwetsbare zorgvrager. Meer dan voorheen worden ondersteuningsactiviteiten nu deels digitaal en deels fysiek aangeboden.

In alle 7 stadsdelen zijn waarderingsactiviteiten georganiseerd op de Dag van de Mantelzorg.

Nota Gezondheidsbeleid 2021-2025

In 2021 is de Amsterdamse nota Gezondheidsbeleid 2021 - 2025: *'Veerkrachtige Amsterdammers in een gezonde stad. Werken aan eerlijke kansen op gezondheid'* tot stand gekomen. Deze nota is in 2021 in afstemming met interne en externe partijen opgesteld en vastgesteld door de gemeenteraad. De overkoepelende ambitie van deze kaderstellende en richtinggevende nota is: Alle Amsterdammers hebben een eerlijke kans om veerkrachtig en gezond op te groeien, te leven en in goede gezondheid ouder te worden. De nota beschrijft de verdere stappen op het verkleinen van de gezondheidsachterstanden in de stad in de komende vier jaar. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor de Amsterdamse jeugd en Amsterdammers in een kwetsbare situatie. Dit doen we vanuit een breed systeemperspectief, omdat de problematiek en zorgen in de stad ook breed en gestapeld (kunnen) zijn. De nota is, ten opzichte van de voorgaande nota's, verbreed naar de inzet op bestaanszekerheden om zowel fysiek als sociaal de maatregelen te nemen die nodig zijn. De afgelopen periode zien we dat de urgentie van inzet op preventie vanuit gemeentebreed draagvlak en eigenaarschap bij strategische partners in de stad wordt gevoeld. Er is daarmee momentum om met domeinoverstijgend, samenhangend beleid in te zetten op een betere gezondheid en betere kansen voor de Amsterdammer. Bij het opstellen van de nota is ervoor gekozen om middels co-creatie de verschillende gemeentelijke directies en programma's te betrekken en om input op te halen vanuit externe stakeholders.

SOA

We werkten aan ons plan om praktisch opgeleide jongeren beter te bereiken. We deden dit met radio spots, en een campagne met filmpjes via social media. In augustus 2021 startte het project dat invulling geeft aan het "Hiv naar nul in Amsterdam in 2026" plan. We richten ons eerst op een aanpak om stigma te verminderen. We speelden een grote rol in de organisatie van het World STI and HIV congress, dat plaatsvond van 14 tot 17 juli (gepland in Amsterdam, maar online gehouden). Er waren meer dan 1.000 deelnemers waaronder, naast beroepsbeoefenaren en wetenschappers, een groot aantal mensen vanuit diverse communities.

Jeugdgezondheidszorg (JGZ)

De JGZ heeft als onderdeel van de Publieke Gezondheidszorg in de Corona periode intensief samengewerkt met collega's binnen de GGD op diverse thema's. Ook hebben we intensief contact gehad met de afdeling Onderwijs, scholen en schoolbesturen over de aanpak en preventie van Corona. Door Corona zij alle jongeren individueel gevaccineerd.

Jongerenwerk

Met Positief Perspectief zijn twee grotere bewegingen in gang gezet, te weten:

- sneller passende hulp
- buurtgerichte versterking van preventie

1. Sneller passende hulp is gerealiseerd door de netwerken rondom jongeren in de wijken, om de scholen en jongerencentra te versterken, waardoor veiligheidsproblematiek eerder wordt gesignaleerd en jongeren sneller kunnen worden geholpen. De geïntegreerde werkwijze hanteren we in meerdere stadsdelen. De reacties hierop zijn positief, dit geldt ook voor de reflecties vanuit de Academische Werkplaats Risicojongeren en het Nederlands Jeugdinstituut. Vanuit de herijking Top400 worden scholen met ernstige schoolveiligheidsproblematiek ondersteund, tevens wordt de kennis van de regisseurs in de wijken ingezet. De expertise van de Top400 wordt hierdoor voor een bredere doelgroep benut, met meer aandacht voor preventie.

2. De versterking van preventie is gerealiseerd door meer jongerenwerk in de meest kwetsbare gebieden, steeds meer op basis van objectief verdeelmodel, en investeren in expertise en kwaliteit. Er wordt daarnaast stevig ingezet op het bereik van meiden, online (seksuele) weerbaarheid en jongerenwerk in scholen, waardoor naast de straat en thuis, het jongerenwerk zijn actiegebied heeft uitgebreid naar school en de online leefwereld. Ook zijn er, onder andere in Zuidoost en Noord, jongerencentra gerealiseerd. Hierdoor wordt kwetsbare jeugd beter en eerder bereikt.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.1.1

De zelfredzaamheid van Amsterdammers wordt vergroot en de kansenongelijkheid tussen Amsterdammers wordt kleiner.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage Amsterdammers dat zich vrijwillig inzet voor de stad	(2017)	39%		17,9%
2.	Percentage eenzame Amsterdammers	(2017)			53%

Activiteit 8.1.1.1

We stimuleren sociale samenhang en participatie van de bewoners in de wijk.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Meten van het bereik (er is overleg met OIS over monitor basisvoorzieningen, deze is er nu nog niet)	n.v.t.			

De monitor basisvoorziening (resultaatmonitor) is er inmiddels maar het bereik bij 8 grote welzijnsinstellingen is nog niet te meten. Deze monitor is in beheer bij MaDi Combiwel.

Op dit moment is men bezig met het organiseren van 1 Sociale Kaart voor Amsterdam.

Activiteit 8.1.1.2

We zorgen voor laagdrempelige activiteiten binnen de sociale basis in de buurt.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	PM; Het monitoren van nabijheid en bekendheid van het aanbod moet vorm krijgen in 2020	n.v.t.			

Er zijn instrumenten ontwikkeld ter ondersteuning van de uitvoering van de sociale basis in de stadsdelen. De kwetsbaarheidsmonitor en de meting draagkracht worden gebruikt als basis bij de analyses om de opgaven per gebied te beschrijven. Ook is de resultaatmonitor sociale basis in ontwikkeling (zie 8.1.1.1).

Activiteit 8.1.1.3

We maken Amsterdam fysiek en sociaal toegankelijk.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal beter toegankelijk gemaakte projecten/ voorzieningen	n.v.t.	22	30	43

In 2021 zijn de voorwaarden van de subsidieregeling gewijzigd en is er ingezet op meer bekendheid onder (culturele) instellingen over de subsidieregeling. Er zijn 17 aanvragen gehonoreerd in 2021. De overige coalitiemiddelen middelen zijn ingezet op 26 projecten en activiteiten van de gemeente die aansluiten op de 10 speerpunten van de lokale inclusie agenda.

Doel 8.1.2

Alle Amsterdammers hebben gelijke kans op gezondheid ongeacht hun sociaal economische status of achtergrond.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage afwijking van gezond gewicht jeugd ten opzichte van het landelijk gemiddelde	5% (2013)	Komt later	5%	Volgt

Activiteit 8.1.2.1

We werken aan de gezondheid van Amsterdammers middels preventieve en curatieve activiteiten.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage vaccinatiegraad (zuigelingen, DKTP basis immuun)	92% (2016)	89,9%	.90%	90,8%

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil Jaarverslag Begroting 2021 (NJN)
Baten	96,4	41,3	154,6	197,0	42,4
Lasten	277,5	230,4	335,0	368,2	33,2
Saldo	**-181,1**	**-189,1**	**-180,6**	**-171,2**	**9,2**

Het programmaonderdeel 8.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 9,2 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 42,4 miljoen en hogere lasten van € 33,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 197,0 miljoen zijn € 42,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Vergoeding door het Ministerie van VWS (€ 38,1 miljoen) in verband met extra werkzaamheden voor Coronataken en het Streeklab (testen en vaccineren).
- Hogere baten bij Jeugdgezondheidszorg (€ 0,5 miljoen) veroorzaakt door een aantal posten zoals: meertaken voor de GR OGZ Amstelland; Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht; inzet voor een AZC; en diverse overige projecten.
- Een voordeel van € 0,3 miljoen door vrijval van een voorziening doordat de afkoop van pensioenen ambulancedossier (overgang GGD Ambulancedienst naar Ambulance Amsterdam uit 2012) lager uitviel dan gedacht.
- Hogere baten van € 0,3 miljoen vanwege een bijdrage van ZonMw voor maatschappelijke diensttijd van jongeren.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 368,2 miljoen zijn € 33,2 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Extra inzet voor Coronataken en bij het Streeklab (€ 34,3 miljoen). Dit is voornamelijk het gevolg van de Delta en Omikron golven in het najaar, waardoor er meer getest en gevaccineerd is. Daarnaast zijn er veel meer testen zijn uitgevoerd in het lab, bijna het dubbele van wat begroot was.
- Lagere lasten (€ 1,5 miljoen) voor stedelijk jeugd- en jongerenwerk. De onderbesteding wordt vooral veroorzaakt doordat de middelen voor het herstelpakket 'Samen uit de Crisis' nog niet volledig zijn besteed in 2021 (€ 1,0 miljoen). Voorgesteld wordt om deze middelen via de egalisatiereserve coalitieakkoordmiddelen door te schuiven naar 2022. Lagere lasten voor de instandhouding van lokale vrijwilligersorganisaties (€ 0,3 miljoen). Lagere lasten (€ 0,2 miljoen) vanwege onderbesteding op het subsidiebudget.

- Lagere lasten (€ 1,2 miljoen) voor de sociale basis door de beperkende coronamaatregelen was het organiseren van activiteiten en bijeenkomsten moeilijker (€ 0,9 miljoen). Lagere lasten door onder andere terugvorderingen van subsidies als gevolg van subsidievaststellingen 2019 & 2020 en het laat beschikbaar stellen van overige middelen sociale basis in 2021 (€ 0,3 miljoen). Ook zijn de lasten lager vanwege vertraging in de uitvoering van het Masterplan Zuid-Oost (€ 0,3 miljoen). Hogere lasten (€ 0,3 miljoen) voor de continuïteit van de noodzakelijke werkzaamheden voor de sociale basis en het gebiedsgericht werken.
- Lagere lasten voor Maatschappelijke dienstverlening (€ 1,1 miljoen) voornamelijk doordat diverse projecten en activiteiten vanwege het coronavirus niet door konden gaan of zijn uitgesteld. Dit betreft onder activiteiten op Welzijn op Recept en Mantelzorgondersteuning.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil
Onttrekkingen reserves	0,9	0,4	0,6	0,6	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	4,5	4,5	0,0
Saldo	**0,9**	**0,4**	**-3,9**	**-3,9**	**0,0**

De onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves zijn conform begroting.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Subsidieregeling Sociale Basis 2021	94,9	94,5
2. Maatschappelijke dienstverlening	3,7	3,1
3. Stichting MEE	4,4	4,4

1. Subsidieregeling Sociale Basis 2021

Vanuit de stadsdelen zijn op de Subsidieregeling sociale basis Amsterdam 2021 ruim 1.000 subsidieaanvragen behandeld. Ongeveer de helft van deze aanvragen betreft doorlopende, periodieke activiteiten, bij de andere helft gaat het om kortdurende activiteiten, veelal met een éénmalig karakter. Subsidies worden verstrekt voor een scala aan activiteiten die gericht zijn op het vergroten van zelfredzaamheid en ontplooiing van de Amsterdammer. Het gaat om laagdrempelige activiteiten in de gebieden van Amsterdam, veelal collectief georganiseerd. Dit gaat zowel om subsidies aan grote instellingen voor bijvoorbeeld welzijnswerk en jongerenwerk, als om kleinere subsidies voor activiteiten van vrijwilligersorganisaties of bewoners, gericht op een specifieke buurt of doelgroep. In 2021 is de Subsidieregeling uitgebreid met de mogelijkheid om subsidies te verstrekken voor het intensiveren op de sociale opgave in ontwikkelbuurten en met de mogelijkheid om subsidies te verstrekken vanuit middelen die via de Provincie of het Rijk beschikbaar worden gesteld voor activiteiten binnen de sociale basis, zoals de Midzomer Mokum Programma's.
We tonen in programma 8 de realisatie van de subsidies voor de hele sociale basis. De laatst vastgestelde begroting voor het totaal is € 94,9 miljoen en betreft dus ook programma's 1, 5, 6 en 7. Hiervan heeft € 78,4 miljoen betrekking op programma 8. In totaal is € 94,5 miljoen aan subsidies verleend (€ 77,9 miljoen in programma 8) in het kader van de regeling sociale basis inclusief de extra middelen van onder andere het Rijk. Ook is in dit bedrag het aandeel van de stadsdelen in de verlening aan stichting MEE meegenomen.

2. Maatschappelijke dienstverlening

Gedurende het eerste kwartaal van 2021 is vanuit de afdeling Zorg subsidie verleend aan de instellingen voor Maatschappelijke dienstverlening (Madi's). De organisaties zetten de subsidie in voor ambulante ondersteuning. Dat is een ondersteuningsvorm aan Amsterdammers met een vraag op het gebied van maatschappelijke zelfredzaamheid. Maatschappelijke dienstverlening werkt op stadsdeelniveau en biedt laagdrempelige ondersteuning en advisering. Het aanbod richt zich op uiteenlopende maatschappelijke hulpvragen. Per 1 april zijn de Buurtteams van start gegaan. Per stadsdeel is een buurtteamorganisatie gestart dat is voortgekomen uit de reeds in de stadsdelen opererende Madi's. De door de afdeling Zorg gesubsidieerde Madi-activiteiten zijn onderdeel geworden van de buurtteamactiviteiten.
In de subsidieverleningen aan de Madi's is ook subsidie voor de medewerkers van Samen Doen opgenomen, omdat deze na het eerste kwartaal gezamenlijk overgingen naar de buurtteams. Hierdoor zijn de subsidies € 0,4 miljoen hoger dan oorspronkelijk begroot.

3. Stichting MEE

Stichting MEE biedt individuele onafhankelijke cliëntondersteuning aan alle Amsterdammers met ondersteuningsvragen. Daarnaast biedt MEE ook cursussen en trainingen zoals Grip op je geld en Algemeen Leefstijl Interventies. MEE heeft specifieke kennis van en ervaring met mensen met uiteenlopende beperkingen. Naast de structurele subsidie aan MEE zijn onder de Subsidieregeling Sociale Basis 2021 nog drie subsidies aan MEE verleend voor in totaal € 0,5 miljoen. Deze worden verantwoord onder Subsidieregeling Sociale Basis 2021.

Risico's en maatregelen

Risico's	Maatregelen
Door maatschappelijke ontwikkelingen rond het rijksvaccinatieprogramma bestaat de kans dat de vaccinatiegraad te laag wordt.	Uitbreiding dienstverlening van aanbod vaccinaties. Volgens het beleidsadvies van VWS actief benaderen van ouders van ongevaccineerde kinderen, een extra oproep aan 16-en 17-jarigen. Daarnaast werken we aan extra communicatie rond landelijke vaccinatiecampagnes. Ook doen we onderzoek naar de redenen achter een eventuele lage vaccinatiegraad. Vaak wordt er in kleinere locaties gevaccineerd in plaats van één grote locatie.
Door krapte op de arbeidsmarkt is het moeilijk om gekwalificeerd medisch en verpleegkundig personeel te vinden en te houden.	Blijven investeren in werving en opleiding voor jeugdartsen en jeugdverpleegkundigen. Vernieuwende wervingsacties uitzetten samen met het vacatureloket en andere partners. Mogelijkheden om secundaire arbeidsvoorwaarden aan te passen om medewerkers die buiten Amsterdam wonen aan te kunnen nemen. Uit het actieplan dat gezamenlijk met werkgevers en koepelorganisatie de Sigra is opgesteld voor personeelstekorten in het hele sociale domein zijn onder andere het Transferpunt Zorg en Welzijn, het Oriëntatieprogramma, Health Experience Centre Slotervaart en het Servicecentrum Onderwijs en Zorg voortgekomen. Onder Amsterdam Vitaal & Gezond, coalitie Arbeidsmarkt en Onderwijs, werden deze en andere projecten verder uitgewerkt met als speerpunten: instroom en behoud, randvoorwaarden voor werkgevers en professionals en anders werken binnen de zorg.
Er zijn onvoldoende middelen om de maatschappelijke voorzieningen te laten meelopen met de groei van de stad, waardoor geen complete stad gebouwd wordt. De prijzen van bouwmaterialen zijn gestegen waardoor aanbestedingen kunnen mislukken/ vertragen. (van toepassing op 8.1, 8.2 en 8.3)	Risico is opgetreden In 2021 is gewerkt aan de voorbereiding voor een nieuw stelsel voor investeringen. Hierbij zijn er voor de begroting 2022 en verder meerjarige investeringsplafonds per investeringsdomein afgesproken, waaronder ook het domein maatschappelijke voorzieningen. Dit plafond is echter onvoldoende om extra ambities zoals duurzaamheid/BENG, gebouwd auto- en fietsparkeren, aanvullende stedenbouwkundige eisen te realiseren. In 2021 zijn er voor een aantal projecten aanvullende middelen toegekend om de gestegen bouwprijzen op te kunnen vangen. Verder zullen In 2022 de richtprijzen voor de Jeugd, Zorg en Basisvoorzieningen worden geactualiseerd zodat deze beter aansluiten bij de actuele ontwikkelingen op de bouwmarkt.
Onder meer het intensieve gebruik van de stad zorgt voor een grote bouwvraag. Geschikte of betaalbare locaties zijn schaars geworden. Als een locatie beschikbaar is, dan kan het gebeuren dat we de planning moeten aanpassen vanwege wijzigingen in de planning van de gebiedsontwikkeling of woningbouwplannen. (van toepassing op 8.1, 8.2 en 8.3)	Risico is opgetreden De voorbereiding en uitvoering van een aantal projecten is vertraagd. Voor een goede inpassing van Maatschappelijke Voorzieningen zijn bij planningswijzigingen in de gebiedsontwikkeling flexibiliteit van investeringsritme en personeel noodzakelijk. Als onderdeel van de uitwerking van het nieuwe investeringsstelsel wordt gewerkt aan meer flexibiliteit in het stelsel met ruimte om hierop in te kunnen spelen. Het onderzoek 'Spanning op de bouwmarkt & Gemeentelijke bouwopgave maatschappelijke voorzieningen' geeft adviezen en werkt de oplossing uit hoe hiermee verder om te gaan. Naar aanleiding hiervan hebben we in 2021 innovatiepartnerschap ingezet voor de ontwikkeling van basisscholen. De gemeente zet het innovatiepartnerschap in om samen met marktpartijen en schoolbesturen minimaal negen duurzame, flexibele en kwalitatief hoogwaardige schoolgebouwen te realiseren. Bekeken zal worden of deze werkwijze ook toegepast kan worden voor andere maatschappelijke voorzieningen.

Beleidskaders

- Nota Volksgezondheidszorg Amsterdam 2017-2020: Preventief verbinden: winst voor Amsterdam en Amsterdammers.
- Wet publieke gezondheid (Wpg).
- Wmo-Verordening (versie 2021), vastgesteld december 2020, geldig vanaf 1 januari 2021. De verordening beschrijft het proces, eisen, voorwaarden, definities rondom de verschillende Wmo voorzieningen.
- Verordening Zorg voor de jeugd Amsterdam, vastgesteld 20 december 2017, geldig vanaf 1 januari 2018.
- Stedelijk kader 2020-2023: Samen vooruit: Op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam en wijzigen van de Verordening op het lokaal bestuur in Amsterdam, vastgesteld in mei 2019.

3.8.2 Wijkteams

De wijkteams werken laagdrempelig en zijn voor preventie en (lichte) ondersteuning. Zij mogen doorverwijzen naar meer en intensievere hulp. Zij spelen een belangrijke rol in het verkleinen van gezondheidsverschillen tussen wijken en helpen om meer kansengelijkheid in de stad te krijgen.

Belangrijke ontwikkelingen

Buurtteams

Vanaf 1 april kunnen Amsterdammers met hun vragen op het gebied van zorg, wonen, werk, geld, meedoen, gezondheid en veiligheid terecht bij een herkenbaar Amsterdams team in de buurt. Per 1 april zijn er 7 buurtteam-organisaties en 33 buurtteams gestart. De buurtteams bestaan uit medewerkers die tot 1 april werkzaam waren als ambulant begeleider, maatschappelijk werker of oud Samen DOEN medewerker. Ook de schuldhulpverleners en sociaal raadslieden maakten vanaf de start onderdeel uit van de buurtteam-organisaties. In de Amsterdamse teams maken ervaringsdeskundigen ook expliciet onderdeel uit van de buurtteams.

In totaal heeft er in 2021 een overdracht plaatsgevonden vanuit zorgaanbieders Ambulante Ondersteuning van ruim 2.700 cliënten en daarbij circa 130 fte personeel. Door de diverse samenstelling van de buurtteams wordt de kennis en expertise die er in de stad aanwezig is, gebundeld en leren de buurtteam-medewerkers van en met elkaar om de Amsterdammer op maat te kunnen helpen. Wat noodzakelijk is voor de nieuwe toegangsrol die de buurtteams ten aanzien van de aanvullende Wmo-voorzieningen krijgen. Deze nieuwe verantwoordelijkheid is in het afgelopen jaar voorbereid en wordt komend jaar geleidelijk ingevoerd, zodat alle partijen in deze nieuwe rol kunnen groeien en Amsterdammers er geen hinder van ondervinden.

Naast het ontwikkelen van de eigen (nieuwe organisatie) stralen de 7 buurt-teamorganisaties ook steeds meer één "Buurtteam Amsterdam" uit. In het belang van zowel de kwaliteit als de herkenbaarheid hebben de buurtteams zich op vele vlakken verenigd, variërend van huisstijl en communicatie tot de werkwijze rondom specifieke (doel)groepen die zich melden.

Tegelijkertijd is er nog veel te doen. De verandering kost tijd, wat tot gevolg heeft dat we opstart problemen zien bij bijvoorbeeld de ondersteuning aan dak- en thuislozen. Ook de krapte op de arbeidsmarkt en mogelijke personeelstekorten, de grote toestroom bij de buurtteams en wachttijden vormen aandachtspunten.

Corona

De coronacrisis is aanleiding geweest om het proces en tijdspad van de ontwikkeling van buurtteams met enkele maanden uit te stellen, wat heeft geleidt tot de start van het buurtteam per 1 april 2021. Ondanks de uitgestelde start heeft Corona impact gehad op de start van de buurtteams. Corona heeft het starten van de buurtteams bemoeilijkt, onder andere bij het inwerken van medewerkers en de teambuilding. Daarnaast is de laag-drempelige toegankelijke functie van het buurtteam soms onder druk komen te staan. Veel van de dienstverlening is voornamelijk op afspraak en digitaal.

Ouder- en Kindteams (OKT's)

In Amsterdam spelen de Ouder- en Kindteam (OKT) een belangrijke rol in de hulp en ondersteuning van Amsterdamse gezinnen. Het OKT biedt onder-steuning bij opgroei- en opvoedingsproblemen, preventie, jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg. Het OKT staat dichtbij de gezinnen en is aanwezig in alle 22 gebieden. Aan alle scholen voor primair en voortgezet onderwijs is een ouder- en kindadviseur, een jeugdverpleegkundige en jeugdarts verbonden.

In 2021 stond het vormgeven van de samenwerking met de buurtteams centraal. De buurtteams werken met huishoudens waar de volwassenen te maken hebben met sociale problemen. De Ouder- en Kindteams werken met gezinnen, waar opvoedings- en opgroeiproblemen zijn. Het doel is om uiteindelijk een samenhangende werkwijze te ontwikkelen voor continuïteit in de ondersteuning van jongvolwassenen en de inzet van domein overstijgende hulp rondom gezinnen met meervoudige complexe problematiek en/of ouderproblematiek en/of bestaanszekerheidsproblematiek In 2021 is er gewerkt aan eerste kennismaking en samenwerkingsafspraken. In 2022

worden er verdere stappen genomen om de gezamenlijke werkwijze verder vorm te geven onder andere door een gezamenlijke ontwikkelagenda. Op deze manier moeten de zorg en ondersteuning in de buurt steeds beter in samenhang worden georganiseerd en gefinancierd.

Het OKT, de buurtteams en de organisaties in de sociale basis moeten goed met elkaar samenwerken. Dit is nodig om te normaliseren waar het kan, en de zelfredzaamheid van Amsterdammers te benutten en te vergroten De OKT's werken wijkgericht en sluiten zoveel mogelijk aan bij:

- De behoeften van de wijken en bij de bestaande voorzieningen van de sociale basis.
- Preventief aanbod zoals het Flexibel preventief aanbod jeugd (FPAJ).
- Andere organisaties (formeel en informeel) in de wijk.

In 2021 hebben we daarbij verder ingezet op de op kwetsbare gezinnen. Dit betekent dat de OKT's het grootste bereik hebben bij de gezinnen en in de gebieden waar de problematiek en de opgaven het grootst is. Dit hebben zij onder andere gedaan door meer inzet en capaciteit in de kwetsbare gebieden neer te zetten.

Het OKT heeft in 2021 zoveel mogelijk zelf hulp en ondersteuning aan ouders en hun kinderen ingezet en heeft, wanneer nodig op tijd de juiste specialistische jeugdhulp erbij gehaald. Het OKT speelt als een van de verwijzers naar specialistische jeugdhulp in 2021 een belangrijke rol in het nieuwe stelsel van (hoog)specialistische jeugdhulp (HSJH). Samen met de partners van de HSJH heeft het OKT in gekeken hoe er verder samengewerkt kan worden in de gebieden.

In 2021 is de opdracht voor het OKT uitgebreid met het ondersteunen van huishoudens/gezinnen met multiproblematiek (complexe problematiek op meerdere leefdomeinen) en ondersteunen zij zelf steeds meer complexe gezinnen.

Vanaf 2021 heeft Veilig Thuis in twee wijken geleidelijk casussen aan OKT overgedragen die niet meer naar de Gecertificeerde Instellingen (GI) gaan. OKT en GI bepalen gezamenlijk in welke casussen de GI hen hierbij ondersteunt. Het is een zorgvuldig proces waar we strak op monitoren en in 2022 wordt er na een uitgebreide evaluatie gekeken hoe we deze ontwikkelingen verder gaan uitrollen.

De overgang van Samen Doen naar en de uitvoering van vrijwillig intensieve hulp door het OKT, betekende een verzwaring van de doelgroep voor het OKT in 2o21; extra deskundigheid en ondersteuning vanuit de veiligheidspartijen wordt verzorgd.

Flexibel preventief aanbod jeugd (FPAJ)

Het Flexibel Preventief Aanbod Jeugd (FPAJ) is een vrij toegankelijk aanbod waar jeugdigen en ouders lichte ondersteuning kunnen krijgen op het gebied van opvoed- en opgroeiondersteuning. Problemen waar ze tegenaan lopen zijn bijvoorbeeld faalangst, ontwikkelingsachterstanden, rouw, gevolgen van vechtscheiding en huiselijk geweld. Via trainingen, workshops en themabijeenkomsten worden ervaringen gedeeld en steun gegeven. Ook zijn er individuele trajecten zoals ondersteuning in de kinderopvang of maatjestrajecten. Het FPAJ is vooral gericht op jeugdigen en hun ouders in kwetsbare situaties met een verhoogd risico en/of bij wie sprake is van beginnende problematiek. Het is bedoeld om te voorkomen dat problemen verergeren. We stimuleren dat jeugdigen en ouders eerder de juiste ondersteuning krijgen en niet pas als de problemen te zwaar zijn geworden waardoor specialistische jeugdhulp of andere vormen van hulp ingezet moet worden.

Het afgelopen jaar heeft corona veel impact gehad op de ondersteuning aan jeugdigen en ouders. Sommige activiteiten van het FPAJ werden aangepast naar online aanbod of werden er kleinere groepen gevormd. Ook is er extra aanbod ingekocht met middelen vanuit het Rijk (VWS), welke specifiek zijn ingezet op het versterken van de mentale weerbaarheid van jeugdigen en ouders. Hierbij lieten de FPAJ-aanbieders zien dat ze snel konden schakelen en hun aanbod konden uitbreiden en aanpassen ten aanzien van de gevolgen van corona. Veel jeugdigen en ouders gaven aan het erg fijn te vinden dat er, op welke manier dan ook, contact was met hun hulpaanbieder.

Hoewel het FPAJ een breed aanbod is, zien we dat er doelgroepen zijn die hier geen gebruik van maken. Omdat het groepen zijn die wel opvoed- en opgroeivragen zouden kunnen hebben omdat ze leven in een kwetsbare situatie, hebben we in 2021 gekeken met de aanbieders en ervaringsdeskundigen hoe we FPAJ beter kunnen inzetten voor deze groep, ofwel: inclusiever kunnen maken. Deze adviezen nemen we mee in de komende inkoop voor preventieve jeugdhulp.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.2.1

Amsterdammers hebben tijdig en adequaat toegang tot hulp en ondersteuning.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal Amsterdammers met een ondersteuningsplan bij een buurtteam	(2021)	n.v.t.	0-meting	8.176
2.	Cliëntervaringsgegevens ten aanzien van vindbaarheid buurtteams*	(2021)	n.v.t.	0-meting	
3.	Cliëntervaringsgegevens ten aanzien van snelheid waarmee men geholpen werd bij het buurtteam*	(2021)	n.v.t.	0-meting	

8.2.1.1 Aantal Amsterdammers met een ondersteuningsplan bij een buurtteam

Bij deze doelindicator meten we hoeveel Amsterdammers ondersteuning van het buurteam ontvangen op 31 december van het desbetreffende jaar. Het aantal op 31 december 2021 betreft de 0-meting. Op basis hiervan zullen bij de Begroting 2023 streefwaardes worden voorgelegd.

Activiteit 8.2.1.1

We organiseren Ouder en Kindteams in alle gebieden en op alle scholen.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage bereik van zuigelingen door de jeugdgezondheidzorg	99,1% (2017)	92,2%	≥ 95%	98,9%
2.	Aantal jeugdigen (en hun ouders) met jeugdhulp en Opvoed- en opgroeiondersteuning door Ouder- en Kindteams	15.904 (2016)	12.458	≥16.000	11.075

8.2.1.1.2 Aantal jeugdigen (en hun ouders) met jeugdhulp en Opvoed- en opgroeiondersteuning

Het bereik onder jeugdhulp en opvoed- en opgroeiondersteuning is minder geworden. Mogelijk ligt een verklaring in de effecten van corona-maatregelen (minder aanbod op scholen) en dat het Mbo-jeugdteam niet langer bij het OKT hoort, wat invloed heeft gehad op het bereikcijfer.

Activiteit 8.2.1.2

We bieden in aanvulling op het aanbod van de Ouder en Kindteams flexibel preventief jeugdaanbod.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal jeugdigen en ouders die bereikt zijn met FPAJ	27.195 (2018)	21.710	28.572	21.825

8.2.1.2 Aantal jeugdigen en ouders die bereikt zijn met FPAJ

Net als in 2020 vallen de cijfers van het bereik in 2021 lager uit dan verwacht. De voornaamste reden is opnieuw de coronamaatregelen waardoor veel geplande activiteiten op bijvoorbeeld scholen en in de kinderopvang niet uitgevoerd konden worden. Wel is er vaak alternatief aanbod ingezet dat niet altijd in de monitor ingevuld kon worden. Zo hielden veel aanbieders wel contact met hun cliënten door regelmatig te bellen of online contact te hebben.

Activiteit 8.2.1.3 is vervallen (bij Begroting 2021).

Activiteit 8.2.1.4

De buurtteams Amsterdam bieden laagdrempelige en integrale ondersteuning

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal Amsterdammers dat voor het eerst een ondersteuningsplan heeft bij een buurtteam (instroom)	2021	n.v.t.	0-meting	11.937
2.	Aantal Amsterdammers waarvoor het ondersteuningsplan bij het buurtteams wordt afgesloten of de ondersteuning uitsluitend nog uit regievoering bestaat (uitstroom)	2021	n.v.t.	0-meting	4.246

In 2021 hebben 11.937 Amsterdammers voor het eerst ondersteuning van het buurtteam ontvangen. De aantallen voor in- en uitstroom van Amsterdammers betreffen 0-metingen. Bij de Begroting 2023 zullen streefwaarden worden voorgelegd.

Activiteit 8.2.1.5

We organiseren de toegang tot WMOvoorzieningen.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal en % toeleidingen van Amsterdammers naar aanvullende Wmo ondersteuning door de buurtteams	2021	n.v.t	0-meting	434/3,6%
2.	Aantal en % Amsterdammers dat via zelf melding of andere verwijzers is toegeleid naar aanvullende Wmo ondersteuning	2021	n.v.t	0-meting	n.n.t.b.

8.2.1.5.1

De instroom in ambulante ondersteuning in de periode april-december 2021 bedroeg 434 Amsterdammers. Dat is 3,6% van de totale instroom bij de buurtteams. Het betreft een 0-meting. Bij de Begroting 2023 zullen streefwaardes worden voorgelegd.

Verbonden partijen

Stichting Ouder- en Kindteams Amsterdam

De stichting houdt zich bezig met het opzetten, ontwikkelen en in stand houden van ouder- en kindteams. Die bestaan uit professionele zorgverleners die zich richten op nulde- en eerstelijnszorg. Hieronder vallen het signaleren van zorgbehoefte, zelf jeugdhulp bieden en het doorverwijzen naar tweedelijns zorgaanbieders vanuit onze (wettelijke) verantwoordelijkheid.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil Jaarverslag Begroting 2021 (NJN)
Baten	1,7	0,0	0,1	0,8	0,7
Lasten	60,6	86,0	85,7	85,6	-0,1
Saldo	**-58,9**	**-86,0**	**-85,6**	**-84,8**	**0,8**

Het programmaonderdeel 8.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,8 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 0,7 miljoen en lagere lasten van € 0,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 0,8 miljoen zijn € 0,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten voor MBO Jeugdteams (€ 0,7 miljoen). Betreft de vergoeding van vier MBO-colleges voor inzet van meer adviseurs van de Ouder- en Kindteams. Hiertegenover staan hogere uitgaven.

Lasten

De totale lasten van € 85,6 miljoen zijn € 0,1 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor Buurteams (€ 1,0 miljoen) doordat: de lasten voor de transitie Buurtteams dit jaar lager waren dan ingeschat (€ 0,4 miljoen); de programmakosten lager zijn uitgevallen omdat er minder kosten zijn gemaakt voor communicatie en bijeenkomsten wegens de coronamaatregelen (€ 0,4 miljoen); de lasten voor informatievoorziening lager uitvielen (€ 0,2 miljoen). Een deel van de transitie schuift door naar 2022.
- Hogere lasten voor MBO Jeugdteams (€ 0,7 miljoen). Op vier MBO-colleges zijn meer adviseurs van de Ouder- en Kindteams ingezet. Deze uitgaven zijn vergoed door de scholen.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Buurtteams Amsterdam	26,2	26,2

1. Buurtteams Amsterdam

De buurtteams Amsterdam zijn volgens planning op 1 april 2021 gestart. Het subsidiebedrag betreft het aandeel voor de taken vanuit het programma Volksgezondheid, Jeugd en Zorg voor de periode 1-4-2021 tot en met 31-12-2021 van € 23,1 miljoen euro, aangevuld met een incidentele subsidie van € 3,1 miljoen euro voor opstart- en transitiekosten. Het aandeel subsidie voor de taken integrale Schuldhulpverlening en Sociaal Raadsliedenwerk is opgenomen in het programma Werk, Inkomen en Participatie, onderdeel Armoede. Gedurende het jaar is er intensief contact geweest met de buurtteam-organisaties en is de voortgang nauwlettend gevolgd.

Het aandeel voor integrale schuldhulpverlening en sociaal raadsliedenwerk staat in programma 7, Werk, Inkomen en Participatie.

Risico's en maatregelen

Risico	Beheersmaatregel
De vorming van de buurtteams Amsterdam is onderdeel van de vernieuwing van het sociale stelsel in Amsterdam. De teams vormen de spil in het stelsel en zijn voor een groot deel bepalend voor het succes ervan. Tegelijk zijn het startende organisaties, die een nieuwe werkwijze moeten aannemen en ontwikkelen. Wanneer de partijen er niet in slagen dat gecombineerd tot een goed einde te brengen, kan dat effect hebben op de dienstverlening aan de Amsterdammers en de omvang van de lasten.	Om dit risico te beheersen zijn in de subsidie-regeling verschillende randvoorwaarden en eisen benoemd, wordt voortgang en doelrealisatie nauwgezet gemonitord en wordt het contract-management stevig ingevuld. De buurtteams zijn in 2021 gestart, de overdracht van cliënten vanuit Ambulante Ondersteuning is naar wens verlopen en alle Amsterdammers kunnen terecht bij Buurtteams Amsterdam. Tegelijk zien we dat de transitieopgave groot en ambitieus is. De werkelijke impact op de Amsterdammer, personeel, ketenpartners en werkwijzen komt in de praktijk pas echt goed naar voren. De transitie is dan ook niet afgerond in 2021, maar loopt door in 2022. Gemeente en Buurtteams Amsterdam trekken hierin gezamenlijk op. Er is in nauwe samenwerking een jaarplan gemaakt om de transitie en transformatie te kunnen monitoren en verder vorm te gegeven.

Beleidskaders

- Aanbestedingsleidraad Flexibel preventief aanbod jeugd, 2018
- Koersbesluit om het kind, 2014
- Hoofdlijnenbesluit inrichting Buurtteams Amsterdam (september 2019)
- Uitvoeringsbesluit Buurtteams Amsterdam (januari 2020)
- Subsidieregeling Buurtteams Amsterdam (juni 2020)
- Verordening Zorg voor de jeugd Amsterdam, vastgesteld 20 december 2017, geldig vanaf 1 januari 2018.

3.8.3 Individuele voorzieningen

De maatschappelijke ondersteuning biedt meer intensieve hulp en begeleiding. Zo kunnen ook de kwetsbare Amsterdammers zo veel mogelijk in een normale omgeving, thuis of in hun buurt, mee doen.

Belangrijke ontwikkelingen

Effecten corona

Opnieuw hadden de coronamaatregelen effect op de wijze waarop we Amsterdammers konden begeleiden. Het verschil ten opzichte van 2020 is dat aanbieders in 2021 ervaring hadden met de omgang met corona. De impact was voor de producten Aanvullende Individuele Ondersteuning (AIO) en Hulp bij Huishouden (Hbh) beperkt. Aanbieders Dagbesteding hadden meer te maken met de beperkende maatregelen doordat zij minder cliënten tegelijk konden ontvangen en doordat cliënten niet wilden of durfden te komen. Aanbieders speelden daarop in met kleinere groepen, meer locaties en gespreide activiteiten. In de loop van 2021 trokken de deelnemersaantallen weer aan.

Voor Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen (MOBW) gold dat we noodopvang hebben geboden aan alle dak- en thuislozen, ook niet-rechthebbenden, gedurende de dag en nacht naar aanleiding van de richtlijn ‘opvang dak- en thuisloze mensen’ van het ministerie van VWS. We verruimden de openingstijden van de inloopvoorzieningen en hebben daarnaast gezorgd voor isolatie- en quarantaineplekken voor mensen die niet in de eigen omgeving terecht konden. Voor de MOBW-locaties in de stad hebben we maatregelen getroffen om veilig te kunnen verblijven en werken. Voor economisch daklozen boden we de mogelijkheid om vrijstaande hostelkamers te huren. Deze waren beschikbaar door de afgenomen toeristenstroom.

Ten aanzien van huiselijk geweld en kindermishandeling gold dat het aantal noodbedplaatsingen tijdens de lockdown in de winter 2020-2021 sterk terug-liep. Dit aantal kwam vanaf het voorjaar weer op het oude niveau. Via een online social mediacampagne en een videoboodschap van de burgemeester is extra aandacht besteed aan de spanningen die in huis mogelijk vaker opliepen en aan de mogelijkheid om hulp te zoeken via Veilig Thuis, de Ouder en Kindteams of de huisarts.

In het kader van de coronasluitingen heeft het prostitutie maatschappelijk werk ondersteuning geboden bij de aanvraag van inkomensvoorzieningen en toeleiding naar (tijdelijk) ander werk. Om ook sekswerkers in een kwetsbare positie te bereiken is er intensieve inzet geweest van online en fysiek veldwerk.

Het aantal gemaakte ritten met het Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) liep in 2021 sterk terug, met name rondom de strengste maatregelen in het begin van 2021. Voor de hulpmiddelen en voorzieningen zijn de verstoorde markt, waardoor de toelevering van onderdelen langer duurt, en de stijgende grondstofprijzen aandachtspunten.

Maatschappelijke Ondersteuning

Na de intrekking van de aanbesteding voor de producten AIO (de meest specialistische 16% van de huidige Ambulante Ondersteuning (AO), Dagbesteding en Hbh heeft een evaluatie plaatsgevonden. AIO en Hbh zijn vervolgens opnieuw aanbesteed, omdat daarvan werd geoordeeld dat er betrekkelijk kleine wijzigingen nodig waren ten opzichte van de ingetrokken aanbesteding. Voor Dagbesteding is meer tijd nodig; daarvoor is het proces vastgesteld waarmee in 2022 zal worden aanbesteed.

De komst van de buurtteams per 1 april 2021 heeft effect gehad op de toegang: alle AO-aanvragen en alle aanvragen voor meerdere voorzieningen gaan nu via het buurtteam, en er is een start gemaakt in de samenwerking tussen Dagbesteding-aanbieders en buurtteams in de toegang. Ook zijn de buurtteams begonnen met de uitvoering van (niet-specialistische) AO: een groot aantal cliënten is van AO-aanbieders naar buurtteams overgegaan. De overdracht van deze cliëntengroep zal in 2022 worden afgerond.

De instroombeperking die eind 2020 is ingesteld voor Hbh is in 2021 voortgezet, met een groeiende wachtlijst en een toenemende wachttijd als gevolg. Daardoor worden alleen urgente cliënten direct geholpen en andere

cliënten op een wachtlijst geplaatst. Sinds 1 april worden er cliënten van de wachtlijst opgenomen, maar in een lager tempo dan dat er nieuwe cliënten bijkomen.

Maatschappelijke Opvang/Beschermd Wonen (MOBW)

Met behulp van de Taskforce MOBW hebben we afspraken gemaakt om jongvolwassenen versneld uit te laten stromen vanuit Jeugdhulp naar MOBW. Hiermee wordt de inzet van verlengde jeugdhulp afgebouwd en ontvangen jongvolwassenen zorg die passend is bij de situatie en de ontwikkelvragen van de jongvolwassene.
In 2021 is het beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid 'Een nieuwe start' door de raad vastgesteld. Deze aanpak is integraal ontwikkeld om het probleem rondom (dreigende) dakloosheid zo vroeg mogelijk en binnen verschillende domeinen aan te pakken.
Sinds de start van de Buurteams in 2021 kunnen economisch daklozen lokaal ondersteuning krijgen. Hierbij wordt intensief samengewerkt met De Regenbooggroep en ketenpartners. Deze vorm van ondersteuning is nog in ontwikkeling.
In 2021 zijn de voorbereidingen op een nieuwe aanbestedingsprocedure voor MOBW gestart.

In 2021 is de afbouw van het aantal plekken noodopvang gezinnen naar 200 in gang gezet. Om dit te bereiken zijn de toelatingscriteria voor zelfredzame gezinnen aangescherpt en is het toegangsproces verbeterd. Eind 2021 stond de teller op 210 plekken. Kwetsbare gezinnen met een beschikking voor de maatschappelijke opvang hebben altijd recht op opvang.

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, vrouwenopvang

De 6 gemeenten in Amsterdam-Amstelland hebben in 2021 volop ingezet op de uitvoering van de Regioaanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2020-2024, 'Veiligheid voor elkaar'. Deze aanpak bestaat uit drie speerpunten:

1. We willen dat inwoners signalen van geweld herkennen. En dat zij er over durven en kunnen praten met betrokkenen en professionals. Zo kunnen we geweld eerder voorkomen of stoppen.
2. Professionals krijgen meer handvatten om risicosignalen te herkennen en ernaar te handelen.
3. Professionals werken integraal samen om geweld in het gezin of in relaties te stoppen en duurzaam op te lossen.

Het aantal meldingen bij Veilig Thuis is ongeveer gelijk gebleven ten opzichte van 2020, toen voor het eerst in jaren sprake was van een stabilisatie van meldingen. De politie is nog altijd de grootste melder. Een groter aandeel meldingen is afkomstig van professionals, anders dan politie. Burgers weten Veilig Thuis steeds beter te vinden voor adviesvragen. Mogelijk heeft de nieuwe chatfunctie, die ook in de avonduren beschikbaar is, hier een positieve invloed op gehad.

Inspectietraject Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd

Sinds 2o19 is door de Inspecties aangegeven dat de gecertificeerde instellingen (GI) niet in staat zijn om de kinderen voor wie een maatregel voor kinderbescherming of jeugdreclassering is opgelegd voldoende te beschermen. Dit is een landelijk probleem. In hun rapport van juli 2021 gaven de inspecties aan dat Jeugdbescherming regio Amsterdam voldoet aan de vereisten die aan een GI w0rden gesteld, maar dat de beschikbaarheid van specialistische jeugdhulp voor deze doelgroep nog een probleem is. Zij heeft daarom de uitvoeringspartijen onder verscherpt toezicht gesteld. VWS en J&V hebben de gemeenten Intensief bestuurlijk Toezicht opgelegd. In de regio Amsterdam-Amstelland werken de zorgpartijen en de gemeenten samen aan oplossingen en zij doen dat in samenwerking met de andere regio's in Noord-Holland.

Blijvend Veilig

Sinds 2019 is in Amsterdam-Amstelland een integrale werkwijze ontwikkeld door de zorgpartijen die huishoudens (0-100) waarin Huiselijk geweld en/of kindermishandeling speelt, begeleiden. Elementen van het werk van de gecertificeerde instellingen, Veilig Thuis, Raad voor de Kinderbescherming en Blijf Groep worden in enkele wijken uitgevoerd door het integrale team Blijvend Veilig. Voor gezinnen en huishoudens betekent dit dat zij niet meer door een keten van instellingen worden geholpen, maar door één vast duo van professionals. Het aantal teams zal de komende jaren worden uitgebreid. Hoe en in welk tempo dat wordt vormgegeven is mede afhankelijk van landelijke besluitvorming. Blijvend Veilig is één van de zes landelijke proeftuinen ter voorbereiding op de invoering van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming.

AOV

In zomer 2021 is de Toekomstvisie Sociaal Vervoer vastgesteld. We zetten de weg in naar meer inclusief vervoer en minder AOV. Voor Amsterdammers met een complexe vervoersvraag blijft het AOV onveranderd rijden.
Tevens is in 2021 het AOV opnieuw aanbesteed met daarin aandacht voor de transitie van AOV naar OV. Op 1 augustus 2022 zal volgens de nieuwe aanbesteding gereden worden.

Specialistische jeugdhulp

In vrijwel heel het land staat de financiering van deze hulp onder druk. Amsterdam heeft om die reden versneld de contractering van de hoogspecialistische jeugdhulp aanbesteed, zodat per 1 januari 2021 nieuwe contracten zijn afgesloten. In deze contracten zijn nieuwe afspraken gemaakt over de doorontwikkeling van het jeugdstelsel, de transformatie van de zorg en de financiële beheersbaarheid gemaakt. Het aantal partners dat deze zorg uitvoert is teruggebracht naar tien zodat we in werkelijk en overzichtelijk partnerschap kunnen werken kan aan deze doorontwikkeling. De tien partners kregen een vast bedrag (lumpsum) waarmee ze de doorverwezen kinderen en jongeren helpen.
In 2021 keken we scherp naar de grenzen van de Jeugdwet. Vanuit de constatering dat veel jongeren die eigenlijk onder de ZvW, Wlz of Wmo vallen vaak langere tijd binnen de Jeugdwet vallen. Daarom werkten we aan doorstroom waar mogelijk. Met als doel de beperkte middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten. De overgang vanuit de jeugdzorg naar MO/BW is in 2021 verbeterd.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

In Amsterdam daalt het aantal gezinnen dat de gecertificeerde instellingen (GI) begeleiden de afgelopen jaren gestaag. Dit hangt samen met het sterker worden van de Ouder- en Kind teams waarin nu ook medewerkers van Samen Doen zijn geïntegreerd. Daarnaast is het streven steeds minder gezinnen over te dragen van het OKT naar de GI en in plaats daarvan de veiligheidsexpertise van de GI toe te voegen. Bij de GI zijn nu gezinsmanagers in de wijk actief die –in een vrijwillig kader- met de Ouder- en Kindteam-adviseurs (OKA's) mee kunnen werken voor en met gezinnen. Hierdoor begeleiden de GI's minder gezinnen in het vrijwillig kader en relatief meer gezinnen in het gedwongen kader. De komende jaren zal deze trend naar verwachting doorzetten.

De komende jaren zal deze trend naar verwachting doorzetten. De jaren 2020 en 2021 waren vanwege Corona bijzondere jaren met soms wisselende instroom; in 2022 zal dat waarschijnlijk gaan stabiliseren, maar dat is wat ongewis omdat mogelijk problematiek achter de voordeur is gebleven.

Verder is Amsterdam-Amstelland één van de zes landelijke proeftuinen ter voorbereiding op de invoering van het Toekomstscenario Kind- en gezins-bescherming. Blijvend Veilig teams zullen een groeiend aantal gezinnen van de GI overnemen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.3.1

Het duurzaam borgen van de veiligheid van alle betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

Indicator doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal huishoudens waarbij sprake is van structurele veiligheid na een periode van één jaar.	n.v.t.			

In de Voorjaarsnota 2021 was de ambitie opgenomen om stabiele veiligheid te meten en daarbij gebruik te maken van monitorgegevens van Veilig Thuis. De nulmeting hiervoor zou in het Jaarverslag 2021 worden opgenomen. Na onderzoek is gebleken dat deze cijfers onvoldoende eenduidig zijn om een betrouwbare meting op te leveren. Een goed alternatief is het lopende landelijke onderzoek naar hermeldingen. Bij de Begroting 2023 zal de aangepaste indicator worden voorgelegd.

Activiteit 8.3.1.1

We bieden opvang en zorg aan vrouwen, mannen en kinderen die betrokken zijn bij huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage adviesvragen en meldingen van inwoners ten opzicht van het totaal	4% (2020)	n.v.t.	8%	Advies: 47% Melding 4%
2.	Verhouding meldingen bij Veilig Thuis vanuit politie en overige professionals	85% politie en 15% professional	n.v.t.	80% politie en 20% professional	78% politie 22% overige professionals
3.	Aantal mensen in opvang/ bezettingsgraad bij Blijf Groep	n.v.t.	85%	90%	96%

Het aantal meldingen van burgers is in 2021 gelijk gebleven ten opzichte van het jaar ervoor. Wel weten burgers Veilig Thuis in toenemende mate te vinden voor advies: maar liefst 47% van de adviesvragen is afkomstig van burgers. Dit is een positieve ontwikkeling.
Professionals anders dan politie meldden in 2021 vaker dan in de voorgaande jaren, zowel in absolute als in relatieve zin. Ook dit is een gunstige ontwikkeling, omdat wanneer de politie bij een melding betrokken is, de problemen in het betreffende huishouden vaak al langer spelen. Hoe eerder er contact wordt gelegd met Veilig Thuis, hoe groter de kans dat hulp en verbetering mogelijk is.

De Blijf Groep, de organisatie die slachtoffers van huiselijk geweld opvangt en ondersteunt, heeft opnieuw te maken met een groter aantal cliënten dan het jaar ervoor. Door de toenemende druk op hun opvangcapaciteit krijgen sommige slachtoffers langer dan wenselijk alleen ambulante hulp. Het Algemeen en dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Amsterdam-Amstelland heeft in 2021 besloten structureel geld vrij te maken om een uitbreiding en bundeling van het aantal opvangplekken mogelijk te maken.

Activiteit 8.3.1.2

We zorgen voor een goed functionerend Veilig Thuis.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage huishoudens dat direct na de veiligheidsbeoordeling en/of dienst1 door Veilig Thuis overgedragen wordt naar het lokale veld (wijkteams jeugd en volwassenen)	n.v.t.	Gehele regio: 37% Amsterdam: 37%		Gehele regio: 32% Amsterdam: 29%
2.	Het aandeel triagebesluiten welke binnen de wettelijke termijn van vijf werkdagen is afgerond vanaf binnenkomst van de melding	n.v.t.	44%		50%
3.	Het aandeel triagebesluiten welke binnen de wettelijke termijn van vijf werkdagen is afgerond vanaf binnenkomst van de melding	n.v.t.	56%		58%

Het aantal overdrachten van Veilig Thuis aan het lokale veld is in 2021 afgenomen, zowel voor de gehele regio als voor Amsterdam. De daling in Amsterdam is al ingezet vanaf het eerste kwartaal van 2021. Dit baart zorgen en daarom gaat Veilig Thuis hierop een interne audit organiseren.
De doorlooptijd van zowel de veiligheidsbeoordeling als de diensten is verbeterd ten opzichte van 2020.

Activiteit 8.3.1.3

We zorgen voor de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage jongeren met jeugdbescherming (BBVverplicht)	1,0% (2017)	0,8%	0,8%	0,8% (1e helft 2021)
2.	Percentage jongeren met jeugdreclassering (BBVverplicht)	0,8% (2017)	0,6%*	0,7%	0,5% (1e helft 2021)
3.	Percentage jongeren met een delict voor de rechter (BBVverplicht)	4,35% (2012)	n.v.t	n.v.t.	n.v.t. wordt niet meer verstrekt door Rijk)

Doel 8.3.2

Amsterdammers krijgen de juiste zorg op de juiste plek ongeacht hun leeftijd.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Wmo klantervaringscijfers scoren hoger dan de landelijke Wmo klantervaringscijfers (CEO)	PM	PM	PM	n.v.t.
2.	Aantal jeugdigen dat langer wacht op specialistische jeugdhulp dan de norm	183 (2017)	225*	250	253
3.	Aantal jeugdigen in residentiële jeugdhulpvoorzieningen	1.005 (2017)	1.000**	1.000	956
4.	Meer dak en thuislozen hebben een perspectief op herstel en leven niet meer op straat	PM	PM	PM	150
5.	De wachtlijsten voor MO/BW zijn afgenomen	PM	13 maanden	PM	MOV: 14,4 MOJ: 7,5 MOG: 13,1 BW: 22,1
8.	Aantal ongedocumenteerden waarvoor een duurzame oplossing is gevonden	46 (2018)	26+37 mensen naar de rijksopvang vanwege een nieuwe aanvraag	80	29 + 84 mensen naar de rijksopvang vanwege een nieuwe aanvraag

8.3.2.1

Vanaf 2021 mag elke gemeente voor het wettelijk verplichte onderzoek op zijn eigen manier onderzoek doen. Daarmee is er een einde gekomen aan de vergelijkbaarheid van gemeenten middels dit onderzoek. Daarvoor in de plaats zal VWS naar aanleiding van alle ingestuurde rapportages een eind-rapportage maken en daaruit "rode draden" trekken. De eerste landelijke rapportage in de nieuwe vorm zal in de loop van 2022 worden vastgesteld en gedeeld worden met alle gemeenten. Op basis hiervan zal een nieuwe indicator bij de Begroting 2023 worden voorgelegd.

8.3.2.4

Vanuit het nieuwe Beleidsprogramma Aanpak Daklоosheid 2021-2025 hebben we nieuwe afspraken gemaakt met de GGD om jaarlijks het aantal buiten-slapers op dezelfde manier te meten. Het resultaat van winter 2020/2021 is de nulmeting op basis waarvan de streefwaardes bij de Begroting 2023 worden vastgesteld.

8.3.2.5

We meten de gemiddelde duur op de wachtlijst voor de verschillende MOBW-ketens (Maatschappelijk Opvang Volwassenen, Maatschappelijke Opvang Jeugd, Maatschappelijke Opvang Gezin en Beschermd Wonen) in maanden. Deze indicator is aangepast ten opzichte van voorgaande jaren en uitgesplitst in de verschillende ketens. Daarmee vormt de wachttijd 2021 de nulmeting op basis waarvan de streefwaardes bij de Begroting 2023 worden vastgesteld.

8.3.2.8

Voor een groot deel van de mensen die zijn uitgestroomd naar de rijksopvang zal naar verwachting een duurzame oplossing komen. Deze aanvragen zijn immers zeer intensief voorbereid - met betrokkenheid van de IND - in ons casusoverleg. De IND heeft grote achterstanden bij het beoordelen van de herhaalde asielaanvragen onder andere door de hoge instroom van asielzoekers uit bijvoorbeeld Afghanistan.

Activiteit 8.3.2.1

We verstrekken via wijkzorg Wmovoorzieningen, zoals HbH, woon en vervoersvoorzieningen, ambulante ondersteuning en dagbesteding.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal mensen met een maatwerk-voorziening per 10.000 inwoners (BBVverplicht)	n.v.t.	814	n.v.t.	804
2.	Aantal verstrekte Wmo voorzieningen	53.400 (2018)	57.486	52.000	79.332
3.	Aantal PGB's voor Wmo voorzieningen via SVB	4.444 (2016)	5.050	4.872	3.501
4.	Aantal cliënten met een PGB via gemeente	201 (2017)	302	160	343

Het aantal verstrekte Wmo voorzieningen lijkt sterk gestegen te zijn. Echter, omdat in deze aantallen nieuwe cliënten en herindicatie aan bestaande cliënten door elkaar lopen, is ook gekeken naar het aantal unieke cliënten. Dit is sinds 2019 redelijk stabiel rond de 70.000 met in 2021 70.159 unieke cliënten.

Bij de Pgb's zien we het aantal afgegeven positieve beschikkingen afnemen. Ook het aantal unieke cliënten neemt af. Door de invoering van het vaardigheidskader en het kwaliteitskader Pgb neemt het aantal gebruikers van Pgb af.

Activiteit 8.3.2.2

We zorgen voor specialistische jeugdhulp met een dekkend en divers aanbod.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage jongeren met jeugdhulp (BBVverplicht)	12,6% (2017)	10,3%*	11%	10,9% (1e helft 2021)
2.	Aantal jeugdigen met individuele voorziening specialistische jeugdhulp (BBVverplicht)	11.500 (2017)	12.744	11.500	14.500

8.3.2.2.2

Het verwacht aantal van 11.500 aan jeugdigen met een individuele voorziening specialistische jeugdhulp was ingegeven vanuit de verwachting dat er in 2021 fors bezuinigd zou moeten worden. Uiteindelijk is dat niet het geval geweest door extra rijkscompensatie en is per saldo het aantal cliënten in de specialistische jeugdhulp gestegen.

Activiteit 8.3.2.3

We bieden opvang voor dak- en thuislozen via Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang en werken aan herstel naar duurzaam individueel wonen.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal cliënten in de MOBW				MOV: 1.635 MOJ: 462 MOG: 417 BW: 1.288
2.	Doorstroom binnen MOBW keten				MOV: 1.021 MOJ: 833 MOG: 785 BW: 1.124
3.	Duurzame uitstroom uit de MOBW keten*				MOV: 35 MOJ: 10 MOG: 5 BW: 45
4.	Cliëntperspectief MOBW keten				

Deze indicatoren zijn nieuw. De aantallen 2021 vormen de nulmeting op basis waarvan de streefwaardes bij de Begroting 2023 worden vastgesteld.

1. De indicator geeft de omvang van de MOBW keten weer door het aantal cliënten onder begeleiding in de verschillende MOBW-ketens (Maatschappelijk Opvang Volwassenen, Maatschappelijke Opvang Jeugd, Maatschappelijke Opvang Gezin en Beschermd Wonen) op 31 december. Aangezien er structureel een 100% bezetting van de plekken is, is dit ook een indicator van het aantal MOBW plekken.
2. De indicator toont de doorstroom en afschaling (lichter zodra mogelijk) binnen de MOBW-keten per kalenderjaar. Dit geven we weer met de verblijfsduur in een opvangketen in dagen op 31 december.
3. De indicator toont hoeveel cliënten zich binnen 2 jaar na uitstroom opnieuw hebben aangemeld (heraanmelding) voor MOV, MOJ, MOG en BW, waarmee wordt weergeven of het aantal duurzame uitstromingen uit de keten toe of afneemt.
4. Het onderzoek dat voor deze indicator gebruikt zal worden is eind 2021 gestart, de nulmeting verwachten wij bij het volgende jaarverslag te kunnen leveren.

Activiteit 8.3.2.4

We bieden begeleiding en 24uursopvang voor ongedocumenteerden, zodat zij kunnen werken aan perspectief.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal plekken 24uursopvang ongedocumenteerden	472 (2019)	500	500	500

Verbonden partijen

GGD Amsterdam Amstelland

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Amsterdam - Amstelland is een verbonden partij die de werkzaamheden uitvoert met betrekking tot Veilig Thuis en het Centrum Seksueel Geweld. Dat doen zij vanuit een Gemeenschappelijke Regeling voor de 6 gemeenten in de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil Jaarverslag Begroting 2021 (NJN)
Baten	25,9	27,6	23,2	24,9	1,7
Lasten	788,0	706,9	757,4	739,8	-17,5
Saldo	**-762,0**	**-679,4**	**-734,2**	**-715,0**	**19,2**

Het programmaonderdeel 8.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 19,2 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 1,7 miljoen en lagere lasten van € 17,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten zijn € 1,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten voor specifieke Rijksbijdrage (€ 6,3 miljoen). Het betreft toekenning van extra Rijksmiddelen voor vastgoedtransities voor het ombouwen van kleine separeerruimte en overige transities (€ 2,5 miljoen) en het bovenregionaal expertisenetwerk Noord Holland (€ 3,8 miljoen). Hiertegenover staan hogere lasten.
- Lagere baten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (€ 3,3 miljoen). De gemeente Amsterdam heeft een specifieke uitkering van het Rijk ontvangen van € 2,3 miljoen voor het versneld realiseren van (flexibele) huisvesting voor kwetsbare doelgroepen, deze uitkering wordt vanwege vertraging in de uitvoering van de geplande werkzaamheden ingezet in 2022. Daarnaast zijn de eigen bijdragen € 1,0 miljoen lager, doordat er meer cliënten over zijn gegaan naar de Wet langdurige zorg (Wlz) dan verwacht.
- Door aan andere systematiek van doorbelasten (ten opzichte van de begroting) zijn de baten binnen de GGD lager (€ 2,9 miljoen). Daar staat een hogere baat (€ 0,6 miljoen) voor Maatschappelijke en Geestelijke GezondheidsZorg tegenover, door hogere baten bij de nieuwe taak Huisartsenzorg en bij de Geïntegreerde Voorzieningen. Samen goed voor een lagere baat van € 2,2 miljoen.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 739,8 miljoen zijn € 17,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten voor Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (MOBW) van € 19,8 miljoen. Dit komt vooral door lagere bestedingen in het kader van het landelijk plan van Aanpak Daklоosheid waarvoor we van het Rijk Blokhuismiddelen hebben ontvangen (€ 9,3 miljoen). De vertraging is voornamelijk het gevolg van de coronacrisis. De middelen zijn bedoeld voor extra ondersteuning van economisch daklozen en mensen op de wachtlijst MOBW en ter verbetering van de kwaliteit en innovatie. Ook vanuit het Rijk is er meer ruimte gekomen voor lange termijn besteding. Daarnaast zijn de kosten voor de inkoop lager dan begroot (€ 4,0 miljoen), voornamelijk doordat er meer cliënten over zijn gegaan naar de Wet langdurige zorg (Wlz) dan verwacht. De lagere lasten bij Noodopvang gezinnen (€ 2,0 miljoen) hebben te maken met de afbouw van het aantal plekken naar 200, die sneller is verlopen dan was begroot, en met teruggevorderde subsidies. Bij de specifieke uitkering die de gemeente Amsterdam van het Rijk heeft ontvangen voor het versneld realiseren van (flexibele) huisvesting voor kwetsbare doelgroepen (€ 2,3 miljoen) geldt dat deze uitkering vanwege vertraging in de uitvoering van de geplande werkzaamheden wordt ingezet in 2022. De overige lagere lasten van € 2,0 miljoen zijn ontstaan door overige kleinere lagere bestedingen en door over eerdere jaren teruggevorderde subsidies.
- Hogere lasten van € 16,9 miljoen voor kosten Corona, waarvan € 13,7 miljoen voor de Crisisopvang en € 3,2 miljoen voor ingediende meerkosten door de aanbieders. Deze kosten worden volledig gedekt uit Rijksmiddelen.
- Doordat de coronamaatregelen langer van kracht bleven zijn het aantal door het Aanvullend Openbaar Vervoer (AOV) gereden kilometers lager. Hierdoor zijn de lasten met € 2,4 miljoen afgenomen. De € 2,4 miljoen is toegevoegd aan de egalisatiereserve Wmo.
- Doordat de coronamaatregelen langer van kracht bleven zijn de lasten van Ambulante Ondersteuning en Dagbesteding met € 2,5 miljoen afgenomen ten opzichte van de bijgestelde begroting. De € 2,5 miljoen is extra toegevoegd aan de egalisatiereserve Wmo.
- Sinds oktober 2020 is sprake van een instroombeperking op Hulp bij Huishouden (Hbh) en zijn er daardoor wachtlijsten ontstaan. Doordat sommige wachtlijstcliënten een alternatieve oplossing hebben

gevonden en doordat het aantal cliënten dat zich nieuw aanmeldt in het laatste kwartaal van 2021 is verminderd, zijn de lasten in 2021 € 0,9 miljoen lager dan begroot. Hierdoor kan in 2022 het tempo waarmee cliënten van de wachtlijst worden geholpen, worden verhoogd. De € 0,9 miljoen is toegevoegd aan de egalisatiereserve Wmo.

- Lagere lasten voor programma Ongedocumenteerden (€ 1,7 miljoen) met name vanwege lagere vastgoedkosten (door vertraagde oplevering van opvanglocaties) en teruggevorderde subsidies.
- Lagere bestedingen (€ 1,5 miljoen) uit incidentele coalitiemiddelen (€ 1,0 miljoen Aanpak personeelstekorten Zorg, € 0,5 miljoen Toegankelijkheid). Voor Toegankelijkheid zijn deze middelen al verplicht of toegekend aan projecten en activiteiten die aansluiten op de tien speerpunten van de Amsterdamse inclusie agenda en waarvan de uitvoering in 2022 plaatsvindt. De middelen worden overgeheveld om de uitgaven te dekken. Ook de middelen voor Aanpak Personeelstekorten Zorg worden overgeheveld naar 2022 en ingezet om de personeelstekorten in 2022 terug te dringen.
- Diverse onderbestedingen op overige Zorglasten (€ 1,8 miljoen); lagere bestedingen ten behoeve van de doorontwikkeling sociaal domein (€ 0,6 miljoen); vertraging in het effect van een nieuw tariferingssysteem van het Indicatie Advies Bureau (€ 0,5 miljoen); achterstand bij de Pgb indicaties voor Ambulante Ondersteuning en Dagbesteding (€ 0,4 miljoen) (de verwachting is dat dit in 2022 tot extra uitgaven zal leiden); lagere lasten door een daling van het aantal aanvragen voor Woonvoorzieningen, Hulpmiddelen en Vervoersvoorzieningen (€ 0,3 miljoen).
- Lagere lasten voor hoog specialistische jeugdhulp van € 5,9 miljoen. De onderbesteding op het budget wordt veroorzaakt door:
  - Lagere lasten van € 4,4 miljoen voor het budget hoogspecialistische jeugdhulp dat niet is aangewend. Van dit bedrag is € 2,6 miljoen afkomstig uit de septembercirculaire 2021 van het gemeentefonds. Dit is een restantuitkering van de extra incidentele middelen die in 2021 beschikbaar zijn gesteld voor de acute problematiek in de jeugdzorg. Het bedrag is heel laat in het jaar bekendgemaakt waardoor het niet tot besteding is gekomen in 2021. Dit bedrag is overgeheveld naar 2022.
  - Hogere lasten van € 1,2 miljoen voor bijdrage van Amsterdam aan de sanering van Levvel 5
  - Lagere lasten van € 1,0 miljoen voor het om- en afbouwplan verblijf bij Levvel. Hiervoor zijn minder frictiekosten gemaakt dan verwacht.
  - Lagere lasten van € 1,0 miljoen voor meerkosten maatwerk SJH
  - Lagere lasten van € 1,7 miljoen voor de uitvoering van het nieuwe jeugdstelsel, bestaande uit een overschrijding op de lumpsum financiering aan de huidige kernpartners van € 0,8 miljoen en een onderbesteding van € 2,5 miljoen op de overige componenten uit deze taakgerichte financiering. Gezien dat 2021 het eerste jaar was waarin we met tien kernpartners binnen de taakgerichte financiering met lumpsum werken, blijkt de verwachte tempo van de ontwikkeling van bepaalde onderdelen te optimistisch. Daarom is op diverse onderdelen zoals doorontwikkeling gebiedsgericht werken en innovatie minder besteed dan verwacht. Bovendien kreeg het project Very Intensive Care (VIC) een bijdrage vanuit het Regionaal Expertisecentrum, waardoor de lasten hiervoor lager uitvielen.
- Hogere lasten voor specifieke Rijksbijdrage (€ 6,3 miljoen). Het betreft toekenning van extra Rijksmiddelen voor vastgoedtransities voor het ombouwen van kleine separeerruimte en overige transities (€ 2,5 miljoen) en het bovenregionaal expertisenetwerk Noord Holland (€ 3,8 miljoen). Hiertegenover staan hogere baten.
- Binnen de GGD zijn er lagere lasten (€ 2,2 miljoen). Dat komt vooral door een andere systematiek van doorbelasten) (met deze systematiek worden doorbelastingen binnen de gemeente vertaald in lagere lasten en doorbelastingen naar externe partijen in hogere baten, ten opzichte van de begroting € 2,5 miljoen). Daar staat tegenover dat bij de Maatschappelijke en Geestelijke GezondheidsZorg de lasten € 0,2 miljoen hoger door zijn extra personeelslasten door meer taken bij de Huisartsenzorg en de Geïntegreerde voorzieningen.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	1,3	0,0	13,8	23,5	9,6
Saldo	**-1,3**	**0,0**	**-13,8**	**-23,5**	**-9,6**

Dotatie aan de reserve egalisatie Wmo
Een dotatie van € 23,5 miljoen is aan de egalisatiereserve WMO verricht bestaande uit onderbestedingen op met name Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen (€ 8,7 miljoen), Aanvullend Openbaar Vervoer (€ 5,2 miljoen), Woonvoorzieningen, hulpmiddelen en vervoersvoorzieningen (€ 3,1 miljoen), Hulp bij Huishouden (€ 2,0 miljoen) en Ambulante Ondersteuning en Dagbesteding (€ 3,8 miljoen).

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Maatschappelijke opvang/kwetsbare burgers	31,2	31,2
2. Subsidieregeling ongedocumenteerden	10,5	7,7
3. Noodopvang gezinnen	12,9	7,7

1. Maatschappelijke opvang/ kwetsbare burgers
Het budget voor de nachtopvang subsidies en de overige subsidies binnen de subsidieverordening Maatschappelijke opvang 2017 is in 2021 volledig uitgegeven. De organisaties die subsidie ontvangen zetten deze in voor de verschillende activiteiten van de verordening: preventie, ambulante begeleiding en dienstverlening, zorgtoeleiding, inloopvoorzieningen, sociaal netwerk, nachtopvang, woonbegeleiding en passantenpension. Binnen de nachtopvang bieden we 24-uursopvang aan kwetsbare daklozen uit Amsterdam. Het doel is kwetsbare daklozen te begeleiden naar een passende vervolgplek.

2. Subsidieregeling ongedocumenteerden
Het beleid voor ongedocumenteerden richt zich er op dat aan 500 ongedocumenteerden 24- uursopvang en intensieve begeleiding geboden wordt om duurzame oplossingen (verblijfsvergunning of terugkeer naar land van herkomst) te bereiken. Bij de begroting 2022 is een deel van het budget 2021 doorgeschoven naar 2022 vanwege verwachte tekorten in dat jaar. Daarnaast is een deel van de middelen niet aan subsidies, maar aan leefgeld en kosten van de panden besteed. Daarom zijn de uitgaven lager dan begroot.

3. Noodopvang gezinnen
Er is € 7,7 miljoen aan subsidies voor de opvang en begeleiding van dakloze gezinnen besteed. Dit wijkt af van het begrote bedrag om de volgende redenen:

- In 2021 is een start gemaakt met het afbouwen van het aantal plekken noodopvang gezinnen naar 200. Het feitelijk aantal op te vangen gezinnen is sneller afgenomen dan op basis van de prognose die aan de begroting ten grondslag lag, werd verwacht.
- Een deel van het begrote bedrag is niet via subsidies uitgegeven, maar besteed aan onder meer de opvang van gezinnen in hotels en kosten voor gebouwen. De totale uitgaven voor de noodopvang gezinnen komen daarmee op € 8,5 miljoen.

Risico's en maatregelen

Risico's	Maatregelen
Statushouders met GGZ-problematiek worden niet of te laat passend behandeld.	Bij het rijk, zorgverzekeraars en GGZ-partners met klem benadrukken dat als vluchtelingen geen passende GGZ-behandeling ontvangen het risico op maatschappelijke ongewenst gedrag toeneemt.
De vraag naar Wmo-voorzieningen neemt aanzienlijk toe.	Aanbieders krijgen een budgetplafond opgelegd waar zij niet boven uit mogen komen met hun declaraties. Naast AIO, Dagbesteding, Begeleid thuis en Beschermd verblijf zijn er plafonds ingesteld voor Hbh-OGGZ en LO. 80 procent van de cliënten AO zal uiteindelijk ondersteund worden door de buurtteams. In 2021 is al meer dan de helft van de cliënten van de aanbieders AO overgegaan naar de buurtteams, de rest volgt in de eerste helft van 2022. De verwachting is dat de algemene en dus voorliggende voorziening 'Ondersteuning door het buurtteam' in combinatie met de inzet van de voorzieningen binnen de Sociale Basis het gebruik van de maatwerkvoorziening AIO zal terugdringen. Buurtteams krijgen daarnaast een rol in de toegang tot AIO, Dagbesteding, Logeeropvang en Hbh. De aanbieders van Dagbesteding, Hbh en Logeeropvang houden hier zelf ook een rol in.

Risico's	Maatregelen
Door de budgetplafonds (AO en Dagbesteding) en de instroombeperking (Hbh) kunnen de wachttijden verder gaan oplopen.	Aanbieders/buurtteams houden cliënten in beeld en maken gebruik van elkaars capaciteit en deskundigheid. Aanbieders AO, Dagbesteding en buurtteams krijgen door functiebekostiging en de subsidieregeling Buurtteams Amsterdam meer ruimte om wisselingen in vraag op te vangen en middelen doelmatig in te zetten. Doordat de buurtteams nog in de opstartfase verkeren kan deze beheersmaatregel nog niet helemaal worden verzilverd. Specifiek voor Hbh hebben wij de minister van VWS verzocht om gemeenten te compenseren voor de invoering van het abonnementstarief. Door de invoering van het abonnementstarief is het aantal aanvragen voor Hbh dermate sterk gestegen dat wachtlijsten en -tijden voor cliënten zorgelijk zijn opgelopen. Landelijk wordt een onderzoekstraject gestart naar de ontwikkeling van het gebruik van Wmo voorzieningen in relatie tot de beschikbare middelen. Voor Dagbesteding volgen we de deelnemers-aantallen nauwlettend en zien we geen wachtlijsten of wachttijden.
Toenemende wachttijden hebben elders in de stad effect.	Wachttijden kunnen leiden tot overbelasting van mantelzorgers, sociale basis en de buurtteams, en tot achteruitgang van het welzijn van individuele Amsterdammers en in extreme gevallen tot overlast. Inzicht in de wachtlijsten zodat we kunnen prioriteren en normeren kan deze neveneffecten beperken. In de laatste maanden van 2021 is een effect zichtbaar van de wachtlijsten Hbh in een toename van de aanvragen Pgb voor Hbh. Vanuit de Blokhuismiddelen is in gezet op wachtlijstbegeleiding. Dit is ambulante ondersteuning voor dak- en thuislozen voor wie nog niet direct een opvangplek beschikbaar is. Ondanks het ontbreken van een tijdelijke woonplek kunnen mensen zo toch al vooruitgang boeken. In eerste instantie hebben 300 mensen deze ondersteuning ontvangen. Nadien is de inzet van de wachtlijstbegeleiding uitgebreid, zodat deze breder kan worden ingezet.

Risico's	Maatregelen
De Jeugdwet geeft gemeenten een breed gedefinieerde zorgplicht, met een open einde karakter. Doordat de gemeente zorg moet financieren kan er beroep op de Jeugdzorg worden gedaan die boven de gecontracteerde budgetten gaat. Risico blijft ook in het nieuwe stelsel bestaan omdat in de lumpsumbudgetten geen groei is verdisconteerd, en omdat de benodigde transformaties kunnen vertragen.	Er wordt gekozen voor een taakgerichte bekostiging met budgetplafonds om over-besteding tegen te gaan. De gemeente selecteert aanbieders die verantwoordelijkheid nemen in de schaarste. De gemeente kiest voor een gezamenlijke verantwoordelijkheid mede door inzet van triage aan de voorkant en een integraal plan. Contractmanagement wordt geïntensiveerd en kostenontwikkelingen en maatschappelijke beïnvloedende factoren worden opgenomen in de prestatiedialoog zodat tijdig kan worden gestuurd. Geheel wegnemen van dit risico kan echter niet door het karakter van de open einde regeling van de Jeugdwet.
Zorgcontinuïteit van jeugdigen komt in het gedrang door overdracht van latende naar nieuwe aanbieders en capaciteitsproblemen bij nieuwe aanbieders.	De overdracht van jeugdigen wordt goed georganiseerd. Er wordt een jaar de tijd genomen om een 'warme overgang' te faciliteren. Hiervoor worden afspraken gemaakt met zowel de latende als de nieuwe aanbieder. De kosten bij de latende partij worden gedekt uit het totale beschikbare budget. Bij het bepalen van dit budget voor 2021 en 2022 wordt rekening gehouden met de extra kosten in deze transitiejaren. Er wordt een groep aanbieders geselecteerd die gezamenlijk het hele zorgaanbod kunnen leveren/ organiseren.
De beoogde verschuiving van zware vormen van jeugdhulp naar lichtere vormen van hulp komen niet tot stand. Kernpartners kunnen niet afschalen naar sociale basis en buurtteams voor ondersteunen op het gebied van volwassenen GGZ, wonen, schulden en inkomen. Het aantal doorverwijzingen vanuit OKT en GI neemt onvoldoende af.	1. Overleg / afspraken met het OKT voor doorverwijzing naar goedkopere en eenvoudiger vormen van hulp. 2. Overleg / afspraken met aanbieders over percentages B-segment en C –segment. 3. Overleg met aanbieders over langdurige zorg naar WLZ 4. Instellen normbudget waarin B - en C- segment in één pakket zitten.
Vertraging in doorontwikkeling sociaal domein waardoor het beoogde integrale zorgaanbod gedurende het jaar 2021 en verder niet voldoende van de grond komt. Dit zorgt ervoor dat er vanuit de Jeugdhulp meer moet worden ingezet dan wenselijk is.	Inzet op preventieve activiteiten met als doel de vraag naar duurdere specialistische (jeugd)hulp te verminderen.

Beleidskaders

- Wmo-Verordening 2015 (versie 2021, vastgesteld december 2020, geldig vanaf 1 januari 2021).
- Uitgangspunten voor de inkoop Ambulante ondersteuning, dagbesteding, Hulp bij het huishouden en kortdurend verblijf 2017-2020 (maart 2016).
- Hoofdlijnenbesluit inkoop aanvullende ondersteuning Wet maatschappelijke ondersteuning: Ambulante ondersteuning, Dagbesteding, Hulp bij het huishouden, Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen en Logeeropvang 2021 tot 2027 (november 2019)
- Uitvoeringsbesluit inkoop Aanvullende ondersteuning Wmo (maart 2020)
- Collegebesluit invoering instroombeperking Hbh (september 2020, verlengd december 2020)
- Collegebesluit 18 mei 2021: Planning en fasering hernieuwde contractering aanvullende voorzieningen Wmo en MOBW
- Collegebesluit 26 oktober 2021: Instemmen met voorbereiden van een aanbestedingsprocedure voor Maatschappelijke opvang en Beschermd wonen (MOBW) en Dagbesteding (DB).
- Collegebesluit 26 oktober 2021: Instemmen met de inkoopstrategieën en de daarop gebaseerde inkoopleidraden voor Aanvullende individuele ondersteuning (AIO) en voor Hulp bij huishouden (Hbh) en met start van de inkoop voor AIO en Hbh.
- Beleidsprogramma Aanpak Dakloosheid 2021-2025: 'Een nieuwe start, samen op weg naar perspectief' (2021).
- Regioaanpak Huiselijk geweld en Kindermishandeling 2020-2024 Amsterdam-Amstelland 'Veiligheid voor Elkaar,' 9 september 2020).
- Handboek Samen Sterker tegen Huiselijk Geweld en Kindermishandeling, Informele en Formele Hulp, werken samen voor de Amsterdammer, februari 2021
- Toekomstvisie Sociaal Vervoer, 7 juli 2021
- Jeugdwet, 2014
- Verordening Zorg voor de Jeugd Amsterdam, 2018
- Inkoopstrategie (Hoog)specialistische Jeugdhulp Gemeenten Amsterdam, Diemen, Ouder-Amstel en Uithoorn, 2020

3.8.4 Diversiteit

We faciliteren emancipatoire krachten in de stad, brengen in kaart waar en hoe discriminatie en uitsluiting plaatsvindt en we stellen hier activiteiten tegenover waarmee we uitdragen dat Amsterdam een stad is waar iedereen zichzelf kan zijn en volwaardig mee kan doen. We stimuleren dialoog en verbondenheid tussen Amsterdammers en bevorderen de kennis over de gedeelde geschiedenis van de stad.

Belangrijke ontwikkelingen

Tegengaan discriminatie

Het tegengaan van discriminatie had ook in 2021 hoge prioriteit voor het college. Vanuit de portefeuille Diversiteit is gewerkt aan het vergroten van inzicht naar vormen van discriminatie en het creëren van bewustwording hierover onder Amsterdammers. We hebben slachtoffers van discriminatie handvatten geboden en ingezet op het verhogen van de meldingsbereidheid. Dit laatste helpt ons om scherp in beeld te houden in welke mate discriminatie plaats vindt in de stad. We riepen Amsterdammers op om zich uit te spreken tegen discriminatie via de campagne 'Kom op Amsterdam'. Om discriminatie tegen te gaan in sectoren waar dit aantoonbaar veel voorkomt, heeft het college speciale aanpakken in het leven geroepen. Denk hierbij aan de aanpak arbeidsmarkt- en stagediscriminatie en woningmarktdiscriminatie. Ook in het onderwijs is er aandacht geweest voor tolerantie en acceptie, via verschillende educatietrajecten.

Netwerken en emanciperende krachten

In 2021 is blijvend ingezet op het versterken van de netwerken en emanciperende krachten in de stad. Dat hebben we gedaan op verschillende manieren. Met Ambassadeurs van Amsterdam hebben we een netwerk van ambitieuze en betrokken jongeren opgezet. Door het organiseren van dialogen in buurten brachten we buurtbewoners samen die elkaar anders wellicht niet snel zouden ontmoeten. Om de emanciperende krachten van de lhbtiq+ gemeenschap te ondersteunen hebben we ingezet op safe spaces, zoals het T-huis en het op te richten Regenbooghuis. Voor juridische ondersteuning voor vrouwen is in 2021 de Vrouwenrechtswinkel opgezet.

Tot slot hebben we subsidie verstrekt aan 6 allianties die sinds de zomer van 2021 aan de slag zijn met activiteiten op zes bestuurlijke prioriteiten: Gendergelijkheid in werk, Zichtbaarheid en Pride, Biculturele lhbtiq+, Antidiscriminatie, Inclusief herdenken en Koloniaal verleden en de doorwerking.

(Amsterdams) burgerschap

Amsterdams burgerschap betekent dat al onze inwoners de kans krijgen om volwaardig mee te doen aan de samenleving en de vrijheid hebben om te zijn wie zij willen zijn. Helaas is dat nog niet voor al onze inwoners het geval, omdat zij door herkomst, religie, leeftijd, beperking, seksuele oriëntatie of gender niet in volle vrijheid kunnen leven. Door in 2021 aanhoudend in te zetten op het tegengaan van discriminatie en het versterken van emancipatie maakt de gemeente zich hard voor deze Amsterdammers. Door eerlijk te kijken naar de rol die Amsterdam vervulde in het slavernijverleden en het gesprek aan te gaan over de manier waarop dit verleden vandaag de dag nog een rol speelt in de leven van Amsterdammers, hebben we een stap gezet in de erkenning van de pijn die veel inwoners van onze stad nog voelen. De excuses die de burgemeester tijdens Keti Koti 2021 uitsprak voor de rol van het toenmalige stadsbestuur tijdens het slavernijverleden zijn deel van het inlossen van de belofte van volwaardigheid en vrijheid. Ook zijn in 2021 belangrijke stappen gezet in de realisatie van het Nationaal Slavernijmuseum, een plek die erkenning van en informatie over de gedeelde geschiedenis van het Slavernijverleden zal bieden.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 8.4.1

Amsterdam is een inclusieve verbonden stad.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage Amsterdammers dat zich verbonden voelt met Amsterdam (bron: ABM)	80 (2017)	80	n.v.t.	80% (ABM 2019)
2.	Percentage Amsterdammers dat zich wel eens gediscrimineerd voelt (Bron: Veiligheidsmonitor)	12%	13%	n.v.t	13% (2020)

Activiteit 8.4.1.1

We bevorderen verbondenheid en inclusie.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Gedeelde Geschiedenis: aantal (ondersteunende) activiteiten ter bevordering van de kennis van de geschiedenis van de stad en haar inwoners	20	24	28	

Activiteit 8.4.1.2

We bestrijden discriminatie.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal meldingen over discriminatie (Meldpunt discriminatie Regio Amsterdam)	544 (2019)	885	n.v.t.	802
2.	Aantal meldingen arbeidsdiscriminatie (MDRA)	186	161		

Verbonden partijen

Voor dit programmaonderdeel schakelen we geen verbonden partijen in.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil Jaarverslag Begroting 2021 (NJN)
Baten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lasten	6,9	7,8	8,6	8,6	0,0
Saldo	**-6,9**	**-7,8**	**-8,6**	**-8,6**	**0,0**

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam	0,44	0,507
2. Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis	0,35	0,30
3. Subsidieregeling Strategische Allianties	0,94	0,86

1. MDRA

Het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA) heeft als anti-discriminatievoorziening een belangrijke rol in de registratie van meldingen van discriminatie, klachtbehandeling en voorlichting. Dit is een wettelijke taak. Het MDRA ontvangt hiervoor een reguliere subsidie van € 440.000 euro.
In 2020 liet de gemeente Amsterdam onderzoek uitvoeren naar de manier waarop het MDRA haar rol als antidiscriminatievoorziening beter kan vervullen. Uit dit onderzoek kwam naar voren dat het belangrijk is voor het MDRA om zichtbaar, benaderbaar en uitnodigend te zijn om haar rol optimaal uit te kunnen voeren. In overleg met de gemeente heeft het MDRA in 2021

een aanvraag gedaan voor additionele middelen (€ 67.000) waarmee zij een intern innovatieproces in konden zetten om hieraan te werken.

2. NiNsee

Het slavernijverleden is een onderdeel van de gedeelde geschiedenis van de Amsterdamse bevolking. Amsterdam neemt als verantwoordelijke hoofdstad het voortouw bij het agenderen van dit onderwerp op nationaal niveau. Het NiNsee heeft hierin een coördinerende taak. NiNsee ontvangt van de gemeente een structurele activiteitensubsidie (€ 170.000) en een subsidie voor het Keti Koti festival. Voor dit laatste was in 2021 een bedrag van € 185.000 begroot. In verband met de Coronamaatregelen heeft het evenement echter deels online plaatsgevonden, waardoor de subsidie lager is beschikt (€130.000)

3. Allianties Diversiteit en Inclusie

In 2021 is de nieuwe subsidieregeling Diversiteit en Inclusiviteit voor Allianties Amsterdam 2021-2023 in werking getreden. De kern van de nieuwe subsidie-regeling is dat maatschappelijke organisaties, verenigd in een alliantie, strategische partnerschappen vormen op de bestuurlijke prioriteiten van diversiteit en inclusiviteit. Op de volgende thema's zijn de allianties sinds de zomer van 2021 aan de slag:

- Gendergelijkheid in Werk
- Zichtbaarheid & Pride
- Biculturele lhbtiq+
- Antidiscriminatie
- Inclusief Herdenken
- Koloniaal verleden en doorwerking

De subsidie is meerjarig maar wordt per jaar beschikt. Voor het eerste jaar (juni 2021 - juni 2022) is een totaalbedrag van € 860.000 aan de allianties uitgekeerd. Dit bedrag is lager dan begroot omdat op de prioriteit mannenemancipatie geen subsidie is verstrekt. Na het eerste jaar wordt geëvalueerd en is het mogelijk om nieuwe subsidieplafonds vast te stellen voor de periode juni 2022 - juni 2023.

Risico's en maatregelen

Risico's	Maatregelen
Vanwege de 1,5 meter samenleving en de onmogelijkheid om fysiek bijeen te komen, kunnen kwetsbare groepen in een vorm van sociaal isolement geraken waarbij ze minder actief zijn in de buurt (bijvoorbeeld het niet meer bezoeken van verbindende activiteiten) en minder in contact komen met andere groepen Amsterdammers. Dit ondermijnt op termijn de sociale cohesie in de stad	Door het samenwerken met (informele) netwerken in de stad en door nauwer samen te werken met de stadsdelen kan er actief ingespeeld worden door extra inzet te plegen op het bereiken en betrekken van groepen die geïsoleerd dreigen te raken.
Polarisatie in de samenleving. Daardoor trekken partijen steeds meer naar extremen. Daarmee komt de middengroep in de knel en staat de tolerantie op het spel.	Het organiseren van dialogen in buurten om onderlinge verbinding en gesprek te bevorderen, het voeren van overleggen met verschillende gemeenschappen, het delen van verhalen over de gedeelde geschiedenis van Amsterdammers en het tegengaan van discriminatie en uitsluiting.

Beleidskaders

- Aanpak arbeidsmarktdiscriminatie 2019-2022, 2019
- Rechten, Ruimte en Representatie, Nota gendergelijkheid , 2019-2022
- Nota Regenboogbeleid 2019-2022
- Beleidsbrief Diversiteit en Inclusie, 18 december 2018

Programma 9 | Portefeuillehouder: wethouder van Doorninck

3.9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening

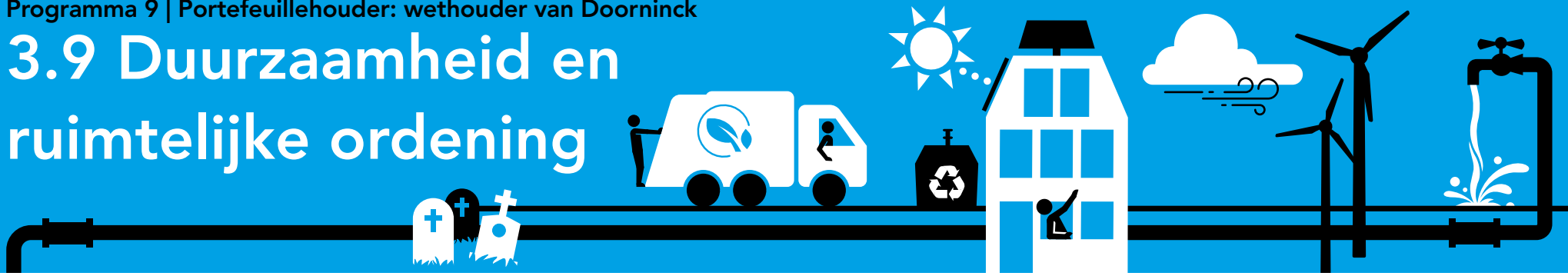

Samenvatting 3.9.1 Riool en drinkwater

- We voorzien alle Amsterdammers van toegang tot schoon drinkwater.
- We zorgen voor een goed werkende en degelijke riolering die bestand is tegen extreem weer door klimaatverandering.
- We hebben 90,9 miljoen m3 drinkwater geleverd.

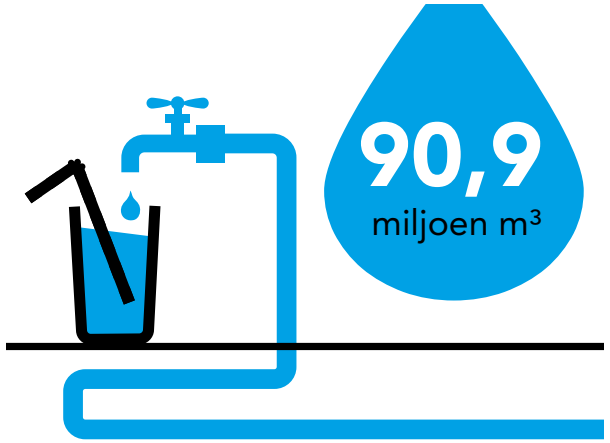

Samenvatting 3.9.2 Afval en grondstoffen

We willen afval voorkomen. We maken afval scheiden door bewoners makkelijker. Bewoners moeten hun afval op de juiste manier aanbieden, zodat de straat schoon blijft. Als mensen afval verkeerd aanbieden, treden we daar tegen op.

Afgelopen jaar hebben we in Amsterdam stappen gezet om meer restafval te gaan scheiden.

1. We hebben een afvaloffensief gestart met deze onderdelen:
   - basis op orde
   - informeren
   - motiveren
   - handhaven

Ook loopt sinds een jaar de aanpak bijplaatsingen waarin we de containerlocaties met de meeste bijplaatsingen dagelijks schoon maken (12.000 in 2021). Ook wijzen we bewoners opnieuw op de regels over het op de juiste manier aanbieden van afval.

2. In 2021 breidden we de inzameling van GFE/T verder uit op IJburg en Zuidoost via verzamelcontainers. In Zuidoost deden we dat ook met minicontainers. Einde 2021 hebben we ongeveer 21.000 huishoudens aangesloten op een GFE/T-inzameling.
3. We hebben in 2021 in totaal meer fijn en grof huishoudelijk afval ingezameld en hebben we meer afval gescheiden ingezameld: 34 procent tegenover 32 procent in 2020. In 2021 plaatsten we:
   - 105 ondergrondse containers
   - 35 bovengrondse containers voor papier en karton
   - 46 ondergrondse containers voor glas geplaatst

Ook plaatsten we 1169 inzamelvoorzieningen voor GFT en 8 extra containers voor textiel. Zo maken we afval scheiden makkelijker. GFT-scheiding per buurt levert per buurt gemiddeld 5 procent meer scheiding op. Containers voor plastic en drankenkartons haalden we weg of verwisselden we voor een container voor restafval, papier of glas.

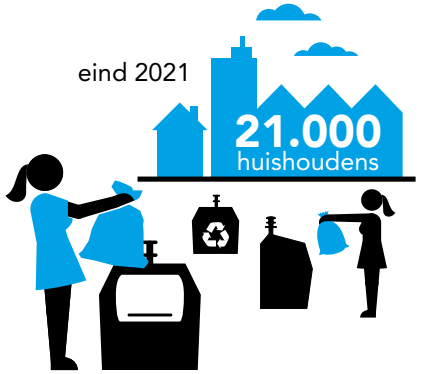

Samenvatting 3.9.3 Duurzaamheid en milieubeheer

➔ In april 2021 verscheen de klimaatrapportage Nieuw Amsterdams Klimaat. In de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050 staat dat we tegenover 1990 in 2030 55 procent minder CO2 willen uitstoten. En in 2050 95 procent. Als tussendoel hebben we een vermindering van 5% in 2025 toegevoegd. Met het huidige maatregelenpakket halen we die doelen niet en moeten we er harder aan werken.

We hebben een mini-burgerberaad met 100 ingelote deelnemers georganiseerd om de kracht en ideeën van onze inwoners zo goed mogelijk te benutten. We vroegen hen om maatregelen te bedenken om de CO2-doelstellingen te halen. Dit leverde 26 maatregelen op waarvan de deelnemers er 21 steunen. Deze voorstellen uitvoeren levert volgens de doorrekeningen extra CO2-afname op.

De huidige elektriciteitsinfrastructuur is niet goed genoeg voor bijvoorbeeld de overgang op nieuwe energie. Daarom stelden we samen met Liander, Tennet en Port of Amsterdam een taskforce op om dit aan te pakken.

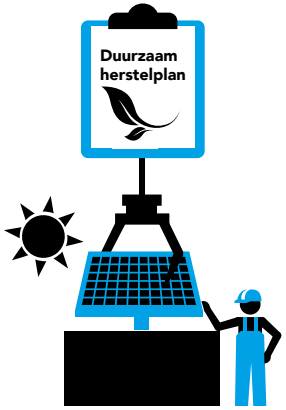

We werkten aan het aardgasvrij maken van ongeveer 30 buurten. Dat deden wij samen met Citydeal-partners zoals:

- Woningcorporaties.
- Liander.
- Stichting !Woon.

We ondersteunden veel bewoners met verduurzaming van woningen onder andere door de adviezen aan VvE's, hulp aan bewonersgroepen in huurcomplexen, verstrekken van vouchers voor energiebesparende middelen en met energieleningen.

Het aantal zonnepanelen is in 2021 met 30% toegenomen (ten opzichte van 2020). We hebben inwoners, bedrijven en organisaties gefaciliteerd bij de aanleg van zonnepanelen.

In 2021 is in de Regionale Energiestrategie 1.0 bepaald waar er mogelijkheden zijn voor duurzame energieopwekking, zoals windturbines, zonne-panelen en duurzame warmtebronnen.

In 2021 hebben we een aanbesteding afgerond en een nieuwe contractpartij gekozen die tot 2023 zorgt voor de groei van het publieke laadnetwerk. De eerste palen binnen deze concessie zijn geplaatst. Ondertussen bereiden we de volgende aanbesteding voor. We willen niet alleen een kostenefficiënte overeenkomst, maar ook dat die partij werkt aan vernieuwende oplossingen zoals slim laden.

Met het Innovatie- & Uitvoeringsprogramma 2020-2021 voerden we de eerste fase van de strategie Amsterdam Circulair voor 2020-2025 uit met een scala aan projecten in de stad. We doen dit in samenwerking met verschillende andere directies, zoals Vastgoed en Afval en grondstoffen. Ook werken we veel met partijen uit de keten en de stad. Om de voortgang van de circulaire transitie goed te kunnen meten is de eerste versie van de circulaire monitor gepubliceerd. Het Innovatie- & Uitvoerings-programma is geëvalueerd en zal samen met de strategie de basis vormen voor een vervolg-programma Amsterdam Circulair.

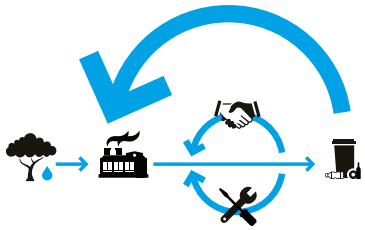

Amsterdam Circulair 2020-2025

Met de maatregelen van Duurzame Stad, Duurzame Banen zorgen we voor werkgelegenheid en willen we de stad sneller duurzaam maken. De 5 hoofdpunten van het programma gaan onder andere over:

- investeringen in onder meer het renoveren en isoleren van panden.
- versneld aardgasvrij maken van woningen.
- plaatsen van zonnepanelen op daken van corporatiewoningen.

Voor het hoofdpunt Warmte tekenden we een mantelovereenkomst met woningbouwcorporaties en warmteleveranciers.

Daarnaast werden we voor 50% aandeelhouder in Westpoort Warmte. Voor onder andere betaal-baarheid, duurzaamheid en de groei van het netwerk hebben we met onze mede-aandeelhouder stevige kaders bepaald voor de onderneming. Zo krijgen we meer grip op een aardgasvrije stad.

Samenvatting 3.9.4 Ruimtelijke Ordening

Ruimtelijke ordening zorgt voor een stad en regio die door ruimtelijke visievorming, planontwikkeling, ruimtelijke kaderstelling en bouwplantoetsing goed functioneren.

- In juli 2021 is de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 vastgesteld. Hiermee hebben we weer een bijgewerkte, overkoepelende visie hoe we de fysieke leefomgeving willen ontwikkelen. Daarbij letten we op alle ruimtelijke opgaven, belangen en ontwikkelingen in de stad. In december 2022 is de Uitvoeringsagenda voor de Omgevingsvisie vastgesteld. Daarin staat hoe we de Omgevingsvisie gaan uitvoeren. Na de terugval door de coronacrisis in 2020 nam de bevolking in 2021 met meer dan 10.000 inwoners weer sterk toe. Die groei is net zo hoog als in de jaren voor 2020. De hoofdoorzaak voor de terugval tijdens de coronacrisis was de stilvallende buitenlandse migratie. Die migratie is nu weer verantwoordelijk voor de sterke groei. De binnenlandse migratie blijft negatief. Volgens de bevolkingsprognose zal dit in de toekomst ook zo zijn. De druk op de woningmarkt (wachttijden, prijsontwikkeling) blijft daardoor hoog en wordt steeds hoger. Daarom moeten we blijven werken aan voldoende ruimte voor nieuwe en betaalbare woningen en de bijbehorende voorzieningen. In 2021 begon de bouw van ruim 7.400 woningen, een historisch hoog aantal, daarvan waren ruim 2.700 middeldure huurwoningen; de woningbouwcorporaties begonnen met bouwen van bijna 1.500 sociale huurwoningen met een huur onder de € 752,33. Er zijn ook nog 343 sociale huurwoningen gebouwd door andere particuliere partijen. Het jaarlijkse gemiddelde van 1.780 sociale huurwoningen in deze periode ligt 500 woningen per jaar hoger dan in de periode 2014-2017.

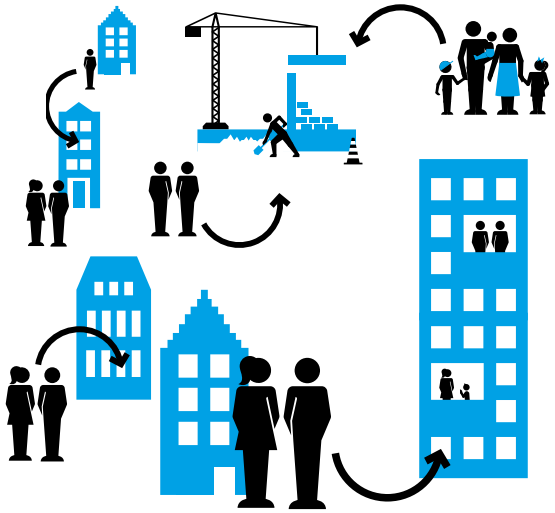

- Er is in 2021 hard gewerkt aan grote gebiedsontwikkelingen zoals Hamerkwartier, Amstel III en Schinkelkwartier, met (ruimte voor) nieuwe woningen, bedrijven, scholen, sportvoorzieningen en groen. De volgende stap naar de Sprong over het IJ is gezet. De aanpak voor het behouden en verder ontwikkelen van de volkstuinparken in Amsterdam is vastgesteld en het beleidskader voor de vernieuwing van de Hoofdgroenstructuur is vrijgegeven voor inspraak. Met de vaststelling van het bestemmingsplan grondwaterneutrale kelders is een belangrijk onderdeel om de bouwdynamiek in de stad in goede banen te leiden afgerond. Zo zorgen we dat een stad die hard groeit tegelijkertijd compleet en in balans blijft.
- Om de bevolkingsgroei te accommoderen en te voorkomen dat de wooncrisis de stad verder ontwricht, streven we ernaar de woningproductie in de stad langdurig op een hoog niveau te houden. Hiervoor is het noodzakelijk om over voldoende uitvoeringsklare planvoorraad te beschikken. Voor de komende circa 4 jaar is voldoende harde planvoorraad opgebouwd om het huidige productieniveau te kunnen volhouden. Daarna valt de harde planvoorraad scherp terug. De Omgevingsvisie biedt de planologische ruimte om de huidige planvoorraad voor 10 jaar of langer aan te vullen. Het omzetten van die planologische ruimte in uitvoeringsklare planvoorraad kost enkele jaren voorbereiding. De hiervoor beschikbare middelen lopen aan het eind van deze collegeperiode af. Het is aan het volgende college om hiervoor de koers en het tempo te bepalen en de daarvoor benodigde middelen beschikbaar te stellen.
- De invoering van de Omgevingswet vraagt dat we anders gaan adviseren over ruimtelijke kwaliteit in de fysieke leefomgeving. We gaan van toetsen achteraf naar adviseren vooraf en van onderdelen naar overkoepelend. We zien in 2021 dat het aantal formele adviesverzoeken over aanvragen Omgevingsvergunning afneemt. Tegelijkertijd nam de werklast toe door meer serviceverlening aan burgers en initiatiefnemers (meer ruimte voor initiatieven, minder starre regelgeving) en meer adviestaken.

Samenvatting 3.9.5 Begraafplaatsen en crematoria

- We hebben 11 gemeentelijke begraafplaatsen en 2 gemeentelijke crematoria. De Nieuwe Ooster is onderdeel van de hoofdgroenstructuur van Amsterdam. De Nieuwe Noorder is het eerste crematorium aan het water in Amsterdam en daarnaast een begraafplaats en gedenkpark. Volgens de Wet op de lijkbezorging moet de burgemeester de uitvaart verzorgen van iemand die binnen de gemeentegrenzen overlijdt en van wie geen nabestaanden bekend zijn. Of van wie de nabestaanden de uitvaart niet kunnen regelen.

- Op alle gemeentelijke begraafplaatsen bevinden zich belangrijke cultuurhistorische graf-monumenten. De begraafplaatsen zijn hierdoor gedenkparken waar het culturele erfgoed voor elke wandelaar zichtbaar is.
  De Werkgroep Stenen Archief wil deze 'stenen archieven' van de gemeentelijke begraafplaatsen zo goed mogelijk in kaart brengen. Door de inzet van de werkgroep is De Nieuwe Ooster daardoor al 17 Rijksmonumentale graven en zo'n 500 sfeermonumenten rijk. In 2021 zijn 3 Rijks-monumenten gerestaureerd en zijn daarmee weer in hun oude glorie hersteld.

- In 2021 is het beheer en onderhoud van de monumenten op de begraafplaats Landscroon overgedragen aan de werkgroep. Ook is het uitvoeringsplan voor restauratie van veel beschadigde grafkelders en grafmonumenten vastgesteld.

Programma 9 | Portefeuillehouder: wethouder van Doorninck

3.9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	364,0	403,1	391,1	409,8	18,7
Lasten	443,6	455,5	448,4	439,6	-8,8
Totaal Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**-79,6**	**-52,4**	**-57,3**	**-29,8**	**27,4**

Programma 9 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 27,4 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 18,7 miljoen en lagere lasten van € 8,8 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 409,8 miljoen zijn € 18,7 miljoen hoger dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door:

- Programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid heeft hogere baten van € 3,6 miljoen, welke tot stand komt enerzijds door een Rijksbijdrage voor bodemsaneringen van Lood en PFAS en anderzijds door en lagere baten als gevolg van lagere besteding aan proeftuinen aardgasvrije wijken.
- Programmaonderdeel 9.4 Ruimtelijke Ordening heeft hogere baten van € 15,9 miljoen, welke tot stand komt door niet begrote buiten gemeentelijke opdrachten.
- Overige afwijkingen binnen de andere programmaonderdelen komen gesaldeerd uit op € 0,6 miljoen aan lagere baten.

Lasten

De totale lasten van € 439,6 miljoen zijn € 8,8 miljoen lager dan begroot. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door:

- Programmaonderdeel 9.1 Riool en drinkwater heeft lagere lasten van € 0,6 miljoen veroorzaakt door rioleringstaken, hernieuwde voordelige prijsafspraken, nieuwe aansluitingen en vervangen loden pijpen.
- Programma onderdeel 9.2 Afval & Grondstoffen heeft lagere lasten van € 5,7 miljoen. Dit wordt enerzijds veroorzaakt door niet uitgegeven extra dekking bij de Najaarsnota, lagere stort- en verwerkingskosten en lagere lasten exploitatie bedrijfsafval. Anderzijds zijn er hogere lasten voor wagenpark, frictiekosten Weesp, onderhoud, reparatie containers en dotatie voorziening dynamisch inzamelen.
- Programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid heeft € 17 miljoen lagere lasten als gevolg van lagere bestedingen op onder andere subsidies, bodemsanering, vliegwielmiddelen en proeftuinen aardgasvrije wijken.
- Programmaonderdeel 9.4 Ruimtelijke Ordening heeft hogere lasten van € 14,6 miljoen voor de buitengemeentelijke opdrachten.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	76,3	50,9	28,3	65,7	37,4

3.9.1 Riool en drinkwater

Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering die bestand is tegen extreem weer door klimaatverandering. Alle inwoners hebben toegang tot schoon drinkwater.

Belangrijke ontwikkelingen

Regenbestendig

In 2021 is de Hemelwaterverordening Amsterdam vastgesteld. Deze Hemelwaterverordening Amsterdam verplicht alle nieuwe gebouwen om 60 millimeter regen te verwerken op eigen terrein en vertraagd af te voeren. Om het vergroenen van tuinen mogelijk te maken, hebben we een tegel-ophaalservice ingesteld. Bewoners kunnen op gezette dagen hun tuintegels op straat zetten. Die halen we dan op en recyclen we zoveel mogelijk. Afgelopen jaar zijn er zo meer dan 170.000 tegels uit tuinen en de openbare ruimte gewipt. Vanuit project Resillio is met een Europese subsidie ongeveer 7.500 m^2 aan slimme blauw-groene daken op corporatiewoningen aangelegd. Deze daken zijn slim omdat ze zijn aangesloten op een centraal besturingssysteem. Daarmee kunnen ze vooraf op neerslagvoorspellingen reageren. Er zijn 25 schoolbossen aangelegd en 15 schoolpleinen vergroend (Amsterdamse Impuls schoolpleinen (AIS)), Rainproof organiseerde verschillende netwerkevenementen en breidde het netwerk uit. Bij werkzaamheden in de openbare ruimte richten we die groener en regenbestendiger in. Bijvoorbeeld in de Rivierenbuurt waar op het Merwedeplein een aantal wadi's (verlaagde groenstroken om regenwater op te vangen) kwamen. Of de ondergrondse waterberging en het extra groen op de Nieuwezijds Voorburgwal.

Leveringsplan drinkwater en Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)

De stad groeit. Dit heeft effect op riolering en drinkwater. Het is belangrijk om deze noodzakelijke voorzieningen ook in de toekomst voldoende beschikbaar te houden in een groeiende stad. Voor drinkwater werkten we dit uit in het wettelijk verplichte Leveringsplan. Daarin staat hoe we de komende 10 jaar voldoen aan de drinkwaterlevering. En welke maatregelen en uitbreidingen daarvoor nodig zijn. Onlangs is de Toekomstvisie drinkwater 2020-2050 vastgesteld. Hierin staan maatregelen en keuzes voor de lange termijn. Voor riolering werken we dit uit in het Omgevingsprogramma Riolering (OPR) 2022–2027. Dat is nu nog het Gemeentelijk Rioleringsplan Amsterdam 2016-2021. Hierin staat hoe we onze wettelijke zorgplicht voor inzamelen en transporteren van afval- en regenwater uitvoeren en welke grondwatermaatregelen we nemen. Vlak voor de jaarwisseling stuurden we het OPR naar de partners voor inbreng en reactie en stemden we het af met het programma Weesp.

Grondstoffen en energie uit de watercyclus

Duurzaamheid, circulariteit en vernieuwing zijn belangrijke pijlers van de watertaken. In 2021 hebben we gewerkt aan:

- hergebruiken van grondstoffen uit afvalwater.
- winnen van warmte uit oppervlakte-, afval-, en drinkwater (aquathermie) voor het verwarmen van huizen.

We werkten eraan om aquathermie te gebruiken bij verschillende renovatieprojecten in de stad, zoals het voormalige WilhelminaGasthuisterrein en het zwembad De Mirandabad.
Ook onderzochten we nieuwe vormen van sanitatie, zoals vacuümriolering. De watercyclus bevat nuttige grondstoffen en thermische energie. We onderzoeken daarbinnen kansrijke vernieuwingen op haalbaarheid. Die ontwikkelen we tot projecten in de programma's Circulair en Energietransitie. Dit helpt bij het doel voor een circulaire en aardgasvrije gemeente. In 2021 werkten wij bijvoorbeeld aan het terugwinnen van grondstoffen uit afvalwater via het nieuwe sanitatieconcept in Buiksloterham en voor Strandeiland. In Buikslotermeer werken we met partners Firan en De Key aan winning van warmte uit rioolwater (riothermie) voor de verwarming van 871 woningen.

Buiksloterham en Strandeiland

Deze proef in de Buiksloterham hebben we in 2021 vertraagd stilgelegd om vastgestelde knelpunten in de woningen te kunnen oplossen. Het binnenkort te ontwikkelen Kavel 18 is in beeld Tegelijkertijd zoeken we naar een kavel om nog minstens 160 woningen aan te kunnen sluiten op de lokale zuivering uit 2021 van waterschap Amstel, Gooi en Vecht zodat het hele nieuwe sanitatie systeem in de praktijk gaat werken.

Voor Strandeiland bleek vergroten grootschalige toepassing van vacuümriolering nog een te groot teveel risico. Dit kwam vooral omdat we in 2021 nog niet genoeg en goede praktijkervaring uit de proef Buiksloterham hadden. Een lokale zuivering voor terugwinnen van grondstoffen en energie uit afvalwater bleek daardoor niet haalbaar. Er komt traditionele riolering en daarmee geen nieuwe sanitatie op Strandeiland.

Buikslotermeer

In Buikslotermeer werkten de betrokken partijen in 2021 aan een voorlopig ontwerp voor riothermie als duurzame warmtevoorziening voor 871 woningen. Daarnaast bereidden we de aanvraag voor een subsidie Aardgasvrij voor. En we begonnen met de voorbereidingen voor een kredietvoorstel aan de Raad voor een rioolwarmtewisselaar.
Vanwege het amendement Groen (nummer 1171.17) onderzochten we in 2020 en 2021 de gemeentelijke rol bij het opleveren en beheren van lagetemperatuurwarmte in Amsterdam (LTW/A). LTW is een warmtesysteem waarbij we duurzame warmtebronnen via een warmtenet ontsluiten voor de levering van warmte aan verbruikers met een lagere temperatuur bron (meestal tussen de 35 en de 55°C). We onderzochten hoe we deze rol kunnen organiseren en welke rol Waternet als verbonden partij hierin namens onskan spelen. In 2021 werkten we uit hoe de betrokken partijen via een gezamenlijk programma LTW/A de uitkomsten van dit onderzoek kunnen gebruiken.

Koepelvrijstelling

Hoe wij onze drinkwatertaak hebben geregeld, is in strijd met de voorwaarden voor de koepelvrijstelling door Waternet. Dat maakte de belastinginspecteur omzetbelasting halverwege 2021 bekend. Deze vrijstelling houdt in dat Waternet geen btw hoeft te berekenen over de inzet van eigen personeel om de gemeentelijke (en waterschaps-) taken uit te voeren. Een voorwaarde voor de vrijstelling is dat wij en het waterschap geen btw-belaste activiteiten uitvoeren binnen het aan Waternet opgedragen takenpakket. Een mogelijkheid om aan die voorwaarde te voldoen, is om de drinkwatertaak in een andere rechtspersoon onder te brengen. Binnen het onderzoek naar de toekomstige governance voor Waternet onderzoeken wij dit verder.

Toezicht ILT

De inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) plaatste Waternet in april 2021 onder verscherpt toezicht. De aanleiding is de noodzakelijke verbetering van de uitvoering van de wettelijke zorg- en meldplicht voor informatiebeveiliging en in de besturing van Waternet. Waternet stelde daarom een verbeterplan op, waarmee de ILT heeft ingestemd. Dit verbeterplan voeren zij uit en is onderwerp van periodiek voortgangsoverleg met de ILT. Ook de raad krijgt hier regelmatig informatie over.

PFAS

We leveren uitstekend drinkwater en dat voldoet aan alle wet- en regelgeving, inclusief de Europese Drinkwaterrichtlijn. Om de kwaliteit van drinkwater ook in de toekomst te garanderen hebben we een studie naar PFAS uitgevoerd. Conclusie van deze studie is dat we meer PFAS uit het water kunnen zuiveren. Dan moeten we de actief kool op de productielocaties Leiduin en Weesperkarspel sneller vervangen. Met deze aanpassing van de bedrijfsvoering werken we vooruit op de mogelijke nieuwe en veel strengere EFSA (European Food Safety Authority) richtwaarde voor PFAS. Daarmee kunnen we de kwaliteit van het drinkwater ook in de (nabije) toekomst garanderen. We volgen de landelijke ontwikkelingen op de voet.

Drinkwatervisie

Op 2 december 2021 heeft de gemeenteraad de Toekomstvisie Drinkwater vastgesteld. Tijdens de behandeling van deze visie is bekrachtigt dat Waternet de komende jaren voor grote opgaven bij het veiligstellen van de huidige en toekomstige drinkwaterlevering staat. De opgave is meerledig:

- instandhouding van de huidige drinkwaterinfrastructuur;
- capaciteitsuitbreiding in verband met de toename van de drinkwatervraag en industriewatervraag;
- beschikbaarheid waarborgen van bestaande en nieuwe bronnen die (kunnen) worden ingezet voor de (drink)waterproductie;
- inspelen op een veranderende omgeving.

Om te kunnen blijven voldoen aan de ontwerpeisen zal de (drink)waterinfrastructuur in stand moeten worden gehouden. De huidige assets zijn onderhevig aan veroudering. Om de opgaven voor de toekomstige drinkwaterlevering te kunnen garanderen, zal de komende jaren fors moeten worden geïnvesteerd.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.1.1

Alle Amsterdammers hebben toegang tot schoon drinkwater.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Score voor de wettelijke kwaliteits-norm (<1)	0,031	0,030	0,030	0,030
2	Ongeplande ondermaatse leverings-minuten (<5 minuten)	1 min 56 (2017)	3 min 2	<5 min	<2,25 min

De ongeplande ondermaatse leveringsminuten vertonen een positieve daling ten opzichte van de afgelopen twee jaar.

Activiteit 9.1.1.1

We produceren en leveren drinkwater.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Hoeveelheid m3 geleverd drinkwater	91,2	92,7	93,9	90,9

Terugkijkend heeft de matige zomer een dempend effect gehad op de drinkwatervraag. Daarnaast hebben de aanhoudende coronamaatregelen de drinkwatervraag doen afnemen. Hotels, cafés en restaurants hebben met beperkte openingstijden gewerkt of moesten hun deuren voor een langere periode sluiten. Ook in 2021 heeft Amsterdam minder (buitenlandse) toeristen ontvangen. Tevens heeft het thuiswerkadvies er vorig jaar voor gezorgd dat er minder geforensd werd, waardoor er minder waterverbruik was door kantoren en bedrijven.

Activiteit 9.1.1.2

We zorgen voor een optimale dienstverlening voor drinkwaterklanten.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Klanttevredenheid drinkwaterklanten	7,5	8.1	>8	-

Bij de omschakeling naar het nieuwe facturatiesysteem MS Dynamics 365 is het klanttevredenheidsonderzoek (KTO) niet meegenomen in het Minimum Viable Product (MVP is de eerste versie van een product of dienst die zo vroeg mogelijk wordt uitgerold naar de klant). Daardoor hebben we in 2021 nog geen klanttevredenheid kunnen meten over de afhandeling van vragen over drinkwaterprocessen alsook het klantcontact. De verwachting is dat dit in het eerste kwartaal 2022 opgepakt wordt en dat in het tweede kwartaal 2022 het KTO weer uitgevoerd kan worden.

Activiteit 9.1.1.3

We leggen huisaansluitingen drinkwater aan.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantallen huisaansluitingen	n.v.t.	2.178	1.650	2.956

In 2021 zijn er meer huisaansluitingen aangelegd dan is begroot. Dit komt door de afronding in 2021 van aansluitingen die gestart waren in 2020 en dat er meer huisaansluitingen zijn aangelegd om loden binnenleidingen te vervangen.

Doel 9.1.2

Amsterdam heeft een goedwerkende en degelijke riolering.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Jaarlijks aantal meldingen van overlast veroorzaakt door regenwater op straat	4.500	2.500	4.000	4.790

Bij het melden van een klacht kan de oorzaak zijn dat er meerdere verstoppingen zijn. Hierdoor is het aantal ontstoppingen boven de begrote aantal uitgekomen. Daarnaast worden verstopte aansluitleidingen van kolken bij het reinigen ook aangepakt om klachten te voorkomen.

Activiteit 9.1.2.1

We leggen huisaansluitingen riolering aan.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantallen huisaansluitingen	n.v.t.	2.676	3.500	2.915

Er is een inhaalslag gemaakt van de facturatie. Daarnaast is er een verbeter-proces opgezet voor de toekomst.

Activiteit 9.1.2.2

We beheren, onderhouden en renoveren het rioolstelsel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal kilometers gerenoveerde riolering	38	37	38	22

In 2021 zijn is er minder riolering vervangen dan begroot. Voornaamste reden is dat de planning voor projecten in de openbare ruimte is gewijzigd door stedelijk beheer. In de stadsdelen Noord, Nieuw-West, Oost, Zuidoost en Zuid zijn projecten doorgeschoven door de herziene planningen.

Doel 9.1.3

Vanuit riolering en drinkwater dragen wij bij aan de circulaire economie en transitie naar een aardgasvrije stad.

Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021

De uitwerking van dit doel is nog in ontwikkeling; in 2021 zijn hiervoor geen indicatoren opgenomen.

Activiteit 9.1.3.1

We winnen grondstoffen en thermische energie uit de watercyclus.

Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021

De uitwerking van dit doel is nog in ontwikkeling; in 2021 zijn hiervoor geen indicatoren opgenomen.

Verbonden partijen

Stichting Waternet

Waternet zorgt in opdracht van ons en het waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) voor veilig, schoon en voldoende water. Voor deze overheden voert Waternet de riolering- en drinkwatertaak uit. Wij en het waterschap AGV geven de directie van Waternet mandaat om ‘in naam van’ en ‘voor rekening van’ taken uit te voeren. In 2021 nam het college het principebesluit over de herijking governance stichting Waternet. Hierin is besloten tot meer en breder bestuurlijk samenwerken aan de watertaken en daaraan gekoppelde opgaven tussen ons en het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV) en met andere waterpartners in de regio.

Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK)

De WRK levert, zuivert en distribueert water en hoort daarmee tot de vitale infrastructuur voor Amsterdam (uitvoering wettelijke taak) en de provincie Noord-Holland. In 2021 is besloten om de aandelen van stichting Aandelen WRK aan ons over te dragen. Daardoor is WRK een 50 procent deelneming van ons en houden we vanuit het gemeentelijk beleid toezicht op de WRK. Drinkwaterbedrijf NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland (PWN) is voor de andere 50 procent aandeelhouder.
Vanwege het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening staan wij samen met PWN garant voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230 miljoen. Achtergrond van de garantie zijn forse investeringen die nodig zijn om te garanderen dat de drinkwatervoorziening steeds door kan blijven gaan in de toekomst.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	199,3	209,4	202,5	199,9	-2,7
Lasten	199,6	205,1	196,4	195,8	-0,6
Saldo van baten en lasten	**-0,4**	**4,3**	**6,1**	**4,1**	**-2,0**

Het programmaonderdeel 9.1 heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 2,0 miljoen. Dit komt door lage baten van € 2,7 miljoen en lagere lasten van € 0,6 miljoen.

Baten

De totale baten van € 199,9 miljoen zijn € 2,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Lagere baten drinkwater van € 3,2 miljoen, door afname van het drinkwater verbruik als gevolg van de coronamaatregelen en de tegenvallende (vooral koude) zomer.
- Lagere baten rioolheffing van € 1 miljoen. Als gevolg van een fout in de verordening met betrekking tot het oppervlaktewater is er over 2017-2020 voor een bedrag van ca. € 1 miljoen ten onrechte opgelegd. Na correctie van de verordening is dit met verminderingen van de afvalstoffenheffing in 2021 rechtgezet.
- Hogere baten uit huisaansluitingen € 1,5 miljoen. Dit vanwege een toename van het aantal nieuwe aansluitingen en vanwege inkomsten uit vervanging van loden pijpen.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat ze afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 195,8 miljoen zijn € 0,6 miljoen lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Lagere lasten rioleringstaak van € 4,6 miljoen door minder inzet personeel door vacatures. Door minder beschikbare interne en externe capaciteit hebben we prioriteit gegeven aan investeringsprojecten. Daarnaast is er minder besteed aan grondwaterzorg, door vertraging in de uitvoering van de planning.
- Als gevolg van de lagere lasten bij de rioleringstaak(zie hierboven) wordt er € 0,2 miljoen gedoteerd aan de egalisatievoorziening rioolheffing van (begroot was een onttrekking van € 4 miljoen). Per saldo leidt dit tot hogere lasten van € 4,2 miljoen uit de egalisatievoorziening rioolheffing.
- Hogere lasten van € 1,5 miljoen, vanwege een toename van het aantal nieuwe aansluitingen en vanwege vervanging van loden pijpen.
- Lagere lasten van € 1,4 miljoen door hernieuwde prijsafspraken, vallen diverse kosten lager uit dan begroot, zoals chemicaliën, inkoop rivierwater en kosten voor het laboratorium.
- Overige afwijkingen lichten we niet verder toe, omdat ze afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	6,0	2,9	1,2	2,9	1,7
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	6,0	2,9	1,2	2,9	1,7

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de egalisatiereserve drinkwatertarieven is € 1,7 miljoen hoger dan begroot. De hoogte van de onttrekking aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven Waternet is gebaseerd op het saldo van lasten en baten van de drinkwatertaak. De baten zijn € 3,1 miljoen lager dan begroot en de lasten zijn € 1,4 miljoen lager dan begroot. Zie hierboven voor een toelichting op de baten en lasten.

Toevoegingen reserves

Er hebben geen toevoegingen in de reserves plaatsgevonden.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Technische noodsituaties in de productie en leidingen van drinkwater.	Voldoen aan wettelijke normen, ook door een toereikende organisatie bij noodgevallen.
2. Verstoorde afvoer van afval- en regenwater door achterstallig onderhoud en renovatie van het rioolstelsel.	Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Alleen het vergroten van riolen biedt hiervoor onvoldoende oplossing. Uitvoeren van het Gemeentelijk Rioleringsplan: ■ meer riolering vervangen. ■ aanleggen riolering voor ongezuiverde lozingen. ■ aanpakken terugkerende problemen met wateroverlast in de stad. ■ verder verbeteren van de bedrijfsvoering.
3. Waterschade na hevige regenval.	Door klimaatverandering is er meer extreme neerslag. Alleen het vergroten van riolen alleen biedt hiervoor onvoldoende oplossing. Het programma Amsterdam Rainproof draagt bij aan het regenbestendig maken van de stad. In 2021 is de Hemelwaterverordening vastgesteld, zijn beheerafspraken voor hemelwaterverwerkende objecten gemaakt, 170.000 tegels gewipt, op verschillende locaties maatregelen uitgevoerd (Rivierenbuurt Rainproof).
4. Koepelvrijstelling.	De toepassing van de koepelvrijstelling voor de omzetbelasting (ofwel btw) betekent, dat Waternet geen btw hoeft te berekenen over zijn dienstverlening aan gemeente en waterschap. Op jaarbasis gaat het hierbij om respectievelijk € 12 en € 9 miljoen aan btw. Voor de toepassing geldt een aantal voorwaarden, waarop door de Belastingdienst steeds strikter wordt toegezien. Een van die voorwaarden is dat de koepelleden (gemeente en waterschap) geen btw-belaste activiteiten mogen uitvoeren. Jaarlijks vindt hierover vrij intensieve afstemming plaats met de belastinginspecteur. Dit wordt tevens meegenomen in de lopende herijking van de governance van Waternet.

Actuele risico's	Maatregelen
5. Extra kosten vanwege aanpassingen riool- en drinkwaterstelsel door verzakken en dreigend bezwijken van kademuren en bruggen binnen de gemeente Amsterdam.	We zijn begonnen met een project om dreigende ongevallenlocaties veilig te stellen en voorlopige beheersmaatregelen te nemen. Uiteindelijk zullen we de komende jaren veel kilometers kademuur vervangen. Op een aantal van deze plekken zijn er drinkwatertransport- en distributieleidingen, riool- en drinkwaterzinkers, overstortputten en regenwateruitlaten die we (misschien) moeten verleggen, aanpassen of vernieuwen. De operationele en financiële omvang en impact van deze aanpassingen is nog niet bekend. Wel is duidelijk dat de drinkwater- en rioleringswerkzaamheden een forse investering zullen vergen. Voor de financiering van de werkzaamheden is afgesproken dat de WIOR leidend is. Dit houdt in dat de verleggingen van de riolering voor rekening van het project kademuren is en dat – afhankelijk van de leeftijd – de verleggingen van de drinkwaterleidingen voor rekening van Waternet zijn.

Beleidskaders

- Het Leveringsplan drinkwater is wettelijk verplicht. De Inspectie Leefomgeving en Transport toetst het plan. Het plan beschrijft de levering van drinkwater onder normale en onder verstoorde omstandigheden. Het beschrijft hoe Waternet voldoet aan de drinkwaterlevering over voor de komende 10 jaar en welke investeringen daarvoor nodig zijn.
- In het Gemeentelijk Rioleringsplan Amsterdam 2016-2021 staat hoe we onze wettelijke zorgplicht voor inzamelen en transporteren van afvalwater en hemelwater doen. Daarnaast is in het plan opgenomen welke grondwatermaatregelen we willen nemen in openbaar gebied. Doel van een GRP is om aan het bevoegd gezag (Provincie Noord-Holland) te verantwoorden hoe we deze watertaken uitvoeren en in hoeverre we voldoende middelen hebben om dit in de toekomst te blijven doen. Hiermee voldoen we aan de planverplichting in de Wet milieubeheer (artikel 4.22,lid 1). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet vervalt de verplichting van het GRP. Toch heeft het college besloten een opvolger op het Gemeentelijk Rioleringsplan Amsterdam 2016 - 2021 te ontwikkelen: het Omgevingsprogramma Riolering 2022 - 2027. Dit programma sluit aan op de Omgevingsvisie van Amsterdam en wordt naar verwachting begin 2022 door het college vastgesteld.

3.9.2 Afval en grondstoffen

Voorkomen van afval en een schone stad. Afval dat toch ontstaat, scheiden voor een zo hoogwaardig mogelijke verwerking, met een doelmatige, schone inzameling. Samen met bewoners, ondernemers en andere partners en met oog voor de kansen om van afval werk te maken.

Belangrijke ontwikkelingen

Afval tijdens de coronacrisis

De coronapandemie had veel invloed op de totale hoeveelheid huishoudelijk afval. Doordat mensen meer thuis gingen werken in plaats van op het kantoor, kwam er meer huishoudelijk afval. In 2021 was er net als in 2020 meer grof afval tegenover 2019, op sommige momenten wel tot 25 procent meer. Aan het eind van 2021 lijken de tonnages grof afval weer in de buurt te komen van de pre-corona hoeveelheden uit 2019. In 2021 werd er net als in 2020 meer kartonafval aangeboden tegenover 2019. Dit kwam niet alleen omdat mensen meer tijd thuis doorbrachten maar ook omdat thuisbezorging van pakketjes hierdoor makkelijker werd. Bovendien waren de winkels tijdelijk dicht. Bedrijfsafval nam juist af omdat horeca en winkels een deel van het jaar gesloten waren.

Bestuursopdracht

Op 29 september 2020 gaf het college van b en w opdracht om verdere kostenstijgingen in de afvalstoffenheffing voor 2022 binnen de bestaande begroting op te vangen. Bij de jaarrekening 2020 werd duidelijk dat dit niet zomaar kon door problemen in de bedrijfsvoering en stijgingen buiten de invloedssfeer van de gemeente. Daarom is er een bestuursopdracht afval-stoffenheffing vastgesteld samen met de Voorjaarsnota 2021. Het college heeft de directie Afval en Grondstoffen onder verhoogd toezicht geplaatst en vanuit een analyse van de problemen in de bedrijfsvoering volgen maatregelen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.2.1

Amsterdam voorkomt afval.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Kilogram huishoudelijk afval per inwoner per jaar (BBVverplicht)	358 (2019)	358		377
2	Kilogram huishoudelijk fijn en grof restafval per inwoner per jaar	247 (2019)	242		249

Door de coronacrisis zijn veel mensen thuis gaan werken waardoor er in 2021 meer huishoudelijk afval werd aangeboden.

1. De rijksoverheid introduceert producentenverantwoordelijkheid voor onder andere wegwerp plastic, matrassen en textiel. Producenten worden verantwoordelijk voor de afvalfase van het product inclusief bijbehorende kosten. De gemeente Amsterdam draagt inhoudelijk bij in samenwerking met de VNG, NVRD en g-4 via zienswijzen en op basis van de ervaringen uit de inzamelpraktijk.

2. De samenwerking met kringloopwinkels en repairshops is voortgezet om te zorgen dat spullen en materialen vaker hergebruikt worden. De regeling voor kringloopwinkels, waarbij zij een vergoeding ontvangen voor de spullen die zij inzamelen t.b.v. hergebruik, is voortgezet.

Doel 9.2.2

Afval dat ontstaat, zamelen we zo duurzaam mogelijk in en krijgt een zo hoogwaardig mogelijke verwerking.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Kilogram gescheiden stroom per inwoner per jaar t.o.v. totale stroom (scheidingspercentage)	111 (31%) (2019)	116 (32%)		128 (34%)
2	Kilogram gerecyclede stroom per inwoner per jaar t.o.v. gescheiden stroom (recyclepercentage)	22% (2019)	22%		25%

De toename in scheidingspercentage wordt vooral verklaard door de toename in plasticscheiding.

1. We hebben in 2021 verschillende maatregelen getroffen om karton-bijplaatsingen tegen te gaan. Om op de korte termijn de grootste problemen op straat op te lossen, zijn er op 35 verschillende hotspots extra Oud Papier en Karton (OPK)-containers geplaatst, regulier zijn 105 extra containers geplaatst in de stad. Daarnaast zijn het afgelopen jaar verschillende interventies op de ondergrondse container zoals de kartonklep getest.

2. In 2021 is de harmonisatie van inzameling van grof afval verder doorgezet. De focus lag daarbij op het harmoniseren en verbeteren van de straatinzameling (basis op orde brengen). Zo is de inzamelfrequentie in Noord gelijkgetrokken aan de rest van de stad. Op de afvalpunten is een proef gedraaid met zondagopenstelling, er wordt gewerkt aan een plan om de dienstverlening op de afvalpunten zo kostenefficiënt mogelijk te verbeteren en er is een pilot gestart waarbij herbruikbaar hout via de kringloopwinkels weer een tweede leven krijgt. In 2021 is de aanbesteding voor de verwerking grof huishoudelijk afval en bouw- en sloopafval met succes afgerond.

Activiteit 9.2.2.1

We zamelen huishoudelijk afval duurzaam in.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	kg CO2-uitstoot per ton ingezameld materiaal	4.822 (2019)	6.642		4.633

De reductie in CO2-uitstoot wordt onder andere verklaard doordat het grootste deel van het wagenpark is overgestapt van fossiele diesel op HVO-brandstof (biobrandstof). Gebruik van deze HVO-brandstof leidt tot 90 – 95% minder CO2-uitstoot.

1. In 2021 hebben we gewerkt aan het realiseren van efficiënte en duurzame inzameling van afval van bedrijven. In ‘de 9 straatjes’ heeft de gemeente zelf de inzameling ter hand genomen. Dit betekent dat er 8 inzamelaars minder in het gebied actief zijn. De gezamenlijke inzameling via White Label is ondanks corona doorgezet en in de praktijk blijkt dat 50% minder voertuigen nodig zijn om het afval in te zamelen.
De gemeente ondersteunde in 2021 weer twee ondernemerscollectieven op het tot stand komen van collectieve afvalinzameling en oplossingen voor een schone straat. Het project loopt door in 2022.

2. We gaan door met het steeds verbeteren van de rit- en routeplanning. De methode dynamisch inzamelen die we gebruikten in de stadsdelen Zuidoost, Oost en Zuid voor het verbeteren van de routeplanning voor de stroom restafval is gepauzeerd en wordt tussentijds geëvalueerd. Op basis van de tussenevaluatie worden de vervolgstappen in 2022 bepaald. Vooruitlopend daarop is ten laste van het rekeningresultaat een voorziening getroffen om eventuele effecten van vervolgstappen op te nemen.

3. In 2021 is de levering (in 2022) en het testen van waterstofvoertuigen voorbereid.

Activiteit 9.2.2.2

We maken het voor bewoners makkelijk om hun afval op de juiste manier aan te bieden

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal inzamelvoorzieningen voor GFT	3.558 (2019)	14.893		16.062

De inzameling van GFE/T is uitgebreid op IJburg en in stadsdeel Zuidoost. In 2021 zijn er in totaal 102 GFT verzamelcontainers geplaatst, 1065 mini-containers en twee tuinkorven. Hiermee zijn einde 2021 circa 21.000 huishoudens aangesloten op een GFE/T mini- of verzamelcontainer. De meeste bewoners zijn erg enthousiast en zien het als hun morele plicht om mee te doen. Ze zijn blij dat de containers er eindelijk staan en dat ze vanuit hun keuken kunnen bijdragen aan een beter milieu. Doordat uitsluitend huishoudens die GFT willen scheiden een pasje krijgen voor de GFT-containers, is er in 2021 slechts 2% vervuiling gemeten in deze afvalstroom.

Verbonden partijen

AEB Holding N.V. Amsterdam

Wij hebben besloten om onze aandelen in Afval Energie Bedrijf) Holding N.V. Amsterdam (AEB) te verkopen. In 2021 is er een overeenkomst bereikt die we hebben aangemeld bij de Autoriteit Consument & Markt (ACM). AEB verwerkt nog steeds het Amsterdamse restafval, onder andere door kunststof verpakkingen en metalen na te scheiden en het restafval te verbranden. Daarmee produceert AEB stadswarmte en elektriciteit voor woningen en bedrijven. Daarnaast zorgt AEB in onze opdracht er voor dat de overige in Amsterdam ingezamelde afvalstoffen zo hoogwaardig mogelijk verwerkt worden. AEB wil steeds meer grondstoffen terugwinnen en maximaal energie opwekken uit resterend afval.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	155,2	183,9	176,3	178,1	1,8
Lasten	134,3	147,3	150,3	144,5	-5,7
Saldo van baten en lasten	**20,9**	**36,6**	**26,0**	**33,6**	**7,6**

Het programmaonderdeel 9.2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 7,6 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 1,8 miljoen en lagere lasten van € 5,7 miljoen.
Bij de begrotingsretraite is voor 2021 voor programma 9.2 Afval & Grondstoffen € 9,4 miljoen extra budget uit de algemene middelen toegekend om het geraamde exploitatietekort voor 2021 te dekken. Het gerealiseerde exploitatietekort over 2021 is € 7,6 miljoen lager uitgevallen. Dit overschot van € 7,6 miljoen valt daarmee weer vrij ten gunste van de algemene middelen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 178,1 miljoen zijn € 1,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere baten van € 3,7 miljoen voor waardenstromen papier, glas en plastic wegens gunstigere prijsontwikkelingen.
- Hogere baten van € 1,8 miljoen als gevolg van storten vuil door ondernemers bij recyclepunten € 1,1 miljoen (niet begrote baten) en € 0,7 miljoen door verkoop verouderde voertuigen (niet begrote baten).
- Hogere baten van € 1,0 miljoen door minder gebruik van de compensatieregeling die ondernemers is geboden voor de af te dragen Reinigingsrechten 202o en 2021. In plaats van de verwachte € 3,4 miljoen is voor een bedrag van € 2,4 miljoen aan kortingen verstrekt.

- Lagere baten van € 2,7 miljoen door tegenvallende opbrengsten uit de afvalstoffenheffing als gevolg van niet voorziene automatische ontheffingen, afwikkelverschillen oude jaren, grotere aandelen oninbaar en een dotatie aan de voorziening;
- Lagere baten van € 2,0 miljoen voor commerciële contracten bedrijfsafval wegens lockdown maatregelen voor horecaondernemers (zie ook lagere lasten).

Lasten

De totale lasten van € 144,5 miljoen zijn € 5,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere lasten van € 7,8 miljoen; wagenpark € 4,2 miljoen extra inhuur voertuigen en € 3,6 miljoen extra personeelslasten wegens extra inhuur als gevolg van ziekteverzuim.
- Hogere lasten van € 3,7 miljoen; € 1 miljoen wegens planmatig onderhoud en reparatie containers; € 0,9 miljoen corona gerelateerde organisatiekosten afvalinzameling; € 0,7 miljoen als gevolg van niet gerealiseerde besparing routeoptimalisatie; € 0,6 miljoen door (niet begrote lasten) gezamenlijk werf beheer; € 0,5 miljoen voor exploitatie dynamisch Inzamelen (waaronder licenties, applicaties en apparatuur);
- Hogere lasten van € 1,1 miljoen ten behoeve van Frictiekosten DVO Weesp (invlechten afvalinzameling);
- Hogere lasten in totaal € 0,2 miljoen worden niet nader toegelicht omdat de afwijkingen afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.
- Hogere lasten van € 2,3 miljoen wegens dotatie in nieuwe voorziening dynamisch inzamelen.
- Lagere lasten van € 8,9 miljoen; lagere volumes en lagere prijzen stort en verwerkingskosten ingezameld afval € 7,5 miljoen en € 1,4 miljoen lagere lasten exploitatie bedrijfsafval als gevolg van lockdown maatregelen voor horeca (zie ook lagere baten);
- Extra dekking van € 9,2 miljoen; dekking NJN 2021 € 6 miljoen uit de algemene middelen; en € 3,2 miljoen door voordeel op kapitaallasten en compensatie rijk corona;
- Lagere lasten van € 1,6 miljoen: € 1,3 miljoen als gevolg van vertragingen in de projecten IAS Sluisbuurt, Centrum aanpak, gft-inzameling en 9 straatjes; en €0,3 miljoen door minder inzet werkbrigade in de tweede helft 2021;
- Lagere lasten van € 1,1 miljoen door een lager percentage toegekende kwijtscheldingen dan gebruikelijk.

Reserves

Er hebben geen onttrekkingen en toevoegingen in de reserves plaatsgevonden.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Doelstelling op het verminderen van restafval wordt niet gehaald, omdat producenten en Amsterdammers onvoldoende bereid zijn zich in te spannen om de hoeveelheid afval te verminderen en afval te scheiden.	Verbeteren van voorlichting en communicatie over nut en noodzaak van afvalscheiden. Met het Uitvoeringsprogramma Afval en Grondstoffen Amsterdam 2020-2025 wordt het accent verschoven naar preventie en hoogwaardige recycling.
2. De coronapandemie legde een grote druk op de inzameling van het afval door een hoger afvalaanbod, meer ziekteverzuim onder het personeel en de quarantaineregels.	De directie werkt met monitoring en een noodplan.
3. Door de slechte staat van kades en bruggen in het centrumgebied staat de inzameling met zware voertuigen onder druk	In het centrumgebied zamelen we in met een lichter wagenpark en doen we een proef met bakfietsen.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Het rendement van de nieuwe nascheidingsinstallatie (HHAS) van AEB is lager dan begroot.	AEB heeft een verbeterplan opgesteld. De resultaten zijn periodiek gemonitord.

Beleidskaders

- Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen, 2008/98/EG
- Het Nationale Grondstoffenakkoord (2017) richt zich op 50 procent afname van primaire grondstoffen in 2030 en een volledig circulaire economie in 2050.
- Het Landelijk Afvalbeheer Plan 3 beschrijft het landelijke afvalbeleid tussen 2017 en 2023. Het voorkomen van afval staat centraal, waarbij we er aan werken om de totale huishoudelijk afvalproductie (dat is het restafval inclusief stromen als papier, plastic, glas, textiel, et cetera) omlaag te brengen.

- Uitvoeringsagenda Stedelijke Logistiek Amsterdam (maart 2017) met een prominente plaats voor duurzame logistiek. Vrijwel alle maatregelen leiden tot een afname van of een hoger aantal schoon gereden logistieke kilometers in de stad.
- Strategie Amsterdam Circulair 2020 -2025 (gemeenteraad 14 april 2020) met daarin de ambitie om in 2050 een volledig circulaire gemeente te zijn.
- Uitvoeringsprogramma afval en grondstoffen 2020- 2025 (gemeenteraad 17 december 2020), waarin staat hoe we werken aan het verduurzamen van de afvalketen om de 'circulaire ambities' te halen.

3.9.3 Duurzaamheid en milieubeheer

Het werken aan de overgang naar een klimaatneutrale en aardgasvrije stad met schone lucht waar we grondstoffen hoogwaardig hergebruiken.

Belangrijke ontwikkelingen

Europese Green Deal

Wij staan niet alleen in onze klimaatdoelstellingen. Op 11 december 2020 zijn de EU-leiders het eens geworden over de klimaatdoelen voor 2030. De CO2-uitstoot moet in dat jaar met minstens 55 procent zijn teruggedrongen tegenover 1990. Voor ons zijn de voorstellen uit de EU Green Deal ook relevant, zoals:

- de Renovatiegolf.
- de Waterstofstrategie.
- het Actieplan Circulaire Economie.

Onze doelstellingen sluiten goed aan bij de Europese plannen. De doelstelling 55 procent CO2-afname in 2030 wil de Europese Commissie behalen door haar 'Fit for 55'-pakket (juli 2021). Het pakket voorziet in een eerlijke, concurrerende en groene overgang naar een klimaatneutraal Europa. Daar deed de Commissie een reeks voorstellen voor, inclusief een sociaal klimaatfonds.

Rijksbeleid

Klimaatbeleid en RES

In 2019 presenteerde het kabinet het Klimaatakkoord met duidelijke maatregelen voor het verminderen van CO2-uitstoot. De afspraken van het landelijke Klimaatakkoord staan uitgewerkt in 30 Regionale Energie Strategieën (RES). Hiervoor werken we samen in de regio Noord Holland Zuid. In de RES 1.0 staat waar er mogelijkheden zijn voor duurzame elektriciteitsopwekking, zoals windturbines, zonnepanelen en duurzame warmtebronnen. Samen met de regio werken we aan een regionaal uitvoeringsplan dat overeenstemt met het Amsterdamse omgevingsbeleid.

Regeerakkoord

Het nieuwe regeerakkoord uit december 2021 stelt dat Nederland koploper in Europa wil zijn bij het tegengaan van de opwarming van de aarde. Om uiterlijk in 2050 klimaatneutraal te zijn, scherpt men het doel voor 2030 in de Klimaatwet aan tot ten minste 55 procent CO2-afname. Om dit doel ook zeker te halen, is afgesproken om het beleid te richten op een hoger resultaat van ongeveer 60 procent in 2030.

In het regeerakkoord is €35 miljard vrijgemaakt voor duurzaamheid en er komt een minister voor Klimaat en Energie. De energieovergang, duurzaam vervoer en de overgang naar een circulaire economie spelen een belangrijke rol in de afspraken binnen dit regeerakkoord.

Werkgelegenheid

Er is een groot tekort aan vakmensen voor de energieovergang. Techniek en bouw zijn nu al sectoren die kampen met te weinig personeel. De vraag naar gekwalificeerde mensen zal door de overgang alleen maar stijgen. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de circulaire economie laat zien dat ook daar meer mensen nodig zijn.

De ontwikkeling van de regionale en landelijke arbeidsmarkt ligt voor het grootste deel buiten onze directe invloed. Wij helpen binnen onze mogelijkheden zoveel mogelijk bij het vergroten van het aantal vakmensen. Dit onder andere via het programma Duurzaam Herstel en de aanpak 'Meer vakkrachten voor duurzaamheid'. Ook werken we in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) samen met het bedrijfsleven en opleiders aan een gecoördineerde aanpak van dit vraagstuk.

Circulaire economie

Er zijn 5 landelijke overgangsteams die de agenda van het Grondstoffenakkoord uitvoeren. Hierin werken verschillende ketenpartners zoals wijzelf samen voor het circulair maken van:

- bouw.
- biomassa en voedsel.
- kunststoffen.
- maakindustrie.
- consumptiegoederen.

De afspraak is om in 2030 50 procent minder primaire grondstoffen te gebruiken en in 2050 een volledig circulaire economie te hebben.

Het Rijk heeft op 1 juli 2021 de norm voor de MilieuPrestatie van Gebouwen (MPG) aangescherpt tot 0,8 voor woningen, vooruitlopend op de Omgevingswet. Daarmee zet het Rijk een eerste regulerende stap naar een circulair gebouwde omgeving. De nieuwe norm van 0,8 dwingt de bouwsector om te bouwen met materialen die minder milieudruk veroorzaken, zoals biobased en hergebruikte materialen.

Uitstootvrije mobiliteit

In 2021 werd de landelijke Uitvoeringsagenda Stadslogistiek ondertekend. Die beschrijft de weg naar uitstootvrije stadslogistiek in 2030. En zijn afspraken gemaakt voor het invoeren van uitstootvrije zones per 2025. In 2022 werken we verder aan de uitwerking van deze afspraak en beginnen we met de invoering van deze zone voor te bereiden.

Lobby

We voeren een actieve lobby bij het Rijk en Europa waarbij we pleiten voor:

- Geen ambitieus duurzaamheidsbeleid.
- de juiste voorwaarden rond wet- en regelgeving.
- financiën.
- ruimte voor lokale afweging en uitvoering.

Prioriteiten bij de lobby voor 2021 waren onder meer:

- Energieovergang: Klimaatrechtvaardigheid en meer ambitie bij het aanscherpen van (EU en Rijks) wet- en regelgeving rondom elektriciteit (besparing, opwekking en infrastructuur). We pleiten bij het Rijk voor grote investeringen in de elektriciteits-en warmte-infrastructuur, inclusief waterstof, stoom en CO2. We willen dat wij als regisseur van de energieovergang in de gebouwde omgeving ondersteund worden. Dit met financiële instrumenten en de mogelijkheid om bindend te sturen op afkoppelen van het aardgasnetwerk en meer overkoepelend te sturen over de warmtemodaliteiten heen.
- Uitstootvrije vervoersvormen: Bronaanpak strenger maken door bijvoorbeeld strengere uitstooteisen. Standaarden gelijk maken voor oplaadmogelijkheden. Stimuleren en financieren van ontwikkeling van nieuwe uitstootvrije technologieën. Deze lobbypunten lopen gelijk met én houden verband met de lobby rond het gelijktrekken van milieuzones.
- Circulaire economie: Scherpere criteria in wetgeving voor circulair bouwen en voor renovatie en sloop. Beter waarderen van biobased en houten materialen in landelijke instrumenten. De uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid binnen de verschillende waardeketens. Het invoeren van stedelijk afval in plaats van het huidige onderscheid tussen bedrijfs- en huishoudelijk afval. Vergroening van het belastingstelsel van grondstoffen.

Vergunningverlening en handhaving

We houden toezicht op de energiebesparende maatregelen van bedrijven en kantoren. De bedrijven zijn verplicht de best beschikbare technieken toe te passen om hun energieverbruik te verminderen. En om daar het bevoegd gezag over te informeren. De Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied verzamelt namens ons deze gegevens Naast het toezicht en de handhaving op toepassen van deze maatregelenanalyseert de Omgevingsdienst alle informatie om nog gerichter te kunnen sturen op energiebesparing. In 2021 waren er meer controles en handhaving.

Bodem

In 2021 werkten we samen de Omgevingsdienst aan het beleidsneutraal omzetten van de bodemregelgeving naar de Omgevingswet. Als de Omgevingswet in 2022 ingaat, houdt de Wet Bodembescherming op te bestaan. Dit is een lastige en ingewikkelde overgang waar we samen hard aan werken. Door de Omgevingswet krijgen we veel meer ruimte voor eigen (bodem)beleid. Het uitgangspunt van de wet is een overkoepelende benadering van de ondergrond en bovengrond, in samenwerking met de Omgevingsdienst.
De overgang naar de Omgevingswet Leverde naast sterkere samenwerking met de omliggende gemeenten en de provincie ook het initiatief van een regionaal kennispunt op.

De uitgaven voor Bodem in 2021 waren vooral voor:

- de sanering van de waterbodem van de ringvaart Oostergasfabriek.
- de nazorglocaties (Volgermeerpolder en Diemerzeedijk).
- de ontwikkeling van Buiteneiland.

Ook maakten we kosten voor bodemsanering van de oorlogsschade uit de Tweede Wereldoorlog in de Petroleumhaven. We werkten aan diffuse verontreinigingen zoals PFAS en lood.
Voor het programma 'Lood in tuinen' voerden we een proef uit en kregen we geld van het rijk voor het uitvoeren van de bodemonderzoeken en loodsaneringen in 2022.
Vanwege ontplofbare oorlogsresten zochten we naar explosieven bij herontwikkelingen op in erfpacht uitgegeven terreinen binnen verdacht gebied. Dat was vooral in Amsterdam-Noord en in het Havengebied.
De bommenkaart is bijgewerkt en online beschikbaar. En we werkten aan het beheersen van ontplofbare oorlogsresten in het normale proces van vergunningverlening en gebiedsontwikkeling, als onderdeel van het omgevingsplan.

Corona

Corona heeft effecten op hoeveel inwoners, bedrijven en organisaties willen investeren in duurzaamheid. Ook het geven van adviezen over de mogelijkheden voor energiebesparing, duurzame opwek en andere verduurzamingsmaatregelen is hierdoor ingewikkelder en vertraagd. Hiernaast heeft de pandemie gevolgen voor de beschikbaarheid en de prijs van (bouw)materialen en producten. De hoge materiaalprijs is nadelig voor onze bouwopgave, maar kan circulair materiaalgebruik juist versnellen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.3.1

Amsterdam voldoet aan de doelstelling van het Klimaatakkoord Parijs door de stad aardgasvrij te maken voor 2040 en de CO2uitstoot met 95% te verlagen voor 2050 en is een stad met schone lucht waar afval als grondstof wordt gebruikt.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Totale CO2emissies (in kton) verbruik van energie op het Amsterdamse grondgebied	5.000 (2017)	4.960 (2018)	N.v.t. *	4.440 (2019) 3.990 (2020) **

* Er zijn alleen doelstellingen voor 2025, 2030 en 2050.
** meest recente cijfer afkomstig uit 2020, betreft nog een voorlopige cijfer.

De Routekaart Amsterdam klimaatneutraal 2050 – een Nieuw Amsterdams Klimaat - is vastgesteld door de gemeenteraad. Daarmee is de ambitie bepaald, een langetermijnvisie en strategie op de energietransitie geschetst en zijn acties gepresenteerd voor de korte termijn. De aanpak is uitgewerkt via 4 transitiepaden: gebouwde omgeving, mobiliteit, elektriciteit en haven & industrie en vraagt om gezamenlijke inspanningen op al deze terreinen.
De uitstoot in 2019 was significant lager dan in 2018, onder andere vanwege meer landelijke productie van duurzame elektriciteit en onderhoudswerkzaamheden bij het AEB. De verwachting is dat de uitstoot in 2020 verder gedaald is, onder andere door de impact van de coronacrisis. Meer inzichten over de CO2-uitstoot worden opgenomen in de jaarlijkse Klimaatrapportage.

Activiteit 9.3.1.1

We dragen bij aan de transitie naar een circulaire economie.

Vanuit het Innovatie- & Uitvoeringsprogramma 2020-2021 zijn veel verschillende activiteiten en projecten uitgevoerd die bijdragen aan de strategie Amsterdam Circulair voor 2020-2025. Denk hierbij aan de Hergebruik Tenzij aanpak in Buiksloterham, die nu ook breed in de stad toegepast wordt. We hebben een nieuwe tool ontwikkeld die helpt bij circulaire gebiedsontwikkeling en met circulaire scans hebben we Amsterdamse maakbedrijven geholpen bij hun circulaire ambities. Met de Stadspasactie kledingreparatie zijn hiernaast inmiddels duizenden kledingstukken gerepareerd en is het aantal kleermakers in de stad toegenomen. Ook is onder andere de Green Deal Houtbouw in samenwerking met de metropoolregio van start gegaan.

Activiteit 9.3.1.2

We verbeteren de luchtkwaliteit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal toetspunten en straten waar niet wordt voldaan aan EU-grenswaarde NO2 (40 µg/m3)	33 toetspunten in 9 straten (2018)	3 toetspunten in 1 straat (zichtjaar 2019)	0 toetspunten	3 toetspunten in 1 straat (zichtjaar 2019)
2	Percentage van de toetspunten waar niet wordt voldaan aan de WHOadvieswaarde voor fijnstof (PM 2,5)	98,1% (2017)	87,8% (2019)	23,5%	30,1% (2020)

Binnen de monitoringstool van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit wordt voor ruim 7.000 rekenpunten in Amsterdam de luchtkwaliteit berekend. De uitkomst hiervan is juridisch bindend. Een rekenpunt staat gelijk aan een wegvlak met 100 m. rijrichting. Een knelpunt betekent een overschrijding van de maximaal toegestane jaargemiddelde concentratie. Deze gelden voor de gehele Europese Unie. Voor het zichtjaar 2020 rapporteert Amsterdam voor het eerst geen enkele overschrijding meer op stikstofdioxide of fijnstof.

Activiteit 9.3.1.3

We werken aan een klimaatneutrale én aardgasvrije stad (routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Deel van Amsterdammers dat zegt de overstap naar duurzame energie een goede zaak te vinden	75% (2019)	78%	75%	85%
2	Totaal opgesteld vermogen (in MW) zonneenergie op het Amsterdamse grondgebied	46 (2018)	124	250	161
3	Totaal extra opgesteld vermogen windenergie op het Amsterdamse grondgebied	66 (2019)	62	75	75
4	Hernieuwbare elektriciteit (BBV-verplicht)	15,3 (2016)	14,8% (2018)	geen streef-waarden	9,8 % (2019)
5	Aantal woningequivalenten waarvoor in het betreffende jaar de haalbaarheidsfase van Wijken Aardgasvrij Maken (WAM) aanpak is gestart	n.v.t.	was destijds nog niet bekend, is opgenomen in Klimaatrapportage 2021	15.000	7.032
6	Aantal woningequivalenten waarvoor in het betreffende jaar met (WAM)- aanpak een investeringsbesluit is genomen om aardgasvrij te worden.	n.v.t.	was destijds nog niet bekend, is opgenomen in Klimaatrapportage 2021	10.000	950

9.3.1.3.1

Het deel van de Amsterdammers dat positief is over de overstap naar duurzame energie is toegenomen van 78% in 2020 naar 85%.

9.3.1.3.2

Het aantal zonnepanelen is met 37 MW (30%) toegenomen in 2021. Het hulpaanbod voor zonnepanelen is uitgebreid met onder meer een online stappenplan, advies en projectbegeleiding voor bedrijven en organisaties en dakconstructie-onderzoeken. Ook is de collectieve inkoop voor woningeigenaren verder uitgerold over de stad en hebben nu in totaal ruim 1.000 huishoudens in de stad zich ingeschreven voor zonnepanelen op het dak van hun woning. Om de zonprojecten bij woningcorporaties te versnellen is een subsidie verstrekt voor 20.000 extra zonnepanelen. Bedrijven met grote daken zijn benaderd om aan de slag te gaan met zonne-energie.

9.3.1.3.3

Het totaal opgesteld vermogen windenergie per eind 2021 is 75 MW en is toegenomen ten opzichte van 2012. Deze toename heeft te maken met de vervanging van een deel van de windturbines in Amsterdam door turbines met meer vermogen.
In de Regionale Energiestrategie 1.0 Noord-Holland Zuid is onder andere de ambitie vastgelegd om voor 2030 tenminste 127 MW vermogen windenergie te realiseren. De reflectiefase is door de gemeente als extra tussenstap opgezet om tegemoet te komen aan de brede behoefte om mee te doen en te denken over de komst van windturbines in Amsterdam. De reflectiefase

heeft als doel het inventariseren van – en luisteren naar de verschillende zorgen en behoeften van een brede groep belanghebbenden.

9.3.1.3.4
Valt in 2019 lager uit, doordat de productie van duurzame elektriciteit bij het AEB in 2019 deels stil lag vanwege onderhoudswerkzaamheden.

De hoeveelheid hernieuwbare elektriciteit betreft een landelijk verplichte indicator. Deze indicator maakt geen onderdeel uit van de geformuleerde indicatoren in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal. De oorzaak van de daling is dat er bij het AEB minder duurzame elektriciteit is geproduceerd vanwege onderhoudswerkzaamheden.

9.3.1.3.5
In totaal is in 2021 voor ruim 7.000 woningen de haalbaarheidsfase gestart. Dit is lager dan verwacht. Door volle inzet van capaciteit in zo'n dertig buurten zijn er veel vorderingen gemaakt. De praktijk leert dat dit nog met kleinere stappen gaat dan verwacht. Met de ondertekening van de mantelovereenkomst Amsterdamse Warmtemotor in november 2021 is een forse stap gezet naar versnelling en commitment bij alle partijen

9.3.1.3.6
Het aantal investeringsbesluiten is in 2021 opnieuw lager dan verwacht. Het kost alle partijen veel tijd om de juiste informatie verzameld te hebben. Daarnaast nemen we veel tijd voor een zorgvuldig proces, met afstemming met alle stakeholders. Eigenaars en bewoners hebben vervolgens tijd nodig om de gevolgen duidelijk te krijgen, te begrijpen en vervolgens een besluit te nemen. Ook de onderhandelingen tussen partijen kostten veel tijd. De nieuwe Warmtemotor-afspraken zouden dit aanzienlijk moeten verbeteren.

Voor 2022 is de verwachting dat voor 4.000 tot 5.000 woningen investeringsbesluiten worden vastgesteld (via de Warmtemotor, particuliere initiatieven en renovaties van complexen). De in de Routekaart geformuleerde streefwaarde voor 2022 van 10.000 woningen met een investeringsbesluit is bij nader inzien te hoog ingeschat.

Doel 9.3.2

Amsterdam heeft een veilige en gezonde leefomgeving.

Voor dit doel zijn geen indicatoren en streefwaarden opgenomen, omdat er geen zinvolle indicatoren en streefwaarden passen bij deze doelstelling. Dit is eerder door de raad bekrachtigd bij het vaststellen van de doelenboom.

Activiteit 9.3.2.1

Amsterdam voert VTHA taken (vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering) uit conform de wettelijke eisen en het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Voor deze activiteit zijn geen indicatoren en streefwaarden opgenomen omdat hierover apart wordt gerapporteerd in de rapportages over het VTH uitvoeringsprogramma.

Activiteit 9.3.2.2

We voeren bodemsaneringstaken uit.

Voor deze activiteit zijn geen indicatoren en streefwaarden opgenomen, omdat er geen zinvolle indicatoren en streefwaarden passen bij deze doelstelling. Dit is eerder door de raad bekrachtigd bij het vaststellen van de doelenboom.

Verbonden partijen

Afval Energie Bedrijf (AEB)
Het Afval Energie Bedrijf levert duurzame energie in de vorm van warmte en elektriciteit.

Westpoort Warmte (WPW)
AEB had aandelen in WPW. AEB, Vattenfall en wij spraken in 2020 over de verkoop van de AEB-aandelen in WPW aan ons. Dit vanwege de mogelijke vervreemding van de aandelen AEB door ons. Wij zijn inmiddels aandeelhouder geworden van WPW in een joint-venture met Vattenfall. Wij hebben beiden 50 procent van de aandelen.

Liander
Allianders dochteronderneming Liander heeft voor haar verzorgingsgebied de wettelijke taak te zorgen dat bewoners en ondernemers een betrouwbaar en betaalbaar distributienetwerk van gas en elektriciteit kunnen gebruiken. De energieovergang heeft een forse invloed op Lianders netwerken. Liander, Port of Amsterdam en wij werken samen in het Programma/Taskforce Elektriciteits-voorziening Amsterdam aan een toekomstbestendige elektriciteitsinfra-structuur. Via de City Deal Aardgasvrij werken we samen met andere partners aan een aardgasvrije stad in 2040.

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied
Rond milieu en de nieuwbouwopgave ligt voor vergunningverlening, toezicht en handhaving een groot deel van het takenpakket bij de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Voor een belangrijk deel gaat het om taken die een omgevingsdienst wettelijk verplicht moet doen. Daarnaast zijn er ook zogenaamde plustaken. Dat zijn werkzaamheden die vrijwillig bij een omgevingsdienst ondergebracht kunnen worden. De OD NZKG beschikt over veel kennis en kunde. Daarom hebben wij ook een groot takenpakket bij de OD NZKG ondergebracht. Zo adviseert de OD NZKG in onze opdracht grote en middelgrote energiegebruikers hoe zij energie kunnen sparen. Daarnaast ontwikkelt de OD NZKG voor haar opdrachtgevers kennis en expertise op duurzaamheidsgebied. Denk bijvoorbeeld aan:

- datacenters.
- zo goed mogelijk gebruik van bodemenergiesystemen.
- warmtetransitie.
- verandering van bestaande bedrijventerreinen.
- circulaire economie en afvalstoffen.
- energieneutraal en circulair bouwen.

Port of Amsterdam
De Amsterdamse haven is een Europese zeehaven die het voortouw neemt in het versnellen van duurzaamheid. Port of Amsterdam en wij werken nauw samen in het ontwikkelen van een toekomstbestendige en duurzame havenregio. Door de regie te nemen en te investeren in de verduurzaming van energie en in circulaire activiteiten.

GVB Holding NV
Met het GVB hebben we afspraken vastgelegd om in 2025 een volledig uitstootvrij openbaar vervoer te hebben.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	1,3	1,3	4,3	7,9	3,6
Lasten	78,4	65,3	69,5	52,5	-17,0
Saldo van baten en lasten	**-77,2**	**-64,0**	**-65,2**	**-44,6**	**20,6**

Het programmaonderdeel 9.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 20,6 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 3,6 miljoen en lagere lasten van € 17,0 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten
De totale baten van € 7,9 miljoen zijn € 3,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 5,1 miljoen door ontvangst van een Rijksbijdrage voor bodemsaneringen van Lood en PFAS. De beschikking was pas eind 2021 afgegeven, waardoor deze niet meer in de begroting verwerkt kon worden.
- Lagere baten van als gevolg van lagere besteding aan proeftuinen aardgasvrije wijken (€ 2,0 miljoen). De proeftuin betreft het WG-terrein in de wijk Oud West. Het is een leertraject voor de initiatiefnemers én voor de gemeente. De initiatiefnemers, die zelf aan het stuur van het project zitten, hadden een proces voor ogen dat sneller zou gaan dan nu blijkt te kunnen. Vooral de doorlooptijd van onderzoeken en het maken van afspraken met derden duurt langer
- Hogere baten van € 0,4 miljoen als gevolg van het ontvangen van een subsidie van de provincie voor verduurzamingsactiviteiten gericht op de particuliere woningvoorraad.
- De overige afwijkingen van in totaal € 0,1 miljoen lichten we niet nader toe, omdat de afwijkingen afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 52,5 miljoen zijn € 17,0 miljoen lager dan begroot. De onderbesteding komt vooral door het onderstaande.

- Lagere lasten op de middelen duurzaam herstel doordat de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed, doordat de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed complex is (veel verschillende soorten gebouwen) en daardoor meer tijd in beslag neemt dan vooraf is ingeschat (€ 7,4 miljoen). Omdat dit niet tijdig duidelijk is geworden heeft hiervoor geen bijstelling plaatsgevonden in de Najaarsnota.
- Lagere lasten op subsidies die al zijn toegekend, maar waarvan de realisatie en vaststelling later dan in 2021 wordt verwacht en daarmee ook de verantwoording van de lasten. De lasten mogen pas worden verantwoord als aangetoond is dat de prestatie is geleverd. Tussen het toekenningsbesluit en de verantwoording van de prestatie zit vaak een langere doorlooptijd dan verwacht (€ 4,9 miljoen), waarvan € 4,5 miljoen betrekking heeft op het klimaatfonds en € 0,4 miljoen op de versnellingsmiddelen duurzaamheid.
- Lagere lasten op bodemsanering (€ 4,5 miljoen). Grotendeels veroorzaakt door lagere uitgaven aan de Diemerzeedijk, de bijdragen aan de GREX-projecten voor bodemsaneringsprojecten en spoedsaneringsprojecten (de bestuurlijke besluitvorming heeft vertraging opgelopen).
- Lagere lasten voor de vliegwielmiddelen. Dit wordt veroorzaakt doordat een aantal activiteiten vertraging heeft opgelopen. Het gaat dan onder andere om een project voor het energiezuiniger maken van woningen en het versnellen van het verduurzamen van sportaccommodaties (€ 2,0 miljoen). De verwachting is dat deze activiteiten in de 1e helft van 2022 worden uitgevoerd.
- Lagere lasten voor de proeftuinen aardgasvrije wijken (€ 2,0 miljoen). De proeftuin betreft het WG-terrein in de wijk Oud West. Het is een leertraject voor de initiatiefnemers én voor de gemeente. De initiatiefnemers, die zelf aan het stuur van het project zitten, hadden een proces voor ogen dat sneller zou gaan dan nu blijkt te kunnen. Vooral de doorlooptijd van onderzoeken en het maken van afspraken met derden duurt langer.
- Lagere lasten voor de Omgevingsdienst (€ 1,2 miljoen). De Omgevingsdienst is per saldo binnen budget gebleven in 2021. De realisatie in 9.3 laat een onderbesteding zien (€ 0,5 miljoen), die als tegenhanger een overbesteding heeft in programma 11.1. De Omgevingsdienst voorziet in de bouw- en milieutaken van de gemeente. De bouwtaken zijn begroot in programma 11.1, de milieutaken in programma 9.3. Daarnaast is er een positieve voorlopige afrekening van de betaalde voorschotten ad € 0,7 miljoen.
- Lagere lasten op de aanvullende versnellingsmiddelen omdat projecten die in 2021 zijn voorbereid en gestart, maar waar deels de kosten pas in 2022 worden verantwoord. Dit komt onder andere doordat diverse projecten door de corona crisis vertraging hebben opgelopen (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten van € 0,3 miljoen omdat er minder subsidies zijn toegekend en vastgesteld dan begroot. Voor de subsidieregeling Ruimte voor Duurzaam initiatief zijn in 2021 minder subsidies toegekend dan het subsidieplafond. Daarnaast zijn diverse subsidies voor een lager bedrag vastgesteld dan eerder was toegekend.
- Hogere lasten van € 5,2 miljoen als gevolg van overprogrammering van projecten die gefinancierd worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). Dit wordt goedgemaakt uit de onttrekkingen uit het SMF op programma 2.
- Hogere lasten van € 0,9 miljoen omdat er meer milieuzones gerealiseerd zijn.
- De overige afwijkingen van in totaal lagere lasten van € 0,1 miljoen lichten we niet nader toe, omdat de afwijkingen afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	50,1	37,1	38,5	19,0	-19,5
Toevoegingen reserves	58,9	40,9	41,4	46,5	5,1
Mutatie reserves	**-8,8**	**-3,7**	**-2,9**	**-27,5**	**-24,6**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking is € 19,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- Lagere onttrekking Klimaatfonds van € 13,8 miljoen als gevolg van lagere bestedingen in het kader van duurzaam herstel verduurzaming gemeentelijk vastgoed, lagere realisatie vanwege het nog niet kunnen verantwoorden van subsidies en vanwege vertraging activiteiten vliegwielmiddelen.
- Lagere onttrekking duurzaamheidsfonds van € 1,4 miljoen als gevolg van lagere lasten versnellingsmiddelen duurzaamheid en het nog niet kunnen verantwoorden van subsidies.
- Lagere onttrekking reserve bodemsanering van € 4,3 miljoen als gevolg van lagere lasten bodemsanering.

Toevoegingen reserves

De toevoeging is € 5,1 miljoen hoger dan begroot.

- Hogere baten van € 5,1 miljoen veroorzaakt door een Rijksbijdrage voor bodemsaneringen van Lood en PFAS. Dit bedrag is aan de reserve bodemsanering toegevoegd voor uitvoering in komende jaren.

Subsidies van betekenis

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Subsidieregeling Luchtkwaliteit	€ 5,8	€ 1,3
2. Subsidieregeling Anmec/de gezonde stad	€ 0,8	€ 0,8
3. Subsidieregeling stichting Woon!	€ 0,7	€ 0,7

1. Betreft subsidies voor schoon sloop en schoon alternatief vervoer Amsterdam en aanschaf elektrische taxi's en bedrijfsvoertuigen Amsterdam. De subsidielasten zijn € 4,5 miljoen lager dan begroot. Bij de najaarsnota is de begroting naar beneden bijgesteld met € 2,8 miljoen vanwege het niet doorgaan van evenementen, minder inzet taxi's, etc. als gevolg van de coronacrisis. Daarnaast is het subsidieplafond van de subsidieregeling sloop- en vervanging als gevolg van uitvoering motie verlaagd met € 1,3 miljoen. Bij de jaarrekening was nog eens een € 0,4 miljoen minder besteed. Dat had vooral te maken met de verantwoordingssystematiek van subsidies onder voorwaarden. De toegekende subsidie mag pas worden verantwoord als aangetoond is dat de prestatie is geleverd.

2. Conform begroting; Subsidie aan de stichting !WOON voor het ondersteunen van bewoners, zowel in huurcomplexen als in gemengde VvE's en voor bewonersondersteuning in aardgasvrije wijken.
3. Conform begroting; Structurele bijdrage aan de exploitatie van Stichting ANMEC en Stichting De Gezonde Stad.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Voor het behalen van de doelstellingen voor CO2-vermindering en aardgasvrij zijn we afhankelijk van een aantal factoren met bijbehorende risico's, zoals: ■ Verduurzaming landelijke elektriciteitsmix blijft achter. In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de elektriciteitsmix in 2030 voor 75% duurzaam is. Amsterdam is hiervan afhankelijk voor het behalen van de doelstelling. ■ Het Rijk biedt niet of te laat aan gemeenten een instrumentarium om te sturen voor de energietransitie. Met name voor het buurtgericht aardgasvrij maken zijn nu nog geen instrumenten om er voor te zorgen dat vastgoedeigenaren hun bijdrage leveren aan de plannen. ■ De energietransitie zorgt voor een overbelasting van de energie-infrastructuur. Er zijn grote boven- en ondergrondse aanpassingen nodig, hiervoor is ruimte nodig, maar ook aangepaste financiële en wettelijke kaders op Rijksniveau. ■ Schaarste in ruimte zowel boven als onder de grond.	Met verschillende maatregelen proberen we de risico's voor het behalen van de doelstellingen te beperken, zoals: ■ Amsterdam draagt binnen zijn mogelijkheden/gemeentegrenzen maximaal bij aan de verduurzaming van de elektriciteitsmix en spreekt het Rijk aan op haar rol en knellende regels. ■ Via onze lobby vragen we het Rijk om passende regelgeving, financiële bijdrages en een daadkrachtig gemeentelijk instrumentarium. ■ We anticiperen in nauwe samenwerking met onze partners op de verwachte ontwikkelingen van gebiedsontwikkeling, aardgasvrije wijken, elektrisch vervoer en duurzame opwekking. ■ Met Liander en Tennet werken we intensief samen in een Taskforce aan het toekomstbestendig maken van de elektriciteitsinfrastructuur en gaan wij het gesprek aan met het Rijk ten aanzien van de kaders.
2. Er is een groot tekort aan vakmensen voor de energietransitie. Techniek en bouw zijn nu al sectoren, die kampen met te weinig personeel en de vraag naar gekwalificeerde mensen zal door de transitie alleen maar toenemen. Onderzoek naar de ontwikkelingen van de circulaire economie laat zien dat ook daar meer mensen nodig zijn.	We bouwen een netwerk van werkgevers, brancheorganisaties en opleiders om (zij) instroom in de sector te faciliteren en bevorderen, bijvoorbeeld met informatiecampagnes, voorschakeltrajecten, bemiddeling van werkzoekenden en financiële regelingen om een (over)stap naar de sector te vergemakkelijken. Bij investeringen in duurzame maatregelen vragen we onze opdrachtnemers mee te werken aan deze maatregelen.

Actuele risico's	Maatregelen
3. Voor onze bijdrage aan het behalen van de landelijke doelstellingen op de circulaire economie zijn we afhankelijk van maatregelen die op Rijks- of EU-niveau genomen moeten worden. ■ Zonder scherpere nationale criteria in wetgeving voor circulair bouwen en voor renovatie en sloop zal de bouwsector te langzaam verduurzamen. Om een eerlijker speelveld te creëren moeten biobased en houten materialen beter gewaardeerd worden in landelijke instrumenten. ■ De uitbreiding van producentenverantwoordelijkheid in alle sectoren en het vergroening van het belastingstelsel van grondstoffen is van belang om te zorgen dat de vervuiler betaalt en om te komen tot passende circulaire business cases.	■ De gemeente schrijft circulaire tenders uit en integreert circulair inkopen in het beleid. Er worden in MRA verband ook afspraken gemaakt over onder andere houten woningbouw zodat de markt zicht heeft op de groei van die markt en daar op in kan spelen. ■ Wij hebben een stevige lobby bij het Rijk op deze punten en zijn onderdeel van verschillende nationale transitieteams waarin deze onderwerpen verder uitgewerkt worden. Ook dragen we bij aan verschillende pilots binnen sectoren op producenten-verantwoordelijkheid.

Beleidskaders

Nationaal

- De Klimaatwet stelt vast met hoeveel procent ons land de CO2-uitstoot moet terugdringen. De wet gaat uit van 95 procent minder CO2-uitstoot in 2050 (en al 49 procent in 2030). De Klimaatwet geeft burgers en bedrijven duidelijkheid over de klimaatdoelen.
- Wet collectieve warmtevoorziening (onderhandeling met EZK verloopt nog steeds en via VNG) Het wetsvoorstel beoogt - ter uitvoering van het Klimaatakkoord - de groei en verduurzaming van collectieve warmtesystemen te faciliteren. Tegelijkertijd beoogt het Wetsvoorstel de publieke belangen bij warmtelevering, te weten betaalbaarheid, leveringszekerheid/betrouwbaarheid en duurzaamheid, beter te kunnen waarborgen dan nu het geval is.
- Aanpassing Energiewet (Amsterdam heeft in februari 2021 op de consultatieronde gereageerd), waarin moet worden voorzien in een modern, geactualiseerd integraal en toekomstbestendig ordenings-kader gericht op de markt voor elektriciteit en gas dat (1) de energietransitie optimaal ondersteunt en stimuleert en (2) bijdraagt aan het generieke doel van het Nederlandse energiebeleid, namelijk het realiseren een schone, CO2-arme, energievoorziening die ruimtelijk inpasbaar, veilig, betrouwbaar en betaalbaar is.
- Wet wijkgerichte aanpak (werktitel, traject nog niet gestart) - Deze wet regelt de bevoegdheden waarmee gemeentengebieden kunnen aanwijzen die van het gas afgaan (inclusief regels voor het beëindigen van gaslevering en duurzaamheidseisen voor gebouwen en de alternatieve energievoorziening) en is essentieel voor het vervullen van de gemeentelijke regierol. De wet wijzigt de Energiewet 1.0 en de Omgevingswet inclusief onderliggende regels. VNG is betrokken bij de ambtelijke voorbereiding. Een consultatie is voorzien vanaf juli 2021. Inwerkingtreding is op zijn vroegst voorzien halverwege 2023.
- In het Klimaatakkoord (waarvan de uitgewerkte versie eind 2018 verscheen) staan afspraken met de sectoren over hoe de klimaatdoelen kunnen worden gehaald. De volgende sectoren doen mee: de elektriciteitssector, de industrie, de gebouwde omgeving, de transsportsector en de landbouw.
- Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (2009; eind 2018 door het kabinet aangepast) met afspraken tussen Rijk en lokale overheden om de luchtkwaliteit te verbeteren met het oog op de volksgezondheid en te voldoen aan de wettelijke (Europese) normen voor stikstofdioxide.
- Het Schone Lucht Akkoord is op 13 januari 2020 gesloten tussen Rijk, provincies en gemeenten. In dit akkoord verbinden zij zich aan de ambitie om de luchtkwaliteit in Nederland permanent te verbeteren.
- In januari 2017 hebben 180 partijen in Den Haag het Grondstoffen-akkoord ondertekend. Dit is een intentieovereenkomst om te komen tot transitieagenda's voor de Circulaire Economie. Het Grondstoffen-akkoord bevat afspraken van de Rijksoverheid met andere partijen over maatregelen om de transitie naar de circulaire economie te versnellen.
- Het Rijksbrede programma Circulaire Economie 'Nederland circulair in 2050' uit 2016 richt zich op de ontwikkeling en realisatie van een circulaire economie voor 2050. In 2018 heeft de Rijksoverheid samen met ondertekenaars van het Grondstoffenakkoord 5 transitieagenda's opgesteld. Het gaat om de transitieagenda's Kunststoffen, Consumptie-goederen, Maakindustrie, Bouw en Biomassa en Voedsel.

Lokaal

- De Routekaart Klimaatneutraal 2050 is een ambitiedocument met een langetermijnvisie op de Amsterdamse energietransitie en met acties voor de korte termijn. De Routekaart beschrijft de belangrijkste ingrediënten van de visie en strategie om samen de overgang van fossiele naar duurzame energie in beweging te zetten en te houden.
- De strategie Amsterdam Circulair 2020-2025 bevat een groot aantal maatregelen waar bedrijven, gemeente en burgers de komende jaren mee te maken krijgen. Amsterdammers gaan hun afval anders aanbieden en minder voedsel verspillen, bouwbedrijven gaan met duurzame materialen bouwen en de gemeente gaat zoveel mogelijk gebruikte producten inkopen.
- De afspraken van het landelijke Klimaatakkoord zijn uitgewerkt in 30 Regionale Energie Strategieën (RES). In de RES1.0 is bepaald waar er mogelijkheden zijn voor duurzame elektriciteitsopwekking, zoals windturbines, zonnepanelen en duurzame warmtebronnen.
- Instelling van het Klimaatfonds en het aanpassen van het Duurzaamheidsfonds (februari 2019).
- Met het Klimaatfonds is in de periode 2019-2022 € 150 miljoen beschikbaar voor een bijdrage aan investeringen die erop gericht zijn om de ambities voor een klimaatneutrale en aardgasvrije stad waar te maken.
- Strategie 'Naar een stad zonder aardgas' (december 2016) met daarin de aanpak om de overgang naar een aardgasvrije stad te versnellen, in nauwe afstemming met betrokken partijen in de stad.
- De Transitievisie Warmte (TVW, in september vastgesteld door de raad) geeft voor alle Amsterdamse buurten aan op welke termijn zij overstappen van aardgas op een alternatieve manier van verwarmen.
- Het Actieplan Schone Lucht (april 2019) werkt aan het verbeteren van de luchtkwaliteit. Het richt zich op het uitstootvrij maken van het verkeer in de stad en de uitstoot van andere bronnen te beperken. Daarmee behalen we de WHO-advieswaarden voor schone lucht, uiterlijk in 2030. Deze doelstelling gaat verder dan de door de Europese Unie gestelde normen voor luchtkwaliteit.
- De nieuwe visie op de laadinfrastructuur voor elektrisch vervoer is in 2020 vastgesteld.

3.9.4 Ruimtelijke ordening

Ruimtelijke ordening zorgt voor een stad en regio die goed functioneren door ruimtelijke visievorming, planontwikkeling, ruimtelijke kaderstelling, samenwerking met partners en bouwplantoetsing.

Belangrijke ontwikkelingen

Groei van de stad

De bevolkingsgroei en economische ontwikkeling van Amsterdam worden sterk bepaald door wat er in Nederland en elders in Europa en de wereld gebeurt. Van 2010 tot 2020 groeide Amsterdam met gemiddeld 10.000 inwoners per jaar. In 2020 stopte deze groei door de coronacrisis plotseling, met een groei van iets meer dan 100 inwoners. Maar in 2021 kwam de groei weer uit op meer dan 10.000 personen. Ook het aantal banen groeide hard en de coronacrisis had daar vrij weinig invloed op. De groei zorgt voor veranderingen en voor grote druk op de ruimte. Dat merken we in de hele stad. Gevolgen hiervan zijn onder meer:

- schaarste op de woningmarkt.
- stijgende vastgoedprijzen en tekort aan ruimte voor economische en maatschappelijke functies.
- meer verkeer en openbaar vervoer.
- druk op openbare ruimte, groen en voorzieningen.

De coronacrisis bleef het gehele jaar 2021 invloed hebben op de ontwikkelingen in de stad, zoals:

- veel meer thuiswerken.
- een veel lagere bezetting van het openbaar vervoer.
- lagere aantallen toeristen.

Het gemeentelijke beleid richt zich op het opvangen van de groei en druk op de ruimte en het verwerken van de gevolgen van de coronacrisis, zodat de stad er beter van wordt:

- zorgen voor een leefbare stad met voldoende groen en buitenruimte en meer ruimte voor langzaam verkeer.
- ruimte bieden aan een meer diverse stedelijke economie zodat de stad minder afhankelijk wordt van internationaal toerisme.
- nog steviger werken aan voldoende betaalbare woningen in de stad.

Als de effecten van de coronacrisis afnemen of beter beheersbaar worden, zullen volgens de verwachtingen het aantal inwoners en de werkgelegenheid groeien. Daarmee groeit de behoefte aan een goede ruimtelijke ordening in de boven- en ondergrond sterk. De Omgevingsvisie 2050 biedt ruimte voor die groei en geeft de kaders aan waar binnen de stad kan verdichten en verbeteren. En dit vraagt om overheidsinvesteringen in:

- maatschappelijke voorzieningen.
- groen.
- water.
- openbare ruimte.
- onder- en bovengrondse infrastructuur.

De groei van Amsterdam houdt niet op bij de gemeentegrens. De hele Metropoolregio Amsterdam (MRA) heeft te maken met de positieve en negatieve gevolgen van de groei. De groei van de werkgelegenheid is vooral in Amsterdam. De groei van het aantal inwoners is meer verspreid in de regio, wat veel heen en weer reizen veroorzaakt. Dit vraagt om een duidelijke, regionaal afgestemde aanpak. Daarin moeten we in de regio een balans vinden tussen de groei van inwoners en werkgelegenheid. Hierbij betrekken we ook opgaven rond het landschap en de energieovergang. Wij en onze partners in de Metropoolregio (inclusief provincies) werken hierbij samen met het Rijk.

Wensen en groei

Wij willen de ontwikkelmogelijkheden van de stad zo goed mogelijk benutten en verschillende ruimtelijke eisen en wensen slim met elkaar verbinden. We willen kansen en belemmeringen voor duurzame stedelijke ontwikkeling duidelijk krijgen. En we willen invloed hebben op de dynamiek van de markt. En we willen initiatieven van de bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen meer ruimte geven (Samen Stadmaken). Daarom werken we verder aan programma's groter zijn dan losse gebiedsontwikkelingsprojecten zoals Haven-Stad en Sprong over het IJ. Voor de regie op de ruimte

ontwikkelen we kaders voor de kwaliteit in een steeds drukker bebouwde stad. Beleidsdoelen en -wensen en wettelijke regelgeving vertalen we naar de praktijk van gebiedsontwikkeling rond:

- groen.
- bereikbaarheid.
- duurzaamheid (circulaire economie, energietransitie, klimaatadaptatie).
- ruimtelijke kwaliteit (verdichting/hoogbouw).
- wonen.
- werken.
- sporten, spelen en gezondheid.
- maatschappelijke voorzieningen.

Voorbeelden uit 2021 zijn de besluitvorming over Sprong over het IJ met twee nieuwe bruggen en over het Ruimtelijk Raamwerk voor Haven-Stad. Op gebied van groen is dat de vaststelling van de aanpak voor behoud en verder ontwikkeling van de volkstuinparken waardoor er meer te doen is voor meer Amsterdammers in deze groengebieden. En de vrijgave voor inspraak van het vernieuwde beleidskader Hoofdgroenstructuur waarmee we de groei van de stad koppelen aan een sterke en goed beschermde groenstructuur.

We combineren de ontwikkeling van de stad met groot onderhoud aan de openbare ruimte. Bovenop de toch al zwaar belaste planning volgen de komende jaren nog meer grote opgaven, waaronder:

- onderhoud bruggen en kademuren.
- klimaatbestendig maken van de stad.
- de energietransitie en de bijbehorende ruimtevragen.

We hebben een nieuwe gebiedsgerichte manier van werken opgesteld met de partners rond openbare ruimte. Zo ondervangen we het spanningsveld tussen het verwerkelijken van projecten en het bereikbaar en leefbaar houden van de stad beter ondervangen.

1. Gebiedsontwikkeling

We vangen de groei van de stad op binnen de grenzen van bestaand stedelijk gebied en binnen ecologisch verantwoorde grenzen, dus door zuinig en slim om te gaan met grond en natuurlijke hulpbronnen, met oog voor de belangen en behoeften van toekomstige generaties en rekening houdend met andere gebruikers van de ruimte zoals dieren en planten. De meeste ontwikkellocaties in Amsterdam zijn dan ook omzettingslocaties, waarbij we intensief samenwerken met belanghebbenden (omwonenden, bedrijven, grondeigenaren). Alleen zo kunnen we de gewenste programma's en omgevingskwaliteit samen met de markt en andere partners behalen. In 2021 zijn voor verschillende grote gebiedsontwikkelingen met veel woningen en voorzieningen verdere stappen gezet en plannen vastgesteld, zoals:

- Haven-Stad.
- Schinkelkwartier.
- Hamerkwartier.
- Buiksloterham.
- Amstelkwartier.
- Amstel III.
- Arena Poort.

Door ruimtelijke verkenningen te doen identificeren we mogelijkheden voor nieuwe ontwikkellocaties en zorgen we ervoor dat de planvoorraad kwalitatief en kwantitatief op peil blijft. De huidige ontwikkelstrategie (Koers 2025) stamt nog uit de periode van de Structuurvisie die inmiddels door de Omgevingsvisie is vervangen en is dus aan vervanging toe. Het is aan het volgende college om, in lijn met de Uitvoeringsagenda van de Omgevingsvisie, een actuele ontwikkelstrategie voor de stad te maken.

2. Verdichting, nutsvoorzieningen en overgang

Door de combinatie van de snelle stedelijke groei en de energieovergang moeten we de stad opnieuw ontwikkelen en kijken we vooruit tot 2050. Bijna 2 eeuwen lang werkten we aan infrastructuur en aansluitingen voor OV, elektriciteit, gas, warmte en voertuigbrandstof. Die stad verandert in een stad die draait op duurzame energiebronnen en een sterke groei van het elektriciteitsgebruik. Dit legt een enorme druk op de stad en in de ruimte boven en onder de grond. Maar het legt ook druk op de organisatie, inspraak, samenwerkingsvormen met nutspartijen en financiën. Om tegelijk de groei van de stad en de energieovergang te halen hebben we een grote systeemverandering nodig. Via verschillende programma's en onderzoeken bekijken we wat we nodig hebben en kunnen, zoals de opgestelde nieuwe integrale werkwijze voor het ontwerp van de openbare ruimte (bovengronds én ondergronds). Zodat we alle eisen en ambities voor een klimaatneutrale en groene stad en voor een duurzaam energienetwerk kunnen samenbrengen en inpassen. Er is een samenwerking gestart met de nutsbedrijven Liander en

Tennet in de vorm van het programma Energievoorziening Amsterdam (EVA). Het bestemmingsplan voor grondwaterneutrale kelders zorgt dat de wensen om woningen uit te breiden geen negatieve invloed hebben op het duurzame grondwatersysteem. Dit bestemmingsplan komt voort uit de Aanpak Bouwdynamiek die in 2021 grotendeels is afgerond. Hierin zijn nog veel meer afspraken en regels opgenomen om te zorgen dat het bouwen en verbouwen in bestaande woonwijken niet tot grote overlast of blijvende schade leidt.

3. Rijk en Regio

We stelden in 2021 samen met het Rijk en onze partners in de Metropool Regio Amsterdam (MRA) de regionale Verstedelijkingsstrategie op. Die wordt in 2022 bestuurlijk vastgesteld. Deze strategie zorgt voor een bereikbare, duurzame en levendige metropoolregio voor iedereen, op de middellange en lange termijn. Hierin koppelen we de ontwikkeling van woon- en werkgebieden aan de ontwikkeling rond vervoer en de belangrijke landschappelijke structuren en waardevolle cultuurhistorische gebouwen. Ook koppelen we het met de ruimtelijke gevolgen van de energieovergang, de klimaataanpassingen en de sociaal-maatschappelijke balans in de regio.

Een belangrijk onderdeel voor de Verstedelijkingsstrategie is het programma Samen Bouwen aan Bereikbaarheid (SBAB). Daarin werken het Rijk en regio vanuit het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) samen om de verstedelijking te combineren met vraagstukken over bereikbaarheid. Bijvoorbeeld de uitbreiding en ruimtelijke inpassing van het regionale openbaar vervoernetwerk. Sprong over het IJ is een samenwerking van ons en het Rijk waarin we samen stedelijke vraagstukken en vraagstukken rond scheepvaart oplossen. Eind 2021 is hiervoor de Actualisatie Nota van Uitgangspunten Sprong over het IJ aan de raad aangeboden. Daarnaast werken we in MRA-verband aan de uitwerking van de MRA-agenda. We doen dit op 7 aandachtsgebieden:

1. Ruimte geven aan wonen en werken.
2. Slimmer en vernieuwender werken.
3. Leefkwaliteit verbeteren.
4. Versnellen van de overgang naar een schone economie.
5. Bereikbaarheid verbeteren.
6. De metropoolregio klimaatbestendig maken.
7. Flexibeler kunnen inspelen op veranderingen.

Samen met de MRA-partners en de rijksoverheid is in november 2021 het Verstedelijkingsconcept MRA afgerond, waarin de hooflijnen voor de regionale ontwikkeling zijn opgenomen. Die worden verder uitgewerkt tot de Verstedelijkingsstrategie MRA.

4. Recreatiegebieden

Ook vanwege de groei van het aantal inwoners, willen we de druk op het stedelijke groen verminderen. Dat doen we door het regionale groen, zoals de recreatiegebieden, bekender te maken bij de inwoners. Daarvoor werken we bijvoorbeeld aan het maken van recreatieve mogelijkheden op de Markermeerdijken. Tegelijkertijd willen we de middelen voor het regionaal groen doeltreffender inzetten. Dat doen we door de aansturing van de recreatieschappen te verbeteren. Zij zijn verantwoordelijk voor een aantal regionale recreatiegebieden. En we doen het door onze inzet en bijdragen te richten op de recreatieschappen die voor Amsterdam het belangrijkst zijn. In 2021 hebben we hiervoor een verbeterde gorvernancestructuur ingericht.

5. Omgevingswet en Omgevingsvisie

Omgevingswet

De Omgevingswet regelt alle zaken rond de fysieke leefomgeving en treedt naar verwachting begin 2023 in werking. Vanuit de Omgevingswet moet elke gemeente een Omgevingsvisie opstellen. Dat is een langetermijnvisie die over de samenhang van de vraagstukken in de fysieke leefomgeving gaat. De vastgestelde Omgevingsvisie uit juli 2021 biedt een overkoepelend kader voor:

- gemeentelijk beleid, programma's en projecten in de fysieke leefomgeving.
- regels in het Omgevingsplan.

Als de Omgevingswet in werking treedt, veranderen de bestemmingsplannen van Amsterdam van rechtswege naar het Omgevingsplan. Dat Omgevingsplan voldoet op dat moment nog niet helemaal aan de eisen en de geest van de Omgevingswet. Om dat te regelen, krijgen we tot 1 januari 2029 de tijd. Vanaf dat moment zijn er geen bestemmingsplannen meer. Het Omgevingsplan Amsterdam bouwen we stap voor stap op. Dit betekent dat we bestemmingsplannen, beleidsregels en verordeningen samenvoegen. Uiteindelijk hebben we 1 Omgevingsplan met daarin alle regels voor de fysieke leefomgeving. Op verschillende manieren werken we aan het versnellen van het vergunningenproces. Dat moeten we volgens de Omgevingswet voor de meeste

vergunningen inkorten van 26 weken nu naar maximaal 8 weken. Door doelmatiger en digitaler te werken, versnellen we dit proces. En wordt het begrijpelijker voor de aanvrager. Daarvoor pakken we tegenstrijdigheden en onnodige stapeling van beleid, kaders en regels aan. De invoering van de Omgevingswet stimuleert ons om de beleidscyclus voor de fysieke leefomgeving te verbeteren en duidelijker in te richten. Daarvoor zijn in 2021 bijvoorbeeld verschillende vergunningenprocessen doorgelicht om ze te verbeteren, is gewerkt aan het inrichten van het digitale omgevingsloket en aan het verbeteren van de beleidscyclus en zijn de (ambtelijke) toets- en adviescommissies op een nieuwe een compactere manier ingericht om sneller en integraler te werken.

Dit zorgt voor heldere bestuurlijke besluitvorming. Maar ook voor grotere betrokkenheid en inspraakmogelijkheden voor externe betrokkenen. In 2021 zijn werkten we hard voor de invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Dat ronden we in 2022 af. Na invoering wijzigt onze wettelijke taak en zal de vergunningverlening grondig anders zijn.

Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is in juli 2021 vastgesteld. Met de Omgevingsvisie vergroten we de betrokkenheid en inzet van inwoners, ondernemers en instellingen om samen te werken aan een leefbare en duurzame stad (Samen Stadmaken). Dat vraagt om een echt andere manier van werken van ons rond bekwaamheden, werkprocessen en planproducten. Voorbeelden van deze nieuwe manier van werken gebruiken we om te leren en te ontwikkelen.
De vijf strategische keuzes uit de Omgevingsvisie zijn:

- Meerkernige ontwikkeling.
- Groeien binnen grenzen.
- Duurzaam en gezond bewegen.
- Rigoureus vergroenen.
- Samen stadmaken.

We werkten samen met de regio om de visie op te stellen. En dan vooral met de omliggende gemeenten en allerlei partijen in de stad. En die samenwerking gaat verder met de Uitvoeringsagenda. De Uitvoeringsagenda voor de Omgevingsvisie geeft voor 2022 en latere jaren aan wat we nodig hebben om de keuzes en ambities uit Omgevingsvisie om te zetten in beleid en gebiedsplannen. De Omgevingseffectrapportage (OER) is onderdeel van de vastgestelde Omgevingsvisie. Deze OER onderbouwt hoe wij willen ontwikkelen vanuit milieu en duurzaamheid. De Omgevingsvisie richt zich op de lange termijn (2050). En op het samenbrengen en afwegen van alle onderdelen van de fysieke leefomgeving.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.4.1

Amsterdam geeft ruimtelijke voorwaarden voor nieuwe woon, werk en leefmilieus om demografische en economische groei mogelijk te maken.

Aan deze doelstelling is geen indicator gekoppeld. De vaststelling van de Omgevingsvisie Amsterdam 2050 in juli 2021 geeft echter bij uitstek invulling aan deze doelstelling, omdat dit product een integraal toetsings- en sturingskader biedt voor de opvang en geleiding van de groei (binnen ruimtelijke, maatschappelijke en ecologische grenzen) en het zorgdragen voor samenhang en balans in de ruimtelijke ontwikkeling van de stad op langere termijn.

Activiteit 9.4.1.1

We zorgen voor (wettelijke) kaderstelling en integrale ruimtelijke visievorming op verschillende schaalniveaus.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal verkenningen en onderzoeken (thema's)	17 (2017)	12	8	14
2	Waarvan thema studies duurzame gebiedsontwikkeling		3	2	3
3	Aantal verkenningen en onderzoeken (gebieden)		2	3	6
4	Percentage demografische druk (BBV-verplicht)	46,6 6 (2017)	Nog niet beschikbaar	Geen streef-waarde	Geen streef-waarde

Door de verkenningen en onderzoeken compact te houden zijn er relatief veel verkenningen en onderzoeken uitgevoerd en konden veel thema's en gebieden aan bod komen.

Activiteit 9.4.1.2

We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal vastgestelde principebesluiten		4	5	7

In 2021 zijn zeven principebesluiten genomen. De planvoorraad is inmiddels (op papier) kwantitatief op orde om de geambieerde woningaantallen te halen waardoor er, net als in 2020, minder focus lag op het opstarten van nieuwe gebiedsontwikkeling. Voor het opstarten van nieuwe principebesluiten wordt een pragmatische aanpak gehanteerd; tot het opstarten van de verkenningsfase voor een nieuw project wordt overgegaan als daartoe een expliciete aanleiding is, bijvoorbeeld bij concrete (private) initiatieven in het gebied of kansen gerelateerd aan bovenplanse investeringen. Hieruit is het principebesluit voor Bedrijvenstrook Amstel III voortgekomen. De andere zes principebesluiten hadden betrekking op ontwikkelgebieden of locaties in bestaand stedelijk gebied. Deze volgen hetzelfde proces als de principebesluiten vanuit de Ontwikkelstrategie 2030.

Activiteit 9.4.1.3

We bewaken de ruimtelijke kwaliteit; de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) is vanuit een onafhankelijke positie verantwoordelijk voor het bewaken, adviseren en stimuleren van de ruimtelijke kwaliteit van Amsterdam.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal toetsen van aanvragen omgevingsvergunning aan redelijke eisen van welstand en monumentenbeleid		8.900	9.000	9.900
2	Aantal adviezen voor het plaatsen van gebouwen of stads en dorpsgezichten op de gemeentelijke of rijksmonumentenlijst		22	10	46
3	Aantal integrale adviezen (vanuit de domeinen stedenbouw, architectuur, landschap en cultuurhistorie) aan initiatiefnemers en bestuurders		22	20	15

9.4.1.1

Na een daling in het aantal adviesverzoeken in de tweede helft van 2019 en in 2020 (ten gevolge van de coronacrisis) is de stijgende lijn in het aantal adviesverzoeken weer opgepakt. Dit is een duidelijk signaal dat de Amsterdamse bouwactiviteit stevig aantrekt. Nog niet eerder adviseerde de CRK bijna 10.000 keer op de ruimtelijke kwaliteit van een aanvraag Omgevingsvergunning.

9.4.1.4.2

Deze onverwachte toename is het gevolg van een inhaalslag bij de Stadsdelen: eerder als monumentwaardig geselecteerde panden zijn in het kader van een aanwijzingsprocedure in tranches voorgelegd aan de CRK.

9.4.1.4.3

Er wordt maar beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om plannen in een vroeg stadium voor te leggen aan de Subcommissie Integrale Ruimtelijke Kwaliteit. De Omgevingswet vraagt om integrale advisering (bij voorbeeld vanuit oogpunt van openbare ruimte, architectuur en cultuurhistorie) vroeg in het proces. Die nieuwe werkwijze dient nog beter te worden ingeregeld in de processen van planbegeleiding en vergunningverlening.

Activiteit 9.4.1.4

We leveren een bijdrage aan de samenhang in het beheer en de ontwikkeling van het regionale landschap rond Amsterdam.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Bezoekersaantallen Amstelland	3,1 miljoen (2019)	nog niet beschikbaar	3 miljoen	3,2 miljoen (peiljaar 2020)
2	Bezoekersaantallen Twiske Waterland	1,3 miljoen (2019)	1,6 miljoen	1 miljoen	geen nieuwe gegevens beschikbaar
3	Bezoekersaantallen Spaarnwoude	5,1 miljoen (2019) *	nog niet beschikbaar	5 miljoen	6,8 miljoen (peiljaar 2020)

De recreatiemonitor voor de recreatieschappen Groengebied Amstelland, Spaarnwoude en Twiske met bezoekersaantallen uit 2021 is eind maart 2022 gereed. Wel zijn nu alle gegevens over 2020 beschikbaar. De aantallen zijn tussen 2019, het peiljaar, en 2020 overal toegenomen. Dit ondanks het feit dat, vanwege coronaregels, sterk publiektrekkende evenementen vanaf 2020 geen doorgang hebben gevonden. Dat werd ruim gecompenseerd door de grotere trek naar groengebieden dichtbij huis omdat mensen door de coronaregels minder ver konden of wilden reizen.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

Voor vergunningverlening, toezicht en handhaving werken we rond bouw, milieu en bodem samen met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG). Wij zijn samen met drie andere gemeenten eigenaar van de Omgevingsdienst. De samenwerking is gebaseerd op een Gemeenschappelijke Regeling. De OD NZKG werkt in opdracht en mandaat van het college van B en W. Afspraken over de samenwerking leggen we vast in een uitvoeringsovereenkomst, die we jaarlijks bijwerken. Hierin staan onder andere de te leveren producten en diensten. In 2022 wordt het huidige grondgebied van Weesp toegevoegd aan het werkingsgebied van de OD NZKG; de gemeente Weesp treedt daartoe uit de Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek.

Recreatieschappen

Inzet op regionaal groen en de recreatiegebieden: de Provincie en de deelnemende gemeenten in de recreatieschappen:

- Recreatieschap Groengebied Amstelland
- Recreatieschap Twiske Waterland
- Recreatieschap Spaarnwoude
- Stichting Goois Natuurreservaat (uittreding vindt plaats in 2022)

De opdracht om de governancestructuur van de recreatieschappen te herzien is in 2021 afgerond. Op basis van de adviezen wordt een bestuursbureau voor de recreatieschappen ingericht dat naast de beheerstaken ook een meer beleidsmatige rol gaat invullen. Deze verandering leidt tot budgettaire aanpassingen in de begroting. Voor de uittreding uit het Goois Natuurreservaat is eind 2021 samen met de provincie Noord-Holland een voor alle betrokken partijen bevredigende regeling overeengekomen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	0,6	0,3	0,4	16,1	15,7
Lasten	23,8	29,9	24,4	39,0	14,6
Saldo van baten en lasten	**-23,2**	**-29,6**	**-23,9**	**-22,9**	**1,1**

Het programmaonderdeel 9.4 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 1,1 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 15,7 miljoen en hogere lasten van € 14,6 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 16,1 miljoen zijn € 15,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- De realisatie op de baten van € 15,3 miljoen in Ruimtelijke Ordening komt van de buitengemeentelijke (meerjarige) opdrachten waar de directie R&D opdrachtnemer voor is. Deze zijn niet begroot omdat vooraf niet de grootte en omvang van deze activiteiten zijn in te schatten. Het voornemen is om dit bij de NJN te regelen.
- De overige afwijkingen lichten we niet nader toe, omdat de afwijkingen afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 39,0 miljoen zijn € 14,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere gerealiseerde lasten € 14,7 miljoen voor de meerjarige buitengemeentelijke opdrachten. Dit zijn niet begrote lasten. Deze zijn niet begroot omdat vooraf niet de grootte en omvang van deze activiteiten zijn in te schatten. Het voornemen is om dit bij de NJN te regelen.
- Hogere apparaatslasten van € 3,3 miljoen veroorzaakt door enerzijds lagere vaste loonkosten en inhuur van € 1,9 miljoen en anderzijds een lagere omzet van € 5,2 miljoen.

- Lagere lasten voor Weesp van € 1,7 miljoen. Dit komt grotendeels door overheveling van de gerealiseerde lasten van € 0,9 miljoen naar het programma 10 en een budget van € 0,4 miljoen is doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten voor het project Zeecruise, IJ-oeververbindingen en Sprong over het IJ van € 2,0 miljoen.
- Na het opstellen van de regionale visie Zeecruise (met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, OD NZKG) is het project Zeecruise nagenoeg stopgezet. Over het programma Sprong en de eerste IJ-oeververbinding "de Oostbrug" wordt bij de besluitvorming over het voorkeursbesluit Sprong over het IJ begin 2022 de planning opnieuw bepaald. De start van de voorbereiding van de eerste IJoeververbinding Oostbrug vindt plaats in 2022. Deze projecten worden grotendeels gedekt uit de reserve IJoevers.
- Lagere lasten Groot Amsterdamse Bos (nieuwe naam, Oeverlanden): € 0,3 miljoen. De besluitvorming rondom de ontwikkelstrategie is vertraagd, als gevolg daardoor start de uitvoeringsfase ook later (SMF).
- De overige afwijkingen lichten we niet nader toe, omdat de afwijkingen afzonderlijk kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,4	1,9	2,9	0,9	-2,0
Toevoegingen reserves	4,9	0,2	0,2	0,2	0,0
Mutatie reserves	**-4,5**	**1,7**	**2,7**	**0,7**	**-2,0**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve is € 2,0 miljoen lager dan begroot.

- Lagere lasten voor het project Zeecruise, IJ-oeververbindingen en Sprong over het IJ.

Toevoegingen reserves

Geen afwijkingen.

Subsidies van betekenis

Er zijn in dit programmaonderdeel geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De hoge en snelle woningbouwproductie geeft een risico voor de integrale kwaliteit van de stad, op gebieden als: bereikbaarheid, openbare ruimte, groen, maatschappelijke en economische voorzieningen en energievoorziening en warmte. Hierdoor is het risico aanwezig dat we de duurzaamheidsambities en de kwalitatief hoogwaardige woonmilieus die we willen niet behalen. De druk op de gemeentelijke financiën kan het risico vergroten dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn voor alle gewenste investeringen in publieke voorzieningen.	Binnen Ruimte voor de Stad houden we de ontwikkeling van de plancapaciteit in de gaten en brengen we daaruit voortkomende knelpunten rond de randvoorwaarden voor stedelijke kwaliteit in beeld. De Ontwikkelstrategie Koers 2025 formuleert hierbinnen hoe we kunnen handelen. We organiseren binnen de gemeente op structurele wijze middelen voor investeringen in groen, openbare ruimte en maatschappelijke voorzieningen. Randvoorwaarden voor kwalitatieve groei krijgen eerder aandacht in de fases van het Plaberum. De Omgevingsvisie Amsterdam 2050 draagt zorg voor een goede verdeling van functies over de stad en geeft sturing op complexe ruimtelijke afwegingen. Zo vervult de Omgevingsvisie een belangrijke rol als beleidskader om ervoor te zorgen dat alle ruimteclaims in de stad op evenwichtige wijze worden afgewogen ('complete stad'). Via versnelde en opgeschaalde aanpak van grote opgaven zoals dreigende congestie op het elektriciteitsnetwerk (programma EVA) wordt gewerkt aan het beperken of elimineren van risico's.
2. Onvoldoende ambtelijke capaciteit: ■ De grote maatschappelijke dynamiek en vele bestuurlijke wensen kunnen zorgen voor onvoldoende ambtelijke sturingsmogelijkheden (juridisch planologisch, ontwerp, procesbegeleiding en management). Dit kan leiden tot een onevenwichtige verdeling van functies en suboptimale ruimtelijke keuzes. ■ De hoge druk op de woningmarkt en de bestuurlijke ambities zorgen voor een forse toename van de vraag naar juridische (planologische) vastlegging in bestemmings-plannen/omgevingsplan.	■ Prioritering door in overleg met opdracht-gevers de capaciteit en behoefte af te stemmen. ■ Prioritering door de capaciteitsvraag en werving binnen Ruimte en Duurzaamheid centraal aan te sturen. ■ Steeds meer bouwontwikkelingen vinden plaats in transformatiegebieden. De voor-bereidingen hiervan kosten momenteel veel tijd en energie omdat we nog geen routine hebben opgebouwd met deze vorm van ontwikkeling. We verwachten dat onze omgang hiermee doelmatiger wordt naarmate we er meer ervaring mee opdoen.

Beleidskaders

- Nationale wetgeving voor ruimtelijke ordening en bouwen, zoals de Wet op de Ruimtelijke Ordening (vanaf begin 2023 de Omgevingswet) die regelt hoe ruimtelijke plannen van Rijk, provincie en gemeenten tot stand komen.
- De Omgevingsvisie, waarin het toetsingskader voor de ruimtelijke plannen, voor gebiedsgericht en thematisch beleid en de investeringsagenda's staan, en een toekomstbeeld over hoe we de fysieke leefomgeving kunnen invullen en gebruiken.
- Ontwikkelstrategie Koers 2025, de stadsbrede inventarisatie en aansturing van stedelijke bouwlocaties om de gemeentelijke opgaven voor woningbouw, werkruimte en voorzieningen te kunnen vervullen.
- MRA agenda, de actieagenda van de Metropoolregio Amsterdam voor de periode 2020 tot en met 2024 (ruimtelijk vertaald in de regionale Verstedelijkingsstrategie).

3.9.5 Begraafplaatsen en crematoria

Op alle gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria maken we uitvaarten mogelijk met ruimte voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.

Belangrijke ontwikkelingen

Kapitaalgoederen

In 2021 begonnen we met het ontwikkelen en uitvoeren van een meerjarig investeringstraject. Daarmee willen we het voorzieningenniveau op de begraafplaatsen op een goed niveau krijgen.

We startten het vervangen van het machinepark voor het begraven en het onderhoud van de begraafplaatsen. Bij vervanging kijken we of de machine voldoet aan de landelijke gestelde duurzaamheidseisen en de beschikbare financiële middelen.

Op De Nieuwe Ooster restaureerden we het monumentale toegangshek van de hoofdingang volledig.

Op De Nieuwe Noorder rondden we de verbouwing en herinrichting van het rouwcentrum af. De exploitatie van het rouwcentrum voeren we sinds eind 2021 in eigen beheer uit.

In 2021 verstrekten we aan externe adviesbureaus opdrachten voor advies over hoe we de waterbeheersplannen en de beluchting van de grafkelders kunnen uitvoeren.

In 2021 konden we de geplande investeringen voor herinrichten van de aula en de koffiekamers vanwege corona beperkingen niet worden uitgevoerd. De geplande herinrichtingsplannen voor het café Roosenburgh gingen in 2021 niet door. Over de herinrichtingsplannen is namelijk nog geen overeenstemming bereikt met het Museum Tot Zover.

In 2021 onderzochten we op De Nieuwe Ooster hoe we de buitengevel van het rijksmonumentale aula complex kunnen restaureren en reinigen. Dat onderzoek is klaar en werkzaamheden gebeuren in 2022.

Verduurzamen

Voor het terrein van De Nieuwe Ooster hebben we een NL Greenlabel aangevraagd. Een NL Greenlabel staat voor een aantoonbaar duurzame leefomgeving. Het NL Terreinlabel maakt duurzaamheidsambities concreet en aantoonbaar. Wij willen sturen op duurzaamheidsthema's zoals biodiversiteit, klimaatadaptatie en circulariteit. Genoemde duurzaamheidsambities worden vastgelegd in een beheerplan en omgezet naar concrete doelen. Daarmee wordt duurzaamheid uit de sfeer van vrijblijvendheid gehouden.
Er zijn een aantal stappen nodig voordat we een NL Greenlabel kunnen krijgen. In 2021 hebben wij de doelen vastgesteld en de nulmeting afgerond. Als wij het NL Greenlabel krijgen, dan zal De Nieuwe Ooster de 1e begraafplaats in Nederland zijn die dit label krijgt.

Op de 2 grotere begraafplaatsen lieten we een zogenaamde "dakscan" uitvoeren voor het eventueel plaatsen van zonnepanelen op de daken. We moeten nog uitzoeken of dit financieel haalbaar is.

Corona

Uiteraard kunnen wij niet voorspellen hoe corona zich in de toekomst gaat ontwikkelen. In 2021 hadden de coronabeperkingen rond het organiseren van een uitvaart grote invloed op hoe nabestaanden afscheid konden nemen. De meeste maatregelen zijn nu afgeschaft.

Eeuwigdurend begraven

Door corona bleek dat er meer behoefte is aan de mogelijkheid voor eeuwigdurende grafrust. In 2021 stelde het college van b en w de nadere regels vast. Daarmee kunnen we op gemeentelijke begraafplaatsen grafrust voor onbepaalde tijd aanbieden.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 9.5.1

Amsterdam geeft tegen kostendekkende tarieven de mogelijkheid tot begraven en cremeren, waarbij ruimte is voor ieders persoonlijke wens, ongeacht sociale, religieuze of culturele achtergrond.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Kostendekkendheid leges lijkbezorgingsrechten.	95% (2018)	98%	100%	101%

De kostendekkendheid van de leges lijkbezorgingsrechten is ondanks een lagere opbrengst van deze leges toch net boven de 100% uitgekomen. Dit doordat ook de lasten die gerelateerd kunnen worden aan deze leges ook lager zijn uitgevallen.

Activiteit 9.5.1.1

We faciliteren begravingen, crematies en herdenkingen, en onderhouden het culturele erfgoed van de begraafplaatsen; de parken en monumenten (het stenen archief van de stad).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal begravingen	756 (2017)	736	700	693
2	Aantal crematies	2.141 (2017)	2.367	2.400	2.267

In 2021 hebben op de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria in totaal 2.960 uitvaarten plaats gevonden. Ten opzichte van de begroting 2021 zijn er 140 minder uitvaarten geweest. Door de voortduring van de opgelegde coronabeperkingen is het aantal toegestane nabestaanden om een uitvaart bij te wonen op de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria veel kleiner dan normaal. Uitvaartondernemers wijken daarom uit naar begraafplaatsen en crematoria waar meer nabestaanden de uitvaart kunnen bijwonen. Ook is de aanvoer van stoffelijke resten vanuit universiteiten/skills centre lager dan normaal.

Verbonden partijen

Er worden geen verbonden partijen ingeschakeld voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	7,7	8,2	7,6	7,8	0,2
Lasten	7,4	7,9	7,8	7,8	0,0
Saldo van baten en lasten	**0,2**	**0,4**	**-0,3**	**-0,0**	**0,2**

Het programmaonderdeel 9.5 begraafplaatsen en crematoria heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 0,2 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 0,2 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 7,8 miljoen zijn € 0,2 miljoen hoger dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 0,2 miljoen door hogere opbrengsten leges lijkbezorgingsrechten, hogere opbrengsten uitvoering uitvaarten van gemeentewege en hogere doorberekening van materialen aan derden.

Lasten

De totale lasten van € 7,8 miljoen zijn gelijk aan de begrote lasten en wordt daarom niet verder toegelicht.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel is geen sprake van subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
De bestaande beheersverordeningen van beide gemeenten bevatten verschillen. Door het harmoniseren van de nu geldende Beheers-verordeningen tot 1 nieuwe Beheersverordening bestaat de kans op conflicterende bestuurlijke belangen.	In 2021 is gestart met de ambtelijke voorbereiding, zodat bestuurlijke besluitvorming gereed is op 1-1-2023.

Beleidskaders

- De Nieuwe Ooster; Structuurplan 2005, geactualiseerd in 2016.

Programma 10 | Portefeuillehouder: wethouder van Doorninck

3.10 Grond

Samenvatting 3.10.1 Grond

- In 2021 is in een groot aantal projecten gewerkt aan de verdere ontwikkeling van een complete stad. Een complete stad betekent dat er naast woningen ook ruimte is gerealiseerd voor maatschappelijke voorzieningen, werk, en de inrichting van de openbare ruimte en groen.
- Er zijn 7.410 permanente woningen in aanbouw genomen, waarvan voor circa 5.900 nieuwbouwwoningen de grond is uitgegeven vanuit grondexploitaties. Daarnaast is 228.000 m² bvo voor commerciële en 72.000 m² bvo voor maatschappelijke en overige bestemmingen uitgegeven.
- Om ook in de komende periode de stad verder op de toekomst te richten zijn er diverse investeringsbesluiten genomen voor nieuw te ontwikkelen gebieden en herziene investeringsbesluiten voor reeds eerder in ontwikkeling genomen gebieden. Dit betreft onder andere Amsteloever, de Lodewijk van Deysselbuurt, het Havenstraatterrein, Amstel III. Arena Poort, Kenniskwartier en Verdi.
- De planvoorraad tot 2025 komt per 1 januari 2022 uit op 46.025 woningen. Hiermee is de voorraad goed op peil gebleven en biedt dit perspectief op het realiseren van 52.500 woningen in de periode 2018-2025.
- De grondopbrengsten bedroegen in 2021 maar liefst € 660,8 miljoen. De grondopbrengsten zijn nog nooit zo hoog geweest dit is met name het gevolg van het hoge aantal nieuwe erfpachtuitgiften.

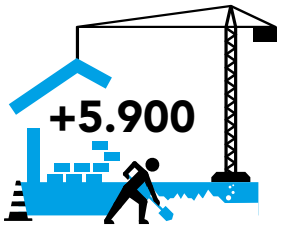

228.000 m²

Commerciële bestemmingen

72.000 m²

Maatschappelijke bestemmingen

Samenvatting 3.10.2 Erfpacht

- In 2021 zijn twee onderzoeken uitgevoerd naar de toekomstbestendigheid van het erfpachtstelsel; een onderzoek in opdracht van de gemeenteraad vanuit de optiek van consumentenbescherming en het in het coalitieakkoord aangekondigde onderzoek naar de knel- en verbeterpunten van het bestaande erfpachtstelsel.
- In 2021 is besloten tot het actief openbaar maken van het zogenaamde VES (Vernieuwing Erfpachtstelsel) dossier.
- In 2021 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van de overstapregeling waarbij erfpachters van een recht met een woonbestemming tegen gunstige voorwaarden kunnen overstappen naar het eeuwigdurende stelsel. Eind 2021 heeft het college besloten om de regeling ook open te stellen voor zogenaamde “spijtoptanten”; erfpachters die in aanmerking kwamen voor overstap tegen gunstige voorwaarden maar geen aanbieding hebben aangevraagd voor de deadline van 8 januari 2020.
- In 2021 zijn 38.000 nieuwe overstap aanbiedingen opgesteld en hebben de aanbiedingen geleid tot 24.000 geaccepteerde en in notariële aktes afgewikkelde overstappen. In 2021 is hiermee een bedrag van € 178 miljoen aan afkoopsommen ontvangen.

Programma 10 | Portefeuillehouder: wethouder van Doorninck

3.10 Grond

Financiële toelichting

De financiële toelichtingen bij de tabellen in dit programma richten zich vanuit de verplichte verantwoordingseisen vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting en minder op de omvang van de bedragen.

Bij dit programma geven we voor de toelichting op afwijkingen eerst een uitleg over de methodiek en de in 2021 gerealiseerde financiële stromen. Programma 10 is in financieel administratief opzicht zeer complex. Dit wordt veroorzaakt doordat een groot deel van de financiële stromen met reserves wordt verrekend. Bovendien moeten de verrekeningen met de reserves, vanwege BBV-voorschriften, ook in de exploitatie verantwoord worden. In de overzichten lopen daarom zowel de inkomsten en uitgaven in de projecten als de dotaties en onttrekkingen aan de reserves door elkaar.

Programma 10 bestaat uit de onderdelen grond en erfpacht. In totaal is vanuit dit programma in 2021 per saldo circa € 350 miljoen bijgedragen aan de algemene middelen van de gemeente als dekking voor uitgaven in andere programma's. Dit positieve resultaat wordt in hoofdzaak verklaard door;

- de afdracht vanuit het Vereveningsfonds (reserve grondexploitaties) als dekking voor uitgaven in andere programma's (€ 90 miljoen);
- het positieve resultaat van het erfpachtbedrijf waar het de exploitatie van de canoninkomsten betreft (€ 110 miljoen);
- De vastgestelde afdracht van € 150 miljoen in 2021 uit de reserve financiering erfpachtgronden aan de algemene reserve van de gemeente. Deze afdracht is mogelijk omdat de ontvangen afkoopsommen uit de overstap door erfpachters naar het eeuwigdurende stelsel worden toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgronden. In 2021 bedroegen deze afkoopsommen € 178 miljoen.

Programma 10.1 Grond betreft de gebiedsontwikkeling. De kosten en opbrengsten van dit onderdeel zijn veelal onderdeel van de grondexploitaties en worden met de reserves (het Vereveningsfonds en reserve Zuidas) verrekend. Alleen de afdracht uit het Vereveningsfonds aan de algemene middelen en dekking uit het Vereveningsfonds voor uitgaven in andere programma's leiden tot een saldo effect in dit programma, alsmede het positieve saldo van de zogenaamde omzetdiensten (PMB en IB) die in dit programma worden verantwoord.

Door het hoge aantal uitgiften is in 2021 een recordbedrag van € 660,8 miljoen aan grondopbrengsten in de grondexploitaties gerealiseerd. In het MPG 2022, dat separaat aan de gemeenteraad wordt aangeboden, wordt uitgebreid ingegaan op de ontwikkelingen in de grondexploitaties en het Vereveningsfonds. Daarnaast worden als gevolg van de BBV-voorschriften ook diverse administratieve verrekeningen met de balans als bate verantwoord waardoor in totaal een bedrag van € 950 miljoen aan baten in 2021 is verantwoord.

Aan grondkosten is in de grondexploitaties in 2021 een bedrag van circa € 370 miljoen gerealiseerd. Ook hieraan zijn weer diverse administratieve verrekeningen toegevoegd waardoor het lastentotaal in 2021 € 765 miljoen bedraagt.

Programma 10.2 betreft erfpacht. Ook hier worden veel kosten en opbrengsten met de balans verrekend. Zo worden de ontvangen afkoopsommen uit de overstap naar het eeuwigdurende stelsel toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgronden. In 2021 is € 178 miljoen aan afkoopsommen uit de overstapregeling ontvangen.
De ontvangen afkoopsommen bij erfpachtuitgiften in het voortdurende stelsel worden toegevoegd aan de reserve afkoopsommen. De canonontvangsten worden wel verantwoord in de exploitatie, evenals de rentelasten en de apparaatskosten en komen ten gunste van het resultaat. Per saldo beliep dit in 2021 een positief resultaat van € 110 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	780,2	1.090,9	989,8	1.201,5	211,8
Lasten	524,3	677,0	648,1	845,0	196,9
Totaal Programma 10 Grond	**255,9**	**413,8**	**341,7**	**356,6**	**14,9**

Het programma 10 Grond heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 14,9 miljoen. Dit resultaat bestaat uit hogere baten van € 211,7 miljoen en hogere lasten van € 196,9 miljoen. Hiervan wordt per saldo € 14,9 miljoen verrekend met reserves, waardoor dit programma per saldo een resultaat van nihil heeft.

Baten

De totale baten van € 1.201,5 miljoen zijn € 211,7 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten in de grondexploitaties door onder andere meer uitgiftes en ontvangen subsidies. (€ 109,0 miljoen).
- Hogere baten als gevolg van meer winstnemingen die aan de reserve Vereveningsfonds zijn toegevoegd. (€ 106,1 miljoen).
- Hogere baten door meer ontvangen afkoopsommen (€ 38,5 miljoen)
- Hogere baten door hogere erfpachtinkomsten en bijdragen van woningbouwcorporaties die conform de samenwerkingsafspraken met de woningbouwcorporaties worden ontvangen (€ 4,3 miljoen).
- Hogere baten in het erfpachtresultaat door meer canonopbrengsten en overige baten (€ 0,3 miljoen).
- Lagere baten van € 46,3 miljoen, omdat door de overstapregeling meer grond is afgewaardeerd. De waarde van een erfpachtrecht wordt afgewaardeerd naar 1 euro, wanneer geen toekomstige inkomsten meer worden ontvangen. Deze afwaardering zorgt in de jaarrekening voor lagere baten.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 845,0 miljoen zijn € 196,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten in verband met de administratieve verrekening van de resultaten in de grondexploitaties. Dit zijn geen uitgaven, maar betreft de verrekening van lasten en baten van de grondexploitaties met de balans (€ 140,6 miljoen).
- Hogere lasten voor het ophogen van de voorziening plantekorten. De voorziening is opgehoogd omdat enerzijds nieuwe plannen zijn vastgesteld met een verwacht tekort en anderzijds omdat meer moet worden voorzien door stijgende proces- en bouwkosten (€ 77,6 miljoen).
- Hogere lasten bij de tariefdiensten door hogere loonkosten als gevolg van de verwerking van het cao-principeakkoord en een lagere declarabiliteit in het laatste kwartaal. (€ 1,7 miljoen).
- Lagere lasten in de grondexploitaties door vertragingen in projecten. Vertragingen ontstaan onder meer door meer voorbereidingstijd van bijvoorbeeld investeringsbesluiten of bestemmingsplan wijzigingen. (€ 21,8 miljoen).
- Een positief erfpachtresultaat van € 1,5 miljoen, hoofdzakelijk omdat de lasten voor het programma NISE doorschuiven naar 2022 van (€ 0,8 miljoen) en lagere personeelskosten (€ 0,6 miljoen).
- Overige lagere lasten van € 0,4 miljoen die we verder niet toelichten, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	135,3	6,7	-59,3	65,2	124,4

3.10.1 Grond

Het duurzaam (circulair en aardgasvrij) realiseren van de gewenste woningbouwproductie in gemengde wijken.

Belangrijke ontwikkelingen

Ondanks het overheersende effect van de coronapandemie zijn vrijwel op alle terreinen binnen het programma Grond belangwekkende resultaten behaald. In 2021 is in de gehele portefeuille van de gebiedsontwikkelingsprojecten (156 afzonderlijke grondexploitaties) een grote bijdrage geleverd aan de groei en verbetering van de stad met complete, inclusieve gebieden. De stedelijke woningproductie bedroeg 7.410 permanente woningen, waarvan voor circa 5.900 nieuwbouwwoningen de grond is uitgegeven vanuit grondexploitaties. De woningaantallen van de gronduitgiften in de grondexploitaties zijn niet gelijk aan het aantal in aanbouw genomen woningen. Dit komt doordat de start van de bouw van een woning in een ander jaar kan plaatsvinden dan de uitgifte van de grond en niet alle nieuwbouw in projecten met grond-exploitaties plaatsvindt. Daarnaast is 228.000 m² bruto vloeroppervlak (bvo) uitgegeven voor commerciële bestemmingen (winkels en kantoren) en 72.000 m² bvo voor maatschappelijke en overige bestemmingen.
Corona had een groot effect op de manier van werken, maar heeft gelukkig niet geleid tot de eerder gevreesde vraaguitval. Integendeel, de marktvraag was ongekend hoog. Dit heeft geresulteerd in schaarste aan capaciteit in materialen en personeel bij zowel marktpartijen als gemeente en aanzienlijke prijsstijgingen.

Bij de uitvoering van de (woningbouw)projecten is sterk ingezet op de betaal-baarheid. Bij de woningdifferentiatie is het stedelijke beleid van 40-40-20 als leidraad gehanteerd. Steeds meer verworden de gebiedsontwikkelings-projecten tot zogenaamde transformatieprojecten, waarbij reeds eerder uitgegeven gronden worden getransformeerd naar andere functies en/of er verdichting plaatsvindt.

In 2021 zijn diverse nieuwe investeringsbesluiten genomen voor de verdere ontwikkeling van de stad. Dit betreft onder andere Amsteloever, Lodewijk van Deysselbuurt en Buiteneiland. Daarnaast zijn diverse reeds in ontwikkeling zijnde plannen herzien middels een herzien investeringsbesluit. Dit betreft onder andere Amstel 3, Verdi, Kenniskwartier, Sloterdijk Centrum en het Havenstraatterrein.

De besluitvorming over Zuidasdok naar aanleiding van het advies van de mevrouw Dekker heeft in 2021 niet geleid tot hernieuwde afspraken vanwege de demissionaire status van de minister.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 10.1.1

Het ontwikkelen van duurzame, leefbare en ongedeelde gebieden waar ruimte is voor wonen, werken en recreëren voor alle doelgroepen.

Voor dit doel is geen indicator opgenomen, omdat hier in de Begroting 2021 (nog) geen indicator voor is opgesteld. Overigens draagt dit doel bij aan verschillende programmaonderdelen (met name programmaonderdeel 11.1).

Activiteit 10.1.1.1

We voeren gebiedsontwikkelingsprojecten uit waarbij rekening wordt gehouden met verschillende andere beleidsdoelen (onder andere duurzaamheid, woningbouwambities, bereikbaarheid).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Jaarlijkse wettelijke rapportage (MPG)	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.t.b.
2	Lopende grondexploitaties	166	150	122	156
3	Afgesloten grondexploitaties	34	27	11	14
4	Nieuwe grondexploitaties	3	11	0	15.

Eind 2021 waren er 156 actieve grondexploitaties in voorbereiding. Binnen de grondexploitaties werken we aan het ontwikkelen van een duurzame, leefbare en ongedeelde stad met voldoende ruimte om te wonen, werken en recreëren. Ook hebben we in 2021 gewerkt aan nieuwe ruimtelijke plannen. Deze zijn noodzakelijk om de ambitie van gemiddeld 7.500 woningen per jaar in de komende jaren te halen. De paragraaf grondbeleid gaat uitgebreid in op de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties in 2021.

Activiteit 10.1.1.2

We werken facilitair in de fysieke sector.

Geen indicatoren en streefwaarden, reden is dat het geen outputgerichte activiteit betreft.

Verbonden partijen

GEM Lutkemeer (CV, GEM Lutkemeer BV, Gemeente Amsterdam, Participatie Lutkemeer BV (GAP)) / Schiphol Area Development Company (SADC)

Amsterdam werkt samen met SADC aan de ontwikkeling van Businesspark Amsterdam Osdorp. De planuitvoering van fase 1 (BPAO 1) wordt door Amsterdam gevoerd, waarbij het resultaat 50/50 wordt verdeeld tussen SADC en de gemeente. Voor fase 2 (BPAO 2) is een deelneming GEM (Lutkemeer CV/BV) opgericht. De verdeling van het resultaat is 80; SADC / 20; Amsterdam

Financiële toelichting

In 2021 bedraagt de realisatie van de grondopbrengsten € 660,8 miljoen door de uitgifte van nieuwe en getransformeerde erfpachtgronden. Daarnaast is voor € 271,1 miljoen aan winstnemingen gerealiseerd. Dit zijn winsten uit 2021 die vanwege de voortgang van de projecten zijn toegevoegd aan de reserve vereveningsfonds en de reserve Zuidas. Daarnaast is € 20,0 miljoen ontvangen van woningcorporaties en zijn enkele baten ontvangen voor detacheringen buiten de gemeente. De werkelijke uitgaven in de lopende grondexploitaties bedragen € 370 miljoen; Daarnaast maken diverse voornamelijk administratieve verrekeningen met de balans deel uit van de lasten, waardoor het totale bedrag aan laten € 764 miljoen bedraagt..

Doordat de afgelopen jaren goede resultaten zijn behaald, is vanuit het Vereveningsfonds (inclusief Zuidas) € 90,1 miljoen bijgedragen aan de algemene middelen. Dit bedrag is incidenteel onttrokken zoals ook was begroot.

De tariefdiensten hebben in 2021 een goed jaar achter de rug. De realisatie bedraagt € 14,9 miljoen positief. Dit bedrag is € 7,6 miljoen hoger dan waar we bij de voorjaarsnota rekening mee hielden. Bij de najaarsnota gingen we echter uit van een hogere stijging van € 9,4 miljoen, waardoor er toch een tekort is ontstaan in de jaarrekening van € 1,8 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	553,8	735,3	732,9	952,2	219,3
Lasten	478,0	635,6	597,9	795,9	198,0
Saldo	**75,8**	**99,7**	**135,0**	**156,3**	**21,3**

Het programmaonderdeel 10.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 21,3 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 219,3 miljoen en hogere lasten van € 198,0 miljoen.

Het positieve resultaat voor mutaties reserves komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 952,1 miljoen zijn € 219,3 miljoen hoger dan begroot. Deze hogere baten worden verrekend met balansposten en hebben geen effect op het rekeningresultaat 2021. De hogere baten komen vooral door:

- Hogere baten in de portefeuille van 156 grondexploitaties. Deze hogere baten zijn het gevolg van meer opbrengsten uit gronduitgifte en hogere externe bijdragen. Van het Rijk zijn subsidies ontvangen van € 31 miljoen voor de woningbouwimpuls voor drie investeringsprojecten. Ook zijn er een groot aantal gronduitgiftes gerealiseerd in het laatste kwartaal die hebben bijgedragen aan het verbeterde resultaat, zoals de Sluisbuurt. Daarnaast zijn substantieel hogere opbrengsten gerealiseerd in de plannen Elzenhagen Zuid, het Amstelkwartier en het Kenniskwartier in het Zuidasgebied. (€ 109,0 miljoen)
- Hogere baten door hogere tussentijdse winstnemingen en planafsluitingen. Dit komt vooral door hogere baten in de grondexploitaties zoals toegelicht bij de baten. (€ 106,1 miljoen)
- Hogere baten door hogere erfpachtinkomsten en bijdragen van woningbouwcorporaties die conform de samenwerkingsafspraken met de woningbouwcorporaties worden ontvangen als meerwaarde ontstaat bij canonherziening aan het einde van een tijdvak of bij verkoop of liberalisering van sociale woningen. In 2021 zijn meer woningen onder deze regeling aangepast, waardoor de baten hoger zijn. Deze baten zijn aan de reserve vereveningsfonds toegevoegd (€ 4,3 miljoen).
- Overige lagere baten van € 0,2 miljoen lichten we niet toe omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 795,9 miljoen zijn € 198,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door hogere administratieve verrekeningen. Dit zijn geen uitgaven, maar betreft de verrekening van lasten en baten van de grondexploitaties met de balans, zoals hierboven toegelicht. De BBV-voorschriften schrijven deze verrekening voor. (€ 140,6 miljoen)
- Hogere lasten door een hogere dotatie aan de Voorziening plan-tekorten. Er is hoofdzakelijk meer gedoteerd door de genomen investeringsbesluiten van plannen met een negatief plansaldo. Daarnaast zien we dat de bouwkosten stijgen en de proceskosten toenemen in plannen waarvan de looptijd is toegenomen, waardoor de voorziening met 10% is verhoogd voor de plannen die al voorzien waren. (€ 77,6 miljoen)
- Hogere lasten bij de tariefdiensten door hogere loonkosten als gevolg van de verwerking van het CAO-principeakkoord en een lagere declarabiliteit in het laatste kwartaal. (€ 1,7 miljoen)
- Lagere lasten in de portefeuille van 156 grondexploitatie. Dit komt door vertragingen in projecten in de gehele portefeuille. (€ 21,8 miljoen)
- De lagere lasten worden verrekend met de balans en dit heeft daarom geen effect op het resultaat van 2021.
- Overige lagere lasten van € 0,4 miljoen lichten we niet toe omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	242,8	191,3	170,9	262,8	91,8
Toevoegingen reserves	172,2	211,2	199,4	309,5	110,0
Mutatie reserves	**70,6**	**-19,9**	**-28,5**	**-46,7**	**-18,2**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserve Vereveningsfonds en Zuidas is € 91,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door:

- Een hogere onttrekking van € 77,6 miljoen voor het ophogen van de voorziening Plantekorten, zoals toegelicht bij de lasten.
- Een hogere onttrekking van € 6 miljoen voor een betaling van € 6 miljoen aan de verbonden partij SADC, die meedeelt in de winstneming in het gezamenlijke project Businesspark Amsterdam Osdorp 1.

- Een hogere onttrekking voor het project de Nieuwe Kern, omdat investering in de Joan Muyskensweg is afgewaardeerd (€ 4,1 miljoen). In de toekomst leidt dit tot een hogere winstneming waardoor dit geen effect heeft op de vereveningsruimte.
- Een hogere onttrekking van € 0,3 miljoen voor projecten en overige kosten die met de reserves worden verrekend. Dit betreft enerzijds lagere projectkosten van de projecten IJburg fase 2 en Weespertrekvaart van € 6,8 miljoen, waarvoor binnen het Vereveningsfonds een reservering is gemaakt. Daarnaast is sprake van hogere lasten € 7,1 miljoen, hoofdzakelijk door afwaardering van immateriële activa omdat een aantal plannen (nog) niet hebben geleid tot een investeringsbesluit, bijvoorbeeld Sixhaven en de Banne Noord.
- Een hogere onttrekking voor kosten die geraamd zijn in andere gemeentelijke programma's van € 4,1 miljoen. In 2021 is € 5,4 miljoen bijgedragen aan het project Contactweg dat in programma 2 Verkeer, vervoer en Waterstaat wordt gerealiseerd. Hier staat tegenover dat er minder is onttrokken voor overheadkosten (€ 0,4 miljoen) in programma B en voor het project Weespersluis (€ 0,9 miljoen) in programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening

De onttrekking aan de reserve Wallengebied is € 0,4 miljoen lager dan begroot. Dit komt doordat de afwikkeling van planschade is vertraagd naar 2022.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de reserves Vereveningsfonds en Zuidas is € 110,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt (vooral) door;

- Een hogere toevoeging door meer winstnemingen en planafsluitingen van € 106,1 miljoen. Zie hiervoor de toelichting bij baten.
- Een hogere toevoeging van € 4,3 miljoen door hogere erfpachtinkomsten en bijdragen van woningbouwcorporaties. Zie hiervoor de toelichting bij baten.
- Overige lagere toevoegingen van totaal € 0,4 miljoen die we verder niet toelichten, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 1,0 miljoen.

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. De resultaten van de grondexploitaties zijn sterk afhankelijk van marktontwikkelingen.	We monitoren de marktontwikkelingen periodiek, zowel de voortgang in de tenders als de bouwproductie. De investeringen worden zo nodig aangepast.
2. Door de grote afhankelijkheid van grondposities van derden bestaat de kans dat er vertraging ontstaat door langlopende onderhandelingen.	Indien gewenst en financieel haalbaar, verwerft de gemeente grond om de gewenste productie te halen.
3 vanwege krapte op de arbeidsmarkt bestaat het risico dat onvoldoende capaciteit beschikbaar is voor de uitvoering van de projecten.	Versterkte acties op gebied van werving en recruitment.

Vervallen risico's	Maatregelen
1. Door corona is onzekerheid toegenomen. De resultaten van de grondexploitaties zijn sterk afhankelijk van marktontwikkelingen. In deze onzekere tijd vormt dit een extra risico. De vraag is of de marktvraag naar kantoren blijft. In de grondexploitaties (met name van de Zuidas) is rekening gehouden met aanzienlijke nieuwe uitgiften aan kantoren.	We monitoren de marktontwikkelingen periodiek, zowel de voortgang in de tenders als de bouwproductie. Beheersmaatregelen liggen verder buiten de invloedssfeer van de gemeente.
2. De transformatie van kantoren naar woningen is afhankelijk van de marktsituatie en –ontwikkelingen en heeft daarmee invloed op de nieuwbouwvraag naar kantoren. Risico is dat er een overschot aan kantoormeters ontstaat.	We monitoren de ontwikkelingen zodat we de Balans tussen transformatie van kantoren en de Uitbreidingsvraag kunnen bewaken.
3. Vertraging bij de uitvoering van het project Zuidasdok heeft mogelijk effect op de gebiedsontwikkeling van Zuidas (bijvoorbeeld latere uitgifte van kavels of extra bouwlogistieke uitdagingen).	Er vindt intensief (bestuurlijk) opdrachtgeversoverleg plaats. Effecten van de vertraging op de raakvlakprojecten maken we inzichtelijk.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie 2050 - een menselijke metropool
- Spelregels woningbouwprogrammering: de spelregels voor de woningbouwprogrammering voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen: 40 procent sociale huurwoningen, 40 procent middeldure woningen en 20 procent dure huur- en koopwoningen.
- Plaberum: hierin is het proces dat ruimtelijke projecten moeten doorlopen vastgelegd.
- In het woningbouwplan 2018-2025 staat de ambitie voor de nieuwbouw de komende jaren. De ambitie is om gemiddeld 7.500 woningen per jaar waarvan gemiddeld 2.500 sociale huurwoningen door corporaties en 1.670 middeldure huurwoningen toe te voegen. Deze ambitie maken we waar door nieuwe woningen toe te voegen, maar ook door transformatie van bestaande (monofunctionele) gebieden.
- Actieplan Meer middeldure huurwoningen: in dit actieplan zijn de voorwaarden uitgewerkt voor nieuwe middeldure huurwoningen.
- Kantorenplan 2019-2026: doel is een uitgebalanceerde en toekomstbestendige kantorenmarkt, waarin op korte en middellange termijn voldoende kwalitatieve woon-werkmilieus beschikbaar zijn voor de uitbreidingsvraag van 125.000 m^2 kantoor per jaar.
- Selectie marktpartijen: het beleid bevat de kaders voor de selectie van marktpartijen. Het uitgangspunt is dat nieuw uit te geven gemeentelijke grond openbaar en transparant wordt aanbesteed.
- Selectiebeleid woningcorporaties: corporaties hebben een voorrangspositie bij de bouw van sociale woningen. Het selectiebeleid woningcorporaties beschrijft hoe het proces verloopt om voor een kavel te komen tot een selectie van een corporatie.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.

3.10.2 Erfpacht

Het beheer van de erfpachtrechten die de gemeente Amsterdam heeft uitgegeven en het uitvoeren van de overstapregeling naar het eeuwigdurende erfpachtstelsel, die de gemeenteraad heeft vastgesteld.

Belangrijke ontwikkelingen

Door het erfpachtstelsel houdt de gemeente grip op het gebruik van de grond en komt de waardevermeerdering van de grond die ontstaat bij functiewijzigingen of bij het einde van een tijdvak, ten goede aan de gemeenschap. Dit wordt gedaan door bij nieuwe vastgoedontwikkelingen grond uit te geven in erfpacht en de bestaande erfpachtrechten te beheren.

In 2021 stond het erfpachtstelsel volop in de belangstelling. Het Amsterdamse erfpachtstelsel bestond 125 jaar hetgeen aanleiding was om met een symposium stil te staan bij de waarde van het stelsel. Eveneens heeft het onderzoeksbureau Berenschot in 2021 in opdracht van de gemeenteraad een onderzoek uitgevoerd naar het erfpachtstelsel vanuit de optiek van consumentenbescherming. Daarnaast is het in het coalitieakkoord aangekondigde onderzoek naar de knel- en verbeterpunten van de het bestaande erfpachtstelsel uitgevoerd.

In 2021 is een vervolg gegeven aan de uitvoering van de overstapregeling waarbij erfpachters van een recht met een woonbestemming tegen gunstige voorwaarden kunnen overstappen naar het eeuwigdurende stelsel. Eind 2021 heeft het college besloten om de regeling ook open te stellen voor “spijtoptanten”.

In 2021 zijn ruim 38.000 aanbiedingen voor een overstap opgesteld. De productie is lager uitgevallen dan vooraf geraamd omdat ook veel capaciteit is gestoken in het actief openbaar maken van het zogenaamde VES (Vernieuwing Erfpacht Stelsel)-dossier. Hiertoe is besloten omdat successievelijk een groot aantal afzonderlijke WOB verzoeken werden ingediend waarvoor steeds opnieuw capaciteit vrij gemaakt moest worden. Een actieve, gestructureerde openbaarmaking van alle 40.000 dossiers kreeg daarop de voorkeur.

De eerste tranches van de actieve openbaarmaking zijn in 2021 afgewikkeld.

In 2021 hebben opgestelde overstapaanbiedingen geleid tot 24.000 geaccepteerde en in notariële akten afgewikkelde overstappen. Ingevallen is gekozen voor het vastklikken van de canon; in 51% gevallen heeft de erfpachter gekozen voor het afkopen van de toekomstige canon. In totaal is hiermee in 2021 een bedrag van € 178 miljoen aan afkoopsommen ontvangen.

In 2021 is daarnaast een veel (nieuwe) grond in erfpacht uitgegeven. Qua grondwaarde beloopt dit een bedrag van € 585 miljoen; een record. Ten opzichte van de voorgaande jaren is daarbij sprake van relatief veel rechten die door de erfpachter zijn afgekocht. De lage rente in verhouding tot het geldende canonpercentage vormt hiervoor de verklaring. De afkoopsommen leiden direct tot kasinkomsten voor de gemeente en daarmee tot een lagere schuld , maar anderzijds tot een lager exploitatieresultaat van het programma erfpacht in de komende jaren omdat er geen canoninkomsten worden ontvangen en het canonpercentage hoger is dan het actuele rentepercentage.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 10.2.1

Grip houden op het gebruik van de grond door middel van erfpacht.

Voor dit doel is geen indicator opgenomen, omdat hier in de Begroting 2021 (nog) geen indicator voor is opgesteld.

Activiteit 10.2.1.1

We beheren het erfpachtstelsel.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal erfpachtrechten in beheer	273.000	286.000		291.000

In totaal zijn er ongeveer 291.000 erfpachtrechten in beheer van de gemeente Amsterdam. Een van de belangrijkste vernieuwingen van het Amsterdamse erfpachtstelsel van de afgelopen jaren is de invoering van eeuwigdurende erfpacht. Erfpachters met een woning op voortdurende erfpacht hebben sinds 2017 de mogelijkheid om over te stappen naar eeuwigdurende erfpacht. Naast deze overstap hebben we in 2021 op het gebied van erfpacht verschillende werkzaamheden naar verwachting uitgevoerd, zoals uitgiftes van nieuwe erfpachtrechten en het beheer van bestaande erfpachtrechten.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

In de door de raad vastgestelde Nota Financiële verantwoording grond-exploitaties en erfpachtuitgifte is vastgelegd hoe deze financiële stromen administratief worden verwerkt en (een deel van) de baten en lasten met de reserves worden verrekend. De financiële stromen zijn het eenvoudigst op te splitsen in canon, reguliere afkoopsommen en afkoopsommen overstap.
De afkoopsommen worden verrekend met reserves en het erfpachtresultaat draagt bij aan de algemene middelen. Het erfpachtresultaat betreft de structurele baten en lasten, zoals de canonopbrengsten, de reguliere apparaatskosten en rentekosten. Daarnaast is sprake van incidentele kosten voor de overstap die in mindering wordt gebracht op de reserve Financiering Erfpachtgrond.

De canon betalende rechten zijn reguliere (jaarlijkse) inkomsten voor de algemene middelen. Deze nemen toe bij nieuwe uitgiften. De grondwaarde bij uitgifte wordt door het onderdeel erfpacht als het ware “aangekocht” van de grondexploitatie en wordt gefinancierd met een binnengemeentelijke lening en als schuld op de balans geplaatst. Over deze schuld wordt rente betaald. Dit geldt zowel in het voortdurend stelsel als in het eeuwigdurende stelsel.

- Als de canon in het voortdurende stelsel wordt afgekocht, ontvangt de gemeente een afkoopsom. Deze afkoopsom wordt aan de reserve afkoopsommen toegevoegd. De reserve afkoopsommen is altijd gelijk aan de aankoopwaarde van de grond. Mocht de ontvangen afkoopsom hoger (of eventueel lager) zijn dan de aankoopprijs, dan wordt dit verschil verrekend met de reserve financiering erfpachtgrond.
- In 2016 heeft de gemeente naast het voortdurende erfpachtstelsel een stelsel met een eeuwigdurend erfpacht geïntroduceerd; in de eerste plaats voor nieuwe gronduitgiftes maar vanaf eind 2017 hebben erfpachters van woningen de mogelijkheid hun bestaande voortdurende erfpachtcontract om te zetten in een eeuwigdurend erfpachtcontract. Een overgestapt eeuwigdurend afgekocht recht heeft geen financiële waarde meer voor de gemeente en deze rechten worden voor € 1 op de balans gezet. Bij een overstap van het voortdurend stelsel naar het eeuwigdurend stelsel wordt allereerst de afkoopsom aangewend voor de aflossing van de bestaande grondwaarde op de balans. Daarna wordt de meerwaarde toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgrond. Dit gebeurt volgens de Nota financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtbeheer. In 2021 is € 150 miljoen van het positieve saldo uit de overstapregeling vanuit de reserve financiering erfpachtgrond toegevoegd aan de algemene reserve. Door dit goede resultaat kan begin 2022 de tweede afdracht van € 150 miljoen aan de algemene reserve worden gedaan.
- De binnengemeentelijke lening is het verschil tussen de volledige grondwaarde en de stand van de reserve afkoopsommen en de reserve financiering erfpachtgrond. Dit bepaalt de rentekosten in de jaarlijkse exploitatie van het onderdeel erfpacht.
- Sinds 2021 wordt de eeuwigdurende afkoopsom bij uitgifte als een baat gepresenteerd in plaats van als saldering met de afdracht als grondwaarde aan de grondexploitatie. Op deze wijze wordt een beter beeld gegeven welke afkoopsommen in totaal ontvangen worden bij erfpacht. Daarnaast wordt de meerwaarde die vanwege bijzondere afspraken met de woningcorporaties afgedragen wordt aan het Vereveningsfonds als negatieve bate bij erfpacht opgenomen en als bate bij programma 10.1 zodat er een transparantere aansluiting is tussen beide programma’s.

De financiële toelichtingen bij de onderstaande tabellen richten zich vooral op de afwijkingen ten opzichte van de laatst vastgestelde begroting. Om toch inzicht te geven in de hoofdlijnen van de financiële resultaten van dit programmaonderdeel, geven we uitleg over de financiële stromen en gaan we in op de in 2021 gerealiseerde kasstromen.

Resultaten

- Het erfpachtresultaat voor de algemene middelen is in 2021 uitgekomen op € 110,4 miljoen. Dit is € 1,8 miljoen hoger dan begroot.
- In 2021 zijn nieuwe gronden uitgegeven met een grondwaarde van € 585 miljoen. Hiervan is 35% afgekocht en 65 % canon betalend.
- De canonopbrengsten zijn € 145,7 miljoen, waarvan € 6,2 miljoen van eeuwigdurende rechten. Dit is nagenoeg gelijk aan de begroting.
- De totaal ontvangen afkoopsommen zijn € 514,9 miljoen, waarvan € 280,7 miljoen in de baten zijn opgenomen van programmaonderdeel 10.1. Het gaat om 1e uitgifte in het eeuwigdurend stelsel van € 261,6 miljoen die in de grondexploitaties zijn verantwoord en meerwaarde bij splitsingen of verkoop van woningen door woningcorporaties € 19,1 miljoen. De afkoopsommen zijn € 134,2 miljoen hoger dan begroot en nog nooit zo hoog geweest mede door de uitgifte van de Puls in het Kenniskwartier die in 2021 is afgekocht.
- Het in 2021 ontvangen bedrag afkoopsommen voor overstappen naar eeuwigdurende erfpacht is € 177,7 miljoen en na aftrek van de bestaande boekwaarde ad € 25,6 miljoen is hiervan € 152,3 miljoen toegevoegd aan de reserve financiering erfpachtgrond. Voor de kosten van de overstapregeling is € 12,2 miljoen onttrokken, waardoor de overstap een positief resultaat heeft gerealiseerd van € 140,1 miljoen. Hierdoor was het mogelijk om € 150 miljoen af te dragen aan de algemene reserve.
- In 2021 is € 75,4 miljoen ontvangen voor afkoopsommen in het voortdurende stelsel.
- Tussen de reserve afkoopsommen en reserve financiering erfpachtgrond bestaan relaties die zowel tot uiting komen op de balans als in de baten en lasten. In 2021 is de stand van deze twee reserves samen afgenomen met € 61,5 miljoen tot een bedrag van € 5.431 miljoen. Dit is hoofdzakelijk het gevolg van de afdracht aan de algemene middelen van € 150 miljoen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	226,4	355,6	256,9	249,4	-7,5
Lasten	46,4	41,4	50,2	49,0	-1,1
Saldo	**180,0**	**314,2**	**206,7**	**200,3**	**-6,4**

Het programmaonderdeel 10.2 Erfpacht heeft een positief saldo van € 200,3 miljoen en dit is € 6,4 miljoen lager dan de begroting. Dit komt door lagere baten van € 7,5 miljoen en lagere lasten van € 1,1 miljoen. Hiervan wordt € 8,2 miljoen verrekend met reserves en heeft € 1,8 miljoen een positief effect op het rekeningresultaat.

Het negatieve resultaat voor mutaties reserves komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 249,4 miljoen, bestaan uit canonopbrengsten € 145,7 miljoen, gevolgen van afkoop € 100,7 miljoen en overige baten € 2,9 miljoen. De totale baten zijn € 7,5 miljoen lager dan begroot, waarvan € 7,8 miljoen leidt tot een lagere toename van de reserves en € 0,3 miljoen een positief effect heeft op het rekeningresultaat.

De baten zijn € 7,5 miljoen lager dan begroot. De baten zijn afhankelijk van de keuze van de erfpachter voor afkoop of canon en zijn hierdoor moeilijk voorspelbaar. De afwijking bestaat uit:

- Hogere baten van € 19,6 miljoen door meer ontvangen incidentele eeuwigdurende afkoopsommen (overstap).
- Hogere baten van € 18,9 miljoen door meer ontvangen afkoopsommen in het voortdurend stelsel. Dit is exclusief de baten die we als gevolg van de samenwerkingsafspraak met corporaties aan het Verevenings-fonds toevoegen voor toekomstige projecten.
- Lagere baten van € 46,3 miljoen omdat, vooral door de overstap-regeling, meer grond is afgewaardeerd. De waarde van een erfpacht-recht bij eeuwigdurende afkoop wordt afgewaardeerd naar 1 euro, omdat er geen toekomstige inkomsten meer worden ontvangen. Deze

afwaardering zorgt in de jaarrekening voor lagere baten. Hogere baten met een positief op het rekeningresultaat door meer canonopbrengsten en overige baten (€ 0,3 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 49,1 miljoen bestaan uit reguliere apparaatskosten, rentelasten en incidentele kosten voor de overstap regeling en zijn € 1,1 miljoen lager dan begroot, waarvan € 1,5 miljoen ten gunste komt aan het rekeningresultaat en € 0,4 miljoen extra wordt onttrokken aan de reserve Financiering Erfpachtgrond. De verschillen komen door:

- Lagere lasten in het project NISE (Nieuw Informatie Systeem Erfpacht), omdat de aanbesteding is vertraagd en hierdoor de projectkosten doorschuiven naar 2022 (€ 0,8 miljoen).
- Lagere lasten door lagere personeelskosten voor het beheer van het erfpachtstelsel doordat een groot deel van het personeel recentelijk is ingestroomd en hierdoor goedkoper is dan de gemeentelijke norm, omdat de norm uitgaat van eindperiodieken in de salarisschalen (€ 0,6 miljoen).
- Lagere lasten door een lagere stijging van de voorziening dubieuze debiteuren voor erfpachters vanwege de coronacrisis niet aan de betalingsverplichtingen kunnen voldoen (€ 0,6 miljoen). Hiervoor was in de voorjaarsnota € 1 miljoen opgenomen. Hier staat tegenover dat de voorziening met hetzelfde bedrag is gestegen voor niet aan corona gerelateerde betalingsachterstanden, waardoor dit per saldo geen effect heeft op het rekeningresultaat.
- Hogere lasten van voor de overstapregeling. De overstapregeling blijft een enorme impact hebben op de organisatie, waarbij veel gevraagd wordt van het gemeentelijke apparaat. Ook dit jaar is meer ingehuurd dan voorzien, omdat nog veel overstapverzoeken moeten worden afgehandeld en dit niet met de huidige bezetting kan worden gerealiseerd. (€ 0,4 miljoen)
- Deze kosten zijn onttrokken aan de reserve financiering erfpachtgrond.
- Overige lasten van € 0,1 miljoen die we verder niet toelichten.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021(NJN)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	174,2	210,1	370,2	439,1	68,9
Toevoegingen reserves	225,8	255,9	316,9	377,7	60,8
Mutatie reserves	**-51,6**	**-45,9**	**53,4**	**61,5**	**8,1**

De keuze van de erfpachter voor canon of afkoop en het stelsel (voortdurend of eeuwigdurend) heeft een grote impact op de mutaties in de reserves en is vooraf moeilijk in te schatten. Hieronder wordt daarom beperkt ingegaan op de afwijkingen ten opzichte van de begroting. Wel staat beschreven waar de onttrekkingen en dotaties uit bestaan.

Onttrekkingen reserves

De totale onttrekking van € 439,1 miljoen, waarvan € 276,9 miljoen aan de reserve afkoopsommen en € 162,3 miljoen aan de reserve Financiering Erfpachtgrond, is € 68,9 miljoen hoger dan begroot. In deze onttrekking van € 439,1 is de afdracht verwerkt aan de algemene reserve van € 150 miljoen.

- De onttrekking aan de reserve Afkoopsommen is € 68,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt doordat meer erfpachters zijn overgestapt naar het eeuwigdurend stelsel.
- De onttrekking van € 276,9 miljoen heeft voor € 107,8 miljoen betrekking op de afwaardering van grondwaarde als gevolg van de keuze van de erfpachter voor eeuwigdurende afkoop en voor € 169,1 miljoen op het effect van de keuze van de erfpachter voor canon in het eeuwigdurende stelsel. Bij de laatste worden de middelen overgeheveld naar de reserve Financiering Erfpachtgrond.
- De onttrekking aan de reserve Financiering Erfpachtgrond is € 0,4 miljoen hoger voor kosten van de Overstapregeling van € 0,4 miljoen. Zie hiervoor de toelichting bij de hogere lasten.

Toevoegingen reserves
De totale toevoeging van € 377,7 miljoen, waarvan € 312,2 miljoen aan de reserve Financiering Erfpachtgrond en € 65,5 miljoen aan de reserve afkoopsommen, is € 60,8 miljoen hoger dan begroot.

- De toevoeging aan de reserve Financiering Erfpachtgrond is € 36,8 miljoen hoger dan begroot, doordat meer erfpachters zijn overgestapt naar het eeuwigdurend stelsel.
- De toevoeging aan de reserve Afkoopsommen is € 23,9 miljoen hoger doordat er meer in het voortdurende stelsel is uitgegeven en getransformeerd dan begroot.

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis toegekend.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door de vele afwijkende situaties en de complexheid van het huidige erfpachtstelsel bestaat het risico dat niet de juiste aanbieding aan de erfpachter wordt verstrekt of dat de erfpachter lang moet wachten totdat de aanvraag wordt afgewikkeld.	Beheersmaatregels is dat er een gespecialiseerd team klaarstaat om maatwerkaanbiedingen op te stellen. Om wachttijden te verkorten streven we ernaar om zoveel mogelijk (overstap)aanvragen automatisch af te wikkelen.
2. Door externe invloeden op de capaciteit van de afdeling, zoals rechtszaken en juridische procedures en de uitkomsten daarvan, bestaat het risico dat aan het einde van het tweede kwartaal 2022 niet het beoogde doel van 85% verwerkte overstap aanvragen behaald wordt.	Aannemen van extra capaciteit en automatiseren van het proces.

Beleidskaders

- Diverse Algemene Bepalingen, de door de raad vastgestelde bepalingen voor het uitgeven van grond in erfpacht.
- Grondprijsbeleid: het beleid op basis waarvan de grondwaardes worden berekend. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het beleid voor nieuwe uitgiftes en het beleid voor de bestaande erfpachtrechten.
- Overstapregeling, de regeling waarmee erfpachters met een woning kunnen overstappen van het voortdurende naar het eeuwigdurende stelsel.
- Nota financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtbeheer.

Programma 11 | Portefeuillehouder: wethouders Wedemeijer & de Vries

3.11 Wonen en groen

Samenvatting 3.11.1 Wonen en bouwen

- **Registratieplicht vakantieverhuur:**
  Sinds 1 april 2021 is de registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte van kracht. Dit betekent dat iedere advertentie voor toeristische verhuur van woonruimte voorzien is van een registratienummer.

- **Huisvesting statushouders**
  In 2021 zijn 956 statushouders gehuisvest en 50 mensen zijn doorgestroomd vanuit tijdelijke huisvestingsprojecten (de ruggensteunregeling). Dit is gezien de krapte op de woningmarkt en het beperkte aantal beschikbare woningen voor kwetsbare groepen een mooie prestatie.
  De totale doelstelling was echter 1.232 statushouders die in 2021 gehuisvest hadden moeten worden, waardoor desondanks de achterstand is opgelopen van 21 tot 276 personen.

- **Voortgang woningbouw:**
  In 2021 zijn 7.410 zelfstandige, permanente woningen in aanbouw genomen. Met dit nieuwbouwcijfer wordt de bouwpiek voortgezet en wordt het productiedoel van 7.500 vrijwel gehaald.

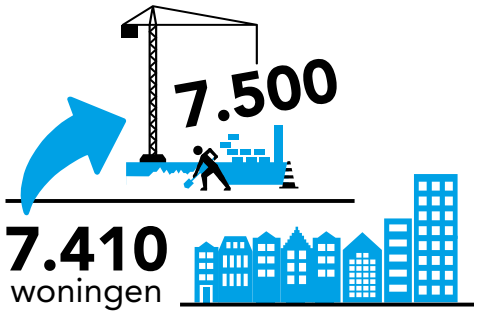

Samenvatting 3.11.2 Onderhoud openbare ruimte

- Ook in 2021 zagen we dat Amsterdammers onze pleinen, parken en kades goed weten te vinden om te sporten, te spelen en te ontspannen. Het in vrijheid en veiligheid naar buiten kunnen bleek van groot sociaal maatschappelijk en economisch belang. Het gebruik van de openbare ruimte toonde afgelopen jaar een ander beeld dan de turbulente groei van voor 2020. Veel grote evenementen zijn afgelopen jaar wederom niet doorgegaan in verband met corona. In de warmere perioden was er wel meer gebruik van parken en andere recreatieplekken te zien. Het delen van de schaarse openbare ruimte met alle gebruikers is gebleven. We gebruiken allemaal de openbare ruimte om ons te verplaatsen, elkaar te ontmoeten, te ontspannen, te sporten en te spelen.

- De reguliere werkzaamheden gingen door, zoals schoonmaken en onderhouden. Corona en de bijkomende maatregelen zorgde voor extra inzet in de openbare ruimte. Iedereen moet zich in de stad aangenaam voelen en plezierig kunnen verblijven. Een schone en verzorgde leefomgeving is een van de meest directe manieren waarop Amsterdammers met ons werk te maken hebben

Samenvatting 3.11.3 Groen en Dierenwelzijn

- **Groenvisie**
  In 2021 is gestart met de voorbereiding van projecten voor het vergroenen van straten, gevels en pleinen. Daarnaast wordt op specifiek thema's zoals parken, bomen, biodiversiteit en buurtgroen vanuit verschillende onderdelen binnen de gemeente samengewerkt om knelpunten op te lossen en meervoudige waarde te creëren.

- **Parkconcierges**
  In 2021 zijn de eerste parkconciërges gestart. De parkconciërge is het eerste aanspreekpunt voor het park en daarnaast voeren zij regie op het dagelijks onderhoud. Inmiddels zijn 7 parkconciërges actief in 16 parken.

- **Bestuursopdracht Amsterdamse Bos**
  In februari 2021 stelde de raad het Bosplan 2020-2030 vast. In het Bosplan worden de belangrijkste thema's (beschermen, bereikbaar, benutten, bekend) en ambities benoemd. Vanuit het Bosplan is invulling gegeven aan de vervolg bestuursopdracht "Bos op orde". De opdracht luidt om een structurele oplossing voor onderhoud en budget van het Bos te vinden. De resultaten volgen 1ste helft 2022. De boswachters van het Amsterdamse Bos constateerden wederom een groei van het verblijf in het Bos, met name kort verblijf.

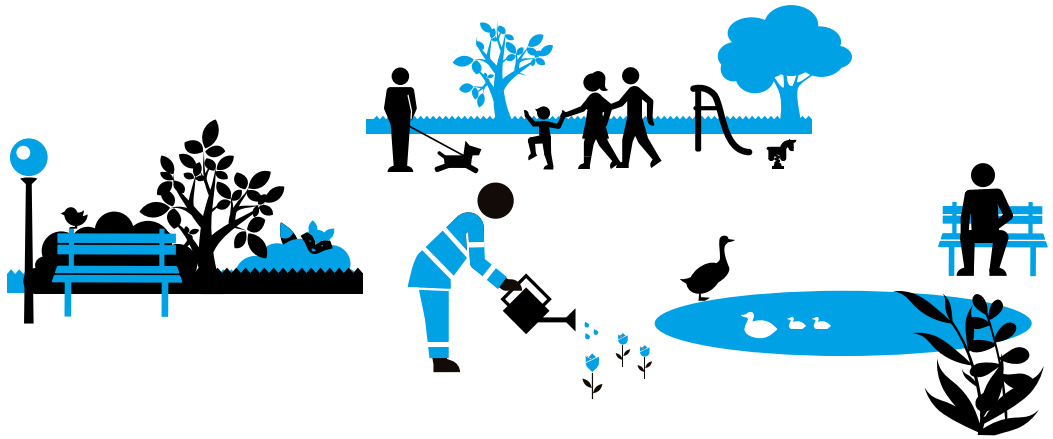

Programma 11 | Portefeuillehouder: wethouders Wedemeijer & de Vries

3.11 Wonen en groen

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	105,8	87,8	97,8	97,9	0,1
Lasten	381,0	401,6	409,4	394,3	-15,1
Totaal Programma 11 Wonen en groen	**-275,2**	**-313,9**	**-311,6**	**-296,4**	**15,2**

Het programma Wonen en Groen heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 15,2 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 0,1 miljoen en lagere lasten van € 15,1 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

- Hogere baten van onder andere € 2,1 miljoen voor leges vergunningaanvragen WABO (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht). De baten zijn afhankelijk van de omvang en complexiteit van de vergunningaanvragen en van het aantal ingediende vergunningaanvragen. Hierdoor wijkt de realisatie af van de begroting.

Lasten

- Lagere lasten van € 3,6 miljoen voor de ontwikkelbuurten. Het zwaartepunt van de uitvoering van de projecten ligt in 2021 en 2022.
  De projecten hebben ook een looptijd en begroting voor deze 2 jaren. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2022 en zijn bestemd en verdeeld over de stadsdelen Nieuw West, Zuidoost en Noord.
- Lagere lasten van € 3,2 miljoen voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Een deel van de onderschrijding komt voort uit het locatieonderzoek voor huisvestingsmogelijkheden van kwetsbare groepen. Deze middelen zijn pas in de loop van 2021 beschikbaar gekomen en de uitvoering heeft hierdoor en door de bestuurlijke en juridische uitwerking tot lagere uitgaven geleid.
- Lagere lasten van € 2,8 miljoen voor herstelwerkzaamheden en kap en herplant van bomen door lagere kosten per boom en omdat een deel van de werkzaamheden is doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 1,8 miljoen voor Groenvisie. Deze middelen zijn aan de begroting toegevoegd als onderdeel van Sterker uit de crisis en worden doorgeschoven naar 2022. Het budget voor de realisatie van de Groenvisie dient in 2021 en 2022 worden besteed.
- Lagere lasten van € 1,0 miljoen voor transformatieprojecten en woningbouwregie. Door de coronamaatregelen zijn er geen vakbeurzen georganiseerd en er zijn minder declaraties ingediend voor transformatieprojecten. De middelen worden grotendeels doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 1,0 miljoen beheerlasten Amsterdamse Bos bij de uitvoering van het Bosplan en aanpassingen voor parkeren. Het bosplan wordt gedekt uit middelen uit het actieplan Samen sterker uit de crisis en parkeren uit het stedelijk mobiliteitsfonds. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen voedselstrategie. Deze budgetten zijn begroot op basis van Samen Sterker uit de crisis. Het restant van dit budget wordt doorgeschoven naar volgend jaar. Bij de aanpak Voedselstrategie - gericht op samenwerking met initiatieven in de stad met bewoners, ondernemers en kennisinstellingen - zijn door beperkende maatregelen in het coronajaar 2021 projecten niet gestart of in pauzestand gezet.

De hierboven genoemde onderwerpen is de uitvoering in 2021 vertraagd om moverende redenen. De uitvoering vindt plaats in 2022.

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	191,9	176,4	148,2	181,4	33,2

3.11.1 Wonen en bouwen

Het programmaonderdeel Wonen en bouwen richt zich op betaalbaar wonen. In een rechtvaardige stad zorgen we ervoor dat ook lage en middeninkomens woonruimte kunnen vinden en geven we uitvoering aan de ambitie om de bouwproductie te verhogen. Daarbij zetten we in om de ambities ten aanzien van de bouwproductie te realiseren. Daarnaast verbeteren en bewaken we de kwaliteit van de leefomgeving in alle Amsterdamse buurten. Daarbij hebben we aandacht voor de ondersteuning en de betrokkenheid van de bewoners.

Belangrijke ontwikkelingen

Huisvesting statushouders

In 2021 was de totale doelstelling van het aantal te huisvesten statushouders 1.232. Deze bestond uit een taakstelling van het Rijk van 1.211 statushouders en daarnaast resteerde er nog een achterstand uit 2020 van 21 statushouders. Van deze 1.232 statushouders zijn er in 2021 in totaal 956 gehuisvest, hiervoor waren 613 reguliere woningen beschikbaar en 73 woningen in tijdelijke projecten. De achterstand is daardoor opgelopen tot 276 personen. Er zijn naast deze 956 gehuisveste statushouders ook 50 mensen doorgestroomd vanuit tijdelijke huisvestingsprojecten (de ruggensteunregeling). Wij zijn er, zoals begin 2021 reeds gemeld, niet in geslaagd de totale doelstelling te realiseren omdat de taakstelling hoger was dan het maximaal aantal beschikbare woningen.

Verbodswijken

Op 1 juli 2020 werd in drie wijken in het centrum van Amsterdam vakantie-verhuur verboden. In maart 2021 oordeelde de Rechtbank Amsterdam dat het verbod niet op de juiste juridische grond was gebaseerd en dat derhalve het verbod onverbindend is. Sindsdien geldt het verbod niet meer. Amsterdam heeft beroep aangetekend bij de Raad van State en een uitspraak wordt begin 2022 verwacht.

Registratieplicht toeristische verhuur

op 1 april 2021 is de registratieplicht toeristische verhuur van woonruimte van kracht. Dit betekent dat iedere advertentie voor toeristische verhuur van woonruimte voorzien zijn van een registratienummer. Met dit verplichte registratienummer in een advertentie voor verhuur van een woning aan toeristen, kunnen adresgegevens worden achterhaald. Zo wordt illegale verhuur uit de anonimiteit gehaald en heeft de gemeente een goed instrument in handen waarmee proactief kan worden gehandhaafd.
Op 1 oktober 2021 hebben grote verhuurplatformen advertenties zonder registratienummer verwijderd.

Corona, huisbezoeken en digitaal rechercheren

Ook in 2021 heeft de toezichthouding vanwege corona lang stilgelegen of zijn huisbezoeken in beperkte mate gedaan. Digitaal rechercheren is doorontwikkeld. Onderzoeken naar schending van de registratieplicht vinden digitaal plaats. Op het gebied van opsporen van onderhuur van corporatiewoningen wordt een algoritme ontwikkeld. De werking van dit algoritme wordt momenteel getest in een pilot.

Opkoopbescherming bestaande bouw

De laatste cijfers van Wonen in Amsterdam (WiA) laten zien dat het particuliere huursegment sterk is gegroeid, ten nadele van de koopsector. Het is voor beleggers erg interessant om woningen te kopen en die in de vrije sector, duur, te verhuren. Het aanbod koopwoningen, dat vervolgens door de eigenaar bewoond wordt, is in de afgelopen jaren dan ook flink teruggelopen. Op 1 januari 2022 is de wet ingegaan die het mogelijk maakt voor gemeenten om een opkoopbescherming in te voeren. Gemeenten kunnen ervoor zorgen dat het verboden wordt om bepaalde woningen te kopen om te verhuren (buy-to-let). We hebben besloten over te gaan tot invoering van een Amsterdamse opkoopbescherming voor de gehele stad, voor een zo groot mogelijk aantal woningen. De Amsterdamse opkoopbescherming treedt op 1 april 2022 in werking.

Aanpassen leegstandverordening

De leegstandwet geeft de gemeente onvoldoende middelen langdurige leegstand effectief aan te pakken. Het Rijk heeft voor de gemeente Amsterdam, op grond van de Crisis en Herstelwet, een experiment mogelijk gemaakt.

Hiermee heeft Amsterdam een aantal nieuwe mogelijkheden tot het opheffen van woningleegstand. Voorwaarde om deze aangepaste regels door middel van het experiment te kunnen toepassen is dat de huidige Leegstands-verordening wordt aangepast. Het experiment geldt in principe voor 5 jaar. De leegstandsverordening ligt in het eerste kwartaal van 2022 ter inspraak.

Ontwikkelbuurten, masterplannen en volkshuisvestingsfonds

Focus op gebieden in de stad

Een aantal gebieden in de stad blijft achter bij de positieve ontwikkeling van de rest van de stad en krijgen daarom extra aandacht te investeren. Voor de bewoners in de ontwikkelbuurten heeft de coronacrisis grote gevolgen. De opgaven in de ontwikkelbuurten hebben zich verdiept en verhevigd. Vanuit verschillende bronnen wordt extra geïnvesteerd in die wijken:

- Ontwikkelbuurten met de focus op 32 buurten in Nieuw –West, Zuidoost en Noord
- Volkshuisvestingsfonds met de focus op Nieuw-West en Zuidoost
- Masterplannen met plannen van aanpak voor Nieuw-West, Zuidoost en de Binnenstad

Ontwikkelbuurten

De inzet van middelen in de ontwikkelbuurten is in afrondende fase. Er zijn nog extra inzet en investeringen nodig maar het budget is beschikbaar gesteld voor deze bestuursperiode die binnenkort afloopt.

In september 2020 is in "Samen sterker uit de crisis, een sociaal en duurzaam perspectief voor de stad" € 12 miljoen van de middelen voor ontwikkel-buurten specifiek toegekend aan het stimuleren van meer werkgelegenheid voor de bewoners in de ontwikkelbuurten. Het percentage werkzoekenden in de ontwikkelbuurten is in vergelijking met de rest van Amsterdam altijd hoog geweest en het perspectief op een nieuwe baan is voor de inwoners van de ontwikkelbuurten slecht tot zeer slecht. Het doel van deze financiële impuls voor werkgelegenheid in de ontwikkelbuurten is om betaald werk te bieden (zoveel mogelijk in en voor de buurt) zodat de sociaal-economische status van bewoners van de ontwikkelbuurten verbetert. Deze werkprojecten zijn in april 2021 van start gegaan en worden in 2022 met kracht voortgezet.

Volkshuisvestingsfonds

Amsterdam heeft van het Rijk om een bijdrage van 41 miljoen uit het Volkshuisvestingsfonds toegezegd gekregen om de komende 10 jaar te investeren in de stadsdeel Zuidoost (Masterplan). Dit geld is bedoeld voor het verbeteren van de leefbaarheid, de woningkwaliteit en de veiligheid. De bijdrage die Amsterdam ontvangt, wordt ingezet voor investeringen in renovatie en verduurzaming van koop- en huurwoningen en investeringen in de openbare ruimte. De voorbereidingen zijn bezig om in het voorjaar van 2022 te starten met de subsidieregeling voor Verenigingen van Eigenaren (VvE's). Voorwaarde is wel dat de gemeente 30% cofinanciering levert.

Masterplannen

In 2021 is het Masterplan Zuidoost vastgesteld, de voorbereiding voor het Masterplan Nieuw-West is in vergevorderd stadium en er is een aanpak Noord in voorbereiding. Er wordt gekeken hoe met name het toekomstperspectief van de jeugd in deze gebieden kan worden verbeterd. Het is belangrijk dat dit niet eenmalig en kortdurend is, maar voor langere tijd. Voor de binnenstad is een Plan van aanpak Binnenstad opgesteld met maatregelen om de binnenstad leefbaar te houden. Vanuit het woondomein bekijken we hoe we de leefbaarheid in deze gebieden kunnen verbeteren, onder andere door de handhaving woninggebruik te focussen op deze gebieden. In deze stadsdelen zullen we projectmatig handhaven om de kwaliteit van woningen te verbeteren.

Nieuwe handhavingsinstrumenten huisjesmelkers: beheerovername

In 2021 hebben we een nieuw instrument ingezet om te kunnen optreden tegen verhuurders bij wie sprake is van (herhaaldelijke) overtredingen, zoals slecht onderhoud én sprake is van een bedreiging van de leefbaarheid, gezondheid of veiligheid. Dit nieuwe instrument is de beheerovername. In 2021 is dit instrument twee keer ingezet als uiterste middel in een situatie waarbij de woonsituatie niet meer leefbaar was door toedoen van de eigenaar. Het college vindt het wenselijk om in dergelijke extreme situaties te kunnen ingrijpen. De beheerovername is echter ook een zwaar instrument waarvan de inzet niet geheel zonder financiële risico's is.

Voorrang beroepsgroepen

In 2021 zijn er 706 aanvragen voor voorrang gedaan, 531 voor zorgpersoneel en 175 voor onderwijsperoneel. Er zijn in totaal 206 woningen toegewezen aan de kandidaten. 180 hiervan waren sociale huurwoningen 26 middeldure woningen.
Het aantal blijft met name bij de middeldure huurwoningen achter bij de doelstelling van 200 en dat heeft te maken met het beperkte aanbod en het relatief grote aantal weigeringen. De raad wordt hier separaat over geïnformeerd.

Voortgang woningbouw

In 2021 zijn 7.410 zelfstandige, permanente woningen in aanbouw genomen. Met dit nieuwbouwcijfer wordt de bouwpiek voortgezet en wordt het productiedoel vrijwel gehaald. Er zijn in 1.792 sociale huurwoningen gestart met bouwen, waarvan 1.449 door woningbouwcorporaties. Daarnaast zijn er nog 195 onzelfstandige en 250 tijdelijke woningen in aanbouw genomen. Dit is boven het gemiddelde van de afgelopen jaren, maar ligt wat lager dan de in de samenwerkingsafspraken vastgelegde doelen, die waren ambitieus gezien de beperkte omvang van de planvoorraad aan het begin van het jaar

In 2021 zijn 2.717 middeldure huurwoningen in aanbouw genomen. Dit is fors meer dan de afgelopen jaren, en ook meer dan de gemiddelde jaarlijkse opgave. Met deze aantallen wordt een belangrijke stap voorwaarts gezet om de totale doelen voor de gehele periode te realiseren.

Er zijn 189 zelfbouwwoningen van start gegaan in 2021, dit is voor alle vormen van zelfbouw (Individuele Zelfbouw, Samen in het Klein, CPO-bouwgroepen (Collectieve Particuliere Ontwikkeling), Mede-opdrachtgeverschap (MO) en Wooncoöperaties) gezamenlijk. De nadruk komt steeds meer op woon-coöperatieven te liggen. Het aanbod dit jaar is lager dan geprognotiseerd. Van de 11 bouwkavels zijn er 7 doorgeschoven. Redenen daarvoor zijn, meer voorbereidingstijd voor wooncoöperatieven, langer participatietraject voor de CPO bouwkavels en de kavels MO moesten als gevolg van aanpassingen selectiebeleid worden aangepast.

Om de productiedoelstelling voor jongeren en studentenhuisvesting te kunnen halen moeten jaarlijks gemiddeld 2.250 eenheden in aanbouw worden genomen. Het is in 2021 niet gelukt de doelstelling te halen. Werden in 2019 en 2002 nog vooral studentenwoningen gebouwd, in 2021 zijn van de 1266 jongeren en studentenwoningen er 952 jongerenwoningen. De planvoorraad was 1680 eenheden, er is dus 75% gerealiseerd. De planvoorraad bevat voldoende plannen om op termijn de doelstelling van 9000 woningen te halen.

Vergunningverlening en bouwtoezicht

Het programmaonderdeel Wonen en bouwen staat voor een veilige, gezonde, duurzame en leefbare samenleving. We zorgen voor een veilige uitvoering van bouw- en sloopwerkactiviteiten en dat monumentale waarden niet aangetast worden. We verlenen vergunningen, houden toezicht op en handhaven de (ver)bouw van woningen volgens het Handhavingsbeleid Wabo en het Vergunningenbeleid Wabo.

We pakken overlast van bouw en sloopwerkzaamheden risico gestuurd aan. De stadsdelen en de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied voeren deze Vergunningen, Toezicht- en Handhavingstaken (VTH) uit. Daarbij is duurzaam-heid steeds meer een aspect dat erg belangrijk is. We zorgen ervoor dat milieu-inrichtingen niet voor overlast zorgen en zien erop toe dat het gebruik van bouwwerken brand- en constructieveilig gebeurt.

Ondanks grote onzekerheid, onvoorspelbaarheid en economische groei in de bouwsector heeft het VTH-domein in 2021 goede resultaten geleverd. De gemeente mag daar trots op zijn en dit biedt vertrouwen voor de toekomst.

Conform bestuurlijke wens zijn nagenoeg geen vergunningen van rechtswege ontstaan. In 2021 is slechts 0,38 % van de totale aanvragen voor de categorie omgevingsvergunningen voor bouwactiviteiten van rechtswege verleend en dus niet binnen de termijn afgehandeld. Van vertraging in het proces ten aanzien van de vergunningverlening ten gevolge van de coronacrisis was geen sprake.

In 2021 hebben we een groot deel van het jaar met het ‘Alternatief toezicht protocol’ gewerkt. Op deze manier konden de toezichthouders op een veilige manier huisbezoeken uitvoeren en toezicht houden.

Punt van aandacht is dat het VTH-domein aan het capaciteitsplafond zit met de uitvoering van aantal bestaande taken. De volgende redenen liggen hieraan onder andere ten grondslag:

- De stelstelwijzigingen (Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging) kosten veel voorbereidings-en implementatietijd voor alle VTH-medewerkers.
- Amsterdam groeit en blijft groeien: dat brengt meer aanvragen, meldingen en dossiers met zich mee. Voor 2022 wordt een groei van de bouwproductie van minimaal twee procent voorspeld.
- We kennen een landelijke en zorgwekkende schaarste op de arbeidsmarkt.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.1.1

Voldoende beschikbaarheid van betaalbare en goede woningen.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal beëindigingen onrechtmatig woninggebruik, in gebruik genomen leegstaande woningen, opgeknapte woningen naar aanleiding van handhavingsmaatregelen	300 (2013)	1.716	1.500	1.003
2	Gemiddelde WOZ waarde (BBVverplicht)	€ 216	€ 418	n.v.t.	€ 421
3	Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (BBV-verplicht)	€ 645	€ 564	n.v.t.	€ 652
4	Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (BBV-verplicht)	€ 716	€ 656	n.v.t.	€ 761

Indicator 1

Het aantal beëindigen van onrechtmatig gebruik van woningen was in 2021 lager dan begroot. Onrechtmatig gebruik van woningen wordt binnen verschillende woonthema's onderzocht en aangepakt. In bepaalde gevallen leidt dit tot een besluit en wordt ervoor gezorgd dat Amsterdamse woningen weer rechtmatig worden gebruikt. De beëindigingen zijn onderverdeeld in:

1. Aanpakken overtreden van de woonregels (321)
2. Beëindigen van feitelijke woningleegstand (490)
3. Kwaliteit van woningen verbeterd (192)

Ook in 2021 hebben coronamaatregelen en een lockdownperiode invloed gehad op het toezichthouden en handhaven op de woonregels en woninggebruik. Het aantal beëindigingen onrechtmatig woninggebruik is daarom in 2021 lager uitgevallen dan in 2020 (1.716). In 2020 zijn veel zaken afgehandeld die voor corona waren gestart.

Activiteit 11.1.1.1

We stellen regels aan woninggebruik, handhaven daarop en faciliteren investeringen en handhaven op de kwaliteit van woningen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal meldingen bij Signalen Informatievoorziening Amsterdam (SIA)	1.200	2.600	2.300	2.381
2	Aantal handhavingsbesluiten	300	574	900	289
3	Aantal buitendienst onderzoeken	M.i.v. 2016	6.322	6.000	3.883
4	Aantal handhavingsprojecten	30	45	30	49

11.1.1.1.1

Aantal meldingen bij SIA

Het aantal meldingen over onrechtmatig gebruik van woningen, woningleegstand en woningkwaliteit is enigszins hoger uitgevallen dan begroot. Ook in 2021 wisten Amsterdammers het digitale meldpunt te vinden. In de meldingen is een verschuiving in de onderwerpen (soort melding) te zien. De meest opvallende verschuivingen zijn:

1. Het aantal meldingen over toeristische verhuur (403) is verder afgenomen (625 in 2020 en 1.082 in 2019). De terugloop van het toerisme in Amsterdam is hier duidelijk terug te zien.
2. Het aantal meldingen over onderhuur (803) is toegenomen (683 in 2020).
3. Het aantal meldingen kamerverhuur is toegenomen van 337 in 2020 naar 487 in 2021.
4. Het aantal meldingen woningkwaliteit is toegenomen van 305 in 2020 naar 378 in 2021.

Deze verschuivingen zijn mogelijk te verklaren doordat Amsterdammers gedurende de lockdown veelal thuis hebben gewerkt, waardoor bepaalde zaken in de directe leefomgeving meer zijn opgevallen. Ook kan tijdens het thuiswerken vaker overlast van buren zijn ervaren.

11.1.1.1.2

In het aantal handhavingsbesluiten zijn 87 besluiten van Woningkwaliteit meegenomen. Eén besluit Woningkwaliteit heeft meestal betrekking op meerdere woningen.
Naast de handhavingsbesluiten zijn ook zijn ook 18 gele kaarten uitgedeeld aan huurders van corporatiewoningen voor inwoning zonder toestemming. Deze gele kaarten zijn niet meegenomen in de handhavingsbesluiten, omdat dit uitgaat van woningcorporaties. De gele kaart dient als stok achter de deur, gericht op herstel van de situatie. Aan de hand van hercontrole wordt gekeken of de situatie is hersteld. Als dat niet het geval is wordt een rode kaart gegeven en wordt overgaan tot huuropzegging.

In 2021 is het aantal handhavingsbesluiten fors lager uitgevallen dan begroot. In 2021 waren de mogelijkheden om toezicht te houden zeer beperkt. Vanwege de lockdown en coronamaatregelen, konden veel minder onderzoeken ter plaatse worden uitgevoerd. Hierdoor zijn minder overtredingen vastgesteld, wat heeft geleid tot minder handhavingsbesluiten. De handhavingsbesluiten omvatten de thema's Woonfraude, Leegstand en Woningkwaliteit en bestaan onder andere uit bestuurlijke boetes, lasten onder dwangsom en lasten onder bestuursdwang.

11.1.1.1.3

Het aantal buitendienstonderzoeken is fors lager uitgevallen dan begroot. Dit is te verklaren vanwege het feit dat toezichthouden op naleving van de woonregels enkel in beperkte mate mogelijk was in 2021.
In totaal zijn 3.883 buitendienstonderzoeken administratief uitgezet. In 2020 bedroeg dit aantal 6.332. Het aantal uitgezette buitendienstonderzoeken heeft betrekking op 2.454 unieke adressen (4.637 in 2020). Het komt voor dat meerdere buitendienstonderzoeken voor één adres moeten worden uitgezet, voordat daadwerkelijk onderzoek naar het gebruik van de woning kan worden gedaan.

11.1.1.1.4

Net als in 2020 lag het toerisme in Amsterdam in 2021 zo goed als stil. Dit hangt samen met de coronapandemie en daaruit voortgekomen coronamaatregelen en lockdown. Net als in 2020 had dit invloed op het toezicht op en de handhaving van woninggebruik, leegstand en woningkwaliteit.

Het aantal handhavingsprojecten is in 2021 hoger dan begroot. In het totaal van 49 projecten zijn 11 projecten van Woningkwaliteit meegeteld. In de loop van 2021 zijn 4 nieuwe projecten gestart, vergeleken met 2020 (45). Hierbij wordt opgemerkt dat de meeste projecten reeds voor of in 2020 zijn gestart en op dit moment nog doorlopen.

Activiteit 11.1.1.2

We faciliteren de verdeling van woonruimte en zorgen ervoor dat huishoudens passende woonruimte kunnen vinden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage aanpasbaar gebouwde nieuwe huurwoningen (exclusief jongeren en studentenhuisvesting)	90%	96%	90%	89%
2	Percentage mensen met een urgentie dat binnen drie maanden een woning vindt	M.i.v. 2018	55%	80%	57%

De tijdige huisvesting van kwetsbare groepen stelde het Programma Huisvesting Kwetsbare Groepen (PHKG) in 2021 voor een groot vraagstuk. Er lag een bovengemiddeld hoge taakstelling voor statushouders, een grote vraag naar woningen voor de uitstroom uit de maatschappelijke opvang en een forse stijging van het aantal woningzoekenden met een sociaal medische urgentie. Steeds meer mensen komen in de knel door de krapte op de woningmarkt. De coronacrisis verergert de problemen. Inwonen bij bijvoorbeeld familie kan vanwege corona een onhoudbare situatie zijn. De doelstelling om alle kwetsbare groepen binnen 3 maanden te huisvesten is onhaalbaar, zo bleek in 2020 en in 2021. De woningcorporaties hebben met 2.056 beschikbaar gestelde woningen meer beschikbaar gesteld dan het minimum van 1.800, dat was echter onvoldoende om te voldoen aan de grote vraag van 3.800 woningen in 2021.

Activiteit 11.1.1.3

We faciliteren de ondersteuning van bewoners in Amsterdam, zowel huurders als eigenaren en faciliteren de vertegenwoordiging van huurdersbelangen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal klantcontacten bij !Woon	44.108	66.732	43.000	74.554

De dienstverlening en activiteiten van !WOON werden in 2021, net als in 2020, gekleurd door de coronacrisis. In 2021 heeft !WOON een heel hoog aantal klantencontacten: 74.554 in 2021 ten opzichte van 66.732 in 2020 en 50.924 in 2019 (In het Prestatieaanbod 2021 was 50.000 toegezegd). Als gevolg van de coronacrisis verliepen de meeste contacten telefonisch of digitaal. Dat vergt vaker contact over eenzelfde kwestie dan in het geval van fysiek spreekuur.

Ook het aantal bewoners dat contact zocht met !WOON is in 2021 verder gegroeid: ruim 13.000 unieke Amsterdamse huishoudens op een vast adres (+4%). In het prestatieaanbod 2021 was 12.000 opgenomen.

Activiteit 11.1.1.4

We stimuleren passende woningbouw voor alle doelgroepen en maken deze mogelijk.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Start bouw nieuwe woningen	8.639	5.932	7.500	7.410
2	Sociale woningen corporaties (inclusief jongeren en studentenhuisvesting)	1.801	2.270	2.500	1.449
3	Middel dure huurwoningen	1.152	575	1.670	2.717
4	Zelfbouwwoningen		222	350	189
5	Aantal jongeren en studentenwoningen	3.690	975	2.250	1.266
6	Aantal nieuw gebouwde woningen (BBVverplicht)	N.v.t.	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.

De cijfers start bouw nieuwe woningen, sociale woningen corporaties en middel dure huurwoningen zijn meerjarige gemiddelden.

Doel 11.1.2

Verbeteren van de leefbaarheid en de kwaliteit van de buurten.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Waardering van de kwaliteit van woningen (specifiek hier de indicator "tevredenheid met de corporatiewoning")	6,8	n.n.b.	7,5	7,1*
2	Waardering van de leefomgeving	7,1	n.n.b.	7,5	7,6*

* Bron: WIA 2021

Activiteit 11.1.2.1

We verbeteren samen met bewoners, corporaties en andere partners 32 buurten in Nieuw West, Zuidoost en Noord.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal ontwikkelbuurten waar we de kansen hebben verkend en/of een plan in uitvoering is	1	27	32	32

Doel 11.1.3

In Amsterdam wordt op een veilige en gezonde manier gebouwd.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage van het aantal kleinebouw-werken waarop toezicht is gehouden, waarbij overtredingen van het Bouwbesluit 2012 en/of afwijkingen van de omgevings-vergunning zijn geconstateerd in relatie tot constructieve en brandveiligheid (kleine bouwwerken)	5% (6 stads-delen, 2019)	16% (5 stads-delen)	16%	9%*
2	Percentage van het aantal grotebouw-werken waarop toezicht is gehouden, waarbij overtredingen van het Bouwbesluit 2012 en/of afwijkingen van de omgevings-vergunning zijn geconstateerd in relatie tot constructieve en brandveiligheid (grotere bouwwerken)	19% (5 stadsde-len, 2019)	31% (5 stadsde-len)	31%	24%**

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
3	Aantal bouwgerelateerde handhavings-meldingen bij (ver)bouw bouwwerken	3.196 (5/6 stadsde-lem, 2019)	3.075	3.175	2.215**
4	Percentage van het aantal gecontroleerde sloopmeldingen waarbij een overtreding wordt geconstateerd, verdeeld naar asbestverwijdering en overige sloopwerk-zaamheden.	Sloop: 2% (6 stads-delen), Asbest (7 stadsde-len) (2019)	Sloop: 0,5% (5 stads-delen), Asbest 0,4% (5 stadsde-len) (2019)	2%	3,4%**

* Dit cijfer is op basis van input van 6 stadsdelen.
** Dit cijfer is op basis van input van 5 stadsdelen.

In Amsterdam wordt op een veilige en gezonde manier gebouwd
Het nieuwe VTH systeem Powerbrowser is in 2020 gefaseerd ingevoerd. De optimalisatie van het systeem is nog steeds gaande. De inrichting en implementatie en de bijbehorende rapportagetool van Powerbrowser is nog niet voltooid. dat betekent dat niet alle stadsdelen kunnen rapporteren over alle bouw- en slooptaken. De cijfers en de verdere duiding daarvan over 2021 komen in het 'Jaarverslag en beleidsevaluatie Fysieke leefomgeving 2021'.

De grondslag voor het registeren van bouwtoezicht is verschillend verwerkt in de systemen in de afgelopen jaren. Dit maakt dat de resultaten over bouwtoezicht niet te vergelijken zijn tussen de verschillende jaren.

Activiteit 11.1.3.1

We verstrekken omgevingsvergunningen en zien toe dat bedrijven en burgers voldoen aan actuele wet en regelgeving op het gebied van veiligheid, bouwveiligheid en infrastructuur.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal ingediende aanvragen omgevings-vergunning voor de activiteit bouw (kleine bouwwerken, categorie A1-A2, Bouwtoezicht op Maat)	4.686 (7 stadsdelen, 2019)	5.511	5.635	5.070
2	Aantal ingediende aanvragen omgevingsvergunning voor de activiteit bouw (grotere bouwwerken categorie B1-B8, Bouwtoezicht op Maat)	1.571 (7 stadsdelen, 2019)	1.232	1.620	1.110
3	Aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden (kleine bouwwerken, categorie A1-A2, Bouwtoezicht op Maat)	4.749 (7 stadsdelen, 2019)	2.221	3.900	2.141
4	Aantal bouwwerken waarop toezicht is gehouden (grotere bouwwerken, categorie B1-B8, Bouwtoezicht op Maat)	1.791 (7 stadsdelen, 2019)	863	1.020	1.144
5	Aantal ingediende sloopmeldingen (met asbest)	2.634 (7 stadsdelen, 2019)	3.1103.110	3.180	2.388
6	Aantal ingediende sloopmeldingen (zonder asbest)	1.323 (7 stadsdelen, 2019)	1.502	1.355	1.089*
7	Aantal gecontroleerde sloopmeldingen met asbest	2.108 (6 stadsdelen, 2019)	605	2.230	2.609
8	Aantal gecontroleerde sloopmeldingen zonder asbest	1.003 (6 stadsdelen, 2019)	992	1.210	865**

* Dit cijfer is op basis van input van 6 stadsdelen.
** Dit cijfer is op basis van input van 5 stadsdelen.

We verstrekken omgevingsvergunningen en zien toe dat bedrijven en burgers voldoen aan actuele wet- en regelgeving op het gebied van veiligheid, bouwveiligheid en infrastructuur.

De coronacrisis had invloed op de uitvoering van de activiteiten met Vergunningverlening, toezicht en handhaving gingen door, maar waar nodig op een andere manier of op een ander moment. Om gezondheidsrisico's voor medewerkers en inwoners te voorkomen hielden we toezicht volgens een 'Alternatief toezichtsprotocol'. Tijdens de lockdowns is het toezicht risicogericht afgeschaald. Dit betekent dat inspecties van woningen waar mensen wonen deels niet zijn uitgevoerd.

Het nieuwe VTH systeem Powerbrowser is in 2020 gefaseerd ingevoerd. De optimalisatie van het systeem is nog steeds gaande. De inrichting en implementatie en de bijbehorende rapportagetool van Powerbrowser is nog

niet voltooid. Dit betekent dat niet alle stadsdelen kunnen rapporteren over alle bouw- en slooptaken. De cijfers en de verdere duiding daarvan over 2021 komen in het 'Jaarverslag en beleidsevaluatie Fysieke leefomgeving 2021'
De aanvragen voor kleine bouwwerken (A1-A2) zijn licht afgenomen ten opzichte van het aantal aanvragen in 2020. Het aantal aanvragen is wel groter dan in de begroting voor 2021 is aangegeven. Dit past bij het beeld van de bouwdynamiek in de stad. Het aantal sloopmeldingen zonder asbest is significant afgenomen. De reden hiervoor is onduidelijk. Het aantal toezichtsmomenten bij kleine bouwwerken is in 2020 en 2021 ten opzichte van 2019 gehalveerd. Dit kan mede verklaard worden doordat er capaciteitsmaatregelen zijn getroffen in het uitvoeringsprogramma.
Daarnaast zijn de aanvragen voor de grote bouwwerken (B1-B8) in vergelijking met 2020 ook licht afgenomen. Voor de begroting 2021 is voor de grote bouwwerken (B1-B8) uitgegaan van een piekaanvraag van voorgaande jaren. Uit de realisatie blijkt dat dit aantal te hoog was. Dit is inmiddels gecorrigeerd in het VTH-uitvoeringsprogramma.

Verbonden partijen

Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied

De OD NZKG voert namens de stadsdelen de taken uit op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving ten aanzien van bodemactiviteiten.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	71,1	59,6	68,0	69,4	1,5
Lasten	159,1	159,9	151,4	142,0	-9,4
Saldo van baten en lasten	**-88,0**	**-100,3**	**-83,4**	**-72,5**	**10,9**

Het programmaonderdeel 11.1 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 10,9 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 1,5 miljoen en lagere lasten van € 9,4 miljoen.

Baten

De totale baten van € 69,4 miljoen zijn € 1,5 miljoen hoger dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 2,1 miljoen voor leges vergunningaanvragen WABO (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht). De WABO wordt uitgevoerd door de stadsdeelorganisaties (binnen de stadsdeelgrenzen) en de Omgevingsdienst voor bijvoorbeeld Westpoort en grootstedelijke projecten. De baten zijn afhankelijk van de omvang en complexiteit van de vergunningaanvragen en van het aantal ingediende vergunningaanvragen. Hierdoor wijkt de realisatie af van de begroting.
- Lagere baten van € 0,5 miljoen voor de saneringsprojecten Verkeerslawaai omdat we de uitvoering hebben doorgeschoven naar 2022. De vooruit ontvangen bijdrage van het Rijk schuift hierdoor ook door naar 2022.Tegenover deze lagere baten staan ook lagere lasten.
- Lagere baten van € 0,2 miljoen vanuit leges voor Vergunningen tijdelijke verhuur. Tijdelijke verhuur treed op bij sloop of renovatie van complexen door woningcorporaties en is achtergebleven omdat er minder doorstroming is op de woningmarkt.
- Overige afwijkingen van € 0,1 miljoen hogere baten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 142,0 miljoen zijn € 9,4 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere lasten van € 3,6 miljoen voor de Ontwikkelbuurten. Het zwaartepunt van de uitvoering van de projecten ligt in 2021 en 2022. De projecten hebben ook een looptijd en begroting voor deze 2 jaren. Veel van projecten zijn in 2021 gestart maar de realisatie is helaas wat vertraagd, onder andere door de coronabeperkingen. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2022 en zijn bestemd en verdeeld over de stadsdelen Nieuw West, Zuidoost en Noord.
- Lagere lasten van € 3,2 miljoen voor de huisvesting van bijzondere doelgroepen.Een deel van de onderschrijding komt voort uit het locatieonderzoek voor huisvestingsmogelijkheden van kwetsbare groepen. Deze middelen zijn pas in de loop van 2021 beschikbaar gekomen en de uitvoering heeft hierdoor en door de bestuurlijke en juridische uitwerking tot lagere uitgaven geleid. Er zijn ook lagere lasten voor de bouwprojecten voor statushouders en studenten. De lasten

hiervoor zijn afhankelijk van de voortgang van de uitvoering van deze projecten. Deze lasten worden deels gedekt uit de reserve Bouwstimulering.

- Lagere lasten van € 1,2 miljoen voor de uitvoering van de bouwtaken binnen de stadsdelen door onder andere een lagere benodigde toevoeging aan de voorziening dubieuze debiteuren en lagere ICT kosten.
- Lagere lasten van € 1,0 miljoen voor transformatieprojecten en woningbouwregie. Door de coronamaatregelen zijn er geen vakbeurzen georganiseerd en er zijn minder declaraties ingediend voor transformatieprojecten. De middelen worden grotendeels doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 0,5 miljoen voor de saneringsprojecten Verkeerslawaai door vertragingen bij de uitvoering van enkele projecten. Deze projecten worden gefinancierd door bijdragen van het Rijk en de middelen worden doorgeschoven naar 2022
- Lagere lasten van € 0,5 miljoen voor Wooncoöperatieven en zelfbouw. Een begrote toevoeging aan de voorziening Wooncoöperatieven voor het afdekken van risico's was in 2021 nog niet nodig omdat er nog geen leningen zijn verstrekt.
- Lagere lasten van € 0,3 miljoen voor het project Wonen boven Winkels. In 2021 zijn geen subsidietrajecten afgerond. De subsidies worden betaald uit de reserve Wonen boven Winkels.
- Hogere lasten van € 0,7 miljoen aan juridisch kosten voor het wegwerken van achterstanden in bezwaar- en beroepsprocedures.
- Hogere lasten van € 0,6 miljoen bij de handhaving woninggebruik. In 2021 moesten boetes worden afgeboekt uit voorgaande jaren omdat deze in juridische procedures verminderd of vernietigd moesten worden.
- Hogere lasten van € 0,5 miljoen voor de inzet van de Omgevingsdienst bij de bouwtaken.
- Overige afwijkingen van € 0,9 miljoen lagere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	4,6	17,4	8,3	6,5	-1,9
Toevoegingen reserves	0,2	0,0	2,0	2,0	0,0
Mutatie reserves	**4,4**	**17,4**	**6,3**	**4,5**	**-1,9**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves is € 1,9 miljoen lager dan begroot. Dit komt door:

- lagere onttrekking van 1,0 miljoen uit de reserve Bouwstimulering. Er is minder onttrokken voor Huisvesting Bijzondere Doelgroepen en Wooncoöperatieven en Zelfbouw omdat er minder lasten zijn gemaakt voor deze projecten.
- Lagere onttrekking van € 0,4 miljoen uit de reserve Corporatiebudget omdat in 2021 minder subsidies aan Corporaties definitief zijn vastgesteld.
- Lagere onttrekking van € 0,3 miljoen uit de reserve Wonen boven Winkels omdat in 2021 minder subsidietrajecten dan was begroot zijn afgerond.
- Lagere onttrekking van € 0,2 miljoen uit de reserve Wooncoöperatieven. Aan de reserve Wooncoöperatieven is in 2021 € 2,0 miljoen toegevoegd voor risicoafdekking van leningen aan startende wooncoöperatieven. Afhankelijk van de omvang van verstrekte leningen worden middelen aan deze reserve onttrokken en toegevoegd aan de voorziening Wooncoöperatieven. In 2021 zijn nog geen leningen verstrekt en was onttrekking aan de reserve niet nodig.

Toevoegingen reserves

De toevoegingen zijn conform de begroting

Subsidies van betekenis

bedragen x € 1 miljoen)

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Corporatiebudget	€ 15	€ 0,4
2. !WOON	€ 5,7	€ 5,7
3. Van groot naar beter	€ 0,5	€ 0,5

1. Corporatiebudget: De woningcorporaties kunnen voor onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden een subsidie aanvragen. Het verantwoordingsmoment is verschoven van het moment van aanvraag van subsidie naar het moment dat de subsidie definitief is vastgesteld. Hierdoor is er bij de najaarsnota 2021 een verlaging van het begrote subsidiebedrag doorgevoerd van € 15,0 naar € 0,7 miljoen. De realisatie is afhankelijk van daadwerkelijk afgeronde projecten. De subsidies worden gedekt door onttrekkingen aan de reserve Corporatiebudget.
2. !WOON: de organisatie voor alle woonvragen van Amsterdammers, zowel voor huurders al eigenaar-bewoners.
3. Van Groot Naar Beter: De gemeente en woningcorporaties in Amsterdam die deelnemen aan de verhuisregeling Van Groot naar Beter willen stimuleren dat huurders die (te) groot wonen verhuizen naar een kleinere, meer comfortabele woning in Amsterdam.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door de forse opgave voor sociale woningbouw bestaat de kans dat corporaties niet voldoende (financiële) slagkracht hebben om aan de opgave van 2.500 sociale huurwoningen per jaar te voldoen.	Lobby bij het rijk over verbetering van de investeringscapaciteit van corporaties. Versterken van de positie van corporaties in transformatiegebieden.
2. De regels voor nieuwbouw zoals de 40/40/20, het beleid voor middeldure huurwoningen en een zelfbewoningsplicht voor nieuwbouw koopwoningen kan de animo om die woningen te realiseren verminderen.	Actief monitoren en de ontwikkelingen tijdig signaleren en zo nodig escaleren.
3. De bouwproductie staat onder druk door de coronacrisis, waardoor de investeringsbereidheid van marktpartijen is veranderd. Dit leidt mogelijk tot vertraging in de productie.	We gaan waar mogelijk coulant om met termijnen in overeenkomsten. Tevens monitoren we de ontwikkelingen ten aanzien van opbrengsten en kosten van de te realiseren woningen en verwerken deze in onze residuele grondprijzen.
4.Door de coronacrisis zal de vraag naar commercieel vastgoed veranderen, waardoor er mogelijk meer maar wellicht ook minder kansen komen voor de transformatie naar wonen.	In de transformatiegebieden is de inzet om deze opgave op stoom te houden, de kansen en voortgang worden bewaakt en gemonitord.
5. Als gevolg van de toename van het aantal (grote) bouwprojecten in combinatie met de krappe arbeidsmarkt voor medewerkers Vergunningen, toezicht en handhaving bestaat de kans dat de capaciteit bij de afdelingen Vergunningen onvoldoende is waardoor er onvoldoende doorloop is van vergunningaanvragen.	Intensievere samenwerking tussen de stadsdelen. Daarnaast is er voor de gezamenlijke stadsdelen een specifieke trainee-pool van medewerkers vergunning, toezicht, handhaving ingesteld. Doel van deze pool is om een continue aanwas van nieuwe medewerkers te bevorderen.
6. Krappe arbeidsmarkt voor medewerkers Constructief Advies en Bouwtoezicht & Handhaving. De Omgevingsdienst NZKG heeft moeite om op een aantal kritieke functies de juiste mensen met voldoende ervaring te krijgen. Het risico bestaat dat de afgesproken kwaliteitseisen voor Constructief Advies, Bouwtoezicht & Handhaving niet worden gehaald	Tijdelijk aanpassen werkwijze door te prioriteren op basis van risico. Eerste prioriteit hebben veiligheid (brand-, constructieve, omgevings- en gebruiksveiligheid) en gezondheid (geluid, daglicht, vocht, ventilatie). Vanwege capaciteitsgebrek is een deel van de vergunningen op een aangepast niveau getoetst. Inmiddels is de capaciteit voor vergunningverlening bij de Omgevingsdienst grotendeels op peil

Beleidskaders

- Samenwerkingsafspraken 2020-2023 met de corporaties en huurderskoepels. Deze gaan onder andere over de duurzaamheid, betaalbaarheid en beschikbaarheid van woningen voor alle doelgroepen. Ook staan er afspraken in over nieuw te bouwen sociale woningen en grondprijzen.
- Woonagenda 2025 en spelregels voor woningbouwprogrammering. De Woonagenda heeft als uitgangspunten voldoende, betaalbare en goede woningen in 2025. Voor het uitgangspunt voldoende is de ambitie om de woningvoorraad en -behoefte in 2025 beter op elkaar te laten aansluiten. Betaalbare woningen richt zich op de herziening van de woonruimteverdeling, het gerichter verhuren van middeldure huurwoningen aan middeninkomens en passend wonen in de huursector.

- Het uitgangspunt goede woningen richt zich onder andere op onderzoek naar de mogelijkheden voor een Registratiesysteem Woningkwaliteit, afspraken tussen corporaties en huurders over aanvullende duurzaamheidseisen voor nieuwbouw en aanvullende duurzaamheidsprestaties voor bestaande woningen.
- In het woningbouwplan 2018-2025 is de ambitie opgenomen voor de nieuwbouw de komende jaren. De ambitie is om gemiddeld 7.500 woningen per jaar en gemiddeld 2.500 sociale huurwoningen door corporaties en 1.670 middeldure huurwoningen toe te voegen. Dat doen we door nieuwe woningen toe te voegen, maar ook door transformatie van bestaande (mono-functionele) gebieden.
- Actieplan Meer middeldure huurwoningen: in dit actieplan zijn de voorwaarden uitgewerkt voor nieuwe middeldure huurwoningen met een uitpondtermijn van 25 jaar en voor woningen met een eeuwig-durende middeldure huur. De woningen mogen niet kleiner zijn dan 40 m² en 25% van het aantal te bouwen woningen moet geschikt zijn voor gezinnen en 70 m² of groter zijn.
- Stedelijk kader transformaties 2020: ook in particuliere transformatie-projecten (waarbij transformatie zowel verbouw als sloop/nieuwbouw kan zijn) geldt de 40-40-20 als uitgangspunt. In het Stedelijk kader staat in welke situaties van de 40-40-20 kan worden afgeweken. Verder staat er hoe privaatrecht en/of publiekrecht ingezet kan worden om ook in particuliere plannen (ook plannen zonder erfpacht) sociale huurwoningen en middeldure huurwoningen te realiseren.
- MRA-Actieagenda 2016-2020: hierin staan acties waarop de bestuurlijke aandacht en energie zich gaat richten op zeven ontwikkelrichtingen:
  1. ruimte geven aan wonen en werken.
  2. slimmer en innovatiever werken.
  3. de leefkwaliteit verbeteren.
  4. versnellen van de transitie naar een schone economie
  5. beter verbinden.
  6. de metropoolregio klimaatbestendig maken
  7. de metropoolregio wendbaarder maken.
- Woningwet (2015), geeft richtlijnen voor volkshuisvesting partijen over wie wat mag doen en wie waar over gaat.
- De Huisvestingswet (2014), biedt instrumentarium om in te grijpen in de woonruimteverdeling en de samenstelling van de woonruimtevoorraad. Zo kunnen we de onevenwichtige en onrechtvaardige effecten bestrijden die het gevolg zijn van de schaarste aan betaalbare woonruimte.
- Huisvestingsverordening Amsterdam 2020, beschrijft instrumentarium en de toepassing hiervan, in relatie tot woonruimteverdeling en woningvoorraad.
- Leegstandswet (2015), wet ter bestrijding van leegstand van woningen en gebouwen.

3.11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging

Amsterdam zorgt voor een prettige, klimaatbestendige en toekomstbestendige openbare ruimte voor alle Amsterdammers.

Belangrijke ontwikkelingen

De openbare ruimte is onmisbaar voor Amsterdammers

In 2021 hebben we gezien dat de openbare ruimte intensief wordt gebruik door de Amsterdammers. Het veranderende gebruik van de openbare ruimte vroeg veel flexibiliteit van de collega's die dagelijks op straat werken. Wat de lange termijn effecten van corona zijn op het ritme van de stad zal moeten blijken.

Ondanks deze uitdagingen is de stad schoon, heel en bereikbaar gebleven. Begin februari 2021 is de stad bereikbaar gebleven tijdens de enorme sneeuwval. In de zomer zijn er in verschillende parken en recreatiegebieden extra afvalbakken geplaatst en zijn op een aantal drukke plekken tijdelijke toiletten gerealiseerd. Tijdens warme periodes zijn de bruggen gekoeld zodat deze bleven functioneren. Een bijzonder moment was de plaatsing van de 1000ste Stolpersteine.

Ook het reguliere dagelijks onderhoud is uitgevoerd. De speelvoorzieningen zijn gekeurd, bankjes geschilderd, bruggen gesmeerd en de monumenten schoongemaakt. Daarnaast zijn er ruim 34.000 SIA-meldingen afgehandeld.

Schoonhouden van de stad, in het ritme van de stad

Een schone straat is een van de basisvoorwaarden voor de leefbaarheid in de stad. Hoewel de metingen laten zien dat we de voorgenomen schoonheidsgraad halen, vindt niet iedereen de stad altijd even schoon. Iedereen kent wel een plek in Amsterdam met veel (zwerf)afval. Dit beeld blijft bij mensen hangen. Op basis van metingen, aangevuld met meldingen, reinigen we op de plaatsen en momenten waar het nodig is.

Ontwikkelgebieden en Masterplannen

In 2021 is vanuit het Masterplan Handhaving en Reiniging extra ingezet op schoon, afval en handhaving om de leefbaarheid in deze wijken verbeteren. In de ontwikkelbuurten zijn in 2021 extra buurtconciërges schoon ingezet.

Inzicht in betaalbaar beheer

In 2021 is de Bestuursopdracht Normkosten uitgevoerd. Hierin is de inhoudelijke opbouw van de normkosten extern getoetst voor de onderdelen Groen, wegen en civiele constructies en het domein schoon, zodat een gevalideerd beeld is ontstaan van de benodigde middelen voor dagelijks onderhoud, groot onderhoud en vervanging. Parallel hieraan zijn stappen gezet in de verfijning van de normkosten voor dagelijks onderhoud.

Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering hebben we steeds vaker te maken met weersextremen (extreme neerslag, hitte en droogte) en overstromingsrisico's. Dat heeft effect op de veiligheid, leefbaarheid en welvaart in onze stad en daar moeten we ons op voorbereiden. In 2021 is in navolging op de Strategie Klimaatadaptatie een Uitvoeringsagenda opgesteld. In de Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie staat waar de gemeente, waterschappen en partnerorganisaties de komende twee jaar aan werken om de stad klimaatbestendig te maken. Verder is in 2021 opnieuw een tegelservice georganiseerd, waarbij bewoners kosteloos tegels die ze uit hun tuin hebben verwijderd kunnen laten ophalen. Dit is één van de manieren waarop we bewoners stimuleren hun tuinen te vergroenen. Met onderzoeken zoals de Thematische studie Waterveiligheid en een verdiepende stresstest hitte hebben we meer inzicht gekregen in de gevolgen van klimaatverandering en mogelijke maatregelen. Daarnaast hebben we ingezet op bewustwording en kennisdeling binnen de eigen organisatie zodat klimaatadaptatie structureel wordt meegenomen in werkzaamheden en beheer (onder andere via een leertraject en lunchlezingen). Klimaatadaptatie wordt in toenemende mate meegenomen in projecten. Een voorbeeld hiervan is de Rivierenbuurt, waar de gemeente en Waternet samenwerken aan een klimaatbestendige inrichting; de riolering wordt vernieuwd en vergroot, er wordt ruimte gemaakt voor ondergrondse waterberging en het maaiveld wordt opnieuw ingericht met onder andere meer groen, wadi's en waterdoorlatende verharding.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.2.1

De openbare ruimte is schoon en heel.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het onderhoud van de straten en stoepen in uw buurt wordt door de bewoners beoordeeld op 7,0	6,7 (2019)	geen meting	7,0	6,7
2	Het schoonhouden van de straten en stoepen wordt door de bewoners beoordeeld op een 7,0	6,5 (2019)	geen meting	7,0	6,3
3	Het schoonhouden van het groen wordt door de bewoners beoordeeld op een 7,0	6,7 (2019)	geen meting	7,0	6,6

De inzet van de gemeente op het schoonhouden van de openbare ruimte wordt op ongeveer hetzelfde niveau gewaardeerd als voorgaande jaren. Van een rapportcijfer 6,5 in 2019 naar een 6,3 in 2021 voor het schoonhouden van straten en stoepen, en van een 6,7 naar een 6,6 voor de groenvoorzieningen in de buurt. Uit het onderzoek Wonen in Amsterdam (2021) blijkt dat mensen, wellicht omdat ze vaker thuis werken, zich meer zijn gaan ergeren aan vuil op straat.

Activiteit 11.2.1.1

We voeren het dagelijks beheer uit en houden de openbare ruimte schoon (daar waar het er toe doet).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage niveau B van alle gebieden	86% Schoon & 79% Verhardingen (2019)	Schoon: 84% - Verhardingen 79%	Schoon 80%	Schoon 87% - Verhardingen 57%

De kwaliteit van de openbare ruimte wordt beoordeeld aan de hand van de doelstellingen van 1Amsterdam Heel & Schoon (1AH&S): functionaliteit, aantrekkelijkheid, duurzaamheid, participatie en kostenefficiëntie.

Periodiek meten we door middel van schouwen en inspecties hoe de assets ervoor staan. Naast de visuele schouw (zoals in deze indicator) worden de assets met technische inspecties gemonitord.
In 2021 zijn de veranderende eisen binnen de CROW geïmplementeerd in de visuele schouw. Hierdoor zijn de resultaten niet goed vergelijkbaar met de cijfers uit andere jaren.

Waar het beeld uit de visuele schouw voor verhardingen vroeger aansloten met de resultaten uit de technische inspecties van verhardingen, laat het beeld uit de visuele schouw nu een afwijkende trend zien. De resultaten vanuit de technische inspecties van verhardingen laten, met 84% op niveau B, een genuanceerder beeld zien. Deze inspecties samen geven een overal beeld van de staat van de straat.

Naast de visuele kwaliteit van verhardingen, meten we de visuele kwaliteit van straatmeubilair en speelvoorzieningen. Straatmeubilair 89% op niveau B en speelvoorzieningen 96% op niveau B.

In 2022 wordt beter aangesloten bij het visuele aspect van de straat en vanuit het oogpunt van veiligheid.

Activiteit 11.2.1.2

We pakken achterstallig onderhoud aan en voeren structureel en tijdig vervangingsonderhoud uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Achterstallig onderhoud t.a.v. assets groen en verhardingen. Streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud	€ 60 miljoen (2016)	€ 19,5 miljoen	€ 10 miljoen	€ 10 miljoen

Activiteit 11.2.1.3

We stimuleren en faciliteren initiatieven en medebeheer in de openbare ruimte.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal nieuwe maatschappelijke initiatieven om bij te dragen aan de openbare ruimte	674 (2019)	826	700	1.021

In 2021 zijn veel kleine projecten uitgevoerd, vaak op verzoek van bewoners. Ook ondersteunen we bewoners bij de uitvoering van eigen initiatieven in de openbare ruimte. Die verschillen van de aanleg van geveltuinen, het opknappen van speeltuinen, tot het verstrekken van afvalgrijpers en afvalringen. In 2021 werden er ruim 1000 van deze bewonersinitiatieven gefaciliteerd.

Doel 11.2.2

De openbare ruimte is overal functioneel en duurzaam ingericht.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Tevredenheid van bewoners met de inrichting van de woonomgeving	7,0 (2017)	geen meting	7,0	geen meting

Deze indicator wordt gemeten in het 2 jaarlijkse "wonen in Amsterdam" onderzoek van OIS. De vraag zat in 2021 abusievelijk niet in de vragenlijst.

Activiteit 11.2.2.1

De openbare ruimte wordt toegankelijk, klimaatbestendig en eenduidig aangelegd, conform de Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage van de onderhoudsprojecten waarin expliciet een maatregel is uitgevoerd op het gebied van duurzaamheid en Rainproof	10% (2019)	11%	12%	PM*
2	Percentage van de verhardingen dat is aangelegd conform de Amsterdamse standaard	69% (2017)	68%	71%	PM*

* In 2022 volgt een actualisatie van deze indicator.

Verbonden partijen

Er worden geen verbonden partijen ingeschakeld voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	30,9	25,5	28,3	26,8	-1,5
Lasten	146,5	151,1	154,1	153,1	-1,0
Saldo van baten en lasten	**-115,6**	**-125,6**	**-125,8**	**-126,3**	**-0,5**

Het programmaonderdeel Onderhoud openbare ruimte en reiniging heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 0,5 miljoen. Dit komt (vooral) door lagere baten van € 1,5 miljoen en lagere lasten van € 1,0 miljoen.

Het positieve/negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 26,8 miljoen zijn € 1,5 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere baten bij Verkeersvoorzieningen. In de begroting is het uitgangspunt dat de werkzaamheden door belast worden naar derden. Echter bleek in de loop van 2021 dat een deel van de werkzaamheden is uitgevoerd in opdracht van interne gemeentelijk organisaties. Hierdoor worden geen inkomsten gerealiseerd (€ 1,5 miljoen). Tegenover de lagere baten zijn er minder lasten gerealiseerd, zie ook onderdeel lasten.
- Lagere baten door minder verkochte materialen aan derden. Er heeft een verschuiving plaats gevonden van externe verkoop (via de aannemer) naar interne levering (binnengemeentelijk organisaties). Daarnaast zijn er meer materialen hergebruikt, deze brengen geen baten met zich mee. Hiertegenover zijn er ook minder lasten gerealiseerd. (€ 0,9 miljoen)

- Hogere baten door de toename van de werkzaamheden m.b.t. herstel en opbrekingen openbare ruimte. De werkzaamheden op straat worden eerst uitgevoerd en betaald door de gemeente, pas daarna worden de kosten van onder andere de opbrekingen en het dichtstraten doorbelast aan de aanvrager en worden de baten gerealiseerd. Voorbeelden van aanvragers van opbrekingen zijn Liander of een telecombedrijf, bijvoorbeeld om ondergrondse bekabeling aan te passen (€0,4 miljoen).
- Hogere baten door incidentele verkoop van veegwagens door het vernieuwen van het wagenpark (€ 0,2 miljoen).
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten
De totale lasten van € 153,1 miljoen zijn € 1,0 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Hogere lasten door meer werkzaamheden m.b.t. herstel en opbrekingen in de openbare ruimte. Dit wordt veroorzaakt doordat de hogere tarieven uit de Samenwerkingsovereenkomsten (SOK). Daarnaast zijn, mede door de implementatie van het nieuwe systeem Victor, herstelwerkzaamheden uitgevoerd door opbrekingen die niet vermeld zijn in het systeem. Hierdoor is het niet duidelijk wie de eigenaar is die deze kosten moet betalen. Als laatste is een bedrag toegevoegd aan de voorziening dubieuze debiteuren. Doordat betalingsproblemen zijn ontstaan bij bedrijven, is een incassotrajecten gestart. De nog niet geinde debiteuren zijn bij de afronding van het jaar voorzien als dubieuze debiteuren, conform financieel beleid (€ 2,8 miljoen)
- Hogere lasten door de CAO gevolgen. In november is er een CAO principeakkoord tussen de gemeenten en vakbonden gesloten. De nieuwe cao Gemeenten gaat dan met terugwerkende kracht in op 1 januari 2021 (€ 1,5 miljoen).
- Hogere lasten door het vernieuwde wagenpark. Het gaat om hogere leasekosten, verzekering en afwaardering activa die niet wegvallen tegen de lagere brandstofkosten (€0,7 miljoen).
- Lagere lasten bij Verkeersvoorzieningen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in opdracht van interne gemeentelijk organisatie. De kosten zijn naar het juiste programma verantwoord onder andere programma 2 (€ 1,3 miljoen). Tegenover de lagere lasten, zijn minder baten gerealiseerd.
- Lagere lasten door de levering van materiaal. Er heeft een verschuiving plaats gevonden van externe levering (naar de aannemer) naar interne levering (binnengemeentelijk organisaties). De kosten zijn naar het juiste programma verantwoord (€2,1 miljoen). Tegenover de lagere lasten, zijn minder baten gerealiseerd.
- Lagere lasten door minder evenementen als gevolg van corona maatregelen. Veel evenementen zijn door de maatregelen afgelast, er is bijvoorbeeld geen Koningsdag en er zijn minder evenementen Arena. (€ 0,9 miljoen)
- Lagere lasten door minder uitgave voor MLK park (€0,5 miljoen). Vanwege de corona situatie is de voorbereiding van de werkzaamheden vertraagd, waardoor de uitvoering van de werkzaamheden is verschoven naar 2022. In 2021 zijn alleen voorbereidingskosten gemaakt (en geen uitvoeringskosten). Hierdoor wordt ook minder onttrokken aan de reserve Kwaliteitsimpuls groen.
- Overige afwijkingen lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

Dit programmaonderdeel heeft geen subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
Als gevolg van de coronacrisis, bestaat de kans dat extra inzet nodig is op dagelijks beheer (extra vuil, extra inzet, intensief gebruik van de stad) terwijl deze zelf onder druk staat.	Werken met paritaire processen en capaciteit inzetten daar waar het hardst nodig is.
Als gevolg van verschuivingen in het klimaat (zoals droge zomers, zachte winters) bestaat de kans dat er schade ontstaat aan de openbare ruimte bij bijvoorbeeld de bruggen, wegen en paden, waardoor er meer ongelukken in de openbare ruimte kunnen voordoen en de beeldkwaliteit van de openbare ruimte lager wordt.	Bij warme zomerse dagen moeten de bruggen worden nat gespoten om deze te koelen en te laten functioneren. Het herstellen van wegen, loszittende stoeptegels en acute verzakkingen (spoedreparaties).
Als gevolg van storingen bij op afstand bedienbare bruggen bestaat de kans dat bij te veel storingen tegelijktijd deze niet op te vangen zijn met het huidige aantal monteurs, waardoor er overbelasting en hoge werkdruk voor de medewerkers ontstaat. Ook is de veiligheid van de werknemers bij stremmingen in het geding door onbegrip en bejegening van weggebruikers.	Er worden meer mensen opgeleid. Het vinden van voldoende gekwalificeerd personeel blijft echter een uitdaging.

Beleidskaders

- In de Visie Openbare Ruimte (2017) staan de doelen, wensen en principes uitgewerkt om meer regie te voeren op ontwikkeling, inrichting, beheer van de openbare ruimte. En daarmee ook op het gebruik van de openbare ruimte in de hele stad.
- In het Beleidskader '1Amsterdam Heel & Schoon' (2017) staan de principes voor onderhoud en reiniging. We willen in heel Amsterdam een goede beheerkwaliteit en we werken gebiedsgericht om dat te bereiken. Met dit beleid als basis maken we keuzes om de stad schoon, heel en veilig te houden binnen de beschikbare budgetten.
- In het 'Stedelijk Kader Buitenreclame' (2020) staan de regels voor het toepassen van reclame in de openbare ruimte.
- In de 'Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld' (2018) en onderliggende handboeken Rood (2021) en Groen (2021) staan de principes voor een goede fysieke inrichting van de openbare ruimte. We werken in heel Amsterdam volgens deze standaard voor een functionele, duurzame, beheerbare, toegankelijke en mooie openbare ruimte.
- In februari 2020 is de Strategie van het programma Klimaatadaptatie vastgesteld in het college en de Uitvoeringsagenda is in april 2021 geaccordeerd in het college.
- Op basis van de Agenda Amsterdam Autoluw (2020) en bijbehorende Inrichtingsprincipes voor een autoluwe stad (2020) maken we de openbare ruimte steeds autoluwer, groener en gezonder.

3.11.3 Groen en dierenwelzijn

Amsterdam wordt steeds groener, met groene plekken in alle buurten en met goed onderhouden parken en bos, voor mens en dier, voor nu en in de toekomst.

Belangrijke ontwikkelingen

Groenvisie

In 2021 hebben we gewerkt aan het realiseren van de Groenvisie, zodat de stad leefbaarder en groener wordt. We denken na hoe de gemeentelijke organisatie beter kan gaan aansluiten op de doelen die genoemd worden in de groenvisie. Daarom werken we aan nieuw groen, kwalitatief beter groen en meer samenwerking.
In 2021 is gestart met de voorbereiding van projecten voor het vergroenen van straten, gevels en pleinen. Daarnaast wordt op specifiek thema's zoals parken, bomen, biodiversiteit en buurtgroen vanuit verschillende onderdelen binnen de gemeente samengewerkt om knelpunten op te lossen en meervoudige waarde te creëren. Om de ambities uit de Groenvisie te realiseren is een aantal randvoorwaarden noodzakelijk. Daarom wordt op het gebied van financiering gewerkt aan een structurele financiering van groen en worden de mogelijkheden voor ruimere private (mede)financiering onderzocht.
De opzet van een geavanceerde datamethodiek voor groen zorgt dat we preciezer weten hoe het groen in de stad erbij ligt. Ook wordt een deel van het budget gebruikt om de Amsterdammers te blijven betrekken bij het vergroenen van de stad. Zo wordt bijgedragen aan een programma dat in 2021 en 2022 groene helden in Amsterdam een podium geeft en andere Amsterdammers inspireert (zie vaneesterenmuseum.nl/groenehelden).
Een groene stad biedt ook directe werkgelegenheid (onder andere voor mensen met een arbeidsbeperking, de werkbrigade en leerwerktrajecten) en kansen voor kennis- en innovatieontwikkeling.
Voor een actueel overzicht van groene projecten in de stad is op maps.amsterdam.nl/groenprojecten een overzicht gemaakt. Niet al het groen wat in Amsterdam wordt gerealiseerd staat op deze kaart, vergroening op bijvoorbeeld kleine schaal (zoals de aanleg van een geveltuin of de aanplant van een boom) valt buiten de scope van de kaart.

SHP Bovenwijks Groen

De geplande transformatie, verdichting en groei van de stad maken extra investeringen, ook in bovenwijks groen, nodig. Groen in de woonomgeving is een belangrijk onderdeel van het goede leefklimaat dat wij in Amsterdam nastreven. In het Strategisch Huisvestingplan (SHP) - Bovenwijks Groen, dat eind 2020 is vastgesteld, is deze investeringsopgave uitgewerkt en is tevens de systematiek aangegeven voor het twee jaarlijks actualiseren en inventariseren van de investeringsopgave voor bovenwijks groen. In 2021 is de investeringsruimte opgehoogd met 26,6 miljoen. en is er nu totaal 53 miljoen. voor programma SHP Bovenwijks Groen beschikbaar. In november 2021 is circa 11 miljoen. toegewezen aan 5 nieuwe projecten en aan 2 al eerder geselecteerde projecten. Totaal is er nu ruim 37 miljoen. toegewezen aan 23 projecten. De resterende circa 16 miljoen. wordt naar verwachting begin 2022 toegewezen aan bovenwijks groen projecten.

Boomveiligheid en vervanging

Bomen zijn de meest effectieve manier om onze straten te vergroenen en hittebestendiger te maken. Het uitgangspunt is om onze stadsbomen zo lang mogelijk gezond te houden. Tegelijkertijd zorgen we dat de omgeving veilig blijft vanuit de wettelijke zorgtaak waarbij bomen periodiek geïnspecteerd worden en dode, onveilige bomen worden vervangen.
Afgelopen plantseizoen (november 2020 t/m april 2021) zijn 1.569 bomen aangeplant. Dit was, naast bomenbeheer binnen de afzonderlijke stadsdelen, de eerste grootschalige stedelijke uitvoering. Voor het eerst sinds een aantal jaren kwamen er meer bomen bij dan dat er gekapt moesten worden vanuit boomveiligheid. Komend plantseizoen (november 2021 t/m april 2022) zal het tempo in aanplant verder worden versneld met een prognose van 2.000 – 2.500 bomen. Ook komend plantseizoen zullen meer bomen worden geplant dan gekapt.
In 2021 zijn er geen zware stormen geweest met omgewaaide bomen.
De gesneuvelde bomen uit de storm van juni 2019 zijn inmiddels deels herplant en deels geprogrammeerd voor herplant.

In 2021 is de voorbereiding in gang gezet voor het zoeken van groeiplaatsen voor 250 nieuwe bomen, die in het plantseizoen 2022-2023 gerealiseerd zal worden.

Vanuit de wens om te komen tot transparantie van kap, herplant en compensatie van bomen met een onderscheid in gemeentelijke en particuliere aanvragen zijn we in 2021 aan de slag met doorontwikkeling online publicatie bomen-boekhouding. Vanaf 2022 zal de bomenboekhouding maandelijks worden gepubliceerd. Jaarlijks in mei/juni zal daar een extra overzicht over het jaar daarvoor aan worden toegevoegd.

In 2021 zijn de voorbereidingen getroffen voor een houtveiling waar iedere Amsterdamse ondernemer en particulier het hout kan kopen van gevelde stadsbomen. De opbrengsten worden gebruikt voor nieuwe bomen en groenbeheer in Amsterdamse bos. In 2021 is er een proefveiling in het Amsterdamse bos gehouden als voorbereiding op de 1e officiële houtveiling in 2022.

Groen wordt aangepast aan intensiever gebruiken en omgevormd voor ecologisch beheer

De trend dat groen intensiever wordt gebruikt om te sporten, te spelen, te ontspannen en elkaar te ontmoeten is in 2021 doorgezet, mede ook als gevolg van de coronamaatregelen.
De renovaties van de evenemententerreinen in Rembrandtpark en Sloterpark is in 2021 afgerond. Daarnaast zijn delen van het groen in Beatrixpark, Diemerpark, Amstelpark, Martin Luther Kingpark en Vondelpark gerenoveerd en is de werkvoorbereiding gestart voor renovatie van delen van het Oosterpark. Oorspronkelijk was het de bedoeling om het Museumplein verspreid over 2 jaar op te knappen. Uiteindelijk is besloten om alle werkzaamheden in 1 jaar uit te voeren en is het afgerond in 2021. De pilot exploitatie stroompunten voor evenemententerreinen is per juli 2021 afgerond. De uitvoering worden in 2022 ondergebracht in programma 2.
In 2021 zijn diverse plantvakken en gazons gerenoveerd op basis van de uitslag van de conditiemeting zoals uitgevoerd in 2020. Daarnaast zijn diverse vakken gerenoveerd op aanvraag van gebiedsbeheerders en bewoners. In totaal zijn ruim 100 vakken gerenoveerd.

In 2021 was geen budget beschikbaar voor omvormingen naar ecologisch beheer. Wel zijn in 2021 de inspecties van de ecologische gebieden gestart. In 2022 is er wel geld beschikbaar voor de omvormingen die in het najaar van 2022 worden gerealiseerd.

Parkconciërges

In 2021 zijn de eerste parkconciërges gestart. De parkconciërge is het eerste aanspreekpunt voor het park en daarnaast voeren zij regie op het dagelijks onderhoud. Inmiddels zijn 7 parkconciërges actief in 16 parken.

Boomziekten, plagen en invasieve exoten

Ook dit jaar hebben we helaas herhaald te maken gehad met uitbraken van de iepziekte wat heeft geresulteerd in het verwijderen van 800 aangetaste iepen. Dit grote aantal heeft enerzijds te maken met een grotere inzet op het preventief verwijderen van iepen, waar we vorig jaar nog terughoudend in waren en anderzijds met een grotere inzet op controle en registratie. Een deel van deze bomen is herplantpichtig, het deel in bosplantsoen niet. In 2021 worden circa 210 Japanse duizendknoop (JDK) locaties gesaneerd. Dit is meer dan vooraf geprognotiseerd omdat opdrachten naar voren zijn gehaald. Er loopt tevens een onderzoek om de grond van vervuilde JDK locaties om te zetten in herbruikbare grond dat wordt toegepast in pilots in 2022. Op basis van de resultaten van de onderzoeken naar essentaksterfte, aantasting van meidoorns door de perenprachtkever en roetschorsziekte bij esdoorns en de trendgegevens van eikenprocessierups en iepziekte zal de instandhoudings-opgave Monitoring en Inspectie Boomziekten en –plagen in 2022 worden aanbesteed.

Groen als een van de oplossingen voor een klimaatadaptieve stad

Meer en beter groen is een van de belangrijke oplossingen om te stad klimaatadaptief te maken en bestendig te maken tegen extremen in hitte, droogte en piekbuien. Groen komt daarom ook diverse malen terug in de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie.
Naast het oplossen van regenwaterknelpunten, het toepassen klimaat-bestendige beplanting en het vergroenen van 100 extra plekken maken we ook slimme combinaties bij het uitvoering van groot onderhoud in de openbare ruimte. Het verbeteren van groeiplaatsen van bomen is hierin een belangrijk onderdeel dat ook in 2022 bij onderhoudsprojecten van wegen zal worden uitgevoerd en waar ook innovatieprojecten op lopen. De realisatie van

de huidige groot onderhoud een vervangingsopgave vanuit groen draagt al bij aan een klimaatadaptieve stad, de uitdagingen zijn echter zo groot dat we dit explicieter moeten opnemen in onze programmeringen.

Amsterdamse Bos

In februari 2021 stelde de raad het Bosplan 2020-2030 vast. In het Bosplan worden de belangrijkste thema's (beschermen, bereikbaar, benutten, bekend) en ambities benoemd. De raad van Amstelveen nam voor het eerst, ook kennis van het nieuwe Bosplan. Uitvoer van het Bosplan werd direct ter hand genomen met onder andere de start van de projecten voedselbos en groene herontwikkeling. In 2021 werd ook de Bestuursopdracht "Bos op orde" vastgesteld. De opdracht luidde om een structurele oplossing voor onderhoud en budget van het Bos te vinden. In de begroting 2022 besloot de raad budgetten van het Bos aanzienlijk te verhogen.
De boswachters van het Amsterdamse Bos constateerden wederom een groei van het verblijf in het Bos, met name kort verblijf.
We deden een belangrijke stap in het creëren van een nieuw evenwicht tussen natuur en recreatie met het omvangrijke project Ruimte voor Natuur. In totaal wordt ruim 2 hectare nieuwe natuur in het Bos gerealiseerd door het verwijderen van overbodige paden. De biodiversiteit is versterkt door het ontstaan van grotere bosvakken. Verheugend is dat de boommarter zich in het Bos heeft genesteld. De zone waar honden aangelijnd moeten zijn werd in een participatietraject met omwonenden intensief besproken.
Achterstallig onderhoud aan paden werd ingelopen door het opnieuw asfalteren of van halfverharding voorzien van 14.000 m^2 aan paden. In 2021 moesten drie bruggen wegens acuut veiligheidsgevaar afgesloten worden, maar het is gelukt ze nog in hetzelfde jaar te renoveren en open te stellen. Daarnaast werden er planmatig zeven bruggen gerenoveerd waaronder de grote Bamboebrug. Het kersenbloesempark in het Bos kon gelukkig open blijven. De bloeiperiode was een groot succes met veel bezoekers en landelijke media aandacht.
De burgemeester opende de expositie over de Joodse werkkampen in het Bos gedurende de oorlog; een zwarte bladzijde uit de geschiedenis van het Bos. Ook realiseerden we een herdenkingsbeeld hierover.
De klimaatinstallatie in het kantoor van het Bos is vervangen.

Voedselstrategie

Eigen voedselproductie, van stadslandbouw tot moestuinen stonden in 2021 vol in de belangstelling. Het beschikbaar gestelde budget van € 670.000 (2019-2022) was in september 2021 volledig besteed. In mei 2021 is de Amsterdamse Voedselraad voor het eerst bijeengekomen. De raad zet in op het bevorderen van gezonde voeding, voorkomen van voedselverspilling en het bevorderen van meer voedsel uit de korte keten. De website vanamsterdamsebodem.nl is vernieuwd en is het lokale medium om mensen met elkaar te verbinden. 300 gezinnen maken inmiddels structureel gebruik van Boeren voor Buren om met de Stadspas betaalbaar gezonde voedselproducten te kunnen kopen. Als antwoord op het initiatiefvoorstel 'Amsterdam gaat met mes en vork de klimaatcrisis te lijf!' van de Partij voor de Dieren is het actieplan 'Naar een meer plantaardig voedselpatroon' opgesteld.

Dierenwelzijn

In 2021 is ingezet op het verbeteren van dierenwelzijn van gezelschapsdieren, vrijlevende dieren en de dieren in relatie tot ontspanning. Zo is voor honden een hondenlosloopkader opgeleverd (september vastgesteld) en zijn de hondenlosloopgebieden in Q2-Q3 aan dit kader getoetst. Bij kinderboerderijen zijn voornamelijk verbeteringen uitgevoerd om dieren te beschermen tegen weersomstandigheden, zoals schuilverblijven. Ook dit jaar zijn er opleidingen gestart om de vakbekwaamheid te vergroten (Dierverzorging en beheerder kinderboerderijen). Voor de vrijlevende dieren is een draaiboek Botulisme opgesteld en zijn juridische mogelijkheden om jacht tegen te gaan uitgewerkt. Ook in 2021 is de impact van covid-19 merkbaar. Met name binnen de opvangketen (toename asieldieren en toename in gedragsproblematiek) en de ADAM-regeling (afname in benutte adamconsulten (onderbesteding) en druk op dierenartsen).
In december is de Evaluatie Agenda Dieren 2015-2021 aangeboden aan de commissie Wonen & Bouwen. Belangrijkste conclusie hierin is dat het merendeel van alle acties zijn voltooid of goed verlopen. De grootste impact is behaald bij het verstevigen van de samenwerkingen, aansluiting op andere domeinen en bewustwording bij doelgroepen.

Instandhouding- en renovatiessubsidie ARTIS

ARTIS ontvangt sinds jaar en dag een instandhoudingssubsidie van de gemeente Amsterdam om haar voortbestaan te kunnen waarborgen. Hier hebben ARTIS en de gemeente resultaatafspraken over gemaakt waar ARTIS jaarlijks over rapporteert en een gesprek heeft met haar wethouder. De gemeenteraad van Amsterdam heeft in oktober 2018 de resultaatafspraken over de periode 2017-2022 goedgekeurd op voordracht van het college van b en w. Hieruit volgt dat de instandhoudingssubsidie voor de komende jaren tot en met 2022 in alle redelijkheid veiliggesteld is, waarmee ARTIS in die periode rekening kan houden met financiële ondersteuning ter hoogte van minimaal ruim € 4,0 miljoen per jaar. Dankzij deze blijvende subsidiesteun van de gemeente Amsterdam is ARTIS in staat haar voortbestaan te waarborgen.

Het Aquariumgebouw van ARTIS uit 1881 is een Rijksmonument en is van grote architectuur- en cultuurhistorische waarde. Diverse lekkages, aantasting door zout water en de staat van de installaties in het gebouw maken een grootschalig restauratie van het gebouw noodzakelijk. De totale restauratie van het Aquariumgebouw is door ARTIS geraamd op ruim € 40 miljoen, inclusief maatregelen op het gebied van duurzaamheid en toegankelijkheid. Bij de vaststelling van de begroting 2021 is besloten om € 15 miljoen bij te dragen aan de investeringen in het Aquariumgebouw. De restauratie is in 2021 gestart met de sluiting van het Aquarium, het uitplaatsen van de inventaris (vissen - een ingrijpende operatie). De restauratie gaat circa 3 jaar duren.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 11.3.1

Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos.

	Indicatoren doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Het onderhoud van het groen in uw buurt wordt door de bewoners beoordeeld op 7,0	6,4 (2015)	Geen meting	7,0	6,9

Activiteit 11.3.1.1

We voeren het dagelijks beheer groen, parken en bos uit (inclusief ecologisch beheer).

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Percentage niveau B in de stad	(2019)	PM	85%	69%*

* In 2021 is gestart met de metingen m.b.t. de kwaliteit van het groen. De indicator is opgebouwd uit verschillende onderdelen, de afzonderlijke scores van deze onderdelen zijn: onkruid 70%, overgroei 71%, snoeibeeld 61% en vaste planten sluiting 86%. In 2022 wordt deze verder verfijnt en zal bekeken worden welke van de indicator(en) een juist weergave geeft van het beeld op straat.

Activiteit 11.3.1.2

We pakken achterstallig onderhoud van groen, park en bos (duurzaam) aan en voeren structureel en tijdig vervangingsonderhoud (duurzaam) uit.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Achterstallig onderhoud streefwaardes uitgedrukt in € aan achterstallig onderhoud	€ 26 miljoen	€ 12,5 miljoen	€ 7,5 miljoen	€ 7,5 miljoen

Activiteit 11.3.1.3

Dieren in de knel worden opgehaald en opgevangen, de ADAM regeling wordt voortgezet.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal door de Dierenambulance Amsterdam gemaakte ritten ten behoeve van wettelijke taken (zwerfdieren en kadavers)	n.v.t.	2.064	1.900	2.306
2	Aantal door de Dierenambulance gemaakte ritten ten behoeve van zorgtaken (hulp aan in het wild levende dieren)	n.v.t.	6.836	6.500	7.642
3	Aantal opgenomen honden in Dierenopvang Amsterdam	n.v.t.	218	189	234
4	Aantal opgenomen katten in Dierenopvang Amsterdam	n.v.t.	650	539	610
5	Aantal opgenomen konijnen/knaagdieren in Dierenopvang Amsterdam	n.v.t.	137	102	146
6	Aantal consulten bij dierenarts op basis van de ADAMregeling	n.v.t.	2.290	2.800	2096

Activiteit 11.3.1.4

We stimuleren en faciliteren initiatieven en medebeheer in groen.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Aantal ecologische knelpunten die zijn opgeheven	n.v.t.	8	10	4*
2	Aantal groene initiatieven die zijn toegevoegd aan de openbare ruimte	n.v.t.	n.v.t.	50	n.v.t.**
3	Aantal m2 groen dak dat is gerealiseerd op bestaande daken	n.v.t.	12.000	15.000	28.000***

* Oorspronkelijk was begroot om 10 knelpunten in 2021 op te heffen maar door complexiteit of ontoereikend budget zijn er 4 in 2021 uitgevoerd en worden er van deze 10 naar verwachting nog 4 uitgevoerd in 2022. De andere 2 schuiven door, vanwege complexiteit of budget, naar 2023 of verder. Tot heden (1-1-2022) zijn in totaal 166 ecologische knelpunten van de 180 oorspronkelijke opgelost

** De subsidieregeling 'Vergroen je buurt' is vanaf 2020 opgeheven, hierdoor is het niet meer mogelijk om deze indicator te monitoren en van resultaten te voorzien. Het getal 50 bij Begroting 2021 is een foutje, ook dit moet n.v.t. zijn.

*** Dit aantal betreft alleen het aantal m2 groene daken dat met de subsidieregeling Groen in Amsterdam is aangevraagd. In vergelijking met voorgaande jaren zijn er in 2021 veel meer groene daken aangevraagd mogelijk dat de samengevoegde subsidieregeling met het grote subsidieplafond van 1,3 miljoen. daar aan heeft bijgedragen.

Verbonden partijen

Stichting Pantar & Werkbrigade

Stichting Pantar voert opdrachten uit in het groen, het Amsterdamse Bos en voor schoonhouden.

Pantar zet ook de werkbrigade bijvoorbeeld in voor het onderhoud van het groen van onder meer de ontwikkelbuurten. Pantar is het grootste sociaal ontwikkelbedrijf in de regio Amsterdam en Diemen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	3,8	2,7	1,5	1,7	0,1
Lasten	75,4	90,6	103,9	99,2	-4,7
Saldo van baten en lasten	**-71,6**	**-88,0**	**-102,4**	**-97,5**	**4,8**

Het programmaonderdeel 11.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 4,8 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 0,1 miljoen en lagere lasten van € 4,7 miljoen.

Baten

De totale baten van € 1,7 miljoen zijn € 0,1 miljoen hoger dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Hogere baten van € 0,2 miljoen als ontvangen vergoeding van Rijkswaterstaat voor werkzaamheden in het Amsterdamse Bos voor de verbreding van de A9.
- Hogere baten van € 0,2 miljoen vanuit de leges voor aanvragen van kapvergunningen. Deze baten worden toegevoegd aan het herplantfonds.
- Lagere baten van € 0,2 miljoen voor evenementen in het Amsterdamse Bos die door de coronabeperkingen niet georganiseerd konden worden.
- Overige afwijkingen van € 0,1 miljoen lagere baten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 99,2 miljoen zijn € 4,7 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere lasten van € 2,8 miljoen voor herstelwerkzaamheden en kap en herplant van bomen door lagere kosten per boom en omdat een deel van de werkzaamheden is doorgeschoven naar 2022. Deze lasten worden gedenkt uit het Herplantfonds en de reserve Achterstallig Onderhoud Openbare ruimte en Groen.
- Lagere lasten van € 1,8 miljoen voor de Groenvisie. Deze middelen zijn aan de begroting toegevoegd als onderdeel van Sterker uit de crisis en worden doorgeschoven naar 2022.De gemeenteraad heeft de Groenvisie in december 2020 vastgesteld. Het budget voor de realisatie van de Groenvisie dient in 2021 en 2022 worden besteed. Aangezien het programma Groenvisie in 2021 een opstartfase heeft doorgemaakt voor zowel de programma-organisatie als de te financieren projecten ligt het zwaartepunt van de uitgaven in 2022.
- Lagere lasten van € 1,0 miljoen bij de beheerkosten voor het Amsterdamse Bos bij de uitvoering van het Bosplan en aanpassingen voor parkeren. Het bosplan wordt gedekt uit middelen uit het actieplan Samen sterker uit de crisis en parkeren uit het stedelijk mobiliteitsfonds. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 0,8 miljoen voor het dagelijks onderhoud en beheer van openbaar groen door onder andere minder inhuur als gevolg van Corona en langere wervingstrajecten voor de openstaande vacatures.
- Lagere lasten van € 0,5 miljoen voor projecten die gedekt worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds, zoals groenprojecten in de parken en de groengelden. De projecten zijn voor de voortgang afhankelijk van externe omstandigheden, zoals werkzaamheden van derden of ingediende subsidieaanvragen. De uitvoering gaat daarom soms sneller en soms minder snel dan begroot. De begroting is hierop aangepast. De niet bestede middelen worden doorgeschoven naar 2022.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen voor de uitvoering van Groen in de Buurt De uitvoering van de groenprojecten is met name vertraagd door de coronabeperkingen.
- Lagere lasten van € 0,4 miljoen voor Voedselstrategie. Deze budgetten zijn begroot op basis van Samen Sterker uit de crisis. Het restant van dit budget wordt doorgeschoven naar volgend jaar. Bij de aanpak Voedselstrategie - gericht op samenwerking met initiatieven in de stad met bewoners, ondernemers en kennisinstellingen - zijn door beperkende maatregelen in het coronajaar 2021 projecten niet gestart of in pauzestand gezet.
- Lagere lasten van € 0,3 miljoen voor beheer van recreatieve voorzieningen zoals de parkbaden. Door corona is hier minder gebruik van gemaakt en zijn ze minder lang open geweest.
- Hogere lasten van € 1,3 miljoen voor groot onderhoud in de parken en de bestrijding van boomziekten als gevolg van hogere uitvoeringskosten voor Museumplein en de Iepziekte. Deze lasten worden gedekt uit de reserve Achterstallig Onderhoud Openbare ruimte en Groen en de reserve Stadsbehoud.
- Hogere lasten van € 0,8 miljoen bij de beheerkosten voor het Amsterdamse bos voor werkzaamheden voor de verbreding van de A9 en de renovatie van bruggen. Deze lasten zijn gedekt door een externe bijdrage voor de A9 en vanuit de reserve Achterstallig Onderhoud Openbare ruimte en Groen.
- Hogere lasten van € 0,3 miljoen voor de bestrijding van de Japanse Duizendknoop. Een deel van de werkzaamheden is eerder uitgevoerd dan gepland. De lasten voor deze werkzaamheden worden gedekt uit de reserve Achterstallig Onderhoud Openbare ruimte en Groen.
- Overige afwijkingen van € 0,7 miljoen hogere lasten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,2	1,1	2,4	1,4	-1,0
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	5,0	5,2	0,2
Mutatie reserves	**1,2**	**1,1**	**-2,6**	**-3,9**	**-1,3**

Onttrekkingen reserves

- De onttrekking aan de reserve Kwaliteitsimpuls groen is € 0,7 miljoen lager dan begroot. Dit komt door vertraging - onder ander a.g.v. complexe projecten, lange inspraak trajecten, uitgebreide aanbesteding, corona bij de uitvoering van de herstructurering van parken.
- De onttrekking aan de reserve Herplantfonds is € 0,3 miljoen lager dan begroot.

Toevoegingen reserves

- De toevoeging aan de reserve Herplantfonds is € 0,2 miljoen hoger dan begroot. In die gevallen waarbij niet voldaan kan worden aan de herplantplicht uit de Bomenverordening moet de monetaire boomwaarde gestort worden in het Herplantfonds. Met deze middelen worden projecten ondersteund waarbij extra bomen (geen herplant zijnde) worden geplant waarmee wordt voldaan aan de herplantplicht uit de Bomenverordening.

Subsidies van betekenis

(bedragen x € miljoen)

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.Artis	4,0	4,0
2.Groen in Amsterdam		1,3
3. Stadslandbouw en voedselinitiatieven		0,7

1. Subsidie voor de instandhouding en exploitatie van de 27 ARTIS gebouwen.
2. Subsidie Groen in Amsterdam is gericht op 3 thema's: groene daken en gevels, aanplant van nieuwe bomen (geen herplant zijnde) en beheer en onderhoud van monumentale bomen bij particulieren.
3. Subsidie voor het stimuleren van initiatieven voor stadslandbouw en voedselinitiatieven in de stad.

Risico's en maatregelen

Er zijn geen risico's benoemd in dit programmaonderdeel.

Beleidskaders

Groen

- Structuurvisie Amsterdam 2040, toetsingskader voor de ruimtelijke plannen en de investeringsagenda's. Ook het beeld hoe we de fysieke ruimte kunnen invullen. De Hoofdgroenstructuur en de Ecologische Visie zijn hiervan uitwerkingen.
- Visie Openbare Ruimte 2025, uitwerking van de Structuurvisie voor de verblijfsfunctie van de openbare ruimte. Zo kunnen we zorgen voor ontwikkeling, inrichting, beheer en daarmee op het gebruik van de openbare ruimte voor de hele stad.
- 'Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld' (Puccinimethode) (2018) met de principes voor een goede fysieke inrichting van de openbare ruimte. We werken in heel Amsterdam volgens deze standaard voor een functionele, duurzame, toegankelijke en mooie openbare ruimte. Het Handboek Groen (2020) als onderdeel, bevat de uitgangspunten voor goed, gezond en duurzaam groen, inclusief de Hoofdbomenstructuur.
- Groenvisie (2020) bevat principes voor de ontwikkeling van nieuw groen, (mede)beheer en herinrichting van bestaande openbare ruimte. De groenvisie reikt van biodiversiteit tot klimaatadaptatie, inclusiviteit en gezondheid.
- Het Strategisch Huisvestingsplan Bovenwijks Groen (2020) bevat de koers, ambities en investeringsopgave voor de komende 5 jaar voor bovenwijks groen.
- Bosplan Amsterdamse Bos 2020-2030 richt zich op bescherming van de natuur, bereikbaarheid voor fiets en openbaar vervoer, natuureducatie en sport.
- Stedelijk Programma Voedselstrategie levert een bijdrage aan de verandering van het voedselsysteem.
- In 1 Amsterdam Heel en Schoon (juni 2017) staat beschreven hoe we ervoor zorgen dat Amsterdam heel en schoon blijft.

Dierenwelzijn

- Agenda Dieren 2015-2018, het gemeentelijk beleidskader waarin uitvoering wordt gegeven aan de (wettelijke) taken en de regisserende rol van ons rond de zorg en bescherming van dieren. De agenda bevat de acties en maatregelen op het gebied van dierenwelzijn die we in Amsterdam opstarten.
- De acties rond dierenwelzijn uit het coalitieakkoord 2018-2022 'Een nieuwe lente, een nieuw geluid' (pagina 42), staan toegelicht in de raadsinformatiebrief 'Dierenwelzijn in de periode 2019-2022 d.d. 10 december 2018'.

Programma 12 | Portefeuillehouder: wethouders Groot Wassink & Meliani

3.12 Moderne open overheid

Samenvatting 3.12.1 Digitale Stad, interactie en informatie

- Met de oprichting van de Cyberbank is een duurzaam vervolg georganiseerd op de actie Iedereen Verbonden. De Cyberbank is een soort voedselbank voor laptops en digitale ondersteuning. Met een grootschalige campagne zijn Amsterdammers en Amsterdamse organisaties opgeroepen om hun 'oude' laptop te doneren.

- De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is gewijzigd opdat er in de hele gemeente een meldplicht is voor sensoren geschikt voor het inwinnen van data in de openbare ruimte. Daarmee zijn alle partijen die met een professioneel doel data in de openbare ruimte inwinnen door middel van vaste of mobiele sensoren verplicht om melding te maken van die sensoren. Daarbij moeten ze aangeven welke data daarmee ingewonnen wordt. Deze gegevens worden geregistreerd en openbaar gemaakt in het sensorenregister van de gemeente Amsterdam.

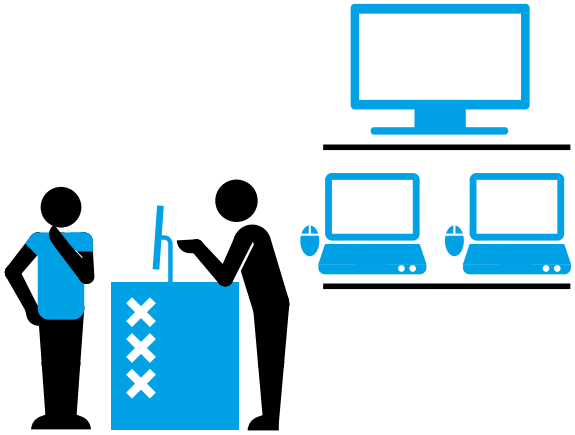

Samenvatting 3.12.2 Democratisering

- De integrale regeling maatschappelijk initiatief is bedoeld om meer ruimte te bieden aan initiatieven met meerdere doelstellingen, op verschillende thema's. Initiatieven die meerdere vliegen in één klap slaan. Zoals bijvoorbeeld goed voor het milieu én banen scheppend. 2021 is het eerste jaar waarin de integrale regeling maatschappelijk initiatief van start ging met in totaal 160 aanvragen, waarvan 44 zijn gehonoreerd door de extern benoemde commissie integraal maatschappelijk initiatief.

- Het beleidskader buurtrechten is vastgesteld. Buurtrechten zijn bedoeld om voor initiatiefnemers in onze buurten andere manieren van samenwerken te stimuleren dan we gewend zijn. Het gaat hierbij om veelal grootschalige projecten, die meerdere doelen dienen en een tijdspad van jaren hebben. Er zijn drie soorten buurtrechten: Uitdaagrecht (right to challenge), Biedingsrecht op maatschappelijk vastgoed of openbare grond (right to bid) en Buurtplanrecht (right to plan).
- In het beleidskader participatie zijn de uitgangspunten en richtlijnen voor de Amsterdamse participatie vastgelegd. We zorgen dat de manier waarop wij als gemeente participatie organiseren eenduidig, transparant en voorspelbaar is. Zo is het voor Amsterdammers duidelijker waar ze aan toe zijn; en zo voorkomen we willekeur.

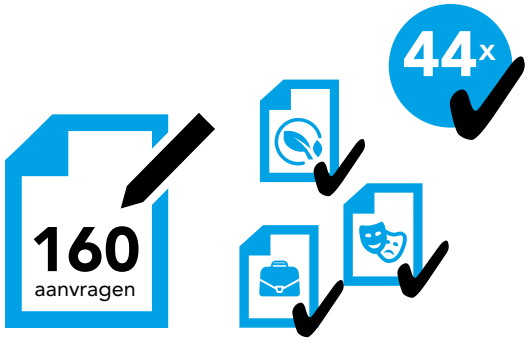

Programma 12 | Portefeuillehouder: wethouders Groot Wassink & Meliani

3.12 Moderne open overheid

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	38,6	42,6	40,5	43,4	2,9
Lasten	97,8	118,2	117,5	116,0	-1,5
Totaal Programma 12 Moderne open overheid	**-59,3**	**-75,6**	**-77,0**	**-72,6**	**4,4**

Het programmaonderdeel 12 Moderne overheid heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 4,4 miljoen. Dit komt vooral door hogere baten van € 2,9 miljoen en lagere lasten van € 1,5 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 43,4 miljoen zijn € 2,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit digitaliseringsprojecten in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en andere overheidsorganisaties (€ 1,9 miljoen).
- Hogere opbrengsten vergunningen dan begroot door een sterke toename in het aantal verstrekte vergunningen (€ 1,8 miljoen).
- Lagere legesopbrengsten burgerzaken doordat de aantallen huwelijken, rijbewijzen en verklaringen lager zijn door corona maatregelen. Dit nadeel werd deels opgevangen door hogere aantallen bij de reisdocumenten en naturalisaties (€ 0,6 miljoen).
- Overige lage baten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen per saldo kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 116,0 miljoen zijn € 1,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten, omdat de regelingen Maatschappelijk initiatief en uitvoering van de motie Buurtmedia pas in de loop van 2021 gereed waren. De incidentele middelen uit Samen Sterker uit de Crisis worden overgeheveld naar 2022 (€ 2,5 miljoen).
- Hogere lasten voor de vernieuwing van de digitale infrastructuur van het stadsarchief. Hier staat een onttrekking voor hetzelfde bedrag tegenover op programma A vanuit de bij de Voorjaarsnota 2021 ingestelde bestemmingsreserve XAAS (Anything as a service) (€ 1,6 miljoen).
- Lagere lasten omdat de inzet van personeel betaald is uit andere begrotingsprogramma's (€ 1,0 miljoen).
- Hogere lasten door onder andere de uitvoering van de digitaliseringsprojecten in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en andere overheden (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten doordat een aantal maatregelen van programma digitale stad doorschuiven naar 2022. De resterende incidentele coalitiemiddelen voor digitale stad worden overgeheveld naar 2022 (€ 0,3 miljoen)

In de programmaonderdelen volgt een verdere toelichting van de afwijkingen op de baten en de lasten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	61,8	69,2	69,8	78,2	8,4

3.12.1 Digitale stad, interactie en informatie

De tijd dat gebruik van digitale technologie nieuw was ligt achter ons; het is volledig verweven met ons leven. De gemeente heeft een rol om de digitale rechten van haar inwoners te beschermen en ervoor zorgen dat technologie ingezet wordt in dienst van de stad en haar bewoners.

Belangrijke ontwikkelingen

Coronapandemie

Door onder meer corona is de digitale tweedeling in de maatschappij verder gegroeid. Digitale ongelijkheid hangt nauw samen met ongelijkheid in het dagelijks leven. We hebben ons ingezet om de digitale rechten en vaardigheden van (kwetsbare) Amsterdammers verder te waarborgen en te ontwikkelen om deze tweedeling te verkleinen.

De coronapandemie heeft ook effect gehad op de gemeentelijke dienstverlening. Burgers konden niet zomaar binnenlopen bij het Stadsloket of de Stadsbank van Lening, maar konden op afspraak terecht of bij de geboden onlinemogelijkheden. Daarnaast was de drukte afhankelijk van de coronamaatregelen. Zo ontstond er een grote piek in de vraag naar paspoorten en ID-bewijzen toen reizen weer mogelijk werd. Ook zagen we een onverwachte grote piek in het aantal studenteninschrijvingen en immigratie aanvragen in de zomer. Deze pieken hebben veel gevraagd van de medewerkers en hebben helaas tot wachttijden voor burgers geleid.

Toenemende digitalisering

De urgentie en het belang van digitalisering voor de economie en onze samenleving wordt steeds groter. Ook dit jaar hebben we dit weer gezien. Technologie is verweven met ons leven en ook verweven met de gemeente en haar beleid, uitvoering en dienstverlening. Digitalisering leidt tot meer gemak, bereik van informatie en meer mogelijkheden tot contact, zowel voor burgers en gemeente. Ook dit jaar hebben we die voordelen weer gezien dat dienstverlening door kon gaan, ondanks de coronapandemie.
Digitalisering zorgt er ook voor dat onze privacy, vrijheid van meningsuiting en democratie onder druk staan. Deze rechten wil de gemeente Amsterdam, zo goed als we kunnen, beschermen. Het wordt steeds belangrijker om vraagstukken over privacy, datadelen en ethisch handelen te bespreken.
We hebben in 2021 onverminderd ingezet om digitale rechten te beschermen.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 12.1.1

Vormgeven van de digitale stad samen met Amsterdammers, het bedrijfsleven, kennisinstellingen, culturele sector, bezoekers en andere steden in de wereld. De interactie van de gemeente met de Amsterdammers is toegankelijk, begrijpelijk en inclusief.

Indicatoren doel		Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Waardering inwoners algehele gemeentelijke dienstverlening (tweejaarlijkse meting)	7,1 (2019)	geen meting	6,9	n.t.b.
2	Waardering ondernemers algehele gemeentelijke dienstverlening (tweejaarlijkse meting)	6,4 (2017)	geen meting	6,4	n.t.b.

12.1.1.1

De score op de indicator 12.1.1.1 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

12.1.1.2

De score op de indicator 12.1.1.2 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

Activiteit 12.1.1.1

Digitaal samen leven en doen. Samen met de stad werken we aan vernieuwende, digitale oplossingen voor zelfredzaamheid en een prettige leefbare samenleving.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal initiatieven en/of interventies die bijdragen aan een digitale inclusieve samenleving	22 (2019)	20	10	10

Vanuit de Agenda Digitale Stad hebben we gewerkt aan het Digitaal samen leven en doen, onder andere doordat we in 2021 onderzoek gedaan hebben naar ongelijkheid in digitale vaardigheden in de stad. In 2021 zijn 10 initiatieven in de stad ondersteund waaronder TechConnect, SAMA, de Cyberbank, collegereeks Digitale Daadkracht.

Digitale ongelijkheid hangt nauw samen met ongelijkheid in het offline leven. Kennis, informatie en educatie moet voor iedereen (digitaal) toegankelijk zijn. Hiertoe zijn diverse initiatieven ondersteund waaronder de Cyberbank. Met de oprichting van de Cyberbank is een duurzaam vervolg georganiseerd op de actie Iedereen Verbonden. De Cyberbank is een soort voedselbank voor laptops en digitale ondersteuning. Met een grootschalige campagne zijn Amsterdammers en Amsterdamse organisaties opgeroepen om hun 'oude' laptop te doneren. Samenwerken met partners zoals de Openbare Bibliotheek Amsterdam in de stad is essentieel en is in 2021 verder uitgebreid. Rond de hulp bij de Coronacheckapp en het verdelen van laptops die de gemeente aan minima versterkt bijvoorbeeld.

Activiteit 12.1.1.2

Veilig en autonoom. We zetten in om antwoord te geven op de vraag 'wat voor digitale stad willen we zijn' met daarin thema's als digitale rechten, digitale identiteit, datazeggenschap. Daarbij zorgen we voor veilige digitale omgevingen.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal toegangspunten tot veilige omgeving voor gratis wifi (publicroam)	50 (2019)	60	65	86

Publicroam heeft eind 2021 86 toegangspunten gerealiseerd in Amsterdam. Samen met Publicroam wordt gewerkt aan een strategie om culturele instellingen en ondernemers aan te laten sluiten. Dit wordt in 2022 opgeleverd.

Een aantal belangrijke onderwerpen is de afgelopen periode onder de aandacht gebracht, waaronder privacy, hoe houden wij grip op technologie in de stad, maar ook de ongelijkheid in de stad die digitalisering met zich mee brengt. De Datastrategie heeft richting bepaald hoe wij als gemeente Amsterdam, met bedrijven en kennisinstellingen afwegingen maken over het gebruik van data over Amsterdammers en de stad. In de Datastrategie staan 18 acties die de gemeente onderneemt om Amsterdammers meer zeggenschap over eigen data te geven en data over de stad voor iedereen beschikbaar te stellen. Hiertoe zijn de eerste instrumenten ontwikkeld, zoals bijvoorbeeld de meldplicht voor sensoren in de openbare ruimte en het algoritmeregister.
Zowel internationaal met steden, als met Amsterdamse kennisinstellingen, is inmiddels een stevig netwerk opgebouwd om de vraagstukken rondom digitalisering te onderzoeken en gezamenlijk acties te ondernemen, en daarmee de kansen van digitalisering op een verantwoorde manier te benutten. De onderzoeksprogramma's van het Civic AI lab en het Responsible IT lectoraat zijn opgestart en uitgevoerd.

Met de Coalitie van Steden voor Digitale Rechten is een duurzaam internationaal bestuurlijk netwerk opgericht. Digitale rechten worden door de Coalitie geagendeerd bij beleidsmakers van de rijksoverheid en de Europese Unie. De eerste internationale bestuurlijke bijeenkomst over digitale rechten heeft plaatsgevonden op 14 en 15 oktober 2021. Hierin is de politieke boodschap op het gebied van digitale rechten onderling aangescherpt en versterkt en is er teruggekeken op samenwerking van de afgelopen drie jaar. Er zijn vijf actiepunten opgesteld als leidraad de samenwerking voor 2022. De afspraak is dat ieder jaar een andere stad de zogenoemde Mayors Meeting Digital Rights organiseert, om de samenwerking te blijven bekrachtigen de komende jaren.

Activiteit 12.1.1.3

Toegankelijke en begrijpelijke overheid. We zetten in op de online dienstverlening en inclusiviteit om de Amsterdammer makkelijker zijn weg te laten vinden.

	Indicatoren activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	De waardering van de Amsterdammers voor de website stijgt	6,8 (2018)	7,1	7,4	7,1
2	De website Amsterdam.nl voldoet aan WCAG 2.0, jaarlijkse toets door een onafhankelijke partij	Voldoet aan WCAG 2.0 (2019)	Voldoet aan WCAG 2.0	Voldoet aan WCAG 2.1	Voldoet niet aan WCAG 2.1

12.1.1.3.1

De waardering over het gehele jaar is gemiddeld 7,1 en varieert per maand tussen 6,9 in de slechtste maand en 7,3 in de beste maand. De directies Dienstverlening en Communicatie starten een project om de content op de website te verbeteren.

De tevredenheid van Amsterdammers over onze online dienstverlening meten we door middel van een pop-up op onze website bij een aselecte steekproef. Het gaat om ruim 1000 ingevulde vragenlijsten per maand, ca. 1-2% van de uitgestuurde verzoeken.

Er zijn in 2021 weer meer diensten toegevoegd aan Mijn Amsterdam – het persoonlijke digitale portaal voor alle Amsterdammers.

12.1.1.3.2

WCAG staat voor Web Content Accessibility Guidelines. De WCAG zijn richtlijnen om een tekst toegankelijk te maken, zodat teksten ook voor mensen met een beperking of die gebruik maken van hulptechnologieën te lezen zijn.

De website amsterdam.nl wordt extern getoetst op WCAG-richtlijnen. De afgelopen jaren is de website getoetst aan WCAG-norm 2.0 en voldeed de website hieraan. In 2021 is een aangescherpte versie van de norm, WCAG 2.1, van kracht geworden. Uit de test is gebleken dat de site op dit moment niet voldoet aan de norm WCAG 2.1. Dit wordt veroorzaakt door de nieuwe eisen die in de WCAG-norm 2.1 zijn opgenomen. De belangrijkste nieuwe onderdelen zijn dat alle PDF-bijlagen op een website aan bepaalde eisen moeten voldoen en dat er voor alle video's op de website ondertiteling beschikbaar moet zijn. Een gemeentebrede werkgroep is ingesteld om hier de benodigde acties in uit te voeren. Het zal nog tot minimaal eind 2022 duren voordat de gemeente wel voldoet. Het blijft aandacht vergen.

Activiteit 12.1.1.4

We bieden toegankelijke en digitale dienstverlening 24/7 voor iedereen. Daarnaast ook de traditionele kanalen, zoals loket, telefonisch en schriftelijk.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Het cijfer dat de Amsterdammer geeft voor het contact met de gemeente via al onze kanalen	7 tot 8 (2017)	7,1 tot 9,4	7 tot 8	7 tot 8

De meting bij de Stadsloketten is nog wel een pilot. De uitkomsten voor de afzonderlijke kanalen is: Website (7,1), WhatsApp (7,8), Balie (8,4) en CCA (8,0).

Meer mensen maken gebruik van de online dienstverlening. De digitalisering van de dienstverlening is ook verder gegaan, waardoor er meer dienstverlening 24/7 beschikbaar is.

- Zo is de proef met online geboorteaangifte uitgebreid.
- Worden eenvoudige verhuizingen geautomatiseerd afgehandeld.
- De ingebruikname van het nieuwe burgerzakensysteem iBurgerzaken is goed verlopen en biedt voor de toekomst nog meer mogelijkheden om verder te digitaliseren.

Hoewel fysiek contact op de Stadsloketten vanwege corona niet altijd mogelijk was, bleef er altijd hulp beschikbaar voor Amsterdammers die geen toegang hebben tot digitale middelen, bijvoorbeeld telefonisch via het CCA of op het Stadsloket. Mede dankzij deze ontwikkelingen hebben we in 2021 persoonlijke, eenvoudige en toegankelijke dienstverlening kunnen bieden.

Activiteit 12.1.1.5

We belenen bij de Stadsbank van Lening op een zorgvuldige manier aangeboden onderpanden, met als oogmerk om bij te dragen aan de financiële zelfredzaamheid van de klant.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	De tevredenheid van de gebruiker over de dienstverlening van de Stadsbank van Lening	8,2	n.v.t.	8,0	8,7

Door de coronamaatregelen waren klanten erg ongerust, onder andere over of ze op tijd hun rente konden betalen of panden konden lossen. De Stadsbank van Lening heeft veel aandacht besteed aan het klantcontact en de communicatie over de genomen maatregelen naar aanleiding van de coronapandemie. Wellicht dat dit ook het hogere klanttevredenheidscijfer bepaald.

Doel 12.1.2

De gemeente beheert betrouwbare en kwalitatief goede informatie voor burgers en bedrijven op een toekomstbestendige manier en stelt deze veilig beschikbaar voor Amsterdammers.

	Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Amsterdammer waardeert de wijze waarop Amsterdam met data en informatievoorziening van de gemeente omgaat positief (nulmeting vindt in 2019 plaats door het aan de Amsterdammer te vragen	48% (2019)	geen meting	50%	n.t.b

De score op doel 12.1.2 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

Activiteit 12.1.2.1

We stellen onze informatie over de stad als 'open data' veilig en toegankelijke beschikbaar voor Amsterdammers en andere geïnteresseerden binnen de kaders van de wet (WOB/WOO) en zorgen dat informatie waar mogelijk wordt hergebruikt.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Percentage jaarlijkse groei van het aantal informatieraadplegingen uit DataPunt	3.735.248 unieke pagina's	30%	30%	30%

data.amsterdam.nl blijft goed bezocht. Naast de groei van de informatieraadplegingen zagen we ook de groei in activiteiten op de site. In 2021 steeg het aantal zoekopdracht met 26% en het aantal downloads met 29%.

Activiteit 12.1.2.2

We beheren en verbeteren de kwaliteit van de landelijke basis en Amsterdamse kernadministraties.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Resultaat kwaliteitsaudits (ENSIA en zelfevaluatie) op de basisregistratie Personen (BRP) stijgt	96% (2019)	96,2%	97,5%	98%

In 2021 zijn verbeteracties doorgevoerd waardoor het percentage opnieuw is gestegen.

Activiteit 12.1.2.3

We verwerven, beheren en ontsluiten ons stadsarchief op een manier die past bij deze tijd.

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal unieke bezoekers archief. amsterdam en amsterdam.nl\stadsarchief	700.000 (2021)	978.543	700.000	707.309

In 2020 heeft het Stadsarchief een nieuwe online raadpleegomgeving gerealiseerd. Daarom is in de voorjaarsnota 2021 een nieuwe indicator opgenomen voor deze activiteit in de doelenboom. Omdat in 2021 voor het eerst met deze indicator is gewerkt, is dit de eerste meting van deze indicator. De waarde 700.000 is opgenomen als streefwaarde.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	38,6	42,6	40,5	43,3	2,8
Lasten	91,3	106,4	106,0	106,9	1,0
Saldo	**-52,7**	**-63,8**	**-65,5**	**-63,6**	**1,8**

Het programmaonderdeel Digitale Stad, Interactie en Informatie heeft tegenover de begroting van € 65,5 miljoen een positief resultaat van € 1,8 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 2,8 miljoen en hogere lasten van € 1,0 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 43,3 miljoen zijn € 2,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten uit digitaliseringsprojecten in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en andere overheidsorganisaties (€ 1,9 miljoen).
- Hogere baten van € 1,2 miljoen door:
  - Hogere legesopbrengsten door een sterke toename van het aantal verstrekte vergunningen (€ 1,8 miljoen).
  - Lagere legesopbrengsten burgerzaken doordat de aantallen huwelijken, rijbewijzen en verklaringen lager zijn door coronamaatregelen. Dit nadeel werd deels opgevangen door hogere aantallen bij de reisdocumenten en naturalisaties (€ 0,6 miljoen).
- Lagere baten door minder opgelegde bestuurlijke boetes en nietig verklaarde en oninbare boetes uit voorgaande jaren (€ 0,4 miljoen).
- Lagere baten uit activiteiten bij de Stadsbank van Lening door de coronapandemie. Klanten blijven langer weg dan verwacht en lossen hun panden meer af. Dit betekent minder ontvangen beleenvergoeding en minder sieraden om te verkopen (€ 0,3 miljoen).
- Overige hogere baten lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen per saldo kleiner zijn dan € 0,4 miljoen.

Lasten

De totale lasten van € 106,9 miljoen zijn € 1,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten voor de vernieuwing van de digitale infrastructuur van het Stadsarchief. Hier staat een onttrekking voor hetzelfde bedrag tegenover op programma A vanuit de bij de Voorjaarsnota 2021 ingestelde bestemmingsreserve XAAS (Anything as a service) (€ 1,6 miljoen).
- Hogere lasten door onder andere de uitvoering van de digitaliseringsprojecten in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en andere overheden (€ 0,7 miljoen).
- Lagere lasten omdat de inzet van personeel betaald is uit andere begrotingsprogramma's (€ 1,0 miljoen).
- Lagere lasten doordat een aantal maatregelen van Agenda Digitale Stad doorschuiven naar 2022. De resterende incidentele coalitiemiddelen voor Agenda Digitale Stad worden overgeheveld naar 2022(€ 0,4 miljoen).

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

In dit programmaonderdeel zijn geen subsidies van betekenis.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door de snelle technologische ontwikkelingen en de toename van het verzamelen van data, bestaat de kans dat sommige partijen steeds meer geld verdienen en macht krijgen over anderen, waardoor nieuwe ethische vraagstukken kunnen ontstaan.	Als gemeente houden we de ontwikkelingen nauw in de gaten en we hebben actief contact met aantal partijen. We doen onderzoek naar de vraagstukken die ontstaan. We hebben met anderen digitale rechten en spelregels vastgesteld. Daarnaast hebben we een strategische verkenning gedaan van de platformeconomie. Deze werken we uit in handelingsperspectieven.
2. Doordat we informatie zoveel mogelijk willen delen, bestaat de kans dat we niet zorgvuldig genoeg met gemeentelijke informatie omgaan, waardoor datalekken kunnen ontstaan.	We verstevigen de toezichthoudende rol van Basisinformatie in samenspraak met de Chief Information Officer. We versterken de inzet op gegevensbescherming en informatiebeveiliging, onder andere in de transitie van het i-domein.
3. Door onvoldoende inzicht in klantbewegingen en kanaalvoorkeuren bestaat de kans dat we niet de beste verhouding/resultaat bereiken in dienstverlening aan de Amsterdammer, waardoor prestaties (bijvoorbeeld wachttijden) achterblijven en we extra kosten maken.	We hanteren een integraal sturingsmodel voor alle kanalen gericht op de voorkeuren van de gebruiker en de hieraan verbonden efficiency en uitvoeringskosten.

Beleidskaders

- De Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG, 25 mei 2018). Dit is het Europees kader voor de omgang met persoonsgegevens. Het Stedelijk kader verwerken persoonsgegevens (2018) geeft aan hoe de gemeente Amsterdam omgaat met persoonsgegevens in overeenstemming met deze AVG.
- Het Stedelijk kader informatiebeveiliging gemeente Amsterdam (2020) bepaalt de strategische uitgangspunten en randvoorwaarden die de organisatie hanteert voor informatiebeveiliging.
- Collegebesluit over de Eindrapportage van de bestuursopdracht i-domein (2020). Hiermee heeft het college de koers op digitalisering vastgesteld.
- Landelijk stelsel van basisregistraties. De wetten en kaders voor het vastleggen, beheren en gebruiken van gegevens zijn per afzonderlijke registratie wettelijk geregeld en de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA)-methodiek wordt gevolgd.
- De visiebrief Digitale Overheid 2017 (2013). Daarin zijn de pijlers van de digitale dienstverlening van de overheid aan bedrijven en burgers beschreven.
- De Wet Hergebruik Overheidsinformatie (2015). Volgens deze wet moeten openbare overheidsgegevens en -informatie zo gemakkelijk mogelijk beschikbaar zijn voor burgers en bedrijven, tenzij er een uitzonderingssituatie geldt.
- I-visie (Informatievisie) 2018. De I-visie beschrijft hoe de gemeente Amsterdam omgaat met informatievoorziening, innovatie en datagebruik.
- Agenda Digitale Stad (2019). De agenda van de Digitale Stad omvat de ambities van de gemeente Amsterdam voor de komende vier jaar en biedt een kader voor de nog op te leveren bestuurlijke kaders zoals Datastrategie. De ambities uit de Agenda Digitale Stad worden uitgevoerd in samenwerking met Amsterdammers, partners en andere steden.
- De Kieswet (1989) en het Kiesbesluit (1989) regelen de organisatie van verkiezingen. Binnen de gemeente worden de kaders vastgesteld in de Verordening op het lokaal bestuur in Amsterdam (2018), de Verordening op het burgerinitiatief, het volksinitiatief, het referendum (2016) en het verkiezingsreglement voor de verkiezingen voor de stadsdeelcommissies in Amsterdam (2018).
- Wet openbaarheid van bestuur (1991). Deze wet regelt het openbaar maken van informatie door de gemeente, zowel op initiatief van de gemeente zelf als op verzoek van een burger.
- In het Burgerlijk Wetboek (Boek 7, titel 2D) staan de regels voor de pandbelening.
- In het Burgerlijk Wetboek (Boek 5) staan de regels voor de taakuitvoering 'zorgplicht onbeheerde zaken'. Het gaat over de registratie en het beheer van verloren en gevonden voorwerpen.
- Archiefwet (1995), de Archiefverordening (2008) en het Besluit Informatiebeheer (2010) schrijven voor dat we procesgebonden informatie (archiefstukken) in goede, geordende en toegankelijke staat bewaren.

- De Wet Digitale Overheid (WDO) heeft als doel het regelen van het veilig en betrouwbaar kunnen inloggen voor Nederlandse burgers en bedrijven bij de (semi-)overheid met veilig en elektronische identificatiemiddelen (eID) Hiermee implementeert Nederland de EU richtlijn over toegankelijkheid van overheidswebsites en apps. De wet zal vanaf eind 2020 gefaseerd in werking treden.
- VN verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (2016). Geratificeerd door Nederland:14 juli 2016. Doel: gelijkwaardige participatie van mensen met een beperking in de maatschappij. Uitgangspunt is dat het beleid inclusief wordt vormgegeven en er geen apart beleid wordt gemaakt voor mensen met een beperking.
- Tijdelijk besluit digitale toegankelijkheid overheid (2018). Sinds 1 juli 2018 is digitale toegankelijkheid een wettelijke verplichting voor de Nederlandse overheid. Websites en apps moeten voldoen aan de eisen van de WCAG 2.1 (Web Content Accesibility Guidelines).
- Europese verordening Single Digital Gateway (2018). Deze verordening verplicht de Nederlandse overheid om te voorzien in toegankelijke informatie (vóór 2023) en procedures (vóór 2024) voor alle Europeanen, met betrekking tot een aantal producten en diensten zoals verhuizen, aangifte geboorte, vestigen van een bedrijf, de aanvraag van vergunningen en subsidies.

3.12.2 Democratisering

Het programma Democratisering heeft in 2021 de laatste beleidskaders opgeleverd waardoor Amsterdammers meer zeggenschap en eigenaarschap krijgen over de ontwikkelingen in hun leefomgeving – nu en in de toekomst. Deze beleidskaders geeft de Amsterdammers de positie mee te praten, mee te maken en doen en mee te beslissen.

Belangrijke ontwikkelingen

Coronapandemie

Door minimale mogelijkheden voor samenkomsten in verband met de coronamaatregelen, stonden ook dit jaar de participatie en buurtactiviteiten in het algemeen onder druk. De co-creatieplekken bleven veelal gesloten en de procesgang van de buurtbudgetten in de stadsdelen heeft veelal online plaatsgevonden. Vanuit Fearless cities werd online de internationale digitale conferentie Cities for Change georganiseerd.

Implementatie programma

In 2019 heeft de gemeenteraad de beleidsbrief met algemene stemmen aangenomen. Aangekondigd werd dat 2019, 2020 en 2021 in het teken van experimenteren en leren stonden zodat beleidskaders opgesteld konden worden. We onderscheiden drie typen van participatie waar we kaders voor hebben opgesteld en/of kunnen investeren in nieuwe samenwerkingsrelaties, vakmanschap en expertise:

1. Burgerparticipatie: de gemeente wil iets in een buurt en vraagt reactie, verrijking van het plan, het beleid of het project. Er is in 2021 een beleidskader participatie met bewoners en stakeholders ontwikkeld en door de gemeenteraad vastgesteld. Implementatie van dit kader is voorbereid en in volle gang.
2. Overheidsparticipatie: bewoners, ondernemers willen iets van de gemeente; hoe kan de gemeente besluiten om wel of niet mee te werken. Het kader buurtrechten is samen met partners ontwikkeld en in de gemeenteraad vastgesteld. We leren als organisatie de structuren toe te passen om eerder en sneller te beslissen of en zo ja, hoe de gemeente mee kan en wil werken.
3. Netwerkparticipatie: Er is veel energie en zin om in buurten (en soms ook op grotere schaal) initiatief te nemen en eigenaarschap op te eisen. Daar willen we als gemeente meer mee doen. Bijvoorbeeld door te komen tot een gezamenlijke agenda, prioritering en uitvoering komen. Vanuit democratisering is in 2021 actief meegewerkt aan het verbeteren van gebiedsgericht werken en het opzetten en uitwerken van het nieuwe bestuurlijke stelsel. Een proeftuin voor buurtplatformrecht is in 2021 ontwikkeld en start in 2022. Dit vormt de basis voor verdere versterking van netwerkparticipatie.
4. In 2021 konden opnieuw in alle stadsdelen bewoners weer plannen voor hun woon- en leefomgeving indienen. Dit in het kader van het verder implementeren van de buurtbudgetten. Door de aanhoudende coronapandemie bleef het fysiek elkaar ontmoeten bij de buurtbudget processen helaas wel onder druk staan. Het kader voor buurtbudgetten is, na evaluatie van de praktijk, vastgesteld en het college heeft ook een besluit genomen over vergoedingen voor actieve bijdragen van bewoners op verzoek van de gemeente. Ook de besluitvorming voor een nieuwe referendumverordening is in 2021 afgerond. De (uit externe leden bestaande) commissie integrale regeling maatschappelijk initiatief ging dit jaar van start en legde de basis voor de uitvoering van deze integrale subsidieregeling. Er zijn 160 aanvragen gedaan, waarvan 44 zijn gehonoreerd.

Specifieke beleidsdoelen

Doel 12.2.1

De zeggenschap, betrokkenheid en rol van Amsterdammers bij de keuzes over wat er in de stad gebeurt en de uitvoering daarvan, met aandacht voor Amsterdammers die zich minder vertegenwoordigd voelen of minder mogelijkheden hebben om te participeren.

Indicator doel	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. De waardering van deelnemers in een participatietraject	30% (2019)	geen meeting	30%	n.t.b.

De score op de indicator 12.2.1 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

Activiteit 12.2.1.1

We bieden Amsterdammers verschillende manieren (online en offline) om te participeren in besluitvorming, ondersteunen initiatieven en we sluiten aan op internationale netwerken (fearless city netwerk).

	Indicator activiteit	Peilwaarde (peiljaar)	Jaarverslag 2020	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1.	Aantal Amsterdammers dat actief betrokken wordt bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van beleid	37% (2019)	geen meting	50%	n.t.b.

De score op indicator 12.2.2 komt uit de Burgermonitor. Dit is een breed onderzoek naar diverse aspecten van het functioneren van de gemeente en wordt tweejaarlijks uitgevoerd (2019-2021-2023). In het najaar van 2022 zijn de resultaten over 2021 bekend.

Verbonden partijen

We schakelen geen verbonden partijen in voor dit programmaonderdeel.

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Lasten	6,5	11,8	11,6	9,1	-2,5
Saldo	**-6,5**	**-11,8**	**-11,6**	**-9,0**	**2,6**

Het programmaonderdeel Democratisering heeft tegenover de begroting van € 11,6 miljoen een positief resultaat van € 2,6 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 0,1 miljoen en lagere lasten van € 2,5 miljoen.

Baten

De meevaller op de baten lichten we niet toe, omdat deze kleiner is dan € 0,2 miljoen.

Lasten

De totale lasten dalen met € 2,6 miljoen naar € 9,0 miljoen.
Dit komt vooral door:

- Lagere lasten, omdat de subsidieregeling Maatschappelijk Initiatief en uitvoering van de motie Buurtmedia pas in de loop van 2021 gereed waren. De incidentele middelen uit Samen Sterker uit de Crisis worden overgeheveld naar 2022 (€ 2,5 miljoen).

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

Subsidies van betekenis

	Indicator activiteit	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1	Regeling Maatschappelijk Initiatief		0,6

Voor buurtbudgetten is in 2021 voor een bedrag van 1,1 miljoen aan subsidies verleend. In campagnes per stadsdeel werden Amsterdammers uitgenodigd om zelf plannen in te dienen en vervolgens samen met andere bewoners en ondernemers te beslissen over de verdeling van het beschikbare buurtbudget. In het kader van de Regeling Maatschappelijke Initiatieven is voor een bedrag van ruim € 0,6 miljoen aan subsidies verleend in 2021. Het doel van de

subsidieregeling is om integrale maatschappelijke initiatieven mogelijk te maken, waarbinnen activiteiten plaatsvinden die beleidsterrein overstijgend zijn. De integrale maatschappelijke initiatieven hebben door hun integrale aanpak een vernieuwende, effectievere of efficiëntere werkwijze om de beleidsdoelen van het college te realiseren en zijn beter in staat bredere doelgroepen te bereiken.

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Door cocreatieprocessen in de stad kan het dat de uitkomst strijdig met gemeentelijk beleid is. Daardoor is er onvoldoende duidelijkheid over rollen van raad, college en dagelijks bestuur van de stadsdelen.	We hebben in 2021 het beleidskader participatie en het beleidskader buurtrechten vastgesteld. Beide bieden structuren om de beslissings-bevoegdheid bij afwijkingen van beleid sneller en beter te kunnen doorlopen. De uitvoering is geborgd in de afspraken die zijn gemaakt over verandering van het bestuurlijk stelsel.
2. Doordat we de integrale opgaven en initiatieven in de buurten willen oppakken, kan het dat dit niet overeenkomst met de huidige financiering en sturingsvormen. Daardoor strandt de uitvoering.	We ontwerpen integrale en transparante sturings- en financieringsvorm. In 2021 is het nog niet gelukt om tot een nieuwe financieringsvorm te komen. Wel wordt in Zuidoost en Nieuw-West, en ook in Noord, geëxperimenteerd met nieuwe vormen. In 2022 gaan we hier mee door.
3. Het risico bestaat dat het niet lukt om voldoende deskundigheid in huis te halen, waardoor de participatietrajecten niet (juist) gerealiseerd kunnen worden.	Er is bestuurlijk en ambtelijk veel ervaring met participatie. Het vastgestelde kader helpt om die ervaring nog meer buurtgericht in te zetten. Het gaat vaak niet om meer maar net anders te participeren. We organiseren structurele trainingen voor ambtenaren op het gebied van participatie. Dat vormt ook de basis voor een nieuwe participatieverordening.

Beleidskaders

- Beleidsbrief Democratisering (2019)
- Omgevingswet (2016)
- Plan- en Besluitvormingsproces Ruimte Maatregelen (PLABERUM 2017)
- Sociaal PLABERUM
- Referendumverordening (2021)
- Regeling maatschappelijk initiatief (2021)
- Participatiebeleid (2021)
- Beleidskader buurtrechten (2021)
- Subsidiekader Buurtbudgetten (2021)

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

3.A Algemene dekkingsmiddelen

Algemene toelichting

Algemene dekkingsmiddelen is geen programma, maar een verplicht onderdeel van de begroting en het jaarverslag volgens het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV). Het BBV bevat de regelgeving voor het opstellen van de jaarlijkse begrotings- en verantwoordingsstukken. Het is dan ook geen 'programma', maar 'onderdeel' of 'paragraaf'. Daarin staan onze belangrijkste algemene inkomstenbronnen die we ook toelichten en verantwoorden.

Feitelijk gebruiken we de algemene dekkingsmiddelen als dekking voor uitgaven en doelstellingen in de programma's. Dit als daar in het programma zelf geen dekking tegenover staat. De voornaamste (algemene) inkomsten zijn:

- De uitkering uit het gemeentefonds van het Rijk.
- Inkomsten uit belastingen (bijvoorbeeld toeristenbelasting en OZB).
- Inkomsten uit dividenden van deelnemingen van de gemeente Amsterdam.

In de nieuwe begrotingsstructuur vanaf de Begroting 2019 heeft de gemeente Amsterdam alle toevoegingen en onttrekkingen aan reserves opgenomen in dit overzicht algemene dekkingsmiddelen. Het resultaat op de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves heeft een directe relatie met de hogere of lagere lasten (of baten) in de twaalf programma's. Overigens zijn de toelichtingen op de afwijkingen bij reservemutaties wel opgenomen in de toelichtingen per programmaonderdeel.

Programma A | Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

3.A Algemene dekkingsmiddelen

Financiële ontwikkelingen

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	2.768,1	2.750,8	2.952,0	3.003,4	51,5
Lasten	83,6	106,8	91,0	71,6	-19,4
Saldo van baten en lasten	**2.684,5**	**2.644,0**	**2.860,9**	**2.931,8**	**70,8**
Onttrekkingen reserves	1.284,6	1.108,2	1.262,0	1.419,1	157,0
Toevoegingen reserves	1.056,7	941,8	1.196,4	1.401,4	205,0
Saldo van onttrekkingen en toevoegingen	**227,9**	**166,4**	**65,6**	**17,7**	**-47,9**
Totaal Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**2.912,4**	**2.810,4**	**2.926,6**	**2.949,5**	**22,9**

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	33,0	30,2	31,3	32,1	0,8

Het totale positieve resultaat van het onderdeel Algemene dekkingsmiddelen tegenover de laatst vastgestelde begroting (najaarsnota) is € 22,9 miljoen. Dit komt vooral door:

- Een positief resultaat van rente en resultaat (€ 57,3 miljoen).
- Een voordeel op de ontvangen uitkering uit het gemeentefonds (€ 23,5 miljoen).
- Een voordeel op de overige eigen middelen (€ 24,2 miljoen).
- Een nadeel op de reservemutaties (€ 47,9 miljoen).
- Lagere baten door de inkomstenderving Toeristenbelasting (€ 37,6 miljoen)
- In de verschillende onderdelen gaan we hierop uitgebreid in.

3.A.1 Rente en resultaat

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Algemene toelichting

In dit onderdeel verantwoorden we de baten en lasten van de gemeentelijke financiering en van de gemeentelijke deelnemingen.

Financiering

De gemeentelijke bezittingen financieren we met reserves, voorzieningen (interne financieringsmiddelen) en met extern aangetrokken geldleningen. Binnen de gemeente gebruiken we de systematiek van totaalfinanciering. We trekken niet voor elke investering of uitgave een aparte lening aan, maar financieren het geheel van investeringen.

Onze financieringslasten bestaan voornamelijk uit de externe rentelasten over de korte en lange geldleningen: de externe schuld. We gebruiken het systeem van renteomslagstelsel om de financieringslasten en -baten door te berekenen (om te slaan) over de organisatieonderdelen. Dit bepalen we via de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar. In 2021 was de interne omslagrente 0,7%.

Onze financieringsbaten zijn rentebaten op verstrekte leningen aan derden.

Deelnemingen

Het onderdeel dividenden deelnemingen betreft de baten en lasten rond de deelnemingen (NV's of BV's) waarvan we aandeelhouder zijn. De baten bestaan uit dividendopbrengsten. Deze schatten we voor meerdere jaren in vanuit dividendafspraken met de deelnemingen (dividendbeleid). Ze hangen ook af van het resultaat en kasstroom van de deelnemingen. De lasten bestaan uit de berekende interne rente over de boekwaarde van de deelnemingen.

In de paragraaf Verbonden partijen staat een volledig overzicht van onze deelnemingen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	78,4	61,6	77,3	132,2	54,9
Lasten	38,5	28,8	28,3	25,9	-2,3
Saldo van baten en lasten	**39,8**	**32,7**	**49,0**	**106,3**	**57,3**

Het programmaonderdeel A1 Financiering en deelnemingen heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 57,3 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 54,9 miljoen en lagere lasten van € 2,3 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 132,2 miljoen zijn € 54,9 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een herwaardering van de deelneming AEB waardoor een deel van de getroffen voorziening op deze deelneming vrijvalt (€ 30,7 miljoen)
- Hogere baten door een vrijval van de getroffen voorziening op de lening aan AEB (€ 24,3 miljoen)
- Hogere baten uit dividenden (€ 5,3 miljoen) wat bestaat uit:
  - een hoger dividend van het Havenbedrijf Amsterdam als gevolg van hoger dan verwachte winsten over 2021 (€ 2,9 miljoen)
  - hogere baten door een lager corona effect op de dividenden, in de dividendbegroting is een algemene behoedzaamheidskorting opgenomen van € 38 miljoen, het negatieve effect van de coronacrisis blijkt minder groot dan verwacht (€ 1,3 miljoen)
  - een hoger dividend van het Havenbedrijf Amsterdam over 2020 dan

in de jaarrekening 2020 verwerkt kon worden, het definitieve dividendbedrag werd kort na het sluiten van de administratie bekend (€ 0,9 miljoen)
- een hoger dividend BNG als gevolg van een hoger dan verwacht resultaat (€ 0,2 miljoen)
- Lagere baten door de werkelijk ontvangen rentebaten die lager uitvallen dan begroot wat voornamelijk het resultaat is van het geen gebruik hoeven maken van de extra leningsfaciliteit door AEB. Dit resulteerde in lagere rentebaten (€ 4,1 miljoen)
- Lagere baten door een lagere opbrengst uit garantstelling (garantiepremie)) ten behoeve van de Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland doordat deze pas aan het einde van 2021 is afgesloten (€ 1,3 miljoen).

Lasten

De totale lasten van € 25,9 miljoen zijn € 2,3 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door een lagere toevoeging aan de reserve voor de rentebaten over de verstrekte lening aan AEB, wat het resultaat is van het geen gebruik hoeven maken van de extra leningsfaciliteit door AEB (€ 3,9 miljoen)
- Lagere lasten door overige financieringslasten die lager uitvallen, zoals bank- en provisiekosten (€ 0,6 miljoen)
- Lagere lasten in verband met verkoopkosten AEB (€ 0,3 miljoen)
- Hogere lasten door een herwaardering van de deelneming BV Exploitatie Maatschappij Carré (€ 1,0 miljoen)
- Hogere externe rentelasten (€ 0,8 miljoen)
- Hogere lasten door een lagere toerekening van rente aan de beleidsprogramma's. Door de gehanteerde systematiek wordt de toerekening van rente als negatieve last verantwoord. Lagere toegerekende interne rentelasten aan beleidsprogramma's leiden daarom tot hogere lasten in dit programma (€ 0,7 miljoen).

Renteresultaat

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (primair)	Begroting 2021 (NJN)	Jaarverslag 2021	Verschil
Rentelasten van externe schuld	-73,9	-72,7	-66,1	-66,9	-0,8
Rentebaten van verstrekte leningen aan derden	13,6	17,2	17,2	13,1	-4,1
Saldo door te rekenen externe rente	**-60,3**	**-55,5**	**-48,9**	**-53,8**	**-4,9**
Rente die aan grondexploitatie wordt toegerekend	-1,5	-1,6	-0,9	-0,9	0,0
Bespaarde rente, toegevoegd aan reserves en voorzieningen	-	-	-	-	-
Overige kosten	-0,1	-0,7	-0,7	-0,1	0,6
De aan taakvelden toe te rekenen rente	**-62,0**	**-57,8**	**-50,6**	**-54,8**	**-4,2**
De aan taakvelden toegerekende rente	60,3	64,2	61,4	60,7	-0,7
De aan taakvelden toe te rekenen rente	-62,0	-57,8	-50,6	-54,8	-4,2
Renteresultaat	**-1,7**	**6,4**	**10,9**	**5,9**	**-4,9**

Het renteresultaat is € 4,9 miljoen lager dan eerder begroot. Dit komt vooral doordat de rentebaten lager waren dan begroot, zoals eerder toegelicht bij de baten.

Dividend deelnemingen

In 2021 hebben we € 63,9 miljoen aan dividenden van deelnemingen ontvangen. Dit bedrag is € 5,3 miljoen hoger dan bij Najaarsnota 2021 begroot. In de Najaarsnota 2021 is geraamd met een algehele behoedzaamheidskorting van € 38,0 miljoen vanwege de onzekere gevolgen van de coronacrisis. De deelnemingen Schiphol, RAI, NV Zeedijk en Stadsgoed NV hebben als gevolg van de coronacrisis geen dividend afgedragen (- € 36,7 miljoen). Dit zorgt voor een meevaller van € 1,3 miljoen. Daarnaast keert de Bank Nederlandse Gemeenten meer dividend (€ 0,2 miljoen) uit over 2020. De dividendraming in de Najaarsnota 2021 is gebaseerd op gemiddelden uit het verleden. Het gerealiseerde dividend over 2021 is hoger uitgekomen.

Een andere meevaller betreft het hogere dividend van € 3,8 miljoen bij het Havenbedrijf. Het dividend over 2021 is € 52,9 miljoen. Het gerealiseerde bedrag is verder aangevuld met de extra meevaller over 2020 van € 0,9 miljoen waar bij het Jaarverslag 2020 niet over is verantwoord omdat de realisatie bekend werd kort na het sluiten van de administratie. Dit zorgt in totaal voor een verwachte meevaller van € 3,8 miljoen ten opzichte van de Najaarsnota 2021.

Het vastgestelde dividend van deelnemingen over het jaar 2020 wordt conform beleid verantwoord in het Jaarverslag 2021. Daar is echter een uitzondering op. Dit betreft het Havenbedrijf Amsterdam N.V. Voor deze deelneming geldt dat het dividend wordt verantwoord in de rekening van het boekjaar waarop het betrekking heeft. Het Havenbedrijf Amsterdam N.V. was oorspronkelijk een gemeentelijke dienst. Door een uitzondering te maken op het bestendig beleid, werd voorkomen dat in het jaar van de verzelfstandiging (2014) een tekort ontstond ten opzichte van het in de begroting opgenomen resultaat.

In onderstaande tabel is het dividend per deelneming gespecificeerd.

Overzicht dividend per deelneming

Bedragen x € 1 miljoen

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting
AEB Holding N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alliander N.V.	10,4	6,3	8,6	8,6	0,0
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	0,8	0,9	0,9	1,1	0,2
GVB Holding N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Havenbedrijf Amsterdam N.V.	50,0	50,0	50,0	53,8	3,8
RAI Holding B.V.	-0,8	0,6	0,6	0,0	-0,6
N.V. Luchthaven Schiphol	0,0	35,0	35,0	0,0	-35,0
N.V. Stadsherstel Amsterdam	0,0	0,4	0,4	0,4	0,0
N.V. Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Stadsgoed N.V.	0,0	0,8	0,8	0,0	-0,8
NV Zeedijk	0,0	0,3	0,3	0,0	-0,3
Stadion Amsterdam N.V.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige	0,0	-50,0	-38,0	0,0	38,0
Totaal dividenden deelnemingen	**60,4**	**44,3**	**58,6**	**63,9**	**5,3**

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3.A.2 Belastingen

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Algemene toelichting

Inwoners, ondernemers en bezoekers dragen financieel bij aan onze financiën via de lokale belastingen. Uit deze opbrengsten betalen we bijvoorbeeld (een deel van de) kosten van:

- Verkeer en vervoer
- Onderwijs
- Cultuur
- Sport
- Openbaar groen
- Openbare verlichting

De rijksoverheid bepaalt of we belasting mogen heffen. Wij bepalen zelf hoe dat gebeurt. De gemeenteraad stelt de hoogte van tarieven van gemeentelijke belastingen vast. Een deel van de belastinginkomsten heeft een directe bestemming, zoals de riool- en afvalstoffenheffing. Deze inkomsten worden in de betreffende programma's verantwoord. Verder zijn er belastingen die we gebruiken als algemene dekking voor uitgaven in de verschillende programma's. Het zijn deze belastingen die we bij Algemene dekkingsmiddelen verantwoorden.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	254,5	369,2	327,3	294,5	-32,8
Lasten	31,4	25,8	29,8	31,1	1,3
Saldo van baten en lasten	**223,2**	**343,4**	**297,6**	**263,5**	**-34,1**

Het programmaonderdeel A2 Lokale heffingen heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 34,1 miljoen. Dit komt (vooral) door lagere baten van € 32,8 miljoen en hogere lasten van € 1,3 miljoen.

Het negatieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 294,5 miljoen zijn € 32,8 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere baten door de inkomstenderving Toeristenbelasting (€ 37,6 miljoen). Met de definitieve aanslagen 2020 zijn de baten over dat jaar met nog eens € 8,7 miljoen lager vastgesteld. De onvoorziene besmettingsgolf en de maatregelen om de crisis te beteugelen hebben er verder toe geleid dat ook de voorlopige aanslagen 2021 met € 30,0 miljoen fors naar beneden zijn bijgesteld. Per saldo resteert nog een positief afwikkelverschil oude jaren van € 1,1 miljoen

- Lagere baten Vermakelijkhedenretributie (€ 1,6 miljoen)
  Analoog aan de toeristenbelasting tekent zich bij de Vermakelijkheden-retributie eenzelfde effect af: door het opnieuw stilvallen van de bezoekersstromen aan de stad zijn de baten nog lager uitgevallen dan geraamd in de Najaarsnota
- Lagere baten door afwikkeling oude jaren van de precario woonboten (€ 0,3 miljoen)
- Hogere baten door de meeropbrengsten Onroerendezaakbelastingen (€ 4,7 miljoen)
  Zoals ook vermeld in de Najaarsnota zijn een aantal variabelen die bepalend zijn voor de opbrengst, vanuit het voorzichtigheidsprincipe, te behoudend geraamd. Dit geldt met name voor de leegstand, het areaal en de waardeontwikkeling van de Onroerendezaakbelastingen niet – woningen
- Hogere baten door de meeropbrengsten van de bedrijfsvoering en externe dienstverlening (€ 1,5 miljoen)
  De hogere vervolgingsopbrengsten van € 2,0 miljoen compenseren het verlies op het opleggen van naheffingsaanslagen van € 0,5 miljoen
- Hogere baten door een specifieke uitkering aan gemeentes voor bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire (€ 0,5 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 31,1 miljoen zijn € 1,3 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten voor vennootschapsbelasting door een aanvullende voorlopige aanslag over 2019 (€ 0,8 miljoen)
  De vennootschapsbelasting wordt berekend voor die activiteiten die belastingplichtig zijn omdat dit ondernemersactiviteiten betreft.
- Hogere lasten door het effect van de CAO verhoging op de bedrijfsvoering (€ 0,4 miljoen)
- Overige afwijkingen die we verder niet toelichten, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen)

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3.A.3 Gemeentefondsuitkering

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Algemene toelichting

De omvang van de gemeentefondsuitkering bepaalt voor een belangrijk deel de omvang van de algemene dekkingsmiddelen. Het gemeentefonds is daarmee onze belangrijkste inkomstenbron. Deze uitkering ontvangen gemeenten van het Rijk als kostendekking voor de taken die ze uitvoeren. Gemeenten mogen in principe zelf bepalen waar ze dit geld aan besteden. Maar ze hebben wel taken die ze moeten uitvoeren.
Het gemeentefonds, en daarmee de Amsterdamse gemeentefondsuitkering, groeit en krimpt mee met de rijksuitgaven. Extra uitgaven, bezuinigingen, mee- en tegenvallers op de rijksbegroting beïnvloeden zo direct de omvang van het gemeentefonds. Deze groei of krimp van het gemeentefonds heet het accres. Het Rijk informeert de gemeenten jaarlijks in de mei- en septembercirculaires over het accres. In deze circulaires krijgen gemeenten ook informatie over nieuwe of vervallen gemeentelijke taken. Daarnaast publiceert het Rijk aan het eind van het jaar de decembercirculaire. Daarin krijgen gemeenten informatie over onderwerpen die voor het einde van het jaar afgewikkeld worden.
Hoeveel geld een gemeente uit het gemeentefonds krijgt, hangt af van de kenmerken en de belastingcapaciteit van die gemeente. Onder andere worden de volgende kenmerken gebruikt voor de verdeling van het gemeentefonds over de gemeenten:

- Het aantal inwoners.
- De oppervlakte van de gemeente.
- De bebouwingsdichtheid.

Daarnaast wordt de onroerendezaakbelasting (OZB) die een gemeente zou innen wanneer deze volgens de landelijke normtarieven zou worden geheven, in mindering gebracht op de gemeentefondsuitkering. In onderstaande tabel zijn de begrote en gerealiseerde bedragen van de uitkering uit het gemeentefonds opgenomen.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	2.418,3	2.305,9	2.530,6	2.554,1	23,5
Saldo van baten en lasten	**2.418,3**	**2.305,9**	**2.530,6**	**2.554,1**	**23,5**

Het programmaonderdeel A3 Gemeentefonds heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 23,5 miljoen. Dit komt door hogere baten van € 23,5 miljoen, er zijn geen lasten in dit programmaonderdeel.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 2.554,1 miljoen zijn € 23,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door corona compensatie parkeerbelasting (€ 29,6 miljoen)
  Voor het jaar 2020 ontvangen wij in de Meicirculaire 2022 een aanvullende compensatie vanwege een corona gerelateerde derving die heeft plaatsgevonden op de parkeerinkomsten in 2020
- Hogere baten door positieve effecten uit de Decembercirculaire 2021 (€ 28,2 miljoen)
  Deze waren nog niet in de eerdere begroting verwerkt en bestaan voornamelijk uit:

  - Hogere baten maatschappelijke opvang en OGGz van € 13,0 miljoen. Er is voor 2021 in totaal een bedrag van € 80,8 miljoen toegevoegd. Amsterdam ontvangt naar rato en als centrumgemeente hieruit € 13,0 miljoen. Daarnaast is de verdeling gewijzigd door de actualisatie van de maatstaven.
  - Hogere baten van € 6,2 miljoen wat bestaat uit een corona steunpakket. Hiertoe behoort ook een compensatie van € 1,5 miljoen voor inkomstenderving evenementenleges in 2020.
  - Hogere baten versterking ondersteuning wijkteams van € 3,8 miljoen. Dit wordt ter beschikking gesteld om de toegang van cliënten tot gemeentelijke dienstverlening en ondersteuning in de komende jaren stap voor stap structureel te verbeteren. Hierdoor komt er extra uitvoeringscapaciteit beschikbaar.
  - Hogere baten impuls integraal werken van € 3,0 miljoen. Als onderdeel van het versterken van de gemeentelijke dienstverlening ontvangen we een impuls waarmee een integrale dienstverlening ontwikkeld kan worden. Dit kan ook worden gebruikt voor de aanpak van de meervoudige problematiek in het sociaal domein.
  - Lagere baten van € 8,6 miljoen door hoeveelheidsverschillen bij het vaststellen van de definitieve afrekening voor 2021.
  - Overige effecten die zorgen voor een stijging van de baten van in totaal € 10,8 miljoen.
- Lagere baten door herberekeningen voor de jaren 2018, 2019 en 2020 waaruit blijkt dat de gemeente Amsterdam een te hoge gemeentefondsuitkering heeft gekregen (€ 13,3 miljoen)
- Lagere baten uit het BTW compensatiefonds (€ 12,3 miljoen)
- Lagere baten omdat de begroting te hoog was op basis van een foutieve inschatting van de inwoneraantallen (€ 5,8 miljoen)
- Overige effecten die zorgen voor een daling van de baten (€ 2,9 miljoen)

Lasten
Er zijn geen lasten in dit programmaonderdeel.

Reserves

In dit programmaonderdeel zijn geen reserves opgenomen.

3.A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Algemene toelichting

In het onderdeel Overige eigen middelen en onvoorzien zijn posten opgenomen die niet onder een van de hiervoor behandelde onderdelen vallen. Ook zijn hier de gemeentelijke stelposten opgenomen, zoals die voor toekomstige kapitaallasten en nominale ontwikkelingen. Verder is in dit onderdeel de post voor onvoorziene uitgaven opgenomen. Deze is in onze begroting structureel op € 2,0 miljoen begroot.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	17,0	14,1	16,8	22,6	5,8
Lasten	13,7	52,2	33,0	14,6	-18,4
Saldo van baten en lasten	**3,3**	**-38,0**	**-16,2**	**7,9**	**24,2**

Het programmaonderdeel A4 Overige eigen middelen en onvoorzien heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 24,2 miljoen. Dit komt (vooral) door hogere baten van € 5,8 miljoen en lagere lasten van € 18,4 miljoen.

Het positieve resultaat komt vooral door:

Baten

De totale baten van € 22,6 miljoen zijn € 5,8 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een mutatie in de voorziening juridische risico's (€ 5,7 miljoen)
  Vanwege het vertrouwelijke karakter lichten we dit verder niet toe
- Overige afwijkingen die we verder niet toelichten, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen)

Lasten

De totale lasten van € 14,6 miljoen zijn € 18,4 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Lagere lasten door stelposten, stelposten zijn begrotingsposten waarop - door het specifieke karakter ervan - geen realisatie plaatsvindt (€ 17,3 miljoen)
- Lagere lasten doordat de structureel begrote post voor onvoorziene uitgaven niet is gebruikt (€ 2,0 miljoen)
- Hogere lasten door een mutatie in de voorziening juridische risico's (€ 1,0 miljoen)
  Vanwege het vertrouwelijke karakter lichten we dit verder niet toe
- Overige afwijkingen die we verder niet toelichten, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen (€ 0,1 miljoen)

Reserves

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	440,2	247,1	295,9	302,1	6,1
Toevoegingen reserves	216,1	174,7	295,0	324,4	29,4
Mutatie reserves	**224,2**	**72,4**	**0,9**	**-22,3**	**-23,3**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de reserves van € 302,1 miljoen is € 6,1 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een hogere onttrekking aan de reserve frictiekosten. De verwachte onttrekkingen aan deze reserve worden niet begroot. De realisatie geeft daarmee een effect op het verschil tussen begroot en realisatie (€ 5,4 miljoen)
- een hogere onttrekking aan de egalisatiereserve Xaas doordat meer projecten gelabeled moesten worden als XAAS projecten dan verwacht. Deze uitgaven zijn onttrokken aan de reserve XAAS (€ 3,5 miljoen)
- een lagere onttrekking van € 5,0 miljoen aan de reserve incidentele coalitiemiddelen omdat de realisatie van de lasten lager waren. Dit betreft met name middelen die in 2022 alsnog besteed worden en dus in de reserve blijven zitten. Een gedeelte van € 1,6 miljoen wat besteed zou worden in 2021 van de coalitiemiddelen is niet meer benodigd en valt vrij (€ 3,4 miljoen).
- een hogere onttrekking van € 1,4 miljoen aan de reserve overheveling gemeentefondsmiddelen. De gereserveerde middelen in 2020 zijn onttrokken aan de reserve (€ 1,4 miljoen).
- een hogere onttrekking aan de financieringsreserve voor de deelneming in de BV Exploitatie Maatschappij Carré. Door een herwaardering van de deelneming is een gedeelte van de financieringsreserve niet meer benodigd en valt vrij (€ 1,0 miljoen)
- een lagere onttrekking aan de reserve Amsterdams investeringsfonds maatschappelijk. De subsidies die uit deze reserve gefinancierd worden, worden in 2022 besteed door de subsidieontvanger. De uitbetaling vindt eveneens in 2022 plaats (€ 0,9 miljoen).
- een lagere onttrekking aan de reserve meerjarige intertemporele compensatie. De reserve wordt ingezet om begrotingstekorten en -overschotten tussen de jaren te compenseren. Een klein deel van de reserve wordt ook ingezet voor de lasten vanwege de invoering van de nieuwe omgevingswet. Deze lasten blijken lager dan begroot (€ 0,8 miljoen)
- overige verschillen die individueel kleiner zijn dan € 0,2 miljoen. Die worden hier niet nader toegelicht (€ 0,1 miljoen) .

Toevoegingen reserves

De toevoegingen aan de reserves van € 324,4 miljoen zijn € 29,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt (vooral) door:

- een toevoeging aan de reserve gemeentefondsmiddelen. Aan deze reserve worden gemeentefondsmiddelen toegevoegd die niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen de middelen die bij de september- en decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld door het rijk. Deze toevoeging wordt niet begroot voor wat betreft de december-circulaire middelen omdat ten tijde van het beschikbaar komen van de middelen deze niet meer in de begroting opgenomen konden worden. Ook een aantal septembercirculaire middelen zijn opgenomen in de reserve. Deze middelen zijn gedeeltelijk niet tot besteding gekomen en worden om die reden opgenomen in de reserve (€ 18,1 miljoen)
- een hogere toevoeging aan de reserve incidentele coalitiemiddelen. Aan de reserve coalitiemiddelen zijn in 2021 de middelen voor het coalitieakkoord 'Samen sterker uit de crisis' die nog niet tot besteding zijn gekomen toegevoegd (€ 12,6 miljoen)
- een lagere toevoeging aan de reserve WRK. Dit betreft een reserve in verband met de deelneming in de Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK). De ontvangen garantiepremies van het WRK worden aangewend om het eigen vermogen van WRK te versterken en daarvoor gestort in de reserve WRK. Er is minder ontvangen dan verwacht. Dit betreft een verschuiving in de tijd omdat de garantie later is gesloten dan bij de begroting verwacht (€ 1,3 miljoen).

3.A.5 Interne financieringsmiddelen

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Algemene toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1.284,6	1.108,2	1.262,0	1.419,1	157,0
Toevoegingen reserves	1.056,7	941,8	1.196,4	1.401,4	205,0
Saldo van onttrekkingen en toevoegingen	**227,9**	**166,4**	**65,6**	**17,7**	**-47,9**

Financiële toelichting

Het programma onderdeel A5, waarin alle reservemutaties zijn opgenomen, heeft ten opzichte van de begroting een negatief resultaat van € 47,9 miljoen. Dit komt doordat er voor € 157,0 miljoen meer aan reserves is onttrokken en € 205,0 miljoen meer is toegevoegd aan reserves. In onderstaand overzicht worden de mutaties van reserves toegelicht met de grootste afwijkingen (hoger dan € 10 miljoen) ten opzichte van de begroting.

Voor een totaaloverzicht van alle reservemutaties is de verloopstaat Reserves opgenomen in paragraaf 8.2.

(bedragen x € miljoen)

	Begroting 2021 (najaarsnota)		Jaarverslag 2021		Verschil	
Naam reserve	**Onttrekking (incl vrijval)**	**Toevoe-ging**	**Onttrekking (incl vrijval)**	**Toevoe-ging**	**Onttrek-king**	**Toevoe-ging**
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren						
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds	131,1	87,5	158,9	83,6	27,8	-3,9
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer						
Reserve Klimaatfonds	19,5	37,5	5,8	37,5	-13,7	0,0
10.1 Grond						
Reserve Vereveningsfonds	92,4	87,0	182,7	137,1	90,3	50,0
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	69,1	112,4	71,0	172,4	1,8	60,0
10.2 Erfpacht						
Reserve financiering erfpachtgrond	161,9	275,4	162,2	312,2	0,3	36,8
Reserve afkoopsommen erfpacht	208,4	41,5	276,9	65,5	68,6	24,0
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien						
Reserve overheveling gemeente-fondsmiddelen september- en decembercirculaire	10,6	0,0	12,0	18,1	1,4	18,1
Reserve Incidentele Coalitiemiddelen	18,3	2,5	14,9	15,1	-3,4	12,6
Overige	550,6	552,6	534,7	559,9	-16.1	7,4
Totaal	**1.262,0**	**1.196,4**	**1.419,1**	**1401,4**	**157,0**	**205,0**

Onttrekkingen reserves

De totale onttrekkingen van € 1.419,1 miljoen aan reserves is € 157,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een hogere onttrekking aan de reserve afkoopsommen erfpacht. Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden. Dit komt doordat meer erfpachters zijn overgestapt naar het eeuwigdurend stelsel (€ 68,6 miljoen).
- Een hogere onttrekking aan de reserve Vereveningsfonds. Deze reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen in het kader van gebiedsontwikkeling. De hogere onttrekking was nodig voor het toevoegen aan de Voorziening plantekorten. Er is hoofdzakelijk meer toegevoegd aan deze voorziening door de genomen investeringsbesluiten van plannen met een negatief plansaldo. (€ 90,3 miljoen).
- Een hogere onttrekking van aan de reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds. De reserve heeft het doel projecten te dekken die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds. Dit is het gevolg van de toegepaste overprogrammering waardoor meer projecten in behandeling zijn genomen (€ 27,8 miljoen).
- Een lagere onttrekking aan de reserve Klimaatfonds. Dit is het gevolg van lagere bestedingen in het kader van duurzaam herstel verduurzaming gemeentelijk vastgoed, lagere realisatie vanwege het nog niet kunnen verantwoorden van subsidies en vanwege vertraging activiteiten vliegwielmiddelen (€ 13,7 miljoen).

Toevoegingen reserves

De totale toevoeging van € 1.401,4 miljoen aan reserves is € 205,0 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door:

- Een hogere toevoeging aan de Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties. Dit komt vooral door hogere baten door hogere tussentijdse winstnemingen en planafsluitingen (€ 60,0 miljoen).
- Een hogere toevoeging aan de Reserve Vereveningsfonds. Dit komt vooral door hogere baten door hogere tussentijdse winstnemingen en planafsluitingen (€ 50,0 miljoen).
- Een hogere toevoeging aan de Reserve financiering erfpachtgrond doordat meer erfpachters zijn overgestapt naar het eeuwigdurend stelsel. (€ 36,8 miljoen).
- Een hogere toevoeging aan de reserve afkoopsommen erfpacht doordat de waarde van de grond, waarvoor afkoopsommen zijn ontvangen in het voortdurend stelsel, is gestegen (€ 24,0 miljoen).
- Een hogere toevoeging aan de Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire. Aan deze reserve worden gemeentefondsmiddelen toegevoegd die niet tot besteding zijn gekomen. Dit betreffen de middelen die bij de september- en decembercirculaire beschikbaar zijn gesteld door het rijk. Deze toevoeging wordt niet begroot voor wat betreft de december-circulaire middelen omdat ten tijde van het beschikbaar komen van de middelen deze niet meer in de begroting opgenomen konden worden. Ook een aantal septembercirculaire middelen zijn opgenomen in de reserve. Deze middelen zijn gedeeltelijk niet tot besteding gekomen en worden om die reden opgenomen in de reserve (€ 18,1 miljoen).
- Een hogere toevoeging aan de Reserve Incidentele Coalitiemiddelen. Aan de reserve coalitiemiddelen zijn in 2021 de middelen voor het coalitieakkoord 'Samen sterker uit de crisis' die nog niet tot besteding zijn gekomen toegevoegd (€ 12,6 miljoen).

Programma B | Portefeuillehouder: burgemeester Halsema & wethouders Meliani en Groot Wassink

3.B Bestuur en organisatie

In de 12 beleidsprogramma's staat welk beleid we uitvoeren en welke middelen daarvoor beschikbaar zijn. In dit onderdeel B. Bestuur en Organisatie staan de middelen die besluiten over en het uitvoeren van het beleid ondersteunen, zoals gepresenteerd in programma's 1 tot en met 12. De opzet van dit programmaonderdeel wijkt op onderdelen af van de structuur van de 12 beleidsprogramma's.

Samenvatting 3.B.1 Overhead

→ Organisatieontwikkeling, hervormen en besparen
We blijven onszelf steeds vernieuwen om de Amsterdammers, ondernemers, partners en burgers zowel digitaal als fysiek zo goed mogelijk te bedienen en participatie mogelijk te maken. In 2021 zijn we op een andere manier gaan werken door de opgaven in de stad voorop te stellen en hier meer opgavegericht en wendbaar op in te spelen. We hebben de ambitie bepaald om meer samen en vanuit vertrouwen aan de slag te gaan. Dit moet bijdragen aan het herstel van vertrouwen tussen de burger en de gemeente.

→ Corona en hybride werken
in het jaar 2021 waren de gevolgen van de coronamaatregelen merkbaar in de gemeentelijke organisatie. De medewerkers moesten in moeilijke omstandigheden hun werk doen en de coronapandemie zorgde voor het tweede jaar op rij voor extra werkzaamheden waaronder het steun- en herstelpakket voor bedrijven en zelfstandigen, de handhaving op de naleving van de coronaregels en de werkzaamheden op de test- en vaccinatielocaties.

Samenvatting 3.B.2 Vastgoed

➔ Onze huurders in coronatijd

Veel van onze huurders zijn nog steeds zwaar getroffen door de coronacrisis. De 'Maatwerkregeling Corona' is daarom ook in 2021 van kracht gebleven in aanvulling op de steun vanuit het Rijk. De maatwerkregeling bestaat uit het geven van huurkorting en uitstel van betaling voor huurders die dat nodig hebben. Het belangrijkste doel van deze regeling is te voorkomen dat huurders als gevolg van de coronacrisis failliet gaan door een huurschuld bij de gemeente.

➔ Duurzaamheid

Op 5 daken zijn dit jaar zonnepanelen geplaatst hierop liggen 650 panelen. Er liggen nu ruim 23.000 zonnepanelen op gebouwen in eigendom van de gemeente. In 2021 zijn 2 grote kantoren voor ambtenarenhuisvesting op het stadswarmtenetwerk aangesloten en daarmee aardgasvrij gemaakt. In 2021 hebben overige verduurzamingsmaatregelen eraan bijgedragen dat nu 21% van de gemeentelijke panden energielabel A heeft en is er gewerkt is aan het klimaatadaptief maken van het vastgoed.

Samenvatting 3.B.3 Bestuur

➔ Verlengd Lokaal Bestuur

Mede op basis van de evaluatie in 2020 van het huidige bestuurlijk stelsel (2018-2022), heeft de gemeenteraad in 2021 voor het bestuurlijk stelsel vanaf 2022 de definitieve hoofdlijnen en de Verordening op het lokaal bestuur vastgesteld. Het nieuwe stelsel treedt in werking na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Het nieuwe bestuurlijk stelsel gaat conform het huidige stelsel uit van één (verlengd) bestuur voor Amsterdam en bestaat naast de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders per stadsdeel uit drie door het college benoemde stadsdeelbestuurders en een door bewoners gekozen stadsdeelcommissie.

➔ Fusie Weesp en Amsterdam

In 2021 is verder gewerkt aan de bestuurlijke fusie, met daarbij onder meer de uitwerking van het bestuurlijk akkoord Weesp en Amsterdam en de overgang van de gemeenschappelijke regelingen op 1 januari 2022 zoals de Veiligheidsregio, GGD, Tomin en Omgevingsdienst. De Eerste Kamer heeft op 15 juni 2021 besloten dat de bestuurlijke fusie tussen Amsterdam en Weesp op 24 maart 2022 zal plaatsvinden waarbij de verplichte Gemeenschappelijke Regelingen al per 1 januari 2022 worden geharmoniseerd voor de Veiligheidsregio, de Omgevingsdienst en de GGD.

Programma B | Portefeuillehouder: burgemeester Halsema & wethouders Meliani en Groot Wassink

3.B Bestuur en organisatie

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	55,7	82,6	95,3	87,8	-7,5
Lasten	641,1	640,3	695,4	673,9	-21,5
Saldo van baten en lasten	**-585,4**	**-557,7**	**-600,1**	**-586,1**	**14,0**

Het onderdeel B Bestuur en organisatie heeft tegenover de begroting een positief resultaat van € 14,0 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 7,5 miljoen en lagere lasten van € 21,5 miljoen.

Baten

De totale baten van € 87,8 miljoen zijn € 7,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere baten door een incidentele vrijval van de pensioenvoorzieningen van bestuurders, als gevolg van een actualisatie van de renteontwikkelingen (€ 4,5 miljoen).
- Hogere baten door niet begrote inkomsten uit detacheringen van boven formatieve medewerkers en doorbelasting van dienstverlening en detacheringen aan andere overheidsinstellingen (€ 2,5 miljoen).
- Lagere baten dan begroot voor huur, pacht en serviceopbrengsten van het Gemeentelijk Vastgoed (-/- € 6,6 miljoen).
- Lagere bruto-verkoopopbrengst door minder verkochte panden dan begroot (€ -/- 8,0 miljoen).
- Overige hogere baten (€ 0,1 miljoen) lichten wij verder niet toe.

Lasten

De totale lasten van € 673,9 miljoen zijn € 21,5 miljoen lager dan begroot. Dit komt vooral door:

- Hogere lasten dan begroot voor Management uitvoerende organisatieonderdelen (directies, stadsdelen en Clusterstaven (€ 12,2 miljoen). Zie voor verdere toelichting onderdeel B.1.
- Lagere lasten dan begroot voor de Bedrijfsvoeringsfuncties (PIJOFACH) voor met name ICT, P&O en Facilitaire Zaken & Huisvesting (€ 11,5 miljoen). Zie voor verdere toelichting onderdeel B.1.
- Lagere afschrijvingen dan begroot door het verlengen van de afschrijvingstermijn van 40 naar 80 jaar van de gebouwen waarvan de effectuering pas in december heeft plaatsgevonden (€ 5,5 miljoen).
- Lagere verkoopkosten dan begroot (boekwaarde panden) door minder verkochte panden dan begroot (€ 5,2 miljoen).
- Lagere lasten door hogere (interne) doorbelasting van huren en servicelasten van € 2,1 miljoen.
- Lagere lasten dan begroot door overige afwijkingen kleiner dan € 1,0 miljoen (per saldo € 1,5 miljoen) die we verder niet toelichten.

Apparaatslasten

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Apparaatskosten	570,6	585,1	608,0	604,7	-3,3

3.B.1 Overhead

In dit overzicht worden de lasten van de overhead in de organisatie verantwoord. Dit moet sinds 2017 vanuit het Besluit begroting en verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV). Volgens het BBV is overhead 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Tot de overhead behoren alle functies die dit doel dienen.'

Met dit overzicht willen we de raad inzicht geven in de totale kosten van de overhead voor de hele organisatie. De lasten in dit overzicht zijn alle gebruikelijke lasten, binnen de volgende domeinen:

- De salarislasten.
- De materiële lasten.
- De kapitaallasten.
- De dotaties aan reserves.

Wanneer baten direct samenhangen met de hiervoor genoemde domeinen, zijn ze daarbij opgenomen. Dit geldt bijvoorbeeld onttrekkingen aan reserves en ontvangsten van derden.

In de paragraaf Bedrijfsvoering gaan wij dieper in op de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen in boekjaar 2021.

Belangrijke ontwikkelingen

In de paragraaf Bedrijfsvoering gaan wij dieper in op de belangrijkste inhoudelijke ontwikkelingen in boekjaar 2021.

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	11,8	9,6	8,7	11,2	2,5
Lasten	565,4	579,4	598,6	597,7	-0,9
Saldo van baten en lasten	**-553,6**	**-569,9**	**-589,9**	**-586,6**	**3,4**

De totale overhead kent ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,4 miljoen. Dit komt door hogere baten dan begroot van € 2,5 miljoen en daarbij lagere lasten dan begroot van € 0,9 miljoen.

Baten

De totale baten van € 11,2 miljoen zijn € 2,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt vooral door niet begrote inkomsten uit detacheringen van bovenformatieve medewerkers en doorbelasting van dienstverlening en detacheringen aan andere overheidsinstellingen.

Lasten

De totale lasten van € 597,7 miljoen zijn € 0,9 miljoen lager dan begroot. Een uitgebreidere toelichting op afwijking tegenover de begroting staat hieronder bij het 'Overhead overzicht naar BBV-indeling'.

Overhead overzicht naar BBV-indeling

Volgens de definitie van Overhead is de overhead te groeperen naar de volgende onderdelen:

1. Bestuurszaken en bestuursondersteuning;
2. Ondersteuning organisatie: de bedrijfsvoeringsfuncties:
   a. financiën en toezicht gericht op de ambtelijke organisatie;
   b. personeelszaken en organisatie;
   c. juridische zaken;
   d. informatievoorziening, automatisering van PIJOFACH-systemen en gemeentebrede document en informatie voorziening (DIV);
   e. facilitaire zaken en ambtelijke huisvesting (inclusief beveiliging);
   f. interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie;
   g. verzekeringen.
3. Management: hiërarchisch leidinggevenden en management-ondersteuning in de primaire processen en de staven van de clusters

In de onderstaande tabel zijn de resultaten per onderdeel afgezet tegen de begroting.

(bedragen x € miljoen)

	Begroting 2021			Jaarrekening 2021		
	Baten	**Lasten**	**Toegere-kend**	**Baten**	**Lasten**	**Toegere-kend**
Bestuursondersteuning						
Ondersteuning en beleids-advisering aan college van B&W	0,0	45,7	0,0	-0,4	46,1	0,0
Ondersteuning organisatie (bedrijfsvoeringsfuncties)	**-7,1**	**426,8**	**-23,4**	**-8,7**	**415,3**	**-23,4**
Financiën, toezicht en accountantscontrole	0,0	44,7	-2,6	0,0	44,4	-2,6
Personeel en Organisatie	-1,2	78,5	-4,4	-1,6	81,0	-4,4
Juridisch Bureau	0,0	8,2	-0,4	0,0	8,1	-0,4
Informatievoorziening en automatisering	-0,3	139,9	-6,4	-0,5	131,0	-6,4
Facilitaire zaken en huisvesting	-1,7	129,7	-8,3	-2,3	126,0	-8,3
Communicatie	-0,2	21,8	-1,4	-0,2	20,6	-1,4
Verzekeringen	-3,8	4,0	0,0	-4,0	4,2	0,0
Management uitvoerende organisatie eenheden	**-1,6**	**158,4**	**-8,9**	**-2,0**	**170,6**	**-10,8**
Management en management-ondersteuning directies	-1,6	120,5	-7,7	-1,6	131,8	-9,6
Management en management-ondersteuning stadsdelen	0,0	32,8	0,0	-0,4	34,2	0,0
Clusterstaven	0,0	5,2	-1,2	0,0	4,5	-1,2
Totaal Bruto Overhead	**-8,7**	**630,9**	**-32,3**	**-11,2**	**632,0**	**-34,2**
Toegerekend aan programma's en projecten		-32,3			-34,2	
Totaal na toerekening	-8,7	598,6		-11,2	597,7	
Netto beslag op de algemene middelen Overhead		**589,9**			**586,6**	

De bruto overheadlasten bedragen € 631,2 miljoen en zijn daarmee € 0,2 miljoen hoger dan begroot. Van deze lasten wordt € 34,2 miljoen toegerekend aan grondexploitaties en projecten in de ruimtelijke sector of geactiveerd. Dit is € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Na aftrek van deze toerekening en gesaldeerd met de baten (€ 11,2 miljoen) bedragen de netto overheadlasten € 586,6 miljoen. Dit is € 3,4 miljoen lager dan begroot. Hieronder volgt een toelichting op de ontwikkeling van de overheadlasten ten opzichte van de begroting.

Overheadlasten

De overheadlasten verdelen we onder in de lasten voor:

- Bestuursondersteuning;
- Bedrijfsvoering (de PIJOFACH-functies)
- Management en -managementondersteuning in het primair proces

Bestuursondersteuning: (per saldo € 0,4 miljoen hoger)
De lasten voor bestuursondersteuning en beleidsadvisering van het college en de bestuurscommissies zijn € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door;

- Hogere lasten van € 0,4 miljoen door (extern) personeel. Omdat dit kleiner is dan € 1,0 miljoen lichten we dit niet verder toe.

Bedrijfsvoeringsfuncties: (per saldo € 11,5 miljoen lager)
De lagere lasten van € 12,3 miljoen in het overzicht bestaan vooral uit per saldo:

- Hogere lasten voor Personeel & Organisatie van € 2,6 miljoen.
- Lagere lasten voor ICT en Informatievoorziening van € 8,9 miljoen.
- Lagere lasten voor Facilitaire zaken en huisvesting van € 3,7 miljoen.
- Lagere lasten voor Communicatie van € 1,2 miljoen.
- Lagere lasten bij de overige functies van totaal € 0,3 miljoen.

Dit wordt hieronder per onderdeel verder toegelicht.

Personeel & Organisatie:
De hogere personeelslasten door personeel dat boventallig is verklaard en boven formatief is geplaatst bij Financiën (€ 1,3 miljoen) en Personeel en Organisatie (€ 1,3 miljoen) dekken we uit de reserve Frictiekosten

Informatievoorziening en Automatisering:
- Lagere personele en materiële lasten voor Informatie en Communicatie Technologie van € 3,5 miljoen grotendeels door de vertraagde oplevering van het ADW 3 systeem.
- Lagere personele en materiële lasten bij de informatievoorziening units van € 3,0 miljoen. Lagere bezetting en het niet kunnen invullen van vacatureruimte is de voornaamste oorzaak.
- Lagere uitgaven op het I-domein project van € 2,7 miljoen door vertraging in de uitvoering van het project.
- Hogere lasten € 0,8 miljoen door XAAS systemen die ten laste van de exploitatie moeten worden gebracht. Hier staat een dekking tegenover in programma A.
- Overige lagere lasten van € 0,5 miljoen bestaande uit posten kleiner dan € 1,0 miljoen die verder niet worden toegelicht.

Huisvesting en Facilitair:
- Per saldo lagere lasten van € 2,3 miljoen op facilitaire zaken door de coronacrisis vanwege minder catering, minder kantoorbenodigdheden, minder intensief gebruik van kantoren.
- Lagere afschrijvingslasten van € 1,4 miljoen door een stelselwijziging die door de raad is vastgesteld. Als gevolg hiervan wordt de afschrijvingsduur van gebouwen verlengd van 40 naar 80 jaar.

Communicatie:
Personeelskosten zijn € 0,9 miljoen lager door per saldo meer doorbelastingen aan projecten die in andere programma's worden verantwoord. Dit omdat er meer diensten zijn geleverd. Daarnaast lagere materiële kosten van € 0,3 miljoen door minder gebruik.

Management uitvoerende organisatie eenheden: (per saldo € 12,3 miljoen hoger)
- Hogere lasten door budgetten die nog in ander programma zijn geplaatst (€ 3,8 miljoen). Programma 9 Duurzaamheid en Ruimtelijke ontwikkeling heeft daar tegenover een onderschrijding van € 3,8 miljoen.
- Hogere personele lasten door nog niet voltooide reorganisaties waardoor nog meer vast personeel aanwezig is. Daarnaast meer externe inhuur in verband met onderbezetting en hogere lasten voor het vaste personeel door bezetting boven formatie. (€ 3,6 miljoen).
- Hogere lasten van € 1,8 miljoen door een fout in de begroting. Als gevolg hiervan zijn overheadlasten te laag begroot (zie toelichting toegerekende kosten). Per saldo heeft dit geen effect op het resultaat in dit programma.
- Hogere lasten van € 1,5 miljoen doordat de begroting van personele lasten in Programma 8 Volksgezondheid Jeugd en Zorg is geplaatst. Programma 8 heeft een onderschrijding van € 1,5 miljoen.
- Hogere lasten van € 0,9 miljoen door vertraging bij het invullen van de taakstelling in de subsidieketen.
- Overige hogere lasten van € 0,7 miljoen is het saldo van voordelen en nadelen op personele en materiele lasten.

Toegerekende Lasten
De toegerekende lasten aan grondexploitaties en te activeren investeringen bedragen € 34,2 miljoen en zijn daarmee € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Bij het opstellen van de begroting zijn door een fout de overheadlasten te laag begroot en als gevolg hiervan zijn ook de lasten die konden worden toegerekend aan grondexploitaties en te activeren investeringen te laag begroot (€ 1,8 miljoen). Per saldo was het effect binnen programma B nihil.

De overige € 0,1 miljoen is het saldo van meer en minder werkzaamheden binnen de gemeente Amsterdam dat kon worden toegerekend aan grondexploitatie en te activeren investeringen.

Reserves

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,5	1,2	1,4	1,4	-0,0
Toevoegingen reserves	0,1	0,4	2,5	2,5	0,0
Mutatie reserves	**0,4**	**0,8**	**-1,1**	**-1,1**	**-0,0**

Onttrekkingen

De onttrekkingen aan de reserves is gelijk aan de begroting.

Toevoegingen

De toevoegingen aan de reserve zijn gelijk aan de begroting.

3.B.2 Vastgoed

We zetten ons gemeentelijke vastgoedbezit in om maatschappelijke voorzieningen duurzaam, toegankelijk, betaalbaar en in de hele stad te huisvesten.

Belangrijke ontwikkelingen

Onze huurders in coronatijd

Veel van onze huurders zijn nog steeds zwaar getroffen door de coronacrisis. De 'Maatwerkregeling Corona' is daarom ook in 2021 van kracht gebleven in aanvulling op de steun vanuit het Rijk. De maatwerkregeling bestaat uit het geven van huurkorting en uitstel van betaling voor huurders die dat nodig hebben. Huurders met een huurschuld krijgen 6 jaar de tijd om die rentevrij af te lossen. Het belangrijkste doel van deze regeling is te voorkomen dat huurders als gevolg van de coronacrisis failliet gaan door een huurschuld bij de gemeente.

Duurzaamheid

Op 5 daken zijn dit jaar zonnepanelen geplaatst, hierop liggen 650 panelen. Er liggen nu ruim 23.000 zonnepanelen op gebouwen in eigendom van de gemeente, verspreid over ruim 70 panden. In 2021 zijn 2 grote kantoren voor ambtenarenhuisvesting op het stadswarmtenetwerk aangesloten en daarmee aardgasvrij gemaakt. In 2021 hebben overige verduurzamingsmaatregelen eraan bijgedragen dat nu 21% van de gemeentelijke panden energielabel A heeft. Er is ook gewerkt aan het klimaatadaptief maken van het vastgoed. In 2021 is de verharding van een binnentuin vervangen door groen met waterbufferfunctie en is op een andere locatie een slim blauw–groen dak met zonnepanelen gerealiseerd. Beide ingrepen helpen wateroverlast door hevige regenval te voorkomen en zorgen in de zomer voor verkoeling. Tot slot zijn er 14 parkeergarages voorzien van ledverlichting.

Transitie gemeentelijke werven

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van het transitieplan gemeentelijke werven en overslagpunten. De gemeentewerven worden efficiënter en duurzamer ingericht met veiligere werkplekken voor de medewerkers handhaving, reiniging en afvalinzameling. Het aantal werf-locaties en overslagpunten wordt van 37 teruggebracht naar 23. Begin 2021 is de voormalige gemeentewerf aan de Admiraal Helfrichstraat vrijgekomen voor nieuwe gebiedsontwikkeling.

Verkoopprogramma

Vanwege de coronacrisis zijn er minder panden verkocht dan gepland. In 2021 zijn 8 panden verkocht waarvan het deels om vertraagde verkoop uit 2020 gaat. Enkele in 2021 geplande verkopen zijn doorgeschoven naar 2022 omdat aan deze panden eerst nog onderhoud en bodemsanering noodzakelijk bleek.

Maatschappelijke huur

In 2021 is verder gewerkt aan meer inzicht in de maatschappelijke portefeuille en de huurders die in aanmerking komen voor maatschappelijke huurprijzen. Door de coronacrisis en impact hiervan op onze huurders was het niet opportuun om een nieuw huurprijsbeleid te introduceren. De planning is nu dat de bestuursopdracht in 2022 wordt afgerond, zodat besluitvorming over het nieuwe huurprijsbeleid voor maatschappelijke huurders kan plaatsvinden.

Verbonden partijen

Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V.

Scheepsexploitatiemaatschappij BAVO N.V. is eigenaar van de verpachte agrarische grond in de Volgermeerpolder.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	43,2	72,3	85,9	71,4	-14,4
Lasten	42,3	32,1	68,7	47,5	-21,2
Saldo van baten en lasten	**0,9**	**40,3**	**17,2**	**24,0**	**6,8**

Het programmaonderdeel B2 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 6,8 miljoen. Dit komt door lagere baten van € 14,4 miljoen en lagere lasten van € 21,2 miljoen.

Baten

De totale baten van € 71,4 miljoen zijn € 14,4 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere bruto-verkoopbaten van € 8 miljoen doordat er minder panden zijn verkocht dan begroot.
- Lagere huur- en pachtbaten van per saldo € 3,3 miljoen vanwege verstrekte huurkortingen in verband met coronamaatregelen. Deze worden gedekt door een onttrekking uit de voorziening maatwerkregeling.
- Lagere baten van € 4 miljoen doordat er geen vrijval uit de voorziening maatwerkregeling heeft plaatsgevonden.
- Hogere baten van € 0,9 miljoen doordat meer servicelasten zijn doorbelast.

Lasten

De totale lasten van € 47,5 miljoen zijn € 21,2 miljoen lager dan begroot.
Dit komt vooral door:

- Lagere verkooplasten (boekwaarde panden) door minder verkochte panden dan begroot voor € 5,2 miljoen.
- Lagere afschrijvingslasten van € 5,5 miljoen door het vanaf 1 januari 2021 verlengen van de gebruiksduur van de panden van 40 naar 80 jaar waarvan de effectuering in december heeft plaatsgevonden.
- Lagere lasten met betrekking tot de maatwerkregeling van € 3,6 miljoen in verband met lagere aangevraagde huurderskorting over de jaren 2020 en 2021.
- Lagere lasten door hogere (interne) doorbelasting van huren en servicelasten van € 2,1 miljoen.
- Lagere lasten van € 3,3 miljoen door een hogere onttrekking uit de voorziening maatwerkregeling. Deze voorziening dekt de verminderde huur- en pachtbaten door corona-maatregelen.
- Overige afwijkingen (€ 1,5 miljoen) lichten we verder niet toe, omdat de afzonderlijke afwijkingen kleiner zijn dan € 0,2 miljoen.

Reserves

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	1,7	3,5	1,8	1,1	-0,7
Toevoegingen reserves	3,2	0,0	4,0	4,0	0,0
Mutatie reserves	**-1,4**	**3,5**	**-2,2**	**-2,9**	**-0,7**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Reserve Financiering Gemeentelijk Vastgoed is € 0,7 miljoen lager dan dat wat begroot staat.
De lagere onttrekking hangt samen met de lagere afschrijvingslasten in verband met het verlengen van de gebruiksduur van 40 jaar naar 80 jaar.
De onttrekkingen uit de reserve betreffen de dekking van een deel van de afschrijvingen op (investeringen in) gebouwen, zoals eerder door de raad besloten is.

Toevoegingen reserves

De toevoeging aan de Reserve Financiering Gemeentelijk Vastgoed is gelijk aan dat wat begroot staat.

3.B.3 Bestuur

De activiteiten in dit programma ondersteunen de prioriteiten uit het Coalitieakkoord 'Een Nieuwe Lente en Een nieuw geluid'. Ze ondersteunen de stad en het bestuur. Ze helpen de maatschappelijke doelen en effecten te halen waarover in de andere beleidsprogramma's wordt gerapporteerd.

Dit programmaonderdeel gaat over:

- Het bestuur en de ondersteuning daarvan
- De ontwikkelingen die daar zijn
- De middelen die daarvoor nodig zijn

Ook zijn de Raad-onderdelen griffie, Rekenkamer, Ombudsman en ACAM-onderdeel van dit programmaonderdeel.

Belangrijke ontwikkelingen

Verlengd Lokaal Bestuur

Mede op basis van de evaluatie in 2020 van het huidige bestuurlijk stelsel (2018-2022), heeft de gemeenteraad in 2021 voor het bestuurlijk stelsel vanaf 2022 de definitieve hoofdlijnen en de Verordening op het lokaal bestuur vastgesteld. Het nieuwe stelsel treedt in werking na de gemeenteraadsverkiezingen in 2022. Het nieuwe bestuurlijk stelsel gaat conform het huidige stelsel uit van één (verlengd) bestuur voor Amsterdam en bestaat naast de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders per stadsdeel uit drie door het college benoemde stadsdeelbestuurders en een door bewoners gekozen stadsdeelcommissie.
Dankzij de inspanningen in 2021, zal het bestuurlijk stelsel vanaf 2022 verbeterd zijn. De positie van de stadsdeelcommissies is verstevigd, zij hebben in de Verordening instrumenten gekregen om richting te kunnen geven aan het dagelijks bestuur en de uitvoering te kunnen controleren. Voor de benoemde stadsdeelbestuurders is in overleg met de raad gewerkt aan een duidelijke opdracht met helder omschreven taken. Deze wordt begin 2022 bestuurlijk vastgesteld.

Dagelijks besturen en stadsdeelcommissies krijgen ook meer zeggenschap over de participatie in hun stadsdeel. Bewoners krijgen via loting de kans om mee te doen aan een stadsdeelpanel dat de stadsdeelcommissie adviseert over wat er speelt in hun gebied. Hiermee wordt ook de verbinding van de bewoners met de stadsdeelcommissies versterkt.

Fusie Weesp en Amsterdam

In 2021 is verder gewerkt aan de bestuurlijke fusie, met daarbij onder meer de uitwerking van het bestuurlijk akkoord Weesp en Amsterdam en de overgang van de gemeenschappelijke regelingen op 1 januari 2022 zoals onder andere de Veiligheidsregio, GGD, Afval en Grondstoffen, de uitvoeringspartner van de sociale werkplaats Tomin Groep en de Omgevingsdienst. De Eerste Kamer heeft op 15 juni 2021 besloten dat de bestuurlijke fusie tussen Amsterdam en Weesp op 24 maart 2022 zal plaatsvinden waarbij de verplichte Gemeenschappelijke Regelingen al per 1 januari 2022 worden geharmoniseerd voor de Veiligheidsregio, de Omgevingsdienst en de GGD.
Op 7 juli heeft de gemeenteraad van Amsterdam de verordening voor het lokaal bestuur van het stadsgebied Weesp en Driemond vastgesteld. Hiermee is uitwerking gegeven aan het hoofdlijnenbesluit Nabijheid van bestuur voor Weesp. Weesp wordt na de gemeenteraadsverkiezingen samen met het gebied Driemond een stadsgebied van Amsterdam en krijgt een gekozen volksvertegenwoordiging in de vorm van een bestuurscommissie. De bestuurscommissie voor Weesp bestaat uit elf leden en kiest uit haar midden een dagelijks bestuur, dat binnen de stedelijke (beleids)kaders van Amsterdam en het eigen (buurt)budget, zelf afwegingen en keuzes kan maken. Het Stadsgebied beschikt dan over een ambtelijke organisatie met daarin onder meer een bestuurssecretaris en een gebiedsteam. In 2022 werken we aan de afronding van de fusie die op 24 maart 2022 plaatsvindt met de installatie van nieuwe gemeenteraad in Amsterdam.

Samenwerkingsbanden

De volgende samenwerkingsverbanden worden onderhouden:

- EU en Internationale samenwerking.
- G4 Gemeenten
- Metropoolregio Amsterdam (MRA)
- VNG en belangenbehartiging in Den Haag

EU en Internationale samenwerking

De wereldwijde maatregelen ten gevolge van de coronapandemie hebben ook in 2021 de uitvoering van de Amsterdamse Europese en internationale ambities beperkt. De mogelijkheden van digitaal samenkomen zijn zowel door bestuurders als ambtenaren in 2021 volop benut. Zo heeft Amsterdam de samenwerking met progressieve steden in antidemocratische landen versterkt door zich (digitaal) aan te sluiten bij het Pact of Free Cities.
Europese lobbyactiviteiten zoals op vakantieverhuur hebben nog met succes plaatsgevonden. Ook is wederom ingezet op het verwerven van Europese fondsen.

G4, Metropoolregio Amsterdam (MRA), VNG en belangenbehartiging in Den Haag

Amsterdam heeft de nauwe samenwerking met de G4 voortgezet. Daarbij hebben we vanuit een gezamenlijke inhoudelijke agenda ingezet op de Kabinetsformatie. Onderhandelaars, informateurs en ook Tweede Kamerleden zijn betrokken bij de oplossingen die wij zien voor grootstedelijke vraagstukken. In maart 2021 is een nieuwe Tweede Kamer geïnstalleerd. Amsterdam heeft de Kamerleden eigenstandig en in G4 verband betrokken bij belangrijke vraagstukken zoals financiële verhoudingen, of de kansengelijkheidsagenda. In G4 verband en zelfstandig heeft Amsterdam ook de samenwerking opgezocht met andere gemeentelijke netwerken zoals de G40, de M50, K80 of P10. Sinds september heeft Amsterdam het G4 voorzitterschap.
In 2021 heeft Amsterdam een actieve rol gepakt in VNG verband. De samenwerking is op allerlei vlakken geïntensiveerd. Er is gezamenlijk ingezet op stevige afspraken over de financiële en interbestuurlijke verhoudingen tussen Rijk en gemeenten, en op de grote opgaven op het gebied van Klimaat, verduurzaming en de tekorten in het sociaal domein.

Metropoolregio Amsterdam (MRA)

In 2021 zijn nieuwe samenwerkingsafspraken voor de MRA-samenwerking vastgesteld. Hiermee hebben de partners vastgelegd hoe ze de komende jaren samenwerken en zijn drie prioriteiten geformuleerd om te werken aan "een Metropool van grote klasse".
De ambities zijn:

- De meest inventieve regio van Europa, met de best opgeleide bevolking.
- De regio voor iedereen, naar de menselijke maat.
- De duurzaam verbonden regio.

Aan deze ambities wordt gewerkt via projecten die zijn beschreven in de MRA-agenda. Hierin is de Verstedelijkingsstrategie als een van de belangrijkste dossiers benoemd voor het volgend jaar.

Rekenkamer, Ombudsman en Griffie

Rekenkamer

De rekenkamer doet onderzoek naar rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van het gevoerde bestuur. Daarmee helpt ze de raad bij het uitoefenen van zijn controlefunctie. Bij de keuze voor de onderzoeksprogrammering is besloten om in 2021 nadrukkelijk aandacht te geven aan de uitvoering van het coalitieakkoord. Dit door onderzoek te doen naar de navolgbaarheid van de uitvoering van de ambities van het coalitieakkoord en voor negen thema's de daadwerkelijke uitvoering na te gaan. Daarnaast heeft de rekenkamer in 2021 vier andere onderzoeken aangeboden aan de gemeenteraad. Het gaat om de volgende onderzoeken:

- Afhandeling meldingen openbare ruimte in Amsterdam
- Dienstverlening aan kwetsbare groepen
- Gemeentelijke Rioolwatertaken: Inrichting
- Publieksonderzoek 2020: Groen in de stad

Vanwege de onafhankelijke positie heeft de Rekenkamer haar eigen P&C-documenten. Daarin legt zij uitgebreider verantwoording af over de bedrijfsvoering, de uitgevoerde onderzoeken en de financiën verantwoording. Alle onderzoeksrapporten en P&C-documenten zijn in te zien op de website van de Rekenkamer Amsterdam (www.rekenkamer.amsterdam.nl).

Ombudsman
De ombudsman heeft zich ook in 2021 gericht op verdere professionalisering van de eerstelijns klachtbehandeling door de aangesloten gemeenten. De ombudsman heeft daarbij zoveel mogelijk de samenwerking met de gemeente opgezocht en de relevante afdelingen doorlopend van feedback voorzien. Het primair proces van de ombudsman, het behandelen van klachten over de gemeente, is ondanks de aanhoudende coronamaatregelen goed verlopen. Het aantal binnengekomen klachten is ten opzichte van 2020 met zo'n 4 procent gedaald, naar 1782. De coronamaatregelen hebben er echter wel voor gezorgd dat, net als in 2020, een aantal eigen onderzoeken niet kon plaatsvinden. Medio 2021 heeft de ombudsman wel het onderzoek naar de leefwereld van ongedocumenteerden kunnen afronden en over de bevindingen gerapporteerd aan de gemeente. In samenhang hiermee is de korte documentaire 'De Onzichtbaren' gepubliceerd. Tot slot was de ombudsman op verzoek van de Staatssecretaris van Financiën tot september voorzitter van het ouderpanel van de gedupeerden van de kindertoeslag-affaire. Meer informatie is te vinden op https://www.ombudsmanmetropool.nl.

Griffie
De raadsgriffie heeft de gemeenteraad ondersteund, zodat zij haar taken en verantwoordelijkheden goed kon uitvoeren.

Verbonden partijen

Het gaat hier nadrukkelijk om gemeenschappelijke regelingen, namelijk de Ombudsman en de Rekenkamer.

- De Rekenkamer Amsterdam is onderdeel van de gemeenschappelijke regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA). De RMA voert ook de rekenkamerfunctie uit voor Weesp en Zaanstad.
- De Ombudsman, zijn plaatsvervangster en Kinderombudsman, zijn onderdeel van de Gemeenschappelijke regeling Ombudsman. Metropool Amsterdam. Naast de gemeente Amsterdam nemen deel: Almere, Amstelveen, Diemen, Zaanstad, Waterland, Landsmeer, Vervoerregio Amsterdam en de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland.

Financiële toelichting

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Baten	0,7	0,7	0,7	5,2	4,5
Lasten	33,5	28,8	28,0	28,7	0,6
Saldo van baten en lasten	**-32,7**	**-28,1**	**-27,3**	**-23,5**	**3,9**

Het programma B.3 heeft ten opzichte van de begroting een positief resultaat van € 3,9 miljoen. Dit komt vooral door hogere baten van € 4,5 miljoen en hogere lasten van € 0,6 miljoen.

Baten
De totale baten van € 5,2 miljoen zijn € 4,5 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door een incidentele vrijval van de pensioenvoorzieningen van bestuurders, als gevolg van een actualisatie van de renteontwikkelingen.

Lasten
De totale lasten van € 28,7 miljoen zijn € 0,6 miljoen hoger dan begroot. Dit komt voornamelijk door:

- Hogere lasten van € 1,2 miljoen voor diverse onderzoeken van de Raad. Dit betreft de Raadsenquête Afval Energie Bedrijf en het onderzoek naar de Erfpachtsystematiek.
- Lagere uitkering van wachtgeld aan voormalige bestuurders van € 0,6 miljoen als gevolg van uitstroom.

Reserves

(bedragen x € miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening Begroting 2021 (Najaarsnota)
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Mutatie reserves	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**1,4**	**1,4**

Onttrekkingen reserves

De onttrekking aan de Raadsonderzoek is € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Dit komt door hogere kosten voor de Raadsenquête Afval Energie Bedrijf en onderzoek Erfpacht. Deze zijn beide gestart in 2020 en zijn voortgezet in 2021. De reserve is door de onttrekking gedaald naar € 0,1 miljoen.

Toevoegingen reserves

Er zijn geen toevoegingen.

Subsidies van betekenis

(bedragen x € miljoen)

Subsidie	Begroting 2021	Jaarverslag 2021
1. Tegemoetkoming aan de Raadsfracties	2,1	2,1

Risico's en maatregelen

Actuele risico's	Maatregelen
1. Niet openbare informatie lekt uit	■ We controleren naleving van beveiligingsmaatregelen, zoals: – clean desk; – voeren van vertrouwelijke gesprekken in gesloten ruimtes; – controle op autorisaties. ■ We voeren moreel beraad met collega's. ■ We organiseren integriteitsbijeenkomsten en -trainingen voor raadsleden en medewerkers, bijvoorbeeld morele oordeelsvorming. Onderdelen met zeer gevoelige informatie hebben een afgesloten computernetwerk en werken in extra beveiligde zones.

Opgetreden risico's	Maatregelen
1. De fluctuerende rekenrente leidt bij een daling tot een hogere dotatie aan de voorziening Wachtgelden en Pensioenen Bestuurders Stadsdelen en Wethouders dan waarin de begroting voorziet	Renterisico beschouwen wij als extern risico. Het renterisico heeft zich in 2021 voorgedaan in positieve zin op basis van actuariële actualisatie (€4.2 miljoen). Dit heeft geleid tot een voordeel van het resultaat van € 4,5 miljoen (Zie financiële toelichting).

Beleidskaders

- Gemeentewet titel II en III.
- Verordening op het lokaal bestuur.
- Voorstel van de coalitiefracties 'Samen sterker uit de crisis'.
- Wet gemeenschappelijke regeling-plus (Wgr-plus).
- Gemeentewet.
- Controleverordening (art. 213 gemeentewet).
- Programma van Eisen accountantscontrole.
- Nota Auditketen, 2014.
- Het bureau en de werkwijze van de ombudsman komen uit de Gemeentewet (art. 81 q tot en met v), de Algemene wet bestuursrecht (hoofdstuk 9:2) en de Gemeenschappelijke Regeling gezamenlijke ombudsman metropool Amsterdam.
- Gemeenschappelijke Regeling Rekenkamer Metropool Amsterdam (RMA).
- Beleidsvisie RMA 2016-2022 'navolgbaar rekenen op de participatiesamenleving'.

4

4 Verplichte paragrafen

4.1	Bedrijfsvoering	288
4.2	Financiering	301
4.3	Grondbeleid	311
4.4	Lokale heffingen	325
4.5	Onderhoud kapitaalgoederen	331
4.6	Verbonden partijen	347
4.7	Weerstandsvermogen en risicobeheersing	355
4.8	Investeringsparagraaf	362

4.1 Bedrijfsvoering

De paragraaf bedrijfsvoering geeft inzicht in de inrichting en het functioneren van onze gemeentelijke bedrijfsvoering. Bedrijfsvoering gaat over de bedrijfsprocessen die nodig zijn om beleidsdoelstellingen uit de programma's zo optimaal mogelijk te realiseren.

In 2021 hebben we verdere stappen gezet om ervoor te zorgen dat de gemeentelijke organisatie snel en wendbaar kan reageren op wat de stad van ons vraagt. We zijn een serie hervormingen aan het doorvoeren die bijdragen aan een opgavegerichte, wendbare organisatie die werkt vanuit vertrouwen. Deze hervormingen zijn gekoppeld aan een besparingsopgave.

Met een opgavegerichte organisatie boeken we resultaten. We verbeteren bijvoorbeeld het digitale contact met de gemeente. Denk hierbij aan het aanvragen van een subsidie of het deelnemen aan een online bewoners-bijeenkomst. Een ander voorbeeld is het hybride werken - vanuit huis of op een flexibele werkplek onafhankelijk van plaats en tijd - dat nieuwe eisen stelt aan onze huisvesting. Ook met betrekking tot duurzaamheid zijn 2021 resultaten geboekt, in de verduurzaming van onze gebouwen en het wagen-park. Hieronder geven wij per thema inzicht in de geboekte voortgang en resultaten op het gebied van de bedrijfsvoering.

Personeel

Portefeuillehouder: wethouder Meliani

Ook in het jaar 2021 waren de gevolgen van de coronamaatregelen merkbaar in de gemeentelijke organisatie. De medewerkers hebben onder moeilijke omstandigheden hun werk gedaan en de coronapandemie zorgde voor het tweede jaar op rij voor extra werkzaamheden waaronder het steun- en herstelpakket voor bedrijven en zelfstandigen, de handhaving op de naleving van de coronaregels en de werkzaamheden op de test- en vaccinatielocaties.

Om te zorgen dat ook de dienstverlening voor de medewerkers van de gemeente Amsterdam tijdens de pandemie optimaal is, is een coronateam voortgezet dat de gevolgen van de coronamaatregelen vertaalt naar acties waarover alle medewerkers goed zijn ingelicht. Denk daarbij aan het inrichten van de panden op 1,5 meter, het bieden van een veilige werkplek, het bestellen van voldoende beschermingsmiddelen zoals mondkapjes en het inrichten van de thuiswerkplek met de benodigde thuiswerkmiddelen.

Organisatie van de toekomst, bezuinigingen, hervormen en besparen

Niet alleen corona heeft gevolgen voor hoe we met elkaar samenwerkten. We blijven onszelf steeds vernieuwen om de stad zo goed mogelijk te bedienen. We stellen de vraagstukken in de stad voorop en spelen hier meer opgave-gericht en wendbaar op in. We hebben de ambitie om meer samen en vanuit vertrouwen aan de slag te gaan. Dit moet bijdragen aan het versterken van vertrouwen tussen de burger en de gemeente. De besparingen hebben ook een impact op wat de organisatie aankan. In 2021 hebben we de besparings-opgave voor de organisatie verder uitgewerkt tot een serie hervormingen.

Wendbaarheid

In 2020 en 2021 heeft de coronacrisis gevolgen gehad voor de inzet van onze medewerkers. De GGD schaalde drastisch op, handhavers kregen nieuwe uitdagingen en medewerkers met uitvoerende werkzaamheden moesten gewoon hun werk blijven doen terwijl de werkomstandigheden veranderden. In deze crisissituatie bleken we behoorlijk wendbaar te zijn. De ambitie is om ook in onze reguliere taken naar de Amsterdammer deze wendbaarheid meer te tonen.

De middelen en mensen die voor taken en beleidsopgaven worden ingezet, zijn in meerdere onderdelen van onze gemeentelijke organisatie onder-gebracht. We kunnen deze capaciteit en kwaliteit, meer dan we nu gewend zijn, slim gaan inzetten.

In 2021 zijn we begonnen met de uitrol van ons programma Wendbaarheid. Dit betreft onder andere: aanpassingen van interne regels en procedures, bewustmaking van managers en medewerkers van verandering in werk en intensieve loopbaanbegeleiding door middel van leertrajecten. In 2021 zijn 8 van in totaal 21 initiatieven gerealiseerd, 11 zijn in ontwikkeling en 2 zijn nog niet opgestart.

Inzet op jong talent

De gemeente Amsterdam zet zich in voor jong talent en voor kansengelijkheid. De krapte op de arbeidsmarkt vraagt om meer inspanning van de gemeente als werkgever om jongeren aan te trekken. Er is daarom een langdurige samenwerking opgezet met het onderwijs. Dit resulteerde onder andere in samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam in een event waaraan 300 technische studenten deelnamen. Daarnaast heeft de traineeshiporganisatie nieuwe trainees aangetrokken voor het programma 2021-2022. Ten slotte hanteren wij sinds 2020 een harde stagenorm voor de inzet van mbo'ers. In 2021 hebben wij de norm met 447 mbo-studenten ruimschoots behaald.

Inclusieve werkcultuur en een representatief personeelsbestand

Het Programma Inclusie en Diversiteit 2020-2023 werkt aan een representatieve personele samenstelling en de vergroting van de inclusieve werkcultuur.

Bewustzijn

Wij hebben in 2021 een interne inclusie campagne gevoerd om te werken aan bewustzijn en handelingsperspectief in de organisatie. De campagne is door ruim 3.700 medewerkers bekeken. Ook is er een diversiteitskalender *In 't licht van de stad* gelanceerd. Deze kalender toont het hele jaar momenten die belangrijk zijn voor collega's met een verschillende overtuiging, gender of seksuele voorkeur, migratieachtergrond, leeftijden, een (niet) zichtbare beperking of chronische ziekte. In 2021 zijn alle directeuren, circa 50% van de managers, en bijna alle medewerkers van personeelszaken getraind in inclusieve werving en selectie. Inclusie maakt nu onderdeel uit van bestaande trainingen. We hebben ook nieuwe trainingen ontwikkeld, zoals een training over het omgaan met verschillen binnen de organisatie en de stad.

Representatief medewerkersbestand

We willen dat ons medewerkersbestand een betere afspiegeling is van de Amsterdamse beroepsbevolking. We doen dat door streefcijfers te hanteren, een voorkeursbeleid te voeren voor directeursfuncties, door inclusieve werving en selectie, behoud en doorstroom. Jaarlijks ontvangen we van het CBS een rapportage over de ontwikkelingen van het medewerkersbestand. De cijfers over 2021 worden in het eerste kwartaal van 2022 bekend.

Toegankelijkheid

We willen structureel de toegankelijkheid, werkomstandigheden en werkbeleving verbeteren voor medewerkers met een (niet) zichtbare handicap en/of chronische ziekte. Hiervoor is in 2021 gestart met het door ontwikkelen van de toegankelijkheidsagenda. We gaan onder meer de voorzieningen voor fysieke en digitale toegankelijkheid van de organisatie verbeteren.

Sociale veiligheid en veilig werken

Medewerkers in onze gemeentelijke organisatie moeten zich welkom, vrij en beschermd voelen en moeten daarin ook worden ondersteund. Wij hebben eind 2021 verschillende, doorlopende maatregelen genomen die gericht zijn op het versterken van een sociaal veilige werkomgeving voor iedereen. Dit doen wij (mede) in het kader van het raadsinitiatiefvoorstel 'Met beleid werken aan integriteit'. De belangrijkste maatregelen zijn: het bieden van handelingsperspectief voor leidinggevenden, structurele aandacht voor training en intervisie in leiderschapsprogramma's over personele zorg, versterken van bewustwording en bescherming van medewerkers bij media-aandacht. We monitoren het effect van deze maatregelen. Wij verwachten de eerste resultaten in het eerste kwartaal van 2022.

Een van de voorwaarden voor een inclusieve werkcultuur is sociale veiligheid. In 2021 is gewerkt aan het opstellen van nieuw antidiscriminatiebeleid om beter zicht te krijgen op discriminatie en uitsluiting in de organisatie en hoe de organisatie dit kan voorkomen. Zo heeft de gemeentesecretaris gesprekken met medewerkers gevoerd over sociale veiligheid in de organisatie, discriminatie bij werving en selectie, inclusie en uitsluiting op de werkvloer. De uitkomsten nemen we mee in het antidiscriminatiebeleid. Verder hebben vertrouwenpersonen de onlinetraining inclusie en diversiteit gevolgd en bijscholing gehad over diversiteit. Hierbij is specifieke aandacht besteed aan de opvang van medewerkers die discriminatie ervaren.

Vitaliteit en welzijn van de medewerker

De gemeente Amsterdam wil een vitale organisatie zijn, waarin medewerkers gemotiveerd en veerkrachtig hun werk kunnen (blijven) doen. In 2021 is gewerkt vanuit de vier pijlers van vitaliteit: werkgeluk, mentale-, fysieke-, en sociale vitaliteit. Via een online platform hebben we medewerkers geïnformeerd over vitaliteit, en toegang gegeven tot een (online) leeraanbod en coaching. Er zijn digitale dialogen en kennissessies georganiseerd, onder andere op het gebied van werk-privé balans, persoonlijk welzijn en hybride werken.

Verzuim
Ook in 2021 heeft corona nog veel impact gehad, zowel op het verzuim als op de werkbeleving. De ervaren werkdruk is toegenomen en is in sommige gevallen ook een aanleiding tot psychische klachten (de belangrijkste verzuimoorzaak in 2021). Medewerkers ervaren meer werkdruk door een combinatie van werk- en thuisfactoren.

Over 2021 bedroeg het verzuimpercentage 6,4%, gelijk aan 2020. We hebben verder gewerkt aan de omslag om van een curatieve aanpak naar een preventieve aanpak te komen. De focus ligt steeds meer op het voorkomen van verzuim en het inzetten op vitaliteit en werkgeluk. Er zijn regelmatig online enquêtes onder medewerkers uitgevoerd naar trends en ontwikkelingen op het gebied van vitaliteit en verzuim. Op basis van de uitkomsten zijn diverse interventies gedaan om het verzuim terug te dringen en nieuw verzuim te voorkomen.

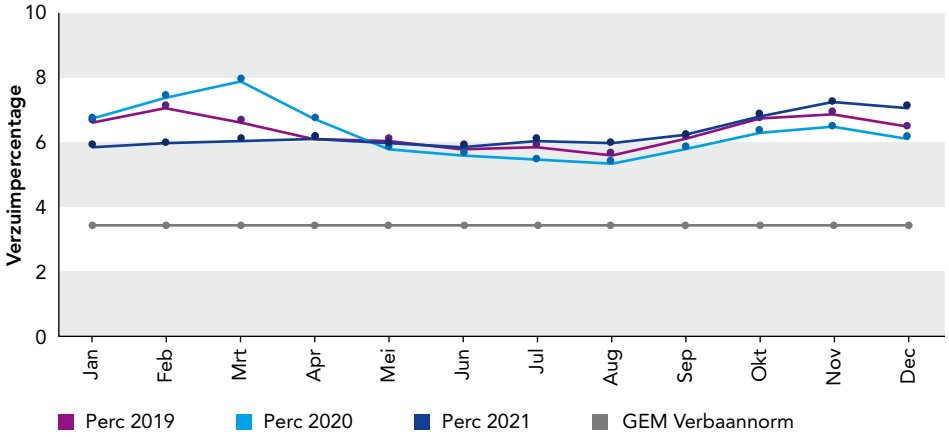

In 2021 is gestart met een verkenning op de huidige visie van verzuim. Hierbij wordt bekeken of deze nog passend is en welke wijzigingen wenselijk zijn.

Uitvoering Wet Banenafspraak
Wij werven jaarlijks actief nieuwe medewerkers die wat meer moeite hebben om een baan te vinden en daarbij soms meer begeleiding nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege een (niet) zichtbare arbeidsbeperking. Daarmee zijn wij een van de weinige overheidsinstellingen die succesvol nieuwe banen schept, en vooral langdurige banen met vaste contracten, binnen de eigen organisatie. Jaarlijks stromen er ongeveer 40 tot 50 nieuwe medewerkers in. In 2021 heeft de gemeente Amsterdam 553 banen volgens de wet banenafspraak gerealiseerd voor 468 medewerkers (1 baan staat gelijk aan 25,5 uur). Hiermee zijn we t.o.v. de einddoelstelling 2020 met 47 banen gestegen. De doelstelling voor 2021 (555 banen) is ondanks dit sterke resultaat net niet behaald, op 2 banen na.

Salarissen
De salarisbegroting 2021, inclusief mutaties Najaarsnota, bedraagt € 1.359 miljoen. De uiteindelijke realisatie is € 1.352 miljoen, inclusief een bedrag van ca. € 25 miljoen als gevolg van het cao-akkoord. Dit betekent een onderschrijding van € 7 miljoen. De onderschrijding is met name het gevolg van krapte op de arbeidsmarkt voornamelijk binnen het fysieke, ICT en financiële domein.

Externe inhuur
De kosten voor de inzet van externen bedraagt in 2021 € 305 miljoen. Het aandeel gerealiseerde inhuur in 2021 is gelijk aan 2020 en bedraagt 18,4% van de loonsom.

De inhuur wordt voornamelijk ingezet op corona gerelateerde inzet zoals de uitvoering van de tijdelijke overbruggings-regeling zelfstandig ondernemers (Tozo), bijstand voor zelfstandigen (Bbz) en bij callcenters en testlocaties, op moeilijk vervulbare vacatures, ter vervanging bij ziekte of zorgtaken.

Een deel van de inhuurkosten als gevolg van corona wordt gedekt door het ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport. De inhuurkosten die niet zijn begroot worden gedekt uit het saldo van het salarisbudget of worden doorbelast naar projecten of begrotingsprogramma's. Wij spannen ons in om externe inzet (uitzendkrachten, zzp'ers en overige externen) zoveel mogelijk terug te dringen. Een van de belangrijkste maatregelen uit het plan van aanpak 'Bewust omgaan met externe inzet' is de 2-jaarstermijn voor uitzendkrachten. Sinds de invoering van deze maatregel zijn circa 320 uitzendkrachten in dienst gekomen. Deze maatregel levert daarmee een belangrijke bijdrage aan een betere arbeidspositie met meer baanzekerheid voor uitzendkrachten. Ook wordt op deze manier de flexibilisering op de arbeidsmarkt verder tegen gegaan.

Tegelijkertijd is het van belang dat externe inzet, zoals de inzet van zzp'ers, weloverwogen plaatsvindt binnen de kaders van onder meer de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties en het protocol externe inzet.
In het kader van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties hebben we daarom in 2021 verschillende beheersmaatregelen genomen op basis van een toetsing vooraf van de duur van de opdrachten en het gebruiken van standaard overeenkomsten.
De maatregelen hebben in het algemeen geleid tot een afname van het aantal zzp-contracten. Het percentage uitzendkrachten nam toe aan het einde van het jaar als gevolg van de corona maatregelen en de bemensing van de test- en vaccinatiestraten bij de GGD, waardoor het percentage inhuur als geheel niet daalde.

De verdeling van externe inhuur onder de verschillende programma's wordt hieronder weergegeven.

Inhuur per programma, bedrag x € miljoen

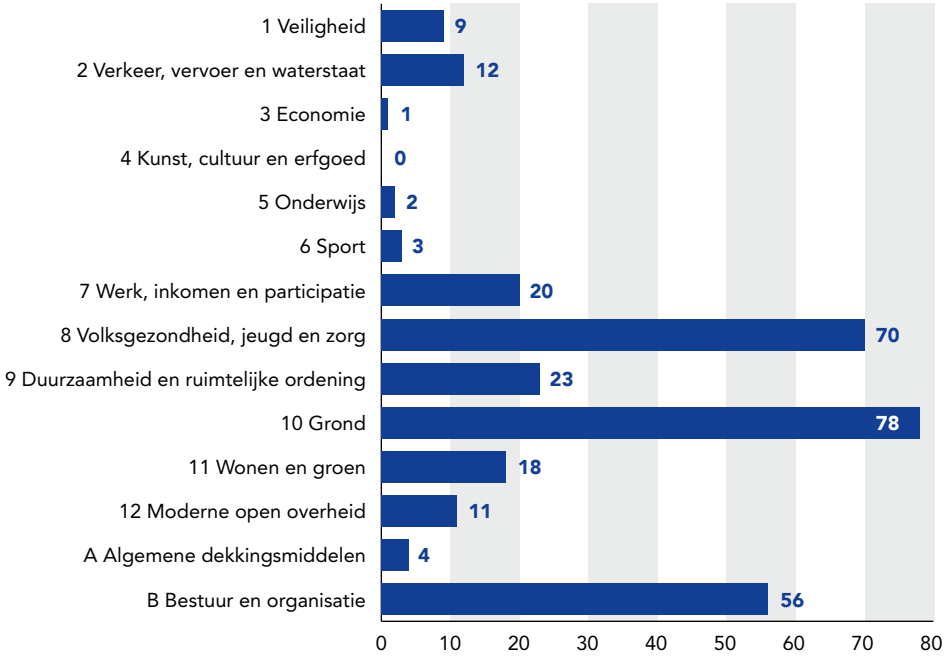

Vertrekregelingen

In 2020 is er naar aanleiding van een onafhankelijk onderzoek een nieuwe procesbeschrijving opgesteld waarin een eenduidig, transparant en navolgbaar proces is vastgesteld voor de totstandkoming van een vertrekregeling, waarmee een directeur of topfunctionaris kan uitstromen. De gemeenteraad is daar op 30 juni 2020 over geïnformeerd door het college. In 2021 is op basis van deze procesbeschrijving en met in achtneming van de aanbevelingen uit het onderzoek van destijds een vertrekregeling met drie (voormalige) directeuren overeengekomen. Zoals het nieuwe proces voorschrijft, zijn deze drie vertrekregelingen door het college vastgesteld. De checks & balances van het nieuwe beleid zijn bij deze vertrekregelingen in acht genomen. De vertrekregelingen zijn tevens administratief adequaat en conform procedures vastgelegd.

Wethoudernorm

Naast de 'Wet Normering Topinkomens' rapporteren wij jaarlijks over ambtenaren van de gemeente Amsterdam die meer verdienen dan € 186.071, de zogenaamde 'Wethoudernorm'. In 2021 zijn er geen ambtenaren die dit normbedrag overschrijden. Het normbedrag voor 2022 is vastgesteld op € 190.000.

Duurzaam en flexibel werken

Portefeuillehouder: wethouder Groot-Wassink

Corona en hybride werken

In 2021 heeft de coronacrisis nog steeds een sterke invloed op ons werk. We hebben het werken vanuit huis ondersteund door op grote schaal thuiswerkmiddelen te verzorgen. Daarnaast zijn in 130 vergaderzalen op gemeentelijke panden voorzieningen aangebracht om hybride te kunnen vergaderen.

Diverse enquêtes hebben aangetoond dat de collega's het op prijs stellen als thuiswerken ook na corona onderdeel blijft van ons werk. De behoefte aan het type werkplek en de functie van kantoor is door corona sterk veranderd en verandert nog steeds. We hebben minder kantoorwerkplekken nodig en meer ruimte voor ontmoeting en samenwerking. Om hier uitvoering aan te geven is het tweejarig programma 'Hybride werken en werkplek' gestart. Inmiddels is vanuit de bestuurlijke besparingsopgave op ambtelijke huisvesting, parallel aan dit programma, de huur van een grote kantoorlocatie opgezegd.

Verduurzamen gebouwen

In 2021 zijn er op vijf daken van de gemeentelijke panden zonnepanelen geplaatst. Er liggen nu ruim 23.000 zonnepanelen op gebouwen in eigendom van de gemeente. In 2021 zijn twee grote kantoren voor ambtenaren-huisvesting op het stadswarmtenetwerk aangesloten en daarmee aardgasvrij gemaakt. In combinatie met andere maatregelen heeft dit ervoor gezorgd dat nu 21% van de gemeentelijke panden energielabel A heeft. Ook is gewerkt aan het klimaatadaptief maken van het vastgoed. In 2021 is de verharding van een binnentuin vervangen door groen met waterbufferende functie en is op een andere locatie een slim blauw–groen dak met zonnepanelen gemaakt. Deze ingrepen zorgen voor minder wateroverlast bij hevige regenval en voor verkoeling in de zomer. Tot slot zijn er 14 parkeergarages voorzien van ledverlichting.

Transitie gemeentelijke werven

In 2021 is een start gemaakt met de uitvoering van het meerjarig transitieplan gemeentelijke werven en overslagpunten. De gemeentewerven worden efficiënter en duurzamer ingericht met veiligere werkplekken voor de medewerkers van onder meer groenvoorziening, afvalinzameling en toezicht en handhaving. Uiteindelijk brengen we het aantal werflocaties terug van 37 naar 23 en creëren wij vier overslagpunten.

Duurzaam woon- werkverkeer

In 2020 is een convenant afgesloten om duurzaam woon-werkverkeer te bevorderen. In de CAO van Amsterdam is de mogelijkheid opgenomen om een renteloze lening af te sluiten om een fiets te kopen. Daarnaast is het afgelopen jaar een regeling opgesteld die er toe moet leiden dat het in 2022 niet meer is toegestaan de eigen auto bij gemeentelijke panden te parkeren, op enkele uitzonderingen na. Deze regeling treedt pas in werking na behandeling in de ondernemingsraad. In 2021 zou de opleiding 'stimuleren duurzaam gedrag' voor ambtenaren starten. Door de coronamaatregelen en het grotendeels thuiswerken is dit doorgeschoven naar 2022.

Verduurzamen wagenpark

Het afgelopen jaar is verder uitvoering gegeven aan het transitieplan van het wagenpark van de gemeente om te komen tot een emissievrij wagenpark in 2030. De gemeente heeft 523 personenwagens en kleinere bestelbussen. In 2021 zijn hiervan 355 vervangen door elektrische exemplaren. Om deze voertuigen op te laden, zijn nu ruim 220 laadpunten in gebruik. De voertuigen die nog niet elektrisch rijden, zijn deels vervangen door duurzame occasions en tanken schone diesel bij de 19 eigen tankstations op de werven. Hierdoor is de CO_2-uitstoot van deze voertuigen met 89% verminderd.

Vergroenen gascontract

In 2021 is de aanbesteding voor groen gas succesvol afgerond. Vanaf 2022 vermindert dit de CO_2-uitstoot op het gasverbruik met 25%. De gasprijs is inmiddels sterk gestegen en daarmee ook de kosten voor het gasverbruik van de gemeente Amsterdam.

Duurzaam inkopen van diensten, producten en materialen

Eind 2021 is gestart met een inventarisatie van de lopende contracten. Daarbij kijken we hoe duurzaamheid, waaronder circulariteit, in de lopende contracten is meegenomen.
Daarnaast is het nieuwe Team Duurzaam Opdrachtgeven en Inkopen opgericht. Dit team ondersteunt de interne opdrachtgevers en inkoopteams om duurzaamheid correct te verwerken in inkooptrajecten. Circulaire eisen zijn meegenomen in 25% van de aanbestedingen die in 2021 gegund zijn.

Daarmee lopen we vooruit op de doelstelling van de Metropool Regio Amsterdam om in 2022 tenminste 10% circulair in te kopen.

Inkoop

Portefeuillehouder: wethouder Groot-Wassink

In 2021 zijn we verder gegaan met het op orde brengen van het inkoopstelsel. Veel aandacht ging uit naar de rechtmatigheid van de inkoopuitgaven. Daarnaast zijn verdere stappen gezet om doelgerichtheid in het inkoopproces op te nemen.

Enkele maatregelen om de onrechtmatigheid terug te dringen, waren: doorgaan met periodieke voortgangsrapportages aan verantwoordelijk management en versterken van samenwerking tussen lijn-, control- en de inkooporganisatie.

Uit het gemeentelijk rechtmatigheidsonderzoek en de controle van ACAM daarop blijkt dat in 2021 het totaalbedrag aan onrechtmatige inkoopuitgaven ten opzichte van 2020 is gestegen naar een bedrag van € 50,6 miljoen (2020: € 46,3 miljoen en een onzekerheid van € 1,5 miljoen). Dit bedrag blijft niet binnen de door het college vastgestelde bandbreedte, € 30 - € 45 miljoen bij de jaarrekening over het jaar 2021. Ook blijkt uit het onderzoek dat in 2021 voor een bedrag van € 20,6 miljoen nieuwe onrechtmatigheden zijn ontstaan (en een onzekerheid van € 3,5 miljoen). Belangrijkste veroorzakers van deze onrechtmatige uitgaven zijn het niet tijdig oplossen van onrechtmatigheid uit voorgaande jaren of het niet volgen van de Aanbestedingswet.
Het uitgangspunt is een rechtmatige en doelmatige inkoop, maar er kunnen zich situaties voordoen, bijvoorbeeld van zeer groot maatschappelijk belang, waarbij het college, i.c. de gemeente andere keuzes maakt. Het college betreurt deze toename en continueert de in gang gezette maatregelen.

De inspanningen om de rechtmatigheid van de inkopen te garanderen, leidden ook tot een structurele focus op doelgericht inkopen. Vanaf 2021 zijn aangekondigde acties in de praktijk gebracht. Enkele voorbeelden waarover de raad in juni 2021 is geïnformeerd, zijn het visiedocument Inkopen met Invloed en de leidraad Sociaal Opdrachtgeverschap. Ook hebben wij eind 2021 ingestemd met een reorganisatie waarbij een deel van de Inkoop en Financiële Dienstverlening samengaan in één directie. De reorganisatie markeert het formele startschot om toekomstgericht verder te bouwen aan een grote en meerjarige stedelijke ontwikkelopgave. Belangrijke aspecten hierbij zijn de gemeentebrede invoering van categoriemanagement en de verdere professionalisering van het contractmanagement.

De onderstaande tabel geeft een overzicht met het aantal unieke gunningsbesluiten per type aanbesteding. Een uniek gunningsbesluit levert een contract op met één of meerdere marktpartijen, inclusief eventuele verlengingen.
Te zien is dat het aantal aanbestedingen daalde van 311 in 2019 naar 274 in 2020 en in 2021 toenam naar 379. De inkoopuitgaven in 2021 bedroegen € 2,8 miljard, dit is zo'n 41 % van de begroting.

Gunningsbesluiten	**2019**	**2020**	**2021**
Openbare Europese aanbestedingen	89	76	67
Europese niet-openbare aanbestedingen	16	13	13
Meervoudig onderhandse aanbestedingen	185	160	269
Nederlandse openbare aanbestedingen	11	12	14
Nederlandse niet openbare aanbestedingen	2	2	2
Concurrentie gerichte dialoog	4	7	5
Onderhandelingen binnen Europees recht	3	3	9
Prijsvraag	-	-	.
Innovatiepartnerschap	1	1	.
Subtotaal	**311**	**274**	**379**
Uitvragen externe inhuur/dynamisch aankoop systeem	1.129	739	776
Totaal	**1.440**	**1.013**	**1.155**

Binnen het inkoopstelsel toetsen Tenderboards de kwaliteit en het proces van Europese aanbestedingen. Het aantal Tenderboardsessies in 2021 was 132, tegenover 143 in 2020 en 149 in 2019. De meeste aanbestedingen vonden in 2021 in het ruimtelijke en bedrijfsvoeringdomein plaats.

Vanuit de Beleidsregel Integriteit en Overeenkomsten Inkoop (BIO) toetsen we alle opdrachten van meer dan € 50.000. Inkoop voert een eerstelijns screening uit op mogelijke opdrachtnemers. Dit doen we via een basale toets. In 2021 zijn 355 nieuwe basale toetsen uitgevoerd. Daarnaast blijven we een regionaal en MKB-vriendelijk inkoopbeleid voeren. Wij maken het voor kleinere ondernemingen mogelijk om mee te dingen naar opdrachten. Dat doen we door opdrachten niet onnodig te bundelen en waar mogelijk in percelen te verdelen. In 2021 komt 91% (2020 95%) van onze leveranciers uit het MKB-segment. En 64% in 2021 (63% in 2019) van de inkoopuitgaven besteedden we bij het MKB. Van de gemeentelijke inkoopuitgaven in 2021 deden we 60% (58% in 2020) binnen de Metropool Regio Amsterdam.

Subsidieverlening in Amsterdam

Portefeuillehouder: wethouder Groot-Wassink

Voor de subsidierelaties was het in 2021 belangrijk dat we snel en gericht inspeelden op de impact van corona. In aanvulling op de algemene economische maatregelen van de rijksoverheid hebben wij in 2021 daarom beleid gevoerd om organisaties die gemeentelijke subsidies ontvangen te ondersteunen. Op het terrein van de sociale basis, kunst en cultuur en sport hebben we aanvullende regelingen opgesteld. Wij wegen bij de verantwoording en vaststelling van de subsidies niet alleen af of de subsidiabele activiteit niet, of gedeeltelijk, is uitgevoerd maar ook de werkelijk gemaakte onvermijdbare kosten.

In 2021 is de aanbesteding ter vervanging van het subsidiebeheersysteem afgerond. Bij deze vervanging is er gekeken naar de huidige functionaliteit in een nieuwe, modernere, oplossing. In 2022 gaan we het nieuwe subsidiesysteem gebruiken.

Financiën en control

Portefeuillehouder: wethouder Kukenheim

Wij staan voor een heldere en betrouwbare financiële administratie, doelmatige processen en proactief en hoogwaardig advies. We hebben in 2021 verder gewerkt aan procesverbetering, digitalisering, automatisering en versteviging van de financiële adviezen.

Hoogwaardig en transparant advies gebaseerd op betrouwbare data

Er waren in 2021 verschillende projecten om de informatievoorziening te verbeteren, om kwalitatief hoogwaardig financieel advies te geven. We hebben financiële data gecombineerd met beleidsdata/ bedrijfsvoering data. Bij enkele organisatieonderdelen heeft dit geleid tot dashboards met KPI's die in staat stellen om beter te sturen. Daarnaast hebben we in 2021 verbetering doorgevoerd in de integrale sturingscyclus. De kwartaalrapportage sluit beter aan op de P&C-producten (VJN, NJN, Begroting, Jaarrekening) en kan steeds accuratere prognoses geven.

Digitalisering en automatisering

Door facturen op een nieuwe manier te verwerken in ons financiële systeem zijn de administratieve lasten van de organisatie verlicht. Het volledige proces van binnenkomst van een factuur tot en met het doorboeken verloopt geautomatiseerd, door middel van goedkeuring vooraf.

Na een uitvoerige marktverkenning en marktconsultatie, hebben wij in 2021 besloten over te gaan op de aanbesteding van een nieuw financieel management- en inkoopsysteem om ketenprocessen slim in te richten en te ondersteunen en om betrouwbare en juiste stuurinformatie te leveren.

Procesverbetering van inkomende en uitgaande facturen

In 2021 kwam 49% van de facturen binnen als e-factuur, een stijging van 8% ten opzichte van 2020. Het totaal aantal leveranciers dat is overgestapt op e-facturatie is 2.489. In 2020 waren dat er nog 1.374. In 2020 is betaling via e-facturatie in de algemene voorwaarden van de gemeente Amsterdam opgenomen. Pdf-facturen worden, na aanschrijving van leveranciers, sinds 2021 niet meer in behandeling genomen.

Wij willen facturen van onze leveranciers binnen 30 dagen betalen. De implementatie van FIV (de nieuwe functionaliteit voor het betalen van facturen) kende wat opstartproblemen, maar heeft er uiteindelijk toe geleid dat in het vierde kwartaal 86% van de facturen op tijd wordt betaald. Ook in het ketenproces van verkoop tot en met ontvangst hebben we de dienstverlening verbeterd. Zo is de koppeling met Erfpacht voor Overstap en Bestemmingswijzigingen verbeterd naar 90% automatisch, en zijn de rapportages voor de voorziening oninbare vorderingen volledig geautomatiseerd.

Uitgaande facturen worden steeds meer digitaal verstuurd. In 2021 werd 45% digitaal verstuurd, in 2020 was dat 23%.

Fiscaliteit
In 2021 hebben we ingezet op een aanscherping van de fiscale beheersing van de inzet van zzp-ers om verkapte arbeidsrelaties te voorkomen. Al enige tijd is duidelijk dat de huidige wetgeving knelt, maar onze inzet als opdrachtgever is erop gericht om onze risico's en die van de zzp-ers te minimaliseren.

In de ingediende vennootschapsbelastingaangifte 2019 zijn voor het eerst de grondexploitaties als belaste bate opgenomen, waardoor de te betalen vennootschapsbelasting is gestegen. Er bestaat onzekerheid over de wijze waarop de fiscale winst van grondexploitaties moet worden berekend, evenals over de belastbaarheid van inkomsten uit reclame in de openbare ruimte. Wij verwijzen hiervoor ook naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid (213a onderzoeken)
Met onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid voeren we één van de aanbevelingen van de raadsenquête uit. En voldoen we aan een wettelijke plicht uit artikel 213a Gemeentewet.

In 2021 zijn 2 onderzoeken uitgevoerd:
- Handhaving in de openbare ruimte
- Diversiteit en inclusie in broedplaatsen

Deze onderzoeken hebben directies handvatten gegeven voor een doeltreffender beleid.

ICT en informatievoorziening
Portefeuillehouder: wethouder Meliani

ICT en informatievoorziening zijn onlosmakelijk onderdeel van de werkzaamheden van de stad. Om aan de verwachtingen van de Amsterdammers en van de eigen organisatie te voldoen zijn we een meerjarig verandertraject gestart. Centraal staan de opgaven voor de stad. In 2021 hebben we de eerste stappen gezet met aandacht voor onder andere andere werkwijzen, nieuwe technologie, competenties medewerkers en een beter functionerend i-domein.

ICT-voorzieningen overbrengen naar de cloud
ICT en data-infrastructuur zijn als gevolg van eerder ingezette verandertrajecten in 2021 betrouwbaarder en veiliger geworden. ICT heeft haar dienstverlening verder gestandaardiseerd door samen te werken met een leverancier voor een cloudplatform. Daarbij maken we gebruik van een modern platform waarop de gemeente haar diensten voor de Amsterdammers kan leveren. In 2021 zijn voorbereidingen getroffen om de in eigen beheer geleverde diensten in 2022 over te brengen naar de cloud.

Een centrale datafunctie
We werken aan een gemeentebrede datafunctie om de data in de stad consistent en veilig te ontsluiten. De doorontwikkeling van deze datafunctie is een van de ambities in de eindrapportage bestuursopdracht i-domein.

Meer gemeenschappelijke generieke applicaties te gebruiken
De voorbereidingen voor de organisatieverandering in het I-domein liggen op schema en gaan effect hebben op de manier waarop de gemeente haar taken uitvoert. De organisatieverandering is bedoeld om een einde te maken aan versnippering in het i-domein en te komen tot meer samenhang. Wij hebben de nieuwe hoofd- en fijnstructuur van het i-domein in het laatste kwartaal van 2021 vastgesteld, zodat de nieuwe organisatie naar verwachting start op 1 juli 2022.

Investeren we in de ontwikkeling van medewerkers
Om de ambities uit de bestuursopdracht i-domein waar te kunnen maken en een goed werkklimaat te creëren, moeten we investeren in onze eigen medewerkers. In 2021 hebben we stevig ingezet op training en ontwikkeling. Er zijn gerichte leertrajecten gestart voor om- of bijscholing en het aanbieden van leer-werktrajecten.

Privacy en informatiebeveiliging
Informatiebeveiliging, gegevensbescherming (privacy), informatiebeheer en openbaarheid zijn de kernwaarden waaraan de informatiehuishouding moet voldoen. In 2021 werd verder gegaan op de ingeslagen weg. Voor gegevensbescherming leidde dat tot verdere ervaringen met het toepassen en handhaven van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en het Stedelijk Kader verwerken persoonsgegevens. De Functionaris Gegevensbescherming (FG) ziet toe op de naleving van de AVG en het Stedelijk Kader

verwerken persoonsgegevens. De FG brengt jaarlijks verslag uit aan het college. Amsterdam loopt als gemeente regelmatig voorop op het gebied van gegevensbescherming. Zo zijn de afgelopen twee jaar een algoritme- en een sensorregister gelanceerd. Het blijft echter voor de gemeente een uitdaging om gegevensbescherming vanzelfsprekend onderdeel van de werkzaamheden te laten uitmaken. Uit een inventarisatie blijkt dat ook in het afgelopen jaar het verwerkingsregister nog niet volledig is bijgewerkt. Verder blijkt uit onderzoek van de ACAM dat de gemeente geen volledig inzicht heeft in haar risicovolle verwerkingen. Amsterdam zit dan ook in een proces om de bescherming van persoonsgegevens te versterken. Daarnaast zal dit continu aandacht blijven vragen.

Wereldwijd namen in 2021 de bedreigingen op het gebied van informatiebeveiliging toe, onder andere door gijzelsoftware (ransomware). Wij hebben onze organisatorische en digitale weerbaarheid versterkt met beheersmaatregelen, zoals preventie en detectie van mogelijk schadelijke software, toenemende aandacht voor bewustzijn en het ontwikkelen van een nieuwe (veilige) digitale werkomgeving voor alle medewerkers. We besteden nog meer aandacht aan het periodiek toetsen van de veiligheid van onze ICT-infrastructuur en versterken de samenwerking met organisaties in de stad op het gebied van informatiebeveiliging. Zodra het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) in december een waarschuwing afgaf over kwetsbaarheden in veel gebruikte applicaties (Log4j) zijn we er succesvol in geslaagd om de risico's tijdig te beperken.

De informatiebeveiliging heeft uitvoering gegeven aan het stedelijk informatiebeveiligingsbeleid. In 202i is gestart met de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De Chief Information Security Officer (CISO) ziet toe op de uitvoering van het informatiebeveiligingsbeleid en de implementatie van de BIO in Amsterdam. De CISO stelt een separaat jaarverslag op waarin nader wordt ingegaan op de activiteiten die bijdragen aan de informatiebeveiliging. Voor dit onderwerp geldt tevens dat het implementeren of voldoen aan de regelgeving niet het eindpunt is, maar dat er altijd aandacht nodig zal zijn voor informatiebeveiliging.

Op het gebied van openbaarheid maakte het college afgelopen jaar meer gemeentelijke informatie openbaar. Uitgebreide openbaarheid is een noodzakelijke eerste stap om de wisselwerking tussen burgers en bestuur te verbeteren en het vertrouwen van burgers in de overheid te vergroten. Bovendien is het een noodzakelijke voorwaarde voor het bestuur om verantwoording af te leggen over het gevoerde beleid.

Juridische Zaken

Portefeuillehouder: burgemeester Halsema

Juridische vernieuwing

In het voorjaar van 2021 heeft de burgemeester aangekondigd dat zij met een visie op de juridische functie van de gemeente Amsterdam zal komen. Centraal hierin staat hoe Amsterdammers in het rechtsverkeer met de gemeente het beste kunnen worden bediend. In 2021 hebben we deze visie opgesteld en inmiddels aan de gemeenteraad aangeboden. In de nieuwe visie maken wij ons sterk voor maatwerk voor de Amsterdammer. Dat betekent dat bij de dienstverlening de Amsterdammer altijd als vertrekpunt wordt genomen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Ruimte creëren door automatiseren/digitaliseren van standaardwerkzaamheden om capaciteit vrij te maken voor maatwerksituaties
- Vooraan in het proces van beleidsvorming actief meedenken over de communicatie aan de Amsterdammer
- Het doenvermogen (voorkomen stapeling regelgeving)
- In de fase van uitvoering in gesprek met de uitvoeringspartners over ruimte voor maatwerk/de menselijke maat

Juridisch Inhuurpunt voor externe inhuur van advocaatdiensten

Sinds 1 juli 2019 is Pels Rijcken onze gemeenteadvocaat. Alle verzoeken tot externe juridische inhuur voor advies- en advocaatdiensten gaan via het Juridisch Inhuurpunt (JIP). In het najaar van 2021 is besloten de dienstverlening juridisch advies- en advocaatdiensten opnieuw aan te besteden. Eén van de doelstellingen van deze aanbesteding is kostenbesparing.

Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en Wet open overheid (Woo)

Wij ambieren een grote openheid van informatie. Het uitgangspunt 'openbaar, tenzij' is leidend en dragen wij continu uit in de organisatie. Er zijn in 2021 ongeveer 400 Wob-verzoeken ingediend. Naast passieve openbaarmaking maken wij verschillende soorten documenten actief openbaar. Dit gebeurt in anticipatie op de Wet open overheid, die op 1 mei 2022 in werking treedt en de Wob vervangt.

Klachtenregistratiesysteem
In april 2021 is er een stedelijk klachtensysteem in gebruik genomen waarin alle klachten geregistreerd en gerouteerd worden. Hierdoor krijgen we een volledig beeld van het aantal klachten en beter zicht op bij welke onderdelen er veel klachten binnenkomen.

Mediationpool gemeente Amsterdam
Gemeente Amsterdam kent een pool van interne mediators. In oktober 2021 is de Amsterdamse Mediationpool geformaliseerd. Hiermee is mediation een formeel instrument dat ingezet kan worden bij diverse conflicten. Denk aan:

- Conflicten tussen burger/ondernemer en gemeente;
- Conflicten tussen burgers/ondernemers onderling, waarbij de gemeente Amsterdam betrokken is/een belang heeft bij oplossing van het conflict;
- Conflicten op de werkvloer.

In 2021 zijn er zo'n 46 mediations opgestart. We verwachten dat door het formaliseren van mediation het aantal mediations in 2022 zal toenemen. In het verlengde hiervan zijn we in 2021 begonnen om bezwaren meer oplossingsgericht en passend af te handelen: de Informele Aanpak. Met een projectmatige aanpak en coaching on the job zijn successen geboekt in concrete bezwaardossiers en is er een diagnose met aanbevelingen om deze aanpak verder te brengen. Er zijn 60 collega's getraind in mediation-vaardigheden. In samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam is er een traject gestart naar het toepassen van maatwerk bezien vanuit de rechtswetenschap.

Digitalisering en data gedreven werken
We zijn intensief gaan samenwerken met toonaangevende partners op het gebied van digitalisering en datagedreven werken. In deze samenwerking hebben we producten ontwikkeld die burgers ondersteunen bij het indienen van een bezwaar en producten die het mogelijk maken dat standaard juridische werkzaamheden sneller en beter uitgevoerd kunnen worden. Hierdoor is er meer capaciteit voor maatwerk.

Communicatie met de stad
Portefeuillehouder: burgemeester Halsema

Corona crisiscommunicatie
Corona crisiscommunicatie heeft in 2021 de boventoon gevoerd. Die hebben we uitgevoerd in opdracht van de Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland en ging over de basismaatregelen (1,5 meter, mondkapjes, groepsgrootte). Onder meer via de Amsterdamse communicatiekanalen, maar ook met campagnes en markeringen in de openbare ruimte zoals de cirkels in de parken en de wachtrijstippen in de winkelstraten. Bij het ontwerp van alle coronacommunicatie hebben we ons op gedragskennis gebaseerd. Een aantal voorbeelden:

- Met de GGD hebben we informatie in meerdere talen verspreid over vaccinaties, testen en hulpaanbod voor jongeren en hebben we coronacolleges op middelbare scholen georganiseerd.
- Corona Crisiscommunicatie heeft een rol gespeeld in de handhaving van de maatregelen tijdens demonstraties.
- Werknemers in de zorg, de handhaving en andere sectoren hebben we in het zonnetje gezet met de Heldenspeld van Amsterdam.
- Met Amsterdam Partners is bemoedigende communicatie opgezet ('de stad mag weer open').
- In december zijn we een grote campagne gestart om thuisbesmettingen tegen te gaan en zelftesten onder de aandacht te brengen. 100.000 pakketten met 4 gratis zelftesten, instructie voor laagtaalvaardigen, mondkapjes et cetera zijn huis-aan-huis rondgebracht en aan kwetsbare gezinnen uitgereikt.

Als gevolg van de sterke en noodzakelijke focus op de crisiscommunicatie hebben we andere zaken niet of minder kunnen oppakken, zoals de voorgenomen vernieuwing van het evenementenbeleid.

Begrijpelijk, betrouwbaar en toegankelijk communiceren met de stad
2021 heeft in het teken gestaan van de integratie van de directie Communicatie en het Communicatiebureau, de twee gemeente-onderdelen waar de communicatietaken van de gemeente belegd waren. Vanaf 1 januari 2022 gaan we verder als één onderdeel en zetten we de komende jaren in op het Begrijpelijk, Toegankelijk en Betrouwbaar (BTB) maken van het beleid door middel van communicatie voor burgers, bestuur en organisatie. Dit doen we door met behulp van een door ons ontwikkeld Communicatiekompas richting te geven aan beleid en de communicatieve vertaling daarvan.

We willen altijd weten wat er in de stad leeft en speelt. En we willen steeds in gesprek met bewoners, bestuurders en de gemeentelijke organisatie met oog voor *iedere* Amsterdammer. Daarom werken we aan de begrijpelijkheid van informatie door deze in beeld en taal ook geschikt te maken voor laaggeletterden. Ook ondersteunen we verschillende vormen van participatie. Het online streamen van bewonersbijeenkomsten is door de coronacrisis snel verder ontwikkeld. Grote thema's in 2021 waren onder andere bruggen en kademuren, woningbouw, erfpacht, schuldhulpverlening, klimaat en duurzaamheid en digitalisering. Bij al deze thema's ging het zowel om informeren als betrekken van de verschillende doelgroepen.

Apparaatslasten

Portefeuillehouder: wethouder Groot-Wassink

De apparaatslasten van 2021 worden hieronder gepresenteerd volgens de definitie vastgesteld in 2020. In overleg met de drie andere grote steden Den Haag, Utrecht en Rotterdam (samen met Amsterdam de G4) bezien wij of deze definitie vergelijkbaar is of kan worden ontwikkeld. Met eenzelfde definitie kunnen we de apparaatslasten van de G4 onderling vergelijken.

- Alle salaris en persoonlijke lasten zoals opleidingen, dienstkleding en mobiele telefoons van collega's.
- De lasten van externe inhuur, zowel voor de reguliere bedrijfsvoering als voor de beleidsprogramma's.
- De lasten die samenhangen met de ondersteuning aan de organisatie zoals ICT, schoonmaak, huisvesting, licenties, bestuursondersteuning, koffie, energie en water, huur enzovoort. Deze lasten staan in dit jaarverslag verantwoord bij programmaonderdeel B.1 Overhead.

De apparaatslasten bestaan in 2021 voor ongeveer 79% (2020 74%) uit salarislasten.

Apparaatslasten verwerkt in de jaarrekening

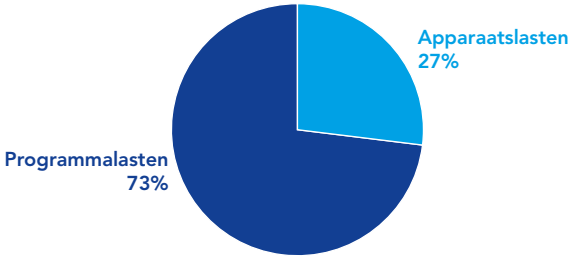

In de grafiek hebben we de apparaatslasten weergegeven als percentage van de totale lasten van de jaarrekening (€ 6,5 miljard). De totale lasten bestonden in 2021 voor ongeveer voor 27% uit apparaatslasten (2020 24%). Deze 27% hebben wij in onderstaande tabel uitgesplitst in apparaatslasten per programma.

Programma

(bedragen x € miljoen)

Apparaatslasten	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil Rekening - Begroting 2021 (Najaarsnota)
01 Veiligheid	83,7	87,9	97,8	9,9
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	59,5	64,3	134,9	70,7
03 Economie	15,6	17,3	20,2	2,9
04 Kunst, cultuur en erfgoed	3,7	4,1	4,7	0,6
05 Onderwijs	28,8	29,5	31,0	1,5
06 Sport	21,2	21,7	23,1	1,4
07 Werk, inkomen en participatie	129,0	145,9	158,2	12,3
08 Volksgezondheid, jeugd en zorg	131,8	211,8	221,0	9,1
09 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	50,9	28,3	65,7	37,4
10 Grond	6,7	-59,3	65,2	124,4
11 Wonen en groen	176,4	148,2	181,4	33,2
12 Moderne open overheid	69,2	69,8	78,2	8,4
A Algemene dekkingsmiddelen	30,2	31,3	32,1	0,8
B Bestuur en organisatie	585,1	608,0	604,7	-3,3
	1.392,0	**1.408,9**	**1.718,3**	**309,4**
Geactiveerd / Investeringsprojecten			52,9	52,9
Totaal apparaatslasten	**1.392,0**	**1.408,9**	**1.771,2**	**362,3**
waarvan intern personeel	1.067,0	1.080,1	1.396,8	316,7
waarvan externe inhuur	146,8	123,9	191,0	67,1
waarvan overige apparaatslasten	178,2	204,9	183,4	-21,5

De afwijkingen tussen de rekening 2021 en de begroting 2021 worden grotendeels verklaard door de registratie van kosten die betrekking hebben op interne inhuur van personeel. Deze kosten worden bij programma's niet begroot op de apparaatslasten, maar wel verantwoord in de rekening. Dit maakt dat de afwijkingen op de apparaatslasten grotendeels te verklaren zijn door begrotingssystematiek..

Vensters voor bedrijfsvoering

Portefeuillehouder: wethouder Groot Wassink

Voorheen sloten we de paragraaf Bedrijfsvoering af met de Vensters voor Bedrijfsvoering. Bij deze benchmark zijn zo'n 100 gemeenten, provincies en waterschappen aangesloten. De indicatoren die tot en met het jaarverslag 2019 zijn gebruikt zijn niet allemaal meer relevant. We zijn in overleg over welke indicatoren we gaan opnemen en hoe we deze indicatoren gaan definiëren om de inzichtelijkheid, bruikbaarheid en vergelijkbaarheid verder te vergroten. In dit jaarverslag nemen wij de volgende BBV-verplichte indicatoren op:

Indicator (activiteit)	Jaarverslag 2021
Formatie (FTE per 1.000 inwoners)	18,6
Bezetting (FTE per 1.000 inwoners)	22,6
Apparaatskosten (Kosten per inwoner)	€ 2.008
Externe inhuur (Kosten als % van totale loonsom)	18,4%
Overhead (% van totale lasten)	7,6%

4.2 Financiering

In deze paragraaf beschrijven we de uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie. De financieringsfunctie zorgt ervoor dat we voldoende geld beschikbaar hebben om aan alle financiële verplichtingen te kunnen voldoen. Hiervoor trekken we kort- en langlopende leningen aan. Onder de financieringsfunctie vallen ook het verstrekken van leningen en garanties en het beheersen van financiële risico's.

Het wettelijk kader ligt vast in nationale en Europese regelgeving. Binnen de nationale regelgeving zijn de kaders vooral:

- de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido)
- de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet hof)
- de Gemeentewet
- het Besluit begroting en verantwoording (BBV)

Deze wettelijke kaders hebben we verder uitgewerkt en vastgelegd in het gemeentelijke Treasury- statuut. Het beleid over verstrekken en beheren van leningen en garanties door ons aan derden staat in het "Lening- en garantiebeleid gemeente Amsterdam".

Externe financiering

In 2021 hebben we fors geïnvesteerd in de stad. De omvangrijkste investeringen in de stad zijn de investeringen in:

- erfpachtgronden
- (school)gebouwen
- de openbare ruimte zoals parkeervoorzieningen, kades, bruggen, tunnels, wegen, verlichting en verkeerssystemen

In de Investeringsparagraaf onderbouwen we de investeringen.

Onze uitgaven waren hoger dan de inkomsten, onder andere vanwege de forse investeringen. Investeringen financieren we met externe en interne financieringsmiddelen. Externe financieringsmiddelen zijn leningen van externe partijen waarover we rente betalen. De reserves, voorzieningen en het jaarresultaat vormen onze interne financieringsmiddelen.

De externe financieringsmiddelen stegen in 2021 met € 550 miljoen naar € 6.659 miljoen. Tabel 1 toont de ontwikkeling van de externe financieringsmiddelen in 2021.

Tabel 1: Overzicht externe financieringsmiddelen

(bedragen x € 1 miljoen)

Externe financieringsmiddelen	2020	2021	Mutatie
Liquide middelen	-8	-5	2[1]
Kasgeldleningen	517	525	8
Langlopende leningen	5.599	6.139	540
Totaal	6.109	6.659	550

Grafiek 1 toont het verloop van de externe financieringsmiddelen van de afgelopen vijf jaar. Hierin staat ook het aandeel van de financieringsbehoefte voor erfpacht. Het betreft hier de balanswaarde van de erfpachtgronden waarover canon wordt betaald verminderd met de reserve financiering erfpachtgrond.

In de afgelopen jaren is de externe schuld gestegen. Ook in 2021 is de externe schuld sterk toegenomen. Ondanks deze ontwikkeling is de externe schuld houdbaar. We voldoen aan de verplichte financiële kengetallen en we bewegen ruim binnen de marges die passend zijn bij houdbare overheidsfinanciën. Dit lichten we verder toe in het onderdeel Kengetallen.

1 De mutatie van de liquide middelen is ongeveer € 2 miljoen. In de tabel worden de bedragen afgerond op miljoenen. We geven een verdere specificatie in het onderdeel 'Balans met toelichting'.

Grafiek 1. Ontwikkeling externe financieringsmiddelen 2017 – 2021

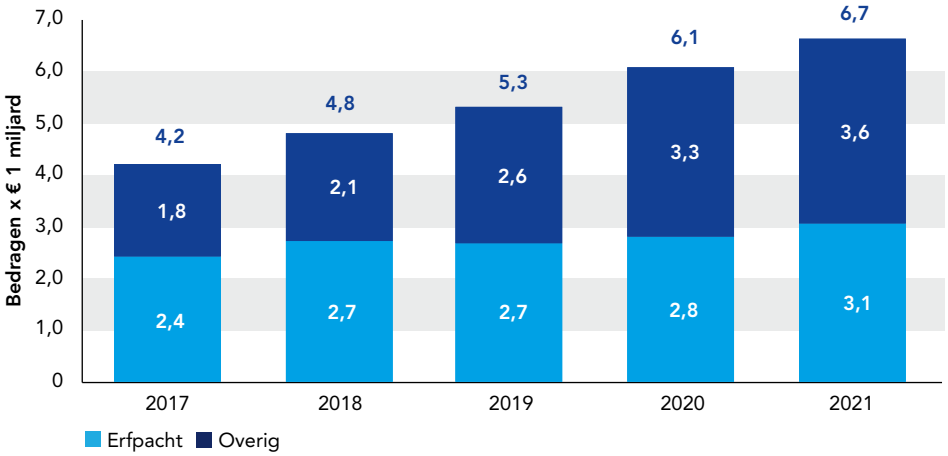

Bij de Najaarsnota 2021 was de verwachte omvang van de externe financieringsmiddelen voor eind 2021 begroot op € 6,7 miljard. Deze kwam uiteindelijk € 54 miljoen lager uit op afgerond € 6,7 miljard. Dat de omvang van de externe financieringsmiddelen (externe schuld) uiteindelijk lager uitkwam dan we begroot hadden, is het resultaat van een aantal effecten.

- Effecten waardoor de externe schuld lager uitkwam dan begroot:
  - De omvang van de interne financieringsmiddelen (reserves, voorzieningen en resultaat) kwam € 226 miljoen hoger uit dan verwacht. Hierdoor waren meer financieringsmiddelen aanwezig dan verwacht.
  - De werkkapitaalbehoefte daalde € 142 miljoen meer dan verwacht. Hierdoor waren meer financieringsmiddelen aanwezig dan verwacht wat de externe schuld verlaagde.
- Effecten met een opwaartse werking ten opzichte van de begrote externe schuld:
  - De omvang van het materiële en immateriële bezit kwam € 280 miljoen hoger uit dan verwacht. Dit komt vooral doordat er meer is geïnvesteerd in materieel bezit dan eerder begroot.
  - De omvang van het financiële bezit kwam € 34 miljoen hoger uit dan verwacht.

De externe schuld steeg in 2021. Maar de rentelasten daalden met € 7 miljoen naar € 67 miljoen. Dit komt vooral doordat we aflopende leningen tegen lagere rente konden herfinancieren. Het rentepercentage voor het aantrekken van kortlopende leningen was heel 2021 negatief en deels ook negatief voor langlopende leningen. Het gemiddelde rentepercentage van de totale externe financieringsmiddelen in 2021 was 1,1 procent. Dit tonen we in tabel 2.

Tabel 2: Externe financiering, omvang en rentelast

(bedragen x € 1 miljoen)

Externe financieringsbehoefte	**2020**	**2021**
Omvang	6.109	6.659
Rentelast	74	67
Gemiddeld gewogen rentepercentage	1,3%	1,1%

Kengetallen

Er zijn verschillende invalshoeken om de schuld en de houdbaarheid ervan te beoordelen. Kengetallen moeten inzicht in de schuld geven om de schuld en ontwikkeling daarvan beter te kunnen begrijpen. De solvabiliteitsratio en de netto schuldquote zijn verplichte kengetallen vanuit het BBV. Vanuit de Wet fido zijn de renterisiconorm en de kasgeldlimiet verplichte kengetallen. Daarnaast geven we een toelichting op schatkistbankieren en derivaten.

Deze vier kengetallen lichten we in deze paragraaf verder toe. Een overzicht van de kengetallen tonen we in tabel 3.

Tabel 3: Kengetallen Schuld

			Signaleringswaarden volgens toezichthouder provincie Noord-Holland		
Kengetallen Schuld	**2020**	**2021**	**Voldoende**	**Neutraal**	**Onvoldoende**
Solvabiliteit	51%	50%	> 50%	20% < X < 50%	< 20%
Netto schuldquote	95%	93%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen	90%	88%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Renterisiconorm	5%	5%			> 20%
Kasgeldlimiet	7%	5%			> 8,5%

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio geeft aan hoeveel we van ons bezit financieren met eigen vermogen.

In 2021 bedraagt onze solvabiliteitsratio 50 procent. Daarmee voldoen we met ons huidige solvabiliteitsratio aan de gestelde signaalwaarde ‘voldoende’ van de provincie Noord-Holland. Ten opzichte van 2020 daalde de solvabiliteitsratio met 1 procentpunt. Deze daling komt doordat het aandeel van het eigen vermogen afnam ten opzichte van het balanstotaal. Met andere woorden, het eigen vermogen nam relatief minder toe dan het balanstotaal. De toename van het balanstotaal komt door forse investeringen in de stad. Per saldo daalde de solvabiliteitsratio hierdoor.

Netto schuldquote (zonder en met correctie voor verstrekte leningen)

De netto schuldquote berekenen we door de netto schuld conform BBV te delen door het begrotingstotaal. Het begrotingstotaal zijn de totale baten zonder reservemutaties. Om te weten in hoeverre er sprake is van doorlenen, geven we de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor door ons verstrekte leningen.

In 2021 bedraagt onze netto schuldquote ongecorrigeerd voor verstrekte leningen 93 procent. Met ons huidige schuldquote voldoen we dus aan de signaalwaarde ‘neutraal’ van de provincie Noord-Holland. Ondanks een sterke schuldstijging daalde de netto schuldquote ongecorrigeerd voor verstrekte leningen nagenoeg licht in 2021. Dit komt door het toegenomen begrotingstotaal. Gecorrigeerd voor verstrekte leningen is de netto schuldquote 88 procent. Geschoond voor verstrekte leningen en erfpacht is de netto schuldquote 41 procent. Onder erfpacht gaan we hier uit van de balanswaarde van de erfpachtgronden waarover canon wordt betaald verminderd met de reserve financiering erfpachtgrond.

Renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de bestaande langlopende schuld weer. We berekenen het door het bedrag van de bestaande langlopende schuld dat we binnen een gegeven jaar verplicht moeten aflossen of waarvan we de rente moeten herzien, te delen door het begrotingstotaal. In 2021 bedroeg onze renterisiconorm € 1.152 miljoen. In 2021 hebben we ruim binnen de renterisiconorm gewerkt en komen we op 5 procent (€ 284 miljoen) van het begrotingstotaal.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet begrenst onze maximale kortlopende schuld. Dit zijn leningen met een looptijd tot 1 jaar. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kortlopende leningen te delen door het begrotingstotaal. De limiet hiervoor ligt op maximaal 8,5 procent van het begrotingstotaal. Drie achtereenvolgende kwartalen overschrijden is niet toegestaan volgens Wet fido.

In 2021 bedroeg ons kasgeldlimiet € 490 miljoen. In alle kwartalen voldeden we aan de gestelde norm en hebben we de kasgeldlimiet niet overschreden.

Schatkistbankieren

Alle decentrale overheden moeten vanaf een bepaald drempelbedrag overtollige middelen in de schatkist van het ministerie van Financiën aanhouden. Deelname van de decentrale overheden aan schatkistbankieren zorgt voor een lagere EMU-schuld van Nederland. Voor ons bedroeg het drempelbedrag in 2021 € 20,5 miljoen. In 2021 hebben we het drempelbedrag niet overschreden. Wel hebben we enkele dagen gebruik gemaakt van schatkistbankieren. Vanwege een tijdelijk overschot op de bankrekeningen hebben we overtollige middelen tijdelijk in de schatkist aangehouden.

Derivaten

In 2021 gebruikten we geen derivaten. In 2021 sloten we ook geen derivaten af. Volgens het Treasury-statuut mogen we derivaten alleen afsluiten om opwaartse renterisico’s af te dekken. En voor elke transactie hebben we vooraf toestemming nodig van het college van b en w.

EMU-saldo

Het ‘Economische en Monetaire Unie saldo’ (EMU-saldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid. Onze inkomsten en uitgaven tellen mee bij het bepalen van het EMU-saldo van Nederland. Er is een verschil tussen het exploitatiesaldo en het EMU-saldo. In het EMU-saldo zijn investeringsuitgaven en aan- en verkopen van grond opgenomen. Maar geen afschrijvingen en toevoegingen aan reserves en voorzieningen. Dit is wel zo in het exploitatiesaldo.

Tabel 4 toont het effect van ons op het EMU-saldo van Nederland. Het saldo van Amsterdam heeft in de jaren 2020 en 2021 een flinke invloed op het EMU-saldo van Nederland. Dat komt doordat we fors investeerden in de stad. De grootste investeringen in de stad zijn de investeringen in erfpachtgronden, (school)gebouwen en openbare voorzieningen.

Tabel 4: EMU-saldo

(bedragen x € 1 miljoen)

EMU-saldo	2020	2021
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-212	63
Mutatie (im)materiële vaste activa	-350	-573
Mutatie voorzieningen	-29	-24
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-32	177
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	7	-55
Berekend EMU-saldo	**-616**	**-413**

Lening- en garantiebeleid

We verstrekken leningen als deze voorwaarden allemaal gelden:

- Dit het publiek belang dient.
- Geen andere externe financiers een lening willen verstrekken.
- Vanuit financiële analyses blijkt dat de lener aan alle rente- en aflossingsverplichtingen moet kunnen voldoen.

Garanties verstrekken we alleen als dit een toegevoegde waarde oplevert ten opzichte van een lening. Verstrekken van leningen en garanties is echter niet zonder risico's. Juist de combinatie van publiek belang en de afwezigheid van externe financieringsmogelijkheid maakt het risico hoger dan gemiddeld. Bij specifieke risico's treffen we een voorziening. Onze resterende risico's bij verstrekken van leningen en garanties zitten in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Hiervoor houden we de Algemene Reserve aan vanuit de regels Weerstandsvermogen.

Verstrekte leningen

We hebben eind 2021 voor € 354 miljoen aan leningen aan derden verstrekt. Zie ook tabel 5. De toename van € 52 miljoen ten opzichte van 2020 heeft voornamelijk te maken met het verstrekken van een converteerbare lening aan Alliander.

Tabel 5: Verstrekte leningen

*(bedragen * € 1 miljoen)*

Verstrekte leningen	2020	2021	Risico indicatie	Verant-woordelijke organisatie	Soort
AEB Amsterdam*	156,9	158,1	Hoog	B&O	Deelneming
Alliander	-	55,0	Laag	B&O	Deelneming
Amsterdams Investeringsfonds (AIF)	5,7	5,4	Hoog	B&O	Overig
Amsterdamse Middensegment Hypotheekleningen	9,6	7,4	Laag	Wonen	Overig
Carré	2,2	2,2	Hoog	B&O	Deelneming
Duurzaamheidsfonds	9,0	9,7	Middel	R&D	Overig
Energieleningen*	7,4	9,0	Laag	Wonen	Overig
Internationaal Theater Amsterdam	4,2	3,3	Middel	K&C	Overig
Marktkwartier	5,9	5,9	N.v.t.	G&O	Overig
Nationaal Restauratiefonds	5,0	5,0	Laag	M&A en Wonen	Overig
Nationaal Restauratiefonds stortingen	1,0	1,0	Laag	M&A en Wonen	Overig
NEMO Science Museum	11,3	11,3	N.v.t.	B&O	Overig
Schiphol Area Development Company (SADC)	1,3	0,6	Hoog	Economie	Deelneming
Schuldsaneringsleningen	17,8	16,8	Hoog	Inkomen	Overig
Staatsobligaties	1,7	1,7	N.v.t.	B&O	Overig
Startersleningen*	7,6	5,8	Laag	Wonen	Overig
Starters- en energielening stortingen	2,1	2,5	Laag	Wonen	Overig
Westpoort Warmte (WPW)	52,9	52,9	Middel	B&O	Deelneming
Overige leningen < € 1 miljoen	0,4	0,4			
Totaal	**301,9**	**354,0**			
Correctie voorziening Marktkwartier	-5,9	-5,9			
Correctie voorziening Schuldsaneringsleningen	-1,0	-1,2			
Correctie voorziening AEB	-14,4				
Boekwaarde verstrekte leningen	**280,6**	**347,0**			

*Afwijkingen ten opzichte van de Jaarrekening 2020:
AEB Amsterdam: In de Jaarrekening 2020 is voor AEB per abuis met 157,4miljoen een incorrecte stand verwerkt.
Starters- en energieleningen: Per abuis waren stortingen meegeteld bij de totale omvang van deze leningen.

Per lening is er een aanduiding van het financieringsrisico. Een risicoaanduiding ´laag´, ´middel´ of ´hoog´ betekent dat er een lage, gemiddelde of hoge kans bestaat dat we rentebetalingen of aflossingen niet volledig ontvangen. Als er een voorziening is om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting op die lening. Bij enkele leningen staat risicoclassificatie 'niet van toepassing' (n.v.t.). Dat zijn aflossingsvrije leningen met een speciale constructie. Hieronder volgt een toelichting op de belangrijkste veranderingen, op leningen waar de risicoaanduiding ´middel´ of ´hoog´, voor nieuw verstrekte leningen of leningen waarvan de structuur is gewijzigd.

AEB
We hebben aan Afval Energiebedrijf (AEB) een achtergestelde lening verstrekt van € 158 miljoen per eindejaar 2021. De gemeente sloot op 8 december 2021 een verkoopovereenkomst voor AEB met de winnende bieder AVR Afvalverwerking. Verwacht wordt dat na toestemming van de ACM in het najaar van 2022 de definitieve verkoop zal plaatsvinden. Dan zal ook de achtergestelde lening worden afgelost.

Een achtergestelde lening is een lening die pas wordt terugbetaald nadat, in dit geval, de lening aan de banken is terugbetaald. Op dit moment wordt de rente over de lening van AEB, conform de afspraken in de leningsovereenkomst, bijgeschreven bij de hoofdsom. In 2021 heeft AEB, als onderdeel van de afspraken bij de verkoop van WPW, € 9 miljoen van de lening afgelost. Per saldo is de hoogte van de lening hierdoor nagenoeg gelijk gebleven. Eerder stond tegenover de rentebaten een gelijke rentevoorziening. Deze voorziening van € 24 miljoen kan nu vrijvallen aangezien we verwachten dat de verkoop eind 2022 zal plaatsvinden. De verkoopopbrengst zal dan voldoende zijn om de achtergestelde lening volledig af te lossen.

Het financieringsrisico van deze lening is 'hoog' door het achtergestelde karakter van de lening.

AIF-leningen
We verstrekken vanuit ons Amsterdamse Investeringsfonds (AIF) leningen op het vlak van economie, stedelijke ontwikkeling en duurzaamheid. Eind 2021 voor in totaal € 5,4 miljoen. Inmiddels is het fonds gesloten. We verstrekken geen nieuwe leningen meer en de uitstaande hoofdsom zal de komende jaren dalen door de aflossingen. Het financieringsrisico houden we op 'hoog', omdat de leningen verstrekt zijn om nieuwe ideeën te stimuleren. We hebben een reserve getroffen die de omvang van alle verstrekte leningen dekt.

Alliander
We hebben in 2021 een converteerbare lening van € 55 miljoen verstrekt aan Alliander. Door het verstrekken van deze lening wordt de eigen vermogenspositie van Alliander versterkt. Dit is noodzakelijk met het oog op de grootschalige investeringen die Alliander de komende jaren moet doen in elektriciteitsnetten. Dit als gevolg van de energietransitie. De lening wordt naar verwachting in de komende jaren omgezet naar aandeelkapitaal. Dat betekent dat de lening niet wordt terugbetaald met geld maar met aandelen Alliander. Het financieringsrisico is op 'laag' gesteld omdat Alliander een solide bedrijf is en opereert in een gereguleerde markt.

Carré
We verstrekken aan Koninklijk Theater Carré een aflossingsvrije lening. Eind 2021 bedraagt deze lening € 2,2 miljoen. Daarnaast verstrekken we een rekening-courant van maximaal € 2 miljoen. Die is tot nu toe niet gebruikt. Carré is hard getroffen door de coronacrisis en heeft zijn deuren lange tijd moeten sluiten voor bezoekers. Carré heeft een reorganisatie uitgevoerd en is in 2021 beperkt open geweest. Vanwege het publieke belang van Carré voor de stad hebben wij € 3 miljoen steun gegeven in de vorm van een kapitaalstorting. Vanwege de invloed van de coronacrisis op de cultuursector behouden wij het financieringsrisico op 'hoog'.

Duurzaamheidsfonds
We verstrekken vanuit ons Duurzaamheidsfonds leningen aan duurzame projecten in de stad. Eind 2021 stond voor in totaal € 9,7 miljoen aan leningen uit. De verwachting is dat deze de komende periode verder zal stijgen met € 0,5 miljoen per jaar. Het Duurzaamheidsfonds heeft een totaal beschikbare omvang van € 52,5 miljoen. Het financieringsrisico houden we op 'middel'. We hebben een reserve getroffen die de omvang van het fonds dekt.

Internationaal Theater Amsterdam (ITA, voormalige Stadsschouwburg)
We verstrekken aan ITA een langlopende lening voor financiering van de vaste activa van het theater. Eind 2021 resteert een hoofdsom van € 3,3 miljoen. ITA ontvangt een in principe eeuwigdurende subsidie voor de rentebetalingen uit deze lening. Dit wordt intern verrekend. In 2021 heeft ITA gebruik kunnen

maken van de financiële steunpakketten van de Rijksoverheid, specifiek voor de culturele en creatieve sector. Gezien de sterke liquiditeitspositie van ITA door de ontvangen steun, zal ITA naar verwachting tot en met 2023 geen gebruik maken van extra leningen maar de bestaande lening conform schema aflossen. Vanwege de aanhoudende onzekerheid door de coronacrisis voor de culturele sector en de reguliere exploitatie van ITA houden we het financieringsrisico op 'middel'.

Schiphol Area Development Company
De aandeelhouders van Schiphol Area Development Company (SADC) hebben samen een leningsfaciliteit verstrekt van maximaal € 13,5 miljoen, waarvan wij maximaal € 3,375 miljoen uitlenen aan SADC. In 2020 hebben we € 1,25 miljoen uitgeleend onder deze gemeentelijke leningsfaciliteit, waarvan SADC in 2021 inmiddels de helft heeft afgelost. Het risico schatten we in op 'hoog', vanwege het achtergestelde karakter van de lening en de risico's die horen bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen.

Schuldsaneringsleningen
We verstrekken vanuit schuldsanering leningen. Dit als onderdeel van ons beleid voor armoedebestrijding. Daarvan was de stand eind 2021 € 16,8 miljoen. We schatten het financieringsrisico vanwege het karakter van schuldsanering op 'hoog'. Als maatregel van risicobeheersing volgt de gemeentelijke kredietbank (GKA) deze leningen intensief.

Westpoort Warmte
We hebben, samen met de andere aandeelhouder Vattenfall, aan Westpoort Warmte (WPW), ieder een leningsfaciliteit van € € 77,9 miljoen verstrekt. Het uitstaande saldo van de verstrekte leningen is € 52,9 miljoen eind 2021. Hoewel WPW nog sterk afhankelijk is van AEB voor de warmtelevering, wordt dit risico steeds beter gespreid via andere warmtebronnen. Bovendien zijn er afspraken gemaakt met Vattenfall die de risico's verder verzachten. Het financieringsrisico hanteren we op 'middel'.

Wooncoöperaties
In juli 2021 is een Wooncoöperatiefonds met een omvang van € 20 miljoen opgericht. Doelstelling van het fonds is de stimulering van sociale en middeldure huurwoningen van wooncoöperaties met leningen ter aanvulling van leningen van andere partijen. Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) doet het beheer. In 2021 zijn nog geen financieringen verstrekt. De verwachting is dat de eerste financiering in 2022 verstrekt zal worden en het fonds jaarlijks zal groeien met € 3 tot 5 miljoen. Het risicoprofiel is gemiddeld gelet op met name de onderpandswaarde. Voor het risicogedeelte is een reservering gevormd.

Overige leningen kleiner dan € 1 miljoen
We hebben een aantal kleinere leningen verstrekt. De belangrijkste ontwikkelingen hier zijn rond twee leningen aan sociale firma's met een totale omvang van € 0,1 miljoen. De financiële situatie van de resterende twee sociale firma's staat nog steeds onder druk. Beide sociale firma's hebben sinds ruim 2 jaar uitstel van betaling. Het financieringsrisico van deze leningen is 'hoog'.

Verstrekte garanties

We hebben eind 2021 voor € 10,1 miljard aan financiële garanties aan derden verstrekt. Zie ook tabel 6.

Bij een financiële garantie:
- Verstrekt een andere partij een lening aan de kredietnemer (meestal banken).
- Staan we garant wanneer de kredietnemer niet aan zijn rente- of aflossingsverplichtingen kan voldoen.

Tabel 6: Verstrekte garanties

*(bedragen * € 1 miljoen)*

Verstrekte garanties	2020	2021	Risico indicatie	Verantwoordelijke organisatie
Achtervangpositie WEW	1.657	1.320	Laag	Wonen
Achtervangpositie WSW	8.178	8.482	Laag	Wonen
De Meervaart	1	1	Hoog	K&C
Gemeente garanties wonen	4	4	Laag	Wonen
Gemeente garanties zorg	2	2	Laag	Wonen
Hogeschool van Amsterdam	11	10	Laag	Nieuw-West
Keersluis	4	4	Middel	Noord
Nationaal Restauratiefonds	1	1	Middel	Wonen
Sportfondsenbad West	7	6	Hoog	Sport & Bos
Stichting Financiering Bouw Sportaccommodaties	1	1	Middel	Sport & Bos
Stichting Waternet (langlopende leningen)	58	27	Laag	B&O
Stichting Waternet (Rekening Courant)	19	84	Laag	B&O
WRK (Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland)	-	129	Middel	R&D
Overig garanties < € 1 miljoen	2	2		
Totaal	**9.945**	**10.072**		

Per garantie geven we een aanduiding van het financiële risico. De risico-aanduidingen ´laag´, ´middel´ of ´hoog´ betekenen dat er een lage, gemiddelde of hoge kans is dat de garantie wordt ingeroepen. Dan moeten we de omvang van de garantie gedeeltelijk of in zijn geheel verstrekken aan de begunstigde. Als we een voorziening hebben gevormd om het risico te dekken, dan staat dit bij de toelichting van die garantie. Hieronder lichten we de garanties toe als deze nieuw zijn, een risicoaanduiding ‘middel’ of ‘hoog’ hebben of een risicoaanduiding ‘laag’ hebben maar die groot van omvang zijn.

Algemene verantwoording achtervang Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) en Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Het WEW waarborgt leningen die burgers hebben afgesloten voor het kopen van een huis onder de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Het WSW staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties.
Zoals in de vorige jaren geven we de garantieomvang voor de achtervangpositie in de waarborgfondsen aan als het totaal van de borgstellingen die de waarborgfondsen hebben afgegeven en die aan ons gerelateerd zijn. De omvang van beide waarborgfondsen samen was € 9,8 miljard per eind 2021. Dit is niet de werkelijke garantieomvang voor ons, deze is beduidend lager. Afwijkend van een garantie staat de gemeente niet rechtstreeks garant voor verstrekte leningen aan woningcorporaties of burgers, maar vormt de gemeente samen met het Rijk de achtervang voor de Waarborgfondsen die deze garantieverplichting zijn aangegaan. De achtervang heeft de verplichting het risicovermogen van de waarborgfondsen middels het verstrekken van renteloze leningen aan te vullen indien dit door aanspraken op de waarborgfondsen nodig blijkt. In dit geval verwachten we dat deze leningen een omvang van enkele tientallen miljoenen zullen hebben. Als we renteloze leningen moeten verstrekken, heeft dit invloed op onze externe schuld en rentelast.
De systematiek, omvang en inschatting van de risico’s van de gemeente als achtervang van beide Waarborgfondsen wordt daarom expliciet toegelicht.

Achtervangpositie Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) waarborgt leningen die burgers hebben afgesloten voor het kopen van een huis onder de Nationale Hypotheek Garantie (NHG). Soms kan de leningnemer niet aan zijn financiële verplichtingen voldoen. Dan kunnen financiers het WEW aanspreken voor de restschuld bij gedwongen verkoop. Het Rijk en gemeenten vormden tot eind 2010 samen een achtervang als het garantievermogen van het WEW onvoldoende bleek. Het Rijk nam deze taak volledig over voor leningen die vanaf 2011 zijn afgesloten. Sinds 2011 vallen daarmee geen nieuwe leningen meer onder de gemeentelijke achtervang. Onze achtervangpositie wordt jaarlijks kleiner door aflossingen op geborgde leningen.

Het volume aan NHG-hypotheken die tot en met 2010 aan Amsterdammers verstrekt zijn, bedroeg € 1,3 miljard eind 2021. Dit is een afname van ongeveer € 340 miljoen ten opzichte van eind 2020. De verwachting is dat de daling de komende jaren door blijft zetten door verkooptransacties in het (voormalige) NHG segment in Amsterdam en de waardestijging van de afgelopen periode.

We schatten het risico op aanspraak uit de gemeentelijke achtervang als 'laag' in. Dit vanwege:

- Het aanwezige vermogen bij het WEW.
- De lage hypotheekrente.
- De aanwezige vraag op de huizenmarkt in het segment waar NHG van toepassing was/is.

Achtervangpositie Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW)

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties. Daardoor kunnen de corporaties tegen gunstige voorwaarden lenen. De achtervang van de deelnemende Nederlandse gemeenten en het Rijk is onderdeel van een bredere zekerheidsstructuur. Die bestaat uit drie lagen:

1. De eerste zekerheid ligt in de onderlinge waarborg tussen de corporaties binnen het WSW (solidariteit). Als een corporatie niet meer kredietwaardig is, kan deze saneringssteun ontvangen die de andere corporaties opbrengen met de saneringsheffing.
2. Als de saneringssteun onvoldoende is of wordt besloten om niet te saneren, dan kunnen financiers aanspraak maken op het WSW (secundaire zekerheid). Het risicovermogen van het WSW en de obligoverplichtingen (voorwaardelijke verplichtingen) van de geborgde corporaties dekken de mogelijke verplichtingen die uit de borgstelling voortkomen. Daarnaast gelden de activa van de corporatie(s) als onderpand voor de verleende borgstelling en kunnen deze uitgewonnen worden. Dit is geregeld via een positieve hypotheekverklaring bij die activa, ten gunste van het WSW.
3. De Nederlandse gemeenten en het Rijk vullen zo nodig het garantievermogen van het WSW aan door renteloze leningen te verstrekken. Het doel hiervan is dat het WSW de borgstellingen aan geldverstrekkers altijd kan nakomen.

Het strategisch programma van het WSW is eind 2020 afgerond en geïmplementeerd middels de nieuwe achtervangovereenkomst voor nieuw te borgen leningen die de gemeente Amsterdam in het najaar 2021 heeft gesloten met het WSW. De wijzigingsovereenkomst betreffende de bestaande leningen is vertraagd en wordt verwacht eind 2022 gesloten te worden.

De nieuwe overeenkomsten bevatten een aantal verbeteringen voor een robuuster stelsel en de positie van de gemeente als achtervanger. Verder is het kapitaalbeleid van het WSW nader uitgewerkt. Dit beleid richt zich onder andere op de financiële risico's die het WSW loopt en de toereikendheid van de beschikbare middelen. De versterking van de positie van het WSW heeft onder andere geleid tot de invoering van de obligolening en tot een aanscherping van afspraken over het onderpand dat het WSW heeft op het vastgoed van woningcorporaties.

De implementatie van deze maatregelen en de aanpak om de financiële problemen van Vestia structureel op te lossen (splitsing Vestia in drie corporaties, leningenruil en overdracht woningen aan collega-corporaties) heeft geleid tot een bevestiging van de zeer hoge 'AAA' kredietwaardigheid van kredietbeoordelaar S&P (rapport op 2 juli 2021, vooruitzicht stabiel). Op basis van deze ontwikkelingen houden we het risico op 'laag'.

Eind 2021 bedroeg het door ons geborgde aandeel € 8,5 miljard. Dit is een toename van ongeveer € 300 miljoen ten opzichte van 2020. Het Rijk staat hiervan voor 50 procent in de achtervang. De komende jaren verwachten we een toename van het achtervangvolume in lijn met de volkshuisvestelijke opgave in Amsterdam die vertaald is in de samenwerkingsafspraken 2020-2023 tussen de Federatie Amsterdamse Huurderskoepels (FAH), de Amsterdamse Federatie van Woningcorporaties (AFWC) en de gemeente Amsterdam.

De Meervaart

We hebben in het verleden een garantie verstrekt om een verbouwing van theater De Meervaart te financieren. Het resterende saldo is € 1,0 miljoen eind 2021. De Meervaart heeft in 2021 gebruik kunnen maken van de financiële steunpakketten van de Rijksoverheid, specifiek voor de culturele en creatieve sector. Het vraagstuk rondom de nieuwbouw van de Meervaart zal de komende jaren verder uitgewerkt worden met omwonenden, belanghebbenden en de Gemeente Amsterdam. Vanwege de aanhoudende invloed van de coronacrisis op de culturele sector en de reguliere exploitatie van de Meervaart houden we het financieringsrisico voorlopig op 'hoog'.

Keersluis
We hebben een garantie verstrekt voor financiering van een bedrijfs-verzamelgebouw op de Asterweg in Amsterdam Noord. Die is bestemd voor startende bedrijven. Het resterende saldo hiervan is € 3,9 miljoen in 2021. In januari 2022 heeft Keersluis zich geherfinancierd bij de Rabobank en is de garantie komen te vervallen.

Nationaal Restauratiefonds
Wij hebben (oude) restauratiehypotheken en -leningen gegarandeerd die het Nationaal Restauratiefonds heeft verstrekt. We verstrekken geen nieuwe garanties meer sinds er in 2003 rechtstreeks rijksgelden beschikbaar kwamen. Daarom was een gemeentegarantie niet langer nodig. Het risico schatten we op 'middel'.

Sportfondsenbad
We hebben een garantie voor een lening aan het Sportfondsenbad Amsterdam West verstrekt. Het uitstaande saldo bedroeg € 6,5 miljoen eind 2021. Het garantierisico is 'hoog' vanwege de economische invloed van de coronacrisis op de sportsector en de lage buffers van het Sportfondsenbad.

Stichting Financiering Bouw Sportaccommodaties
We garanderen via de stichting Financiering Bouw Sportaccommodaties een 15-tal verenigingsgebouwen van sportverenigingen voor een totaalbedrag van ongeveer € 1,5 miljoen. De financiering wordt momenteel verstrekt door de Rabobank.

De stichting heeft aangegeven hiermee te willen stoppen en de leningen te willen overdragen aan de gemeente. De gemeenteraad is akkoord gegaan met overname van de leningen.

De gemeente heeft besloten een samenwerking aan te gaan met de Stichting Waarborgfonds voor de Sport (SWS) voor a) de administratie en advisering van de leningen b) de borgstelling van nieuwe leningen. Leningen tot € 75.000 kunnen volledig door SWS worden geborgd. Bij grotere leningen doet SWS dit in 50/50 samenwerking met de gemeente waar de vereniging is gevestigd. De omvang per jaareinde 2021 is € 1,2 miljoen. Het garantierisico hanteren we op 'middel'.

WRK (NV Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland)
WRK levert, zuivert en distribueert water en hoort daarmee tot de vitale infrastructuur voor Amsterdam (uitvoering wettelijke taak) en de provincie Noord-Holland. De gemeente heeft met oog op het publieke belang van de Amsterdamse drinkwatervoorziening in 2021 besloten om gezamenlijk met het waterleidingbedrijf PWN garant te staan voor de externe financiering van WRK voor maximaal € 230 miljoen. Eind 2021 bedraagt de omvang van de garantie € 129 miljoen.

Achtergrond van de garantie zijn forse investeringen die nodig zijn om de continuïteit van de toekomstige drinkwatervoorziening te waarborgen. Gezien de zeer beperkte eigen vermogenspositie kan WRK zelfstandig geen externe financiering aangaan en is een garantie nodig. Vermogensopbouw op termijn is een voorwaarde voor het verstrekken van de garantie en is bedoeld om toekomstig zelfstandig financierbaar te zijn. WRK heeft vier afnemers met langjarige contracten. Alle kosten van WRK (exploitatie en kapitaal) worden via een verdeelsleutel jaarlijks aan de vier afnemers van WRK doorberekend. Het risicoprofiel van de te verstrekken garantie wordt op basis van boven toegelichte structuur en de uitkomsten van het kredietrisicomodel ingeschat op 'middel'.

Overige garanties kleiner dan € 1 miljoen
We hebben een aantal kleinere garanties verstrekt met een omvang van rond € 2 miljoen.

De grootste garantie betreft broedplaatsen voor een resterend totaalbedrag van ongeveer € 1 miljoen. Door de garantie kan Triodos financiering verstrekken aan de betreffende broedplaats. Het risico op deze garantie hebben is 'middel', vanwege de aard van de leningen in de culturele sector. De risicoprofielen van de overige garanties variëren van 'laag' tot 'hoog'.

4.3 Grondbeleid

In overeenstemming met artikel 16 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) bevat deze paragraaf grondbeleid:

- **de visie op het grondbeleid en hoe we deze uitvoeren**
- **een actuele prognose van het totaal van de grondexploitaties**
- **de manier en onderbouwing van winstnemingen en de reserves in relatie tot de risico's.**

We gaan in deze paragraaf eerst in op het grond(prijs)beleid en de overige beleidsmatige uitgangspunten voor de grondexploitaties. Vervolgens behandelen we de prognoses voor het Vereveningsfonds (inclusief Zuidas). Daarbij kijken we ook naar de inzet van de vereveningsruimte om de grondproductie en ander vastgoed op peil te houden.

De cijfers van deze paragraaf grondbeleid baseren we op de financiële administratie en het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG) 2022. In het MPG 2022 zijn de gegevens van het Vereveningsfonds en Zuidas geconsolideerd.

Op 23 januari 2019 stelde de gemeenteraad de Nota *Financiële verantwoording grondexploitaties en erfpachtuitgifte* vast (hierna: de Nota Financiële verantwoording). Deze nota is de basis voor de verantwoording over het grondbeleid in 2021.

Grondbeleid

De gemeente stuurt actief op de verdere (her-)ontwikkeling van de stad. Ruim 85 procent van de grond binnen de gemeentegrenzen is gemeentelijk eigendom. Daardoor zijn we als grondeigenaar vaak actief betrokken bij stedelijke ontwikkeling. Grofweg zijn er 2 hoofdvormen van gebieds- of locatieontwikkeling:

1. *Actief grondbeleid*: bij nieuwe terreinen en gebieden zonder zittende particuliere eigenaren en erfpachters.
2. *Faciliterend grondbeleid*: bij een functiewijziging of verandering op pand- of gebiedsniveau. Er zijn dan belanghebbenden in het gebied zoals particuliere eigenaren die (een deel van) de grond bezitten of erfpachters.

Bij actief grondbeleid heeft de gemeente een actieve positie en rol. We zijn dan in de regel verantwoordelijk voor het planontwikkelproces, het bouw- en woonrijp maken van de locatie en voor de uitgifte in erfpacht van de bouwrijpe kavels. We geven de kavels in erfpacht uit aan een ontwikkelende partij die vervolgens het vastgoed realiseert. De gemeentelijke kosten en opbrengsten van een gebied dat ontwikkeld wordt, staan in een zogenoemde grondexploitatiebegroting.

Bij faciliterend grondbeleid heeft de gemeente een meer ondersteunende (faciliterende) rol. Dit ondanks het feit dat we ook hier (mede)grondeigenaar kunnen zijn. De gemeente formuleert de stedenbouwkundige en programmatische randvoorwaarden. Die leggen we vast in een investeringsbesluit dat de gemeenteraad vaststelt. Het initiatief voor de daadwerkelijke aanpassing op pandniveau laten we over aan de eigenaren of erfpachters in het gebied. We ondersteunen hen hier wel bij. Bijvoorbeeld door aanpassing van bestemmingsplannen en/of wijziging van erfpachtrechten om (door)ontwikkeling mogelijk te maken. Aanvankelijk ging het hierbij om aanpassingen (transformatie) op pandniveau. De laatste jaren gaat het steeds vaker over transformatie op gebiedsniveau. Dit zijn complexe ontwikkelingen die vragen om een aangepaste benadering waarin we een actieve en een facilitaire rol combineren.

Het onderscheid in actief en facilitair grondbeleid gaat over de rol die de gemeente inneemt. In fiscale zin en vanuit het Besluit begroting en Verantwoording (BBV) is in beide gevallen echter sprake van actief grondbeleid. De Grondexploitatiewet die is opgenomen in de Wet ruimtelijke ordening schrijft voor dat we de grondkosten verhalen op derden. De gemeente Amsterdam verhaalt de grondkosten bij bouwrijpe gronden en bij zelfrealisatie van de erfpachters privaatrechtelijk via erfpachtcontracten. De inzet van arbeid en kapitaal is verbonden met de grondinkomsten.

Daaronder valt ook de inzet van (erfpacht)gronden in een grondexploitatie-complex die leiden tot grondkosten. Hierdoor spreken we bij het BBV en de Vennootschapsbelasting voor overheidsondernemingen van een onderneming-staak. En daarmee van een actief grondbeleid. Dit staat ook in de Nota Financiële verantwoording.

Zoals is aangegeven worden gemeentelijke gronden uitgegeven in erfpacht. Bij de uitgifte van grond in erfpacht of bij aanpassingen van het bestaande erfpachtrecht worden verschillende waarderingsgrondslagen toegepast. Deze waardering vormt tevens de basis voor de grondinkomsten die in grondexploitaties worden verantwoord.

Waarderingsgrondslagen voor erfpachtrechten

Erfpachtrechten zijn activa met economisch nut en worden altijd geactiveerd. Belangrijk onderscheid betreft nieuwe en aangepaste erfpachtrechten die voortkomen uit het grondproductieproces en wijzigingen van erfpachtrechten die binnen erfpachtbeheer plaatsvinden. Hierbij gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

- Alle voortdurende erfpachtrechten zijn tegen marktwaarde op het moment van 1e uitgifte gewaardeerd, dat is het bedrag wat de gemeente de komende 50 jaar (of een ander vast tijdvak) contant gemaakt van een erfpachter ontvangt. In veel gevallen is dat bedrag in 1 keer ontvangen.
- Alle eeuwigdurende erfpachtrechten waarvan de canonverplichting niet is afgekocht zijn tegen marktwaarde op het moment van uitgifte gewaardeerd, dat is het bedrag wat de gemeente voor onbepaalde tijd (eeuwig) contant gemaakt van een erfpachter ontvangt.
- Alle eeuwigdurende erfpachtrechten waarvan de canonverplichting is afgekocht zijn gewaardeerd tegen registratiewaarde van 1 euro. De afkoopsom is gelijk aan de netto contante waarde van de canon zoals is verwoord in voorgaand punt.
- Heruitgifte, herziening of omzettingen voorkomend uit het grond-productieproces leiden tot bijstelling van waardering op de balans. Als de erfpachter kiest voor een bestemmings/bebouwingswijziging dan is er sprake van een aanvullende 1e gronduitgifte via een aangepast contract. In dat geval is de aanpassing van de waardering gebaseerd op de aangeboden afkoopsom van de resterende termijn ongeacht of de erfpachter kiest voor deze afkoopsom of voor jaarlijkse canon. Volgens het beleid kan de erfpachter ook kiezen voor een transformatie van het bestaande erfpachtrecht. In dat geval is er sprake van een nieuw tijdvak van 50 jaar en is de waardering gebaseerd op de aangeboden afkoopsom van het nieuwe contract.
- Heruitgifte, herzieningen of omzetting die voorkomen uit erfpacht-beheer dus buiten een grondexploitatie leidt niet tot een bijstelling van de waardering van de balanswaarde.
- Er wordt niet afgeschreven op deze rechten, tenzij er sprake is van duurzame waardevermindering. Een afwaardering wordt verwerkt als het verschil tussen marktwaarde en boekwaarde.

Grondprijsbeleid

In het grondprijsbeleid bij nieuwe gronduitgiften en omzetting van huidige gronduitgiften (transformatie) bij de huidige erfpachters past de gemeente een genormeerde residuele benadering van de volgende grondwaarde-bepaling toe. We bepalen de marktconforme grondwaarde vanuit de bestemming (de functie) die het gebouw krijgt dat erop komt te staan. De grondprijsbenadering is dat de grondprijs bestaat uit het verschil (residu) tussen de gemiddelde marktwaarde van een vastgoedbestemming en de genormeerde kosten die nodig zijn om het vastgoed te bouwen (stichtings-kosten). Periodiek onderzoeken we de stichtingskosten van de verschillende typen vastgoed en passen die waar nodig aan. De ramingen van de grond-uitgiften in de grondexploitaties baseren we op het systeem van eeuwig-durende erfpacht. Voor commerciële bestemmingen geldt hierbij een verplichte afkoop van de erfpacht. Voor woningen geldt geen verplichte afkoop. In 2020 gaf de gemeente naast grond in eeuwigdurende erfpacht ook nog grond in erfpacht uit volgens het voortdurende erfpachtstelsel. Bij transformatie, herzieningen en bestemmings- en bebouwingswijzingen van voortdurende rechten geven we de grond uit tegen het voortdurend erfpachtrecht.

Voor gronduitgifte aan marktpartijen gebruikt de gemeente bij voorkeur de tenderprocedure met regeling voor optievergoeding. Dit is in lijn met het vastgestelde selectiebeleid dat de gemeenteraad heeft vastgesteld. Het selectiebeleid schrijft voor dat de gemeente via een tenderprocedure het ontwikkelrecht voor een kavel mogen toekennen. Dit betekent dat we de optie aan een ontwikkelende partij gunnen via vooraf beschreven kwalitatieve en financiële criteria.

Vereveningsfonds en Zuidas

Het Vereveningsfonds en de reserve Zuidas zijn een gesloten systeem. In dat systeem verrekenen we de financiële resultaten van alle inkomsten en uitgaven die met de gebiedsontwikkeling verbonden zijn. Voor de actieve plannen werken we hierbij meestal met grondexploitatiebegrotingen. Daarin zetten we de kosten van het bouw- en woonrijp maken af tegen de opbrengsten door levering van bouwrijpe grond voor:

- woningen
- kantoren
- ander vastgoed.

Daarnaast zijn er ook specifieke bestuurlijke afspraken over inkomsten voor het Vereveningsfonds. Bijvoorbeeld de meerwaarde erfpacht van corporaties die vanwege samenwerkingsafspraken met de corporaties bij het Vereveningsfonds komt.

Het Vereveningsfonds en Zuidas bestaan uit:

- projecten (voornamelijk grondexploitaties).
- reserves.
- voorzieningen die samenhangen met de gebiedsontwikkeling.

Hoewel het financieel een gesloten, gezamenlijk systeem is, zijn het Vereveningsfonds en Zuidas in administratief en organisatorisch opzicht gescheiden. Vanaf 2017 staan de rapportages over de grondexploitaties van het Vereveningsfonds en Zuidas samen in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties (MPG). Het MPG 2021 gaat over 156 actieve grond-exploitatieplannen en over de planvorming van 40 toekomstig vast te stellen grondexploitaties. Dit zijn toekomstige plannen die het ruimtelijke model Plaberum doorlopen van principebesluit tot investeringsbesluit. Alle grondexploitaties beheren en beheersen we op dezelfde manier. De grondexploitaties worden tweemaal per jaar geactualiseerd. Jaarlijks worden de saldi van de grondexploitaties via het MPG bestuurlijk vastgesteld.

De werking van het Vereveningsfonds

In het Vereveningsfonds verevenen we de resultaten van de Amsterdamse grondexploitaties met elkaar. Het Vereveningsfonds bestaat uit het totaal van reserves, voorzieningen en actieve grondexploitaties die samenhangen met de gebiedsontwikkeling.

In grondexploitaties staan onder meer:

- kosten voor het verwerven, landmaken en bouw- en woonrijp maken
- opbrengsten van uitgifte in erfpacht van bouwrijpe grond voor het bouwen van woningen, kantoren of ander vastgoed.

Deze kosten en opbrengsten worden in een grondexploitatie in de tijd geplaatst (gefaseerd).

De werking van het Vereveningsfonds hebben we hieronder schematisch weergegeven. De werking van de reserve Zuidas is vergelijkbaar.

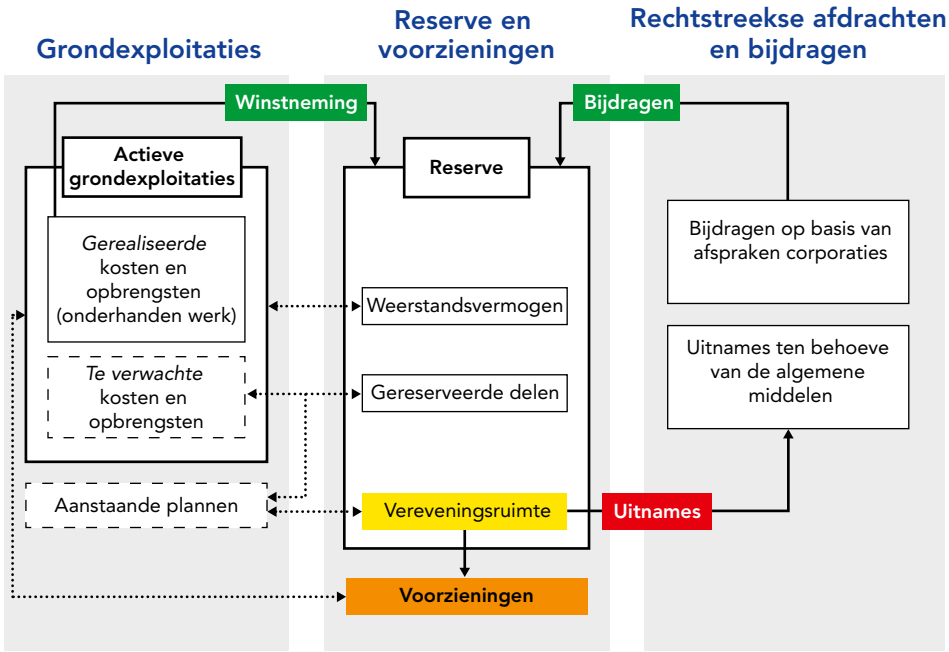

Voeding reserve en aanwending
Uit financieel positieve grondexploitaties nemen we tussentijds winst. Met deze winstnemingen vullen we de reserve. Uit de reserve vormen we de voorzieningen voor verlieslatende plannen.

Naast de grondexploitaties beïnvloeden rechtstreekse inkomsten en onttrekkingen ook het Vereveningsfonds. Onttrekkingen gebeuren bijvoorbeeld door afspraken vanuit het Coalitieakkoord of de Voorjaarsnota. Rechtstreekse inkomsten komen onder meer voort uit de afspraken die we met corporaties maken over de inzet van meerwaarde erfpacht bij conversie en verkoop van corporatiebezit.

De reserve heeft 3 delen:
- Een deel dat dient om risico's te dragen (weerstandsvermogen).
- Gereserveerde delen die de gemeenteraad heeft bestemd om grote investeringen voor te financieren (zoals het Zuidasdok of het doen van verwervingen bij Sloterdijk 1 en Weespertrekvaart Oost).
- De vereveningsruimte die besteed kan worden aan voorfinanciering van nieuwe plannen of financiële tekorten op nieuwe plannen.

De grondexploitaties nader beschouwd

De gemeente gaat op basis van de besluitvorming van de eerdergenoemde nota Financiële verantwoording uit van integrale gebiedsontwikkeling van een gebied. Dit betekent dat in het plangebied verschillende soorten grond kunnen liggen:
- grond in volle eigendom van de gemeente
- erfpachtgrond (grond in blooteigendom van de gemeente, maar in erfpacht uitgegeven)
- grond in eigendom van derden

De grondexploitaties van deze integrale gebiedsontwikkeling bestaan dan ook uit een mix van:
- nieuw in erfpacht uit te geven gronden.
- aanpassingen van bestaande erfpachtgrond, voornamelijk naar wonen.
- aanpassing van grond van derden waarbij de gemeente de kosten die de zij moet maken voor onder andere investeringen in de openbare ruimte verhaalt op de grondeigenaar.

De al in uitvoering genomen grondexploitaties bestaan grotendeels uit gronden die in bezit zijn van de gemeente, en die we nieuw ontwikkelen tot bouwgrond met inrichting van de openbare ruimte. In een aantal grondexploitaties staan ook gronden die in volledig eigendom zijn van derden. In het laatste geval is er wettelijk kostenverhaal van de kosten die we moesten maken. Dit gebeurt bij voorkeur via overeenkomsten vooraf. Dit kostenverhaal is geraamd in de grondexploitaties waar dit voor geldt.

Bij recent vastgestelde grondexploitaties is steeds vaker sprake van gebieden waarin eerder in erfpacht uitgegeven gronden zijn opgenomen. Deze erfpachtgronden worden door de erfpachter of door derden namens die erfpachter getransformeerd. Als er daarbij meerwaarde erfpacht is, dan komen deze inkomsten toe aan de daarbij behorende grondexploitaties (dit volgens de nota Financiële Verantwoording). We verwachten dat nieuwe grondexploitaties steeds vaker eerder uitgegeven erfpachtgronden zullen bevatten.

Tot slot hebben we in het Vereveningsfonds andersoortige grondexploitaties opgenomen die ook we verantwoorden onder het onderhanden werk. Het gaat dan om grondexploitaties die voornamelijk bestaan uit maatregelen in de openbare ruimte. En om grondexploitaties die we samen met derden uitvoeren. Grondexploitaties die bestaan uit kosten voor maatregelen in de openbare ruimte zijn een aparte categorie. Zij komen voort uit of gaan over:
- de grotere stedelijk gebieden van het in 2016 opgeheven Stimuleringsfonds en de afspraken die we maakten met de woningcorporaties over het Aanvullend Convenant Erfpacht (ACE).
- restwerkplannen. Restwerkplannen stellen we op na afsluiten van een grondexploitatie die vrijwel volledig is afgerond. De resterende werkzaamheden komen in een restwerkplan.

In meerdere gebieden voeren we samen met derden grondexploitaties uit. Die grondexploitaties komen slechts gedeeltelijk voor rekening en risico van de gemeente Amsterdam. Zulke grondexploitaties onder het onderhanden werk verantwoorden we in overeenstemming met de BBV-regels voor grondexploitaties uit 2016 en de hierop gebaseerde Nota Financiële Verantwoording.

Programma en gronduitgiften 2021

We gaan eerst in op het in de grondexploitaties gerealiseerde programma. Daarna volgt een presentatie van de financiële resultaten van de grond-exploitatieplannen in 2021 Het doel van grondexploitaties is om bouwrijpe kavels op te leveren en in erfpacht uit te geven voor het bouwen van vastgoed door derden. Of ook erfpachtgrond om te zetten (transformeren) naar ander vastgoed. Bij de transformatie van erfpachtgrond gaat het meestal om omzetten van oude bedrijfs- en kantoorpanden naar woningen. Bij transformaties zetten we gronduitgiften om van het bestaande erfpachtrecht bij de huidige erfpachter, waarbij de erfpachter het eigen vastgoed kan transformeren. De tabel hieronder geeft een overzicht van gronduitgiften, onderverdeeld naar programmacategorie. Met m^2 BVO bedoelen we het aantal vierkante meters bruto vloeroppervlak (BVO) dat op een kavel wordt gerealiseerd.

Tabel 1: Programma van uitgegeven gronden in 2021

Programma en geld 2021	Aantal	M2 BVO	* €1 miljoen
Wonen	6.370		340
Commerciële bestemmingen		222.000	216
Maatschappelijke bestemmingen		56.000	10
Totaal	**6.370**	**278.000**	**566**

De 6.370 woningen betreffen de grondexploitaties die door derden worden gerealiseerd. Dit is niet gelijk aan de 7.410 woningen in de stad waarvan de bouw in 2021 begon. Het verschil komt doordat de bouw meestal een maand tot een jaar na de erfpachtuitgifte start. In de voorraad start bouw zijn ook woningen opgenomen die in het verleden via lump sum contracten zijn afgerekend, zoals Overhoeks fase 3. Bovendien zijn in 2021 woningen in aanbouw genomen buiten de grondexploitatieprojecten. Denk daarbij aan aanpassingen van oude bedrijven of kantoren en andere particuliere vastgoedontwikkelingen.

Kasstromen 2021

De kasstromen in een jaar gaan over de reserves, de voorzieningen en de grondexploitaties van het Vereveningsfonds en Zuidas. Om de totale kasstroom binnen het Vereveningsfonds en Zuidas te bepalen, tellen we de kasstromen van deze 3 elementen bij elkaar op. De kasstromen van de grondexploitaties onder het Vereveningsfonds en Zuidas zijn de opbrengsten, bijvoorbeeld uit gronduitgifte, en de kosten, zoals het bouwrijp maken van grond. De kasstromen van de reserves en voorzieningen ontstaan alleen als er rechtstreekse dotaties of onttrekkingen van buitenaf zijn. Een voorbeeld van een rechtstreekse dotatie is de meerwaarde erfpacht afkomstig van de woningcorporaties. Een voorbeeld van een rechtstreekse onttrekking aan de reserve is het budget voor gemeentelijke beleidsdoelen anders dan de ruimtelijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld de meerjaren onttrekkingen vanuit het Coalitieakkoord en de Voorjaarsnota 2019. In onderstaande tabel staan alle inkomsten en uitgaven 2021 die binnen het Vereveningsfonds en Zuidas gebeurden.

Tabel 2: Kasstromen Vereveningsfonds en Zuidas 2021

(bedragen x € 1 miljoen)

	Inkomsten	Uitgaven	Saldo
Actieve plannen en planvorming	656	-341	316
Inkomsten en uitgaven Vereveningsfonds en Zuidas	41	-128	-87
Totaal	**697**	**-469**	**229**

Per saldo is er in 2021 een omvangrijke positieve kasstroom van € 229 miljoen. De inkomsten in de actieve plannen waren met € 656 miljoen veel hoger dan in 2020, toen ze nog € 411 miljoen bedroegen. Belangrijk is om hierbij aan te geven dat 2021 een uitzonderlijk goed jaar was met een aantal omvangrijke uitgiften die in 1 jaar plaats hebben gevonden. Deels stonden deze gepland in 2020 maar waren door de vertraagd, en deels stonden deze gepland in 2022 maar hebben eerder plaatsgevonden. Van de overige inkomsten (€ 90 miljoen) in de grondexploitaties zijn het meest in het oog springend: de subsidies Bouwimpuls voor IJburg, Reigersbos en Lodewijk van Deysselbuurt ruim € 33 miljoen. De inkomsten betreffen naast gronduitgiften ook optie-inkomsten, subsidiebijdragen en opbrengsten uit tijdelijke exploitatie, vooral de

In onderstaande tabel staan de inkomsten en uitgaven van 2021.

Tabel 3: Inkomsten en uitgaven 2021 Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Bedragen
Inkomsten	
Gronduitgiften	566
Overige inkomsten grondexploitaties	90
Indexatievergoeding reserves en voorzieningen	21
Meerwaarde Erfpachtconversie corporaties	20
Totaal inkomsten	697
Uitgaven	
Uitvoeringskosten	-247
Proceskosten	-94
Algemene Middelen	-90
Uitgaven rechtstreeks uit het Vereveningsfonds en Zuidas	-38
Totaal uitgaven	-469
Saldo inkomsten minus uitgaven	**229**

Van de inkomsten in de grondexploitaties (€ 656 miljoen) betreft het grootste deel gronduitgiften. De inkomsten uit gronduitgiften bedroegen in 2021 in totaal € 566 miljoen. In 2021, is er beduidend meer commercieel vastgoed gerealiseerd ten opzichte van 2020, met name bij Zuidas. Ook zijn er meer woningen gerealiseerd vooral in de gebieden rondom de ring A10 en buiten de ring.
De investeringen binnen de grondexploitaties onderverdeeld in uitvoerings- en proceskosten zoals landmaken Strandeiland en saneren van bouwkavels in Buiksloterham zijn gericht om ook in de nabije toekomst hoge jaarlijkse aantal betaalbare woningen te kunnen realiseren. Mede door efficiënter werken zijn de proceskosten in 2021 ten opzichte van 2020 met 10 procent gedaald.

Balans en Balansmutaties 2021

De kasstromen komen tot uiting in het zogenaamde kassaldo van het Vereveningsfonds en Zuidas. Door de positieve kasstroom van € 229 miljoen steeg het kassaldo fors. Dit kassaldo is het geheel aan balansposities binnen het Vereveningsfonds en Zuidas. De balansposten bestaan uit:

- reserves
- voorzieningen
- materieel vast actief (bovenwijkse voorzieningen, die later in nog vast te stellen grondexploitaties worden ingebracht en anticiperende aankopen. Investeringen die buiten een gebiedsplan vallen, maar hier wel mee samenhangen noemen we bovenwijkse voorzieningen)
- immaterieel vast actief (voorbereidingskosten voor toekomstige grondexploitatieplannen vanaf het principebesluit)
- onderhanden werk - bouwgrond in exploitatie.

De in deze paragraaf opgenomen standen ten aanzien van de reservepositie en het onderhanden werk zijn gelijk aan hetgeen in de jaarrekening is verwerkt. In totaliteit is de toename van voornoemde balansstanden gelijk aan de kasstroom van € 229.miljoen. Dit geldt ook voor het MPG 2022. Echter de onderlinge samenstelling van de standen wijkt in het MPG 2022 af van de gepresenteerde standen in deze paragraaf. Als gevolg van een in een laat stadium doorgevoerde correctie is in de jaarrekening een bedrag van € 31 miljoen als voorziening aangemerkt, waar dit bedrag in het MPG onderdeel vormt van de reserves.

Het MPG 2022 is gebaseerd op verwachtingen, die in het najaar 2021 zijn gemaakt, waarbij de gehele portefeuille van ruim 150 grondexploitaties is herzien en een fors aantal in 2021 door de gemeenteraad vastgestelde nieuwe plannen zijn toegevoegd. Dit is door de omvang van de portefeuille een traject van enkele maanden. Dit mondt uit in een finale actuele rapportage die ook de input vormt voor hetgeen in de jaarrekening tijdig moet worden opgenomen. Vooral in het laatste kwartaal 2021 is de inflatie onverwacht en ongekend sterk opgelopen. Deze hogere inflatie leidt tot een lagere financiële waarde van de portefeuille van de grondexploitaties. Het precieze effect is alleen te bepalen door alle grondexploitaties opnieuw te actualiseren. Deze actualisatie doen we twee keer per jaar. In de volgende actualisatie van het MPG 2022 medio 2022 wordt per grondexploitatie gerapporteerd over het effect van de prijsstijgingen. In het huidige MPG 2022 is niet per afzonderlijke grondexploitatie maar op portefeuilleniveau (bovenover) inzicht gegeven in de effecten op de waardering van de portefeuille. Daarbij is ook rekening gehouden met generieke wijzigingen zoals de sterk stijgende uitvoerings-kosten door hogere inflatie. De daling op portefeuilleniveau als gevolg van hogere inflatie tot en met 2021 is indicatief geraamd op € 150 miljoen. In het

MPG is dit risico meegenomen in de waardering van de portefeuille en is geanticipeerd op de verslechtering. Apart is rekening gehouden met een verslechtering bij negatieve plannen door een extra buffer in het weerstandsvermogen aan te houden en in de ramingen vanaf 2022 vooraf rekening te houden met een verdere toename van de voorziening plantekorten. Jaarrekening technisch is het verplicht om bij negatieve plannen direct de voorziening te verhogen gebaseerd op de opgetreden hoge inflatie ook van het laatste kwartaal 2021. Om deze reden wijken de cijfers omvang van de reserve- en voorzieningenpositie in deze paragraaf af van de MPG 2022.

Ook de presentatie van de vereveningsruimte eind 2021 van € 129 miljoen in de jaarrekening cijfers wijkt hierdoor af van de gerealiseerde vereveningsruimte van € 140 miljoen zoals, die is gepresenteerd in het MPG 2022. De prognose van de vereveningsruimte in het MPG 2022 wijkt echter niet af omdat in het weerstandvermogen en de ramingen wel reeds rekening was gehouden met verslechtering van financieel negatief geraamde plannen. Verdere toekomstige ontwikkelingen zoals een aanhoudende hogere inflatie in 2022 zullen worden meegenomen op het eerstvolgende actualisatie moment in de komende AMPG 2022. Elke actualisatie is een moment opname van actuele inzichten waarbij de verdere economische ontwikkeling altijd onzeker is. De onzekerheid over verdere ontwikkeling van de economie is groter dan anders omdat de economische gevolgen van de Oekraïne-oorlog niet zijn te voorspellen. Hierover heeft eind maart 2022 het Centraal Planbureau recent over gerapporteerd.

Tabel 4: Mutaties Kassaldo

(bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2020	Verschil
Reserves	883	828	55
Voorzieningen	8	8	0
Materieel vast actief	-17	-14	-3
Immaterieel vast actief - planvorming voor nieuwe plannen	-40	-39	-1
Onderhanden werk - Bouwgrond in Exploitatie	572	395	177
Totaal	**1.406**	**1.177**	**229**

De balansposten muteren door de hiervoor beschreven kasstromen en door verrekeningen tussen de balansposten. Zo treffen we bijvoorbeeld voor nieuwe verlieslatende grondexploitaties voorzieningen ten laste van de reserve. En tussentijdse winstnemingen uit het onderhanden werk leiden tot een dotatie aan de reserves.

Mutaties 2021 van de reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas

In onderstaand overzicht staan de mutaties 2020 en standen van eind 2021 van de reserves van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Tabel 5: Mutaties reserves Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2020	Verschil
Reserve Vereveningsfonds	396	442	-46
Reserve Zuidas	487	386	101
Totaal	**883**	**828**	**55**

In onderstaande tabel staat een overzicht van de onderliggende mutaties in de reserves Vereveningsfonds en Zuidas.

Tabel 6: Verloop en standen reserves Vereveningsfonds en Zuidas

(bedragen x € 1 miljoen)

			Realisatie 2021
Omschrijving onderverdeelde posten	**Vereve-ningsfonds**	**Zuidas**	**Totaal**
Reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas per 1 januari 2021	442	386	828
Planafsluitingen en winstneming	100	165	265
Bijdragen woningcorporaties	20		20
Indexatievergoeding reserve	9	8	17
Kosten rechtstreeks ten laste van het Vereveningsfonds en Zuidas	-38	-6	-44
Actualisatie van de voorziening plantekorten	-96	-1	-98
Aanwending reserveringen	-9	-6	-15
Uitname aan algemene middelen voor andere doeleinden en bezuiniging	-32	-58	-90
Afname (-) of Toename (+) reserves	-46	101	55
Reservepositie Vereveningsfonds en Zuidas per 31 december 2021	**396**	**487**	**883**

De reservepositie nam na een paar jaar waar sprake was van een afname in 2021 toe: van € 828 miljoen eind 2020 naar € 883 miljoen eind 2021 ondanks de besluitvorming over de uitnames voor andere beleidsdoeleinden. De stijging van de reservepositie voorzagen we bij de prognoses in het MPG2021 maar de stijging is veel groter dan bij de actualisatie. Deze stijging komt vooral door meer en hogere tussentijdse winstnemingen als gevolg van de hoge inkomsten die in 2021 vooral in het laatste kwartaal 2021 zijn gerealiseerd.

Winstneming

Bij het tussentijds nemen van winst bij financieel positief geraamde grondexploitaties gelden 2 beginselen: het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel. Het voorzichtigheidsbeginsel betekent dat we het resultaat van de grondexploitatie voldoende betrouwbaar moeten vaststellen. Het realisatiebeginsel betekent dat we winst nemen naar verhouding van de voortgang van de grondexploitatie (gemaakte kosten en behaalde opbrengsten). Hierbij gebruiken we de POC-methode (Percentage of Completion) als uitgangpunt voor tussentijdse winstneming. Dat doen we op voorschrift van de commissie BBV.

De voorziening voor plantekorten is vooral gestegen doordat in 2021 meerdere grondexploitaties met een geraamd financieel tekort waaronder ontwikkelbuurten zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

In onderstaande tabel gaan we verder in op de bestemming van de reserves van het Vereveningsfonds en Zuidas en specifiek op het onbestemde deel (de behaalde vereveningsruimte).

Tabel 7: Reservepositie eind 2021 onderverdeeld naar gereserveerde delen en gerealiseerde vereveningsruimte

(bedragen x € 1 miljoen)

	Realisatie 2021
Omschrijving van onderverdeelde posten	**Totaal**
Reserves Vereveningsfonds en Zuidas per 31 december 2021	883
Weerstandsvermogen	-133
Reservering Zuidasdok	-270
Reservering Sluisbuurt/bovenwijks	-103
Reservering Sloterdijk Zuid/bovenwijks	-54
Reservering Weespertrekvaart Oost	-19
Reservering Gaasperdammerweg	-27
Reservering Haarlemmerweg	-1
Reservering Marineterrein	-4
Reservering Contactweg	-3
Reservering Spooronderdoorgang Mac Gillavry – Kruislaan	0
Reservering Kavel X	-1
Reservering Spieringhorn	-2
Reservering Groene Hoven	-4
Reservering Buiteneiland	-12
Reservering IJburg Corporatiewoningen	-5
Reserveringen nieuwe plannen 2022 tot en met 16 februari 2022	-65
Bestemde delen	**-704**
Gerealiseerde vereveningsruimte Vereveningsfonds en Zuidas	179
Coalitieakkoord uitnames	-50
Gerealiseerde vereveningsruimte	**129**

In totaal is van de reservepositie (afgerond € 883 miljoen) € 754 miljoen bestemd en € 129 miljoen aan vereveningsruimte beschikbaar. Bij het bestemde deel hielden we rekening met de bestuurlijke besluitvorming over een uitname van € 50 miljoen (2022) voor andere dan ruimtelijke doeleinden volgens het Coalitieakkoord 2018.

Reserves binnen het vereveningsfonds en Zuidas
Binnen het Vereveningsfonds en Zuidas zijn meerdere reserveringen gevormd aan de hand van expliciete besluitvorming in de gemeenteraad. Een voorbeeld hiervan is de Sluisbuurt. Bij het vaststellen van de grondexploitatie Sluisbuurt stemde de gemeenteraad in met het treffen van een reservering voor de bovenplanse kosten (HOV Oostflank). Voor Zuidas is een reservering gevormd voor Zuidasdok. In de afgelopen jaren zijn meerdere reserveringen zoals onder meer Sloterdijk 1, Zuid en bovenwijks, Weespertrekvaart Oost en Contactweg. In 2021 zijn reserveringen gevormd voor Spieringhorn, Buiteneiland en IJburg corporatie woningen. Tot en met 16 februari 2022 zijn nieuwe tekort plannen vastgesteld Hamerkwartier, IJdoorschool, Reigersbos en is Arenapoort herzien. In totaliteit is hierdoor de het beslag van de vereveningsruimte € 69 miljoen, deze ruimte is derhalve niet meer beschikbaar. In overeenstemming met de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording zal deze € 69 miljoen pas in 2022 worden omgezet in verhoging van de voorziening voor plantekorten en worden de reserveringen per plan opgenomen conform de besluitvorming. Het is niet toegestaan om de voorziening in 2021 te verhogen omdat de besluitvorming in 2022 heeft plaatsgevonden, maar zoals is aangegeven is deze vereveningsruimte eind 2021 niet meer beschikbaar.

Weerstandsvermogen
Het weerstandsvermogen is kort gezegd het vermogen dat als buffer dient voor het risico in de bestaande portefeuille grondexploitaties. Bij het bepalen van de grootte van de buffer zijn de regels van het Financieel stelsel Gebiedsontwikkeling het uitgangspunt. Dat betekent dat de buffer zo groot moet zijn dat de gemeente de gebiedsontwikkeling voor de aankomende 4 jaar op een minimumniveau kan voortzetten. Ook als de huidige economische hoogconjunctuur verandert. Het weerstandsvermogen kent 2 onderdelen:

1. De projectspecifieke en generieke risico's die bij optreden de reservepositie direct raken via plannen met een financieel tekort of zaken die rechtstreeks via het Vereveningsfonds lopen.
2. De doorlopende apparaatskosten.

Vereveningsruimte
De reserves Verveningsfonds en Zuidas en de vereveningsruimte hebben een vergelijkbare systematiek. De reserves bevatten

- het weerstandsvermogen voor de risico's in de actieve grondexploitatieportefeuille.
- In de tabel genoemde reserveringen.
- De laatste bijdrage (1 van 4) van €50 miljoen gebaseerd op het Coalitieakkoord 2018.

Wanneer de reserve hoger is dan de reserveringen en het benodigde weerstandsvermogen, ontstaat er vereveningsruimte. Sinds het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG) 2019 wordt gerapporteerd over de gezamenlijke vereveningsruimte van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Mutaties 2022 in materieel vast actief
Investeringen die buiten een gebiedsplan vallen, maar hier wel mee samenhangen noemen we bovenwijkse voorzieningen. Het zijn meestal infrastructurele werken en anticiperende aankopen. Zodra een plan wordt vastgesteld rekenen we deze kosten (deels) toe aan dit plan. Zolang een plan nog niet bestuurlijk is vastgesteld moet de gemeente deze investeringen tijdelijk verantwoorden onder de balanspost 'materieel vast actief'. Een voorbeeld hiervan zijn de investeringen in de Joan Muyskensweg die samenhangen met het plan van de Nieuwe Kern en de Haarlemmerweg die weer samenhangen met Havenstad. De kosten van de Muyskensweg zijn verrekend met het Vereveningsfonds en zullen worden meegenomen in de Nieuwe Kern op grond waarvan een herverdeling van de grondkosten en geraamde opbrengsten zal plaatsvinden over de verschillende grondeigenaren in dit gebied. De interne overdracht van de Haarlemeermerweg is vertraagd naar 2022 omdat een gedeeltelijke van de financiële afwikkeling nog geheel duidelijk is. In 2022 zijn in meerdere panden in Sloterdijk Donauweg aangekocht voor €5,9 miljoen en is de werf bij Mercatorpark van € 2,5 miljoen overgenomen. Deze aankopen en overname zijn vooruitlopend op de toekomstige grondexploitaties Sloterdijk 2 en Mercatorpark verworven.

Tabel 8: Mutaties 2021 Materieel vast Actief

(bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2020	Verschil
Materieel vast actief	-16,5	-14,2	2,3
Totaal	**-16,5**	**-14,2**	**2,3**

Mutaties 2021 Immaterieel vast actief – planvorming

We gebruiken planvorming om ook in de toekomst bouwrijpe uitgeefbare gronden te hebben voor de bouw van woningen en ander vastgoed. Het betreft onder andere de voorbereidingen van ongeveer 40 plannen waarover een principebesluit is genomen, maar waarvoor de gemeenteraad nog geen investeringsbesluit vaststelde. Dit geldt bijvoorbeeld voor Mercatorpark, Holendrecht en Centrum Nieuw West fase 2. De voorbereidingskosten worden na het investeringsbesluit onderdeel van de grondexploitatie. In 2021 werden 11 plannen actief.

Tabel 9: Mutaties 2021 Immaterieel vast Actief

(bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2020	Verschil
Immaterieel vast actie- planvorming voor nieuwe plannen	-39,9	-32,5	7,4
Totaal	**-39,9**	**-32,5**	**7,4**

Mutaties 2021 onderhanden werk – Bouwgrond in exploitatie

In onderstaande tabel staat een overzicht van de stand eind 2021 en mutaties 2021 in het onderhanden werk. Dit is de bouwgrondexploitatie inclusief de voorziening plantekorten. De voorziening plantekorten baseren we op de verwachte tekorten van de negatieve grondexploitaties.

Een negatieve stand van het onderhanden werk (eind 2021 -/- € 294 miljoen) betekent dat we in het totaal van alle actieve grondexploitaties meer inkomsten ontvingen dan we uitgaven. Deze negatieve stand van het onderhanden werk is bijzonder binnen de gebiedsontwikkeling van Nederlandse gemeenten. De negatieve stand komt door opschonen van de portefeuille in 2013. Deze opschoning deden we op een portefeuille waarin we de belangrijkste voor-investeringen al hadden gedaan. In de jaren hierna ontving de gemeente beduidend meer inkomsten dan dat er uitgaven werden gedaan. In 2021 waren de inkomsten fors hoger dan de uitgaven waardoor ondanks de tussentijdse winstnemingen het onderhanden werk verder daalde.
In onderstaand overzicht staat het verloop van het onderhanden werk aan de hand van de gerealiseerde inkomsten, uitgaven, winstnemingen, plan-afsluitingen en verrekeningen met de reserveringen. Door de negatieve kasstroom (lagere inkomsten tegenover de uitgaven) en de tussentijdse winstnemingen en planafsluitingen daalde het onderhanden werk. Het werd dus meer negatief, hetgeen een gunstige ontwikkeling is, meer gerealiseerde inkomsten dan uitgaven.

Tabel 10: Overzicht verloop onderhanden werk grondexploitaties

(bedragen x € 1 miljoen)

	Beginstand	Inkomsten	Uitgaven	Winstneming	Planafsluiting	Verschuiving	Verrekening	Eindstand	Voorziening	Eindstand
G&O Stedelijk	-13,3	-438,9	273,2	93	-40,2	7,3	-10,4	-129,3		-129,3
Zuidas	-151,7	-211,0	44,4	165		2,6	-12,4	-163,1		-163,1
Totaal bouwgrond in exploitatie	-165	-649,9	317,6	258	-40,2	9,9	-22,8	-292,4		-292,4
Voorzieningen van plantekorten	-229,9								-49,1	-279
Totaal	**-394,9**	**-649,9**	**317,6**	**258**	**-40,2**	**9,9**	**-22,8**	**-292,4**		**-571,4**

Per saldo nam de voorziening plantekorten toe. De voorziening plantekorten brachten we in mindering op het onderhanden werk. Deze manier van presenteren wijkt af van een stellige uitspraak van de commissie BBV. Die zegt dat een voorziening ingericht kan zijn om (verwachte) tekorten in grond-exploitaties te bestrijden. Maar die moeten we dan als een waardecorrectie presenteren op de post bouwgrond in exploitatie. En dat maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie. De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat we deze dan op 2 plaatsen presenteren. Dat vergroot niet het inzicht in de totale waardecorrectie.
De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Verder is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waardecorrectie ook te verantwoorden bij het

actief waarvoor de correctie geldt. De balanspost Bouwgrond in exploitatie heeft een negatieve stand vanwege een groot aantal positief geraamde grondexploitaties waarvan de gerealiseerde grondbaten beduidend hoger zijn de gerealiseerde lasten. Dit totaal overstijgt de saldi van financieel negatieve plannen en relatief nieuwe financieel positieve plannen waarvan de lasten hoger zijn dan de gerealiseerde grondbaten.
De toename van de voorziening plantekorten komt grotendeels door het vaststellen van een paar nieuwe financieel negatieve plannen en door de sterk opgelopen inflatie in de tweede helft van 2021, waardoor de nog te maken geraamde uitvoeringskosten van de lopende financieel tekort plannen na 2021 zijn meegestegen.

De voorziening plantekorten van € 279 miljoen waardeerden we vanuit netto contante waarde. De negatieve waarde van alle negatief geraamde grondexploitaties is daarom -/- € 279 miljoen. Het BBV schrijft voor dat we het verschil tussen de netto contante waarde (huidige waarde rekening houdend met een voorgeschreven discontovoet van 2 procent) en de eindwaarde van deze plannen weergeven. De totale eindwaarde van de negatief geraamde grondexploitaties is het verwachte negatieve resultaat van alle negatief geraamde grondexploitaties vanuit de huidige geprognosticeerde afsluitingsdatum per grondexploitatie. Die totale eindwaarde bedraagt -/- € 328 miljoen.

Mutatie 2021 voorziening Grondgerelateerde kosten buiten plan

Tabel 11: Mutatie 2021 voorziening Grondgerelateerde kosten buiten plan
(bedragen x € 1 miljoen)

	2021	2020	Verschil
Voorzieningen	7,7	7,5	0,2
Totaal	**7,7**	**7,5**	**0,2**

De voorziening grondgerelateerde kosten buiten plan komt voornamelijk voort uit het in 2016 opgeheven Stimuleringsfonds. Bij die opheffing nam het Vereveningsfonds de voorzieningen en de daarbij behorende verplichtingen over. Die verplichtingen bestaan bijvoorbeeld uit het aanpassen van de openbare ruimte bij ontwikkelplannen van corporaties. Hoewel dergelijke plannen voortkomen uit stedelijke ontwikkeling, is dit geen grondexploitatie. Een bijdrage wikkelen we pas af bij de voltooiing van een plan. We verwachten dat deze voorziening op termijn zal aflopen, omdat we bij de opheffing van het Stimuleringsfonds een overgangsregeling hebben afgesproken.

Prognose van de toekomstige inkomsten en uitgaven van de actieve portefeuille

In onderstaande tabel staat een overzicht van de geraamde inkomsten en uitgaven vanaf 2021. Deze ramingen zijn onderverdeeld in grondexploitaties binnen het Vereveningsfonds en Zuidas. De ramingen zijn gebaseerd op nominale waarden. Bij nominale waarden houden we geen rekening met toekomstige prijsstijgingen van de geraamde inkomsten en uitgaven.

Tabel 12: Geraamde inkomsten en uitgaven grondexploitaties
(bedragen x € 1 miljoen)

	Inkomsten 2022 en verder	Uitgaven 2021 en verder	Saldo
Vereveningsfonds	3.793	-3.054	739
Zuidas	1.154	-834	320
Totaal	**4.947**	**-3.888**	**1.059**

De geraamde inkomsten en uitgaven in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op de in het najaar 2021 bijgewerkte projectenportefeuille. De ramingen zijn aangepast aan de geactualiseerd grondprijzen najaar 2021 en aan de recente kostenramingen van het najaar 2021, die vertaald zijn naar prijspeil begin 2021.Deze methodiek ging al meer dan 10 jaar goed omdat de inflatie al meer dan 10 jaar gematigd was. Bovendien stegen de grondinkomsten harder dan de inflatie. Door de sterk gestegen inflatie vooral op het eind van 2021 is hier verandering in gekomen.

De totale waarde van de gehele portefeuille grondexploitaties zonder risicoafslagen vanuit nominale waarde prijspeil 2021 is afgerond € 1,36 miljard. Vertaald naar het prijspeil eind 2022 is de waarde van de portefeuille indicatief € 150 miljoen lager. Het BBV schrijft voor dat ook inzicht wordt gegeven in de eindwaarde. De eindwaarde van de portefeuille grondexploitaties bedraagt afgerond € 1,5 miljard, gebaseerd op het verwachte resultaat bij planafsluiting per grondexploitatie. Rekening houdend met de inflatie in 2021 is de eindwaarde afgerond indicatief € 190 miljoen lager. De BBV-commissie houdt bij

de eindwaarde geen rekening met verplichte tussentijdse winstneming. Bij positief geraamde plannen moeten we tussentijdse winst nemen waardoor bij afsluiting van een plan nog een klein positief saldo overblijft. Een ander gevolg van tussentijdse winstneming is dat de jaarlijks geprognosticeerde rentetoevoeging in omvangrijke financiële positieve plannen er niet is. Dit omdat bij elke winstneming, de voor winstneming ontstane gunstige boekwaarde (meer inkomsten dan uitgaven) door deze winstneming van een plan beduidend lager zal zijn. En we hierdoor dus beperkt rente zullen toevoegen. Hier heeft de BBV-commissie geen rekening mee gehouden.

We geven er voorkeur aan om de geraamde inkomsten en uitgaven weer te geven zonder rekening te houden met toekomstige prijsstijging. En vanwege de onzekerheden met de ontwikkeling van de economische omstandigheden niet verder dan 5 jaar vooruit te kijken. In het Meerjarenperspectief 2022 geven we vooral inzicht in ramingen en de verwachte winstnemingen. En niet voor de gehele periode maar voor de komende 5 jaar, waarbij we ook een slechtweerscenario hebben opgenomen.

Bij de geraamde kasstromen en de eindwaarde van de portefeuille horen de nodige kanttekeningen. De belangrijkste kanttekening is dat deze bedragen eerst nog moeten worden verdiend. De hoogte van de kasstromen is een verwachte waarde die we baseren op de huidige gunstige economische omstandigheden van begin 2022. Inmiddels zijn deze gunstige omstandigheden door de hoge inflatie, rentestijging en de economische gevolgen van de OekraÏne-oorlog zeer onzeker geworden. Met een horizon van 15-20 jaar is de portefeuille bijzonder vatbaar voor conjuncturele bewegingen waarin marktprijzen kunnen dalen en stijgen en de grondkosten sterk kunnen oplopen. Daarom kunnen de geraamde kasstromen van de portefeuille toenemen, maar ook (sterk) afnemen. In het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties 2022 leggen we daarom de nadruk op een prognose voor de komende 5 jaar waarbij de vereveningsruimte centraal staat.

Bij een economische crisis zullen we een relatief groot deel van de geraamde inkomsten later behalen en vervallen ze misschien. Daardoor stagneert de groei van de vereveningsruimte dan en dient het weerstandsvermogen te worden ingezet. Daarom moet de gemeente jaarlijks bepalen in hoeverre het verantwoord is om vooruit te lopen op toevoegingen aan de vereveningsruimte en de mogelijke claims op het vereveningsfonds.

Naast de onzekerheid over de economische ontwikkelingen en het financieel effect op de portefeuille en de nog niet gerealiseerde vereveningsruimte dient ook rekening te worden gehouden met toekomstige vast te stellen bovenplanse investeringen die vooral gericht zijn op bereikbaarheid van de huidige lopende en nog vast te stellen nieuwe plannen. De toekomstige bovenplanse investeringen worden vertaald in mobiliteitsplannen. Deze hebben niet alleen betrekking op de groeiende stad (plangebieden) maar ook op de bestaande stad. Alleen het deel voor de groeiende stad waar plangebieden worden gerealiseerd kunnen worden toegerekend aan de gebiedsontwikkeling. De uit te werken mobiliteitsplannen houden geen gelijk tred met veel al in uitvoering genomen realisatie plangebieden zoals bijvoorbeeld Zeeburgereiland/IJburg en een veelheid van plannen in Noord. Deze bovenplanse investeringen zijn voorwaardelijk voor het succesvol verder realiseren van de lopende actieve plannen. In de komende 10 jaar zal dit een flink beslag op de financieel waarde van de huidige plannen leggen en mede daardoor ook gevolgen hebben op het toekomstig beslag van de vereveningsruimte. Als deze bovenplanse investeringen al zouden zijn vastgesteld zouden de financieel positieve plannen minder positief zijn er zou er in de toekomst minder tussentijdse winst worden genomen. In het MPG 2o22 wordt hier verder op ingegaan.

Op basis van de huidige bestuurlijk overeenkomst over het Zuidas Dok is de bijdrage van Amsterdam vastgesteld waarbij over de risico verdeling afspraken zijn gemaakt en voor de gemeente een plafond is afgesproken (CAP). Inmiddels is gebleken dat de totale kosten van het Zuidasdok fors hoger zullen zijn. Een externe commissie heeft geadviseerd hierover eenmalig aparte afspraken te maken buiten de kaders van de BOK Amsterdam heeft de intentie uitgesproken hiermee akkoord te willen gaan en in het geval van een extra bijdrage deze te dekken uit het Vereveningsfonds. De uiteindelijke bijdrage en de verwerking hiervan binnen het Vereveningsfonds zal plaatsvinden op basis van de nog overeen te komen bestuurlijke afspraken. In de komende periode zal dit op basis van verder uitgewerkte besluitvorming worden meegenomen in een toekomstige MPG.

Vennootschapsbelasting

In 2016 is de Vennootschapsbelasting (VPB) voor overheidsondernemingen ingevoerd. Ook het gemeentelijke Grondbedrijf heeft te maken met deze wetgeving. Onder dat bedrijf vallen Grond en Ontwikkeling en Zuidas, waarbinnen we alle grondexploitaties uitvoeren. De Rijksbelastingdienst en de gemeenten hebben via onder meer de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) voor gemeentelijke grondbedrijven 2 specifieke instrumenten ontwikkeld:

- een jaarlijks op te stellen fiscale winsttoets
- een modelovereenkomst 2016 bij het ingaan van de VPB-plicht.

Met de fiscale winsttoets kunnen we vaststellen of en wanneer het Grondbedrijf belastingplichtig is voor de VPB. Deze winsttoets moeten we elk jaar herhalen. Daarbij gebruiken we onder meer de uitkomsten van de geactualiseerde plansaldi van het MeerjarenPerspectief Grondexploitaties. Als deze toets meerdere jaren financieel positief is, dan zijn we VPB-plichtig.

Als het Grondbedrijf voor het eerst belastingplichtig wordt, kunnen we de modelovereenkomst 2016 volgen. Daarin staat hoe de overgang verloopt van niet VPB-plichtig naar VPB-plicht. En hoe de jaarlijkse fiscale winst- of verliesbepaling zal gebeuren. In dit model is geregeld dat bij deze overgang het Grondbedrijf eenmalig een fiscale openingsbalans opstelt. Die moeten we baseren op de actuele (toekomstige) waarde van de lopende portefeuille. En die moeten we verlagen met een voorgeschreven discont0voet. Deze openingsbalans staat centraal omdat dit de omvang van de te betalen VPB van de lopende portefeuille dempt. Alleen het meerdere boven de waarde van de openingsbalans dat we (mogelijk) zullen verdienen wordt dan belast met 25 procent VPB.

In 2020 bleek dat het Grondbedrijf per 2019 VPB-plichtig is geworden. Hierover rapporteerden we in het MPG 2020. Daarom hebben we voorbereidingen getroffen om te voldoen aan de eisen die in de modelovereenkomst staan. Bij de overgang naar VPB-plicht per 2019 heeft het Grondbedrijf volgens het model een fiscale openingsbalans opgesteld ter waarde van afgerond € 1,6 miljard. Op basis van deze openingsbalans verwachten we dat we voor de eerste jaren na invoering van de VPB-plicht in een beperkte mate VPB (2019 € 1,5 miljoen) hoeven te betalen. Een vergelijkbaar patroon zien we ook bij gemeentelijke grondbedrijven die eerder dan 2016 VPB-plichtig werden. In 2021 hebben we overleg gehad met de Rijksbelastingdienst voor een vaststellingsovereenkomst waarbij de openingsbalans centraal staat. Dit overleg zal in 2022 worden voortgezet waarbij we ernaar streven de gesprekken binnen een jaar af te ronden. De omvang van fiscale openingsbalans en de te betalen jaarlijkse VPB vanaf 2019 hangt af van de uiteindelijke definitieve afspraken die zullen worden gemaakt met de Rijksbelastingdienst.

4.4 Lokale heffingen

Met lokale heffingen dragen inwoners en ondernemers in Amsterdam bij aan het welzijn, de leefbaarheid en voorzieningen in onze stad. Ook in 2021 heeft de gemeente een belangrijk deel van haar inkomsten uit lokale heffingen ontvangen.

Bij lokale heffingen onderscheiden we belastingen, retributies en leges.

- Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente zonder dat hier een directe tegenprestatie tegenover staat.
- Retributies worden geheven als de gemeente één van haar bezittingen ter beschikking stelt, of als de gemeente een dienst verleent aan een individu of onderneming.
- Leges zijn vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen, zoals het geven van informatie en het verstrekken van vergunningen.

In het eerste deel van deze paragraaf besteden we aandacht aan de verschillende soorten lokale heffingen die we in Amsterdam hanteren. In het tweede deel gaan we in op de lokale lastendruk en vergelijken we deze met de andere G4-gemeenten: Rotterdam, Den Haag en Utrecht.

Belastingen, retributies en leges

Overzicht totale opbrengsten belastingen, retributies en leges

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Begroting 2021 (najaarsnota)	Rekening 2021	Verschil
a. OZB gebruik	52,8	57,1	59,4	2,3
a. OZB eigenaren	133,1	169,7	172,2	2,4
b. RRB gebruik	0,02	0,5	0,5	0,0
b. RRB eigenaren	0,4	0,0	0,0	0,0
c. Rioolheffing	72,1	75,3	74,3	-1,0
d. Toeristenbelasting	56,5	80,0	42,4	-37,6
e. Binnenhavengeld	0,3	0,6	0,2	-0,4
f. Vermakelijkheidsretributie	2,9	2,7	1,0	-1,6
g. Precariobelasting	2,5	2,9	2,6	-0,3
h. Reclamebelasting*				
i. Afvalstoffenheffing	117,8	140,4	138,7	-1,6
j. Reinigingsrecht	8,4	6,1	7,1	1,0
k. Parkeerbelasting	229,6	228,8	235,8	7,0
l. Marktgelden	3,1	3,2	3,0	-0,2
m. Lijkbezorgingsrechten	6,2	6,2	6,1	-0,1
n. Leges	95,2	96,3	100,8	4,5

* Met ingang van 2020 is de reclamebelasting opnieuw ingevoerd om de verrommeling van het straatbeeld tegen te gaan en ondernemers te stimuleren om minder of kleinere reclame-uitingen te plaatsen die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Om ondernemers tegemoet te komen in de coronacrisis is de reclamebelasting in 2020 en 2021 opgeschort.

A. Onroerendezaakbelasting (OZB)

De opbrengsten OZB vallen per saldo € 4,7 miljoen hoger uit dan gemeld bij de najaarsnota, toen is aangegeven dat Belastingen vanwege de onzekerheden die corona met zich meebracht is uitgegaan van het voorzichtigheidsprincipe bij het ramen van de OZB voor het zakelijk vastgoed (onder andere de waardeontwikkeling van niet-woningen, areaaleffecten, leegstand en oninbaarheid.) Dat beeld wordt bij de jaarrekening versterkt en leidt tot meeropbrengsten.

B. RRB

Eigenaren van roerende woonruimten (zoals woonboten) en roerende bedrijfsruimten betalen roerende ruimtebelasting (RRB). De heffing is gebaseerd op een percentage van de WOZ-waarde. De opbrengsten uit de roerende ruimtebelasting (RRB) zijn in 2021 vrijwel gelijk aan de begroting.

C. Rioolheffing

Eigenaren van woningen en bedrijfspanden betalen rioolheffing voor de aansluiting op het riool. Grootgebruikers van water betalen een tarief dat is gekoppeld aan hun watergebruik. In het verlengde van een beroepsprocedure inzake het lozen van oppervlaktewater (onderdeel van de gemeentelijke riolering) heeft Belastingen vanwege het ontbreken van een grondslag in de verordening incidentele verminderingen moeten toepassen over de periode 2017 - 2020 voor een bedrag van ca. € 1 miljoen.

D. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting heffen we voor overnachtingen van niet-ingezetenen. Het tarief is een percentage van de overnachtingsvergoeding in hotels, hostels, campings en andere belastingplichtige accommodaties, in combinatie met een vast bedrag per persoon per overnachting. Het is in Amsterdam mogelijk onder voorwaarden af en toe de eigen woning te verhuren aan toeristen. Ook over de inkomsten hieruit moet de verhuurder toeristenbelasting betalen.

De onvoorziene besmettingsgolf die door de explosieve omikronvariant is ontstaan en de beperkende maatregelen van het Rijk om deze golf te beteugelen, hebben opnieuw een enorme impact gehad op de bezoekers-aantallen aan de stad en het herstel van de bezoekerseconomie. Voor 2021 worden de minderopbrengsten toeristenbelasting ten opzichte van de laatste bijstelling geraamd op € 30,8 miljoen. Er is nog onduidelijkheid over de vraag of (en zo ja, op welke wijze en in welke mate) het Rijk compensatie biedt voor deze inkomstenderving.

De verwerking van de definitieve aanslagen 2020 leidt tot een vermindering van de opbrengsten van € 8,7 miljoen ten opzichte van de opbrengsten zoals geraamd in de Jaarrekening 2020. De totale inkomsten voor de toeristen-belasting in 2020 bedragen hiermee uiteindelijk € 47,8 miljoen. Omdat het Rijk gemeenten op basis van nacalculatie compenseert voor direct aan corona gerelateerde vormen van inkomstenderving over 2020, wordt deze aanvullende inkomstenderving meegenomen bij de afrekening door het Rijk bij de meicirculaire in 2022 en de september- of decembercirculaire 2022. Daarnaast bestaat nog een positief afwikkelverschil oude jaren van voor 2020 ad € 1,9 miljoen.

E. Binnenhavengelden

Binnenhavengeld is een gemeentelijke belasting voor boten die aanmeren in Amsterdam. Via deze retributie betaalt de gebruiker onder andere mee aan het onderhoud en het beheer van de Amsterdamse vaarwegen en kades.
Er zijn €0,4 miljoen minder leges geïnd, doordat de exploitatievergunningen-uitgifte (bedrijfs)vaartuigen 2 jaar is uitgesteld waardoor tot die tijd minder tranches aan vergunningen worden verloot en geïnd. Hier was de begroting nog niet op aangepast.

F. Vermakelijkhedenretributie (VMR)

Iedereen die tegen betaling bedrijfsmatig amusement, ontspanning of vermaak op het water aanbiedt, betaalt VMR. Dat geldt bijvoorbeeld voor rederijen. Bij een rondvaart in Amsterdam is deze belasting verwerkt in de prijs van het kaartje. Deze heffing geldt eveneens voor stadsrondritten en gidsrondleidingen in de stad. Het tarief bedroeg in 2021 € 1,50 per betalende passagier of deelnemer.

Ook voor de VMR geldt dat de corona-crisis in 2021 opnieuw zeer grote impact heeft gehad op de opbrengsten. Het herstel van de bezoekers-economie dat in de zomerperiode voorzichtig is ingezet, is door de omikron-golf in het laatste kwartaal andermaal geheel tot stilstand gekomen. De opbrengsten VMR vallen daardoor nog eens € 1,6 miljoen lager uit.

G. Precariobelasting

Precariobelasting heffen we als vergoeding voor het plaatsen van voorwerpen onder, op, of boven gemeentegrond met een openbare bestemming. Bij een bedrijfs- of passagiersvaartuig, woonboot of vlot dat in openbaar gemeente-water ligt, moet precariobelasting (“liggeld”) worden betaald. Hetzelfde geldt voor terrassen die in de openbare ruimte worden uitgestald.

In het kader van lastenverlichting voor ondernemers is in 2021 geen precario geheven voor terrassen. De opbrengsten precario vallen € 0,3 miljoen lager uit door afwikkelverschillen oude jaren.

H. Reclamebelasting

Met ingang van 2020 is de reclamebelasting opnieuw ingevoerd om de verrommeling van het straatbeeld tegen te gaan en ondernemers te stimuleren om minder of kleinere reclame-uitingen te plaatsen die zichtbaar is vanaf de openbare weg. Om ondernemers tegemoet te komen in de coronacrisis is de reclamebelasting in zowel 2020 als 2021 opgeschort.

I. Afvalstoffenheffing

De lagere baten afvalstoffenheffing zijn het gevolg van een groter aandeel oninbaar, meer automatische ontheffingen en meer leegstand dan voorzien. Deze effecten zijn deels Corona gerelateerd en bedragen inclusief het resultaat op de kwijtscheldingen € 1,6 miljoen

J. Reinigingsrecht

Ondernemers die op last van het Rijk één of meerdere periodes hun deuren hebben moeten sluiten tijdens de coronacrisis in 2020 en 2021 hebben in die periode(s) in het geheel geen bedrijfsafval kunnen aanbieden. Zij hebben daarom vermindering van de aanslag over deze periode(s) kunnen aanvragen. De omvang van de compensatieregeling was geraamd op € 3,4 miljoen., maar de inkomstenderving valt lager uit omdat minder ondernemers gebruik hebben gemaakt van de regeling dan vooraf ingeschat. Daardoor is hier een positieve afwijking van 1,0 miljoen. te noteren.

K. Parkeerbelasting

De originele begroting 2021 bedroeg € 259,4 miljoen. Als gevolg van de corona maatregelen is de begroting bijgesteld naar € 228,8 miljoen. Diverse versoepelingen in de loop van het jaar hebben ertoe geleid dat de realisatie (afgerond) € 7,0 miljoen. hoger is uitgekomen dan de bijgestelde begroting.

L. Marktgelden

Marktgelden worden bij de marktkoopman in rekening gebracht als vergoeding voor het gebruik van gemeentegrond en voor de levering van elektriciteit en het reinigen van het marktterrein. De begrote inkomsten zijn in 2021 incidenteel lager door maatregelen om de marktkooplieden te ondersteunen (uitvoering motie Kat) i.v.m. de Corona crisis.

M. Lijkbezorgingsrechten

In tegenstelling tot de meeste andere gemeentelijke dienstverlening zoals de uitgifte van een paspoort of het ophalen van het huisvuil, is bij de tarieven voor lijkbezorging sprake van marktwerking. In de regio Amsterdam zijn naast de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria ca. tien andere begraaf-plaatsen en crematoria actief. De gemeente faciliteert ca. 35% van de uitvaarten van overleden Amsterdammers. Bij de beoordeling van de tarieven is het principe dat er één tarief is voor gelijke dienstverlening deels los gelaten. De ligging en omvang van de begraafplaats en de faciliteiten vragen om een meer individuele bepaling van de tarieven.
Uitgangspunt bij de tariefstelling is dat de gemeente de exploitatie van de gemeentelijke begraafplaatsen en crematoria op een goed niveau tegen marktconforme en kostendekkende tarieven uitvoert.
Gelet op de aard van de begraafplaatsen kunnen er verschillende tarieven voor grafrechten en bijdrage aan onderhoud begraafplaatsen zijn. De geraamde opbrengst van alle tarieven te samen dekken alle werkelijke kosten, die met de exploitatie van de begraafplaats/crematorium zijn gemoeid.
De lijkbezorgingsrechten zijn geen onderdeel van de lokale lastendruk, omdat er geen verplichte afname van de dienstverlening is. Lijkbezorgingsrechten worden niet kwijtgescholden.

N. Leges

Leges zijn vergoedingen die inwoners en bedrijven betalen voor onze dienstverlening.
De legestarieven worden op basis van begrotingscijfers, voorafgaand aan het begrotingsjaar vastgesteld. De wet vereist namelijk dat de verordening op leges moet zijn vastgesteld vóórdat je de leges gaat heffen. Al onze legestarieven staan in de legestabel. De legestabel 2021 staat op www.amsterdam.nl.

In 2021 zijn er drie wijzigingen vastgesteld van de legesverordening 2021:

1. wijziging van de leges voor het aanvragen van ontheffingen zone zwaar verkeer (Raadsbesluit 7 juli 2021).
2. wijziging van de leges voor het aanvragen van ontheffingen milieuzone voor vrachtauto's en autobussen (Raadsbesluit 15 september 2021).
3. wijziging van de leges voor het aanvragen van een omgevingsvergunning voor civieltechnische werken (Raadsbesluit 6 oktober 2021).

Toelichting leges

Bij leges onderscheiden we drie soorten dienstverlening:

1. Algemene dienstverlening
2. Fysieke leefomgeving (Omgevingsvergunningen)
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

In onderstaande tabel geven we een overzicht van de werkelijke legesopbrengsten per hoofdstuk van de legestabel, onderverdeeld naar de drie soorten dienstverlening. Hierbij hebben we de werkelijke opbrengsten uit 2021 vergeleken met de begroting van de najaarsnota 2021. Daartussen zijn afwijkingen zichtbaar. Na de tabel worden de belangrijkste afwijkingen toegelicht.

Algemene Dienstverlening

(bedragen x € 1 miljoen)

Hoofdstuk legestabel	Najaarsnota	Rekening 2021	Verschil met Najaarsnota
H1 Informatie	0,3	0,4	0,1
H2 Burgerzaken	14,1	13,5	-0,6
H4 Economie en Milieu	0,3	0,1	-0,2
H5 Openbare Ruimte	3,7	4,1	0,5
H6 Verkeer en Vervoer	11,2	13,3	2,0
H7 Binnenwater	0,1	0,1	0,0
H8 Kinderopvang	0,2	0,1	-0,1
Totaal Algemene Dienstverlening	**29,9**	**31,6**	**1,7**

(bedragen x € 1 miljoen)

Hoofdstuk legestabel	Najaarsnota	Rekening 2021	Verschil met Najaarsnota
Fysieke leefomgeving			
H3 Fysieke leefomgeving	**63,1**	**65,1**	**2,1**
Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn			
Splitsingsvergunning (H3.2.2)	0,0	0,0	-
Bed&Breakfast (H3.2.3.2)	0,0	0,0	0,0
Vakantieverhuur (H3.2.3.3)	0,0	0,1	0,1
Vergunningen prostitutiebedrijven (H3.2.4 en H4.3)	0,0	0,0	0,0
Horecavergunningen (H4.1)	2,5	3,4	0,9
Kansspelen (H4.2)	0,0	0,0	-
Winkeltijdenwet(H4.4)	0,0	0,0	-
Evenementenvergunningen (H4.5)	0,0	0,3	0,3
Ambulante Handel (H5.4)	0,2	0,0	-0,2
Deelvervoer (H6.9)	0,0	0,0	-
Bedrijfsvaartuigen (H7.2)	0,6	0,2	-0,4
Totaal Dienstverlening Europese Dienstenrichtlijn	**3,4**	**4,1**	**0,7**
Totaal leges	**96,3**	**100,8**	**4,5**

Algemene Dienstverlening

H2 Burgerzaken

Door de invloed van coronamaatregelen zijn de werkelijke legesopbrengsten burgerzaken lager dan begroot.

H4, H5, H6 en H8 Vergunningen

De legesopbrengsten die samenhangen met vergunningverlening laten een wisselend beeld zien:

- Sommige sectoren zijn geraakt door de coronamaatregelen, waardoor de legesopbrengsten lager uitvallen dan begroot. Dat betreft de vergunningen en ontheffingen voor straatartiesten, rondleidingen (H4 Economie en Milieu), Taxi (H6 Verkeer en Vervoer) en Kinderopvang (H8).
- Voor andere onderdelen zijn de legesopbrengsten hoger dan begroot. Sterke opleving van bouw- en onderhoudswerkzaamheden leidt tot hogere aantallen vergunningen voor objecten en werken in de openbare ruimte(H5 Openbare Ruimte) en hogere aantallen RVV-ontheffingen en afgezette parkeervakken (H6 Verkeer en Vervoer). Met een verkeersontheffing RVV (Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens) mag je ergens rijden waar dat normaal niet mag. Bijvoorbeeld op de stoep (alleen om te laden en te lossen), park of plein.

Fysieke Leefomgeving

De realisatie van de legesopbrengsten omgevingsvergunningen (hoofdstuk 3, voor bouwen, wonen, monumenten, ruimte, natuur en milieu) zijn € 2,1 miljoen hoger dan begroot. In de Najaarsnota 2021 zijn de legesopbrengsten omgevingsvergunning verhoogd met € 9,6 miljoen, op basis van de ontwikkeling van de aantallen vergunningaanvragen.

Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Ook hier is de invloed van de coronamaatregelen zichtbaar.

- In de eerste helft van 2021 was de horeca gesloten en waren er geen evenementen. Dat leidde in de Najaarsnota tot bijstelling van de geraamde legesopbrengsten. Gedeeltelijke openstelling in de tweede helft van 2021 heeft uiteindelijk geleid tot meer legesopbrengsten dan begroot.
- Wegvallende legesopbrengsten voor ambulante handel (markten) en bedrijfsvaartuigen (onder andere rondvaarboten).

Voor legesopbrengsten van vergunningen vakantieverhuur (ingevoerd medio 2020) was nog geen opbrengst begroot.

Lokale lastendruk

Alle heffingen die we aan de Amsterdammers opleggen, vormen de lokale lastendruk. De lokale lastendruk verschilt aanzienlijk tussen gemeenten. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) dat verbonden is aan de Rijksuniversiteit Groningen publiceert jaarlijks over de lokale lastendruk in alle Nederlandse gemeenten. Hier maken we een vergelijking van Amsterdam met de andere G4-gemeenten. We zien dat de woonlasten voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in een koopwoning in 2021 16% zijn gestegen en op het gemiddelde van de G4 liggen. In dit overzicht zijn lasten voor erfpacht niet opgenomen.

(Bedragen in euro's)

	Amsterdam	Rotterdam	Den Haag	Utrecht	Gemiddelde G4	Amsterdam t.o.v. gemiddelde
Woonlasten in 2017	586	714	549	716	641	-9%
Woonlasten in 2018	581	717	546	706	638	-9%
Woonlasten in 2019	645	742	563	731	670	-4%
Woonlasten in 2020	656	776	597	762	698	-6%
Woonlasten in 2021	761	793	664	833	763	0%

Ook de individuele belastingtarieven kunnen we vergelijken. Hieronder vergelijken we de belangrijkste tarieven met die bij de andere G4-gemeenten. De vergelijking is gemaakt op basis van de rapportages Kerngegevens belastingen grote gemeenten van het COELO. Daaruit blijkt dat de onroerende zaakbelasting (OZB) en de rioolheffing in Amsterdam structureel onder dat van de andere G4-gemeenten ligt. In Rotterdam betaalt een gemiddeld meerpersoonshuishouden in euro's nagenoeg even veel OZB als in Amsterdam.

(Bedragen in euro's)

		Amsterdam	Rotterdam	Den Haag	Utrecht	Gemiddelde G4	Amsterdam t.o.v. gemiddelde
OZB eigenaar woning*	2017	142	191	127	248	177	-20%
	2018	141	192	127	239	174	-19%
	2019	143	186	131	245	176	-19%
	2020	150	189	151	254	186	-19%
	2021	182	190	152	260	196	-7%
Rioolheffing	2017	128	190	137	220	169	-21%
	2018	126	198	140	214	170	-23%
	2019	131	208	144	214	174	-25%
	2020	138	216	149	222	181	-24%
	2021	144	226	151	228	187	-23%
Afvalstoffen-heffing	2017	313	333	285	249	295	13%
	2018	313	328	279	253	293	14%
	2019	368	349	288	266	318	28%
	2020	368	371	298	286	331	11%
	2021	435	377	360	345	379	15%

* Tarief als waarde van de WOZ-waarde x gemiddelde woningwaarde

De toename van de woonlasten in Amsterdam komt met name door de stijging van de afvalstoffenheffing. Dat tarief ligt 15% hoger ten opzichte van het gemiddelde van de G4.

4.5 Onderhoud kapitaalgoederen

Kapitaalgoederen zijn onze eigendommen, zoals bruggen, wegen en sportaccommodaties. We moeten deze goederen beheren en onderhouden om een veilige en leefbare stad voor onze inwoners te kunnen garanderen. Dit kost geld. Het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen dat we willen, stellen we vooraf vast. In deze paragraaf meer informatie over:

- **het gewenste kwaliteitsniveau van onze kapitaalgoederen.**
- **de uitgaven die we voor het onderhoud deden.**
- **het achterstallig onderhoud.**

Onderhoudskosten in 2021

Bij de onderhoudskosten onderscheiden we kosten voor klein (dagelijks) onderhoud en groot onderhoud. Bij klein onderhoud zijn er terugkerende kosten om een object in goede staat te houden binnen het gekozen kwaliteitsniveau. Voorbeelden van klein onderhoud zijn het reinigen van rioolstelsels en het terugkerend onderhoud aan elektrische installaties. Groot onderhoud is nodig als een object langere tijd gebruikt is. De kosten zijn dan vaak ingrijpend en gaan over een groot of belangrijk deel van het object.

In de tabel hierna staan de totale kosten van het klein (dagelijks) en groot onderhoud in 2021. We onderscheiden 11 soorten kapitaalgoederen.

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Civiele kunstwerken	96,2	111,1	110,0	-1,1
Gebouwen	48,4	35,0	28,2	-6,8
Groen	43,4	52,6	51,2	-1,4
Infrastructuur metro en tram	116,0	90,1	164,6	74,5
Openbare verlichting	11,8	10,3	10,7	0,4
Riolering	41,8	46,3	43,3	-3,0
Sportaccommodaties en sportparken	18,0	22,4	20,0	-2,4
Tunnels	6,8	6,1	7,7	1,6
Verkeerssystemen	6,6	10,8	10,7	0,0
Water	0,2	0,4	0,2	-0,2
Wegen en verhardingen	67,7	60,8	60,5	-0,3
Totaal	**456,9**	**445,8**	**507,1**	**61,2**

In 2021 gaven we € 507,1 miljoen uit aan onderhoud van onze kapitaalgoederen. Dit is € 61,2 miljoen meer dan begroot. Dit komt voornamelijk door de extra lasten bij M&T, die worden gecompenseerd door een toevoeging vanuit de Vervoersregio, samenhangend met de overgang van taken naar GVB en de ontvlechting van Directie Metro en Tram.

Algemene beleidskaders en belangrijke ontwikkelingen Assets in de Openbare ruimte

In 2017 werd de Visie Openbare Ruimte vastgesteld. In deze visie staan onze richtlijnen voor ontwikkelen, inrichten en beheren van de openbare ruimte van Amsterdam. De nadruk ligt hierbij op de verblijfsfunctie van de openbare ruimte. Recenter zijn daar de Omgevingsvisie (2021) en de Groenvisie (2020) aan toegevoegd, waarin de ambities op het vlak van vergroening en ruimtelijke kwaliteit nader zijn uitgewerkt. De fysieke inrichting van Amsterdam wordt vormgegeven conform de Standaard voor het Amsterdamse straatbeeld, de Puccinimethode (Beleidskader Puccinimethode, Handboek Rood en Handboek Groen). Het beheer voeren we uit conform beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon (2017). Uiteraard heeft ook het mobiliteitsbeleid invloed op de inrichting van de openbare ruimte. De Agenda Amsterdam Autoluw bepaalt de richting waarin de stad zich ontwikkelt: minder ruimte voor de auto, meer ruimte voor langzaam verkeer, OV, groen en verblijven. Kaders zoals het Beleidskader Verkeersnetten geven nadere invulling aan de inrichting van het Amsterdamse wegennet.

De coronacrisis heeft beperkt impact op het onderhoud gehad. De coronacrisis leverde nieuwe beheeruitdagingen op doordat het gebruik van de openbare ruimte veranderde. Parken, andere recreatieplekken en het Amsterdamse Bos werden intensiever gebruikt. Verkeersinformatiesystemen

voor de handhaving van verkeersregels en voor crowdcontrol en –monitoring werden in 2021 intensiever gebruikt.

De kwaliteit waaraan onze kapitaalgoederen in de openbare ruimte aan moeten voldoen, staat in de landelijke CROW-norm. Dat hebben we zo afgesproken vanuit 1Amsterdam Heel & Schoon. Door eenduidige normen en definities te gebruiken weten de beheerders wat het gemeentebestuur verwacht. Het beheer van de stedelijke zaken in de openbare ruimte heeft 3 ambitieniveaus: sober, verzorgd en top.

Ambitieniveau		Toelichting
A+		Zo goed als nieuw / alles 100% schoon
A	Top	Heel goed in orde / prachtig straatbeeld, amper vervuiling
B	Verzorgd	Heel en functioneel / verzorgd straatbeeld, matige vervuiling
C	Sober	Verminderd comfort / rommelig straatbeeld, behoorlijke vervuiling
D		Functieverlies / vuil

We willen de hele stad in 2025 verzorgd maken en houden. Maar door het achterstallig onderhoud bij verschillende kapitaalgoederen besloten we bij de Voorjaarsnota 2019 om voorlopig te werken aan het niveau sober. Bij de onderdelen waarvoor we al stappen hebben gezet naar ‘verzorgd’ proberen we dit niveau wel te behouden.

In het onderhoud hebben we aandacht voor 5 principes:

1. De openbare ruimte kan goed en veilig gebruikt worden (functionaliteit).
2. We beheren de openbare ruimte duurzaam, met oog voor mens en milieu (duurzaamheid).
3. Beheer zorgt voor een aantrekkelijke en verzorgde openbare ruimte (aantrekkelijkheid).
4. Waar mogelijk beheren we samen met bewoners en bedrijven (participatie).
5. We beheren slagvaardig en met oog voor de kosten (kostenefficiënt).

Achterstallig onderhoud

Vooral bij de kapitaalgoederen in de openbare ruimte is er achterstallig onderhoud. Op dit moment is er nog veel achterstallig onderhoud bij onder andere civiele constructies, verhardingen, water en groen. Het vergt een extra inspanning om deze achterstalligheid aanvullend op de regulier benodigde beheerinspanning aan te pakken de komende jaren. Afgelopen jaar is met een herstelplan een deel van het achterstallig onderhoud uitgevoerd. We hebben de lockdown vanwege de coronacrisis zo veel mogelijk aangegrepen om versneld of vervroegd onderhoud uit te voeren aan evenemententerreinen en winkelstraten.

Naast achterstalligheid, heeft klimaatverandering zichtbaar grote impact op de stad en op de assets. De enige manier om te zorgen dat het areaal beter bestand is tegen extreme neerslag, droogte, en hitte en dat we rekening houden met waterveiligheid, is om klimaatadaptatie vast onderdeel te maken van onze beheerinspanning. Met de groei van de stad is ook het verkeer de afgelopen tientallen jaren toegenomen en vrachtverkeer werd zwaarder. Met assetmanagement proberen we op al deze ontwikkelingen in te spelen.

Civiele kunstwerken

Binnen civiele kunstwerken vallen vaste en beweegbare bruggen, kades en sluizen. In totaal beheert Civiele Constructies per 2021:

- 1771 vaste bruggen en 112 beweegbare bruggen (inclusief Amsterdamse bos en Weesp)
- 614 km aan kades en oevers
- 37 sluizen
- 524 steigers

Door beter inzicht in het toegevoegde areaal vanuit de stadsdelen, is het aantal geregistreerde kades/oevers toegenomen met 4 km. Het aantal bruggen is netto uitgebreid met 32 stuks in verband met nieuwbouw en verbeterde registratie, er zijn 6 stuks gesloopt. Er zijn 2 sluizen in beheer overgedragen van het Hoogheemraadschap van Rijnland aan Amsterdam. Er is 19,5 km geluidsschermen geïnventariseerd.

Daarnaast is het uitvoeren baggeren in watergangen onderdeel van het Dagelijks Onderhoud.

Het Programma Bruggen en Kademuren richt zich op de 838 verkeersbruggen en de ongeveer 208 km op gefundeerde kademuren en stuurt op 4 doelen:

1. Waarborgen van de veiligheid en functionaliteit van de bruggen en kademuren.
2. Zorgen voor een functionerende stad tijdens al het werk.
3. Maken van een haalbare programmering voor de vervanging.
4. Zo goed mogelijk maken en vernieuwen van processen en werkwijzen.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Voor instandhouding van de openbare ruimte is "1 Amsterdam Heel & Schoon" het vigerend beleidskader (juni 2017). De ambities en doelen uit dit beleidskader zijn het vertrekpunt voor het instandhoudingsplan en zijn vertaald in de te leveren prestatie door de asset in de volgende categorieën:

A. Functionaliteit: het beheren van onze assets heeft als primair doel de functionaliteit van de openbare ruimte te waarborgen;
B. Duurzaamheid: we beheren de openbare ruimte voor de toekomst en we dragen bij aan de duurzaamheidsambities van Amsterdam;
C. Aantrekkelijkheid: we kiezen voor een gelijke stad. Overal in Amsterdam streven we ernaar de openbare ruimte in 2025 op ambitieniveau verzorgd te beheren, en we pakken het achterstallig onderhoud aan;
D. Participatie: beheer biedt ruimte voor lokaal maatwerk en medebeheer;
E. Kostenefficiency: bij het beheren van onze assets werken we volgens één stedelijk systeem en zoeken we naar een optimale balans tussen de kosten, prestaties en risico's en gaan we de voorspelbaarheid hiervan verhogen.

Bij Civiele constructies hebben wij ons in 2021 met name gericht op A en E. A (de functionaliteit) is uitgesplitst in Veiligheid en Bereikbaarheid (beschikbaarheid).

Bij de Rapportage programma Stadsbehoud 2019 is besloten voorlopig voor het verzorgingsniveau voor de openbare ruimte te streven naar niveau C 'sober'. Het huidige onderhoudsniveau is D (Functieverlies/vuil).

Inspecties en onderzoeken

Uit de visuele inspecties blijkt dat meer dan 10% van het areaal een te laag kwaliteitsniveau (dus onder sober) heeft. In de afgelopen twee jaar is van ongeveer 80% van ons areaal een toestandinspectie uitgevoerd. Komend jaar ronden wij de rest van de toestandinspecties af. In 2021 is gestart met inspecties voor de elektro-en mechanische installaties aan de beweegbare bruggen en sluizen en is hiermee ervaring opgedaan. Deze inzichten worden toegepast in de nieuwe inspectie contracten die in 2022 worden uitgevoerd.

Het Programma Bruggen en Kademuren heeft als primair doel het veilig en functioneel houden van de verkeersbruggen en de kademuren met een constructief element zoals beschreven in het programmaplan Bruggen en Kademuren (april 2020). Het onderzoeksprogramma naar de constructieve staat van de bruggen en kademuren (PBK) is dit jaar goed op stoom gekomen. We leren het areaal steeds beter kennen. De aanpak vanuit het actieplan Bruggen en Kademuren (juni 2019), waarbij veiligheid voorop staat, heeft geleid tot een gestroomlijnd en gestandaardiseerd proces waarin we adequaat en snel kunnen handelen wanneer dat vanuit veiligheid nodig is. In 2019 was de inschatting, vanuit een toen nog beperkt inzicht, dat van de constructies met een hoog risicoprofiel (kademuren met zichtbare schade en bruggen op een houten paalfundering) 10 tot wellicht 60% een veiligheids-maatregel nodig hadden. Deze constructies zijn inmiddels onderzocht, evenals constructies waar vanuit monitoring of via meldingen zorgen over waren. Bij 33% van de onderzochte kademuren en 10 % van de onderzochte bruggen zijn daadwerkelijk veiligheidsmaatregelen getroffen. Een veiligheidsmaatregel kan het afzetten van een brug of kade zijn of het plaatsen van een hulp- of versterkingsconstructie zodat de kade of brug gebruikt kan blijven worden. Dat laatste wordt een veiligheidsconstructie genoemd.

We hebben nog zo'n 1000 kademuren (circa 170 km) te onderzoeken en verwachten dat bij 10-20% van die constructies maatregelen getroffen moeten worden. Potentieel gaat het de komende jaren nog om 3 tot 5 km veiligheidsconstructie. Bij de nog te onderzoeken bruggen verwachten we dat bij 5 tot 10% een maatregel nodig is, waarvan slechts een beperkt deel een versterking. In het dashboard van het programma zijn de actuele overzichten van onder andere de onderzoeken en veiligheidsmaatregelen te vinden.

Op basis van de huidige inzichten is de verwachting dat zo'n 80 tot 125 bruggen en circa 60 km kademuur die de komende decennia vernieuwd moeten worden.

De noodzaak tot het treffen van veiligheidsmaatregelen de komende jaren hangt sterk samen met het vernieuwingstempo. Alleen wanneer het lukt om minimaal 2 kilometer kademuur en 8 bruggen per jaar te vernieuwen, wordt het achterstallig onderhoud structureel aangepakt en nemen bestaande en nieuwe veiligheidsmaatregelen uiteindelijk af.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Civiele kunstwerken	96,2	111,1	110,0	-1,1

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van de Civiele kunstwerken zijn er lagere lasten van € 1,1 miljoen, onder andere door

- Lagere lasten van € 3,6 miljoen voor het uitvoeren van groot onderhoud. Er was gebrek aan (interne) capaciteit en er is vertraging geweest in aanbestedingen. Ook het verkrijgen van materiaal werd steeds moeilijker en heeft geleid tot vertraging.
- Hogere lasten van € 1 miljoen voor het verhelpen van calamiteiten en eerder onderhoud uitgevoerd aan de Zeilbrug, Willemsbrug, Galgenveldbrug, Wasknijperbrug en brug 314.
- Hogere lasten van € 1,5 miljoen voor de kosten van noodconstructies. De hogere uitgaven zijn vooral voor preventie en interventie voor maatregelen bij Waalseilandgracht, Kloveniersburgwal, Prinsengracht en Herengracht.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

De inspectieresultaten hebben geleid tot een onderhoudsprogrammering die ondertussen tot 2026 doorloopt, de invulling van een meerjarig onderhoudsprogramma. Dit meerjarenprogramma zorgt ervoor dat we kunnen afstemmen met onze ketenpartners en overige assetbeheerders. Wél is de onderhoudsbehoefte de komende vijf jaar hoger dan de nu beschikbare budgetten.

Ook in de uitvoering is gegroeid. Het afgelopen jaar is onderhoud uitgevoerd aan 28 steigers, 9500 meter oever, 68 bruggen en 2 sluizen. Dit is minder dan gepland maar er is meer onderhoud uitgevoerd dan de afgelopen jaren, mede dankzij de raamovereenkomst groot onderhoud (ROGO) die in 2021 operationeel waren. Met de ROGO is een samenwerking aangegaan met de markt voor een periode van 2+2 jaar waarbij op een efficiëntere en effectievere manier groot onderhoud uitgevoerd kan worden.

Tot eind 2021 zijn meer dan 150 veiligheidsmaatregelen getroffen. Op basis van de huidige inzichten vanuit het constructieve onderzoeksprogramma is de verwachting dat zo'n 80 tot 125 bruggen en circa 60 km kademuur de komende decennia vernieuwd moeten worden. We staan nog voor flinke uitdagingen. De enige manier om die te beslechten, is het herstel van onze constructies structureel aan te pakken. Het programma heeft een flinke aanloop ingezet, maar het is nu het moment om door te pakken, zodat het herstel echt waargemaakt kan worden. Het gemis aan financiële duidelijkheid zet een rem op de aanpak en brengt onzekerheid in de samenwerking met de markt. Dit leidt tot het pauzeren van investeringen aan de kant van de markt, zowel financieel als in bedrijfsvoering.

Achterstallig onderhoud

Het achterstallig onderhoud is in 2021 toegenomen. Op basis van visuele inspecties van 80 % van ons areaal blijkt dat ongeveer 13% daarvan een kwaliteitsniveau D/E heeft. Dat is areaal waarbij onderhoud al uitgevoerd had moeten worden of binnen een jaar uitgevoerd moet worden. Het beweegbaar areaal moet nog geïnspecteerd worden, dit is in kwantiteit niet zo groot, maar in onderhoudskosten wel heel hoog. Het is de verwachting dat hierbij nog het nodige (achterstallig) onderhoud wordt geïnventariseerd. Op dit moment zijn 23 van de ruim 100 beweegbare bruggen niet functioneel vanwege gebreken.

Op basis van de onderzoeken van het PBK bleek dat bij 33% van de onderzochte kades en 10% van de bruggen veiligheidsmaatregelen nodig waren. De verwachting is dat bij 10-15% van de te onderzoeken kades en 5-10% van de te onderzoeken bruggen nog veiligheidsmaatregelen nodig zijn. Dit is achterstallig onderhoud te noemen.

Het groeien van het achterstallig onderhoud heeft twee redenen; er zijn niet afdoende middelen en capaciteit (de organisatie groeit in de uitvoering maar

kan nog niet de gehele opgave uitvoeren, dit kost tijd) om al het noodzakelijk onderhoud uit te voeren én met het uitvoeren van inspecties is meer noodzakelijk onderhoud inzichtelijk gemaakt.

Het achterstallig onderhoud in de civiele constructies uit zich in de vorm van een laag kwaliteitsniveau waardoor veel reparaties nodig zijn, bruggen en kades die constructief niet meer voldoen en verouderde installaties waardoor meer dan gemiddeld storingen voorkomen en noodherstel noodzakelijk is.

Gebouwen

Onder het kapitaalgoed gebouwen vallen de volgende objecten:

- stadsdeelkantoren
- stedelijke kantoren
- werven
- onderwijsgebouwen
- gymnastiekgebouwen
- sportaccommodaties
- welzijnsvoorzieningen
- woningen
- cultuurpanden
- parkeergarages
- parkeerterreinen
- woonwagenlocaties

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Er gelden verschillende beleidskaders omdat dit kapitaalgoed uit verschillende soorten gebouwen bestaat. Een aantal hiervan zijn:

- Meerjaren Onderhoudsplan (MJOP) voor de parkeergarages en parkeerterreinen
- Strategische Visie Vastgoed (2016)
- Agenda duurzaamheid (2015)
- Overheveling middelen coalitieakkoord verduurzaming vastgoed (2018) voor het gemeentelijk vastgoed
- Huurbeleid Woonwagenstandplaatsen (2015)
- Beleidskader woonwagens en standplaatsen (voorjaar 2020)
- Bosplan 2020–2030

Over het algemeen is het onderhoudsniveau C (Sober), oftewel niveau 3 conform nen 2767.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Gebouwen	48,4	35,0	28,2	-6,8

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van gebouwen zijn er lagere lasten van € 6,8 miljoen, onder andere door:

- Effecten van de reorganisatie en overdracht van werkzaamheden bij uitvoerende directies, gemeentelijk vastgoed en facilitair beheer.
- Door Corona zijn werkzaamheden stilgevallen of niet uitgevoerd.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Een aantal recente ontwikkelingen zoals Corona en de effecten van lood in waterleidingen hebben geleid tot extra werkzaamheden. Bij de gemeentelijk panden zijn waar nodig de loden leidingen vervangen en is de ventilatie verbeterd. Bij de panden waar onderhoud is uitgevoerd is, voor zover budget toereikend was, ook een verduurzamingsslag gemaakt. Mooie voorbeelden zijn de verduurzaming van multifunctionele accommodatie aan de Albert Cuypstraat 241 en Victorieplein 11. Bij de Appolohal, kantoor directie Amsterdamse Bos en het theater Bellevue is een grootscheepse verbeterring van de klimaatinstallatie uitgevoerd. De kerktorens van de Oude kerk, Zunderdorp, en Sloterdijk zijn grootscheeps aangepakt en verbeterd. Het vervangen van de vloer van de Wielerbaan heeft er voor gezorgd dat de indoor wielersport in Amsterdam weer tijden vooruit kan. In 2021 is begonnen met de aanpak van parkeergarages Kop van Diemen, P2 de Bomen, P5 de Opgang, de meldkamer, Ceres, Mercatorplein en Van Beuningenplein. In 2021 is het uitvaartcentrum op DNN verbouwd en heringericht.

Overige financiële ontwikkelingen 2021

In 2021 zijn voor € 4 miljoen coalitie middelen toegekend voor de vergroening van het gemeentelijk vastgoed. In 2021 is € 0,5 van de begrote uitgaven opgenomen in de rekening en wordt € 3,5 miljoen via de voorziening verantwoord.

Achterstallig onderhoud

In 2021 is er bij de directie parkeren een dotatie gedaan van € 6,5 miljoen aan de voorziening groot onderhoud voor achterstallig onderhoud van de Hof- en Werfgarage. Tegelijk met het actualiseren van het beleidskader wordt ook bekeken of en in welke mate er sprake is van achterstallig onderhoud en dit te verwerken in het meerjaren onderhoudsprogramma 2020-2025.

Bij gemeentelijk vastgoed is geen achterstallig onderhoud geweest. Wel wordt gezien dat een gebrek aan investeringsruimte voor grote renovaties en kwaliteitsverbeteringen in de toekomst kan gaan leiden tot achterstallig onderhoud. Naast het onderhouden van de gebouwen moeten de gebouwen continu in kwaliteit aansluiten op veranderende wet en regelgeving, ambities en huisvestingsvisie van de gemeente.

Groen

Het kapitaalgoed groen bestaat uit:

- Ongeveer 300.000 bomen;
- Zestien miljoen vierkante meter gras;
- Tien miljoen vierkante meter beplanting;
- Twee miljoen vierkante meter ruigte en oeverbeplanting;
- Zeven hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Noorder en één hectare dorpsbegraafplaatsen in Noord;
- 33 hectare van de gemeentelijke begraafplaats De Nieuwe Ooster;
- Het Amsterdamse Bos met 2.275 bomen, 324 hectare bos, anderhalf miljoen vierkante meter gras, vier miljoen vierkante meter beplanting en 1 miljoen vierkante meter ruigte en oeverbeplanting.

Onder het beheer vallen ook objecten zoals boomroosters alsmede beregeningsinstallaties, faunapassages e.d. Medio 2021 is het eigenaarschap van de 34 stroomkasten voor evenementen overgeheveld van asset Groen naar asset Verhardingen en vanaf vallen nu onder Programma 2.

Voor de asset Groen geldt dat het areaal exclusief Weesp, Westpoort en Volgermeerpolder betreft.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

In 2017 stelde de gemeenteraad het beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon vast. Hiermee is besloten dat we in de periode tot 2025 toewerken naar het niveau 'verzorgd' voor de hele openbare ruimte in Amsterdam. In 2019 heeft de gemeenteraad deze ambitie bijgesteld naar niveau 'sober'. Dit betekent dat meer dan 90% van het areaal beter dan niveau D is (voor verzorgd is dit C). Verder is de Rapportage Programma Stadsbehoud 2019 en instandhoudingsplan '20-'23 voor Groen van toepassing. In 2020 is de Groenvisie Amsterdam vastgesteld. Dit nieuwe beleid zal de komende jaren geïmplementeerd moeten worden.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Groen	43,4	52,6	51,2	-1,4

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van groen zijn er lagere lasten van € 1,4 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten van € 0,6 miljoen door minder dagelijks onderhoud.
- Lagere lasten van € 0,8 miljoen op het bomenprogramma vanwege prijs voordelen.

Achterstallig onderhoud

In 2021 zijn ruim 115.000 bomen gecontroleerd op veiligheid en hieruit is naar voren gekomen dat ca. 1 % een dusdanig slechte conditie heeft dat deze op korte termijn vervangen moeten worden ivm veiligheid en ca. 3 % van het huidige bomenbestand heeft een slechte conditie. Afgelopen jaar heeft zich wederom een uitbraak van iepziekte voorgedaan waardoor nog eens 911 iepen vervangen moeten worden. Afgelopen jaar is een stadsbrede conditie-meting voortgezet en 2/3 van het totale groenareaal is nu geïnspecteerd. De voorlopige data geven aan dat 19 % van het overig groen een slechte conditie heeft.

Infrastructuur metro en tram

Het areaal per januari 2020 Metro: 138 km strekkende km enkelspoor met emplacementen, lijnwerkplaats, 59 stations + haltes, oostlijntunnel, noordzuidlijntunnel, viaducten, treinbeveiligingssystemen, ICT-systemen, tractie-energievoorziening. Tram: 210 strekkende km enkelspoor met wisselverbindingen, technische systemen en energievoorzieningsinstallatie; 450 halteplateau's.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Van toepassing zijn het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon (2017) en het Convenant Beheer en Onderhoud Railinfrastructuur 2014-2024, vastgesteld in 2013 en het convenant MVP Metro 2015-2031, vastgesteld in 2014.

Het huidige onderhoudsniveau is C (Sober). Het gewenste onderhoudsniveau is B(verzorgd).

Het algemene onderhoudsniveau is sinds 2012 vastgesteld op sober (niveau C). Het onderhoudsniveau is afgestemd op de beschikbare financiële middelen. Die zijn vastgesteld in het financieel kader van het Convenant dat wij in 2013 met de Vervoersregio hebben afgesloten. De kapitaalgoederen die vooral bedoeld zijn voor het laten functioneren van de infrastructuur onderhouden we op het niveau 'verzorgd'. Het gaat daarbij om rail en energievoorziening. Dat wijkt af van het algemene onderhouds-niveau 'sober'.
De overige kapitaalgoederen die vooral de uitstraling en beleving van het areaal beïnvloeden, hebben het vastgestelde onderhouds-niveau 'sober'. Denk hierbij aan verharding, groenonderhoud en afwateringen. De onderhoudstoestand klopt met wat we vanwege de leeftijd en het gebruik mogen verwachten. Daar waar we grootschalige vernieuwingen hebben gepland, voeren we waar nodig onderhoud uit dat de levensduur verlengt. Daar waar grootschalige vernieuwingen gepland zijn wordt indien nodig levensduur verlengend onderhoud uitgevoerd (bv op het traject van de Amstelveenlijn en met betrekking tot het S&C en ICT systeem).

In 2021 is verder vorm gegeven aan de verbetervoorstellen om tot een sterkere samenwerking te komen binnen het OV domein. In 2021 is samen met de Vervoerregio (VRA) en het Gemeentelijke Vervoer Bedrijf (GVB) gewerkt aan de vorming van het Rail Infra Bedrijf (RIB). De voormalige directie Metro en Tram is opgeheven en de nieuwe directie Bijzondere Projecten is per 1 januari 2022 een feit. Als gevolg van de ontvlechting van de Metro- en Tramorganisatie, neemt het nieuwgevormde Rail Infra Bedrijf het onderhoud van de kapitaalgoederen per 1 januari 2022 over. Dit valt onder de GVB Holding.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Infrastructuur M&T	116,0	90,1	164,6	74,6

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van infrastructuur metro en tram zijn er hogere/lagere lasten van €74,6 miljoen, onder andere door een sterke toename van werkzaamheden bij MVP Metro en MVP Tram in 2021. Daarnaast waren de werkzaamheden bij MVP Metro en MVP Tram conservatiever begroot.
De hogere lasten worden gecompenseerd door een hogere subsidie van de Vervoerregio en betreft een saldo-neutrale afwijking; In 2022 begroten we voor het onderhoud van infrastructuur, metro, tram en bus in totaal € 0,0 miljoen. Als gevolg van de ontvlechting van de Metro- en Tramorganisatie, neemt het nieuwgevormde Rail Infra Bedrijf het onderhoud van de kapitaalgoederen per 1 januari 2022 over. Dit valt onder de GVB Holding

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Het geplande onderhoud was B (verzorgd) en het gerealiseerde onderhoud is C (somber) conform convenant dat Gemeente Amsterdam in 2013 met de Vervoerregio heeft afgesloten.

Overige financiële ontwikkelingen

Nvt

Achterstallig onderhoud

Geen achterstallig onderhoud

Openbare verlichting

Het kapitaalgoed openbare verlichting bestaat uit:
- 128.000 lichtmasten
- 149.300 verlichtingsarmaturen
- 293 voeding- en verdeelkasten
- 688 kilometer elektra- en aansluitkabel
- 129 stadsklokken
- 336 stadsilluminatie-installaties
- 190 decoratieve verlichtingsinstallaties

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Voor openbare verlichting geldt het Beleidskader Verlichting 2017 en 1Amsterdam Heel & Schoon (2017).
Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

Amsterdam heeft in 2017 besloten om de asset Verlichting te verledden, als bijdrage aan verlaging van de CO_2-uitstoot. De ombouw naar led wordt kriskras door de stad en in gelijkvormige plukjes armatuur gedaan. Inmiddels is in 2021 75% van het areaal (van in totaal 150.000 lichtpunten/armaturen) voorzien van energiezuinige leds.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Openbare verlichting	11,8	10,3	10,7	0,3

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van de Openbare Verlichting zijn er hogere lasten van € 0,3 miljoen, onder andere door:
- Hogere lasten van € 0,3 miljoen voor het verhelpen van storingen. De tarieven voor het meerjarig onderhoud aan de openbare verlichting zoals het oplossen van storingen en schades zijn in 2019 verdubbeld. Dit heeft in 2021 geleidt tot hogere uitgaven voor hetzelfde werk. Daarnaast is het aantal individuele storingen aan de openbare verlichting toegenomen door de uitvoering van aan- en uit inspecties.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

In 2021 is het geplande dagelijks onderhoud, waaronder het verhelpen van storingen, vervangen van lampen en aan- en uit inspecties uitgevoerd.

Overige financiële ontwikkelingen

Nvt

Achterstallig onderhoud

nvt

Riolering

De riolering bestaat uit voorzieningen voor:
- afvoeren van afvalwater uit de leefomgeving
- verwerken van hemelwater
- voorzieningen voor grondwater

Dit zijn:
- transportriolen
- gemengde riolen
- vuilwaterriolen
- regenwaterriolen
- drainagebuizen
- persleidingen

Maar ook objecten zoals:
- rioolgemalen
- bergbezinkbassins
- overstorten
- putten
- kolken

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Het Gemeentelijk Rioleringsplan Amsterdam 2016 - 2021 (2015) is van toepassing. De opvolger hiervan, het Omgevingsprogramma Riolering, is in ontwikkeling en wordt naar verwachting begin 2022 vastgesteld. Hierin staat hoe we onze wettelijke zorgplicht voor inzamelen en transporteren van afval- en regenwater realiseren en welke grondwatermaatregelen we nemen.

De lasten voor het onderhoud van deze kapitaalgoederen komen ten laste van onze exploitatiebegroting. Hierbij vormen de kostendekkende riooltarieven de dekkingsbron. Hiermee opereren we binnen het onderhoud van de riolering in een gesloten systeem waarin toenames van kosten worden opgevangen.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is B (Verzorgd).

De stad groeit. Dit heeft effect op de riolering. Het is van belang om deze essentiële voorziening ook in de toekomst voldoende beschikbaar te houden in een groeiende stad. Voor de uitvoering van deze taak is samenwerking met en binnen Amsterdam (V&OR) en het versterken van regie op de stedelijke programmering (boven- en ondergronds) een (kritieke) succesfactorfactor. Dit is als belangrijk aandachtpunt opgenomen in het Omgevingsprogramma Riolering.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Riolering	41,8	46,3	43,3	-3,0

Afwijking 2021
De onderhoudslasten voor riolering zijn € 3,0 miljoen lager dan begroot vanwege:

- Lagere netto uitgaven rioleringstaken van € 3,0 miljoen door minder inzet personeel vanwege niet ingevulde vacatures, veel uitval vanwege ziekte en de inzet van bestaand personeel ook voor andere producten. Door minder beschikbare interne en externe capaciteit is prioriteit gegeven aan investeringsprojecten. Vanwege de corona-situatie zijn enkele projecten niet opgestart.

Gepland en uitgevoerd onderhoud
Het geplande onderhoud in 2021 is grotendeels conform planning gerealiseerd. Wel heeft er als gevolg van de corona-situatie een verschuiving binnen de reinigingsactiviteiten plaatsgevonden. Er is meer ingezet op reiniging van kolken en minder op reiniging en inspectie van vuilwaterriolen. Dit wordt komende periode weer rechtgetrokken.

Overige financiele ontwikkelingen
Er is een tendens van een toename van kosten bij de vervanging van van riolering die niet direct gerelateerd zijn aan de vervanging van riolering. Deze extra kosten hebben onder andere betrekking op het herstellen van maaiveld, de hoge BLVC kosten en de hogere kosten door meer grondafvoer door vervuilde of niet verdichtbare grond. Ook worden de uitvoeringsmethodes complexer i.v.m. de omgevingslocatie. Er worden ook extra kosten gemaakt door toename van calamiteiten naar aanleiding van klachten van bewoners.

Achterstallig onderhoud
nvt

Sportaccommodaties en sportparken

Het areaal omvat verspreid over Amsterdam: 26 sporthallen; 43 sportparken; 2 watersportcentra, 10 zwembaden

Beleidskaders en onderhoudsniveau
Het specifieke beleidskader voor sportaccommodaties en sportparken zijn de Sportvisie 2025 (2016) en de richtlijnen uit de handboek sportaccommodaties van het NOC/NSF.

Sportvisie 2025 (2016) hebben we uitgewerkt in afzonderlijke meerjarige onderhoudsplannen. Voor de sportaccommodaties ligt het beheerplan vast in het planologisch gebouwen onderhoudssysteem (Planon). Voor de sportparken ligt dat vast in het meerjarenonderhoudsplan van Grijs en Groen (GISSIB) conform de normering van het Instituut voor milieu en agritechniek.

Verder gelden het beleidskader 1Amsterdam Heel en Schoon (2017), de Agenda duurzaamheid (2015), de Agenda groen (2015) en het Nationaal Sportakkoord (2018).

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is B (Verzorgd).

De staat van onderhoud is bij de hallen en parken op het door de sportbonden (NOC/NSF) gewenste niveau voor wat betreft de sporttechnische sportonderdelen, wat jaarlijks wordt gemonitord. Voor de kwaliteit rondom de sportvelden is het onderhoudsniveau verzorgd. Daarnaast bezitten 16 sporthallen een certificaat Sporthallen van de VSG en vallen

binnen de eisen van Schoon, Heel en Veilig. Deze en alle andere overdekte sportaccommodaties vallen overigens ook binnen de eisen van het Sporthandboek van NOC/NSF waardoor er op alle niveaus competitie- en trainingswedstrijden gehouden kunnen worden. Voor de sportparken is door de wettelijke GreenDeal norm de kwaliteit van de natuurgrassportvelden onder druk komen te staan. Veel natuurgras wordt overwoekerd door plagen die niet handmatig zijn weg te halen. Hierdoor is er een versnelde afschrijving van de natuurgras toplagen en zal deze ook eerder vervangen dienen te worden.

De staat van onderhoud bij de zwembaden is op gewenste niveau, volgens de normen en eisen van het Keurmerk Veilig en Schoon. Een aantal bouwtechnische zaken dienen nog aangepakt te worden in zowel het Noorderparkbad als het De Mirandabad.

Zwembaden
Voor het De Mirandabad vindt er een vooronderzoek plaats om te komen tot een aardgasloze warmtevoorziening. De middelen die hiervoor noodzakelijk zijn worden in 2022 aangevraagd, aangezien het een ingrijpende renovatie met zich meebrengt. In het Noorderparkbad is de tegelvloer en tegelwand op meerdere plekken hersteld vanwege opbolling van de tegels.

Sporthallen
Binnen een aantal sportaccommodaties is de sportverlichting vervangen voor Ledverlichting. Daarnaast zijn er ook schilderwerkzaamheden uitgevoerd evenals het renoveren en onderhoud van de sportvloeren. In het kader van circulair werken wat ook direct bij de sportaccommodaties plaatsvind is bij de Wielerbaan Velodrome de houtenwielerbaan gedeeltelijk verkocht aan restaurants als vloerbedekking en aan particulieren tbv Jeugdsportfonds. Voor een optimaal beheer van het vastgoed van de sportaccomodaties wordt er samengewerkt met Vastgoed volgens het Meerjarig onderhoudsplan vastgelegd in het systeem Planon. Hierin wordt het 25 jarig onderhoud per object vastgelegd voor het uitvoeren van noodzakelijk onderhoud aan gebouwen, terreinen en installaties

Sportparken
Er zijn ongeveer 30 projecten gedaan op de diverse sportaccommodaties om deze op niveau te houden volgens de NOC/NSF sporteisen. Hier wordt er gewerkt met het Gisib systeem voor het integraal beheer van buiten ruimten om het meerjarig onderhoud in vast te leggen van de bovengrondse infrastructuur (verhardingen, verkeersborden en terreinmeubilair), ondergrondse infrastructuur (kabels, leidingen en rioleringen), mechanische en elektronische installaties (kunstwerken, openbare verlichting) en vanzelfsprekend ook met levende organismen (bomen, struiken en planten).

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Sportaccomodaties en sportparken	18,0	22,4	20,0	-2,4

Afwijking 2021
Bij het onderhoud van sportaccommodaties en sportparken zijn er lagere lasten van € 2,4 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten van ruim € 0,8 miljoen veroorzaakt door niet meteen noodzakelijk uit te voeren grootonderhoud bij zwembaden. Dit onderhoud wordt doorgeschoven naar 2022 in afwachting van de vervangingsinvesteringen in het De Mirandabad en Flevoparkbad.
- Lagere lasten van is er door corona € 0,7 miljoen minder aan onderhoud bij de hallen en parken uitgevoerd. Een belangrijke oorzaak was dat er wereldwijd slecht aan materialen was te komen en projecten werden vertraagd hierdoor of moesten doorschuiven naar een ander moment.
- Lagere lasten voor van € 0,9 miljoen minder onderhoudsbijdrage verleend aan externe accommodaties.

Gepland en uitgevoerd onderhoud
Het geplande onderhoud lag hoger dan het uitgevoerde onderhoud. Omdat dit geen nadelig effect heeft gehad op het gewenste onderhoudsniveau en is doorgeschoven naar 2021 is dit niet verder gekwantificeerd.

Overige financiële ontwikkelingen
nvt

Achterstallig onderhoud
De ondergrondse infrastructuur, hekwerken en bestrating dateert uit de 60 en is toe aan vervanging wat aanzienlijke financiële gevolgen kan veroorzaken.

Ook het asfalt op de sportparken is van een oude verslechterde kwaliteit en zal na inventarisatie vervangen dienen te worden. De Roeibaan aan de Bosbaan heeft een erg slecht waterkwaliteit. In samenwerking met de asset water zal hier de komende jaren actie in moeten worden ondernomen. Hetzelfde geldt voor de bomen. Onderhoud is niet belegd maar heeft wel een wettelijke verplichting. Hier zit achterstallig onderhoud. Een samenwerking met de asset groen is in wording en tot die tijd is er geen geld voor een inhaalslag van het achterstallig onderhoud.

Tunnels

Amsterdam heeft in 2021 vijf wegtunnels:

1. Michiel de Ruijtertunnel;
2. IJ-tunnel;
3. Piet Heintunnel;
4. Arenatunnel;
5. Spaarndammertunnel.

De tunnels worden bediend en bewaakt vanuit de Verkeerscentrale Amsterdam.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

In 2017 is het beleidskader 1Amsterdam Heel & Schoon aangenomen. Daarnaast gelden de Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels (Warvw, 2006/2013) en het Bouwbesluit 2012.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

Vanaf 1 mei 2019 moeten alle tunnels in Nederland voldoen aan de wettelijke eisen uit de Warvw. Voor de Piet Heintunnel gold een gedoogsituatie waarbij een aantal maatregelen waren genomen om het actuele veiligheidsniveau te verhogen naar bijna het wettelijk niveau (het weren van vrachtauto's is een van deze maatregelen). Hierdoor was het toegestaan om gebruik te blijven maken van deze tunnel. Vanaf 25 juni 2021 is de Piet Heintunnel in renovatie en zal deze na oplevering volledig aan de wettelijke eisen van Warvw voldoen.

Bij de voorbereiding op de toekomstige renovatie van de Arenatunnel is in onderzoek naar voren gekomen dat de tunnel niet aan het Bouwbesluit 2012 voldoet. De renovatie stond gepland voor 2023 maar het project in bij bij begrotingsbehandeling 2022 in portefeuille gehouden. Met uitzondering van de parkeergarage P1 is de tunnel vanaf 23 december 2021 afgesloten voor verkeer. Nader onderzoek in het voorjaar van 2022 moet gaan uitwijzen of de tunnel met beperkt aantal maatregelen weer aan de eisen kan voldoen.

Naast de renovatie van de Arenatunnel is ook het geplande vervangings-onderhoud IJ-tunnel 2024 in portefeuille gehouden. Voor beide tunnels is daarmee in 2021 achterstallig onderhoud ontstaan. In 2019 t/m 2021 zijn kortetermijnmaatregelen in de Verkeerscentrale genomen om het onderhouds-niveau op niveau Sober te krijgen en de periode te kunnen overbruggen tot na de renovatie van de verkeercentrale. Wegens de beperkingen door toedoen van het COVID-virus in de verkeercentrale heeft het project vertraging opgelopen in 2020, en zijn er in 2021 ook nog activiteiten uitgevoerd.

Van 30 november 2020 tot 19 juni 2021 zijn in de nachten extra werkzaamheden uitgevoerd in de Michiel de Ruijtertunnel. De brandwerendheid van de tunnel is verhoogd door het aanbrengen van brandwerende beplating om de constructie bij een extreem grote brand beter te beschermen. Ook zijn de vaste camera's vervangen door beweegbare.

Eind 2021 zijn er voorbereidingen getroffen om de ILT (Integrale Leidingen Tunnel) om het beheer en onderhoud over te nemen van de Projectorganisatie Zuidas. Vanaf 1 januari 2022 is V&OR beheerder van de ILT. Structurele financiëring voor het dagelijks onderhoud is nog niet georganiseerd. "

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Tunnels	6,8	6,1	7,7	1,6

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van tunnels zijn er hogere lasten van € 1,6 miljoen, onder andere door:

- Hogere lasten van € 0,8 miljoen voor extra correctief onderhoud aan de IJ-tunnel.
- Hogere lasten € 0,8 miljoen vanwege noodzakelijke aanpassing klimaatinstallatie werkruimte.

Achterstallig onderhoud
Vanaf 1 mei 2019 moeten alle tunnels in Nederland voldoen aan de wettelijke eisen uit de Warvw. Voor de Piet Heintunnel gold een gedoogsituatie waarbij een aantal maatregelen waren genomen om het actuele veiligheidsniveau te verhogen naar bijna het wettelijk niveau (het weren van vrachtauto's is een van deze maatregelen). Hierdoor was het toegestaan om gebruik te blijven maken van deze tunnel. Vanaf 25 juni 2021 is de Piet Heintunnel in renovatie en zal deze na oplevering volledig aan de wettelijke eisen van Warvw voldoen.

Bij de voorbereiding op de toekomstige renovatie van de Arenatunnel is in onderzoek naar voren gekomen dat de tunnel niet aan het Bouwbesluit 2012 voldoet. Met uitzondering van de parkeergarage P1 is de tunnel vanaf 23 december 2021 afgesloten voor verkeer. Nader onderzoek in het voorjaar van 2022 moet gaan uitwijzen of de tunnel met beperkt aantal maatregelen weer aan de eisen kan voldoen.

Naast de renovatie van de Arenatunnel is ook het geplande vervangings-onderhoud IJ-tunnel nog niet uitgevoerd. Voor beide tunnels is daarmee in 2021 achterstallig onderhoud ontstaan.

Verkeerssystemen

Het kapitaalgoed verkeerssystemen bestaat uit verkeersinformatiesystemen (VIS) en Verkeersregelinstallaties (VRI).

Verkeersinformatiesystemen bestaan uit de volgende zaken:
- 3.219 objecten voor bewegwijzering
- 213 parkeerverwijzingen (displays) naar garages
- 271 CCTV en ANPR-camera's
- 96 stadsplattegronden
- 38 dynamische informatiepanelen
- 118 eenheden verkeersregulering (IDA)
- 29 telpunten

Het aantal Verkeersregelinstallaties bedraagt op dit moment 400 stuks. Deze zijn opgedeeld naar het aantal signaalgroepen. Hoe meer signaalgroepen, hoe meer masten, lantaarns en detectielussen nodig zijn.

We hebben 111 kleine signaalgroepen, 155 middelgrote signaalgroepen, 129 grote signaalgroepen en 5 zeer grote signaalgroepen.

Beleidskaders en onderhoudsniveau
Het Beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon vastgesteld in 2017.

Het gewenste en gerealiseerde onderhoudsniveau is C (Sober).

Naar aanleiding van Penetratie-testen en Hack-testen op de Intelligente-Verkeersregelinstallatie (I-VRI) is gebleken dat de Cybersecurity op de gewone VRI automaten niet op orde is. In 2021 is er een traject gestart in samen-werking met de stuurgroep Cybersecurity en de aannemer om de Cybersecurity op orde te brengen.

De COVID-19 situatie heeft eraan bijgedragen dat er versneld technische vervangingen hebben kunnen plaatsvinden in de stad doordat het rustiger was. Vanwege eventuele overlast en/of doorstroming moeten werkzaamheden in het weekend, avond en nacht plaatsvinden. Er is geconstateerd dat de huidige berekening van de normkosten niet voldoet aan de realiteit. De normkosten zijn geactualiseerd en blijken hoger uit te vallen. Ook zijn de kosten voor de bereikbaarheid, leefbaarheid, veiligheid en communicatie (BLVC-kosten) hoger dan verwacht.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Verkeerssystemen	6,6	10,7	10,7	0,0

Gepland en uitgevoerd onderhoud
In 2021 is het geplande dagelijks onderhoud uitgevoerd, waaronder het verhelpen van storingen en schades.

Achterstallig onderhoud
Aan de bewegwijzering in Amsterdam Zuidoost is er sprake van achterstallig onderhoud. Om de achterstalligheid in te halen, kosten te besparen en werk met werk te kunnen combineren wordt dit in de aankomende jaren vervangen.

Water

Waternet beheert namens ons alle installaties en leidingen om voor voldoende en gezond drinkwater te zorgen. Het gaat om de volgende zaken:

- 3 productielocaties drinkwater
- 3 pompstations
- 2 boosterpompen
- ongeveer 2.900 kilometer drinkwaterleidingen

Daarnaast onderhoudt en bekostigt Waternet een vloot voor Baggeren en Drijfvuilvissen. De kosten voor de uitvoer van het baggeren belasten zij door aan de opdrachtgevers gemeente Amsterdam en waterschap Amstel Gooi & Vecht.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

Europese Kaderrichtlijn Water/ Het Nationaal Bestuurakkoord Water vastgesteld in 2011

Het meerjaren Drinkwaterplan2016 - 2021 vastgesteld in 2015 en de Drinkwaterwet vastgesteld in 2009.

De vloot van Waternet wordt onderhouden op het niveau A (Top).
De drinkwatervoorzieining wordt onderhouden op het gewenste onderhoudsniveau B (Verzorgd).

De laatste schepen die zijn gehermotoriseerd zijn opgeleverd. Deze hermotorisering is uitgevoerd conform het hermotoriseringsprogramma Schoon Varen 2.0. De gehele vloot is zo goed als nieuw.

Bouwkundige vervangingsinvesteringen zijn in gang gezet en zullen de komende jaren worden doorgezet.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Water	24,0	28,4	24,8	-3,6

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van Waterassets zijn er € 3,6 miljoen lagere lasten, vanwege onder andere:

- minder benodigd onderhoud aan de vloot.
- Door de coronamaatregelen zijn werkzaamheden doorgeschoven naar 2022.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Het onderhoud vindt plaats op niveau twee voor de gehermotoriseerde vaartuigen. De overige gemotoriseerde vaartuigen worden of gemoderniseerd of afgestoten; na modernisering worden deze vaartuigen ook onder niveau twee gebracht. Dit houdt in dat gebreken aan materialen, onderdelen en constructies als gevolg van veroudering niet voor komen. De vloot functioneert door vernieuwing en preventief onderhoud storingsvrij waardoor de bedrijfszekerheid wordt gewaarborgd.

Gesteld kan worden dat het onderhoudsniveau van de drinkwaterassets van de gemeente Amsterdam verzorgd en in enkele gevallen sober is. Door het toepassen van assetmanagment worden keuzes gemaakt ten aanzien van onderhoud, vervanging en uitbreiding. Hierbij wordt de afweging gemaakt tussen prestatie, risico's en kosten. De ouderdom van sommige assets hebben de aandacht door het uitvoeren van onderzoek om de risico's te bepalen. Daaruit blijkt dat enkele grote bouwkundige renovaties nodig zijn.

Bouwkundig onderhoud van de productiegebouwen is noodzakelijk om waterkwaliteit en bedrijfszekerheid en daarmee leveringszekerheid van drinkwater conform de Drinkwaterwet te kunnen garanderen. Een aantal bouwkundige gebouwelementen (onder andere gevels en daken) zijn aan het einde van de technische levensduur en moeten vervangen worden. Hiermee is reeds gestart en hierin zal de komende 3 jaar extra geïnvesteerd worden.
Het onderhoud aan het distributienet is conform planning uitgevoerd, dit zijn activiteiten ten aanzien van het schoonhouden van het leidingnet en het werkbaar houden van de afsluiters.

Overige financiële ontwikkelingen

NVT

Achterstallig onderhoud

NVT

Wegen en verhardingen

Onder dit kapitaalgoed verstaan we de verhardingen van alle wegen, straten en pleinen in Amsterdam. Verhardingen beslaan ongeveer 10 procent van de stad en hebben een totale omvang van 30 miljoen vierkante meter. Het gaat om de volgende zaken:

- wegen
- pleinen
- fiets- en voetpaden
- markeringen en straatkolken
- straatmeubilair en speeltoestellen

Verder betreft het bijzondere objecten zoals:

- 828 kunstobjecten in de openbare ruimte (waaronder oorlogsmonumenten)
- 116 fonteinen
- 15 waterspeelplaatsen

Het areaal busstations bestaat uit de volgende elf stedelijke busstations:

1. IJ-zijde
2. Sloterdijk
3. Bijlmer
4. Holendrecht
5. Appeltjesmarkt
6. Amstelstation
7. Duivendrecht
8. Lelylaan
9. Noorderpark
10. Noord
11. Gaasperplas

Nieuw ondergebracht in dit beheerareaal zijn hardlooproutes en muziek-kapellen. Verder onderzoeken we 'verdwaalde' assets zoals knipperbollen en plakzuilen.

Beleidskaders en onderhoudsniveau

In 2017 stelde de gemeenteraad het beleidskader 1 Amsterdam Heel & Schoon vast. Hiermee is besloten dat we in de periode tot 2025 toewerken naar het niveau 'verzorgd' voor de hele openbare ruimte in Amsterdam.
In 2019 heeft de gemeenteraad deze ambitie bijgesteld naar niveau 'sober'. Dit betekent dat meer dan 90% van het areaal beter dan niveau D is (voor verzorgd is dit C).
Verder zijn Rapportages Stadsbehoud en onderliggende instandhoudings-plannen van Verhardingen en Straatmeubilair & Speeltoestellen van toepassing. Sinds het najaar 2020 is het tussentijdse coalitieakkoord Samen sterker uit de crisis van toepassing. De daarin gemaakte keuzes geven ruimte voor extra inlopen achterstallig onderhoud aan verhardingen in landelijk noord, een knelpunt voor dagelijks onderhoud aan verhardingen en straat-meubilair & speeltoestellen, evenals een knelpunt voor groot onderhoud aan nationaal monument op de dam.

Bij Verhardingen hebben we in 2021 67 onderhoudsprojecten met een resultaat van 255.000 m^2 uitgevoerd. De uitvoeringsketen toont de groei in opgave aan te kunnen. Hiermee pakken we zo veel en zo slagvaardig mogelijk de achterstalligheden aan in de openbare ruimte.

Echter, doordat structurele middelen nog ongeveer 1/3 onder de benodigde middelen (normkosten) zijn en ook nieuwbouwprojecten en herinrichtingen vertragen als gevolg van de financiële positie van de gemeente, zien we een toename in achterstalligheid. Het percentage D is dit jaar opgelopen naar 12%, ondanks onze beheerinspanningen. Dit manifesteert zich met name in stadsdelen Noord, Nieuw-West, Oost en gemeente Weesp en dan met name op voet- en fietspaden.

Bij kunst en (oorlogs)monumenten is het huidige en gewenste onderhoudsniveau op niveau sober. Bij enkele sub-assets ligt het onderhoudsniveau hoger dan sober vanwege wetgeving (m.n. Veiligheid). Het gaat om de onderstaande sub-assets:

1. Speelvoorzieningen: hoger niveau dan Sober vanwege veiligheidswetgeving (WAS)
2. Speelbadjes: hoger niveau dan Sober vanwege veiligheidswetgeving (WHVBZ)
3. RVV borden: hoger niveau dan Sober vanwege verkeerswetgeving
4. Watertappunten: hoger niveau dan Sober vanwege veiligheidswetgeving
5. Put (stroom)kasten: hoger niveau dan Sober vanwege veiligheidswetgeving met betrekking tot elektra.

Bij Straatmeubilair & Speeltoestellen is sprake van langdurig tekort in projectcapaciteit. Hierdoor ging in zowel 2020 als 2021 het in uitvoering brengen van projecten traag. We hebben dit knelpunt deels kunnen oplossen door inzet de markt, maar heeft ook in 2021 een onderbesteding tot gevolg. Binnen gemeente Weesp is er gewerkt aan 7 speelplekken groot onderhoud / vervanging, welke in 2021 deels zijn uitgevoerd. Ook is in 2021 gestart met de voorbereidingen groot onderhoud aan het nationaal monument op de Dam, welke in 2022, tien dagen na dodenherdenking, in uitvoering gaat.

Financiële toelichting

(bedragen x € 1 miljoen)

	Jaarverslag 2020	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Jaarverslag 2021	Verschil
Wegen en verhardingen	67,7	60,8	60,5	-0,3

Afwijking 2021

Bij het onderhoud van [kapitaalgoed] zijn er lagere lasten van € 0,3 miljoen, onder andere door:

- Lagere lasten van € 0,6 miljoen vanwege uitgesteld groot onderhoud roltrappen busstation IJzijde.
- Hogere lasten van € 0,3 miljoen op diverse projecten groot onderhoud.

Gepland en uitgevoerd onderhoud

Huidige niveau van het onderhoud is niveau D, functieverlies/vuil. Het streven is sober (C).

Achterstallig onderhoud

Bij verhardingen ligt op het totaal areaal 2% boven de grens van 10% D. Buiten de ring lopen de achterstalligheden op tot 9% boven de grenswaarde.

Op speelvoorzieningen is achterstallig onderhoud afgenomen, met name door investeringen in stadsdeel Noord waar het achterstallig onderhoud groot was. Bij andere stadsdelen gaat de vervanging van speelvoorzieningen langzaam, waardoor wij voorzien dat de achterstalligheid in de toekomst toe zal nemen. Ook bij assets zoals bankjes, hekken, rekjes en paaltjes wordt onvoldoende structureel vervangen. Ook hier verwachten we dat er in de toekomst achterstallig onderhoud zal optreden. We voorzien dit omdat er te weinig gebeurt in de uitvoering. Bij de muziekkapellen hebben we achterstallig onderhoud ontdekt, deze worden deels in 2020 en deels in 2021 opgeknapt.

4.6 Verbonden partijen

In deze paragraaf geven wij een overzicht van al onze verbonden partijen en van de financiële aspecten ervan. Dit doen wij volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV). Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke en publiekrechtelijke organisaties waar wij een financieel én een bestuurlijk belang in hebben. Privaatrechtelijke organisaties kunnen stichtingen, verenigingen en vennootschappen zijn. In het laatste geval gebruiken we de term deelneming. Een deelneming is een vennootschap (NV of BV) waarin wij via aandelen deelnemen. De samenwerking tussen gemeenten in publiekrechtelijke constructies heten gemeenschappelijke regelingen.

Voor de betekenis van de begrippen 'bestuurlijk belang' en 'financieel belang' sluiten we aan bij de definities in het BBV.

In de volgende gevallen spreken we van een financieel belang:
- Als wij een bedrag dat we aan een verbonden partij ter beschikking hebben gesteld, bij faillissement niet kunnen verhalen.
- Als wij aansprakelijk zijn wanneer de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Dit kan onder meer het geval zijn als wij:
- aandeelhouder zijn.
- aan een gemeenschappelijke regeling deelnemen.
- een garantie hebben afgegeven.
- een lening hebben verstrekt.

Een bestuurlijk belang houdt in dat wij zeggenschap hebben over de verbonden partij. Dat kan zijn door vertegenwoordiging in het bestuur of omdat we stemrecht hebben.

Informatie over het beleid en de risico's bij de verschillende verbonden partijen staan in de programma's van de begroting die daarover gaan. Er zijn vijf deelnemingen die niet specifiek aan een programma en een specifiek beleidsdoel zijn gekoppeld. In deze paragraaf geven we het publiek belang weer in deze deelnemingen.

Beleid verbonden partijen

De gemeenteraad van Amsterdam heeft op 15 september 2021 de *Nota beleidskader verbonden partijen 2021* vastgesteld, waarin is vastgelegd hoe de gemeente met haar beleid voor verbonden partijen het publieke belang borgt. De nota geeft de beleidslijnen voor de oprichting, het beheer, de verkoop en het afstoten van de verbonden partijen van de gemeente.

Het beleid voor de verbonden partijen is in 2021 bijgewerkt vanwege relevante (maatschappelijke) ontwikkelingen, zoals de invoering van de herziene Nederlandse Corporate Governance Code. Deze Code blijft de leidraad voor het deelnemingenbeheer. Daarbij zijn in het beleidskader de aanbevelingen verwerkt van diverse rekenkameronderzoeken, de onderzoekscommissie Winter (over het AEB) en het concern auditprogramma over het beheer van verbonden partijen.

De hoofdlijnen van het beleidskader zijn:
- De eerder in 2013 vastgelegde kaders en uitgangspunten ten aanzien van deelnemingen worden herbevestigd.
- Het publiek belang blijft centraal staan. Dat houdt in dat de gemeente alleen taken uitvoert die voortkomen uit een (gemeentelijk) publiek belang.
- De gemeente blijft zich opstellen op als een actief en betrokken aandeelhouder.
- De gemeente hecht groot belang aan de bevordering van maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO).

Uitkomsten enquêtecommissie AEB

Op 7 december 2021 verscheen het eindrapport van de enquêtecommissie over het afval- en energiebedrijf (AEB). De commissie deed onderzoek naar de bepalende momenten in de geschiedenis van het AEB over de afgelopen dertig jaar. Daarmee plaatst de enquêtecommissie de crisis rond het stilleggen van 4 van de 6 verbrandingslijnen in 2019 in een historisch perspectief. Het rapport geeft inzicht in een lange periode van gemeentelijk beleid en handelen en schijnt licht op de dynamische en complexe relatie tussen markt en overheid. De aanbevelingen uit het rapport van de enquêtecommissie bieden het college aanleiding om publieke belangen te expliciteren en operationaliseren en de keuze voor en inzet van verbonden partijen hierbij te herwaarderen. Het college komt uiterlijk na zes maanden met een vervolg.

Beloningsbeleid Deelnemingen

In 2016 hebben wij het Beloningsbeleid Deelnemingen vastgesteld. Wij kiezen als aandeelhouder voor een sobere beloning die past bij het publieke belang en het maatschappelijke kapitaal van een deelneming. Wel moeten de deelnemingen gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen aantrekken. Wij gebruiken onze invloed om het Beloningsbeleid Deelnemingen zo goed mogelijk vast te leggen in het beloningsbeleid van iedere deelneming.

Jaarverslag Deelnemingenbeheer

In het laatste kwartaal van 2021 publiceerden we het Jaarverslag Deelnemingen 2020. Hierin staat hoe we in 2020 het aandeelhouderschap van de deelnemingen hebben ingevuld. Ook is per deelneming een overzicht gegeven van ontwikkelingen rondom:

- strategie.
- investeringen.
- goed ondernemingsbestuur (governance).
- maatschappelijk verantwoord ondernemen.
- financiële resultaten.

GVB (wijziging OV governance)

Het college heeft medio 2020 ingestemd met de voorstellen van de heer Peters ter verbetering van de samenwerking in het OV-domein. Dat heeft in 2021 geleid tot een overdracht van taken van de gemeente (bij Metro en Tram) naar GVB en de Vervoerregio, evenals de inrichting van een directie Bijzondere Projecten binnen de gemeente. Ook is besloten om de zeggenschap in de OV-keten aan te passen door de Vervoerregio Amsterdam een prioriteitsaandeel in GVB Holding N.V. toe te kennen. Dit maakt het voor de Vervoerregio mogelijk de OV-concessie en de opdracht voor beheer en onderhoud van de railinfra onderhands te gunnen aan GVB.

Overzicht deelnemingen en financiële kerngegevens deelnemingen

In deze paragraaf staan de (financiële) kerngegevens van deelnemingen die op dit moment in ons beheer zijn. Onze voornemens om deelnemingen aan te gaan of te beëindigen staan ook in deze paragraaf.

Kerngegevens deelnemingen

Verschillende deelnemingen keren winst uit aan de aandeelhouders in de vorm van dividend. De dividendinkomsten verantwoorden we in programmaonderdeel A.1 Rente en resultaat (zie hoofdstuk 3).

Tabel 5.4.1 geeft de (financiële) kerngegevens per deelneming. We gebruiken de volgende afkortingen:

- BW: boekwaarde balans gemeente (in miljoenen euro's)
- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: netto winst (in miljoenen euro's)

De weergegeven boekwaarde is de verkrijgingsprijs van de deelneming. De verkrijgingsprijs bestaat uit de investering en het gestort aandelenkapitaal gecorrigeerd voor eventuele langdurige waardeverminderingen. Tenzij anders aangegeven baseren wij de cijfers over eigen vermogen, vreemd vermogen en netto winst op de jaarrekening 2020 van de deelnemingen. Het vreemd vermogen is het totale vermogen minus het eigen vermogen.

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
1	Amsterdam Clipper Beheer BV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en Innovatie	0	2,6	0	0
2	AEB Holding NV	Amsterdam	100%	9.2 Afval en grondstoffen	70*	-45,4	489,1	-7,2
3	Alliander NV	Arnhem	9,2%	9.3 Duurzaam-heid en milieubeheer	72,6	4.328	5.094	224,0

#	Deelneming	Vestigings-plaats	Aandeel	Programma-onderdeel	BW	EV	VV	NW
4	Beurs van Berlage Exploitatie BV Vastgoed BV Palazzo Pubblico Amsterdam BV**	Amsterdam	25% 25% 100%	3.1 Economie en innovatie	0,4	3,6 0,8 0,4	4,2 7,2 1,9	-0,4 -0,1 0,1
5	Exploitatiemaatschappij Carré BV	Amsterdam	100%	B.2 Vastgoed	0,2	0,2	21,2	- 0,9
6	GEM Lutkemeer (CV, GEM Lutkemeer Beheer BV, Gemeente Amsterdam Participatie Lutkemeer BV (GAP))	Amsterdam	20%	10.1 Grond	9,4	21,6	0,4	0,8
7	GVB Holding NV	Amsterdam	100%	2.3 Openbaar vervoer	78,8	94,2	413,2	-2,4
8	Havenbedrijf Amsterdam NV	Amsterdam	100%	3.1 Economie en innovatie	307,5	655,7	262,7	82,2
9	NV Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag	1,10%	Paragraaf verbonden partijen	1,5	5.097	155.262	221
10	ODE Energie BV	Amsterdam	17%	4.1 Kunst en cultuur	0,6	1,2	3,0	0,1
11	RAI Holding BV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	22,7	62,3	182,7	-29,2
12	ROM InWest BV (belang in InWest Regio BV)	Amsterdam	37,2%	3.1 Economie en innovatie	5	***		
13	Life Sciences Fund Amsterdam BV	Amsterdam	29%	3.1 Economie en innovatie	2,2	11,9	0,0	-1,5
14	Royal Schiphol Group NV	Amsterdam	20%	3.1 Economie en innovatie	16,9	3.726	5.554	-562,7
15	Matrix Innovation Center	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	2,2	14,9	38,1	0,5
16	Scheepsexploitatie-maatschappij BAVO NV (**)	Amsterdam	100%	B.3 Vastgoed en Bedrijfsvoering	0,4	0,4	0	0
17	Schiphol Area Development Company NV	Amsterdam	25%	3.1 Economie en innovatie	5,8	116,3	26,1	4,5
18	Stadion Amsterdam NV	Amsterdam	48% certifica-ten	Paragraaf verbonden partijen	6,6	105,3	41,4	-0,6
19	Stadsgoed NV	Amsterdam	17%	Paragraaf verbonden partijen	21,2	227	66,2	0,3
20	NV Stadsherstel Amsterdam	Amsterdam	13,6%	4.2 Erfgoed	8,5	422,6	151,8	-10,8
21	NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam	Amsterdam	100%	Paragraaf verbonden partijen	9,4	31	31	4
22	Westpoort Warmte	Amsterdam	50%	9.3 Duurzaam-heid en milieubeheer	73	37,6	225,8	8,5
23	NV Watertransport-maatschappij Rijn-Kennemerland	Amsterdam	50%	9.1 .Riool en Drinkwater	0	0,6	137,4	-0,9
24	NV Zeedijk	Amsterdam	78%	Paragraaf verbonden partijen	6,5	14,0	28,8	1,0

* Boekwaarde inclusief voorzieningen.
** Jaarcijfers 2019.
*** oprichting in 2021 nog geen jaarverslag beschikbaar

De kapitaalverstrekkingen en leningen aan deelnemingen zijn afzonderlijk op de balans opgenomen onder de financiële vaste activa (zie 4.2 Financiering en 8.1 Balans met toelichting).

In de paragraaf 4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing staan de resterende risico's voor de deelnemingen. Het gaat dan aan de ene kant over het risico op mogelijke afwaardering op de boekwaarde (de 'verkrijgingsprijs'). Wij hebben per deelneming geanalyseerd of er een duurzame waarde-vermindering is. Aan de andere kant is er voor een aantal deelnemingen een dividendrisico opgenomen in de resterende risico's. Een aantal deelnemingen is hard geraakt door de coronacrisis, zoals bijvoorbeeld Schiphol, Carré, de RAI en GVB. Bij de bepaling van de restrisico's hebben we gelet op de negatieve effecten van de coronacrisis.

Publiek belang van deelnemingen die niet in de programma's zijn opgenomen

NV Bank Nederlandse Gemeenten

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) werkt voor decentrale overheden als centrale inkooporganisatie op de geld en kapitaalmarkt. Hierdoor ontstaat een groter inkoopvolume wat scherpere (rente)tarieven oplevert voor financiering van publieke en semipublieke instellingen. BNG is één van de financiële instellingen die de gemeentelijke treasurer gebruikt om geldstromen te beheersen.

Stadsgoed NV en NV Zeedijk

De vastgoed deelneming Stadsgoed NV heeft de volgende maatschappelijke doelen:

- Het intensief, verantwoord en milieubewust kleinschalig beheren van zijn panden.
- Het terugdringen van bestaand eenzijdig functiegebruik door de balans tussen de verschillende functies in het gebied te verbeteren.
- Het terugdringen en voorkomen van verdacht eigendom van vastgoed.

Daarmee helpt Stadsgoed NV de leefbaarheid te verbeteren en economische activiteiten in de binnenstad te bevorderen.

NV Zeedijk helpt de leefbaarheid en de (bonafide) economische activiteiten op en nabij de Zeedijk te vergroten.

Het uitvoeringsprogramma voor de Aanpak Binnenstad is op 15 december 2020 door het college vastgesteld. Binnen de aanpak wordt vastgoed gezien als een belangrijk sturingsinstrument om de gewenste transformatie in de binnenstad te realiseren. De gemeentelijke vastgoed deelnemingen Stadsgoed, N.V. Zeedijk en Stadsherstel spelen daarbij een belangrijke rol. Met de deelnemingen wordt daarom verkend wat de (on)mogelijkheden zijn om hun inzet en impact in de binnenstad te vergroten.

Stadion Amsterdam NV

Stadion Amsterdam is eigenaar en exploitant van het multifunctionele voetbalstadion de Johan Cruyff ArenA, de thuisbasis van Ajax.

NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam (VGA)

NV Verzekeringsbedrijf Groot Amsterdam vervult voor ons de centrale verzekeringsrol. Daarmee verzekeren wij ons onder de beste omstandigheden tegen risico's en beheersen wij de schadelast voor onszelf.

Nieuwe deelnemingen en af te stoten deelnemingen

Het deelnemingenbeleid schrijft voor om iedere collegeperiode nut en noodzaak van alle deelnemingen te bekijken. Dit heet de 'herijking deelnemingen'. In de herijking deelnemingen gaan wij na of er een publiek belang is en of wij het publiek belang het beste dienen met een deelneming. Daarnaast kunnen we een nieuwe deelneming aangaan als dit nodig is om een publiek belang te behartigen en de markt daar niet zelf in kan voorzien.

AEB

Op 8 december 2021 sloot de gemeente een overeenkomst over de verkoop van AEB met AVR-Afvalverwerking B.V. AVR kwam tijdens het verkoopproces naar voren als de meest geschikte kandidaat-koper voor AEB. Het is een ervaren partij, die in het verleden met succes eerst verzelfstandigd is en vervolgens naar de markt is gebracht.

De overeengekomen verkoopprijs voor AEB bedraagt € 450 miljoen en hiermee moeten zowel de schuld van de banken als aan de gemeente worden afgelost. Wat resteert, zal verrekend worden met de bestaande boekwaarde van AEB.
Vooruitlopend op de definitieve verkoop kan nu al een deel van de voorziening op het eigen vermogen vrijvallen, omdat er door de verkoopovereenkomst een inschatting is van de waarde van AEB en daarmee van de noodzaak van de aanwezige voorzieningen. De definitieve verkoopprijs staat echter nog niet vast en is onder andere afhankelijk van de precieze rente- en bankstanden van dat moment. Daarnaast is de definitieve verkoopprijs afhankelijk van het tijdstip en mogelijke 'Leakage' (bedragen die conform de verkoopovereenkomst moeten worden afgetrokken van de verkoopprijs). Daarom is een inschatting gemaakt hoeveel van de voorziening kan vrijvallen. De gehele voorziening op de achtergestelde lening van € 24 miljoen kan vrijvallen en daarnaast kan een deel van de voorziening voor het eigen vermogen van € 31 miljoen vrijvallen (een totaal van € 55 miljoen). Daarbij wordt nog een kleine buffer voor onvoorziene omstandigheden aangehouden,

zodat niet alsnog een verlies optreedt bij de definitieve verkoop. De definitieve verkoop, na goedkeuring van de Autoriteit Consument en Markt (ACM), is naar verwachting in het najaar van 2022.

De boekwaarde van de deelneming AEB bedroeg per eindejaar 2021 € 200 miljoen en daarnaast resteert, rekening houdend met bovengenoemde vrijval, een voorziening van in totaal € 99 miljoen. Per saldo komt daarmee de boekwaarde van AEB op € 101 miljoen.

Westpoort Warmte

Het college stemde op 29 september 2020 in met de koop van Westpoort Warmte B.V. (WPW) als deelneming. WPW voorziet ruim 35.000 huishoudens van stadsverwarming met vrijgekomen warmte van de afvalverbranding door AEB. Hiermee kunnen we gerichter sturen op publieke belangen als het verminderen van de uitstoot van CO_2, de realisatie van de Amsterdamse Warmtemotor en de betaalbaarheid van energie. Op 1 maart 2021 gingen de aandelen van AEB naar ons over. Wij houden sindsdien 50 procent van de aandelen WPW.

NV Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland

Op 29 november 2021 heeft de gemeente 50 procent van de aandelen in Watertransportmaatschappij Rijn- Kennemerland (WRK) verworven. De WRK-leidingen voeren water aan naar de Amsterdamse Waterleidingduinen. De duinen zijn de bron van ongeveer twee derde van het Amsterdamse drinkwater.

WRK heeft de komende jaren veel financiering nodig vanwege geplande investeringen in productielocaties en het leidingwerk. WRK kan vanwege de heel kleine vermogenspositie niet zelfstandig externe financiering aangaan en heeft WRK een garantie nodig. De gemeenteraad ging in juli akkoord met het aangaan met een garantieraamwerkovereenkomst tussen WRK, de gemeente Amsterdam en drinkwaterbedrijf PWN. Ook is een gezamenlijke garantie door de gemeente Amsterdam en PWN verstrekt voor maximaal € 230 miljoen. Deze heeft een looptijd van 10 jaar met een optie tot verlenging.

Met het verwerven van 50 procent van de aandelen heeft de gemeente toegang tot relevante informatie en directe zeggenschap in WRK. Dit biedt ons zekerheid bij het aangaan van de garantieraamwerkovereenkomst.

ROM InWest

Op 8 oktober 2021 is de regionale ontwikkelingsmaatschappij ROM InWest opgericht. Met de ROM InWest ontstaat een regionale organisatie voor het aanjagen van investeringen in duurzame economische ontwikkelingen. ROM InWest doet dit door bedrijven in Noord-Holland te ondersteunen bij business development. Daarnaast zal ROM InWest investeren in kansrijke technologieën die niet voldoende middelen uit de markt alleen kunnen halen. Ook kan ROM InWest (herstel)regelingen van het Rijk uitvoeren.

Naast Amsterdam zijn het ministerie van Economische Zaken, de provincie Noord-Holland en gemeenten uit de MRA en Noord-Holland Noord toegetreden als aandeelhouder. Amsterdam zal voor € 40 miljoen participeren in de ROM InWest. We verwachten dat het totale fondsvermogen van de ROM InWest ongeveer € 160 miljoen bedraagt.

Herijking Stichting Waternet

In maart en april 2021 verschenen rapporten van respectievelijk de Inspectie voor Leefomgeving en Transport (ILT) en de Rekenkamer Amsterdam (RK). Daarin wordt onafhankelijk van elkaar geconcludeerd dat de organisatiestructuur en -cultuur van de Stichting Waternet aanpassing behoeft. Beide onderzoeken laten zich kritisch uit over de aansturing van Waternet door AGV en Amsterdam:

- In dit kader hebben AGV en Amsterdam als opdrachtgevers van de Stichting Waternet een bestuursopdracht geformuleerd om de governance nader te beschouwen.

Dit bovenstaande heeft geleid in november 2021 tot een principebesluit om de huidige constructie van stichting Waternet aan te passen naar een constructie met:

- Een bedrijfsvoeringsorganisatie conform de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr.) voor de watertaken waarop wordt samengewerkt. Tegelijktijdig worden de (on)mogelijkheden van de stichting verder onderzocht.
- Een eigen organisatieonderdeel per opdrachtgever dat gericht is op versterking van de opdracht gevende, beleidsbepalende en toezichthoudende rol, een aparte bestuursopdracht zal worden geformuleerd waarbij de gemeentelijke watertaken concreter in beeld worden gebracht. Dit gaat over meerdere portefeuilles dan alleen water namelijk ook over klimaatadaptatie, aquathermie etc.
- Een drinkwatertaak die – in ieder geval administratief - is ondergebracht in een aparte NV.

Overzicht overige verbonden partijen en financiële gegevens

Slechts een deel van de Amsterdamse verbonden partijen is een deelneming. Hieronder volgt een overzicht van de overige verbonden partijen. Daartoe behoren:

- publiekrechtelijk: gemeenschappelijke regelingen.
- privaatrechtelijk: stichtingen en (coöperatieve) verenigingen.

Wij nemen de beleidsinformatie en beleidsrisico's van verbonden partijen op in de programma's van de begroting waar zij bij horen. In de programma's staan ook:

- ontwikkelingen bij (overige) verbonden partijen die we nu beheren.
- eventuele plannen om nieuwe verbonden partijen op te richten.
- eventuele plannen om verbonden partijen te beëindigen.

Hieronder volgt wel een overzicht van de financiële kerngegevens van de overige verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de gemeenschappelijke regelingen. De cijfers baseren wij op de vastgestelde jaarrekeningen over 2020 van de gemeenschappelijke regelingen.

We gebruiken de volgende afkortingen:

- EV: eigen vermogen (in miljoenen euro's)
- VV: vreemd vermogen (in miljoenen euro's)
- NW: netto winst (in miljoenen euro's)
- AB: algemeen bestuur
- DB: dagelijks bestuur

Tabel 5.4.2: Kerngegevens per gemeenschappelijke regeling

(bedragen x € 1 miljoen)

#	Verbonden partij	Vestigings plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Gemeenschappelijke Regeling Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied (CNB) (*)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	De Divisie Havenmeester van Havenbedrijf Amsterdam NV voert de taken van het CNB uit. Havenbedrijf Amsterdam NV stelt in haar begroting de middelen ter beschikking aan de Divisie Havenmeester om deze taken uit te voeren.		
2	GGD Amsterdam-Amstelland	Amsterdam	8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	4,6	0,0	3,3
3	Ombudsman Metropool Amsterdam	Amsterdam	B.3 Bestuur	Lid AB. Benoeming ombudsman.	0,24	0,34	0,08
4	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Zaandam	9.3 Duurzaamheid en milieubeheer	Twee leden in AB (stemrecht 30%) en één in lid in DB (stemrecht 20%).	3,3	18,6	0,2
5	Recreatieschap Groengebied Amstelland	Amstelveen	11.3 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB (49,2%)	1,8	4,4	-0,1
6	Recreatieschap Twiske Waterland	Velsen	11.3 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB. Stemrecht 23,6% in Twiske, 23,6% in Waterland.	5,0	0,5	0,0
7	Recreatieschap Spaarnwoude	VelsenZuid	11.3 Groen en dierenwelzijn	Vertegenwoordiging in AB en DB.	16,2	3,0	0,9
8	Rekenkamer Metropool Amsterdam	Amsterdam	B.3 Bestuur	Benoeming van lid AB (door raad). Het college benoemd DB.	0,6	0,36,	-0,02
9	Vervoerregio Amsterdam	Amsterdam	2.3 Openbaar vervoer	Vertegenwoordiging in regioraad en DB (één van de drie leden). Wethouder Verkeer en Vervoer, Water en Luchtkwaliteit is voorzitter van DB.	1,2	255,0	-0,5

#	Verbonden partij	Vestigings plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
10	Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland	Amsterdam	1.1 Brandweer en crisisbe-heersing	Vertegenwoordiging in AB en DB. Tevens voorzitter.	23,3	77,1	1,3
11	Centrumrege-ling ambtelijke samenwerking Weesp-Amster-dam*	Amsterdam	B.3 Bestuur	Amsterdam is aangewezen als centrumgemeente. In een dienstverlenings-overeenkomst is de verdeling van taken en verplichtingen tussen beide gemeente vastgelegd.	16,3	60,0	5,4

Stichtingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de stichtingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2020 van de stichtingen.

Tabel 5.4.3: Kerngegevens per stichting

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Bestuurlijk belang	EV	VV	NW
1	Amsterdam Economic Board (*)	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Burgemeester en Wethouder Economische Zaken zijn lid van de Amsterdam Economic Board. Burgemeester is tevens voorzitter.	0,5	1,3	0,2
2	Amsterdam & Partners	Amsterdam	3.1 Economie en innovatie	Benoemingsrecht raad van toezicht	2,6	2,9	-0,2
3	Pantar Amsterdam	Diemen	7.2 Werk, participatie en inburgering	Statutaire bevoegdhe-den. College van b en w benoemt de leden van de raad van toezicht.	10,4	22,0	-3,4
4	Stichting J.H. Christiaanse	Rotterdam		Lid van het bestuur	0,1	0	0
5	Stichting Waternet	Amsterdam	2.2 Water	Lid van het bestuur	136	136	0
6	Stichting Ouder en kindteams Amsterdam	Amsterdam	8.2 Wijkteams	Benoeming bestuur en raad van toezicht.	0,4	4,1	0,4

(Coöperatieve) verenigingen

In de tabel hieronder staan de (financiële) kerngegevens van de (coöperatieve) verenigingen. Tenzij anders aangegeven komen de cijfers uit de jaarrekening 2020 van de (coöperatieve) verenigingen.

Tabel 5.4.4: Kerngegevens per (coöperatieve) vereniging

#	Verbonden partij	Vestigings-plaats	Programma-onderdeel	Belang	EV	VV	NW
1	Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten U.A.	Lathum	2.1 Verkeer, vervoer en parkeren	Lid bestuur. Belang bedraagt 16,9%.	1,5	40,6	0,2
2	Wigo4it U.A.	Den Haag	4.2 Inkomensrege-lingen	Lid bestuur en deelnemersvergade-ring (besluitvorming op basis van unanimiteit).	9,5	10,6	1,1

Wij zijn lid van meerdere Verenigingen van Eigenaren (VvE). Als lid van een VvE kunnen we het aan lidmaatschap verbonden stemrecht uitoefenen.

4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In 2021 hebben we de coronacrisis nog niet achter ons kunnen laten. De beperkende maatregelen om de pandemie tegen te gaan hadden ook in 2021 weer grote gevolgen voor het dagelijks leven van onze inwoners, ondernemers en bezoekers. Onze financiën zijn wel verbeterd in 2021 maar niet naar het niveau wat we hadden verwacht. De coronacrisis heeft op de gehele gemeente nog steeds grote impact, en in het financieel beeld is dat te zien in weer tegenvallende eigen inkomsten als toeristenbelasting, parkeerinkomsten en dividenden. Wat nieuw is in 2021 is de aangetrokken en aanhoudende inflatie en de daarmee gepaard gaande stijging van de rente. Die is na jaren van zeer lage niveaus vanaf 2021 in rap tempo opgelopen en stijgende. Deze ontwikkelingen zijn zorgwekkend voor het toekomstig verloop van de financiën. De kwetsbaarheid van de gemeente hiervoor is groot. Enerzijds door de schuldpositie die niet snel is terug te brengen en anderzijds door boven de inflatie uitstijgende prijzen bij inkopen en aanbestedingen. Wanneer de trend door zet moet de gemeente de extra lasten steeds in de begroting inpassen zonder dat er extra baten te verwachten zijn. Het goede nieuws uit 2021 is de fors hogere opbrengst in het grondbedrijf. Daarnaast is er zicht op vermindering van risico eind 2022 door de succesvolle verkoop van het Afval Energie Bedrijf in 2021. Deze moet echter nog worden goedgekeurd door de mededingingsautoriteit. En ook in 2021 ontvingen we compensatiepakketten van het rijk om de financiële gevolgen van de crisis op te vangen waardoor het beroep op de eigen algemene middelen hanteerbaar bleef.

De inval van Rusland eind februari 2022 in Oekraïne heeft geleid tot een oorlog met veel slachtoffers en veel menselijk leed. Deze gebeurtenissen hebben ook gevolgen voor de gemeente Amsterdam welke op dit moment niet zijn te overzien. Daarom is er in deze paragraaf nog geen rekening gehouden met extra risico en zal dat bij eerstvolgend moment doorgevoerd worden. In deze paragraaf geven we een korte beschouwing op de ontwikkelingen van het risicobeeld in 2021 en ons risicomanagementbeleid. Bij dat beleid gaan we ook in op de aanbevelingen van de rekeningen commissie m.b.t het risicomanagement en de risicobereidheid van het college.

Want risico's nemen hoort bij publiek bestuur. Besturen vraagt om bestuurlijke en ambtelijke keuzes. Daarbij zijn er altijd onzekerheden die risico's met zich mee brengen. Daarbij mag je verwachten, dat we risico's op tijd onderkennen en zo goed mogelijk beheersen.

Opbouw van de paragraaf

We starten met een korte beschrijving van het wettelijk kader van het weerstandsvermogen. We behandelen kort de ontwikkelingen in 2021 en vooral de gevolgen van de coronacrisis voor de risico's die we nu lopen. Vervolgens geven we een actueel beeld van de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit en een prognose voor het weerstandsvermogen. Daarna volgt een toelichting op de belangrijkste resterende risico's per beleidsprogramma. Wij sluiten de paragraaf af met de financiële kengetallen.

Weerstandsvermogen

Wettelijk kader en gemeentelijk beleid

Artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht overheden om risicomanagementbeleid op te stellen. Daarin staan weerstandsvermogen, beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit voor het bepalen en op peil houden van de financiële draagkracht van de gemeente centraal.

Voor het resterend risico moet binnen de gemeentebegroting dekking zijn. Voor de hoogte van de dekking stelde de gemeenteraad normen met de Nota Risicomanagement de norm. De gemeenteraad besloot:

- Te sturen op een niveau van het weerstandsvermogen aan de bovenkant van de bandbreedte 1,0 - 1,4.
- Het renteresultaat toe te voegen aan de Algemene Reserve, totdat het weerstandsvermogen de bovengrens van 1,4 heeft bereikt. Dit zorgt voor een systematische voeding van het weerstandsvermogen zolang deze de bovengrens nog niet heeft bereikt.
- Dat het niveau van de Algemene Reserve ten minste 5 procent van het begrotingstotaal moet zijn.

Door de corona crisis en daarmee gepaard gaande sterke terugval in baten is het weerstandsvermogen in 2020 ver onder deze norm uitgekomen en ook nu in 2021 is het weerstandsvermogen nog te laag.

Ons financieel risicomanagement beleid richt zich op het kunnen opvangen van tegenvallers in het jaarrekeningresultaat door risico's in de komende 2 jaar. Daarbij accepteren we een kans van 10% dat dit toch niet lukt. Zo creëren we een financiële buffer waarmee we in 9 van de 10 gevallen de tijd hebben om tegenslagen te verwerken en we niet meteen de beleidsvoering bij de opgaven voor de stad moeten bijstellen door die financiële tegenvallers. Dat beleid heeft zijn nut ook weer in 2021 in de corona crisis bewezen.

Met betrekking tot het niet financieel risicomanagement beleid zijn er ook aanbevelingen van de rekeningen commissie die vragen om niet-financieel risico mee te nemen bij het bepalen van de risicobereidheid. Hoe het college dat doet staat beschreven in bijlage 5 bij dit jaarverslag. Het expliciteren van die integrale risicobereidheid zal dan middels besluitvorming in de komende bestuursperiode 2022-2026 aan de raad worden voorgelegd. Om een beeld te geven hoe het financiële risico zich verhoudt tot het niet financiële ziet u in de figuur hiernaast, het gaat om de aantallen risico's. Het deel risico's WSV worden in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit en het weerstandsvermogen meegenomen. De overige risico's worden geacht voldoende te zijn gedekt met andere beheersmaatregelen.

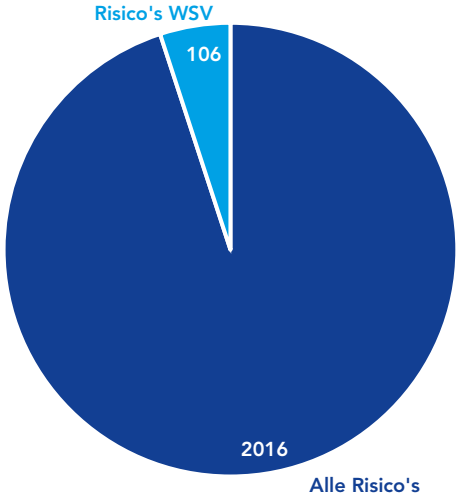

Ontwikkelingen in 2021

De belangrijkste trend die voor extra financieel risico zorgde in 2021 en zich doorzet in 2022 zijn de prijspeilstijgingen, rentstijgingen en inflatie. Het weerstandsvermogen biedt daarvoor slechts heel tijdelijk soelaas. Deze lasten stijgingen moeten verwerkt worden als tegenvallers in de begroting. Het effect daarvan in 2021 viel mee omdat de inflatie pas in de laatste maanden van dat jaar is gaan versnellen. Het beeld voor 2022 ziet er veel slechter uit wanneer deze trend doorzet. Deze lasten stijgingen kunnen structureel worden en dwingen dan tot aanpassingen van beleid om deze inpasbaar te maken.

De andere belangrijke ontwikkeling in 2021 is het besluit tot wijziging van de zeggenschapsstructuur in de Openbaar Vervoer keten. Daarbij is nu de Vervoerregio risicodragend opdrachtgever van het GVB geworden inclusief beheer en onderhoud van de railinfrastructuur. Voorheen lag dat risico bij de gemeente. Wel draagt de gemeente als aandeelhouder nog risico op de deelneming GVB en op de Vervoerregio als lid van die gemeenschappelijke regeling. Er is in 2021 een verdeling van rekening en risico gemaakt tussen de betrokken partijen.

Op dit moment is dekking vinden binnen programma Verkeer, Vervoer en Waterstaat waar de meeste van dit type grote projecten plaats heeft een flinke opgave gezien de beperkte financiële ruimte in dat programma. Bij grote projecten is het voornemen van het college om op programmatisch niveau financiële tegenvallers te kunnen vereffenen door het ontwikkelen van portfoliosturing. Omdat de mogelijkheden voor verevening te kort kunnen schieten is de risico inschatting bij dit programma verhoogd.

Hoewel we in 2021 weer rijksbijdragen ontvingen i.v.m. corona is de ontwikkeling in het gemeentefonds, de grootse inkomstenbron van de gemeente, punt van zorg. Dit omdat we negatieve effecten van Rijks bezuinigingen en herverdeeleffecten verwachten. Het risico dat de landelijke overheid besluit alsnog tot een extra bezuiniging op Jeugdzorg zonder dat daar reële hervormingsmogelijkheden tegenover staan is in 2021 groter geworden.

Het risico op lagere belastinginkomsten blijft hoog. Aan de ene kant heeft dat te maken met de daling in verblijfstoerisme die we nu meemaken. Die geeft

aan hoe hard de belastingopbrengsten kunnen teruglopen en langere tijd op lagere niveaus blijven. Aan de andere kant kan de basis voor andere belastingheffingen door de crisis ook teruglopen.

Alles bij elkaar verslechterde de weerstandscapaciteit ook in 2021 en is nog niet op het niveau om de risico's financieel te kunnen dragen. Deze verslechtering is voorzien in het meerjarig herstelplan voor de Algemene Reserve. Het college stelde dat in 2020 vast en kon zo de noodzakelijk geachte investeringen voor crisisherstel door laten gaan en ook zicht geven op herstel van de financiële draagkracht in 2023. Met het financieel herstelplan vullen we de Algemene Reserve aan zodat we in 2023 een weerstandsvermogen van minstens 1 kunnen bereiken. Dit doen we door de Algemene Reserve aan te vullen met:

- De vrijval van de renterisicobuffer
- De verwachte meerwaarde uit de overstapregeling eeuwigdurende erfpacht.

Deze baten zijn volgens de verwachting in 2021 binnenkomen en toegevoegd aan de Algemene Reserve.

Actualisatie van de benodigde weerstandscapaciteit

Hoewel bij een crisis vaak meerdere risico's kort op elkaar volgen is het toch niet waarschijnlijk dat alle risico's voor ons tegelijk zullen optreden. Daar houden we rekening mee door met in achtneming van de financiële risicobereidheid van raad en college de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen. Dat is het bedrag dat minimaal nodig is om voor een beperkte periode van 2 jaar de financiële gevolgen van het resterend risico te kunnen dragen. Er is daarbij een kans dat dit bedrag toch tekortschiet. Bij Jaarrekening 2021 is die benodigde weerstandscapaciteit € 190 miljoen.

Actualisatie van de beschikbare weerstandscapaciteit

De Algemene Reserve en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteiten daalt naar € 78 miljoen bij de jaarrekening 2021.

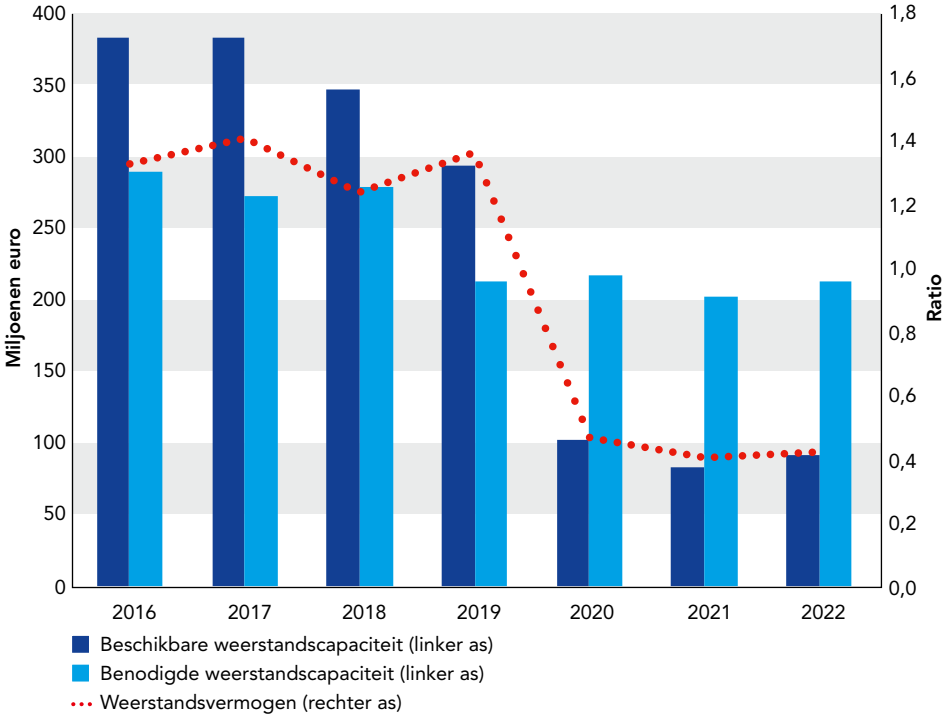

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen komt uit op 0,4. Dat is een lichte verslechtering ten opzichte van het laatste peilmoment bij begroting 2022 voornamelijk door een daling van het niveau van de Algemene Reserve.

Ontwikkeling van de risico's per beleidsprogramma

Risico's houden verband met onze doelen en activiteiten die we binnen de programma's ondernemen. Inhoudelijk worden die risico's in de programmabladen toegelicht, deze paragraaf beperkt zich tot de bijdragen aan het totale risico voor de gemeente: het financiële effect van risico dat we niet redelijkerwijs in de programmabegrotingen kunnen opvangen en dat wordt verwerkt in het weerstandsvermogen Het diagram onder toont het aandeel daarvan per beleidsprogramma in de benodigde weerstandscapaciteit.

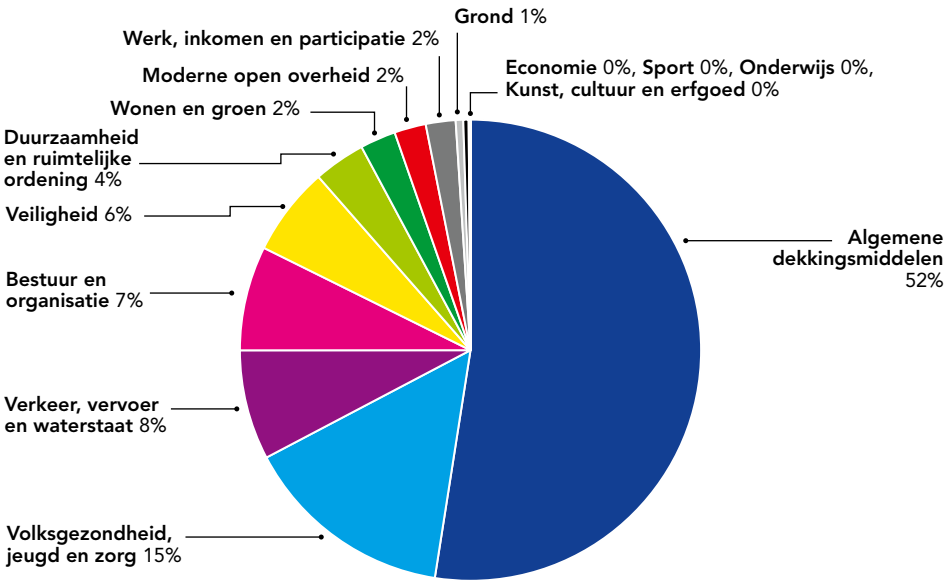

Programma 1 Veiligheid draagt voor 5 procent bij. We lopen risico met het beheersen en afhandelen van een eventuele crisis door een ramp of een veiligheidsprobleem. Ander risico in dit programma heeft te maken met door beleid ingegeven en gerechtvaardigde afwijkingen van wet en regelgeving die kunnen leiden tot nadeelcompensatie.

Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat draagt voor 7 procent bij. De belangrijkste bijdragers aan het resterend risico in dit programma houden verband met programma bruggen en kades, grote projecten zoals Oranje Loper en een restpunt uit de NZ-lijnorganisatie welke nog onder de rechter is. Door de coronacrisis stonden de financiële baten ook in 2021 sterk onder druk, vooral inkomsten uit parkeerbelasting. Risico's voor het programma Varen namen af. Risico in het OV domein nemen wat toe door de transitie in de ov-zeggenschapsstructuur en de onzekerheid bij een aantal verdeel vraagstukken tussen Vervoerregio en de gemeente m.b.t. risico

Programma 3 Economie heeft een aandeel van iets meer dan 1 procent voornamelijk door het risico op verslechtering van de financiële positie van de deelneming Schiphol Area Development Cooperation.

Programma 4 Kunst, Cultuur en Erfgoed heeft een aandeel van minder dan 1 procent. De coronacrisis raakte de kunst- en cultuursector hard. Toch zijn de risico's met financieel gevolg voor de algemene middelen vanuit dit programma beperkt.

Programma 5 Onderwijs heeft een aandeel van minder dan 1 procent.

Programma 6 Sport heeft een aandeel van minder dan 1 procent.

Programma 7 Werk, Inkomen en Participatie draagt iets meer dan 1 procent bij. De stijging door meer uitkeringsaanvragen vanwege de coronacrisis was fors. Maar het Rijk heeft dit voor het grootste deel ook in 2021 gecompenseerd.

Programma 8 Volksgezondheid, Jeugd en Zorg draagt 12 procent bij. In dit programma spelen risico's rond kosten voor de jeugdhulp en in 2021 aangekondigde landelijke bezuinigingen op die jeugdzorg. Ook de toenemende vraag naar producten binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning vormt wegens het open einde karakter van de regelingen een financieel risico. Het risico op het wegvallen van baten uit niet-wettelijke taken bij de GGD, zoals reisvaccinaties duurt onverminderd voort.

Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening draagt 3 procent bij. In dit programma lopen we voornamelijk resterend risico op plan- en claimschade door planologische wijzigingen. Deze risico's stelden we naar beneden bij. Daardoor daalde de bijdrage van dit programma in de benodigde weerstandscapaciteit.

Programma 10 Grond draagt iets minder dan 1 procent bij. In dit programma lopen we risico's bij het erfpachtstelsel en op plan- en claimschade bij projecten. Door de coronacrisis nam het debiteurenrisico iets toe. Voor de risico's bij grondexploitaties hebben we een eigen risicoreserve in het Vereveningsfonds, behalve voor de Zuidas. Risico's voor grondexploitaties liggen vast in het gemeentelijk risicomanagementsysteem. Maar we gebruiken die niet in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit omdat deze risico's niet resterend zijn. We verwachten namelijk deze risico's op te kunnen vangen in de grondexploitaties en binnen de risicoreserve van het Vereveningsfonds en Zuidas.

Zie voor meer informatie het Meerjarig Perspectief Grondbedrijf en de paragraaf Grondbeleid in deze begroting over:

- De actuele prognoses van de grondexploitaties.
- De risicobeheersing en het beschikbare weerstandsvermogen in het Vereveningsfonds.
- De reserve Zuidas.

Programma 11 Wonen en Groen draagt 4 procent bij. De risico's betreffen vooral de garanties Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW). Het grootste deel van het garantievolume heeft een laag risicoprofiel. Het hangt samen met de achtervangpositie voor het WSW en het WEW. We kunnen aangesproken worden om met het Rijk renteloze leningen te verstrekken aan de waarborgfondsen. Dat gebeurt als hun fondsvermogen ontoereikend is om hun garantieverplichtingen na te komen. Een toelichting op deze garanties staat in de Financieringsparagraaf. De reden dat de bijdrage van dit programma aan het resterend risico verdubbeld heeft te maken met de snel stijgende rente. Een tweede factor is de klimaatverandering. Binnen het programma vertaalt dat zich naar verhoogd risico op schade in het areaal door extreme weersverschijnselen zoals zware regenval en stormen.

Het aandeel van **Programma 12 Moderne open overheid** is minder dan 1 procent.

De bijdrage van de risico's voor de **Algemene dekkingsmiddelen** aan de benodigde weerstandscapaciteit is 55 procent. Risico's hebben vooral betrekking op:

- Deelnemingen.
- De belangrijkste ontwikkeling bij deelnemingen is de overeenkomst in december 2021 met AVR Afvalverwerking tot verkoop van het Afval Energiebedrijf (AEB). De definitieve verkoop zal naar verwachting in het najaar van 2022 plaatsvinden en doorgang is afhankelijk van toestemming van de mededingingsautoriteit ACM. Tot die tijd draag de gemeente het risico op AEB. Dit risico is in kans van optreden aanzienlijk verminderd door de overeenkomst met AVR Afvalverwerking. Het maximale verlies dat we nog zouden kunnen lijden is echter hoger geworden door de vrijval van voorzieningen die voorheen een deel van het risico afdekten. In de paragraaf Deelnemingen en verbonden partijen staat meer informatie over het risicoprofiel.
- Rijksbeleid Gemeentefonds.
  De extra uitgaven die het Rijk heeft gedaan om de effecten van de corona crisis op te vangen brengt het risico met zich mee dat er op de middellange termijn wordt gekort op het gemeentefonds. Daarnaast loopt het herijkingproces van de verdeling van het Gemeentefonds. Dit kan leiden tot negatieve herverdeeleffecten voor de gemeente Amsterdam. De ingangsdatum van het nieuwe verdeelstelstel staat gepland op 1 januari 2023.
- Leningen en garanties
  Het risico betreft betalingsverplichtingen aan de gemeente uit hoofde van verstrekte leningen die niet worden nagekomen. Rente en aflossing worden niet meer betaald. In de Financieringsparagraaf staat een toelichting op leningen en garanties met een gemiddeld en verhoogd risicoprofiel.
- Fiscaal
  De Belastingdienst heeft in 2021 met het opleggen van de aanslag vennootschapsbelasting 2016 definitief het standpunt ingenomen dat de reclamebaten belast zijn met vennootschapsbelasting. De gemeente is eind 2021 bij de rechtbank in beroep gegaan tegen het standpunt van de Belastingdienst. Verder heeft de corona crisis duidelijk gemaakt dat we een risico lopen niet langer binnen de huidige kaders belastingen te kunnen innen. Dit kan een plotselinge verlaging geven van onze belastinginkomsten.

De bijdrage van Programma **Bestuur en gemeentelijk apparaat** is 11 procent. In dit programma is de invloed van de coronacrisis goed te merken. Dat zien we vooral in een verhoogd risico rond ons bezit en gebruik van vastgoed. Er is risico op wanbetaling bij verhuur. De verwachte opbrengsten van ons verkoopprogramma kunnen tegenvallen. Ook kunnen we zelf worden geconfronteerd met huurstijgingen voor de eigen huisvesting. Verder speelt hier het risico op grotere verplichte dotaties aan de voorziening voor wachtgelden en pensioenen wethouders en bestuurders door de dalende rente. De afhankelijkheid van ICT is nogmaals benadrukt door de coronacrisis. Het risico op cybercrime is hoog. De resterende risico's in dit programma zijn voornamelijk gebruik van data- en persoonsgebonden informatie in strijd met de privacywetgeving. Nieuw in 2021 is het risico op boetes wanneer de gemeente extern personeel inzet in afwijking van de wet DBA.

Definitie en toelichting kengetallen

Vanaf begrotingsjaar 2017 vereist het BBV dat gemeentes naast het weerstandsvermogen nog 6 financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen geven globaal inzicht in onze financiële positie. De kengetallen geven vooral in onderlinge samenhang informatie. Het is belangrijk om te kijken naar ontwikkelingen en trends over een langere periode en naar het onderliggende risicoprofiel.

Kengetallen	Jaar-rekening 2020	Begroting 2021	Jaar-rekening 2021	Signaal-waarde voldoende	Signaalwaarde neutraal	Signaal-waarde onvol-doende
Weerstandsvermogen	0,6	1,07	0,4	>1.4	<1.4-1.0>	<1
Netto schuldquote	95%	110%	93%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor leningen	90%	105%	88%	< 90%	90% < X < 130%	> 130%
Solvabiliteit	51%	49%	50%	> 50%	20% < X < 50%	< 20%
Structurele exploitatie-ruimte	6,1%	3,3%	1,95%	> 0%		< 0%
Grondexploitatie	-6,7%	-7,3%	-8,7%	< 20%		> 35%
Belastingcapaciteit	0.85	pm	0.94	< 0.95		> 1.05

Netto schuldquote

De netto schuldquote berekenen we door de netto schuld te delen door het begrotingstotaal.

Om te zien in hoeverre het gaat om doorlenen geven we de netto schuldquote weer zonder en met correctie voor verstrekte leningen Volgens de signaalwaarden van onze toezichthouder, de provincie Noord-Holland is een schuld lager dan 90% van het begrotingstotaal 'voldoende'. Een schuld hoger dan 130% van het begrotingstotaal is 'onvoldoende'.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio berekenen we door het eigen vermogen te delen door het balanstotaal. De solvabiliteitsratio is een maatstaf voor kredietwaardigheid. De toezichthouder provincie Noord-Holland noemt een solvabiliteitsratio hoger dan 30% 'voldoende' en lager dan 20% 'onvoldoende'.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte is een maatstaf voor het verschil tussen structurele baten en lasten. Daarbij moeten we rekening houden met beperkingen en verruimingen van de exploitatie door toevoeging en onttrekking aan reserves [1]. De maatstaf geeft aan hoeveel ruimte we hebben om onze lasten te dragen. Het percentage geeft aan hoeveel de lasten nog kunnen stijgen of de baten kunnen dalen voordat we de lasten niet meer volledig kunnen dragen. Er is geen VNG-norm voor het niveau van dit kengetal. Maar een negatief percentage geeft aan dat de begroting of jaarrekening niet sluit.

Grondexploitatie

Dit percentage geeft informatie over de boekwaarde van *Niet in exploitatie genomen gronden* (NIEGG) en *Bouwgronden in exploitatie* (BIE) in verhouding tot onze totale baten.

Er is geen VNG-norm voor de hoogte van deze ratio. In de regel geldt: hoe lager de ratio, des te minder investeringen in grondexploitaties we hoeven terug te verdienen. En daarmee hoe lager ons financiële risico. We hebben een negatief percentage, omdat er in de lopende grondexploitaties meer opbrengsten dan kosten zijn geboekt. Hierdoor is de stand van de balanspost *Bouwgronden in exploitatie* (BIE) negatief en het financieel risico laag.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit in 2021 is 0,94 en wordt bepaald aan de hand van de hoogte van de gemiddelde lasten per meerpersoonshuishouden met eigen woning voor:

- OZB
- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing

De gemiddelde gemeentelijke woonlasten voor een meerpersoonshuishouden met eigen woning in Amsterdam bedroegen in 2020 € 656 en in 2021 € 761.

1 Het saldo van de geraamde structurele baten en lasten minus het saldo van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves. De structurele exploitatieruimte is de som van deze saldi gedeeld door de totale geraamde baten.

4.8 Investerings-paragraaf

In de investeringsparagraaf geven wij nader inzicht in de investeringsuitgaven van 2021 en de resterende investeringssommen en -kredieten van de investeringen die nog in portefeuille zijn. We hanteren in deze verantwoording de onderverdeling naar domeinen volgens het nieuwe investeringsstelsel.

Investeringsuitgaven in grondexploitaties staan niet in deze paragraaf. Informatie daarover staat in de paragraaf Grondbeleid.

In 2021 is € 1.043 miljoen netto[1] geïnvesteerd in het bezit van de gemeente. Het investeringsvolume voor 2021 was geraamd op € 838 miljoen. Dit betekent dat het realiserend vermogen ten opzichte van geraamd is uitgekomen op 124%. In onderstaande tabel is een en ander inzichtelijk gemaakt.

Bedragen x 1 miljoen

	Geraamde uitgaven	Gerealiseerde uitgaven '21	Afwijking	Percentage realisatie
Openbare ruimte en mobiliteit	310	304	6	98%
Maatschappelijke voorzieningen	188	168	20	89%
Groen	15	1	14	7%
Bestuur en organisatie en overig	76	41	35	54%
Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	114	77	37	68%
bruto subtotaal domeinen	703	591	112	84%
overprogrammering	-120			
netto subtotaal domeinen	583	591	-8	101%
Financiele activa	55	55	0	100%
Erfpachtgronden	200	397	-197	199%
Totaal investeringsvolume	**838**	**1043**	**-205**	**124%**

Het uitgaventotaal van de investeringsportfolio's van de domeinen is uitgekomen op € 591 miljoen. Dit is fors meer dan in 2020, toen was het investeringsvolume € 438 miljoen. Door overprogrammering zijn de uitgaven in het investeringsportfolio vrijwel on target uitgekomen en is een overdaad aan planningsoptimisme achterwege gebleven. Tussen de domeinen zijn er wel behoorlijke verschillen in het realisatiepercentage.

De achterstand in de uitvoering van investeringsprojecten, waar in vorige jaren vaak sprake van was, heeft zich in het verslagjaar in mindere mate voorgedaan, de zogenaamde boeggolf aan investeringsprojecten is afgenomen. De afwijking ten opzichte van de geraamde uitgaven zal met de investeringsruimte van 2022 en verder worden verrekend.

Het realisatiebedrag voor erfpachtgronden betreft de toename van erfpachtgrond die in canon is uitgegeven en overtreft de toename waar we op voorhand rekening mee hielden met € 197 miljoen. Onder de financiële activa is een verstrekking van een lening opgenomen, de uitgaven zijn gerealiseerd zoals werd verwacht. Later in deze paragraaf gaan we nader in op de investeringen per domein.

Onderstaande tabel laat per domein zien het deel van de investeringskredieten dat nog tot uitvoering moet komen.

Bedragen x 1 miljoen

	Netto-krediet	Gerealiseerde uitgaven '21	Restant-krediet	Percentage nog te investeren
Openbare ruimte en mobiliteit	1.609	304	759	47%
Maatschappelijke voorzieningen	1.272	168	752	59%
Groen	29	1	28	97%
Bestuur en organisatie en overig	325	41	161	50%
Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	221	77	96	43%
Totaal domein	**3.456**	**591**	**1.796**	**52%**

Investeringen hebben vaak een looptijd van meerdere jaren. In 2021 gaven we € 591 miljoen uit, waarna nog € 1.796 miljoen aan kredietruimte resteert. Iets meer dan de helft van het totaalbedrag van de investeringen die tot en met 2021 in portefeuille zijn, circa 52%, moet dus nog worden uitgegeven. Dit zal in de komende jaren gebeuren.

1 Het bruto geïnvesteerde bedrag was 80 miljoen hoger. Bijdragen van derden, zoals bijvoorbeeld van VRA voor investeringen, zijn met de uitgaven verrekend.

Bij de financiële sturing op kredieten ligt de focus op het bedrag dat nog nodig is voor afronding (de 'cost to complete') en of dit bedrag past binnen de nog resterende kredietruimte van de investering. In het nieuwe investeringsstelsel is daarnaast de sturing op het investeringsportfolio van belang. Jaarlijks wordt bij de begroting bekeken hoe de uitgaven van de nog lopende investeringen, aangevuld met uitgaven van gewenste nieuwe investeringen, zijn in te passen in de meerjarige investeringsruimte voor het portfolio. De over- of onderschrijding van de investeringsruimte voor 2021 zal per domein worden verrekend met de investeringsruimte voor 2022 en verder. Eventuele kredietover- en onderschrijdingen worden op deze wijze geëgaliseerd.

Beëindigen kredieten

Bij dit jaarverslag beëindigen we meerdere (deel)kredieten omdat de investering technisch en financieel klaar is. Voor sommige projecten die zijn afgerond is sprake van een overschrijding van het krediet, bij andere projecten is niet het volledige krediet uitgegeven. De te beëindigen kredieten staan in bijlage A bij de voordracht.

De financiële effecten van de beëindiging van kredieten alsook van de herijking van het kasritme van de nog uit te voeren investeringen verwerken we in de Viermaands rapportage 2022, met de actualisatie van de kapitaallasten. Niet altijd is er een effect op het begrotingssaldo. Dit vooral omdat kapitaallasten een directe relatie kunnen hebben met tarieven of bijdragen van derden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij investeringen in ondergrondse afvalcontainers en riolering en bij investeringen in de openbare ruimte met (gedeeltelijke) bekostiging door derden, zoals de Vervoersregio Amsterdam.

Verlengen kredieten

Bij de jaarrekening ligt daarnaast de nadruk op de vraag of de uitvoering van investeringsprojecten gebeurt binnen de gestelde termijn. De termijn waarbinnen een krediet tot besteding moet komen, is meestal niet langer dan vijf jaar. Voor in totaal 75 projecten wordt verlenging van de looptijd met een jaar aangevraagd. Deze kredieten staan in bijlage B bij de voordracht.

Ontwikkelingen investeringen per domein:

Openbare Ruimte en Mobiliteit

In Openbare ruimte en mobiliteit is in 2021 € 304 miljoen geïnvesteerd, iets onder de bruto investeringsruimte voor 2021.

Realisatie versus begroting

Als we de per project geraamde investeringsuitgaven voor 2021 bij elkaar optellen, dan zou een bedrag verwacht worden van € 470 miljoen. Er is echter altijd sprake van planningsoptimisme (tegenvallers in de planning) en er waren mogelijkheden om actief te temporiseren. Naast de centrale correctie voor overprogrammering is in domein Openbare Ruimte en Mobiliteit in de begroting op basis van ervaringskennis daarom een 'correctie actief te temporiseren' toegepast van € 160 miljoen. De begrote investeringsuitgaven bedroegen daarna € 310 miljoen.

Met een bedrag van € 304 miljoen komt de realisatie uit op 65% (van € 470 miljoen). Dit is een hoger percentage dan in 2019 en 2020. Mede met het oog op het nieuwe investeringsstelsel is meer nadruk gelegd op realistisch plannen en ramen. Voor kades en bruggen speelt ook mee dat er meerjarige afspraken met de markt zijn gemaakt. Dit leidt tot een hoger realisatiepercentage dan voorgaande jaren.

Realisatie 2021 versus 2020

Openbare Ruimte en Mobiliteit laat een stijgend patroon van investeringsuitgaven zien. Gecorrigeerd voor de uitgaven Noord-Zuidlijn ontwikkelde het investeringsniveau zich als volgt:

2018	2019	2020	2021
€ 112 miljoen	€ 122 miljoen	€ 165 miljoen	€ 293 miljoen

Deze stijging weerspiegelt de langdurige inhaalslag in vervangings-investeringen en achterstalligheid, die in 2020 is gestart. In 2021 kwam deze inhaalslag voor sommige arealen al op het benodigde tempo; voor andere arealen (bijv. kades en bruggen) komt het vervangingsprogramma in 2022 of 2023 pas volledig op stoom.

De stijging van het investeringsniveau in 2021 ten opzichte van 2020 bedraagt € 128 miljoen, en wordt voor meer dan de helft hierdoor verklaard:

- Kades en bruggen (+ € 29 miljoen)
- Renovatie Piet Heintunnel (en voorbereidingen Arenatunnel en Verkeerscentrale) (+ € 24 miljoen)
- Vervangingsinvesteringen overige arealen (+ € 13 miljoen)

Maatschappelijke Voorzieningen

De investeringen in het domein Maatschappelijke Voorzieningen waren in 2021 € 168 miljoen, ten opzichte van een bruto investeringsruimte van € 188 miljoen.

In de scholen in het voortgezet en primair onderwijs is circa € 112 miljoen geïnvesteerd. Er zijn in 2021 meer nieuwe en vernieuwde scholen opgeleverd. Ondanks de krapte op de bouwmarkt en effecten van corona is het gelukt om de vertraging in oplevering van schoolgebouwen in 2020 in te halen in 2021 en daarmee meer nieuwe scholen op te leveren dan gepland. Ook is in dit domein € 26 miljoen uitgegeven aan de aankoop van het voormalige rechtbankgebouw en is € 16 miljoen geïnvesteerd in sportaccommodaties, -parken en -velden.

Groen

Bij Groen is in 2021 € 1 miljoen geïnvesteerd. Bij de verdeling van de investeringsruimte is voor dit domein rekening gehouden met een investeringsbedrag in 2021 van € 15 miljoen.

In 2021 is een kredietbesluit vastgesteld voor de projecten in het nieuwe investeringsprogramma SHP Bovenwijks Groen waarbij het participatietraject was afgerond en daarmee de scope en de inhoud van het project helder is. Deze projecten – bijvoorbeeld Knowledge Mile Park, Sarphatipark en Spoorpark Zuid – zijn in 2021 verder uitgewerkt richting aanbesteding. Het plantseizoen is altijd een randvoorwaarde voor de fysieke realisatie van de groenprojecten. Begin 2022 volgt een verder kredietbesluit, waarmee het investeringsprogramma goed op stoom geraakt. De resterende investeringsruimte 2021 zal worden verrekend met de investeringsruimte in dit domein vanaf 2022.

Bestuur en Organisatie en Overig

In dit domein is in 2021 € 41 miljoen geïnvesteerd. De grotere investeringen betroffen onder andere wagenpark (€ 13,7 miljoen), laptops corona (3,8 miljoen) en ICT: continuïteit basis op orde (€ 3,1 miljoen). Daarnaast zijn onder andere investeringsuitgaven gedaan voor uiteenlopende vastgoed- en ict-investeringsprojecten.

Voor dit domein was de bruto investeringsruimte bepaald op € 78 miljoen. De realisatie is bij verschillende projecten achtergebleven bij de verwachting en het realisatiepercentage is uitgekomen op 54%.

In 2021 waren extra investeringsuitgaven benodigd van € 3,8 miljoen als gevolg van de coronacrisis, voor de aanschaf van noodzakelijke laptops in 2021 voor interne medewerkers. Deze uitgaven zullen worden verrekend met de beschikbare investeringsruimte van het domein in 2022 en verder. De dekking voor de uitgaven en de meerjarige rente en afschrijving wordt bij de Viermaands 2022 verwerkt, bij het actualiseren van de kapitaallasten.

Duurzaamheid en Ruimtelijke Ordening

De investeringsuitgaven in het domein Duurzaamheid en Ruimtelijke Ordening bedroegen in 2021 € 76 miljoen. Het merendeel hiervan betreft investeringen in drinkwatervoorziening (€ 30,2 miljoen), riolering (€ 23,3 miljoen) en in afvalinzameling (€ 8,4 miljoen).

De bruto ruimte voor investeringsuitgaven bedroeg € 114 miljoen, zodat het realisatiepercentage 68% bedraagt. Er is vertraging in de uitvoering opgetreden door verschillende redenen, zoals vertraging in verkrijgen van vergunningen of overeenkomsten en capaciteitsgebrek, zowel intern als extern bij aannemers.

5

Voortgang aanbevelingen van de rekeningencommissie, ACAM en Rekenkamer

5.1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

In het Jaarverslag 2021 rapporteert het college over de opvolging van de aanbevelingen van de rekeningencommissie en ACAM. Bij de najaarsnota en het jaarverslag wordt een monitor opgenomen waarin onder meer duidelijk wordt of een aanbeveling is afgedaan of niet, in welke gevallen een voortgangsbrief of -rapportage aan de orde is en wanneer die is of zal worden ingebracht in een raadscommissie. In dit jaarverslag gaan wij in op:

- de aanbevelingen zoals deze in het verslag van de rekeningencommissie bij het Jaarverslag 2020 staan. Daarbij gaven zij aan dat deze aanbevelingen de oudere aanbevelingen vervangen.
- de aanbevelingen van ACAM bij het Jaarverslag 2020 en eerder, als deze nog niet zijn afgehandeld.

Aanbeveling 2018-7 van het eindrapport van de rekeningencommissie naar de financiële functie van de gemeente Amsterdam stelt: "Opvolging van aanbevelingen worden in planfase al afgedaan, daadwerkelijke uitvoering en effectiviteit van het plan moet centraal staan. Effectiever proces monitoren opvolging aanbevelingen noodzakelijk (2018)". De kern van het voorstel van het college is als volgt:

1. In de reacties op het Accountantsverslag en het verslag van de Rekeningencommissie wordt aangegeven of het college een aanbeveling volgt of niet.
2. Aanbevelingen die wel worden gevolgd worden niet meer voorzien van een inhoudelijke reactie, maar in plaats daarvan wordt opgenomen dat over de opvolging van de specifieke aanbeveling een voortgangsbrief aan de Rekeningencommissie en de relevante vak commissie zal worden toegezonden. In zo'n voortgangsbrief zal dan ook worden opgenomen of de opvolging (nadat die uiteraard daadwerkelijk gerealiseerd is) kan worden afgedaan.
3. Als een aanbeveling niet wordt gevolgd, dan wordt dat in de reactie direct gemotiveerd. Verwacht mag worden dat dit niet vaak zal voorkomen.
4. Bij de najaarsnota en het jaarverslag wordt een monitor opgenomen waarin onder meer duidelijk wordt of een aanbeveling is afgedaan of niet, in welke gevallen een voortgangsbrief of -rapportage aan de orde is en wanneer die is of zal worden ingebracht.
5. Indien het voorstel is om een aanbeveling af te doen, dan dient hierbij een advies van ACAM te zijn opgenomen.

Het voorgestelde proces komt hiermee tegemoet aan de wensen van de Rekeningencommissie waarvan de kernthema's zijn:

a. Aanbevelingsgericht,
b. Meer diepgang, meer concreetheid en realisme in de reactie en
c. Tussentijdse informatieverstrekking.

Nummering aanbevelingen

De nummering van de aanbevelingen uit de Najaarsnota 2021 gebruiken we ook bij het Jaarverslag 2021. Hierdoor vindt u aanpassingen bij de aanbevelingen gemakkelijker terug. De aanbevelingen die bij de Najaarsnota 2021 zijn afgedaan, komen niet meer terug in het Jaarverslag 2021.

5.2 Voortgang van de aanbevelingen van de Rekeningencommissie en ACAM Jaarverslag 2020

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018 en 2019

Nr.	Thema	Portefeuille-houder	Aanbeveling	Opvolging (inclusief behandelde of nog te behandelen datum)	Bron aanbeveling	Afgehandeld op (datum)
2018-2	Personeel & Organisatie	Meliani	**Zichtbare checks & balances en adequate administratie rond vertrekregelingen noodzakelijk**	Voortgangsbrief Commissie KDD van 8 december 2021	Rekeningencommissie p.3.2, blz.5 ACAM p.3.2, blz. 8	
2018-3	ICT	Meliani	**Beheersing IT-landschap en voldoen aan wet- en regelgeving met betrekking tot informatiebeveiliging en privacy wekt zorgen**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	Rekeningencommissie p.3.3, blz.6 ACAM p.5.2, blz. 25	
2018-4	Financiën	Kukenheim	**Verantwoordelijkheden en eigenaarschap in ketenprocessen nog te vaak onduidelijk**	Voortgangsbrief Commissie FEZ 20 januari 2022	Rekeningencommissie p.3.4, blz.8	
2018-5	Integriteit en fraude	Burgermeester	**Aanpak integriteit en voorkomen van fraude vooral gericht op inventarisatie, verhoogde aandacht voor de implementatie van verbetermaatregelen is noodzakelijk.**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 6 juli 2022	Rekeningencommissie p.3.5, blz.9 ACAM p.4.1, blz 19 (2019)	
2018-8	Belastingen	Kukenheim	**Kwaliteit van de schattingsprocessen bij directie Belastingen dient verbeterd te worden**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 7 april 2022	ACAM p.3.3.2, blz. 10	Verwacht: TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 7 april 2022
2018-11	Financiën	Kukenheim	**Borg het onderwerp rechtmatigheid ten behoeve van de vanaf 2021 verplichte collegeverantwoording**	Voortgangsbrief Commissie FEZ 25 november 2021	ACAM p.3.3.3, blz. 10 (2018) p.4.6, blz. 26 (2019) p.3.1, blz 22 (2020)	
2018-15	Jeugdhulp	Kukenheim	**Specialistische Jeugdhulp: hoge vorderingen op de balans door bevoorschotting en eindafrekeningen zorgaanbieders**	Voortgangsbrief Commissie ZJS 18 november 2021	ACAM p.4.6, blz. 17	Commissie ZJS 18 november 2021
2018-16	Keten-processen	Groot Wassink	**Verdere vorderingen in de ketensamenwerking en borging toetsingskader subsidieaanvragen geconstateerd**	Voortgangsbrief Commissie FEZ van 25 november 2021	ACAM p.4.7, blz. 18	Commissie FEZ van 25 november 2021
2018-17	Belastingen	Kukenheim	**Interne beheersing OZB-proces en waardebepaling onroerend goed op onderdelen nog te verbeteren**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 24 november 2022	ACAM p.4.8.1, blz. 19	
2018-18	Belastingen	Kukenheim	**Realiseer ramingsmodel Toeristenbelasting**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 7 april 2022	ACAM p.4.8.2, blz. 20	Verwacht: TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 7 april 2022

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018 en 2019						
Nr.	**Thema**	**Portefeuille-houder**	**Aanbeveling**	**Opvolging (inclusief behandelde of nog te behandelen datum)**	**Bron aanbeveling**	**Afgehandeld op (datum)**
2018-23	PGB's	Kukenheim	**In 2018 stappen gezet in beheersing van misbruik & oneigenlijk gebruik PGB's; verdere ontwikkeling en inbedding nodig**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM p.4.11.4, blz. 22	Verwacht: TAR (tijdelijke algemene raads-commissie) van 9 juni 2022
2019-1	Financiën	De Vries (en Kukenheim)	**Planningsoptimisme, er is structurele onderbesteding en vertraging in de uitvoering. Verstrek de sturing en beheersing van projecten in de openbare ruimte.**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 27 oktober 2022	Rekeningencommissie p 3.2, blz. 5 ACAM p 4.7, blz 28	
2019-2	Financiën	Kukenheim	**Zorg voor integraal risicomanagement en expliciteer de risicobereidheid.**	Voortgangsbrief Commissie FEZ 25 november 2021	Rekeningencommissie p. 3.4, blz. 7 ACAM p. 4.2, blz. 19	Commissie FEZ 25 november 2021
2019-3	Deelnemingen	Kukenheim	**Informeer de gemeenteraad frequent over AEB en de financiële risico's**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 16 juni 2022	Rekeningencommissie p. 3.5, blz. 9	
2019-5	Sociaal Domein	Kukenheim	**Sociaal domein aanbevelingen:** 1. **Zorg voor voldoende checks & balances bij bevoorschotting van en afrekeningen met zorgaanbieders.** 2. **Zoek naar vereenvoudigingsmogelijkheden van de administratie van de Jeugdhulp en WMO.** 3. **Onderzoek hoe de externe afhankelijkheden in verantwoording en controleproces verlaagd kunnen worden en versterk de Verbijzonderde Interne Controle**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM p. 4.4, blz. 22	1 & 2) Verwacht: TAR (tijdelijke algemene raads-commissie) van 9 juni 2022
2019-6	Financiën	Kukenheim	**Verdere verbetering van de kwaliteit van processen bij directie Belastingen**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 24 november 2022	ACAM p. 4.5, blz. 25	
2019-7	Financiën	Kukenheim	**Het nieuwe management control framework biedt uitzicht op een betere samenwerking**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 17 november 2022	ACAM p. 4.8, blz. 29	
2019-8	ICT	Meliani	**Ontwikkelingen in ICT Infrastructuur en I-domein**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM p. 5.1, blz.32	
2019-9	ICT	Meliani	**Naleven wet en regelgeving op gebied van informatiebeveiliging en privacy en autorisatiebeheer**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM p. 5.2 en 5.3, blz.33	
2020-1	Werk	Groot Wassink	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)**	Voortgangsbrief Commissie WIO van 8 december 2021	ACAM p 2.2, blz. 8	
2020-2	Inkoop	Groot Wassink	**Beter werkend inkoopstelsel voor verlaging van de rechtmatigheidsfout inkomen / Inkopen en aanbesteden moeten structureel op orde**	Voortgangsbrief Commissie KDD 8 juni 2021	ACAM p 2.3, blz. 9 Rekeningencommissie P 2 , blz. 4	Commissie KDD 8 juni 2021

Voortgang opvolging aanbevelingen ACAM & Rekeningencommissie Jaarverslag 2018 en 2019						
Nr.	**Thema**	**Portefeuille-houder**	**Aanbeveling**	**Opvolging (inclusief behandelde of nog te behandelen datum)**	**Bron aanbeveling**	**Afgehandeld op (datum)**
2020-3	Financiën	Kukenheim	**Kwaliteit proces factuurafhandeling**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 7 juli 2022	ACAM p 2.3, blz 10	
2020-4	Financiën	Kukenheim	**Het jaarverslag is op onderdelen voor verbetering vatbaar, houd voldoende rekening met wet en regelgeving /Jaarverslag moet beter leesbaar worden voor belangrijke doelgroep: de Amsterdammer**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 16 juni 2022	ACAM p 2.4, blz. 12 Rekeningencommissie p 5, blz. 7	
2020-5	Financiën	Kukenheim / van Doorninck	**Waardering balansposten** 1. **Deelnemingen: deels afhankelijk van steun** 2. **Debiteuren; blijf saldi, ouderdom en ontvangsten nauwgezet monitoren** 3. **De effecten van de coronacrisis op de kantorenmarkt nog beperkt** 4. **Vereveningsfonds, blijf prudent en monitor de risicovolle plannen**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 19 mei 2022	ACAM p 2.4, blz. 16	
2020-6	M&O	Kukenheim	**In 2020 nog geen volwaardig M&O beleid en beheersmaatregelen gerealiseerd**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM p 2.4, blz. 20	Verwacht: TAR (tijdelijke algemene raads-commissie) van 9 juni 2022
2020-7	Financiën	Kukenheim	**Impact invoering rechtmatigheidsverantwoording voor 2021 naar verwachting beperkt; wel actie nodig van het college en de raad**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 16 juni 2022	ACAM P 3.1, blz. 22	
2020-8	Financiën	Kukenheim	**Risicomanagement is "onderhanden werk" / Meer aandacht voor niet-financiële risico's is vereist**	Voortgangsbrief Commissie FEZ 25 november 2021	ACAM P 3.2, blz. 24 Rekeningencommissie P 3, blz. 5	Commissie FEZ 25 november 2021
2020-9	Financiën	Kukenheim	**Het weerstandsvermogen is gedaald tot ver onder het gewenste niveau / Strakke monitoring op het weerstandsvermogen gewenst**	Voortgangsbrief Commissie FEZ 25 november 2021	ACAM P 3.2, blz. 25 Rekeningencommissie P 3, blz. 5	Commissie FEZ 25 november 2021
2020-10	Integriteit en fraude	Halsema	**Fraudescan; kwaliteitsimpuls nodig daarnaast structureel de werking van genomen beheersmaatregelen nagaan /Structurele aandacht voor integriteit en fraude in day to day business is gewenst**	TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 6 juli 2022	ACAM P 3.3, blz. 26 Rekeningencommissie P 4, blz. 6	
2020-11	I-domein	Meliani	**Risicomanagement I-domein, Business Continuity Management**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM P 4.1, blz. 29	
2020-12	I-domein	Meliani	**Voldoen aan wet- en regelgeving voor I(V)-domein/ Het niet voldoen aan wet en regelgeving voor het I(V)-domein is zorgelijk**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM P 4.2, blz. 30 Rekeningencommissie P 1, blz. 3	
2020-13	I-domein	Meliani	**Stedelijke IV-werkproces autorisatiebeheer**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM P 4.3, blz. 32	
2020-14	I-domein	Meliani	**Cloud-strategie, inzicht in SaaS oplossingen/ Inzicht in SaaS-toepassingen nog steeds beperkt, actie op korte termijn noodzakelijk**	Voortgangsbrief TAR (tijdelijke algemene raadscommissie) van 9 juni 2022	ACAM P 4.4 blz. 33 Rekeningencommissie P 1, blz. 4	

6

6 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva 374
6.2 Grondslagen van resultaatbepaling 378

6.1 Waarderings-grondslagen voor activa en passiva

De kaders van de waarderingsgrondslagen zijn bepaald in het Besluit Begroting enVerantwoording voor provincies en gemeenten (BBV), de Financiële verordening gemeente Amsterdam 2017 en de daarop gebaseerde door de gemeenteraad vastgestelde beleidsnota's.

6.1 Waarderingsgrondslagen voor activa en passiva

Vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn.

Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden gewaardeerd tegen het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De afschrijvingsduur is maximaal de afschrijvingstermijn (gebruiksduur) van het betreffende actief bij de derde.

Als onderzoek en ontwikkeling betrekking heeft op toekomstige grondexploitaties, dan worden de kosten gedurende 5 jaar geactiveerd. Als na het 5e jaar nog geen overgang naar Bouwgronden in Exploitatie heeft plaatsgevonden, dan worden de kosten uit het eerste jaar afgeschreven. Voor de voorbereidingskosten voor grondexploitaties geldt dat de plannen tot ontwikkeling van de grond waarvoor voorbereidingskosten worden gemaakt bestuurlijke instemming moeten hebben.

Ontvangen rente op door de gemeente aangegane leningen van materiele omvang (meer dan € 1 miljoen) wordt geactiveerd en valt in jaarlijkse bedragen vrij val ten gunste van de exploitatie gedurende de looptijd van de lening.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa met economisch nut

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de waarde bij eerste uitgifte. Als sprake is van transformatie van al in erfpacht uitgegeven gronden in een grondproductieproces, dan leidt de herziening van die bestaande erfpachtrechten tot een (her)nieuw(d)e gronduitgifte. In zo'n transformatieproces wijzigt daardoor de grondwaarde. Grond waarvoor de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht, wordt tegen een symbolische registratiewaarde gewaardeerd.

Overige investeringen met economisch nut zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Investeringen met economisch nut worden slechts geactiveerd als het investeringsbedrag na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 0,1 miljoen bedraagt.

Materiële vaste activa in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs – of vervaardigingsprijs. Deze investeringen worden slechts geactiveerd als het investeringsbedrag voor een enkel project of een groepering van samenhangende projecten na aftrek van bijdragen van derden tenminste € 5 miljoen bedraagt, behalve als het gaat om investeringen in gronden en terreinen, deze worden altijd geactiveerd. Rentekosten voor deze activa zijn niet opgenomen in de vervaardigingsprijs. Voor investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut geldt dat de afschrijvingstermijn maximaal gelijk is aan de technische levensduur en dat extra afschrijvingen op investeringen die zijn gedaan voor 2017 zijn toegestaan na voorafgaande goedkeuring door de raad.

Afschrijvingen

Investeringen worden afgeschreven op basis van de verwachte gebruiksduur, waarbij geen rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. De afschrijving gebeurt op lineaire basis. De afschrijving vangt aan in het jaar volgend op het jaar van ingebruikname.

Gehanteerde afschrijvingstermijnen in hoofdlijnen (in jaren)

Soort Activa	
ICT-hardware	5 jaar
ICT-software	5 jaar
Meubilair	10 jaar
Openbare verlichting armaturen	15 jaar
Verkeersregelinstallaties	15 jaar
Brug: elektrische installaties	15 jaar
Bewegwijzering	15 jaar

Soort Activa	
Tunnels: werktuigbouwkundige installaties	25 jaar
Gebouwen	80 jaar
Sluizen	50 jaar
Beweegbare bruggen	25 jaar
Vaste bruggen	50 jaar
Walmuren	50 jaar
Wegen, reconstructie	25 jaar
Tunnels	50 jaar

Verlenging afschrijftermijn gebouwen
In 2021 is op grond van gewijzigd inzicht in de schatting van de gebruiksduur van gebouwen de afschrijftermijn van gebouwen verlengd van 40 jaar naar 80 jaar[1]. Uit analyse van de vastgoedportefeuille bleek dat de gemiddelde leeftijd van onze gebouwen ruim boven de 80 jaar ligt. Een aanzienlijk deel van de portefeuille is geheel afgeschreven en heeft geen boekwaarde meer, terwijl de gebouwen nog wel in gebruik zijn. Dit toonde aan dat de huidige afschrijftermijn van 40 jaar niet aansluit op de feitelijke gebruiksduur van een gebouw. Door een langere gebruiksduur toe te kennen aan gebouwen ontstaat een meer gelijkmatige verdeling van de bijbehorende afschrijvings- en rentelasten, die aansluit op de schatting van het daadwerkelijke gebruik.

Een afschrijftermijn van 80 jaar is niet gebruikelijk in gemeenteland. Echter, sommige gemeenten bereiken materieel hetzelfde effect door de afschrijvingsgrondslag te verlagen (door restwaarde te hanteren). Overigens is in commerciële jaarrekeningen afschrijven op vastgoed steeds minder gebruikelijk omdat dit verder aan banden wordt gelegd door de fiscus.

Risico van het verlengen van de verwachte gebruiksduur is dat met een langere afschrijftermijn ook langer financiering voor de gebouwen nodig blijft, waarover rente betaald moet worden. Mocht de rente stijgen dan leidt dit tot hogere lasten. Het college acht dit een aanvaardbaar risico. Daarnaast is er een risico dat de levensduur te lang wordt ingeschat. Dit leidt tot een onjuiste verdeling van lasten over de jaren (te lage lasten) en een te hoge boekwaarde die in de toekomst, bij verkoop of buitengebruikstelling van het pand, kan resulteren in een incidenteel tekort. Gezien de grote alternatieve aanwendbaarheid en vraag naar vastgoed is het risico klein en acht het college dit een aanvaardbaar risico.

Financiële vaste activa
Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Waar van toepassing is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht. Deelnemingen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingprijs, of lagere marktwaarde als deze redelijkerwijs vast te stellen is en een duurzaam karakter heeft. Een waardedaling wordt ook hier in de vorm van een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Vlottende activa
Voorraden
Overige grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen standaard verrekenprijzen die zijn gebaseerd op de gemiddeld betaalde inkoopprijs. Verschillen tussen de standaard verrekenprijs en betaalde inkoopprijs worden als resultaat verantwoord. Incourante voorraden worden afgewaardeerd naar marktwaarde. Gerede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs of tegen de marktwaarde als de marktwaarde lager is dan de kostprijs. Dat laatste doet zich voor als voorraden incourant worden.

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks met de vervaardiging samenhangen (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken) evenals toegerekende rentekosten en toegerekende administratie- en beheerskosten. Genomen resultaten zijn in de waardering verdisconteerd. De waarde van de bouwgronden in exploitatie is gecorrigeerd met een voorziening, die is ingesteld om (verwachte) tekorten in grondexploitaties te dekken. Dit kan bij het verwachten van toekomstige verliezen leiden tot een negatieve stand van dit onderhanden werk aangezien de verliesvoorziening verwerkt wordt als een correctiepost.

1 De afschrijftermijn van werven, sportvoorzieningen en schoolgebouwen is niet gewijzigd en bedraagt 40 jaar.

Deze wijze van presentatie wijkt af van de stellige uitspraak van de commissie BBV die zegt dat als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, die dan maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie worden gepresenteerd als een waardecorrectie op de post bouwgrond in exploitatie. De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat deze dan op twee plaatsen wordt gepresenteerd wat het inzicht in de totale waardecorrectie niet vergroot. De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Daarnaast is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waardecorrectie ook te verantwoorden bij het actief waarvoor de correctie geldt.

Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen als en voor zover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is, worden de opbrengsten volledig op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Eventuele voorzieningen wegens oninbaarheid worden met de boekwaarde van vorderingen verrekend.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa
De uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar en overlopende activa worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht.

Liquide middelen
Liquide middelen zijn opgenomen tegen nominale waarde.

Posten buiten de balanstelling
Aan de actiefzijde van de balans wordt buiten de balanstelling het bedrag opgenomen waarvan het recht bestaat op verliescompensatie krachtens de Wet op de vennootschapsbelasting 1969.

Vaste Passiva

Eigen vermogen
Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve en bestemmingsreserve, evenals het gerealiseerde resultaat.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen of verwachte verliezen of risico's waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten op de balansdatum. Onder voorzieningen worden ook opgenomen de van derden verkregen middelen die specifiek moeten worden besteed. Uitzondering hierop vormen de van Europese en Nederlandse overheidslichamen verkregen middelen. Deze worden gepresenteerd bij de 'Overlopende passiva overheidsmiddelen'. De voorzieningen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. Pensioenverplichtingen zijn tegen de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. De onderhoudsegalisatie-voorzieningen worden afgeleid uit een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Posten buiten de balanstelling

Borg- en garantstellingen
Voor leningen waarvoor de gemeente borg- of garant staat is aan de passiefzijde van de balans buiten de balanstelling het totaalbedrag per einde boekjaar opgenomen.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Alle niet uit de balans blijkende verplichtingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

6.2 Grondslagen van resultaatbepaling

Algemeen

Lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar zijn in acht genomen als die bij het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Winsten worden opgenomen als zij op balansdatum zijn gerealiseerd.

Bij het opstellen van de jaarrekening doet het college van burgemeester en wethouders schattingen en veronderstellingen die medebepalend zijn voor de opgenomen bedragen. Dit gebeurt in overeenstemming met algemeen geldende beginselen als voorzichtigheid en koppeling van baten en lasten aan het juiste jaar.

Specifieke onderdelen in baten en lasten

Personeelslasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Omdat geen voorzieningen of schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume mogen worden opgenomen wordt een beperkt deel van de personeelslasten toegerekend aan de periode waarin de uitbetaling plaatsvindt.

Afschrijvingen geschieden tijdsevenredig, op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. In 2021 is op grond van gewijzigd inzicht in de gebruiksduur van gebouwen de afschrijftermijn van gebouwen verlengd naar 80 jaar.[1] Afschrijvingen vangen aan in het jaar na in gebruik name van het actief. Over de boekwaarde per 1 januari van een actief wordt -onverschillig of dat voltooid is of niet- omslagrente berekend tenzij het actief wordt gefinancierd met eigen vermogen in de vorm van een financieringsreserve. In dat geval blijft renteberekening achterwege.

Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte worden in de balans opgenomen als deze daarvoor conform de wettelijke bepalingen in aanmerking komen en een bedrag per project of groep van samenhangende projecten van € 5.000.000 te boven gaan. Beneden deze grens worden deze als lasten verwerkt in het boekjaar en daardoor ten laste van het resultaat gebracht.

Dividenduitkeringen van deelnemingen worden als bate genomen in het jaar waarin het dividend betaalbaar is gesteld. De betaalbaarstelling heeft gewoonlijk betrekking op het dividend over het voorgaande jaar. Uitzondering hierop is de NV Haven waarvan het verwachte dividend wordt geboekt ten gunste van het boekjaar waarop het dividend betrekking heeft.

Positieve resultaten van de actieve grondexploitaties worden als voldoende zekerheid over realisatie bestaat afgeroomd en verantwoord als baten, maar daarna direct ten gunste van de reserve Vereveningsfonds gebracht. Deze baten maken door de directe toevoeging aan de reserve effectief gezien geen onderdeel uit van het resultaat. Definitieve afrekening van winsten of tekorten vindt plaats bij planafsluiting. Tekorten worden dan ten laste van de daarvoor getroffen voorziening gebracht, winsten komen ook dan direct ten gunste van de reserve Vereveningsfonds.

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is als bate opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling.

Vooruit ontvangen afkoopsommen bij in erfpacht uitgegeven gronden worden ten gunste van de reserve afkoopsommen gebracht ter financiering van de grondwaarde van die in erfpacht uitgegeven gronden. Dat betekent dat deze in eerste instantie wel als baten worden verantwoord, maar door de toevoeging aan de reserve geen onderdeel uitmaken van het resultaat.

Parkeeropbrengsten worden op basis van het kasstelsel verantwoord.

Bij het opstellen van de programmarekening heeft eliminatie van de onderlinge leveringen tussen gemeentelijke onderdelen zo ver als mogelijk plaatsgevonden.

1 De afschrijftermijn van werven, sportvoorzieningen en schoolgebouwen is niet gewijzigd en bedraagt 40 jaar.

7

7 Overzicht baten en lasten per programma(onderdeel)

7.1 Overzicht baten en lasten per programma 382
7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel 386
7.3 Overzicht incidentele baten en lasten 392
7.4 Taakveldenrealisatie 395
7.5 Brugstaat 399

7.1 Overzicht baten en lasten per programma

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 1 Veiligheid				
Baten	18,2	19,8	20,1	24,0
Lasten	204,2	225,3	227,7	222,8
Saldo van baten en lasten Programma 1	**-186,0**	**-205,4**	**-207,6**	**-198,7**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
Baten	415,9	495,3	416,6	436,1
Lasten	553,9	626,1	516,3	610,1
Saldo van baten en lasten Programma 2	**-138,0**	**-130,8**	**-99,7**	**-174,0**
Programma 3 Economie				
Baten	24,5	18,6	23,0	23,4
Lasten	64,1	65,4	66,0	62,5
Saldo van baten en lasten Programma 3	**-39,6**	**-46,9**	**-43,0**	**-39,2**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed				
Baten	30,6	1,0	0,9	0,9
Lasten	207,8	186,4	209,5	204,4
Saldo van baten en lasten Programma 4	**-177,3**	**-185,4**	**-208,6**	**-203,5**
Programma 5 Onderwijs				
Baten	66,7	63,5	63,6	63,2
Lasten	259,8	263,6	257,6	255,6
Saldo van baten en lasten Programma 5	**-193,1**	**-200,1**	**-194,1**	**-192,4**
Programma 6 Sport				
Baten	21,8	16,6	30,7	28,7
Lasten	88,1	78,7	86,7	81,2
Saldo van baten en lasten Programma 6	**-66,4**	**-62,2**	**-56,0**	**-52,5**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 7 Werk, inkomen en participatie				
Baten	1.039,9	620,9	876,4	887,1
Lasten	1.383,2	1.052,7	1.289,7	1.287,5
Saldo van baten en lasten Programma 7	**-343,3**	**-431,8**	**-413,3**	**-400,4**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg				
Baten	124,0	68,9	177,8	222,6
Lasten	1.132,9	1.031,1	1.186,7	1.202,3
Saldo van baten en lasten Programma 8	**-1.008,9**	**-962,2**	**-1.008,9**	**-979,7**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening				
Baten	364,0	403,1	391,1	409,8
Lasten	443,6	455,5	448,4	439,6
Saldo van baten en lasten Programma 9	**-79,6**	**-52,4**	**-57,3**	**-29,8**
Programma 10 Grond				
Baten	780,2	1.090,9	989,8	1.201,5
Lasten	524,3	677,0	648,1	845,0
Saldo van baten en lasten Programma 10	**255,9**	**413,8**	**341,7**	**356,6**
Programma 11 Wonen en groen				
Baten	105,8	87,8	97,8	97,9
Lasten	381,0	401,6	409,4	394,3
Saldo van baten en lasten Programma 11	**-275,2**	**-313,9**	**-311,6**	**-296,4**
Programma 12 Moderne open overheid				
Baten	38,6	42,6	40,5	43,4
Lasten	97,8	118,2	117,5	116,0
Saldo van baten en lasten Programma 12	**-59,3**	**-75,6**	**-77,0**	**-72,6**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma B.2 Vastgoed				
Baten	43,2	72,3	85,9	71,4
Lasten	42,3	32,1	68,7	47,5
Saldo van baten en lasten Programma B, onderdeel B.2 Vastgoed	**0,9**	**40,3**	**17,2**	**24,0**
Programma B.3 Bestuur				
Baten	0,7	0,7	0,7	5,2
Lasten	33,5	28,8	28,0	28,5
Saldo van baten en lasten Programma B, onderdeel B.3 Bestuur	**-32,7**	**-28,1**	**-27,3**	**-23,3**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen				
Baten	2.768,1	2.750,8	2.952,0	3.003,4
Lasten	82,0	102,9	87,2	68,9
Saldo van baten en lasten Programma A	**2.686,1**	**2.647,9**	**2.864,8**	**2.934,5**
Programma B.1 Overhead				
Baten	11,8	9,6	8,7	11,2
Lasten	565,4	579,4	598,6	598,0
Saldo van baten en lasten Programma B, onderdeel B.1 Overhead	**-553,6**	**-569,9**	**-589,9**	**-586,8**
Programma Heffing vennootschapsbelasting en Onvoorzien				
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	1,5	1,9	1,9	2,7
Bedrag onvoorzien	0,0	2,0	2,0	0,0
Saldo van Heffing vennootschapsbelasting en Onvoorzien	**-1,5**	**-3,9**	**-3,9**	**-2,7**
Saldo van baten en lasten	**-211,7**	**-166,4**	**-74,5**	**63,1**

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 1 Veiligheid				
Onttrekkingen reserves	1,4	1,8	3,1	1,3
Toevoegingen reserves	3,5	0,0	1,6	1,6
Mutaties reserves Programma 1	**-2,1**	**1,8**	**1,5**	**-0,3**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
Onttrekkingen reserves	314,6	338,8	325,2	343,9
Toevoegingen reserves	305,9	246,7	277,8	267,2
Mutaties reserves Programma 2	**8,7**	**92,1**	**47,4**	**76,7**
Programma 3 Economie				
Onttrekkingen reserves	10,6	14,7	23,1	20,9
Toevoegingen reserves	5,1	7,2	20,0	20,0
Mutaties reserves Programma 3	**5,5**	**7,6**	**3,1**	**0,9**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed				
Onttrekkingen reserves	5,1	0,2	0,2	0,2
Toevoegingen reserves	0,3	1,5	1,9	2,2
Mutaties reserves Programma 4	**4,8**	**-1,3**	**-1,6**	**-2,0**
Programma 5 Onderwijs				
Onttrekkingen reserves	5,3	0,9	0,9	0,9
Mutaties reserves Programma 5	**5,3**	**0,9**	**0,9**	**0,9**
Programma 6 Sport				
Onttrekkingen reserves	1,4	5,3	4,1	3,6
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,5	0,5
Mutaties reserves Programma 6	**1,4**	**5,3**	**3,6**	**3,1**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie				
Onttrekkingen reserves	20,7	32,3	11,0	9,3
Toevoegingen reserves	59,2	0,0	9,8	10,0
Mutaties reserves Programma 7	**-38,5**	**32,3**	**1,2**	**-0,7**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg				
Onttrekkingen reserves	0,9	0,4	0,6	0,6
Toevoegingen reserves	1,3	0,0	18,3	28,0
Mutaties reserves Programma 8	**-0,4**	**0,4**	**-17,8**	**-27,4**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening				
Onttrekkingen reserves	59,2	42,3	42,6	22,8
Toevoegingen reserves	63,9	44,2	41,6	46,7
Mutaties reserves Programma 9	**-4,7**	**-2,0**	**1,0**	**-24,0**
Programma 10 Grond				
Onttrekkingen reserves	417,1	401,4	541,2	701,9
Toevoegingen reserves	398,0	467,2	516,3	687,1
Mutaties reserves Programma 10	**19,0**	**-65,8**	**24,8**	**14,8**
Programma 11 Wonen en groen				
Onttrekkingen reserves	5,9	18,4	10,7	7,8
Toevoegingen reserves	0,2	0,0	7,0	7,2
Mutaties reserves Programma 11	**5,7**	**18,4**	**3,7**	**0,6**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen				
Onttrekkingen reserves	440,2	247,1	295,9	302,1
Toevoegingen reserves	216,1	174,7	295,0	324,4
Mutaties reserves Programma A	**224,2**	**72,4**	**0,9**	**-22,3**
Programma B Bestuur en organisatie				
Onttrekkingen reserves	2,2	4,7	3,3	3,9
Toevoegingen reserves	3,3	0,4	6,5	6,5
Mutaties reserves Programma B	**-1,0**	**4,3**	**-3,3**	**-2,6**
Onttrekkingen reserves	1.284,6	1.108,2	1.262,0	1.419,07
Toevoegingen reserves	1.056,7	941,8	1.196,4	1.401,41
Totaal mutaties reserves	**227,9**	**166,4**	**65,6**	**17,7**
Resultaat	**16,2**	**0,00**	**-8,9**	**80,8**

7.2 Overzicht baten en lasten per programmaonderdeel

(bedragen x € 1 miljoen)

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 1 Veiligheid				
1.1 Brandweer en crisisbeheersing				
Baten	3,5	3,1	3,0	3,5
Lasten	76,7	78,5	79,9	79,8
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Baten	14,7	16,7	17,1	20,6
Lasten	127,5	146,7	147,9	143,0
Saldo van baten en lasten Programma 1	**-186,0**	**-205,4**	**-207,6**	**-198,7**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren				
Baten	289,8	321,5	287,9	293,1
Lasten	323,5	347,2	280,6	347,3
2.2 Water				
Baten	4,4	45,1	4,6	3,8
Lasten	50,5	89,8	61,4	69,9
2.3 Openbaar vervoer				
Baten	121,7	128,7	124,1	139,2
Lasten	180,0	189,1	174,3	193,0
Saldo van baten en lasten Programma 2	**-138,0**	**-130,8**	**-99,7**	**-174,0**
Programma 3 Economie				
3.1 Economie en innovatie				
Baten	24,5	18,6	23,0	23,4
Lasten	64,1	65,4	66,0	62,5
Saldo van baten en lasten Programma 3	**-39,6**	**-46,9**	**-43,0**	**-39,2**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed				
4.1 Kunst en cultuur				
Baten	30,0	0,8	0,8	0,7
Lasten	204,0	183,2	206,2	201,0
4.2 Erfgoed				
Baten	0,5	0,2	0,2	0,2
Lasten	3,8	3,2	3,4	3,3
Saldo van baten en lasten Programma 4	**-177,3**	**-185,4**	**-208,6**	**-203,5**
Programma 5 Onderwijs				
5.1 Onderwijs				
Baten	66,7	63,5	63,6	63,2
Lasten	259,8	263,6	257,6	255,6
Saldo van baten en lasten Programma 5	**-193,1**	**-200,1**	**-194,1**	**-192,4**
Programma 6 Sport				
6.1 Sport				
Baten	21,8	16,6	30,7	28,7
Lasten	88,1	78,7	86,7	81,2
Saldo van baten en lasten Programma 6	**-66,4**	**-62,2**	**-56,0**	**-52,5**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie				
7.1 Inkomensregelingen				
Baten	1.029,7	613,7	858,0	861,8
Lasten	1.058,6	712,2	917,9	922,5
7.2 Werk, participatie en inburgering				
Baten	9,7	6,3	17,7	23,0
Lasten	205,9	216,8	223,5	216,9
7.3 Armoede en schuldhulp				
Baten	0,5	0,8	0,8	2,4
Lasten	118,7	123,7	148,3	148,1
Saldo van baten en lasten Programma 7	**-343,3**	**-431,8**	**-413,3**	**-400,4**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg				
8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit				
Baten	96,4	41,3	154,6	197,0
Lasten	277,5	230,4	335,0	368,2
8.2 Wijkteams				
Baten	1,7	0,0	0,1	0,8
Lasten	60,6	86,0	85,7	85,6
8.3 Individuele voorzieningen				
Baten	25,9	27,6	23,2	24,9
Lasten	788,0	706,9	757,4	739,8
8.4 Diversiteit				
Lasten	6,9	7,8	8,6	8,6
Saldo van baten en lasten Programma 8	**-1.008,9**	**-962,2**	**-1.008,9**	**-979,7**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening				
9.1 Riool en drinkwater				
Baten	199,3	209,4	202,5	199,9
Lasten	199,6	205,1	196,4	195,8
9.2 Afval en grondstoffen				
Baten	155,2	183,9	176,3	178,1
Lasten	134,3	147,3	150,3	144,5
9.3 Duurzaamheid en milieubeheer				
Baten	1,3	1,3	4,3	7,9
Lasten	78,4	65,3	69,5	52,5
9.4 Ruimtelijke ordening				
Baten	0,6	0,3	0,4	16,1
Lasten	23,8	29,9	24,4	39,0
9.5 Begraafplaatsen en crematoria				
Baten	7,7	8,2	7,6	7,8
Lasten	7,4	7,9	7,8	7,8
Saldo van baten en lasten Programma 9	**-79,6**	**-52,4**	**-57,3**	**-29,8**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 10 Grond				
10.1 Grond				
Baten	553,8	735,3	732,9	952,2
Lasten	478,0	635,6	597,9	795,9
10.2 Erfpacht				
Baten	226,4	355,6	256,9	249,4
Lasten	46,4	41,4	50,2	49,0
Saldo van baten en lasten Programma 10	**255,9**	**413,8**	**341,7**	**356,6**
Programma 11 Wonen en groen				
11.1 Wonen en bouwen				
Baten	71,1	59,6	68,0	69,4
Lasten	159,1	159,9	151,4	142,0
11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging				
Baten	30,9	25,5	28,3	26,8
Lasten	146,5	151,1	154,1	153,1
11.3 Groen en dierenwelzijn				
Baten	3,8	2,7	1,5	1,7
Lasten	75,4	90,6	103,9	99,2
Saldo van baten en lasten Programma 11	**-275,2**	**-313,9**	**-311,6**	**-296,4**
Programma 12 Moderne open overheid				
12.1 Digitale stad, interactie en informatie				
Baten	38,6	42,6	40,5	43,3
Lasten	91,3	106,4	106,0	106,9
12.2 Democratisering				
Baten	0,0	0,0	0,0	0,1
Lasten	6,5	11,8	11,6	9,1
Saldo van baten en lasten Programma 12	**-59,3**	**-75,6**	**-77,0**	**-72,6**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma B.2 Vastgoed				
B.2 Vastgoed				
Baten	43,2	72,3	85,9	71,4
Lasten	42,3	32,1	68,7	47,5
Saldo van baten en lasten Programma B.2 Vastgoed	**0,9**	**40,3**	**17,2**	**24,0**
Programma B.3 Bestuur				
B.3 Bestuur				
Baten	0,7	0,7	0,7	5,2
Lasten	33,5	28,8	28,0	28,7
Saldo van baten en lasten Programma B.3 Bestuur	**-32,7**	**-28,1**	**-27,3**	**-23,5**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen				
A.1 Financiering en deelnemingen				
Baten	78,4	61,6	77,3	132,2
Lasten	38,5	28,8	28,3	25,9
A.2 Lokale heffingen				
Baten	254,5	369,2	327,3	294,5
Lasten	29,8	23,9	27,9	28,4
A.3 Gemeentefonds				
Baten	2.418,3	2.305,9	2.530,6	2.554,1
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien				
Baten	17,0	14,1	16,8	22,6
Lasten	13,7	50,2	31,0	14,6
Saldo van baten en lasten Programma A	**2.686,1**	**2.647,9**	**2.864,8**	**2.934,5**
Programma B.1 Overhead				
B.1 Overhead				
Baten	11,8	9,6	8,7	11,2
Lasten	565,4	579,4	598,6	597,7
Saldo van baten en lasten Programma B.1 Overhead	**-553,6**	**-569,9**	**-589,9**	**-586,6**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma Heffing vennootschapsbelasting en Onvoorzien				
Heffing vennootschapsbelasting en Onvoorzien				
Bedrag heffing vennootschapsbelasting	1,5	1,9	1,9	2,7
Bedrag onvoorzien	0,0	2,0	2,0	0,0
Saldo van Heffing vennootschapsbelasting en Onvoorzien	**-1,5**	**-3,9**	**-3,9**	**-2,7**
Saldo van baten en lasten	**-211,7**	**-166,4**	**-74,5**	**63,1**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 1 Veiligheid				
1.2 Openbare orde en veiligheid				
Onttrekkingen reserves	1,4	1,8	3,1	1,3
Toevoegingen reserves	3,5	0,0	1,6	1,6
Mutaties reserves Programma 1	**-2,1**	**1,8**	**1,5**	**-0,3**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer, vervoer en parkeren				
Onttrekkingen reserves	308,4	336,5	322,6	341,3
Toevoegingen reserves	305,9	246,7	277,8	267,2
2.2 Water				
Onttrekkingen reserves	0,4	0,0	0,0	0,0
2.3 Openbaar vervoer				
Onttrekkingen reserves	5,8	2,2	2,6	2,6
Mutaties reserves Programma 2	**8,7**	**92,1**	**47,4**	**76,7**
Programma 3 Economie				
3.1 Economie en innovatie				
Onttrekkingen reserves	10,6	14,7	23,1	20,9
Toevoegingen reserves	5,1	7,2	20,0	20,0
Mutaties reserves Programma 3	**5,5**	**7,6**	**3,1**	**0,9**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed				
4.1 Kunst en cultuur				
Onttrekkingen reserves	5,0	0,0	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	0,3	1,5	1,9	2,2
4.2 Erfgoed				
Onttrekkingen reserves	0,1	0,2	0,2	0,2
Mutaties reserves Programma 4	**4,8**	**-1,3**	**-1,6**	**-2,0**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 5 Onderwijs				
5.1 Onderwijs				
Onttrekkingen reserves	5,3	0,9	0,9	0,9
Mutaties reserves Programma 5	**5,3**	**0,9**	**0,9**	**0,9**
Programma 6 Sport				
6.1 Sport				
Onttrekkingen reserves	1,4	5,3	4,1	3,6
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	0,5	0,5
Mutaties reserves Programma 6	**1,4**	**5,3**	**3,6**	**3,1**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie				
7.1 Inkomensregelingen				
Onttrekkingen reserves	20,7	32,3	11,0	9,3
Toevoegingen reserves	58,1	0,0	9,3	9,5
7.2 Werk, participatie en inburgering				
Toevoegingen reserves	1,1	0,0	0,5	0,5
Mutaties reserves Programma 7	**-38,5**	**32,3**	**1,2**	**-0,7**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg				
8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit				
Onttrekkingen reserves	0,9	0,4	0,6	0,6
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	4,5	4,5
8.3 Individuele voorzieningen				
Toevoegingen reserves	1,3	0,0	13,8	23,5
Mutaties reserves Programma 8	**-0,4**	**0,4**	**-17,8**	**-27,4**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening				
9.1 Riool en drinkwater				
Onttrekkingen reserves	6,0	2,9	1,2	2,9
9.2 Afval en grondstoffen				
Onttrekkingen reserves	2,6	0,3	0,0	0,0
Toevoegingen reserves	0,0	3,1	0,0	0,0
9.3 Duurzaamheid en milieubeheer				
Onttrekkingen reserves	50,1	37,1	38,5	19,0
Toevoegingen reserves	58,9	40,9	41,4	46,5
9.4 Ruimtelijke ordening				
Onttrekkingen reserves	0,4	1,9	2,9	0,9
Toevoegingen reserves	4,9	0,2	0,2	0,2
Mutaties reserves Programma 9	**-4,7**	**-2,0**	**1,0**	**-24,0**
Programma 10 Grond				
10.1 Grond				
Onttrekkingen reserves	242,8	191,3	170,9	262,8
Toevoegingen reserves	172,2	211,2	199,4	309,5
10.2 Erfpacht				
Onttrekkingen reserves	174,2	210,1	370,2	439,1
Toevoegingen reserves	225,8	255,9	316,9	377,7
Mutaties reserves Programma 10	**19,0**	**-65,8**	**24,8**	**14,8**
Programma 11 Wonen en groen				
11.1 Wonen en bouwen				
Onttrekkingen reserves	4,6	17,4	8,3	6,5
Toevoegingen reserves	0,2	0,0	2,0	2,0
11.3 Groen en dierenwelzijn				
Onttrekkingen reserves	1,2	1,1	2,4	1,4
Toevoegingen reserves	0,0	0,0	5,0	5,2
Mutaties reserves Programma 11	**5,7**	**18,4**	**3,7**	**0,6**

	Rekening 2020	Primaire Begroting 2021	Begroting 2021 (Najaarsnota)	Rekening 2021
Programma A Algemene dekkingsmiddelen				
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien				
Onttrekkingen reserves	440,2	247,1	295,9	302,1
Toevoegingen reserves	216,1	174,7	295,0	324,4
Mutaties reserves Programma A	**224,2**	**72,4**	**0,9**	**-22,3**
Programma B Bestuur en organisatie				
B.1 Overhead				
Onttrekkingen reserves	0,5	1,2	1,4	1,4
Toevoegingen reserves	0,1	0,4	2,5	2,5
B.2 Vastgoed				
Onttrekkingen reserves	1,7	3,5	1,8	1,1
Toevoegingen reserves	3,2	0,0	4,0	4,0
B.3 Bestuur				
Onttrekkingen reserves	0,0	0,0	0,0	1,4
Mutaties reserves Programma B	**-1,0**	**4,3**	**-3,3**	**-2,6**
Onttrekkingen reserves	1.284,6	1.108,2	1.262,0	1.419,07
Toevoegingen reserves	1.056,7	941,8	1.196,4	1.401,41
Totaal mutaties reserves	**227,9**	**166,4**	**65,6**	**17,7**
Resultaat	**16,2**	**0,0**	**-8,9**	**80,8**

7.3 Overzicht incidentele baten en lasten

In de Gemeentewet is opgenomen dat onze begroting structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Met structureel evenwicht wordt bedoeld dat structurele lasten worden gedekt door structurele baten. Met reëel evenwicht wordt bedoeld dat de geraamde baten en lasten in de begroting (en meerjarenraming) volledig en realistisch zijn.

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting, wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele baten en lasten. Bij incidentele baten of lasten gaat het om baten of lasten die het begrotingssaldo incidenteel beïnvloeden. Hierbij beïnvloeden incidentele lasten het structureel begrotingssaldo positief en incidentele baten het structureel begrotingssaldo negatief.

In onderstaande tabel is de opbouw van het structurele saldo inzichtelijk gemaakt. De in de tabel opgenomen bedragen incidentele baten en lasten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele baten en lasten en bevatten eveneens de incidentele mutaties in de reserves.

Tabel 7.3.1: Structureel begrotingssaldo en structurele exploitatieruimte

Bedragen x € 1 miljoen

	Realisatie 2021
Totale baten exclusief reserves	6.530,0
Totale lasten exclusief reserves	6.466,9
Saldo voor bestemming	**63,1**
Onttrekkingen aan reserves (inclusief vrijval)	1.419,1
Toevoegingen aan reserves	1.401,4
Saldo na bestemming	**80,8**
Totale incidentele baten	238,4
Totale incidentele lasten	284,9
Structureel begrotingssaldo	**127,3**
Structurele exploitatie ruimte	**1,95**

Het kengetal structurele exploitatieruimte is een verplicht kengetal vanuit het BBV, en is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Op de volgende pagina worden de belangrijkste incidentele posten per programma genoemd. De overige, minder belangrijke posten, worden als een totaalbedrag per programma opgenomen.

Tabel 7.3.2: Overzicht incidentele baten en lasten

(bedragen x € 1 miljoen)

	Baten	Lasten
1. Veiligheid	0	12,7
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	158,4	166,9
3. Economie	0	14,4
4. Kunst, cultuur en erfgoed	0	7,2
5. Onderwijs	0	8,3
6. Sport	0	0
7. Werk, participatie en inkomen	1,2	23,2
8. Volksgezondheid, jeugd en zorg	0	18,3
9. Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	5,1	12,3
10. Grond	0	0
11. Wonen en groen	7,3	28,1
12. Moderne open overheid	0	3,0
A. Algemene middelen	66,4	-12,5
B. Bestuur en organisatie	0	3,0
Totale incidentele baten en lasten	**238,4**	**284,9**
Incidentele onttrekkingen aan reserves		1.383,0
Incidentele toevoegingen aan reserves	1.398,6	
Totale incidentele baten en lasten inclusief reservemutaties	**1.637,0**	**1.667,9**

Baten

De totale incidentele baten van € 238,4 miljoen bestaan vooral uit baten die worden verantwoord in programma 2 (€ 159,4 miljoen) en programma A (€ 66,4 miljoen). De belangrijkste posten worden hieronder per programma toegelicht.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat

De incidentele baten van € 158,4 miljoen in programma 2 bestaan voor € 158,2 miljoen uit de netto parkeeropbrengsten (verminderd met uitvoeringskosten en structurele lasten) die worden toegevoegd aan het

Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). Voor een verdere toelichting op deze opbrengsten, zie de paragraaf Stedelijk Mobiliteitsfonds.

Programma 9 Stedelijke ontwikkeling en wonen
De incidentele baten van € 5,1 miljoen in programma 9 bestaan uit de bijdrage voor stedelijke bodemsanering van het Rijk.

Programma A Algemene dekkingsmiddelen
De incidentele baten van € 66,4 miljoen in programma A bestaan uit inkomsten die toegevoegd worden aan de algemene middelen. Dit bestaat voor € 56,6 miljoen uit integratie en decentralisatie-uitkeringen.

Lasten

De incidentele lasten zijn in totaal € 284,9 miljoen. De belangrijkste posten worden hieronder per programma toegelicht.

Programma 1 Veiligheid
De incidentele lasten van € 12,7 miljoen in programma 2 bestaan vooral uit:
- Projectuitgaven van € 7,1 miljoen voor de aanpak van de binnenstad en programma Zuidoost.
- Incidentele lasten van € 1,0 voor de drugsaanpak.

Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat
De incidentele lasten van € 166,9 miljoen in programma 2 bestaan vooral uit:
- Projectuitgaven van € 83,6 miljoen voor projecten die gedekt worden uit het Stedelijk Mobiliteitsfonds (SMF). Voor een verdere toelichting op deze lasten, zie de paragraaf Stedelijk Mobiliteitsfonds.
- Incidentele lasten van € 63,2 miljoen voor het programma stadsbehoud.
- Incidentele lasten van € 9,8 miljoen voor het project stationsplein.

Programma 3 Economie
De incidentele lasten van € 14,4 miljoen in programma 3 bestaan vooral uit € 3,0 miljoen voor het Actieplan economische structuurversterking en de uitgaven van € 4,8 miljoen voor Amsterdam Metropolitan Solutions.

Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed
De incidentele lasten van € 7,2 miljoen in programma 4 bestaan vooral uit € 3,0 miljoen voor het steunen van Carré in corona tijden. Daarnaast is er € 1,3 miljoen incidenteel vanwege de garantstelling voor het Namenmonument.

Programma 5 Onderwijs
De incidentele lasten van € 8,3 miljoen in programma 5 bestaan vooral uit € 3,5 miljoen voor het voorkomen van onderwijsachterstanden. Daarnaast is er € 2,2 miljoen incidenteel vanwege de aanpak van het lerarentekort.

Programma 7 Werk, participatie en inkomen
De incidentele lasten van € 23,2 miljoen in programma 7 bestaan vooral uit:
- Een herstelpakket voor programma 7 van € 11,9 miljoen
- Intensiveringen op het verlagen van bijstandsuitkeringen van € 5,5 miljoen
- Uitgaven in het kader van de gemeentelijke aanpak statushouders van € 4,0 miljoen.

Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg
De incidentele lasten van € 18,3 miljoen in programma 8 bestaan vooral uit een kasschuif voor de Blokhuismiddelen (€ 13,5 miljoen).

Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening
De incidentele lasten van € 12,3 miljoen in programma 9 bestaan vooral uit:
- Incidentele lasten van € 5,8 miljoen voor het Klimaatfonds.
- Incidentele lasten van € 4,0 miljoen voor GNR.

Programma 11 Wonen en groen
De incidentele lasten van € 28,1 miljoen in programma 11 bestaan vooral uit incidentele lasten voor de herplanting van bomen (€ 3,6 miljoen) en voor de renovatie van het aqariumgebouw (€ 15,0 miljoen).

Programma 12 Moderne open overheid
De incidentele lasten van € 3,0 miljoen in programma 11 bestaan uit incidentele lasten voor de modernisering van de gemeentelijke basisadministratie.

7.4 Taakveldenrealisatie

(bedragen x € 1 miljoen)

		Begroting 2021			Jaarverslag 2021		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Taakveld 0.	**BESTUUR EN ONDERSTEUNING**						
0.1	Bestuur	1,2	35,3	34,1	7,1	35,3	28,2
0.2	Burgerzaken	26,9	85,1	58,2	26,0	84,7	58,6
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	48,0	39,5	-8,5	33,7	22,0	-11,7
0.4	Overhead	8,7	598,6	589,9	11,2	597,7	586,5
0.5	Treasury	90,3	43,1	-47,2	146,6	40,7	-105,9
0.61	OZB woningen	87,8	24,9	-62,9	90,9	26,0	-64,9
0.62	OZB niet-woningen	144,9	0,0	-144,9	149,0	0,0	-149,0
0.63	Parkeerbelasting	230,6	24,4	-206,2	237,0	24,3	-212,8
0.64	Belastingen overig	3,2	3,0	-0,2	3,3	2,6	-0,6
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	2.530,6	0,5	-2.530,1	2.554,1	0,4	-2.553,7
0.8	Overige baten en lasten	16,8	39,0	22,2	22,9	17,2	-5,6
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	0,0	1,9	1,9	0,0	2,7	2,7
0.10	Mutaties reserves	1.262,0	1.196,4	-65,6	1.419,1	1.401,4	-17,7
	Totaal Taakveld 0.	**4.450,9**	**2.091,7**	**-2.359,2**	**4.700,9**	**2.255,1**	**-2.445,8**
Taakveld 1.	**VEILIGHEID**						
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3,0	81,4	78,5	3,5	81,3	77,9
1.2	Openbare orde en veiligheid	17,3	138,6	121,3	20,3	136,8	116,5
	Totaal Taakveld 1.	**20,3**	**220,1**	**199,8**	**23,8**	**218,2**	**194,4**
Taakveld 2.	**VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT**						
2.1	Verkeer en vervoer	72,2	366,9	294,7	74,6	438,1	363,5
2.2	Parkeren	27,3	73,2	45,9	22,9	69,0	46,1
2.3	Recreatieve havens	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,2
2.4	Economische havens en waterwegen	7,5	31,2	23,7	6,3	35,6	29,3
2.5	Openbaar vervoer	123,5	168,6	45,1	138,8	190,7	51,8
	Totaal Taakveld 2.	**230,5**	**640,1**	**409,6**	**242,7**	**733,6**	**490,9**
Taakveld 3.	**ECONOMIE**						
3.1	Economische ontwikkeling	16,1	34,3	18,2	16,0	32,4	16,4
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	298,0	198,3	-99,8	430,7	269,9	-160,8
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	118,2	129,6	11,4	115,2	128,6	13,4
3.4	Economische promotie	86,2	13,1	-73,1	47,2	12,6	-34,6
	Totaal Taakveld 3.	**518,5**	**375,3**	**-143,2**	**609,1**	**443,5**	**-165,6**

		Begroting 2021			Jaarverslag 2021		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Taakveld 4.	**ONDERWIJS**						
4.1	Openbaar basisonderwijs	0,0	8,4	8,4	0,0	8,7	8,7
4.2	Onderwijshuisvesting	3,3	101,2	97,9	3,4	100,3	96,9
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	62,4	153,4	90,9	62,1	149,7	87,6
	Totaal Taakveld 4.	**65,7**	**263,0**	**197,3**	**65,5**	**258,8**	**193,3**
Taakveld 5.	**SPORT, CULTUUR EN RECREATIE**						
5.1	Sportbeleid en activering	0,0	28,4	28,4	0,2	25,5	25,3
5.2	Sportaccommodaties	30,7	66,5	35,8	28,6	63,7	35,1
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	23,9	156,7	132,7	23,7	147,0	123,3
5.4	Musea	6,6	45,1	38,5	6,7	46,1	39,4
5.5	Cultureel erfgoed	0,4	3,9	3,5	0,4	3,9	3,4
5.6	Media	0,2	32,4	32,2	0,2	31,8	31,6
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreactie	1,7	113,5	111,8	1,9	107,6	105,7
	Totaal Taakveld 5.	**63,6**	**446,4**	**382,9**	**61,6**	**425,5**	**363,9**
Taakveld 6.	**SOCIAAL DOMEIN**						
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4,6	175,1	170,5	5,7	168,4	162,7
6.2	Wijkteams	1,1	86,0	84,9	1,7	85,8	84,1
6.3	Inkomensregelingen	858,4	1.046,2	187,8	862,2	1.049,0	186,8
6.4	Begeleide participatie	3,1	84,5	81,4	3,5	85,3	81,8
6.5	Arbeidsparticipatie	14,6	136,6	122,0	19,4	127,3	107,8
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	0,3	29,9	29,5	0,3	29,1	28,8
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	5,2	229,3	224,1	6,7	221,8	215,0
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	1,8	224,1	222,3	8,2	228,1	219,9
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	16,6	262,3	245,7	12,1	253,6	241,5
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	0,2	50,7	50,5	0,0	47,7	47,7
	Totaal Taakveld 6.	**905,9**	**2.324,6**	**1.418,7**	**919,9**	**2.296,1**	**1.376,2**

		Begroting 2021			Jaarverslag 2021		
		Baten	Lasten	Totaal	Baten	Lasten	Totaal
Taakveld 7.	**VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU**						
7.1	Volksgezondheid	154,5	186,8	32,3	196,4	224,1	27,7
7.2	Riolering	78,8	70,0	-8,8	77,9	69,4	-8,5
7.3	Afval	176,3	122,9	-53,3	178,1	123,2	-55,0
7.4	Milieubeheer	4,3	70,3	66,0	7,9	52,3	44,3
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	7,6	7,8	0,3	7,8	7,8	0,0
	Totaal Taakveld 7.	**421,5**	**457,8**	**36,3**	**468,2**	**476,8**	**8,6**
Taakveld 8.	**VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE**						
8.1	Ruimtelijke ordening	-0,2	12,4	12,6	15,5	29,0	13,8
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	692,2	451,8	-240,4	771,6	578,2	-193,4
8.3	Wonen en bouwen	68,6	163,1	94,5	70,5	153,6	83,1
	Totaal Taakveld 8.	**760,6**	**627,4**	**-133,2**	**857,3**	**760,8**	**-96,5**
	Totaal Taakvelden	**7.437,6**	**7.446,5**	**-8,9**	**7.949,0**	**7.868,3**	**80,8**

7.5 Brugstaat

(bedragen x € 1 miljoen)

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma 1 Veiligheid					
Programmaonderdeel 1.1 Brandweer en crisisbeheersing					
Baten	3,1	-0,2	0,0	0,5	3,5
Lasten	78,5	1,4	-0,1	-0,0	79,8
Saldo van baten en lasten	**-75,4**	**-1,7**	**0,2**	**0,5**	**-76,4**
Programmaonderdeel 1.2 Openbare orde en veiligheid					
Baten	16,7	2,9	-2,5	3,4	20,6
Lasten	146,7	4,4	-3,2	-4,9	143,0
Saldo van baten en lasten	**-130,0**	**-1,4**	**0,7**	**8,3**	**-122,4**
Programma 1 Veiligheid	**-205,4**	**-3,1**	**0,9**	**8,9**	**-198,7**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat					
Programmaonderdeel 2.1 Verkeer, vervoer en parkeren					
Baten	321,5	-34,0	0,4	5,2	293,1
Lasten	347,2	-69,6	3,1	66,7	347,3
Saldo van baten en lasten	**-25,7**	**35,7**	**-2,7**	**-61,5**	**-54,2**
Programmaonderdeel 2.2 Water					
Baten	45,1	1,2	-41,7	-0,8	3,8
Lasten	89,8	10,9	-39,3	8,4	69,9
Saldo van baten en lasten	**-44,7**	**-9,7**	**-2,4**	**-9,2**	**-66,1**
Programmaonderdeel 2.3 Openbaar vervoer					
Baten	128,7	3,3	-7,9	15,1	139,2
Lasten	189,1	1,8	-16,6	18,7	193,0
Saldo van baten en lasten	**-60,4**	**1,5**	**8,7**	**-3,6**	**-53,8**
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**-130,8**	**27,5**	**3,6**	**-74,3**	**-174,0**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma 3 Economie					
Programmaonderdeel 3.1 Economie en innovatie					
Baten	18,6	6,3	-1,9	0,4	23,4
Lasten	65,4	8,9	-8,3	-3,5	62,5
Saldo van baten en lasten	**-46,9**	**-2,6**	**6,4**	**3,8**	**-39,2**
Programma 3 Economie	**-46,9**	**-2,6**	**6,4**	**3,8**	**-39,2**
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed					
Programmaonderdeel 4.1 Kunst en cultuur					
Baten	0,8	0,0	0,0	-0,1	0,7
Lasten	183,2	25,7	-2,7	-5,2	201,0
Saldo van baten en lasten	**-182,4**	**-25,7**	**2,7**	**5,1**	**-200,3**
Programmaonderdeel 4.2 Erfgoed					
Baten	0,2	-0,1	0,0	0,0	0,2
Lasten	3,2	0,2	0,0	-0,0	3,3
Saldo van baten en lasten	-3,0	-0,2	0,0	0,0	-3,2
Programma 4 Kunst, cultuur en erfgoed	**-185,4**	**-25,9**	**2,7**	**5,1**	**-203,5**
Programma 5 Onderwijs					
Programmaonderdeel 5.1 Onderwijs					
Baten	63,5	0,4	-0,3	-0,3	63,2
Lasten	263,6	-0,7	-5,2	-2,0	255,6
Saldo van baten en lasten	**-200,1**	**1,1**	**4,9**	**1,7**	**-192,4**
Programma 5 Onderwijs	**-200,1**	**1,1**	**4,9**	**1,7**	**-192,4**
Programma 6 Sport					
Programmaonderdeel 6.1 Sport					
Baten	16,6	13,6	0,5	-2,0	28,7
Lasten	78,7	9,7	-1,8	-5,5	81,2
Saldo van baten en lasten	**-62,2**	**3,9**	**2,2**	**3,5**	**-52,5**
Programma 6 Sport	**-62,2**	**3,9**	**2,2**	**3,5**	**-52,5**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma 7 Werk, inkomen en participatie					
Programmaonderdeel 7.1 Inkomensregelingen					
Baten	613,7	124,5	119,8	3,8	861,8
Lasten	712,2	106,7	98,9	4,6	922,5
Saldo van baten en lasten	**-98,5**	**17,7**	**20,9**	**-0,8**	**-60,7**
Programmaonderdeel 7.2 Werk, participatie en inburgering					
Baten	6,3	11,3	0,0	5,3	23,0
Lasten	216,8	16,2	-9,4	-6,6	216,9
Saldo van baten en lasten	**-210,4**	**-4,9**	**9,5**	**11,9**	**-193,9**
Programmaonderdeel 7.3 Armoede en schuldhulp					
Baten	0,8	-0,1	0,1	1,6	2,4
Lasten	123,7	4,5	20,1	-0,1	148,1
Saldo van baten en lasten	**-122,9**	**-4,6**	**-20,0**	**1,7**	**-145,8**
Programma 7 Werk, inkomen en participatie	**-431,8**	**8,2**	**10,3**	**12,9**	**-400,4**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg					
Programmaonderdeel 8.1 Basisvoorzieningen en diversiteit					
Baten	41,3	54,8	58,5	42,4	197,0
Lasten	230,4	50,4	54,2	33,2	368,2
Saldo van baten en lasten	**-189,1**	**4,3**	**4,3**	**9,2**	**-171,3**
Programmaonderdeel 8.2 Wijkteams					
Baten	0,0	0,1	0,0	0,7	0,8
Lasten	86,0	1,3	-1,6	-0,1	85,6
Saldo van baten en lasten	**-86,0**	**-1,2**	**1,6**	**0,8**	**-84,8**
Programmaonderdeel 8.3 Individuele voorzieningen					
Baten	27,6	-2,9	-1,5	1,7	24,9
Lasten	706,9	44,7	5,7	-17,5	739,8
Saldo van baten en lasten	**-679,4**	**-47,6**	**-7,2**	**19,2**	**-715,0**
Programmaonderdeel 8.4 Diversiteit					
Lasten	7,8	0,0	0,8	0,0	8,6
Saldo van baten en lasten	**-7,8**	**-0,0**	**-0,8**	**-0,0**	**-8,6**
Programma 8 Volksgezondheid, jeugd en zorg	**-962,2**	**-44,5**	**-2,1**	**29,2**	**-979,7**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening					
Programmaonderdeel 9.1 Riool en drinkwater					
Baten	209,4	-2,0	-4,9	-2,7	199,9
Lasten	205,1	-2,2	-6,5	-0,6	195,8
Saldo van baten en lasten	**4,3**	**0,3**	**1,6**	**-2,0**	**4,1**
Programmaonderdeel 9.2 Afval en grondstoffen					
Baten	183,9	0,0	-7,6	1,8	178,1
Lasten	147,3	-0,4	3,4	-5,7	144,5
Saldo van baten en lasten	**36,6**	**0,4**	**-11,1**	**7,6**	**33,6**
Programmaonderdeel 9.3 Duurzaamheid en milieubeheer					
Baten	1,3	4,0	-1,0	3,6	7,9
Lasten	65,3	20,0	-15,8	-17,0	52,5
Saldo van baten en lasten	**-64,0**	**-16,0**	**14,8**	**20,6**	**-44,6**
Programmaonderdeel 9.4 Ruimtelijke ordening					
Baten	0,3	0,2	-0,1	15,7	16,1
Lasten	29,9	-1,7	-3,9	14,6	39,0
Saldo van baten en lasten	**-29,6**	**1,9**	**3,8**	**1,1**	**-22,9**
Programmaonderdeel 9.5 Begraafplaatsen en crematoria					
Baten	8,2	0,1	-0,7	0,2	7,8
Lasten	7,9	0,2	-0,2	-0,0	7,8
Saldo van baten en lasten	**0,4**	**-0,1**	**-0,5**	**0,2**	**-0,0**
Programma 9 Duurzaamheid en ruimtelijke ordening	**-52,4**	**-13,5**	**8,6**	**27,4**	**-29,8**
Programma 10 Grond					
Programmaonderdeel 10.1 Grond					
Baten	735,3	-195,5	193,0	219,3	952,2
Lasten	635,6	-131,4	93,6	198,0	795,9
Saldo van baten en lasten	**99,7**	**-64,1**	**99,4**	**21,3**	**156,3**
Programmaonderdeel 10.2 Erfpacht					
Baten	355,6	-27,1	-71,6	-7,5	249,4
Lasten	41,4	10,8	-2,0	-1,1	49,0
Saldo van baten en lasten	314,2	-37,9	-69,6	-6,4	200,3
Programma 10 Grond	**413,8**	**-102,0**	**29,8**	**14,9**	**356,6**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma 11 Wonen en groen					
Programmaonderdeel 11.1 Wonen en bouwen					
Baten	59,6	0,7	7,7	1,5	69,4
Lasten	159,9	-0,0	-8,4	-9,4	142,0
Saldo van baten en lasten	**-100,3**	**0,7**	**16,1**	**10,9**	**-72,5**
Programmaonderdeel 11.2 Onderhoud openbare ruimte en reiniging					
Baten	25,5	0,0	2,8	-1,5	26,8
Lasten	151,1	-0,8	3,8	-1,0	153,1
Saldo van baten en lasten	**-125,6**	**0,8**	**-1,0**	**-0,5**	**-126,3**
Programmaonderdeel 11.3 Groen en dierenwelzijn					
Baten	2,7	0,0	-1,1	0,1	1,7
Lasten	90,6	14,1	-0,8	-4,7	99,2
Saldo van baten en lasten	**-88,0**	**-14,1**	**-0,3**	**4,8**	**-97,5**
Programma 11 Wonen en groen	**-313,9**	**-12,6**	**14,8**	**15,2**	**-296,4**
Programma 12 Moderne open overheid					
Programmaonderdeel 12.1 Digitale stad, interactie en informatie					
Baten	42,6	0,8	-2,9	2,8	43,3
Lasten	106,4	4,7	-5,1	1,0	106,9
Saldo van baten en lasten	**-63,8**	**-3,9**	**2,2**	**1,8**	**-63,6**
Programmaonderdeel 12.2 Democratisering					
Baten	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Lasten	11,8	1,3	-1,6	-2,5	9,1
Saldo van baten en lasten	**-11,8**	**-1,3**	**1,6**	**2,6**	**-9,0**
Programma 12 Moderne open overheid	**-75,6**	**-5,2**	**3,8**	**4,4**	**-72,6**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma A Algemene dekkingsmiddelen					
Programmaonderdeel A.1 Financiering en deelnemingen					
Baten	61,6	12,0	3,7	54,9	132,2
Lasten	28,8	-2,2	1,7	-2,3	25,9
Saldo van baten en lasten	**32,7**	**14,2**	**2,0**	**57,3**	**106,3**
Programmaonderdeel A.2 Lokale heffingen					
Baten	369,2	-50,8	8,9	-32,8	294,5
Lasten	25,8	1,0	3,0	1,3	31,1
Saldo van baten en lasten	**343,4**	**-51,7**	**5,9**	**-34,1**	**263,5**
Programmaonderdeel A.3 Gemeentefonds					
Baten	2.305,9	141,8	82,9	23,5	2.554,1
Saldo van baten en lasten	**2.305,9**	**141,8**	**82,9**	**23,5**	**2.554,1**
Programmaonderdeel A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien					
Baten	14,1	0,4	2,2	5,8	22,6
Lasten	52,2	-16,9	-2,2	-18,4	14,6
Saldo van baten en lasten	**-38,0**	**17,4**	**4,4**	**24,2**	**7,9**
Programmaonderdeel A.5 Reserves					
Onttrekkingen reserves	1.108,2	110,3	43,5	157,0	1.419,1
Toevoegingen reserves	941,8	33,3	221,3	205,0	1.401,4
Saldo van onttrekkingen en toevoegingen	**166,4**	**77,0**	**-177,8**	**-47,9**	**17,7**
Programma A Algemene dekkingsmiddelen	**2.810,4**	**198,7**	**-82,5**	**22,9**	**2.949,5**

	Begroting 2021	Mutaties Voorjaarsnota 2021	Mutaties Najaarsnota 2021	Mutaties Jaarverslag 2021	Jaarverslag 2021
Programma B Bestuur en organisatie					
Programmaonderdeel B.1 Overhead					
Baten	9,6	-0,6	-0,3	2,5	11,2
Lasten	579,4	6,7	12,5	-0,9	597,7
Saldo van baten en lasten	**-569,9**	**-7,3**	**-12,7**	**3,4**	**-586,6**
Programmaonderdeel B.2 Vastgoed					
Baten	72,3	9,5	4,0	-14,4	71,4
Lasten	32,1	32,6	4,0	-21,2	47,5
Saldo van baten en lasten	**40,3**	**-23,1**	**0,0**	**6,8**	**24,0**
Programmaonderdeel B.3 Bestuur					
Baten	0,7	0,0	0,0	4,5	5,2
Lasten	28,8	-0,3	-0,4	0,6	28,7
Saldo van baten en lasten	**-28,1**	**0,3**	**0,4**	**3,9**	**-23,5**
Programma B Bestuur en organisatie	**-557,7**	**-30,1**	**-12,3**	**14,0**	**-586,1**
Totaal	**0,0**	**0,0**	**-8,9**	**89,7**	**80,8**

8

8 Balans

8.1	Balans met toelichting	406
8.2	Verloopstaat reserves	427
8.3	Verloopstaat voorzieningen	440
8.4	Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen	447
8.5	Niet uit de balans blijkende verplichtingen	450
8.6	Kasstroomoverzicht	452

8.1 Balans met toelichting

Balans per 31 december (activa)

(bedragen x € 1 miljoen)

			Activa	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
1			Vaste activa	14.108,2	14.856,7
1	**1**		**Immateriële vaste activa**	**37,3**	**30,8**
1	1	1	Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-7,0	-13,7
1	1	2	Kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	38,6	39,9
1	1	3	Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5,7	4,5
1	**2**		**Materiële vaste activa**	**13.090,0**	**13.669,6**
1	2	1a	Investeringen met een economisch nut	11.234,5	11.569,7
			Waarvan in erfpacht uitgegeven	8.309,9	8.495,0
1	2	1b	Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	389,8	396,6
1	2	2	Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	1.465,7	1.703,3
1	**3**		**Financiële vaste activa**	**980,9**	**1.156,3**
1	3	1	Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	660,9	771,6
1	3	2	Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	1,7	1,7
1	3	3	Leningen aan deelnemingen	199,4	268,7
1	3	4	Leningen aan overige verbonden partijen	0,0	0,0
1	3	5	Overige langlopende leningen	80,2	76,7
1	3	6	Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	38,7	37,6

			Activa	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
2			Vlottende activa	951,0	846,9
2	**1**		**Voorraden**	**-385,9**	**-562,5**
2	1	1	Grond- en hulpstoffen	0,3	0,3
2	1	2	Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-394,9	-571,4
2	1	3	Gereed product en handelsgoederen	8,7	8,6
2	**2**		**Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar**	**806,9**	**692,3**
2	2	1	Vorderingen op openbare lichamen	306,8	281,6
2	2	2	Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	4,9	0,5
2	2	3	Overige vorderingen	495,2	410,2
2	**3**		**Liquide middelen (kas- en banksaldi)**	**7,6**	**5,4**
2	**4**		**Overlopende activa**	**522,4**	**711,7**
2	4	1	De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, uitgesplitst naar:	170,3	311,3
			- Europees overheidslichamen	0,0	0,0
			- het Rijk	82,7	264,5
			- Overige Nederlandse overheidslichamen	87,6	46,8
2	4	2	Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	352,1	400,4
			Totaal activa	15.059,2	15.703,6
			Het bedrag waarvan het recht bestaat op verliescompensatie vanuit de Wet op de vennootschapsbelasting 1969		

Balans per 31 december (passiva)

(bedragen x € 1 miljoen)

			Passiva	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
			Vaste passiva	13.719,7	14.298,6
1			Eigen vermogen	7.740,5	7.803,6
1	1		Algemene reserve	96,0	78,5
1	2		Resultaat	16,2	80,8
1	3		Bestemmingsreserves	7.628,3	7.644,3
2			Voorzieningen	379,9	355,9
3			Vaste schulden	5.599,3	6.139,1
3	1		Obligatieleningen	2.840,0	2.745,0
3	2		Onderhandse leningen	2.743,6	3.379,8
3	2	1	van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	50,0	50,0
3	2	2	van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.413,6	3.049,8
3	2	4	van openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	280,0	280,0
3	3		Waarborgsommen	15,7	14,3
4			Vlottende passiva	1.339,5	1.405,1
4	1		Netto-vlottende schuld	784,6	748,8
4	1	2	Overige kasgeldleningen	517,0	525,0
4	1	4	Overige schulden	267,6	223,8
4	2		Overlopende passiva	554,9	656,2
4	2	1	Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgende begrotingsjaar tot betaling komen	405,1	432,1
4	2	2	De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren. uitgesplitst naar:	44,1	89,2
			- Europese overheidslichamen	0,5	0,0
			- het Rijk	21,7	82,5
			- Overige Nederlandse overheidslichamen	21,9	6,8
4	2	3	Overige vooruit ontvangen bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	105,7	134,9
			Totaal passiva	15.059,2	15.703,6
			Het bedrag dat we aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen hebben verstrekt	9.945	10.072

Vaste activa

8.1 Vaste activa

8.1.1 Immateriële vaste activa

Het hierna opgenomen overzicht geeft het verloop in miljoenen euro's weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio	-7,0	-6,7	-	-13,7
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	38,6	1,3	-	39,9
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5,7	-	-1,2	4,5
Totaal	**37,3**	**-5,4**	**-1,2**	**30,8**

Desinvesteringen, bijdragen van derden en duurzame waardeverminderingen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2021

Het eindsaldo van € 30,8 miljoen bestaat voor € 39,9 miljoen uit geactiveerde investeringen voor kosten van onderzoek en ontwikkeling. Dit zijn vooral voorbereidende proceskosten die gemaakt worden voorafgaand aan de uitvoeringsfase van grondexploitaties. De bijdragen aan activa in eigendom van derden van € 4,5 miljoen zijn bijdragen voor:

- Sportaccommodaties € 3,3 (waaronder roei- en andere sportcentra en het Olympisch stadion).
- Hemwegtunnel van € 0,7 miljoen.
- Jaap Eden Ijscomplex van € 0,5 miljoen.

De kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio en disagio betreft het disagio op afgesloten leningen met een looptijd langer dan een jaar van € 13,7 miljoen.

Mutaties 2021

De immateriële vaste activa ultimo 2021 zijn € 6,5 miljoen lager dan ultimo 2020. De belangrijkste mutaties in 2021 zijn:

- Een afname van € 6,7 miljoen door het activeren van de ontvangen rente op door de gemeente aangegane leningen (met een looptijd langer dan één jaar).
- Een toename van voorbereidingskosten van € 1,3 miljoen in onder meer projecten als Amstelstation Amsteloever, Hamerkwartier en Sloterdijk Centrum Transformatie.
- De afschrijvingen van in totaal € 1,2 miljoen. Het gaat vooral om afschrijvingen op sportaccommodaties en de Hemwegtunnel.

8.1.2 Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Investeringen met een economisch nut	11.234,5	11.569,7
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	389,8	396,6
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	1.465,7	1.703,3
Totaal	**13.090,0**	**13.669,6**

Het eindsaldo 2021 van € 13,7 miljard kent een toename ten opzichte van ultimo 2020 van € 579,6 miljoen. De toename dat een saldo is van nieuwe investeringen en afschrijvingen, komt door:

- Investeringen met economisch nut van € 335,2 miljoen. Dit komt vooral door de toename van de erfpachtgronden met € 185,1 miljoen.
- Investeringen met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven van € 6,8 miljoen. De investeringen betreffen vooral riolering.
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut van € 237,6 miljoen. De toename wordt vooral veroorzaakt door investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken.

Hierna worden de onderdelen toegelicht.

Investeringen met een economisch nut (exclusief de kosten waarvoor een heffing kan worden geheven)

Het overzicht hierna toont het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Herrubricering	Investeringen	Bijdragen van derden	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	8.503,0	-	193,0	-	-	-	8.696,0
Waarvan in erfpacht uitgegeven	*8.309,9*	-	*185,1*	-	-	-	*8.495,0*
Woonruimten	1,1	-	-	-	-0,6	-0,1	0,4
Bedrijfsgebouwen	1.967,7	7,6	189,0	-	-2,8	-62,8	2.098,7
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	254,4	-	26,8	-	-	-14,1	267,1
Vervoermiddelen	49,4	-	15,5	-	-0,7	-7,4	56,8
Machines, apparaten en installaties	323,6	-	42,0	-6,1	-1,4	-39,0	319,1
Overige materiële vaste activa	135,3	-7,6	24,0	-	-3,0	-17,2	131,5
Totaal	**11.234,5**	**0,0**	**490,3**	**-6,1**	**-8,5**	**-140,6**	**11.569,7**

Duurzame waardeverminderingen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2021

De materiele vaste activa met economisch nut van € 11,6 miljard bestaan vooral uit investeringen in gronden en terreinen (€ 8,7 miljard), waarvan in erfpacht uitgegeven gronden het grootste deel zijn (€ 8,5 miljard).
De investering in bedrijfsgebouwen bedraagt ultimo 2021 € 2,1 miljard en bestaat onder andere uit:

- Gebouwen in het onderwijs (€ 1,3 miljard).
- Gemeentelijke huisvesting (€ 0,5 miljard).
- Parkeergarages (€ 143,0 miljoen).

De investering in grond-, weg- en waterbouwkundige werken bedraagt ultimo 2021 € 267,1 miljoen, waarvan:

- Het drinkwaterbeheer van € 215,0 miljoen.
- Sportaccommodaties van € 49,4 miljoen.

De investering in machines, apparaten en installaties bedraagt € 319,1 miljoen en bestaat grotendeels uit:

- Drinkwaterzuivering, baggeren/drijfvuilvissen en binnenwaterbeheer van € 84,7 miljoen.
- Installaties in gemeentelijke panden en op gronden van € 49,5 miljoen.
- Zorg- en onderwijspanden van € 44,9 miljoen.
- Ondergrondse afval inzamelingssystemen van € 60,0 miljoen.

Mutaties 2021

De stijging van de materiële vaste activa met een economisch nut waarvoor geen heffing kan worden geheven bedraagt € 335,2 miljoen. Dit komt door:

- Investeringen van € 490,3 miljoen die bestaan uit:
  - Investeringen in gronden en terreinen van € 193,0 miljoen, vooral door uitgiften van grond in erfpacht van € 185,1 miljoen. De belangrijkste uitgiften waren:
    - Strandeiland ten behoeve van land maken (€ 33,8 miljoen);
    - Buiksloterham, met name voor bouwrijp maken kavel 18-19 (€ 17,0 miljoen);
    - Amstelkwartier 2e fase, met name voor brug Duivendrechtse Vaart (€ 14,5 miljoen);
    - Houthaven Wonen met name maaiveldinrichting en bruggen (€ 10,3 miljoen).
  - Investeringen in bedrijfsgebouwen van € 189,0 miljoen. Dit komt vooral door investeringen van € 109,7 miljoen in onderwijshuisvesting.
  - De toename in machines, apparaten en installaties met € 42,0 miljoen komt onder andere door investeringen in parkeergarage Vijzelgracht, ondergrondse afval inzamelingssysteem en drinkwaterzuivering.
  - De investeringen in grond-, weg- en waterbouwkundige werken van € 26,8 miljoen komen voor € 19,1 miljoen door investeringen in drinkwaterzuivering, baggeren/drijfvuilvissen en binnenwaterbeheer.
  - Investeringen in overige materiële vaste activa waren € 24,0 miljoen.
- De desinvesteringen bedragen € 8,5 miljoen en betreffen vooral de correcties van de geactiveerde lasten naar de exploitatie, omdat het geactiveerde activum een XAAS-oplossing betreft.
- De afschrijving van € 140,6 miljoen. In 2021 is op grond van gewijzigd inzicht in de schatting van de gebruiksduur van gebouwen, de afschrijftermijn van gebouwen exclusief van werven, sportvoorzieningen en schoolgebouwen, verlengd van 40 jaar naar 80 jaar. De financiële gevolgen daarvan voor 2021 (€ 10 miljoen lagere afschrijvingen) zijn verwerkt in de rekening.
- Een herrubricering omdat een aantal activa nog niet juist gerubriceerd waren. De herrubricering is saldo neutraal.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Herrubricering	Investeringen	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Gronden en terreinen	0,0	-	-	-	0,0
Bedrijfsgebouwen	6,1	-	-	-	6,1
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	372,8	-	23,0	-14,7	381,1
Machines, apparaten en installaties	10,9	-	-	-1,5	9,4
Overige materiële vaste activa	0,0	-	-	-	0,0
Totaal	**389,8**	**0,0**	**23,0**	**-16,2**	**396,6**

Bijdragen van derden, duurzame waardeverminderingen en desinvesteringen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2021

De materiële vaste activa van € 396,6 miljoen (2020: € 389,8 miljoen) waarvoor ter bestrijding van de kosten heffingen worden geheven, betreft vooral investeringen in rioolgemalen en het rioolstelsel.

Mutaties 2021

De stijging van deze activa met € 6,8 miljoen komt door de volgende mutaties:

- De investeringen van € 23,0 miljoen (2020: € 36,0 miljoen) voor riolering.
- De afschrijving van € 16,2 miljoen die vooral de geactiveerde kosten voor riolering betreft.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Herrubricering	Investeringen	Bijdragen van derden	Afschrijvingen	Boekwaarde 31-12-2021
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	831,7	-	-	-	-26,3	805,4
Overige materiële vaste activa	0,0	-	-	-	-	0,0
Vanaf 2017						
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	628,5	-45,9	265,4	-13,1	-15,3	819,6
Machines, apparaten en installaties	5,5	45,9	27,8	-	-0,9	78,3
Overige materiële vaste activa	0,0					
Totaal	**1.465,7**	**0,0**	**293,2**	**-13,1**	**-42,6**	**1.703,3**

Duurzame waardeverminderingen en desinvesteringen komen bij deze activa niet voor en worden om die reden niet in de tabel getoond.

Stand ultimo 2021

De materiële vaste activa met maatschappelijk nut met een waarde van € 1,7 miljard bestaan uit investeringen in de Noord/Zuidlijn en overige metro- en traminfrastructuur (€ 0,7 miljard) en in wegen, bruggen, tunnels, openbare verlichting en parken (€ 1,0 miljard). Conform het BBV is een onderscheid gemaakt naar investeringen voor en na 2017.

Mutaties 2021

De stijging van de materiële vaste activa met maatschappelijk nut met € 237,6 miljoen komt door:

- Investeringen van € 280,1 miljoen (na aftrek bijdragen van derden van € 13,1 miljoen). Deze investeringen betreffen voor € 100,7 miljoen onder andere uitgaven aan de Aanpak Wegtunnels en Verkeer Centrale Amsterdam (VCA) van € 64,1 miljoen. Deze investeringen van € 64,1 miljoen kunnen worden verdeeld naar de renovatie van de Piet Hein Tunnel (€ 41,5 miljoen), Aanpak wegtunnels Amsterdam (€ 7,3 miljoen), renovatie Michiel de Ruijtertunnel (€ 7,5 miljoen), Arenatunnel (€ 3,3 miljoen) en VCA (€ 4,5 miljoen). Verder betreffen de investeringen, uitgaven voor de Noord/Zuidlijn (NZL) van € 8,8 miljoen. Deze uitgaven hebben vooral betrekking op de afhandeling van de restpunten van de NZL. Voor Implementatie Scenario Analyse, ISA, (€ 11,0 miljoen) worden de brandvoorzieningen in de ondergrondse stations van de Oostlijn verbeterd. Voor Signalling & Control is voor de aanvullende scope van het bestaande project € 16,8 miljoen geactiveerd. De overige investeringen van € 179,4 miljoen betreffen investeringen in openbare ruimte projecten zoals:
  - De Entree van € 24,5 miljoen.
  - IJ boulevard van € 10,7 miljoen.
  - Kabelweg / Contactweg van 7,8 miljoen.
  - Optimalisatie IJpleinveer van € 5,9 miljoen.
  - Bullenbak van € 5,8 miljoen.
  - Leidsebrug van € 4,9 miljoen.
  - Kikkerbilsluis van € 4,5 miljoen;
  - De Nieuwe Zijde Zuid van € 4,0 miljoen.
- Afschrijvingen van € 42,6 miljoen waaronder op het openbaar vervoer, zoals:
  - Noord/Zuidlijn van € 15,2 miljoen.
  - Afschrijvingen van € 27,4 miljoen op voorzieningen in de openbare ruimte.

8.1.3 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Herrubri-cering	Investe-ringen	Afschrijvingen/ Aflossingen	Duurzame waardever-minderingen*	Boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrek-kingen aan:						
- deelnemingen	791,0	-	81,0	-	-1,0	871,0
-voorzieningen kapitaalverstrek-king deelnemin-gen	-130,1	-	-	-	30,7	-99,4
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuldpapier met looptijd > 1 jaar	1,7	-	-	-	-	1,7
Leningen aan:						
- deelnemingen	213,8	-	82,8	-27,8	-	268,7
- voorzieningen leningen deelnemingen	-14,4	-	-	-	14,4	0,0
Overige langlopende leningen	80,2	-	1,7	-4,1	-1,1	76,7
Overige uitzettingen met rentetypische looptijd >= 1 jaar	38,7	-	1,5	-2,6	-	37,6
Totaal	**980,9**	**0,0**	**167,0**	**-34,5**	**43,0**	**1.156,3**

* Onder duurzame waardeverminderingen staan de afwaarderingen vermeld.

Stand ultimo 2021

De financiële activa van € 1.156,3 miljoen bestaan uit:

- Deelnemingen (€ 771,6 miljoen).
- Verstrekte leningen (€ 347,1 miljoen).
- Overige uitzettingen (€ 37,6 miljoen).

Bij de waardering is rekening gehouden met een duurzame waardevermindering van cumulatief € 99,4 miljoen voor kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen (2020: € 130,1 miljoen cumulatief duurzame waardevermindering). Deze waardevermindering is in de vorm van een voorziening op de waardering in mindering gebracht.

Mutaties 2021

De toename van de financiële vaste activa met € 175,4 miljoen komt door:

- Investeringen van € 167,0 miljoen door kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen en verstrekte leningen. De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen zijn in totaal € 81,0 miljoen. Dit effect bestaat uit een aankoop van een 50% aandelenbelang in Westpoort Warmte van € 73,0 miljoen, een aandeelkapitaal storting van € 5,0 miljoen in deelneming InWest Regio BV en een aandeelkapitaal storting van € 3,0 miljoen in deelneming BV Exploitatiemaatschappij Carré. Daarnaast is er een toename in de verstrekte leningen. Dit komt vooral door de verstrekte lening aan Alliander van € 55 miljoen. Verder zijn de opgelopen rentebaten van AEB omgezet naar de achtergestelde lening. Het uitstaande saldo per ultimo 2021 op deze lening bedraagt € 158,1 miljoen. Ook is er € 17,9 miljoen aan aflopende lening aan Westpoort Warmte opnieuw verstrekt.
- Aflossingen van € 34,5 miljoen op onder andere AEB Holding NV (€ 9,2 miljoen), Amsterdams Klimaat & Energiefonds (€ 2,6 miljoen), Amsterdamse Middensegment Hypotheken (€ 2,2 miljoen), Schiphol Area Development Company NV (€ 0,6 miljoen) en overige langlopende leningen (€ 2,0 miljoen). Verder is er een aflossing van Westpoort Warmte BV (€ 17,9 miljoen). Deze is direct opnieuw verstrekt, waardoor het bedrag van de verstrekte lening per saldo gelijk blijft.
- Een duurzame waardevermeerdering ten aanzien van een herwaardering van de deelneming AEB van € 30,7 miljoen. Een duurzame waardevermeerdering van de verstrekte leningen aan deelnemingen van € 14,4 miljoen betreft de vrijval van de getroffen voorziening op de lening aan AEB (€ 24,3 miljoen) gesaldeerd met de in 2021 aan deze voorziening gedoteerde bedragen (€ 9,9 miljoen). In 2021 zijn de ontvangen rentebaten toegevoegd aan deze voorziening. Eind 2021 is besloten om deze voorziening te laten vrijvallen aangezien we verwachten dat de verkoop van AEB eind 2022 zal plaatsvinden. De verkoopopbrengst zal dan voldoende zijn om de

achtergestelde lening volledig af te lossen. Tevens is er in 2021 een afname van de verstrekte leningen door de Kredietbank Amsterdam (€ 1,1 miljoen) door afboeking van betreffende leningen naar aanleiding van de afhandeling toeslagenaffaire. Door de afhandeling van de toeslagenaffaire is vanuit het Rijk aangegeven om gedupeerden van de toeslagenaffaire de mogelijkheid te bieden om van hun formele schulden af te komen.

Vlottende activa

8.1.4 Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Grond- en hulpstoffen:	0,3	0,3
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	-394,9	-571,4
Gereed product en handelsgoederen	8,7	8,6
Vooruitbetalingen		
Totaal	**-385,9**	**-562,5**

Grond- en hulpstoffen

Stand ultimo 2021

De voorraden onderhanden werk van € 571,4 miljoen negatief bestaat uit 152 actieve grondexploitaties van de gemeente Amsterdam. In de paragraaf Grondbeleid staat een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties en de systematiek van het Vereveningsfonds en Zuidas.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer-deringen	Verminde-ringen	Boekwaarde 31-12-2021	Geraamde kosten	Geraamde opbreng-sten	Geraamd eind-resultaat
Grondexploi-taties Vereveningsfonds	-13,3	322,9	-438,9	-129,3	3.054	-3.793	-868
Grondexploi-taties Zuidas	-151,7	199,6	-211,0	-163,1	834	-1.154	-483
Totaal grondexploi-taties	-165,0	522,5	-649,9	-292,4	3.888	-4.947	-1.351
Voorziening plantekorten Vervenings-fonds	-227,4	-47,7		-275,1			
Voorziening plantekorten Zuidas	-2,5	-1,4		-3,9			
Totaal Voorziening	-229,9	-49,1		-279,0			
Totaal	**-394,9**			**-571,4**			

Mutaties 2021

Eind 2021 is de stand van het onderhanden werk € 292,4 miljoen negatief. Het onderhanden werk Bouwgrond in Exploitatie is negatief omdat we tot en met 2021 veel meer inkomsten ontvingen dan we investeerden. In het onderhanden werk staan plannen met een voorzien tekort ter hoogte van € 279 miljoen. Hier is conform BBV een voorziening voor gevormd welke in mindering is gebracht op de voorraden. Doordat we behoedzaam tussentijds winst nemen is de stand van het onderhanden werk nog steeds negatief.

Het saldo van Bouwgrond in Exploitatie daalde in 2021 door fors hogere inkomsten in 2021 (ten opzichte van de uitgaven en de tussentijdse winstnemingen) met € 127,4 miljoen naar € 292,4 miljoen negatief. De omvang van de investeringen is de laatste jaren toegenomen door nieuw vastgesteld plannen met als doel ook op middellange termijn voldoende bouwgrond te ontwikkelen voor onder meer betaalbare woningen.

De vermeerderingen van het onderhanden werk betreffen voornamelijk uitgaven in IJburg: landmaken Strandeiland, saneren in Buiksloterham, en de brug Duivendrechtsevaart. De verminderingen van € 649,9 miljoen gaan over alle inkomsten van de grondexploitaties. Die bestaan voor het grootste deel uit gronduitgiften voor een bedrag van € 566 miljoen en het restant bestaat uit subsidies zoals Bouwimpuls, bijdragen van derden, optievergoedingen en tijdelijke exploitatie inkomsten.

De voorziening plantekorten is op het onderhanden werk in mindering gebracht. Daardoor is de totale balanspost Bouwgrond in exploitatie negatiever geworden. Deze wijze van presentatie wijkt af van de stellige uitspraak van de commissie BBV die zegt dat als sprake is van een voorziening ingericht ter bestrijding van de (verwachte) tekorten in grondexploitaties, die dan maximaal voor de boekwaarde van het onderhanden werk van betreffende bouwgrond in exploitatie worden gepresenteerd als een waardecorrectie op de post bouwgrond in exploitatie. De gemeente Amsterdam volgt deze uitspraak niet. Het opknippen van de voorziening heeft als enig effect dat deze dan op twee plaatsen wordt gepresenteerd wat het inzicht in de totale waardecorrectie niet vergroot. De getroffen voorziening heeft daarnaast geen relatie met de boekwaarde, maar met te verwachten nog komende verliezen. Daarnaast is het gebruikelijk voorzieningen die dienen als waardecorrectie ook te verantwoorden bij het actief waarvoor de correctie geldt. De balanspost Bouwgrond in exploitatie heeft vanwege de majeure grondbaten die al zijn gerealiseerd vooruitlopend op nog te maken lasten een negatieve stand.
De stijging van de voorziening plantekorten is veroorzaakt door de vaststelling in 2021 van een groot aantal nieuwe financieel tekort plannen en door de sterk opgelopen inflatie in de tweede helft van 2021, waardoor de nog te maken geraamde uitvoeringskosten na 2021 zijn meegestegen.

Ramingen nog te maken kosten en opbrengsten

De ramingen van de nog te maken nominale kosten en opbrengsten in exploitatie genomen baseren we op de inzichten van eind 2021. Bij de nominale kosten en opbrengsten wordt geen rekening gehouden met toekomstige prijsstijgingen. De geraamde kosten vanaf 2022 zijn afgerond € 3,9 miljard en de geraamde inkomsten zijn afgerond € 4,95 miljard.

De geraamde inkomsten en uitgaven zijn gebaseerd op de in het najaar bijgewerkte projectenportefeuille. De ramingen zijn aangepast aan de geactualiseerde grondprijzen najaar 2021 en aan de recente kostenramingen op prijspeil begin 2021. Per saldo is er sprake van lagere verwachting en treedt er een verslechtering op van de prognose ten opzichte van verleden jaar. Dit is voornamelijk het gevolg van in 2021 nieuwe vastgestelde financieel tekortplannen, herziene plannen met een financieel neerwaarts effect en lopende plannen waar meer betaalbaar woning programma is opgenomen en een deel van de woningen zijn vergroot waardoor de toename van de inkomsten achterbleef bij de toename van de geraamde kosten. Inmiddels is door de hoge inflatie in de tweede helft van 2021 gebleken dat rekening moet worden gehouden met een verdere verslechtering van afgerond € 150 miljoen voor de gehele portefeuille.

Bij de geraamde kasstromen horen de nodige kanttekeningen. De belangrijkste kanttekening is dat deze bedragen eerst nog moeten worden verdiend. De kanttekeningen zijn terug te voeren op het feit dat de hoogte van de kasstromen een verwachte waarde is die zijn grondslag vindt in de huidige gunstige economische omstandigheden. Met een horizon van 15-20 jaar is de portefeuille bijzonder vatbaar voor conjuncturele bewegingen waarin marktprijzen kunnen dalen en stijgen. Daarom kunnen de geraamde kasstromen van de portefeuille toenemen, maar ook (sterk) afnemen.

In een scenario van een economische crisis zal een relatief groot deel van de geraamde inkomsten later worden behaald en mogelijk vervallen, waardoor de groei van de vereveningsruimte stagneert. Tevens lopen de geraamde kosten naar verwachting hard op door hoge inflatie, hetgeen sinds halverwege 2021 het geval is. Daarom moet de gemeente jaarlijks bepalen in hoeverre het verantwoord is om vooruit te lopen op toevoegingen aan de vereveningsruimte en de mogelijke claims op het vereveningsfonds.

De economische ontwikkelingen op middellange termijn is mede door de situatie in Europa door de inval in de Oekraïne onzeker. Tot eind 2021 is de verwachting dat door de schaarste naar woningen de marktvraag zal doorlopen, maar dit hangt ook af van de verwachte economische inkomensontwikkeling, renteontwikkeling, inflatie en andere factoren die mogelijk tot tijdelijke vraaguitval kunnen leiden. Inmiddels is de onzekerheid over de verdere economische groei in Nederland sterk toegenomen en zal de inflatie in 2022 naar verwachting hoog blijven, dat blijkt uit de recente ramingen van het Centraal Planbureau van maart 2022 over de economische verwachtingen.

Zie voor verdere toelichting op de grondexploitatie de paragrafen 4.3 Grondbeleid en 4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Gereed product en handelsgoederen

Stand ultimo 2021

De voorraad gereed product en handelsgoederen van € 8,6 miljoen (2020: € 8,7 miljoen) bestaat uit:

- Voorraden Stadsbeheer ten behoeve van de inrichting van de openbare ruimte (€ 7,6 miljoen).
- Voorraden vaccinatiemiddelen, testen en groeigidsen (€ 0,3 miljoen).
- Te veilen panden en winkelvoorraad van de Stadsbank van Lening (€ 0,8 miljoen).

Mutaties 2021

De voorraad van Stadsbank van de Lening is met € 0,3 miljoen toegenomen, mede doordat er geen veilingen hebben plaatsgevonden in 2021. Door een afname van € 0,2 miljoen van de voorraad materialen van Stadswerken (waaronder materialen voor vervangingsprojecten openbare verlichting) is de wijziging bij de voorraden gereed product minimaal.

8.1.5 Uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan 1 jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder zijn als volgt verdeeld:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Vorderingen op openbare lichamen	306,8	281,6
Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen	4,9	0,5
Overige vorderingen (inclusief stadsdelen)	633,9	560,9
Totaal vorderingen	945,6	843,0
Totaal voorziening oninbaarheid overige vorderingen (inclusief stadsdelen)	-138,7	150,7
Totaal	**806,9**	**692,3**

Vorderingen op openbare lichamen

Stand ultimo 2021

De vorderingen openbare lichamen van € 281,6 miljoen bestaat uit de vorderingen op de belastingdienst, waaronder de aangiften BCF, BTW en dividendbelasting.

Rekening-courantverhoudingen met niet-financiële instellingen

De balanswaarde ultimo 2021 van € 0,5 miljoen op deze post betreft vooral de rekening-courantverhouding met de NV VGA verzekeringen. De afname van € 4,4 miljoen in 2021 komt vooral door een afname van de rekeningcourant verhouding NV VGA. De daling van het saldo van de RC-verhoudingen komt door de maandelijkse afrekening tussen de directie en de N.V vanaf 2021.

Overige vorderingen/uitzettingen

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Balanswaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021	Voorziening	Balanswaarde 31-12-2021
Gemeentelijke belastingen en heffingen belastingvorderingen	212,8	212,1	-12,3	199,8
Vorderingen op derden	135,7	127,0	-49,9	77,1
Beleensommen Stadsbank van Lening	58,2	53,8	-	53,8
Vorderingen op klanten beleidsterrein werk, participatie en inkomen	38,9	113,7	-82,3	31,4
Vorderingen op derden uit hoofde van gronduitgifte en/of gronduitgifte gerelateerd	49,6	54,3	-6,2	48,1
Totaal	**495,2**	**560,9**	**-150,7**	**410,2**

Stand en mutatie

De overige vorderingen van € 410,2 miljoen bestaat vooral uit:

Belastingvorderingen (2021: € 199,8 miljoen, 2020: 212,8 miljoen)

De belastingvorderingen bestaan uit de reguliere belastingdebiteuren en bedragen ultimo 2021 € 199,8 miljoen. De afname van de belasting-debiteuren ten opzichte van 2020 komt onder andere door de openstaande posten van de voorlopige aanslagen toeristenbelasting van € 76,2 miljoen.

De definitieve aanslagen toeristenbelasting over belastingjaar 2021 worden vanaf april 2021 vastgesteld. Ook nam de voorziening dubieuze debiteuren af van € 12,6 miljoen naar € 12,3 miljoen.

Vorderingen op derden (2021: € 77,1 miljoen, 2020: € 135,7 miljoen)
Deze post bestaat uit vorderingen op derden, zoals voor drinkwater en langlopende vorderingen die we ter incasso overdragen aan het incasso-bureau van Belastingen. In vergelijking met 2020 zijn de vorderingen afgenomen met € 49,9 miljoen en is de voorziening opgehoogd met € 8,7 miljoen. De afname komt vooral door vorderingen aangaande aanslagen drinkwater voor een bedrag van € 26,8 miljoen. Dit naar aanleiding van een inhaalslag, in 2020 was de facturatie/incasso enigszins vertraagd door een naar aanleiding van een nieuw factureringssysteem Daarnaast is de openstaande post van Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport afgenomen met € 17,0 miljoen. Deze post ontstond in 2020 naar aanleiding van de coronapandemie.

Beleensommen Stadsbank van Lening (2021: € 53,8 miljoen, 2020: € 58,2 miljoen)
Het totaalbedrag van uitstaande beleningen aan klanten bij de Stadsbank van Lening bedraagt € 53,8 miljoen. Dit zijn beleenovereenkomsten die we met de klanten afsloten op het onderpand (bijvoorbeeld sieraden). De klant betaalt na het verstrijken van de afgesproken looptijd de waarde van het onderpand (verhoogd met afgesproken rente) terug. Er is een dalende tendens in het totaalbedrag aan uitstaande beleningen die verband houdt met de daling van het aantal klanten die al meerdere jaren aanhoudt.

Vorderingen op klanten uit het beleidsterrein werk, participatie en inkomen (2021: € 31,4 miljoen, 2020: € 38,9 miljoen)
De boekwaarde van de vorderingen op klanten uit het beleidsterrein werk, participatie en inkomen betreft ultimo 2021 € 113,7 miljoen (2020: € 119,6 miljoen). Voor deze vorderingen hebben we een voorziening getroffen van € 82,3 miljoen (2020: € 80,7 miljoen). De afname van deze vorderingen komt vooral door de coronacrisis waarbij de ontvangsten van de vorderingen op de (ex) uitkeringsgerechtigden in het kader van gebundelde uitkering Participatiewet (voorheen BUIG) meer zijn dan vorig jaar.

Vorderingen op derden uit hoofde van gronduitgifte en/of gronduitgifte gerelateerd (2021: € 48,1 miljoen, 2020: € 49,6 miljoen)
De boekwaarde van deze vorderingen bedraagt ultimo 2021 € 48,1 miljoen. Deze bestaat vooral uit nog te ontvangen erfpachtcanon.

Voorziening oninbaarheid (2021: € 150,7 miljoen, 2020: € 138,7 miljoen)
Het totaalbedrag aan voorzieningen bedraagt mede door de toename bij het incassobureau voor de overige vorderingen ultimo 2021 € 150,7 miljoen. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door de gemaakte betalings-regelingen met de door de coronacrisis getroffen huurders.

8.1.6 Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit door de gemeente aangehouden kassen en bankrekeningen.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Kas- en banksaldi	7,6	5,4
Totaal	**7,6**	**5,4**

Dit betreft het saldo van de bankrekeningen op naam van de gemeente Amsterdam.

8.1.7 Overlopende activa

De post overlopende activa verdelen we als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	170,3	311,3
Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	352,1	400,4
Totaal	**522,4**	**711,7**

Nog te ontvangen voorschotbedragen van EU en Nederlandse overheidslichamen

We hebben uitgaven gedaan die we nog moeten declareren bij de EU en Nederlandse overheidslichamen. Die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam specifieke uitkering	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Boekwaarde 31-12-2021
Europees overheidslichaam				
AMIF Europees project voor statushouders	0,0	-	-	0,0
Totaal	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Rijk				
Europees Sociaal Fonds (ESF)	16,5	11,7	-14,8	13,4
Strategische beheer RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra)	0,1	0,2	-	0,3
Bijdrage Ministerie VWS (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) t.b.v. CSZ (College Sanering Zorginstellingen) Ambulancedienst GGD	0,3	12,7	-0,3	12,7
Bijdrage Ministerie SZW (Sociale zaken en Werkgelegenheid) t.b.v. TOZO-regelingen	65,8	99,9	-65,8	99,9
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) bijdrage vanuit het Gemeentefonds	0,0	138,2	-	138,2
Totaal	**82,7**	**262,7**	**-80,9**	**264,5**
Overige NL-overheidslichaam				
VRA/Amsys	67,6	-	-28,7	38,9
BORI/MVP Metro	7,8	-	-	7,8
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) nog te ontvangen uitkering gemeentefonds	8,9	-	-8,9	0,0
Nog te ontvangen bijdrage Gemeenschappelijke Regeling(GR) Amstelland en Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (PGA GHOR)	3,3	-	-3,2	0,1
Totaal	**87,6**	**0,0**	**-40,8**	**46,8**
Totaal generaal	**170,3**	**262,7**	**-121,7**	**311,3**

Stand ultimo 2021 en mutatie 2021

Het saldo ultimo 2021 van de overlopende activa voor nog te ontvangen voorschotten van EU en Nederlandse overheidslichamen bedraagt € 311,3 miljoen (2020: € 170,3 miljoen) en is € 141,0 miljoen hoger dan vorig jaar. Dit komt vooral door:

- Het nog te ontvangen bedrag vanuit het Gemeentefonds (€ 138,2 miljoen), bestaande uit een nog te ontvangen uitkering vanuit 2021 (€ 18,2 miljoen), een vordering op het Gemeentefonds uit te ontvangen corona compensatie toeristenbelasting 2020 (€ 90,4 miljoen), nog te ontvangen corona compensatie parkeerbelasting 2020 (€ 29,6 miljoen). De verwachting is dat deze vorderingen in de meicirculaire 2022 zullen worden verrekend.
- Nog te ontvangen bijdragen van het Ministerie SZW van € 99,9 miljoen in het kader van de TOZO-regelingen.
- Ontvangen bijdragen van Ministerie VWS van € 12,7 miljoen voor het uitvoeren van PCR-testen door GGD.

- Een afname van € 28,7 miljoen door vooral ontvangen betalingen van de VRA aan de gemeente Amsterdam die de bevoorschotting van Amsys door de Vervoerregio betreft. De vordering op het programma Amsys heeft vooral betrekking op de projecten Signalling & Control.
- Per ultimo 2020 was er ook een overlopend bedrag te vorderen van het Gemeentefonds wat begin 2021 is ontvangen (€ 8,9 miljoen).
- Ontvangen bijdrage van de Gemeenschappelijke Regeling(GR) Amstelland en Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (PGA GHOR) van € 3,2 miljoen.
- Een afname van per saldo € 3,1 miljoen van de nog te ontvangen bijdrage van het Europees Sociaal Fonds (ESF). Deze betreft de werk- en inkomensprojecten AMR2 (subsidie voor arbeidsmarktregio's voor de toeleiding van mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt) en GTI2 (Geïntegreerde Territoriale Investeringen biedt subsidie voor een duurzame stedelijke ontwikkeling en tegengaan van sociaaleconomische tweedeling in de stad).
- Ultimo 2021 resteert er nog een bedrag van € 7,8 miljoen voor het beheer en onderhoud van onze railinfra (BORI) en voor het Meerjaren vervangingsprogramma Metro (MVP). Dit betreft een extra nog te ontvangen bedrag voor MVP Metro voor de subsidiejaren tot en met 2020. Verdere ontvangsten vanuit de Vervoerregio vinden plaats op basis van afgesproken mijlpalen.

Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde kosten

De overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen, delen we als volgt in:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Nog te ontvangen (factureren) bedragen	282,1	316,9
Vooruitbetaalde kosten	70,0	83,5
Totaal	**352,1**	**400,4**

Stand ultimo 2021

Het saldo van de overige overlopende activa is hierboven gepresenteerd. Hieronder staan de posten verder toegelicht.

Nog te ontvangen (factureren) bedragen

De nog te ontvangen bedragen van € 316,9 miljoen bestaan vooral uit:

- Belastingmiddelen van € 85,2 miljoen (2020: € 65,6 miljoen.
- Dividend Haven over 2021 van € 52,9 miljoen (2020: € 50,0 miljoen).
- Bedragen voor werkzaamheden voor openbaar vervoerprojecten van € 43,9 miljoen (2020: € 56,5 miljoen).
- Bedragen voor werkzaamheden in de openbare ruimte van € 17,7 miljoen (2020: € 14,2 miljoen).

Mutaties 2021

De nog te ontvangen bedragen zijn € 34,8 miljoen hoger dan ultimo 2020. Dit komt vooral door:

- Een toename van nog te factureren belastingheffingen (vooral OZB) over 2021 en eerder (oude jaren) van € 18,2 miljoen.
- Een toename van de nog te ontvangen bijdrage van de UVA aan het ontwikkelingsgebied Sciencepark met € 4,7 miljoen en een toename van de BTW suppletie met € 3,2 miljoen.
- Nog te ontvangen dividend Haven over 2020 van € 50,9 miljoen welke in 2021 is ontvangen en het dividend Haven over 2021 van € 52,9 miljoen welke als vordering is opgenomen, per saldo een toename van € 2,0 miljoen.
- Een afname van de nog te ontvangen bedragen voor diverse meerjarige projecten openbaar vervoer en openbare ruimte met € 9,2 miljoen (onder andere Amstelveenlijn en Uithoornlijn).

Vooruitbetaalde kosten

De vooruitbetaalde kosten van € 83,5 miljoen bestaan vooral uit:

- Verleende onderwijssubsidies voor schooljaar 2021-2022 van € 29,3 miljoen (2020: € 30,5 miljoen).
- Vooruitbetaalde bedragen van € 13,8 miljoen waarvan subsidies van Luchtkwaliteit, Groengelden en Duurzaamheid van € 6,1 miljoen, een subsidie van € 1,3 miljoen ten gunste van Rochdale en een bijdrage van € 6,4 miljoen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied.

- Voorschot aan de woningbouwcorporatie Ymere uit het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting van € 7,6 miljoen (2020: € 8,0 miljoen).
- In het kader van Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) vooruitbetaalde kosten aan aanbieders en zorginstellingen van € 7,2 miljoen (2020: € 27,8 miljoen).
- In het kader van Wet sociale werkvoorziening (WSW) een opgenomen bevoorschotting aan Pantar van € 4,2 miljoen (2020: € 4,5 miljoen).
- Bijdrage aan de coöperatie Wigo4it van € 4,2 miljoen.
- Beleenrechten aan de Stadsbank van Lening van € 3,4 miljoen (2020: € 3,1 miljoen).
- Vooruitbetaalde bedragen van € 2,2 miljoen voor huur- en servicefacturen voor Parkeergarages over het eerste kwartaal van 2022 welke in 2021 zijn betaald.
- ICT-voorzieningen van € 1,9 miljoen (2020: € 2,3 miljoen).

Mutaties 2021

De vooruitbetaalde kosten zijn € 13,5 miljoen hoger dan eind 2020. Dit komt vooral door een toename van vooruitbetaalde kosten ten aanzien van een bijdrage van € 6,4 miljoen aan de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied. Een toename van de vooruitbetaalde kosten met € 4,1 miljoen als gevolg van het voorschot bijdrage Wigo4it 2022. Tevens een toename door verlening van een subsidie van € 1,5 miljoen voor het Project instroom en inzet van aspirant straatcoaches in ontwikkelbuurten

Buiten de activazijde: Bedrag aan vpb verliescompensatie € nihil

Met ingang van 2016 wordt de gemeente voor een aantal activiteiten aangemerkt als ondernemer. Voor 2021 is het bedrag op een eventuele verliescompensatie gesteld op € nihil.

Passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2021 per soort reserve:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoeging	Onttrekking inclusief vrijval	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Boekwaarde 31-12-2021
Algemene reserve	96,0	198,2	-215,7	-	78,5
Resultaat	16,2	80,8	-	-16,2	80,8
Bestemmingsreserves	7.628,3	1.203,2	-1.187,2	-	7.644,3
Totaal	**7.740,5**	**1.482,2**	**-1.402,9**	**-16,2**	**7.803,6**

8.1.8 Algemene reserve

De algemene reserve is de buffer voor financiële tegenvallers. Het is vrij aanwendbaar en is deel van de weerstandscapaciteit. Zie voor het totale overzicht van de weerstandscapaciteit 4.7 Weerstandsvermogen en risicobeheersing. In 2021 nam de algemene reserve af met een bedrag van € 17,5 miljoen naar € 78,5 miljoen. Dit komt door de verwerking van het positieve rekeningresultaat van 2020 van € 16,2 miljoen. Daarnaast is € 150,0 miljoen toegevoegd uit de overheveling afkoopsommen overstap vanuit de reserve financiering erfpachtgrond. De overige toevoeging van € 32,0 miljoen betreft onder andere een renteresultaat van € 22,8 miljoen en het saldo van de voorjaarsnota (€ 9,2 miljoen).
De onttrekkingen bestaan uit een inzet van de algemene reserve ten behoeve van het opvangen van tekorten (€ 193,2 miljoen), het aanvullen van de reserve meerjarig intertemporele compensatie (MIC) met € 15,3 miljoen ten behoeve van het faciliteren van kasschuiven, Amendement 1408 - Uitbreiding van de winteropvang voor dak- en thuislozen (€ 1,5 miljoen) en het Herstelplan Kunst en Cultuur (€ 5,7 miljoen).

8.1.9 Resultaat

Het resultaat is deel van de Algemene Reserve, maar we moeten het volgens de voorschriften apart presenteren. Bij de vaststelling van de Jaarrekening 2020 bedroeg het voordelig resultaat over 2020 € 16,2 miljoen. Het resultaat over 2021 bedraagt € 80,8 miljoen positief (zie voor verdere toelichting paragraaf financiële hoofdlijnen).

8.1.10 Bestemmingsreserves

Het totaalbedrag aan bestemmingsreserves bedraagt € 7.644,3 miljoen (2020: € 7.628,3 miljoen). In de verloopstaat reserves is het totaaloverzicht van de reserves opgenomen (zie 8.2 Verloopstaat reserves). Hierin staat ook per reserve een toelichting op de mutaties. In de beleidsprogramma's staan toelichtingen op de verschillen tussen begrote en gerealiseerde mutaties per programmaonderdeel opgenomen. Hieronder geven we alleen een overzicht van de belangrijkste mutaties en de in omvang (zeer) grote reserves.

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam Reserve	Boekwaarde 31-12-2020	Toevoe-gingen	Onttrek-kingen	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2021
Reserve afkoopsommen erfpacht	5.119,9	65,5	-276,9	0,0	4.908,4
Reserve financiering erfpachtgrond	372,7	312,2	-12,2	-150,0	522,8
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties	385,8	172,4	-13,1	-57,9	487,3
Reserve Vereveningsfonds	441,8	137,1	-143,6	-39,2	396,2
Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut	132,7	48,2	-4,1	0,0	176,8
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg	138,2	8,7	-5,1	0,0	141,8
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds	216,9	83,6	-158,9	0,0	141,5
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur	112,4	9,5	-7,3	-2,0	112,5
Reserve Klimaatfonds	79,9	37,5	-5,8	0,0	111,6
Reserve financiering deelneming GVB	78,8	0,0	0,0	0,0	78,8
Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen	93,7	72,2	-97,5	0,0	68,4
Meerjarige Intertemporele Compensatie	16,4	69,6	-22,2	0,0	63,7
Totaal	**7.189,2**	**1.016,4**	**-746,7**	**-249,1**	**7.209,8**

Reserve afkoopsommen erfpacht

Deze reserve dient voor de financiering van erfpachtgronden. Hierdoor hoeft de gemeente Amsterdam deze grondwaarde niet te financieren bij externe partijen. Het saldo van de 'Reserve afkoopsommen erfpacht' komt overeen met de waarde van de afgekochte erfpachtgronden. Het aantal rechten met bijbehorende grondwaarde in het voortdurend stelsel is afgenomen doordat meer erfpachters overstappen naar het eeuwigdurend stelsel.

Reserve financiering erfpachtgrond

Deze reserve is in 2019 gevormd als gevolg van begin 2019 door de raad vastgestelde Nota financiering grondexploitaties en erfpachtuitgifte. Het doel van de reserve is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen. In de reserve worden de afkoopsommen gedoteerd met betrekking tot het eeuwigdurend stelsel (met uitzondering van 1e uitgifte) en meer- of minderwaarde dat ontstaat bij canonherziening. De meerwaarde van tussentijdse afkoop is hoger dan begroot. Per saldo is € 312,2 miljoen gedoteerd en betreft ontvangen meerwaarde Afkoopsommen, grotendeels door de overstapregeling. Ter dekking van de kosten Overstap is € 12,2 miljoen onttrokken. De vrijval van € 150 miljoen betreft de afdracht, zie ook de Algemene Reserve.

Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties

Het doel van de reserve is dekking bieden aan de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van de Dokzone/ZuidasDok. De reserve Zuidas is per saldo met € 101,5 miljoen toegenomen door toevoeging van winstnemingen in de grondexploitaties en de indexatievergoeding op de reserve. De vrijval is de uitname naar aanleiding van besluitvorming bij het coalitieakkoord 2018-2022 en de Voorjaarsnota 2019.

Reserve Vereveningsfonds
Deze reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen in het kader van gebiedsontwikkeling. De reservepositie is afgenomen. De toevoegingen betreffen vooral winstnemingen en planafsluitingen en de indexatievergoeding. De onttrekkingen betreffen vooral de ophoging van de voorziening voor plantekorten en de uitname naar aanleiding van besluitvorming bij het coalitieakkoord 2018-2022 en de Voorjaarsnota 2019 (zie voor verdere toelichting paragraaf Grondbeleid).

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut
De reserve betreft de inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Sinds 2017 moeten activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd worden en mogen eigen middelen niet meer op de boekwaarde van de investering in mindering worden gebracht. Deze worden sindsdien in een financieringsreserve opgenomen en worden vervolgens gelijktijdig met de (hogere) afschrijvingslasten onttrokken, zodat de afschrijvingslasten per saldo niet zullen toenemen. In 2021 is € 48,2 miljoen toegevoegd voor onder andere projecten Entree (€ 24,5 miljoen), Kabelweg (€ 7,4 miljoen), Leidseplein (€ 4,9 miljoen), Nieuwe Zijde Zuid (4,0 miljoen) en overige projecten (€ 7,4 miljoen).

Reserve Stedelijke Bodemsanering en Nazorg BD G&O
Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten kwam vooral vanuit Rijksmiddelen. De hoogte van de onttrekkingen en toevoegingen hangt samen met het saldo van de gemaakte kosten bodemsanering. De toevoeging van € 8,7 miljoen bestaat uit een rijksbijdragen onder andere voor bodembescherming en de indexatievergoeding. De onttrekking van € 5,1 miljoen betreft de kosten voor bodemsanering en nazorg die vanuit de reserve worden gedekt. Het saldo van de reserve per eind 2021 van € 141,8 miljoen is ter dekking van de diverse nazorgactiviteiten en toekomstige stedelijke bodemsaneringsprogramma's.

Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds
De reserve mobiliteitsfonds heeft als doel projecten te financieren die passen in de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds. Een uitgebreide beschrijving van de mutaties 2021 in het Stedelijk Mobiliteitsfonds staat in hoofdstuk 1. Stedelijk Mobiliteitsfonds in de bijlagen bij het Jaarverslag 2021.

Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur
Het doel van de reserve is het egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen) en de uitvoering van Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo). Tozo is één van de maatregelen van het kabinet om ondernemers te ondersteunen tijdens de coronacrisis. De toevoeging betreft de extra beschikbare TOZO- middelen die zijn toegevoegd aan de reserve voor de voortzetting van activiteiten in 2022. De onttrekking betreft onder andere project Veerkracht, de uitvoering van de aanpak "Meer Kans op werk" en BUIG ten behoeve van de egalisatie van de verstrekte uitkeringen. De vrijval van € 2 miljoen is conform besluitvorming Voorjaarsnota 2021 om in 2021 incidenteel € 2,0 miljoen vrij te maken ten gunste van het algemene beeld.

Reserve klimaatfonds
Het doel van deze reserve is het ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De onttrekking is in overeenstemming met de op het programma corresponderende lasten op programma 9.3. De bestedingen zijn passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De toevoeging is conform de begroting. In 4 jaar (vanaf 2019) wordt het door de raad bij besluit van 13 februari 2019 beschikbaar gestelde bedrag toegevoegd aan de reserve, in totaal € 150 miljoen.

Reserve financiering deelneming GVB
Deze deelneming betreft een financieringsreserve. In 2021 waren er geen onttrekkingen of dotaties aan de reserve.

Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen
Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie. De onttrekkingen betreffen vooral het programma bruggen en kademuren. De toevoeging is conform besluitvorming Voorjaarsnota 2019 en 2020 en Begroting 2020 en 2021.

Meerjarige Intertemporele Compensatie

Het doel is de begrotingsruimte te verevenen zodat we de begroting meerjarig per jaar sluitend houden. Dit terwijl de begroting ook reëel en structureel in evenwicht is. De toevoegingen betreffen een kasschuif tussen jaren conform het doel van de reserve (verevenen van begrotingsruimte zodat de begroting meerjarig en per jaar sluitend is). De onttrekkingen hebben eveneens betrekking op de kasschuif tussen jaren.

8.1.11 Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen, verliezen en risico's, ter egalisering van onderhoudslasten en voor van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden.

Het verloop van de voorzieningen in 2021 per soort voorziening:

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam voorziening	Boekwaarde 31-12-2020	Herrubricering	Toevoeging	Aanwending	Vrijval	Boekwaarde 31-12-2021
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	111,3		11,7	-16	-11,7	95,4
Egalisatievoorzieningen	85,0		39,2	-25	0	99,2
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	183,6		2,2	-24,5	0	161,3
Totaal	**379,9**	**0**	**53,1**	**-65,5**	**-11,7**	**355,9**

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's (2021: € 95,4 miljoen, 2020: € 111,3 miljoen)

De belangrijkste voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's zijn de volgende:

Voorzieningen Pensioenfonds (SD) Wethouders (2021: € 66,6 miljoen, 2020: € 72,9 miljoen)

Vanuit de pensioenregeling voor politieke ambtsdragers zijn bestuursorganen eigen risicodrager. Dit houdt in dat we zelf verantwoordelijk zijn voor bekostigen en uitbetalen van pensioenen aan ex-bestuurders en hun nabestaanden. Vanuit de regelgeving BBV moeten we de voorziening pensioenverplichtingen politieke ambtsdragers volledig dekkend maken.

Voorziening grond-gerelateerde kosten buiten grondexploitaties (2021: € 7,7 miljoen, 2020: € 7,5 miljoen)

Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds.

Voorziening juridische risico's (2021: € 5,0 miljoen, 2020: € 13,7 miljoen)

De voorziening is gevormd om juridische risico's af te dekken. De voorziening is gedaald met € 8,7 miljoen. De opbouw en mutaties in deze voorziening lichten we niet toe omdat we anders onze juridische positie benadelen.

Egalisatievoorzieningen (2021: € 99,2 miljoen, 2020: € 85,0 miljoen)

De egalisatievoorzieningen gaan voor een bedrag van € 69,1 miljoen over groot onderhoud van vastgoed waarvan de grootste de volgende voorzieningen zijn:

(Bedragen x € 1 miljoen)

Naam voorziening	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed	32,5	33,0
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat	31,2	21,7
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat	0	14,4
Totaal	**63,7**	**69,1**

De voorziening onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat komt voort uit de voorziening groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat. De splitsing heeft een administratief technische reden.

Daarnaast bestaan er onder meer voorzieningen voor het onderhoud van sport- en schoolgebouwen (€ 11,5 miljoen en voor egalisatie van de tarieven rioolheffing (€ 8,1 miljoen).

Voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden (2021: € 161,3 miljoen, 2020: € 183,6 miljoen)
Deze voorzieningen betreffen vooral een voorziening voor de exploitatielasten voor de veerverbindingen over het Noordzeekanaal (hieronder verder toegelicht) en een aantal kleinere voorzieningen.

Voorziening integraal vervoerssysteem veren (2021: € 154,8 miljoen, 2020: € 175,3 miljoen)
Voor de exploitatie van de veerdiensten over het Noordzeekanaal (NZK) en de daarmee verband houdende projecten voor aanlandingen, groot onderhoud en elektrisch varen is in 2021 € 20,4 miljoen aan de voorziening onttrokken.

Het verloop, de aard en de reden van de voorzieningen en de mutaties staan verder gedetailleerd beschreven in 8.3 Verloopstaat voorzieningen.

Vreemd vermogen

8.1.12 Vaste schulden

Onder de vaste schulden verantwoorden we onze portefeuille aan langlopende leningen en ontvangen waarborgsommen. Met deze leningen financieren we vooral de gemeentelijke investeringen zoals verantwoord onder de vaste activa en de financiering van het onderhanden werk.

Verloop in 2021 van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Vermeer-deringen	Aflossin-gen	Boekwaarde 31-12-2021
Obligatieleningen	2.840,0	30,0	-125,0	2.745,0
Onderhandse leningen van binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen	50,0	-	-	50,0
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	2.413,6	795,0	-158,8	3.049,8
Onderhandse leningen van overige binnenlandse sectoren	0,0	-	-	0,0
Onderhandse leningen van openbare lichamen	280,0	-	-	280,0
Waarborgsommen	15,7	12,8	-14,2	14,3
Totaal	**5.599,3**	**837,8**	**-298,0**	**6.139,1**

De vaste schuld is in 2021 gestegen met € 539,8 miljoen naar € 6.139,1 miljoen. De obligatieleningen zijn met € 95,0 miljoen gedaald naar € 2.745,0 miljoen. Deze afname van de obligatieleningen hangt samen met:

- Investeringen.
- De toename van het eigen vermogen.
- De toename van kort geld en de vlottende schulden.

De obligatieleningen zijn in het bijzonder afgenomen omdat deze leningvorm de hoogste rente heeft. De totale onderhandse leningen stegen met € 636,2 miljoen. Het leenbedrag van de onderhandse leningen aan binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen, banken en

overige financiële instellen bleef gelijk met € 50,0 miljoen. De onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen nam met € 636,2 miljoen toe meer leningen bij de BNG en de NWB. Het leenbedrag aan overige binnenlandse sectoren bleef € 0,0 miljoen. Daarnaast bleef de onderhandse lening van openbare lichamen gelijk met € 280,0 miljoen.

De totale rentelast voor het jaar 2021 bedraagt € 66,9 miljoen. In 4.2 Financiering lichten we de uitvoering van de financieringsfunctie nader toe.

Vlottende passiva

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Netto-vlottende schulden met een rente-typische looptijd korter dan één jaar	784,6	748,8
Overlopende passiva	554,9	656,2
Overige overlopende passiva	0,0	0,0
Totaal	**1.339,5**	**1.405,1**

8.1.13 Netto-vlottende schulden

De netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar zijn:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden		
Overige kasgeldleningen	517,0	525,0
Overige schulden	267,6	223,8
Totaal	**784,6**	**748,8**

Kasgeldleningen/Overige kasgeldleningen

De kasgeldleningen en overige kasgeldleningen zijn voor kortdurende financiering. In de financieringsparagraaf lichten we toe hoe we de activiteiten van de gemeente financieren.

Overige schulden

De belangrijkste en grootste overige schulden worden als volgt gespecificeerd:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Belastingverplichtingen	29,4	23,8
Crediteuren	25,7	11,7
Facturen in omloop	212,5	188,3
Totaal	**267,6**	**223,8**

Belastingverplichtingen

De belastingverplichtingen van € 23,8 miljoen bestaan hoofdzakelijk uit de af te dragen belastingontvangsten aan opdrachtgevers, waarvoor de gemeente Amsterdam zorg draagt voor de inning.

Crediteuren

Dit betreft het saldo aan goedgekeurde facturen, waarvan de betaling op balansdatum nog moet gebeuren.

Facturen in omloop/nog te betalen

Deze post betreft facturen die nog voor goedkeuring in omloop zijn en betrekking hebben op het boekjaar 2021.

8.1.14 Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	405,1	432,1
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	44,1	89,2
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen (waarvan canon volgende jaren)	105,7 (42,3)	134,9 (54,7)
Totaal	**554,9**	**656,2**

Stand Ultimo 2021 en mutaties 2021

De overlopende passiva zijn in 2021 met € 101,3 miljoen gestegen naar € 656,2 miljoen. Hieronder lichten we de posten overlopende passiva verder toe.

Verplichtingen

Hier specificeren we de verplichtingen die tijdens het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen. Uitzondering daarop zijn jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Boekwaarde 31-12-2021
Nog te betalen kosten	247,5	277,8
Af te dragen loonheffing en pensioen	115,5	116,6
Nog te betalen rente en aflossing	42,1	37,7
Vakantie-uitkering a.g.v. invoering van het Individueel Keuze Budget	0,0	0,0
Totaal	**405,1**	**432,1**

Nog te betalen kosten

De post nog te betalen kosten ultimo 2021 van € 277,8 miljoen (2020: € 247,5 miljoen) bestaat hoofdzakelijk uit:

- Nog te betalen kosten in onderwijs, jeugd en zorg inclusief WMO van € 75,3 miljoen (2020: € 105,0 miljoen).
- Nog te betalen toeristenbelasting van € 13,5 miljoen, dit naar aanleiding van de coronacrisis zijn veel voorlopige aanslagen toeristenbelasting over 2020 naar verwachting te hoog vastgesteld.
- Verkeer en openbare ruimte projecten van € 17,5 miljoen (2020 € 16,6 miljoen).

Af te dragen loonheffing en pensioen

Dit is de reguliere verplichting aan het eind van elk kalenderjaar. Deze loopt af in het eerste kwartaal van het volgende jaar.

Nog te betalen rente en aflossing

De rente en aflossing wordt betaald na afloop van één jaar. Voor deze kosten ontvangt de gemeente in het daaropvolgende jaar een factuur.

De in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren specificeren we als volgt:

(Bedragen x € 1 miljoen)

	Boekwaarde 31-12-2020	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of terugbetalingen	Boekwaarde 31-12-2021
Europese Unie	0,5	-	0,5	0,0
Rijk	21,7	74,0	13,3	82,5
Overige Nederlandse Overheidslichamen	21,9	6,2	21,3	6,8
Totaal	**44,1**	**80,2**	**35,1**	**89,2**

In 8.5 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen staat het verloopoverzicht van de in de balans opgenomen van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel per specifieke uitkering.

Overige vooruit ontvangen bedragen

De overige vooruit ontvangen bedragen van € 134,9 miljoen (2020: € 105,7 miljoen) bestaan vooral uit de vooruit ontvangen canon voor erfpachtrechten (€ 54,7 miljoen) en vooruitontvangen bijdragen van de Vervoersregio aan diverse projecten in de openbare ruimte (€ 30,7 miljoen).

Buiten de passivazijde: Totaalbedrag aan verstrekte borgstellingen garanties € 10,1 miljard

Per jaareinde 2021 zijn er voor € 10,1 miljard (2020: € 9,9 miljard) aan garanties aan derden verstrekt. Het totaalbedrag aan verstrekte garanties is in 2021 toegenomen met € 127 miljoen. De toename komt vooral door een verhoging in de achtervangpositie in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de verstrekte garantie aan Watertransportmaatschappij Rijn-Kennemerland (WRK). De financiële garanties lichten we verder toe in paragraaf Financiering.

8.2 Verloopstaat reserves

8.2 Verloopstaat reserves

Bedragen x € miljoen

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
01.2 Openbare orde en veiligheid	13014	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	3,0	0,0	-0,5	0,0	0,0	2,4
Reserve Amsterdam 750 De financiering van activiteiten rondom de viering van het 750-jarig bestaan van Amsterdam in 2025. *De realisatie van Amsterdam 750 jaar is € 0,5 miljoen. Dit resultaat wordt onttrokken aan de reserve Amsterdam 750 jaar, die daarvoor is opgezet. Het saldo van de reserve is daarmee € 0,5 miljoen lager en komt uit per 31-12-2021 op € 2,4 miljoen.*										
01.2 Openbare orde en veiligheid	87061	1999	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	2,8	1,6	-0,8	0,0	0,0	3,7
Verevening onroerend goed Dekken van de onrendabele top van panden die met een beleidsmatig doel worden aangeschaft (strategische aankopen) en egaliseren van exploitatieresultaten in de vastgoedportefeuille van stadsdeel Centrum. Dekken van fundamentele ingrepen in het kader van de aanpak binnenstad om toenemende drukte en daarmee gepaarde overlast te verminderen/reguleren. *De toevoeging aan de reserve VOG van € 1,6 miljoen betreft het voorziene voordeel in 2021 op de budgetten van het project Aanpak Binnenstad, waarvan is bepaald dat het mag worden toegevoegd aan de reserve VOG. De onttrekking in 2021 aan de reserve VOG had als oogmerk dekking van de gemeentelijke bijdrage aan het Project X. De werkelijke onttrekking bedraagt € 0,8 miljoen en is bijna € 1,1 miljoen lager dan was voorzien. Dit heeft twee oorzaken. Ten eerste viel de bijdrage aan project X afgerond € 0,2 miljoen lager uit dan bij de najaarsnota was geraamd. Ten tweede kon een groot deel (€ 0,9 miljoen) van deze bijdrage binnen het budget van Aanpak Binnenstad gedekt worden. Bovenstaande verklaart de toename van de stand van de reserve met circa € 0,9 miljoen naar € 3,7 miljoen*										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70002	1998	Egalisatie-reserve	n.v.t.	216,9	83,6	-158,9	0,0	0,0	141,5
Reserve Stedelijk Mobiliteitsfonds Dekking van projecten die passen binnen de doelstellingen uit het uitvoeringsbesluit Mobiliteitsfonds. *De onttrekkingen en toevoegingen hebben plaatsgevonden binnen de doelstelling van het mobiliteitsfonds. In de paragraaf Mobiliteitsfonds wordt een nadere toelichitng gegeven op de mutaties in de reserve.*										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70025	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	22,5	63,2	-63,9	0,0	0,0	21,8
Reserve Programma Stadsbehoud Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het in stand houden van de openbare ruimte en infrastructuur, waaronder de arealen civiele constructies, verhardingen, verkeersystemen, groen, straatmeubilair, speelvoorzieningen en op termijn wegtunnels. Met behulp van de reserve kan gestuurd worden op het programma en op de arealen. De middelen worden flexibel ingezet voor verschillende arealen, verschillende activiteiten en over de jaren heen. Financiële afwijkingen worden binnen het programma opgevangen door vereffening tussen de arealen. *De toevoeging aan de reserve heeft plaatsgevonden op basis van de begroting. De onttrekking van € 63,6 miljoen heeft betrekking op projecten die vallen binnen de doelstelling van de reserve (stadsbehoud). Voor verhardingen is net als in 2020 ook in 2021 de rust op straat door de lockdowns aangegrepen om versneld onderhoud uit te voeren. Voor onderhoud van parken en beplanting was er bij het Museumplein een verdubbeling van de scope op verzoek van de driehoek (originele plan gefaseerd 2021 en 2022) en extra kosten door vervanging van drainage in plaats van lokale reparaties. Daarnaast is bij beplanting werk naar voren gehaald. De onttrekking van € 63,9 miljoen betreft dekking voor onderhoud en instandhouding van civiele constructies (€ 22,6 miljoen), verhardingen (€ 22,1 miljoen), groen (€ 6,7 miljoen), wegtunnels (€ 2,5 miljoen), openbare verlichting (€ 2,2 miljoen), speelvoorziening en straatmeubilair (€ 1,9 miljoen) en hieraan verbonden proces inrichting vanuit het programma Stadsbehoud (€ 5,0 miljoen).* *In de paragraaf kapitaalgoederen wordt een nadere toelichting gegeven op het onderhoud in 2021.*										
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70027	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	6,6	0,0	-0,5	0,0	0,0	6,2
Zuidelijke IJ-oevers (POR) De reserve is bestemd voor de voorbereiding en uitvoering van het Plan Openbare Ruimte Zuidelijke IJoever (Oosterdok en Stationsplein). *De lagere onttrekking aan deze reserve wordt veroorzaakt door dat er een extra bijdrag van de Vervoersregio Amsterdam is ontvangen en omdat de voorbereiding van de Nota van Uitgangspunten meer tijd heeft gevergd dan vooraf voorzien. Op 28 september 2021 heeft het college van B&W ingestemd met de Nota van Uitgangspunten, waarbij besloten is de herinrichting van de Prins Hendrikkade Oost verder uit te stellen. Bij de instemming van de Nota van Uitgangspunten is tevens een voorbereidingsbudget beschikbaar gesteld, die gefinancierd wordt uit deze reserve.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70048	2007	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	9,8	0,0	-2,1	0,0	0,0	7,7

Leidseplein
De gecoördineerde uitvoering van de herinrichting van het Leidseplein en omgeving binnen het samenwerkingsproject Leidseplein. Het uiteindelijke doel is om het gebied beter te laten functioneren als ontmoetingsplek en als cultureel centrum van Amsterdam.

Het grootste deel van het project Leidseplein is inmiddels technisch gereed. Dit betreft ondermeer de Leidsebrug, de spoorvernieuwing, de herinrichting van de openbare ruimte en de fietsenstalling Kleine Gartmanplantsoen. Deze onderdelen kunnen financieel worden afgesloten en geactiveerd. De aanleg van de fietsparkeervoorziening op de Lijnbaansgracht bij de Melkweg is meerdere jaren uitgesteld. Reden is dat de kademuur aan de zijde politiebureau in een slechtere staat verkeert dan verwacht en eerst moet worden hersteld, voordat de fietsparkeervoorziening kan worden aangelegd. Hierin werkt het project samen met het programma kademuren en bruggen. In 2021 is vooral tijd en geld besteed aan de planvormingsfase. Naar verwachting is de start uitvoering in 2023 en wordt het project in 2025 afgerond. Daarnaast is in de reserve nog een budget aangehouden voor eventuele claims voor nadeelcompensatie.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70050	2005	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	8,4	0,0	-4,5	0,0	0,0	4,0

Rode Loper
De bouw van vier stations voor de Noord-Zuidlijn in de stadsdelen Centrum en Zuid vraagt om herinrichting van de openbare ruimte rond die nieuwe stations, vanwege de gewijzigde functie van de openbare ruimte en de slijtage door de vele werkzaamheden.

Aan de reserve Rode Loper is in 2021 € 4,5 miljoen onttrokken. De onttrekking bestaat uit de componenten:
- Afwikkeling Ferdinand Bolstraat tussen Stadhouderskade en Ceintuurbaan € 0,8 miljoen
- Bijdrage Vijzelstraat bruggen en maaiveld € 3,6 miljoen
De Rode Loper wordt naar verwachting in 2022 technisch afgerond. Alleen de twee laatste projecten zijn nog actief. Het project Vijzelstraat is eind 2021 technisch gereed en wordt in 2022 voor zover mogelijk financieel afgewikkeld. Er resteert nog een schadeclaim van Kalverpassage BV over de verminderde bereikbaarheid van de parkeergarage (waarop de VGA negatief heeft geadviseerd) en eventuele nadeelcompensatie. Het project Ferdinand Bolstraat Zuid is eind 2021 in uitvoering en dat loopt door tot in Q3 2022. Ook bij dit project geldt dat naijlend op de oplevering nog nadeelcompensatie kan worden aangevraagd.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70077	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	10,4	0,0	-9,8	0,0	0,0	0,6

Stationseiland
Dekking van de projectkosten Stationseiland / De Entree.

Onttrekkingen zijn geboekt conform het doel van de reserve. In 2022 zal het laatste deel van de reserve (€ 0,6 miljoen) worden aangesproken.

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70080	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	93,7	72,2	-97,5	0,0	0,0	68,4

Reserve achterstallig onderhoud, infrastructuur, openbare ruimte en groen
Deze reserve ondersteunt een programmatische aanpak voor het wegwerken van grootschalig achterstallig onderhoud in de openbare ruimte en van de infrastructuur. De reserve is gevormd ter dekking van de aan bovengenoemde aanpak verbonden ingrepen en activiteiten, zoals onderzoek, handhaving, monitoring, brandweerorganisatie en innovatie.

De toevoeging aan de reserve betreft het begrote bedrag hiervoor. De onttrekking van € -97,5 miljoen betreft dekking voor achterstallig onderhoud van civiele constructies (€ 76,3 miljoen), groen (€ 12,2 miljoen), verhardingen (€ 6,9 miljoen), speelvoorzieningen (€ 2,0 miljoen), verkeerssystemen en straatmeubilair (€ 0,3 miljoen).

02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	70170	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	132,7	48,2	-4,1	0,0	0,0	176,8

Financieringsreserve activa met maatschappelijk nut
Inzet van de eigen bijdrage van de gemeente voor de dekking van investeringen in de openbare ruimte met een maatschapelijk nut.

Sinds 2017 moeten activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut geactiveerd worden en mogen eigen middelen niet meer op de boekwaarde van de investering in mindering worden gebracht. Deze worden sindsdien in een financieringsreserve opgenomen en worden vervolgens gelijktijdig met de (hogere) afschrijvingslasten onttrokken, zodat de afschrijvingslasten per saldo niet zullen toenemen. Conform de toepassingsregels is in 2021 € 48,2 miljoen toegevoegd aan de financieringsreserve activa met maatschappelijk nut.

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
02.3 Openbaar vervoer	70006	2000	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	1,8	0,0	-1,0	0,0	0,0	0,8
Reserve IJsei inclusief Waterfront De realisatie van een autotunnel, een busstation met overkapping, ondergrondse fietsenstalling met aanvaarbescherming en de herinrichting van de openbare ruimte aan de IJzijde van het Stationseiland. *Onttrekkingen zijn geboekt conform de realisatie. In 2022 zal het laatste deel van de reserve (€ 1 miljoen) worden aangesproken.*										
02.3 Openbaar vervoer	70075	2017	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	5,6	0,0	-1,6	0,0	0,0	4,0
Reguliere vervanging IJveren Voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ. *Aan de Reguliere reserve vervanging Ijveren is € 1,6 miljoen onttrokken. De onttrekking is ingezet voor incidentele vervangingsinvesteringen in de veerverbindingen over het IJ.*										
03.1 Economie en innovatie	73015	2009	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,2	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,1
Amsterdams Promotiefonds voor cultuur en stadsinitiatieven Het realiseren van projecten waarvan de opzet is zowel de doelen van Holland Casino als van de gemeente te verwezenlijken. *Jaarlijks wordt € 0,2 miljoen toegevoegd aan de reserve. Afhankelijk van de aantal evenementen waar de gemeente aan wil bijdragen wordt de onttrekking van de reserve hierop aangepast. Door de pandemie en de langdurige lockdown zijn nauwelijks evenementen geweest en er is geen toevoeging gedaan omdat de toevoeging afhangt van de bezoekersaantallen. Vanwege de grote inkomstenderving bij Holland Casino is er een vrijval geweest op de reserve van € 0,2 miljoen.*										
03.1 Economie en innovatie	73031	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	21,5	0,0	-4,8	0,0	0,0	16,7
Reserve Amsterdam Metropolitan Solutions Realiseren van een nieuw op te richten wetenschappelijk opleidings- en onderzoeksinstituut door kennisinstellingen en bedrijven op gebied van toegepaste technologie met als werknaam Amsterdam Metropolitan Solutions. *Voor de dekking van het final contract ter realisering van het Amsterdam Metropolitan Solution is bij de Begroting 2014 deze reserve gevormd. De besteding vindt plaats in de jaren 2014 tot en met 2024. Jaarlijks wordt ongeveer voor € 5 miljoen onttrokken aan de reserve.*										
03.1 Economie en innovatie	73035	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	16,7	17,0	-8,3	-7,7	0,0	17,7
Reserve Economische structuurversterking Het stimuleren van economische structuurversterking conform het door de gemeenteraad vastgestelde bestedingskader. *Vanuit het coalitieakkoord 2019-2022 wordt tot en met 2022 de reserve voor Economische Structuurversterking aangevuld met een bedrag van € 33 miljoen. Dit jaar gaat het om een toevoeging van € 7 miljoen. Hiernaast is er dit jaar ook € 10 miljoen toegevoegd ten behoeve het Herstel- en investeringsprogramma. Het doel van deze reserve is het stimuleren van economische structuurversterking conform het door de raad vastgestelde bestedingskader. Niet bestede middelen blijven in de reserve en zijn bestemd voor besteding in latere jaren. De onttrekking van € 8,3 miljoen is voornamelijk ingezet voor de beleidsprogramma's van Startup Amsterdam, Life Science & Health, Amsterdam Trade en Onderwijs -Arbeidsmarkt en voor diverse subsidielasten waaronder Female Hub en Innovatief MKB. De vrijval aan de reserve ad € 7,7 miljoen betreft de toevoeging aan de nieuwe financieringsreserve ROM MRA-NHN ad € 3,0 miljoen, voor lastenverlichting ondernemers en dekking inkomstenderving marktgelden ad € 4,3 en restant voor inkomstenderving IN-Amsterdam en Holland Casino.*										
03.1 Economie en innovatie	73036	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	3,0	0,0	0,0	0,0	3,0
Financieringsreserve Rom MRA Deze reserve dient als financiering met eigen vermogen ten behoeve deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Metropoolregio Amsterdam-Noord-Holland Noord. *In de periode 2021 tot en met 2024 wordt er per jaar € 3 miljoen toegevoegd tot een maximum van € 12 miljoen in de deelname aan de ROM MRA-NHN. Deze reserve dient ter financiering uit het eigen vermogen ten behoeve van deelname aan de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) MRA-NHN. Conform raadsbesluit nr 2021-111 op 27 mei 2021 met betrekking tot de oprichting van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij (ROM) MRA-NHN.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
04.1 Kunst en cultuur	79059	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,6	2,2	0,0	0,0	0,0	2,7
Egalisatiereserve Kunstenplan Om de vier jaar worden in de Hoofdlijnen Kunst en Cultuur de nieuwe beleidsdoelstellingen voor de komende vier jaar bepaald. De doelstelling van deze systeemreserve volgt de doelstellingen van elk nieuw Kunstenplan. *In 2021 is € 2,2 miljoen toegevoegd aan de reserve voor de exploitatie van culturele voorzieningen in de wijken in 2023 en 2024 volgens het Kunstenplan. Daarnaast is conform het besluit Hoofdlijnen Kunstenplan de onderbesteding op het Kunstenplanbudget toegevoegd aan de egalisatiereserve.*										
04.2 Erfgoed	44015	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,2
Opzetten landelijke erfgoedregistratie Er voor zorgen dat de registratie van erfgoedgegevens voldoet aan de eisen van de Omgevingswet. *Externe inhuur voor het project kon niet langer worden verlengd door de Amsterdamse regelgeving. Het marktaanbod met expertise op het gebied van Erfgoed en registratie is uiterst gering. Inmiddels is expertise gevonden, na het correct volgen van de Amsterdamse aanname procedures van externe inhuur start het vervolg in januari 2022. Gedurende het najaar heeft dit aspect van het project stil gelegen. De resterende middelen worden volledig in 2022 besteed.*										
05.1 Onderwijs	55024	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,9	0,0	-0,9	0,0	0,0	-
Reserve VVE (voorm. Stadsdelen) Het realiseren van nieuwe Voorschoollokalen. *De onttrekking van € 0,9 miljoen aan de reserve VVE, is ingezet ter dekking van de gerealiseerde voorschoollokalen. De reserve is hierna uitgeput en wordt opgeheven.*										
06.1 Sport	56027	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	14,0	0,0	-0,6	-2,0	0,6	11,5
Financieringsreserve sportaccommodaties De reserve is de dekking voor de afschrijvingslasten van de kredieten voor het Sportaccommodatiefonds. *De afschrijvingslasten van de kredieten worden structureel geboekt. De vrijval uit de financieringsreserve sportaccommodatiefonds is overgeheveld naar het programma Vastgoed. De middelen horen bij accommodaties die zijn opgenomen in de portefeuille van Vastgoed. Zij verzorgt de administratie en het beheer hiervan.*										
06.1 Sport	56080	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	3,9	0,5	-1,0	0,0	0,0	3,5
Reserve sportevenementen Middelen bestemmen voor toekomstige topsportevenementen, zoals het EK 2020. *Ontrekking komt ten gunste van het EK 2021 en topsportevenementen. Vanwege Corona is het evenement EK voetbal 2021 niet geheel tot uitvoering gekomen. Dit geldt ook voor andere topsportevenementen. Aan de raad zal worden voorgelegd of zij deze reserve willen behouden en verlengen naar 31 december 2025. Deze zal worden ingezet voor internationaal aansprekende topsportevenementen zoals EURO2020 waar extra inzet (capaciteit en middelen) vanuit de gemeente noodzakelijk is.*										
07.1 Inkomensregelingen	52050	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	112,4	9,5	-7,3	-2,0	0,0	112,5
Reserve egalisatie inkomensdeel en conjunctuur Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Participatiewet voor het inkomensdeel (bijstandsuitkeringen)en de uitvoering van Tozo. *In 2021 is € 9,5 miljoen toegevoegd, voor de regeling Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) die ingesteld als gevolg van de coronacrisis.* *De onttrekking van € 7,3 miljoen betreft:* *- het programma 'Meer kans op werk' (€ 2,6 miljoen).* *- de ontwikkeling van het macrobudget en de ontwikkeling van het bijstandsbestand (€ 2,0 miljoen)* *- het programma "Veerkracht". Ervoor te zorgen dat zelfstandig ondernemers die financieel zijn getroffen door de coronacrisis weer perspectief en bestaanszekerheid krijgen. (€ 2,0 miljoen).* *- de levensvatbaarheid onderzoeken voor zelfstandigen (€ 0,7 miljoen)* *De vrijval ten gunste van de algemene middelen (€ 2,0 miljoen)*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
07.2 Werk, participatie en inburgering	53064	2018	Egalisatie-reserve	5% van de lasten van de Directie Werk op programmaonderdeel 7.2	8,2	0,5	0,0	0,0	0,0	8,7
Reserve Sociaal Werk Egaliseren van overschotten en tekorten voortvloeiend uit de uitvoering van de Wet Sociaal Werk en de Participatiewet met als doel werk te bieden aan Amsterdammers met een arbeidsbeperking en indien nodig aanvullend te investeren in Sociaal Werk. Het gaat om Amsterdammers met een arbeidsbeperking ofwel in dienst bij de sociale werkvoorziening (Stichting Pantar), ofwel via de gemeente direct gedetacheerd bij sociale firma's of bij reguliere werkgevers. *De toevoeging aan de reserve Sociaal Werk van € 0,5 miljoen is voor de Tomingroep die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW) vanuit Weesp.*										
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	57002	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,6	0,0	-0,6	0,0	0,0	-
Reserve Health Valley De investering in de onderzoeksinfrastructuur op het gebied van de gezondheidszorg. *De reserve is volledig uitgeput en wordt conform raadsbesluit opgeheven.*										
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	57054	2021	Overige bestemmings-reserve	€ 4,5 miljoen	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	4,5
Reserve Streeklaboratoria Het uitvoeren van vervolgonderzoek naar de effecten van de corona pandemie en voorbereiden van het Streeklaboratorium en de andere laboratoria in Amsterdam op een eventuele volgende gezondheidscrisis. *Deze reserve is tijdens de Najaarsnota 2021 gevormd, de toevoeging heeft plaatsgevonden voor onttrekkingen in 2022 en 2023 ten behoeve van de streeklaboratoria.*										
08.3 Individuele voorzieningen (incl. PIT)	55044	2006	Egalisatie-reserve	10% van het budget voor de WMO openeinde regelingen in het betreffende boekjaar	1,3	23,5	0,0	0,0	0,0	24,8
Reserve egalisatie WMO Opvangen fluctuaties WMO openeinde regelingen. *De toevoeging aan de reserve betreft het overschot op activiteiten die als Wmo open einderegelingen aan te merken zijn. Het vervaljaar van de reserve is 2022; verlenging zal worden aangevraagd in 2022.*										
09.1 Riool en drinkwater	96001	2006	Egalisatie-reserve	n.v.t.	4,1	0,0	-2,9	0,0	0,0	1,2
Reserve egalisatie drinkwatertarieven Waternet Het verevenen van bij het jaarverslag blijkende overschotten of tekorten met betrekking tot de drinkwatervoorziening voor burgers en bedrijven. Het streven is de overschotten of tekorten in volgende jaren te verevenen via tarieven. *Daarnaast dient de reserve voor het afdekken van het risico van afwijkingen in het resultaat.* *De hoogte van de onttrekking aan de Egalisatiereserve drinkwatertarieven Waternet is gebaseerd op het saldo van lasten en baten van de drinkwatertaak. De baten zijn € 3,1 miljoen lager dan begroot en de lasten zijn € 1,4 miljoen hoger dan begroot. Het restant zal worden gebruikt ter dekking van het tekort bij stichting Waternet.*										
09.2 Afval en grondstoffen	83030	2015	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	3,5
Egalisatiereserve afval Het reguleren van de over- en onderschrijding op de kwijtschelding en de solidariteitsbijdrage van de afvalstoffenheffing. *Er hebben geen mutaties in 2021 plaats gevonden.*										
09.2 Afval en grondstoffen	83103	2015	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Investeringsreserve afval Dekking van investeringen en innovaties in de afvalketen. *De reserve heeft een eindstand van € 0, maar blijft in stand vanwege de invlechting van Weesp in 2022, waardoor mutaties ind e reserve zullen plaatsvinden.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
09.2 Afval en grondstoffen	83105	2017	Financierings-reserve	n.v.t.	11,6	0,0	0,0	0,0	0,0	11,6
Financieringsreserve OAT Sluisbuurt Financieren afschrijvingslasten Ondergronds Afval Transport (OAT). *Het project loopt inmiddels.Pas na het opleveren van (deel) van het project worden afschrijvingskosten onttrokken uit de reserve. Naar verwachting wordt de eerste onttreking in 2025 gedaan.*										
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67018	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	22,1	0,4	-7,2	0,0	0,0	15,2
Reserve duurzaamheidsfonds Alloceren van middelen en het verstrekken van leningen ter bevordering van hernieuwbare energie en energiebesparing. *De toevoeging betreft de rente op verstrekte leningen. De onttrekking is op basis van de daarmee corresponderende lasten. De lasten betreffen vooral de inzet versnellingsmiddelen om de verduurzaming in Amsterdam te versnellen. Daarnaast worden de beheerkosten duurzaamheidsfonds hieruit gedekt.*										
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67024	2014	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,9	0,0	-0,3	-0,6	0,0	-
Reserve aardgasvrij Voorbereiden structuurversterking op het terrein van energieverduurzaming van woningen. *De vrijval correspondeert met het bedrag dat in 2020 boven de begroting besteed is aan het programma aardgasvrij. De onttrekking ad € 0,3 miljoen is bestemd voor de uitvoering van het programma aardgasvrij.*										
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	67060	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	79,9	37,5	-5,8	0,0	0,0	111,6
Reserve Klimaatfonds Het in het kader van, en passend bij, de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. *De onttrekking is in overeenstemming met de op het programma corresponderende lasten. De bestedingen zijn passend bij de gemeentelijke rolopvatting ondersteunen van investeringen in de stad die bijdragen aan een rechtvaardige transitie naar een klimaatneutraal en aardgasvrij Amsterdam. De toevoeging is conform de begroting. De reserve wordt gevuld door 4 keer € 37,5 miljoen toe te voegen via de begroting tot het bedrag van € 150 miljoen is bereikt.*										
09.3 Duurzaamheid en milieubeheer	74040	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	138,2	8,7	-5,1	0,0	0,0	141,8
Stedelijke Bodemsanering en Nazorg Het reserveren van middelen voor de meerjarige stedelijke bodemsaneringsprogramma's en nazorgactiviteiten die conform gemaakte afspraken met het Rijk grotendeels vanuit Rijksmiddelen worden gefinancierd. *De reserve is voor € 8,7 miljoen toegevoegd. € 5,9 miljoen daarvan betrof een rijksbijdrage voor bodembescherming. € 2,8 miljoen betrof de indexatievergoeding voor deze reserve.* *De onttrekking van € 5,1 miljoen is nodig geweest voor bodemsanering en nazorg van diverse projecten. Het saldo van € 141,8 miljoen is ter dekking van de diverse nazorgactiviteiten en toekomstige stedelijke bodemsaneringsprogramma's.*										
09.4 Ruimtelijke ordening	70052	2020	Overige bestemmings-reserve	€ 4,9 miljoen	4,5	0,2	-0,9	0,0	0,0	3,8
Reserve IJ-oeververbinding De reserve wordt gebruikt om de eerste IJ-oeververbinding voor te bereiden tot aan de fase voorkeursbesluit. De begrotingsdoelstelling waarme de IJoeververbinding een relatie heeft is "We zorgen voor integrale en kwalitatieve afwegingen bij inzet en prioritering ruimtelijke ontwikkeling". *Lagere lasten voor het project Zeecruise, IJ-oeververbindingen en Sprong over 't IJ van € 2,0 miljoen. Na het opstellen van de regionale visie Zeecruise (met Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied, OD NZKG) is het project Zeecruise nagenoeg stopgezet. Over het programma Sprong en de eerste IJ-oeververbinding "de Oostbrug" wordt bij de besluitvorming over het voorkeursbesluit Sprong over het IJ begin 2022 de planning opnieuw bepaald. De start van de voorbereiding van de eerste IJoeververbinding Oostbrug vindt plaats in 2022 (i.p.v. 2021 zoals eerder verwacht). Dit wordt bij de viermaandsrapportage in de begroting verwerkt. Deze projecten worden grotendeels gedekt uit de reserve IJoevers."*										
09.5 Begraafplaatsen en crematoria	90032	2018	Egalisatie-reserve	0,7 miljoen	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve DNNO (De Nieuwe Noorder/Ooster) Egaliseren van de marktconforme exploitatie van De Nieuwe Ooster en De Nieuwe Noorder. *De reserve is niet aangewend en wordt conform raadsbesluit opgeheven.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
10.1 Grond	74002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	441,8	137,1	-143,6	-39,2	0,0	396,2
Reserve Vereveningsfonds Een deel van de reserve is benodigd als weerstandsvermogen en ter dekking van vastgestelde (voor)investeringen. Het resterende deel is de vereveningsruimte en is beschikbaar voor nieuwe investeringen in het kader van de gebiedsontwikkeling. *De gerealiseerde toevoegingen van in totaal € 137,1 miljoen hebben betrekking op: a) Winstnemingen en planafsluitingen € 106,1 miljoen; b) Indexatie vergoeding € 8,9 miljoen; c) Samenwerkingsafspraken met woningcorporaties (canon herziening einde tijdvak, splitsingen en verkoop) € 19,2 miljoen; d) N200 € 2,1 miljoen; e) Huurliberalisatie € 0,8 miljoen. De totale onttrekking van € 143,6 miljoen betreft a) Kasstromen VEF € 13,4 miljoen; b) Onttrekking van € 96,2 miljoen voor ophoging van de voorziening voor plantekorten; c) Verrekeningen overige programma's € 5,7 miljoen; d) Verrekeningen Gebiedsontwikkeling € 15,8 miljoen; f) Overige onttrekkingen € 2,5 miljoen; g)apparaatslasten €10,0 miljoen. Vrijval van € 39,2: a) Onttrekking van € 32,2 miljoen als gevolg van uitnamen ten behoeve van het realiseren van ambities in andere programma's binnen de gemeente, inclusief verrekening Zuidas; b) € 7,0 miljoen voor uitvoering programma Groenparken.*									
10.1 Grond	74044	2001	Egalisatie-reserve	n.v.t.	10,8	0,0	-5,5	-3,5	0,0	1,8
Reserve Wallengebied Deze reserve is bestemd voor planschadekosten in het kader van Project Wallengebied en de proceskosten van het project. *In 2021 is € 5,5 miljoen onttrokken voor proceskosten en aankoop panden. Verder is € 3,5 miljoen vrijgevallen wegens het bijna afronden van dit project. Het saldo is voor de resterende activiteiten welke nog doorlopen tot medio 2022 (afwikkeling funderingskosten).*										
10.1 Grond	77002	2004	Egalisatie-reserve	n.v.t.	385,8	172,4	-13,1	-57,9	0,0	487,3
Reserve Zuidas bijdrage dok en grondexploitaties Dekking van de gebiedsontwikkeling op de Zuidas en de bijdrage van de gemeente Amsterdam aan de ontwikkeling van Zuidas Dok. *De toevoegingen betreffen voornamelijk tussentijdse winstnemingen (€ 158,0 miljoen). Daarnaast is de reserve geïndexeerd en zijn diverse proceskosten afgeboekt. De onttrekking van € 13,1 miljoen betreft diverse posten. De belangrijkste zijn een bijdrage aan Zuidasdok, een onttrekking ten behoeve van apparaatlasten en een onttrekking ten behoeve van de voorziening plantekorten. De vrijval is een uitname voor de algemene middelen. Deze is conform raadsbesluit waarbij incidenteel een uitname wordt gedaan op basis van de vereveningsruimte.*										
10.2 Erfpacht	74001	2004	Financierings-reserve	n.v.t.	5.119,9	65,5	-276,9	0,0	0,0	4.908,4
Reserve afkoopsommen erfpacht Deze reserve dient voor de financiering van de waarde van de in erfpacht uitgegeven gronden. *De toevoeging in 2021 van in totaal € 65,5 miljoen betreft de in 2021 ontvangen afkoopsommen. De onttrekking van in totaal € 276,9 miljoen bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds € 169,1 miljoen wordt verschoven naar de reserve financiering erfpachtgrond wegens de overstapregeling. En anderzijds is er € 107,8 miljoen onttrokken wegens de-activatie. De reserve dient voor de financiering van erfpachtgronden. Hierdoor hoeft de gemeente Amsterdam deze grondwaarde niet te financieren bij externe partijen. De stand van de reserve is € 4.908,4 miljoen.*										
10.2 Erfpacht	74050	2019	Financierings-reserve	De maximale omvang is de omvang van de grondwaarde van in erfpacht uitgegeven grond waarvan de erfpachtcanonbetaling niet is afgekocht	372,7	312,2	-12,2	-150,0	0,0	522,8
Reserve financiering erfpachtgrond Het doel is zoveel mogelijk in erfpacht uitgegeven grond te financieren met eigen vermogen. *Als gevolg van, door de raad, vastgestelde Nota financiering grondexploitaties en erfpachtuitgifte is de reserve financiering erfpachtgrond' begin 2019 gevormd. Per saldo is € 312,2 miljoen toegevoegd door ontvangen meerwaarde Afkoopsommen, grotendeels door de overstapregeling. Ter dekking van de gemaakte kosten € 12,2 miljoen onttrokken. De vrijval van € 150 miljoen is conform begroting afgedragen aan de Algemene Reserve, naar aanleiding van het herstelpakket uit 2020.*										
11.1 Wonen en bouwen	74041	2015	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	13,1	0,0	-1,6	-2,5	0,0	9,0
Reserve Actieplan bouwstimulering Alloceren van middelen voor het stimuleren van woningbouw in Amsterdam. *De onttrekking aan de reserve is € 1,6 miljoen. De uitgaven hebben betrekking op huisvesting bijzondere doelgroepen. Verder is een bedrag van € 2,5 miljoen uitgenomen voor onder andere sportevenementen en de risicoreserve Wonen.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
11.1 Wonen en bouwen	76006	2004	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	51,1	0,0	-1,8	0,0	0,0	49,3
Reserve Corporatiebudget Het Corporatiebudget wordt primair ingezet t.b.v. onrendabele vastgoedinvesteringen in de stedelijke vernieuwingsgebieden in Nieuw-West, in de Kolenkitbuurt in West, De Banne en Nieuwendam-Noord in Noord. Corporaties kunnen op projectbasis subsidies aanvragen. *Aan de reserve Corporatiebudget is € 1,8 miljoen onttrokken voor groot onderhoud woonwagenterreinen (€ 1,2 miljoen), projectbureau Zon (€ 0,2 miljoen) en bijdrage Corporaties € 0,4 miljoen).*										
11.1 Wonen en bouwen	76050	2016	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	1,0	0,0	-0,6	0,0	0,0	0,4
Stedelijke reserve Wonen boven winkels en bedrijven Stimuleren van het creëren van woonruimte boven winkels en bedrijven. *In 2021 is € 0,1 miljoen ingezet voor programmamanagement Wonen boven Winkels. Er zijn geen subsidies afgerond in 2021. Voor de uitvoering van Amendement 1411 'Geld voor broedplaatsen' bij de begroting 2021 is € 0,5 miljoen uit de reserve onttrokken. De inzet van deze middelen wordt verantwoord in programma 4 Kunst & cultuur.*										
11.1 Wonen en bouwen	87036	1997	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Woningonttrekking Dekking van de geraamde lasten voor casco funderingsonderzoeken , conform de door het AB van stadsdeel Centrum oorspronkelijk vastgestelde doelstelling voor de bestemmingsreserve Woningonttrekking. *Deze reserve wordt ingezet om werkzaamheden uit te laten voeren t.b.v. het jaarlijkse Behoud en Herstel programma. Er vindt na onderzoek over mogelijk funderingsgebrek fysiek controle plaats waarbij de fundering wordt opgegraven. Door corona omstandigheden konden de werkzaamheden in 2021 niet worden uitgevoerd. Voor de opgave is namelijk een bezoek aan de vooraf geselecteerde panden noodzakelijk. Omdat het hierbij om bewoonde panden gaat, is er in verband met corona en de RIVM maatregelen geconstateerd dat deze werkzaamheden niet kunnen worden uitgevoerd.*										
11.1 Wonen en bouwen	88050	2012	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5
Stedelijke Vernieuwing De reserve is niet gemuteerd in 2021. Opvangen van de risico's binnen de stedelijke ontwikkeling. Reserveren van middelen voor het nakomen van met partners overeengekomen verplichtingen i.v.m. de stedelijke ontwikkeling. Reserveren van middelen om aanvullende voorzieningen te treffen. Opvangen van risico's van planschade. Interimbeheer bij herinrichting. De 10% bijdrage aan de kosten voor inrichting woonomgeving bij stedelijke vernieuwingsplannen. *Aan de reserve Wooncoöperatieven is in 2021 € 2,0 miljoen toegevoegd voor risicoafdekking van leningen aan startende wooncoöperatieven. Afhankelijk van de omvang van verstrekte leningen worden middelen aan deze reserve onttrokken en toegevoegd aan de voorziening Wooncoöperatieven. In 2021 zijn nog geen leningen verstrekt en was onttrekking aan de reserve niet nodig.*										
11.1 Wonen en bouwen	76007	2021	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,0	2,0	0,0	0,0	0,0	2,0
Reserve Wooncoöperatieven Het beschikbaar stellen van middelen voor de voorziening die gevormd wordt tegenover verstrekte leningen aan wooncoöperatieven en het dekken van beheerkosten SvN. *Aan de reserve Wooncoöperatieven is in 2021 € 2,0 miljoen toegevoegd voor risicoafdekking van leningen aan startende wooncoöperatieven. Afhankelijk van de omvang van verstrekte leningen worden middelen aan deze reserve onttrokken en toegevoegd aan de voorziening Wooncoöperatieven. In 2021 zijn nog geen leningen verstrekt en was onttrekking aan de reserve niet nodig.*										
11.3 Groen en dierenwelzijn	67042	2016	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,7	0,2	-0,3	0,0	0,0	0,6
Reserve Herplantfonds De middelen worden ingezet voor compensatie van gekapte bomen, conform het vastgestelde beleid ten aanzien van compensatie en herplanting van bomen. *De toevoeging is de monetaire waarde van gekapte bomen waarvoor geen directe herplant plaats kon vinden. Deze is gestort door de vergunningsaanvragers. De onttrekking betreft de herplant van bomen.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
11.3 Groen en dierenwelzijn	67050	2019	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	4,6	5,0	-0,7	0,0	0,0	8,9
Kwaliteitsimpuls Groen De reserve wordt gebruikt om te investeren in parken (groen). Doelstelling 11.3.1 Amsterdam is een stad voor mens, plant en dier met groene plekken in alle buurten en goed onderhouden parken en bos. *In 2021 is voor het Noorderpark € 0,3 miljoen, voor het Martin Luther King park € 0,2 miljoen en voor het Rembrantpark € 0,1 uitgegeven.*										
11.3 Groen en dierenwelzijn	87052	2007	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,4	0,0	-0,4	0,0	0,0	-
Groenfonds Het kunnen uitvoeren van de voorstellen voor het uitbreiden, vernieuwen en verbeteren van het groen en het daarmee samenhangende beheer. *De reserve groenfonds houdt per eind 2021, conform afspraak, op te bestaan. Het saldo van de reserve is per eind 2021 nihil. Het saldo van de reserve groenfonds van € 0,4 miljoen is in 2021 volledig uitgegeven aan onder andere een groot aantal kleinere groeninitiatieven binnen stadsdeel Centrum. Daarnaast is in 2021 een substantiele bijdrage van circa € 0,1 miljoen geleverd aan uitgaven met betrekking tot vergroening binnen het project Knowledge Mile Park.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12001	1995	Algemene reserve	Afhankelijk van de geinventariseerde risico's	96,0	198,2	-215,7	0,0	0,0	78,5
Algemene Reserve Een buffer voor het kunnen opvangen van niet structurele financiële tegenvallers. *De toevoeging aan de algemene reserve betreft € 150 miljoen overheveling van de reserve financiering erfpachtgrond op basis van het maatregelenpakket om de crisis het hoofd te bieden. Daarnaast is het positieve resultaat 2020 van € 16,2 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Daarnaast is het renteresultaat van € 22,8 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. € 7,3 miljoen wordt toegevoegd aan de reserve met als doel de reserve op hoogte te brengen. De onttrekkingen aan de algemen reserve betreffen:* *- € 208,5 miljoen voor het opvangen van tekorten en faciliteren van reguliere kasschuif* *- € 5,7 miljoen herstelplan Kunst en cultuur* *- € 1,5 miljoen voor de uitbreiding van de winteropvang voor dak- en thuislozen.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12003	nvt	Algemene reserve	n.v.t.	16,2	0,0	-16,2	0,0	0,0	0,0
Jaarrekeningresultaat Resultaatafwikkeling t-1 en resultaat t zijn onderdeel van de algemene reserve en op deze manier apart zichtbaar gemaakt. *Het jaarrekeningresultaat 2020 van € 16,2 miljoen is toegevoegd aan de algemene reserve.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12006	2000	Financierings-reserve	6,5 miljoen	6,5	0,0	0,0	0,0	0,0	6,5
Reserve financiering NV Zeedijk Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV Zeedijk. *De hoogte van de financieringsreserve is in overeenstemming met de boekwaarde van de deelneming NV Zeedijk.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12014	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Financieringsreserve WRK Investeren in het eigen vermogen van deelneming WRK uit de inkomsten van de garantiepremie zonder dat dit begrotingsruimte kost of gefinancierd wordt. *Aan de financieringsreserve zijn middelen toegevoegd uit ontvangen garantiepremies.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12075	2019	Egalisatie-reserve	Geen maximale omvang omdat de omvang van de jaarlijks te ontvangen baten altijd onzeker is.	12,0	18,1	-12,0	0,0	0,0	18,1
Reserve overheveling gemeentefondsmiddelen september- en decembercirculaire Het reserveren van middelen afkomstig uit het gemeentefonds, die bij de september- en decembercirculaire worden toegekend, voor zover het niet gaat om de algemene uitkering. *Dit betreffen gemeentefondsmiddelen die toegekend zijn via de december- en septembercirculaire van het rijk. Omdat deze middelen niet alle besteed meer konden worden in 2020, zijn ze via deze reserve overgeheveld naar 2021. De besteding van de middelen zijn in 2021 onttrokken. De niet bestede middelen 2021 zijn toegevoegd aan de reserve.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12096	2007	Financierings-reserve	78,8 miljoen	78,8	0,0	0,0	0,0	0,0	78,8
Reserve financiering deelneming GVB Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de NV GVB. *De stand van de reserve is gelijk aan de boekwaarde van de deelneming GVB*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12100	2008	Egalisatie-reserve	n.v.t.	10,8	0,3	-5,4	0,0	0,0	5,7
Reserve frictiekosten 1 Stad 1 Opgave In 2013 is voor de dekking van verwachte frictiekosten voor diverse organisatieonderdelen in het kader van de operatie 1 Stad 1 Opgave een reserve ingesteld. Het betreft diverse maatregelen (21) die gepaard kunnen gaan met frictiekosten. *Frictiekosten die in 2021 gemaakt zijn, worden aan de reserve frictiekosten onttrokken.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12115	2017	Egalisatie-reserve	n.v.t.	16,4	69,6	-22,2	0,0	0,0	63,7
Meerjarige Intertemporele Compensatie Het verevenen van de begrotingsruimte over meerdere jaren waarbij de begroting meerjarig per jaar sluitend wordt gehouden, terwijl de begroting ook reëel en structureel in evenwicht is. *De toevoegingen en onttrekkingen betreffen grotendeels verschuiving van overschotten en tekorten in de gemeentelijke begroting die via deze reserve met elkaar verrekend worden zodat een meerjarig stabiel beeld ontstaat.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12158	2011	Financierings-reserve	11,3 miljoen	11,3	0,0	0,0	0,0	0,0	11,3
Reserve financiering lening NEMO Deze reserve dekt de gemeentelijke lening aan NEMO. *De stand van de reserve is gelijk aan de stand van de gemeentelijke lening aan NEMO die ermee wordt gefinancierd.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12560	2014	Financierings-reserve	n.v.t.	50,3	0,0	0,0	-0,3	0,0	49,9
Amsterdams Investeringsfonds financieel Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Met het AIF financieel deel worden leningen gefinancierd die in het kader van de doelstelling zijn toegekend. *De vrijval heeft betrekking op aflossing van leningen.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12561	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	2,2	0,0	-0,4	-0,2	0,0	1,7
Amsterdams Investeringsfonds maatschappelijk Het fonds is opgezet om ontwikkelingen gericht op structuurversterking in de stad met een grote waarde voor Amsterdam te bevorderen. Het gaat daarbij om ontwikkelingen die zonder het fonds niet van de grond komen. Investeringen uit AIF dienen de stedelijke infrastructuur voor de toekomst te versterken en zich maatschappelijk en/of economisch terug te verdienen. Uit het AIF maatschappelijk deel worden subsidies verstrekt die in het kader van de doelstelling zijn toegekend. *De onttrekking is ter dekking van de lasten van het project Biobank. De vrijval betreft niet langer benodigde middelen.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12562	2019	Egalisatie-reserve	n.v.t.	26,0	15,1	-13,3	-1,6	0,0	26,2
Reserve Incidentele Coalitiemiddelen De reserve Incidentele coalitiemiddelen is bedoeld om de specifieke incidenteel aangewezen coalitiemiddelen in de coalitieperiode beschikbaar te houden. *Dit betreffen coalitiemiddelen die toegekend zijn door de raad voor deze coalitieperiode en aanvullend een aantal andere posten, met name betrekking op gelden die een relatie hebben met de Tweede Wereldoorlog. Omdat deze middelen nog niet alle besteed zijn, worden ze via deze reserve overgeheveld tussen de jaren. De besteding van de middelen wordt aan het eind van het jaar onttrokken. Toevoeging aan de reserve heeft plaatsgevonden van middelen uit het coalitieakkoord 'Samen sterker uit de crisis' die in 2021 niet tot volledige besteding zijn gekomen.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12563	2021	Egalisatie-reserve	n.v.t.	0,0	20,0	-13,7	0,0	0,0	6,3
Egalisatiereserve XaaS Omzetten kapitaallasten van XaaS-investeringen in exploitatielasten, om vertraging in de uitvoering van de investering te voorkomen. *De reserve is gevormd voor XAAS investeringen die niet geactiveerd mogen worden, maar via de exploitatie lopen. De XAAS uitgaven maken onderdeel uit van het meerjaren investeringsprogramma. Ter financiering van toekomstige XAAS lasten is de reserve gevormd voor € 20 miljoen. De onttrekkingen betreffen gerealiseerde XAAS lasten.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12565	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	3,0	0,0	-1,0	0,0	2,0
Financieringsreserve Carré Het met eigen middelen financieren van de uitbreiding van de gemeentelijke deelneming in de Theater Carré *Met de uitbreiding van het aandelenkapitaal in de deelneming van € 3,0 miljoen is de reserve gevormd.*										
A.4 Overige eigen middelen en onvoorzien	12015	2021	Financierings-reserve	n.v.t.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Reserve verbeteren schuldpositie Schuldpositie van de gemeente verbeteren door een deel van het bezit te financieren met eigen vermogen *Aan de reserve zal pas in 2024 een toevoeging plaatsvinden. De reserve is benodigd voor het verbeteren van de schuldpositie van de gemeente Amsterdam.*										
B.1 Overhead	24001	2018	Overige bestemmings-reserve	n.v.t.	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0	-
Reserve gemeentelijk wagenparkbeheer Het inbedden van de (nieuwe) beheersactiviteiten (inrichting, professionalisering en verduurzaming) voortvloeiende uit de inbesteding van het wagenparkbeheer. *De onttrekking aan de reserve van € 0,3 miljoen betreft de uitgaven van het transitieprogramma gemeentelijke wagenpark waarbij onder andere de volgende activiteiten zijn verricht: Strategieontwikkeling en kaderstelling, impact invoeren milieuzones, implementatie van een Duurzame MIP en integrale aanpak laadinfra. De reserve is conform de gemaakte afspraken volledig benut en komt eind 2021 te vervallen.*										
B.1 Overhead	43002	2006	Financierings-reserve	n.v.t.	0,7	0,0	-0,7	0,0	0,0	0,0
Financieringsreserve Stadsbank van Lening Dekking van de afschrijvingslasten van de investering VIS – belenen. *Op 1 maart 2021 is het Vernieuwde Informatievoorziening-Systeem (VIS) van de Stadsbank van Lening opgeleverd en in gebruik genomen. Omdat het een SAAS-oplossing is, moeten de investeringskosten ineens worden afgeschreven. In 2021 is de reserve van € 0,7 miljoen (volledig) onttrokken ter dekking van deze kosten. De stand per ultimo 2021 is derhalve nihil. De reserve kan wordt opgeheven.*										
B.1 Overhead	71004	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	0,9	0,0	-0,1	0,1	0,1	0,7
Financiering huisvesting gemeentelijk apparaat Dekking van een deel van de afschrijvingslasten voor de huisvesting van de gemeentelijke organisatie. *De onttrekking heeft betrekking op de afschrijvingen van activa. Het deel van de afschrijvingen dat niet rendabel is wordt gedekt door deze onttrekking uit de reserve. De vrijval hangt samen met een onterechte storting in 2018. Het saldo per einde jaar is toereikend om de komende jaren het deel van de afschrijvingslasten te dekken dat via deze reserve loopt.*										
B.1 Overhead	71268	2014	Egalisatie-reserve	n.v.t.	3,8	2,5	-0,2	0,0	0,0	6,2
Reserve gemeentelijke huisvestingsprojecten Dekking van tijdelijke exploitatietekorten van de Businesscase III (verbouwing Stadhuis) en Businesscase IV (optimalisatie ambtenarenhuisvesting) en Transitieplan werven en overslagpunten.. *De onttrekking hangt samen met exploitatiegevolgen van het Transitieplan Werven. De toevoeging hangt eveneens samen met het Transitieplan Werven. Het saldo per einde jaar is toereikend om de exploitatieverschillen van het Transitieplan Werven in de komende jaren op te vangen.*										

Programma onderdeel, Naam, Doel reserve	ID-nr	Instellings-jaar	Soort reserve	Max toegestane omvang	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrek-king	Vrijval	Verminderingen i.v.m afschrijvingen	Rekening 2021
B.2 Vastgoed	71005	2015	Financierings-reserve	n.v.t.	44,5	4,0	-1,1	0,0	1,1	47,4
Financiering gemeentelijk vastgoed Dekking van een deel van de afschrijvingslasten van het vastgoed in eigendom van de gemeente. *De onttrekking heeft betrekking op de afschrijvingen van activa. Het deel van de afschrijvingen dat niet rendabel is wordt gedekt door deze onttrekking uit de reserve. De toevoeging wordt gevormd door een tweetal overhevelingen. Voor meerdere sportlocaties is € 2 miljoen toegevoegd en er is een toevoeging gedaan van € 2 miljoen vanuit het Vereveningsfonds in verband met de Kinderboerderij in het Rembrandtpark. Het saldo per einde jaar is toereikend om de komende jaren het deel van de afschrijvingslasten te dekken dat via deze reserve loopt.*										
B.3 Bestuur	17204	2007	Egalisatie-reserve	1,5 miljoen	1,5	0,0	-1,4	0,0	0,0	0,1
Raadsonderzoeken Dekking van de kosten als de gemeenteraad besluit tot een onderzoek. *Door een overbesteding op het Onderzoeksbudget Raad is € 1,4 miljoen onttrokken aan deze reserve. Het betreft onderzoeken AEB en Erfpacht.*										
					7.740,5	**1.401,4**	**-1.150,4**	**-268,7**	**1,8**	**7.722,8**

8.3 Verloopstaat voorzieningen

8.3 Verloopstaat voorzieningen

Bedragen x € miljoen

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
01.2 Openbare orde en veiligheid	84004	2014	a	0,4	0,0	0,0	-0,3	1,0
Dekking van extra kosten van boventalligheid en arbeidsongeschiktheid Dekking van de salarislasten en de WW en WIA-lasten die het gevolg zijn van boventalligheid en arbeidsongeschiktheid. *De vrijval ten behoeve van dekking kosten voormalig personeel in 2021 is € 0,1 miljoen. Het restant van € 0,2 miljoen valt vrij omdat het niet (meer) nodig is voor dekking van toekomstige kosten voormalig personeel*								
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68057	2021	c	0,0	6,5	0,0	0,0	6,5
Achterstallig onderhoud parkeren Voorziening is gevormd voor het te plegen achterstallig onderhoud. *Er is dotatie geweest voor het achterstallig onderhoud van de Hof- en Werfgarage van € 6,5 miljoen.*								
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	68072	2013	a	1,3	0,0	-0,2	0,0	1,1
Sociaal Plan Cition Uit deze voorziening wordt het verschil tussen het huidige loon bij EPS (Egis Parking Service) en het loon bij BV Cition betaald, conform de afspraken die bij de overgang van het personeel gemaakt zijn. *In 2021 zijn de frictiekosten onttrokken voor een bedrag van € 0,2 miljoen. De stand is nodig om aan de toekomstige verplichtingen te kunnen voldoen.*								
02.1 Verkeer, vervoer en parkeren	82001	2013	c	1,3	0,4	-0,2	0,0	1,5
Vervanging en Onderhoud beheer Werf Ter dekking van de kosten van groot- en planmatig onderhoud aan de reinigingswerf Jacob Bontiusplantsoen, zowel voor wat betreft het gebouw als voor de gebouwgebonden voorzieningen inclusief het deel dat binnen de VVE valt. *De onttrekking vindt plaats voor onderhoud en beheerskosten voor bedrijfsspecifieke installaties.* *Achtergrond:* *Uit de algemene middelen komt jaarlijks een bijdrage aan de vervanging en onderhoud beheer van de werf.* *Het groot onderhoud ligt, na samenvoeging van alle werven en in afwachting van de businesscase Werven, op een laag pitje. De noodzakelijk onderhoud is in 2021 uitgevoerd en is onttrokken aan de reserve.* *Dit is gepaseerd op een meerjarigonderhoudsplan voor bedrijfsspecifike installaties. het gaat om kosten die niet door directie vastgoed worden gedekt en t.l.v. deze voorziening komen.*								
02.3 Openbaar vervoer	70058	2007	e	175,3	0,0	-20,4	0,0	154,8
Integraal vervoerssysteem veren Exploitatielasten die verband houden met de veerverbindingen over het Noordzee Kanaal. *Voor de exploitatie van de veerdiensten over het Noordzeekanaal (NZK) en de daarmee verband houdende projecten voor aanlandingen, groot onderhoud en elektrisch varen is in 2021 € 20,4 miljoen aan de voorziening onttrokken.*								
04.1 Kunst en cultuur	79001	2016	a	0,3	0,0	-0,1	-0,2	0,0
Danscentrum Dansmakers Amsterdam Dansmakers Amsterdam is per 2021 opgegaan in ICK-Artist Space en heeft andere huisvesting in Amsterdam-West betrokken. De boekwaarde van het danspodium in het gebouw van Woningcorporatie Eigen Haard, wordt afgeboekt en de hiervoor gevormde voorziening valt vrij.								

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
04.1 Kunst en cultuur	90007	2004	e	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,4
Verwervingsfonds CBK Bewaren (gespaarde) bedragen van derden t.b.v. verwerving kunst. *Deze voorziening bevat de spaartegoeden van klanten van het CBK. Klanten van het CBK sparen maandelijks een bedrag bij hun abonnement. Het bedrag kunnen zij inzetten voor de aanschaf van kunst. Indien een lid besluit om de kunstwerk te kopen wordt het spaartegoed uit de voorziening onttrokken. Indien een lid geld spaart voor het kopen van een kunstwerk in de toekomst wordt het spaartegoed gedoteerd aan de voorziening. In 2021 is het saldo van de voorziening licht afgenomen.*								
06.1 Sport	56050	2017	c	9,5	4,1	-2,1	0,0	11,5
Voorziening Groot Onderhoud Sport Meerjarig grootonderhoud van sporthallen, sportparken en zwembaden. *Aan de voorziening worden middelen onttrokken tbv het groot onderhoud aan sportaccomodaties. Voor de zwembaden en de hallen is een meerjarig onderhoudsplan opgesteld. Hierin worden de grootonderhouds wekzaamheden per periode weergegeven. In 2021 zijn werkzaamheden uitgevoerd ten bedrage van € 2,1 miljoen. Het toegevoegde bedrag is gebaseerd op wat er gemiddeld jaarlijks nodig is voor de komende 25 jaar per accomodatie op basis van het meerjaren onderhoudsplan.*								
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	57059	2011	b	0,8	0,0	-0,8	0,0	0,0
Frictiekosten Uitplaasing Ambulancedienst Frictiekosten (pensioenen, VPL*) Ambulancedienst te betalen in 2020/2021. *Voorziening is benut voor zover er kosten waren, de rest is vrijgevallen*								
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	57060	2015	b	0,4	0,0	0,0	-0,4	0,0
Materiële Controle DBC 2014-16 Opvangen van terugbetalingen van DBC-inkomsten over 2014-2016 na afronding van de materiele controles door de zorgverzekeraar. *Voorziening is vrijgevallen omdat deze niet meer benodigd was voor het doel waarvoor deze is ingesteld.*								
08.1 Basisvoorzieningen en diversiteit	55026	1966	e	0,4	0,0	-0,1	0,0	0,3
Verzorgingshuizen ouden van dagen Fonds bestemd voor dekking van uitgaven door de gemeente aan voorzieningen voor bejaarden. *Aan de voorziening is een bedrag onttrokken voor voorzieningen voor bejaarden*								
08.3 Individuele voorzieningen	57092	2015	a	0,4	0,0	0,0	0,0	0,4
Voorziening Veilig thuis Personele frictiekosten Veilig Thuis. *Kosten voor 2021 zijn onttrokken, restant blijft staan voor volgende jaren*								
08.3 Individuele voorzieningen	55027	1968	e	1,0	0,0	-0,1	0,0	1,0
Burgerlijke instellingen maatsch. Zorg Fonds t.b.v. nooddruftige burgers. *De onttrekking uit de voorziening BIMZ (Burgelijke instellingen Maatschappelijke Zorg)betreft de in 2021 toegekende subsidies aan diverse instellingen die burgers ondersteunen waarvoor geen regulier vangnet bestaat. Oorspronkelijk geldt dat vanuit de renteopbrengst van het stamkapitaal specifieke subsidies worden verstrekt. De renteopbrengsten zijn zeer laag. Om die reden is een onttrekking uitgevoerd.*								
08.3 Individuele voorzieningen	55120	2019	e	3,9	0,6	-3,8	0,0	0,7
Voorziening transformatiefonds jeugd In het voorjaar van 2018 heeft het ministerie van VWS het landelijk Actieprogramma Zorg voor de Jeugd opgesteld. Daarbij werd geld, het Transformatiefonds, beschikbaar gesteld waarmee de belangrijkste knelpunten in de jeugdhulp structureel en in onderlinge samenhang aangepakt worden. *De onttrekking aan de voorziening is ten behoeve van de aanpak van knelpunten in de jeugdhulp. De toevoeging aan de voorziening van € 0,6 miljoen betreft gerealiseerde substitutie-effecten vanuit Jeugdbescherming Regio Amsterdam op het budget gecertificeerde instellingen bij jeugd, maar betrekking heeft op de inzet voor Blijvend Veilig vanuit het Transformatiefonds in 2021.*								

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
08.3 Individuele voorzieningen	55035	2021	e	0,0	1,6	0,0	0,0	1,6
VZ.Reg. Bijdrage JGD Levvel 5 Afwikkeling overeenkomst waarbij gemeenten in regio Noord Holland gezamenlijk een bijdrage leveren aan jeugdzorginstelling om de continuïteit van jeugdhulp te waarborgen. De bijdrage is bedoeld om de liquiditeit van de jeugdzorginstelling te borgen. *De toevoeging van € 1,6 miljoen heeft betrekking op het aandeel van de gemeente Amsterdam in de afwikkeling van de saneringsovereenkomst van Levvel 5.*								
09.1 Riool en drinkwater	96001	2005	c	7,9	0,2	0,0	0,0	8,1
Rioolrecht Egalisatiefonds voor de tarieven rioolheffing. *Aan de egalisatievoorziening rioolheffing is € 0,2 miljoen toegevoegd vanwege minder uitgaven door lagere inzet personeel in leveranciers.*								
09.2 Afval en grondstoffen	83111	2021	b	0,0	2,3	0,0	0,0	2,3
Voorziening dynamisch inzamelen Afdekken risico's met betrekking tot Dynamisch inzamelen (routeoptimalisatie) *Het financieel risico is in 2021 ontstaan wegens on hold zetten van projecten met betrekking tot dynamisch inzamelen. De verwachting is dat de afwikkeling loopt tot en met boekjaar 2023.*								
09.4 Ruimtelijke ordening	67053	2021	a	0,0	0,9	0,0	0,0	0,9
Uittr. Weesp Gooi-&Vechtstreek Ter dekking van de verwachte kosten omdat Weesp uittreedt uit de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (ODFGV) *Aan de voorziening is de verwachte uitgave toegevoegd ter dekking van de uittreding van Weesp.*								
09.4 Ruimtelijke ordening	67906	2021	a	0,0	4,0	0,0	0,0	4,0
Voorziening GNR Afkoopsom Uittreding Goois Natuurreservaat (GNR) *Vanwege de uittreding uit het Goois Natuurreservaat is een afkoopsom heirvoor in deze voorziening opgenomen.*								
09.4 Ruimtelijke ordening	67500	2021	a	0,3	0,0	-0,3	0,0	0,0
Voorziening kosten aankoop woningen Hemweg Dekking van de bijkomende kosten voor de aankoop woningen Hemweg. Dit betreft een verhuisvergoeding, een vergoeding voor kosten juridische ondersteuning en een vergoeding voor extra kosten (5% van aankoopbedrag). *Aan de voorziening zijn de middelen onttrokken die dienen ter dekking van de bijkomende kosten aankoop woningen Hemweg. De voorziening wordt hierna afgesloten.*								
10.1 Grond	13076	2014	b	0,4	0,0	-0,2	0,0	0,2
Niet opgevraagde tegoeden Terugbetalen van de door de gemeente (aan teruggekeerde Joodse burgers) opgelegde boetes over de niet-tijdig betaalde canon tijdens de Tweede Wereldoorlog en het terugbetalen van niet opgevraagde tegoeden (van niet teruggekeerde Joodse burgers) bij de Gemeentegiro. *Wegens corona zijn in 2020 niet alle bezwaarprocedures afgerond en daardoor is een bedrag van € 0,4 miljoen over gebleven. In 2021 zijn nog drie bezwaren gegrond verklaard en zijn alsnog subsidies uitbetaald. Daarnaast is een subsidie teruggevorderd. Totale kosten in 2021 zijn € 0,2 miljoen.*								
10.1 Grond	74011	2004	a	7,5	0,2	0,0	0,0	7,7
Voorziening grondgerelateerde kosten buiten grexen Deze voorziening is ingesteld om bijdragen aan derden te kunnen dekken. Deze externe bijdragen zijn gerelateerd aan de gebiedsontwikkeling in Amsterdam en worden gedekt uit het Vereveningsfonds. Het gaat bijvoorbeeld om toegezegde bijdragen aan woningcorporaties vanuit het gronddeel van het voormalige Stimuleringsfonds en bijdragen aan infrastructurele projecten die niet door de gemeente worden uitgevoerd. *De toevoeging aan deze voorziening betreft een indexatievergoeding*								

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
11.1 Wonen en bouwen	76900	2021	b	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Voorziening Wooncoöperatieven Het afdekken van het risico wat samenhangt met het verstrekken van geldleningen aan wooncoöperatieven *In de voorziening Wooncoöperatieven worden de risico's van verstrekte leningen aan startende wooncoöperatieven afgedekt. 10% van het uitstaande leningbedrag wordt vanuit de reserve Wooncoöperatieven in de voorzieing gestort. In 2021 zijn geen leningen verstrekt dus was toevoeging aan de voorziening nog niet noodzakelijk.*								
11.3 Groen en dierenwelzijn	67050	2018	c	2,5	0,0	0,0	0,0	2,5
Voorziening onderhoud Vinkeveense plassen Financieren van noodzakelijk onderhoud Vinkeveense Plassen t/m 2025, zoals afgesproken bij de uittreding van Amsterdam uit het recreatieschap. *In 2021 hebben geen uitgaven plaatsgevonden die ten laste van de voorziening gebrcaht moeten worden.*								
A.1 Financiering en deelnemingen	12042	1890	e	0,8	0,0	0,0	0,0	0,8
Sophia Augusta / Lopez Suasso Legaat van de weduwe Sophia Adriana Lopez Suasso-de Bruijn ten behoeve van het behoud van de aan Amsterdam gelegateerde 'inboedel en woonhuis. *Er zijn in 2021 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening*								
A.1 Financiering en deelnemingen	12043	1889	e	0,2	0,0	0,0	0,0	0,2
Willet Holthuysen Het inzetten van de renteopbrengst ten behoeve van het onderhoud van het woonhuis en inboedel in het museum Willet Holthuysen. *Er zijn in 2021 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening*								
A.1 Financiering en deelnemingen	12118	2014	b	2,8	0,0	0,0	0,0	2,8
Voorziening Sluisjes Halfweg Voorziening ter dekking van de afkoop van verplichtingen om bij te dragen aan de kosten voor een veilige afvoer van het boezemwater in het kanaal Halfweg. *Er zijn in 2021 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening*								
A.1 Financiering en deelnemingen	13004	1496	e	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Vicarygoederen Een inwoner van Amsterdam heeft tot zijn overlijden recht op (2/3) van de opbrengst van het vicarie. *Er zijn in 2021 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening*								
A.1 Financiering en deelnemingen	13015	1820	e	0,6	0,0	0,0	0,0	0,6
Gildenfondsen Het kapitaal is eeuwigdurend uitgeleend aan het ministerie van Financien d.m.v. grootboekleningen. *Er zijn in 2021 geen lasten geweest met betrekking tot deze voorziening*								
B.1 Overhead	24001	2021	c	0,0	5,9	-3,9	0,0	14,4
Onderhoud binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van onderhoud van de binnenruimte van de huisvesting gemeentelijk apparaat. *De waardesprong van € 12,4 miljoen betreft de overdracht van het technisch onderhoud van de voorziening Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat naar deze voorziening binnenruimte huisvesting gemeentelijk apparaat.*								

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
B.1 Overhead	12041	2002	b	13,7	1,0	-3,4	-6,3	5,0
Juridische risico's Het afdekken van risico's van belang bij juridische aangelegenheden. *Vanwege het karakter van de voorziening wordt hiervan geen specificatie gegeven.*								
B.1 Overhead	13016	1820	e	0,8	0,0	-0,1	0,0	0,8
Liefdadigheidsdoelen Doel is financiële hulpverlening aan inwoners van Amsterdam die in urgente financiële noodsituaties verkeren, waarbij een voorliggende voorziening niet (meer) beschikbaar is. *Gemeente Amsterdam heeft de uitvaartkosten van de heer P.R. de Vries verrekend met de uitvaartorganisatie. Bovenop de jaarlijkse begroting van Liefdadigheidsdoelen is het hierdoor noodzakelijk om een bedrag van € 0,1 miljoen te onttrekken uit de voorziening.*								
B.1 Overhead	71006	2015	c	31,2	5,8	-2,8	-	21,7
Groot onderhoud huisvesting gemeentelijk apparaat Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van huisvesting gemeentelijk apparaat. *Het toegevoegde bedrag is gebaseerd op de laatste versie van de meerjarige onderhoudsplannen (MJOP). Op basis van de verwachte uitgaven aan groot onderhoud voor de komende 25 jaar, wordt het gemiddelde daarvan aan de voorziening toegevoegd. De aanwending (onttrekking) bestaat uit de daadwerkelijke uitgaven aan groot onderhoud in dit jaar. Er heeft in 2021 een overdracht plaatsgevonden van € 12,4 miljoen naar een nieuwe voorziening ten behoeve van de binnenruimte van ambtelijke huisvesting waardoord e waarde van deze voorziening daalt met € 12,4 miljoen.*								
B.1 Overhead	23002	2015	b	3,2	0,0	-1,4	0,0	1,8
Dekking financiële risico's (voormalig) personeel De voorziening is bedoeld om verplichtingen aan (voormalig) personeel in het kader van vervroegde uittreding, boventalligheid, (B)WW, wachtgeld, uitbetaling aanvullende (nabestaanden) pensioenen en aanspraken op de nieuwe FWS-regeling (50-100 regeling) te bekostigen. *De onttrekking aan de voorziening van € 1,4 miljoen is ingezet voor uitkeringen van voormalig personeel en Functionele WerktijdStop.*								
B.1 Overhead	23010	2018	b	1,9	0,8	-0,2	0,0	2,4
Premie reparatie uitkering WW De reparatie-WW dient als aanvulling op de verkorte maximale WW-duur. *De onttrekking aan de voorziening van € 0,2 miljoen is ingezet voor uitkeringen van reparatie WW. De toevoeging aan de voorziening van € 0,8 miljoen is voor reservering van WW-lasten.*								
B.1 Overhead	23005	1956	b	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
Pensioenfonds Concertgebouworkest Uitbetaling van aanvullend pensioen aan gepensioneerden van het Concertgebouworkest met dienstjaren van voor 28 december 1956 – de datum waarop de personeelsleden het ambtenaarschap in de zin van de Algemene Burgerlijke Pensioenwet hebben verworven –, of hun nabestaanden. *Aan de voorziening is een klein bedrag toegevoegd en ontrokken confrom de berekeningen die heiraan ten grondslag liggen.*								
B.2 Vastgoed	71008	2020	a	5,1	2,5	-7,6	0,0	0,0
Maatwerkregeling gemeentelijk vastgoed Voorziening ter dekking van kosten voor het verlenen van huurkorting aan door coronamaatregelen getroffen huurders. *Bij de jaarrekening 2020 is besloten om € 5,1 miljoen in de voorziening op te nemen. In 2021 is € 2,5 miljoen toegevoegd aan de voorziening.* *In 2021 is € 3,6 miljoen onttrokken voor huurcompensatie aan de huurders van vastgoed in verband met corona. Er is € 4 miljoen onttrokken ten behoeve van de dubieuze debiteuren samenhangend met de gemaakte betalingsregelingen van door coronamaatregelen getroffen huurders (onderdeel van de maatwerkregeling).* *Per ultimo jaar staat de voorziening op 0 en wordt de voorziening opgeheven.*								

Programma onderdeel, naam en doel voorziening	ID-nr	Instellings-jaar	Categorie voorziening a, b, c, d of e*	Rekening 2020	Toevoe-ging	Onttrekking	Vrijval	Rekening 2021
B.2 Vastgoed	71007	2015	c	32,5	16,3	-15,8	0,0	33,0
Voorziening groot onderhoud gemeentelijk vastgoed Egalisatie van de jaarlijks fluctuerende kosten van groot onderhoud van het gemeentelijk vastgoed. *Het toegevoegde bedrag is gebaseerd op de laatste versie van de meerjarige onderhoudsplannen (MJOP). Op basis van de verwachte uitgaven aan groot onderhoud voor de komende 25 jaar, wordt het gemiddelde daarvan aan de voorziening toegevoegd. De aanwending (onttrekking) bestaat uit de daadwerkelijke uitgaven aan groot onderhoud in dit jaar.*								
B.3 Bestuur	23003	2001	b	19,3	0,0	-0,6	-1,5	17,2
Waardeoverdracht pensioenen (gewezen) wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten van wethouders naar een ander pensioenfonds, conform de Wet APPA (Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers). *De onttrekking aan de voorziening van € 0,6 miljoen is ingezet voor uitkeringen van pensioenen aan bestuurders van de centrale stad. De vrijval van de voorziening van pensioenen van € 1,5 miljoen is het gevolg van rentestijging.*								
B.3 Bestuur	23026	2014	b	53,6	0,0	-1,3	-3,0	49,3
Pensioenfonds SD Wethouders Bekostiging van pensioenuitkeringen en waardeoverdracht van opgebouwde pensioenrechten naar een ander pensioenfonds van voormalig leden dagelijks besturen stadsdelen die voor maart 2014 in functie waren en daarmee onder de Wet APPA vielen. (APPA = Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.) *De onttrekking aan de voorziening van € 1,3 miljoen is ingezet voor uitkeringen van pensioenen aan bestuurders van de stadsdelen. De vrijval van de voorziening van pensioenen van € 3,0 miljoen is het gevolg van rentestijging.*								
				379,9	**53,1**	**-65,5**	**-11,7**	**355,9**

* **Categorieën voorzieningen**

a. verplichtingen en verliezen waarvan de omvang onzeker is, doch redelijkerwijs te schatten;
b. bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is te schatten;
c. kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren;
d. de bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven;
e. van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen van Europese en Nederlandse overheidslichamen.

8.4 Verloopstaat ontvangen doeluitkeringen

bedragen x €

Naam specifieke uitkering	Saldo 31/12/2020	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of teug-betalingen	Saldo 31/12/2021
Europese overheidslichamen				
Garantiefonds microkrediet (van Rijk)	122.042	-	122.042	-
EFRO House of Skills	358.000	-	358.000	-
Totaal Europese overheidslichamen	**480.042**	**-**	**480.042**	**-**
Rijk				
Stimulering Regeling Duurzame Energieproductie	267	-	-	267
Besluit Rijksubsidering Instandhouding Monumenten	596.500	368.882	74.440	890.942
Verplaatsen van Tennispark Joy t.b.v. de verbreding van de A10	944.723	-	944.723	-
RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) in het kader van Bevolkingszorg	4.966.554	112.089	4.966.554	112.089
HIC ministerie J&V	232.058	-	232.058	-
RMC Kwalificatieplicht	832.777	628.772	-	1.461.550
VO Bijdrage OCW	280.000	127.799	-	407.799
VUO Rijk SPUC 2019	2.040.955	2.915.960	2.040.955	2.915.960
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake Herziening verlening SPUK Sportakkoord 2021	-	851.423	-	851.423
VO Bijdrage Ministerie van Justitie & Veiligheid Doorontwikkeling Verwarde Verdachten	247.250	-	247.250	-
VO Bijdrage Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat inzake regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021	-	448.026	-	448.026
VO Bijdrage Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat Voorbereiding, begeleiding en toezicht Geluidsanering	6.267.105	2.633.550	233.287	8.667.368
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling specifieke uitkering herstructurering volkshuisvesting 'Amsterdam investeert in de vernieuwing van wijken'	-	41.054.982	-	41.054.982
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling reductie energiegebruik woningen	-	5.941.376	682.553	5.258.823
VO Bijdrage Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties inzake regeling huisvesting aandachtsgroepen	-	1.000.000	-	1.000.000
VO Bijdrage Ministerie van Justitie & Veiligheid Versterkingsgelden radicalisering	145.000	100.500	145.000	100.500
VO Bijdrage Ministerie van Justitie & Veiligheid preventieve aanpak tegen ondermijning (Botoc)	650.000	-	650.000	-
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) inzake rijkssubsidie ZonMw (Nederlandse Organisatie voor Gezondheidsonderzoek en Zorginnovatie)	360.860	-	320.974	39.886
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2021-2024	2.156.942	2.828.007	2.156.942	2.828.007
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake specifieke uitkering expertisecentra jeugdhulp 2020	1.579.332	-	130.980	1.448.352
VO Bijdrage Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport inzake subsidieverlening SPUK vergroten beschikbaarheid acute jeugdggz capaciteit 2021 - 2022	-	11.885.661	-	11.885.661
VO Bijdrage Ministerie van Justitie en Veiligheid inzake toekenning bijdrage gemeente Amsterdam Project School 2 Community	-	75.000	-	75.000
VO Bijdrage Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap inzake verlening specifieke uitkering inhalen covid-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	-	3.034.200	-	3.034.200
VO Bijdrage Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) inzake MKB-deal Het Digitaliseringsoffensief	400.000	-	400.000	-
Totaal Rijk	**21.700.323**	**74.006.228**	**13.225.716**	**82.480.835**
Overige Nederlandse overheidslichamen				
Provincie Uitvoering regeling subsidie molens Noord Holland	5.300	-	5.300	-
Uitvoeringsregeling subsidie molens Noord-Holland 2015	5.300	-	5.300	-
Provincie Uitvoeringsregeling restauratie-subsidies rijksmonumenten Noord-Holland 2015	96.744	-	96.744	-

Naam specifieke uitkering	Saldo 31/12/2020	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen of teug-betalingen	Saldo 31/12/2021
NFIA Investment Development	-	-	-	-
Regionaal budget Metropool Regio Amsterdam	8.763.478	-	8.294.327	469.151
Programma Ready2	-	-	-	-
Hoogheemraadschap Rijnland inzake ecologische verbindingszone	614.691	-	614.691	-
PMI gelden	-	-	-	-
NGI Forward	54.250	-	54.250	-
Europese Subsidie Climate KIC	-	-	-	-
Resultaat regiogemeenten	161.459	-	161.459	-
RIEC (Regionale Informatie- en Expertise Centra) in het kader van versterking aanpak ondermijning	-	5.733.845	-	5.733.845
Verlenging van de subsidieperiode t/m 30 september 2022 t.a.v. DNR	-	58.837	-	58.837
Broedplaatsen ISV middelen	362.654	-	362.654	-
MRA Cultuur	192.494	-	9.436	183.058
Beheer en onderhoud railinfrastructuur	10.703.728	-	10.768.869	-65.141
AI4Cities Pre-fin Helsinki	43.290	-	43.290	-
EIT Urban Mobilty	59.508	-	59.508	-
AI met Impact	222.490	-	222.490	-
Openstad	106.979	-	106.979	-
E-Hubs Slimmer en Duurzaam	482.000	-	482.000	-
Specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021 gerelateerd aan SMF Smart Mobility	-	293.388	-	293.388
Urban Resort Network	30.579	-	30.579	-
Regeling specifieke uitkering Maas-pilots	-	65.955	-	65.955
Bijdrage Amsterdam ZuidasDok	-	27.000	-	27.000
Totaal overige Nederlandse overheidslichamen	**21.904.944**	**6.179.025**	**21.317.875**	**6.766.093**

8.5 Niet uit de balans blijkende verplichtingen

De gemeente Amsterdam is voor een aantal toekomstige jaren verbonden aan verschillende, niet uit de balans blijkende, financiële verplichtingen. De waarde van deze niet uit de balans blijkende verplichtingen bedroeg ultimo 2021 in totaal € 1.309 miljoen (2020: € 2.197 miljoen) inclusief € 94 miljoen nog openstaande personele verlofdagen.

De overige verplichtingen betreffen langlopende contracten zoals langlopende huurcontracten voor panden, die de gemeente huurt, gegunde opdrachten tot uitvoering van omvangrijke investeringen in de openbare ruimte (bijvoorbeeld aanleg en herstel van wegen) en langlopende contracten in het sociale domein. Hieronder staan de grootste contractbedragen in tabel uitgesplitst en bij grote mutatie ook toegelicht.

(bedragen x € miljoen)

Contractbedrag	**2020**	**2021**
Contracten sociaal domein	1.026	145
Verkeer en Openbare ruimte	352	320
Noord/Zuidlijn: infrastructuur	222	253
Grond en Ontwikkeling	163	89
ICT: wo hosting	116	159
Kunstenplan	80	69
Inhuur parkeerdiensten	52	55
Huren van panden voor gemeentelijk gebruik	22	25
Overige langlopende financiële verplichtingen	163	194
Totaal gespecificeerd aan langlopende contracten	**2.197**	**1.309**

Contracten sociaal domein (€ 145 miljoen) (2020: € 1.026 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben voornamelijk betrekking op meerjarige contracten en afspraken over investeringen in onderwijshuisvesting en met zorgaanbieders WMO, Jeugd en Ouder Kind Teams en de voorziening verhuiskostenvergoeding van Zorg en contracten met betrekking tot de inzet van de coronapandemie.

De afname wordt veroorzaakt door actualisatie van de raming van 2020 op basis van zorgvuldig vastgestelde informatie. Een groot deel van de verplichtingen is vrijgevallen omdat inkoopovereenkomsten verstreken zijn. De aanbestedingen ten behoeve van nieuwe inkoopovereenkomsten worden in 2022 afgerond.

Verkeer en openbare ruimte (€ 320 miljoen) (2020: € 352 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen nemen ook in 2021 toe voor de meerjarige onderhoudsprojecten vanwege de intensieve aanpak van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en infrastructuur.

Noord/Zuidlijn (€ 253 miljoen) (2020: € 222 miljoen)

De niet uit de balans blijkende verplichtingen hebben vooral betrekking op projecten bij het Amsterdamse metro- en tramnetwerk en de bijzondere opdrachten zoals het programma wegtunnels.

8.6 Kasstroomoverzicht

8.6.1 Inleiding

De functie van het kasstroomoverzicht in het jaarverslag is een verklaring te geven voor de mutatie van de post Liquide middelen in de balans. Het kasstroomoverzicht laat de herkomst en besteding van de middelen zien en geeft antwoord op de vraag welke liquide middelen in 2021 beschikbaar waren en op welke wijze we deze geldmiddelen hebben gebruikt. Het kasstroomoverzicht over 2021 is opgesteld volgens de indirecte methode.

8.6.2 Kasstroomoverzicht 2021

Een kasstroomoverzicht volgens de indirecte methode is opgebouwd uit drie blokken die samen de volledige balans dekken:

- kasstromen uit hoofde van operationele activiteiten
- kasstromen uit hoofde van investeringsactiviteiten
- kasstromen uit hoofde van financieringsactiviteiten

In een kasstroomoverzicht dat is opgesteld volgens de indirecte methode zijn alle transacties die leiden tot mutaties in de balans gedekt en verwerkt.

Bedragen x € 1 miljoen	
Kasstroomoverzicht	
Kasstroom uit operationele activiteiten	397,4
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-948,8
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	549,3
Mutatie geldmiddelen	**-2,2**

Bedragen x € 1 miljoen	
Aansluiting met de balans	
Boekwaarde 31-12-2020 Liquide middelen	7,6
Boekwaarde 31-12-2021 Liquide middelen	5,4
Mutatie geldmiddelen	**-2,2**

Toelichting

Het kasstroomoverzicht verklaart de mutatie van het saldo liquide middelen en de banksaldi op de balans.

In 2021 heeft er per saldo € 397,4 miljoen een ingaande geldstroom aan operationele activiteiten plaatsgevonden.

De geldstroom voor de investeringsactiviteiten bedraagt € 948,8 miljoen en is een uitgaande kasstroom. Dit zijn voornamelijk investeringen in (im)materiële vaste activa voor € 818,6 miljoen. Daarnaast zijn er voor € 84,5 miljoen aan leningen verstrekt en voor € 85 aan deelnemingen aangekocht.

Voor de benodigde geldstroom investeringsactiviteiten en operationele activiteiten hebben we additionele financiering aangetrokken van € 549,3 miljoen (ontvangen geldstroom uit financieringsactiviteiten). Het merendeel van de financiering is langlopend (€ 825 miljoen) aangetrokken. Verder zijn de langlopende schulden voor € 283,7 miljoen afgelost.

Kasstroom uit operationele activiteiten

De kasstroom uit operationele activiteiten geeft de kasstroom weer die voortvloeit uit de bedrijfsvoering. Voor het berekenen van deze kasstroom wordt uitgegaan van het jaarresultaat, welke gecorrigeerd wordt met:

- posten in de gemeentelijke exploitatie, die geen invloed hebben op de ontvangsten en uitgaven in het kalenderjaar (bijvoorbeeld afschrijvingen),
- mutaties in balansposten voorzieningen, waarborgsommen en voorraden
- mutaties in het werkkapitaal.

Het werkkapitaal bestaat uit uitzettingen met een rente-typische looptijd van korter dan één jaar (exclusief liquide middelen), netto-vlottende schulden (exclusief banksaldi en kortlopende leningen), overlopende activa, overlopende passiva en overige vlottende passiva.

Bedragen x € 1 miljoen			
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Resultaat over 2021		80,8	
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen en afwaarderingen vaste activa	200,4		
Mutatie voorzieningen	-24,1		
Mutaties reserves (exclusief jaarresultaat 2021)	-17,7		
Mutatie waarborgsommen	- 1,4		
		157,3	
Mutatie voorraden		**176,6**	
Mutaties in werkkapitaal:			
Mutatie uitzettingen met een rente-typische looptijd korter dan één jaar(exclusief Liquide Middelen)	114,6		
Mutatie netto-vlottende schulden (exclusief banksaldi en kortlopende leningen)	- 43,9		
Mutatie overlopende activa	-189,3		
Mutatie overlopende passiva	101,3		
		-17,3	
Kasstroom uit operationele activiteiten			**397,4**

Kasstroom uit investeringsactiviteiten

De kasstroom uit investeringsactiviteiten geeft de kasstroom weer die voortvloeit uit de mutaties in de immateriële activa, de materiële activa en de financiële activa.

Bedragen x € 1 miljoen			
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Mutatie (im)materiële vaste activa			
Investeringen in (im)materiële vaste activa (incl overdrachten)	-818,6		
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	26,0		
Bijdragen van derden	19,2		
		-773,4	
Mutatie financiële vaste activa			
Verstrekking leningen	- 84,5		
Aflossing leningen	31,9		
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Aankoop deelnemingen	-85,0		
Verkoop deelnemingen	-		
Mutatie uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer	1,2		
Duurzame waardevermeerdering financiële vaste activa	-39,0		
		-175,4	
Kasstromen uit investeringsactiviteiten			**-948,8**

Kasstroom uit de financieringsactiviteiten

De kasstroom uit financieringsactiviteiten geeft weer op welke wijze de gemeente voorziet in haar kapitaalbehoefte. Het aantrekken van geld in de vorm van obligaties of onderhandse leningen leidt tot een positieve kasstroom; het aflossen van obligaties of onderhandse leningen tot een negatieve kasstroom.

Bedragen x € 1 miljoen		
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie kortlopende leningen	8,0	
Aangetrokken leningen	825,0	
Aflossingen	- 283,7	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		**549,3**

Bedragen x € 1 miljoen	
Mutatie geldmiddelen	
Mutatie geldmiddelen	
Mutatie geldmiddelen	**-2,2**

9

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen (SiSa-bijlage)

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2021 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 1-3-2022

Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering / Juridische grondslag / Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
JenV	A5	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, extremisme en terrorisme** Gemeenten		Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A5/02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie. Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A5/03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A5/04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/06*
			1	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Ja	€ 43.750	€ 103.750	Ja	Vertraging in 2021 door Covid-19 pandemie. Uitstel verleend bij besluit J&V nummer 2998476
			2	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 3.400	€ 3.400	Ja	Vertraging in 2021 door Covid-19 pandemie. Uitstel verleend bij besluit J&V nummer 2998476
			3	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Ja	€ 13.750	€ 28.930	Ja	Vertraging in 2021 door Covid-19 pandemie. Uitstel verleend bij besluit J&V nummer 2998476 NB. Hiervan opleidingen in natura (ROR): in 2020 € 15.180
			4	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Ja	€ 71.250	€ 115.000	Ja	Vertraging in 2021 door Covid-19 pandemie. Uitstel verleend bij besluit J&V nummer 2998476
			5	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Ja	€ 0	€ 0	Nee	n.v.t.
			6						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A5/08*				
				Ja	Ja				
JenV	A6	**Specifieke Uitkering Preventieve Aanpak tegen Ondermijning (onderdeel BOTOC)**		Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Totale cofinanciering (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		

		Gemeenten		Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen					
			Aard controle R *Indicator: A6/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/04*			
			€ 643.678	€ 643.678	€ 1.839.018	Nee			
			Projectnaam/nummer	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project aangeven	Toelichting op niet-afgeronde projecten en afwijking t.o.v. de toekenning – Bij afwijkingen is afstemming met ministerie verplicht				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: A6/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/06*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: A6/07*				
		1	Eervolle uitweg	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door				
		2	Credible Messengers	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door				
		3	Aanpak Doorgoeiers	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door				
		4	Nieuw-West en Zuidoost	Nee	Loopt cf toekenning volgend jaar door				
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
		11							
		12							
		13							
		14							
		15							
JenV	**A7**	**Regeling specifieke uitkering tijdelijke ondersteuning toezicht en handhaving** Gemeenten	Besteding (jaar T-1, 15-31 december 2020) *Aard controle R* *Indicator: A7/01*	Besteding (jaar T, 1 januari-30 september 2021) *Aard controle R* *Indicator: A7/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/04*	Eventuele toelichting als bij de vorige indicator "nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A7/05*		
			€ 0	€ 2.530.765	Ja	Nee	Eenmalige verantwoording achteraf		
JenV	**A9**	**Specifieke uitkering versterking van de lokale integrale aanpak van radicalisering, (gewelddadig) extremisme en terrorisme in 2021** Gemeenten	Naam hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/01*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met activiteitenplan per hoofdcategorie (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: A9/02*	Besteding uitvoering activiteiten (jaar T) per hoofdcategorie Zelfstandige uitvoering (excl. SiSa tussen medeoverheden) *Aard controle R* *Indicator: A9/03*	Cumulatieve besteding uitvoering activiteiten (t/m jaar T) per hoofdcategorie Vanaf SiSa 2021 Incl. SiSa tussen medeoverheden *Aard controle R* *Indicator: A9/04*	Afwijking t.o.v. aanvraag overeengekomen (Ja/Nee) in (jaar T) per hoofdcategorie - bij Ja is indicator 06 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/05*	Toelichting afwijking besteding (jaar T) volgens projectplan per hoofdcategorie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/06*	

			1	Analyse van de lokale problematiek met betrekking tot radicalisering en extremisme en de evaluatie van de aanpak van radicalisering en extremisme;	Nee			Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
			2	Persoonsgerichte aanpak van geradicaliseerde personen;	Nee	€ 140.486	€ 140.486	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
			3	Opbouwen, behouden en faciliteren van een netwerk van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Nee			Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
			4	Deskundigheidsbevordering en voorlichting van personen en organisaties die betrokken zijn bij de preventie van radicalisering;	Nee	€ 9.024	€ 9.024	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021 Besteding in Natura (ROR training) € 35.420 niet opgenomen
			5	Preventie-activiteiten gericht op specifieke kwetsbare doelgroepen;	Nee	€ 91.974	€ 91.974	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 202
			6	Evalueren van de activiteiten die zijn verricht in het kader van het tegengaan van radicalisering, extremisme en terrorisme.	Nee	€ 18.113	€ 18.113	Ja	cf besluit 3720128 min J&V d.d. 22 december 2021
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/07*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A9/08*				
				Nee	Ja				
JenV	**A12B**	**Incidentele bijdrage ondersteuning naleving controle op coronatoegangsbewijzen** Veiligheidsregio's		Naam veiligheidsregio *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: A12B/02*	Besteding volgens besluit van de veiligheidsregio uitgevoerd (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/03*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: A12B/05*	
				Veiligheidsregio Amsterdam Amstelland	€ 9.234	Ja	€ 9.234	Ja	inclusief BTW
FIN	**B2**	**Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek** Gemeenten		Besteding (T-1) - betreft nog niet verantwoorde bedragen over 2020 *Aard controle R* *Indicator: B2/01*	Aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/02*	Cumulatief aantal (potentieel) gedupeerden (als gemeld door Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen aan de gemeente) (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: B2/03*	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) *Aard controle R* *Indicator: B2/04*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen c (artikel 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/05*	
				€ 0	3.783	3.783	€ 366.809	€ 366.809	
				Normbedragen voor a, b en d (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/06*	Normbedrag voor e (Ja/Nee) (vanaf 2021) Nee: indicator B2/13 en B2/14 / Ja: indicator B2/21 en B2/22 *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/08*			
				Ja	Nee	Nee			

			Reeks 1 Aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle D2* *Indicator: B2/09*	**Reeks 1** Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpakken (t/m jaar T) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/10*	**Reeks 1** Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/11*	**Reeks 1** Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b en d (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/12*		
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle R* *Indicator: B2/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen e (artikel 3) **Keuze werkelijke kosten** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/14*				
			€ 205.904	€ 205.904				
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/15*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden cumulatief (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/16*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/17*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/18*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/19*	**Reeks 2** Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: B2/20*
			€ 1.437.540	€ 1.437.540	€ 2.125.884	€ 2.125.884	€ 0	€ 0
			Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle R* *Indicator: B2/21*	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerde), indien nog niet eerder opgegeven (t/m jaar T) **Keuze normbedragen** *Aard controle n.v.t* *Indicator: B2/22*				
BZK	**C1**	**Regeling specifieke uitkering Reductie Energiegebruik** Gemeenten	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/01*	Aantal woningen dat bereikt is met het project (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/02*	Aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvinden (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/03*			
			Ja	462	462			
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/04*	Besteding (jaar T) per project *Aard controle R* *Indicator: C1/05*	Bestedingen (jaar T) komen overeen met ingediende projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/06*	Besteding (jaar T) aan afwijkingen Alleen invullen bij akkoord ministerie *Aard controle R* *Indicator: C1/07*		
		1	Energy Challenge	€ 6.802	Nee			
		2						
		3						
		4						
		5						

			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			100						
				Kopie projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/08*	Cumulatieve totale bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/09*	Toelichting op afwijkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/10*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C1/11*		
			1	*Energy Challenge*	€ 33.463	Realisatie 462 is lager dan de geplande 1.000. Kosten per gerealiseerde woning lager dan € 90 dus restitutie deel subsidie	Nee		
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			100						
BZK	**C9**	**Specifieke uitkering woningbouwimpuls** **Tranche 1 t/m 3** Gemeenten		Projectnaamnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/01*	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/02*	Aantal woningen cumulatief (t/m jaar T) **gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/03*	Realisatie maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/04*	Totale besteding (jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 1 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/05*	Bestedingen in (jaar T) komen overeen met aanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 08 verplicht Alleen van toepassing voor tranche 1 en 2 beschikkingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/06*
			1	2021-000014493 Ijburg Fase II HOV Flank tr 2	Ja	0	Ja	€ 0	Ja
			2	2021-0000089869 Roellbuurten tr 3	Ja	0	Ja	€ 0	
			3	2020-0000079604 Sloterdijk 1 tr 1	Ja	0	Ja	€ 279.619	Nee
			4	2021-0000089868 Gaasperdam tr 3	Ja	0	Ja	€ 0	
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			20						
				Kopie projectnaam/ nummer	Toelichting besteding (jaar T) volgens projectplan	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Realisatie afwijkingen in (jaar T)	Cumulatieve realisatie afwijkingen in (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen	Cumulatieve opbrengsten uit grondverkopen en/of kostenverhaal tot en met (jaar T) conform projectaanvraag Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen

			Aard controle n.v.t. *Indicator: C9/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/09*	*Aard controle R* *Indicator: C9/10*	*Aard controle R* *Indicator: C9/11*	*Aard controle R* *Indicator: C9/12*
			1	2021-000014493 Ijburg Fase II HOV Flank tr 2	Voorbereidingskosten IJtram, Remis en cruciale mijl	€ 1.176.395	€ 0	€ 0	€ 0
			2	2021-0000089869 Roellbuurten tr 3	0		€ 0	€ 0	€ 0
			3	2020-0000079604 Sloterdijk 1 tr 1	Vertraging omdat ontwerp nog niet af was, onderhandelingen met markt vertraagden en zeer langzame samenwerking met externe partijen voor geluidsscherm	€ 786.894	€ 0	€ 0	€ 0
			4	2021-0000089868 Gaasperdam tr 3	niet gestart	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			20						
				Kopie projectnaam/ nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/13*	Actualisatie financieel tekort project Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/14*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) Alleen van toepassing voor tranche 3 beschikkingen *Aard controle R* *Indicator: C9/15*	Prijzen woningen komen overeen met projectplan (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/16*	Percentage gebouwde betaalbare woningen ten opzichte van het totaal aantal gebouwde woningen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/17*	Project afgerond (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/18*
			1	2021-000014493 Ijburg Fase II HOV Flank tr 2	€ 0	€ 0	Ja	0	Nee
			2	2021-0000089869 Roellbuurten tr 3	€ 0	€ 0	Ja	0	Nee
			3	2020-0000079604 Sloterdijk 1 tr 1	€ 0	€ 2.506.888	Ja	0	Nee
			4	2021-0000089868 Gaasperdam tr 3	€ 0	€ 0	Ja	0	Nee
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			20						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C9/19*	nee				
				Nee					
BZK	**C10**	**Tijdelijk besluit specifieke uitkering verbetering digitale dienstverlening** Gemeente en Provincies		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C10/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) vanaf verantwoordingsjaar 2020 tot einde looptijd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/02*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C10/05*	
			1	€ 110.683	€ 140.585	Ja	Ja	Polis € 135950 Kenmerk 2020-000562246	

			2	€ 11.523	€ 11.523	Nee	Ja	ORBS € 301.904 Kenmerk IDO210CJWVKU	
			3	€ 7.302	€ 7.302	Nee	Nee	Conform beschikking niet afgerond in 2021. Project loopt door in 2022.	
			4						
			5						
BZK	**C30**	**Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 2e ronde** Gemeenten		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C30/01*	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) te laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/02*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij gemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/03*	Aantal (t/m jaar T) aardgasvrij-readygemaakte bestaande woningen en andere gebouwen in de wijk *Aard controle D2* *Indicator: C30/04*	Aanvraag is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 06 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/05*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 05 'Nee' is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/06*
				€ 1.000.000	€ 1.000.000	0	0	Ja	Proeftuin is leertraject
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C30/07*					
				Nee					
BZK	**C31**	**Regeling vaststelling regels verstrekken eenmalige specifieke uitkering aan gemeenten huisvesting kwetsbare doelgroepen** Gemeenten		Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C31/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controlen n.v.t.* *Indicator: C31/02*	Besteding (jaar T) aan projecten die niet zijn opgenomen in de toezegging *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/03*	Eventuele toelichting op niet volgens plan/aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 03 een bedrag is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C31/05*	
				€ 0	€ 0	€ 0	nvt	Nee	
BZK	**C32**	**Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen** Gemeenten		Beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C32/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/03*	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 augustus 2022 (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: C32/04*	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C32/06*
			1	SUVIS21-00743542	€ 210.000	€ 210.000	Ja		
			2	SUVIS21-00801571	€ 57.154	€ 57.154	Ja		
			3	SUVIS21-00801587	€ -	€ -	Ja		
			4	SUVIS21-00801598	€ -	€ -	Ja		
			5	SUVIS21-00801821	€ 10.091	€ 10.091	Ja		
			6	SUVIS21-00801834	€ 62.669	€ 62.669	Ja		
			7	SUVIS21-00801912	€ -	€ -	Ja		
			8	SUVIS21-00802004	€ -	€ -	Ja		
			9	SUVIS21-00802014	€ -	€ -	Ja		
			10	SUVIS21-00802094	€ -	€ -	Ja		
			11	SUVIS21-00802106	€ -	€ -	Ja		
			12	SUVIS21-00802262	€ 226.834	€ 226.834	Ja		
			13	SUVIS21-00802269	€ -	€ -	Ja		
			14	SUVIS21-00802275	€ 50.199	€ 50.199	Ja		
			15	SUVIS21-00802288	€ 147.583	€ 147.583	Ja		
			16	SUVIS21-00802461	€ -	€ -	Ja		
			17	SUVIS21-00802467	€ -	€ -	Ja		
			18	SUVIS21-00802533	€ -	€ -	Ja		

		19	SUVIS21-00802539	€ -	€ -	Ja		
		20	SUVIS21-00802954	€ 420.000	€ 420.000	Ja		
		21	SUVIS21-00894756	€ -	€ -	Ja		
		22	SUVIS21-00894762	€ -	€ -	Ja		
		23	SUVIS21-01045275	€ -	€ -	Ja		
		24	SUVIS21-01046346	€ -	€ -	Ja		
		25	SUVIS21-01085328	€ -	€ -	Ja		
		26	SUVIS21-01109189	€ -	€ -	Nee	Einddatum is 30 oktober 2023	
		27	SUVIS21-01139655	€ -	€ -	Ja		
		28	SUVIS21-01145888	€ -	€ -	Ja		
		29	SUVIS21-01145894	€ -	€ -	Ja		
		30	SUVIS21-01145900	€ -	€ -	Ja		
		31	SUVIS21-01145906	€ -	€ -	Ja		
		32	SUVIS21-01145972	€ -	€ -	Ja		
		33	SUVIS21-01145978	€ -	€ -	Ja		
		34	SUVIS21-01145984	€ -	€ -	Ja		
		35	SUVIS21-01145990	€ -	€ -	Ja		
		36	SUVIS21-2-02193916	€ -	€ -	Nee	Einddatum is 15 december 2022	
		37	SUVIS21-2-02335529	€ -	€ -	Ja		
		38	SUVIS21-2-02335955	€ -	€ -	Ja		
		39	SUVIS21-2-02335961	€ -	€ -	Ja		
		40	SUVIS21-2-02335967	€ -	€ -	Ja		
		41	SUVIS21-2-02335972	€ -	€ -	Ja		
		42	SUVIS21-2-02335977	€ -	€ -	Ja		
		43	SUVIS21-2-02335982	€ -	€ -	Ja		
		44	SUVIS21-2-02359023	€ -	€ -	Ja		
		45	SUVIS21-2-02379618	€ -	€ -	Ja		
		46	SUVIS21-2-02388351	€ -	€ -	Ja		
		47						
		48						
		49						
		50						

BZK	**C41B**	**Regeling specifieke uitkering flexibele inzet woningbouw** SiSa tussen medeoverheden	Hieronder per regel één provincie(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/01*	Besteding (jaar T) aan flexibele ondersteuning, capaciteit en expertise *Aard controle R* *Indicator: C41B/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan flexibele ondersteuning capaciteit en expertise *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/03*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C41B/04*	Aantal projecten dat (in jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/05*	Aantal projecten dat cumulatief (t/m jaar T) is geholpen met middelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/06*
		1	030007 Provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	€ 0	0	0
		2						
		3						
		4						
		5						

		Kopie provinciecode *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/07*	Cumulatief aantal (t/m jaar T) woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C41B/09*
		1	030007 Provincie Noord-Holland	0	Nee
		2			
		3			
		4			
		5			

BZK	**C43**	**Regeling reductie energiegebruik woningen**	Beschikkingsnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Eindverantwoording (Ja/Nee)

		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/01*	*Aard controle R* *Indicator: C43/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C43/06*
			RREW2020-00449458	€ 682.553	€ 682.553	9.253		Nee
BZK	**C47**	**Volkshuisvesting**	Deelplannaam	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is in (jaar T)	Aantal woningen waarvan de herstructurering gestart is (t/m jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde geherstructureerde woningen (inclusief labelstappen) (t/m jaar T)	Besteding (jaar T) - per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022
		Gemeenten	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C47/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/04*	*Aard controle R* *Indicator: C47/05*	*Aard controle R* *Indicator: C47/06*
		1	Amsterdam investeert in de vernieuwing van wijken	0	0	0	€ 0	€ 0
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
			Kopie deelplannaam	Totale opbrengsten (jaar T) per deelplan Zelfstandige uitvoering	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T) per deelplan - inclusief uitvoering door derden vanaf sisa 2022	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) per deelplan		
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C47/07*	*Aard controle R* *Indicator: C47/08*	*Aard controle R* *Indicator: C47/09*	*Aard controle R* *Indicator: C47/10*		
		1	*Amsterdam investeert in de vernieuwing van wijken*	€ 0	€ 0	€ 0		
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
			Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C47/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C47/12*				
			Ja	Nee				
BZK	**C56**	**Regeling huisvesting aandachtsgroepen**	Beschikkingsnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)
			Aard controle n.v.t. *Indicator: C56/01*	*Aard controle n.v.t* *Indicator: C56/02*	*Aard controle R* *Indicator: C56/03*	*Aard controle R* *Indicator: C56/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/06*
		1	*RHA2021-02275837*	*Project tijdelijke woningbouw*	€ 0	€ 0	226	0
		2		*Schinkelkwartier*				
		3						
		4						

			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Kopie Projectnaam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/07*	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee) *Aard controle R* *Indicator: C56/08*	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/09*	Zelfstandige uitvoering (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/10*		
			1	*Project tijdelijke woningbouw*	Ja	Ja	Nee		
			2	*Schinkelkwartier*					
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
				Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C56/11*					
				Nee					
BZK	**C62**	**Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire**		Aantal gedupeerden (artikel 1, lid 2) *Aard controle R* *Indicator: C62/01*	Berekening bedrag uitvoeringskosten *Aard controle R* *Indicator: C62/02*	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen *Aard controle R* *Indicator: C62/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C62/04*		
				2.124	€ 318.600	€ 731.393	Nee		
BZK	**C64**	**Tijdelijke capaciteit of externe expertise 14 grootschalige woningbouwgebieden**		Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: C64/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C64/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C64/03*			
				€ 0	€ 0	Nee			
BZK	**C69**	**Onderzoeken versnelling woningbouw Metropoolregio Amsterdam**		Naam onderzoek: - Onderzoek operationalisering houtbouw - Onderzoek beleidsvelden sociaal en inclusief in de gebiedsplannen stadsharten en versnellingslocaties - Onderzoek inwonersparticipatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Onderzoek afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee)	Eventuele toelichting op niet-afgeronde onderzoeken

			Aard controle R *Indicator: C69/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/02*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/05*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: C69/06*
		1	2021-0000660110	€ 0	€ 0	Nee	Nee	onderzoeken lopen en zijn allen voor juli 2022 afgerond.
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
BZK	**C70**	**Koploperregio evenredige verdeling huisvesting aandachtsgroepen** Per Sisa 2022	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: C70/01*	De projectleider is aangesteld (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C70/03*			
			€ 0	Ja	Nee			
BZK	**C71**	**Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam**	Projectnaam: Verstedelijkingsstrategie Metropoolregio Amsterdam waarbinnen de volgende producten worden opgeleverd: Verstedelijkingsconcept MRA, verdiepende onderzoeken en onderzoek governance *Aard controle R* *Indicator: C71/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C71/02*	Zijn de gevraagde producten in (jaar T) opgeleverd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C71/03*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: C71/04*		
		1	MRA Verstedelijkingsstrategie	€ 56.500	Ja	Ja		
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
OCW	**D1**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2017 t/m 2020 Contactgemeenten	Correctie besteding 2020 Bij een lagere besteding dient u voor het bedrag een minteken op te nemen *Aard controle R* *Indicator: D1/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D1/02*				
			€ 0	€ 832.777				
OCW	**D8**	**Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)** Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicator: D8/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D8/04*		
			€ 26.686.765	€ 23.451.417	€ 534.811	€ 0		

			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D8/07*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid **Bedrag** *Aard controle R* *Indicator: D8/08*		
			1					
			2					
			3					
			4					
			5					
			6					
			7					
			8					
			9					
			10					
OCW	**D10**	**Volwasseneneducatie** Contactgemeenten	Verstrekte uitkering (jaar T) (inclusief eventuele prijsbijstelling) *Aard controle R* *Indicator: D10/01*	Besteding (jaar T) van educatie *Aard controle R* *Indicator: D10/02*	Reservering besteding van educatie in (jaar T) voor volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/03*	Onttrekking besteding van educatie in (jaar T) van volgend kalenderjaar (jaar T+1) *Aard controle R* *Indicator: D10/04*		
			€ 6.910.555	€ 6.377.213	€ 1.879.650	€ 0		
OCW	**D11**	**Regeling specifieke uitkering extra financiële middelen RMC-functie** Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contact gemeente *Aard controle R* *Indicator: D11/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D11/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
OCW	**D12**	**Regionale meld- en coördinatiefunctie** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12/01*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12/03*			
			€ 2.259.003	€ 0	Ja			
OCW	**D12A**	**Regionaal programma voortijdig schoolverlaten** **Besluit regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten** Regeling vsv voor de jaren 2021 t/m 2024 Contactgemeenten	Besteding (jaar T) contactgemeente *Aard controle R* *Indicator: D12A/01*	Besteding aan contactschool (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: D12A/02*	Totale besteding (jaar T) van educatie (automatisch ingevuld) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D12A/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D12A/05*	
			€ 1.008.856	€ 200.289	€ 1.209.145	€ 0	Nee	

OCW	**D14**	**Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen**	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld *Aard controle R* *Indicator: D14/01*	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen *Aard controle R* *Indicator: D14/02*	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: D14/04*		
			€ 33.594	€ 0	€ 3.754	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: D14/07*	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs *Aard controle R* *Indicator: D14/08*		
		1						
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
IenW	**E3**	**Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** **Subsidieregeling sanering verkeerslawaai** Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikkingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/02*	Overige bestedingen (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/03*	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt *Aard controle R* *Indicator: E3/04*	Correctie over besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E3/05*	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E3/06*
		1	IenW/BSK-2018/251176	€ 67.341	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		2	IenW/BSK-2018/251413	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
		100						
			Kopie beschikkingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)

				Aard controle n.v.t. *Indicator: E3/07*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/08*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/09*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/10*	*Aard controle R* *Indicator: E3/11*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: E3/12*
			1	*IenW/BSK-2018/251176*	€ 67.341	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			2	*IenW/BSK-2018/251413*	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			100						
IenW	**E13**	**Slimme laadpleinen** **Toekenningsbeschikking** Gemeenten en provincies		Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E13/02*	Project afgerond in (jaar T) (Ja/Nee)? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/03*	Besteding (jaar T) (gedeeltelijk) verantwoord o.b.v. voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/04*	Toelichting op niet-afgeronde projecten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E13/05*	
			1	Amsterdam Arena, burg. Stramanweg 130 (nummer 5000004099)	€ 0	Nee	Nee	Het project V2G is gebaseerd op een gezamenlijke opgave van de Gemeente Amsterdam (RVE Parkeren) en de Amsterdam Johan Cruijff Arena. Aangezien de P1 garage onvoldoende vermogen heeft om zon slim laadplein te voeden en een grotere voeding vanaf het net op korte termijn niet mogelijk is. Het slimme laadplein wordt gerealiseerd in de P1 Garage onder de Arena welke in eigendom van de gemeente is. Voor de energie behoefte zou de Johan Cruijff Arena zorgdragen. De energiebehoefte zou bestaan uit duurzame energie via het energieverdeelcentrum van de Johan Cruijff Arena. Net voor het starten van de tender op de markt heeft de Johan Cruijff Arena aangegeven dat zij toch niet konden voldoen aan de eerdere toezegging aangezien haar partner het Mobility House een koppeling tussen het energiesysteem van de Arena en een slim laadplein in de P1 Arena niet zag zitten. In Q3 is daarom de tender stop gezet.	
			2						
			3						
			4						
			5						
			6						
			7						
			8						
			9						
			10						
			100						

IenW	E17	**Regeling specifieke uitkering Maas-pilots** Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E17/01*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/03*	Cofinanciering (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E17/04*	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/05*	Afspraken uit de bestuursovereenkomst nagekomen? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/06*
			€ 467.000	Nee	€ 1.000.000	€ 582.320	€ 1.893.320	Ja
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/07*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E17/08*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E17/09*			
			Nee	€ 0	Nee			

IenW	E26	**Spoorse doorsnijdingen, tranche 1** Gemeenten	Aantal projecten (waarvoor een beschikking ontvangen is) **Afspraak** *Aard controle R* *Indicator: E26/01*	Aantal afgeronde projecten (jaar T) **Realisatie** *Aard controle R* *Indicator: E26/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E26/03*			
		1	1	0	Nee			
		2						

IenW	E33	**Incidentele specifieke uitkering MIRT 2017-2019 (Beter benutten)**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E33/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/03*	Correctie besteding (jaar T-1) ivm aan andere medeoverheden overgeboekte middelen *Aard controle R* *Indicator: E33/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/05*	
			€ 257.157	€ 486.730	Ja	€ 0	Nee	
			Projectnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/06*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E33/07*				
		1	Gebiedsaanpak Zuidas	Nee				
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						

IenW	E38	**Tijdelijke stimuleringsregeling veilig, doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2020**	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project Zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: E38/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project Inclusief uitvoering door derden *Aard controle R* *Indicator: E38/02*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/03*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E38/04*	
			€ 0	€ 8.063	Ja	Ja	
			Projectnaam/nummer per project *Aard controle n.v.t.*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per project *Aard controle n.v.t.*			

			Indicator: E38/05	*Indicator: E38/06*					
		1	*Veilige School Omgeving*	Ja					
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
IenW	**E41**	**Incidentele specifieke uitkering pilots financiële prikkels voor klimaatadaptatie op privaat terrein tweede tranche**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E41/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E41/02*	Eindverantwoording totale project (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E41/03*				
			€ 19.500	€ 19.500	Ja				
IenW	**E53**	**Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord**	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: E53/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/03*	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/04*	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/05*	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/06*	
		1	SPUKSLA-21-01759712	€ 18.086	€ 18.086	01-08-2021	30-06-2022	Nee	
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
			Kopie beschikkingsnummer /naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/07*	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/08*					
		1	SPUKSLA-21-01759712	2021					
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E53/09*						

			Nee						
IenW	**E56**	**Regeling specifieke uitkering doelmatig en duurzaam gebruik verkeersinfrastructuur 2021**	Besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/01*	Besteding (jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle n.v.t* *Indicator: E56/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/04*	Correctie besteding (jaar T-1) aan projectkosten voor het totale project *Aard controle R* *Indicator: E56/05*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/06*	
		1	€ 0	€ 62.376	€ 62.376	Ja	€ 0	Ja	
		2	€ 0	€ 257.157	€ 257.157	Ja	€ 0	Ja	
		3	€ 0	€ 480.160	€ 480.160	Nee	€ 0	Ja	
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
		20							
			Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/07*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E56/08*					
		1	Project b. Ondersteuning van bevordering van vermindering van gebruik van het openbaar vervoer door studenten in de spits.	Nee					
		2	Project c. Ondersteuning bij kennisuitwisseling en planvorming door werkgevers en advisering aan werkgevers ten behoeve van verduurzaming van woon-werkverkeer.	Nee					
		3							
		4							
		5							
		6							
		7							
		8							
		9							
		10							
		20							
IenW	**E58**	**Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem overbruggingsjaar 2021**	Projectnaam / nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/01*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: E58/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/03*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/04*	Correctie besteding (jaar T-1) *Aard controle R* *Indicator: E58/05*	Project afgerond (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/06*	
		1	zaaknummer 31174199 en nummer 5000005031	€ 54.813	€ 54.813	Ja	€ 0	Nee	
		2							
		3							
		4							
		10							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: E58/07*						

			Nee						
EZK	**F1**	**Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding**	Totale Besteding (jaar T) ten last van Rijksmiddelen (automatisch berekend) *Aard controle R* *Indicator: F1/01*						
			€ 548.071						
			Projectnaam/UWHS-nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F1/02*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen per woning *Aard controle R* *Indicator: F1/03*	Is de bestemming gewijzigd (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/04*	Indien woning verplaatst: conform de ingediende perceelschets (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/05*	Eindverantwoording per woning (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: F1/06*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: F1/07*	
		1	UWHS170075	€ 0	Nee		Nee	€ 763.130	
		2	UWHS170138	€ 0	Nee		Nee	€ 307.179	
		3	UWHS170196	€ 548.071	Nee		Nee	€ 548.071	
		4	NOOT	UWHS170138/Provincialeweg 5 is per abuis niet meegegaan in de sisa-verantwoording/bijlage SiSa 2019 en SiSa 2020, afspraak RVO					
		5							
		100							
EZK	**F9**	**Regeling specifieke uitkering Extern Advies Warmtetransitie**	Projectnaam/nummer *Aard controle R* *Indicator: F9/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen *Aard controle R* *Indicator: F9/02*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/04*	Toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/05*		
		1	LTW-A structureel beleid en regie	€ 20.660	€ 20.660	Nee	Project loopt nog, maar gaat wel nieuwe fase in.		
		2							
		3							
		4							
		5							
		6							
			Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F9/06*						
			Nee						
EZK	**F11**	**Regeling specifieke uitkering MKB Deals 1e tranche**	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen Zelfstandig uitvoering (exclusief uitvoering door derde) *Aard controle R* *Indicator: F11/01*	Totale cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T). Inclusief uitvoering door derde (sisa tussen medeoveheden) vanaf verantwoordingjaar SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicator: F11/02*	Besteding (jaar T) t.l.v. cumulatieve cofinanciering Dit betreft het deel dat naast de Rijksmiddelen is ingelegd volgens afspraak uit MKB-deal *Aard controle R* *Indicator: F11/03*	Project afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/04*	Bestedingen zijn verantwoord op basis van voorlopige toekenningen? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: F11/05*	Toelichting Als bij 04 en 05 'Nee' is ingevuld, dan is toelichting verplicht *Aard controle n.v.t.* *Indicator: F11/06*	

			€ 400.000	€ 400.000	€ 115.000	Ja	Ja	Partijen hebben afgesproken een financiële bijdrage te leveren voor het realiseren van de in artikel 2 genoemde doelen van de MKB-deal: De gemeente heeft een beschikking afgegeven van € 800.000 waarvan € 400.00 een bijdrage is van EZK. Het project loopt tot en met 2023.
SZW	**G2**	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/02*	Besteding (jaar T) **IOAW** Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/03*	Baten (jaar T) **IOAW** (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (**IOAW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/04*	Besteding (jaar T) **IOAZ** Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/05*	Baten (jaar T) **IOAZ** (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (**IOAZ**) *Aard controle R* *Indicator: G2/06*
			€ 586.109.202	€ 9.692.631	€ 23.199.964	€ 339.465	€ 2.363.094	€ 22.239
			Besteding (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/07*	Baten (jaar T) **Bbz 2004** levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (**Bbz 2004**) *Aard controle R* *Indicator: G2/08*	Baten (jaar T) **WWIK** (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (**WWIK**) *Aard controle R* *Indicator: G2/09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/11*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle R* *Indicator: G2/12*
			€ 24.185.012	€ 3.580.827	€ 0	€ 10.755.889	€ 0	€ 1.559.257
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) Gemeente Participatiewet (**PW**) *Aard controle D2* *Indicator: G2/13*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G2/14*				
			-€ 480.594	Ja				
SZW	**G3**	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2021** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)

				Aard controle R *Indicator: G3/01*	*Aard controle R* *Indicator: G3/02*	*Aard controle R* *Indicator: G3/03*	*Aard controle R* *Indicator: G3/04*	*Aard controle R* *Indicator: G3/05*	*Aard controle R* *Indicator: G3/06*
				€ 491.400	€ 68	€ 716.171	€ 0	€ 0	€ 0
				BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/07*	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) *Aard controle R* *Indicator: G3/08*	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/09*	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G3/10*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G3/11*	
				€ 31.653	€ 180.490	€ 0	€ 48.071	Ja	
SZW	**G4**	**Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo) _gemeentedeel 2021** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Welke regeling betreft het? *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/01*	Besteding (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/02*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking *Aard controle R* *Indicator: G4/03*	Baten (jaar T) levensonderhoud *Aard controle R* *Indicator: G4/04*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing) *Aard controle R* *Indicator: G4/05*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig) *Aard controle R* *Indicator: G4/06*
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 1.820.533	€ 0	-€ 68.085	€ 250.238	€ 0
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 1.723.747	€ 0	€ 3.775.322	€ 31.047	€ 0
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 75.671.651	€ 2.973.890	€ 5.918.310	€ 126.368	€ 0
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 61.617.780	€ 1.261.403	€ 1.924.782	€ 15.853	€ 0
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 57.206.628	€ 568.876	€ 1.218.542	€ 1.811	€ 0
				Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/07*	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/08*	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G4/09*	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/10*		
			1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	104	18	Ja		
			2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	42	5	Ja		
			3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	6.013	815	Ja		
			4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	16.160	680	Ja		
			5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	12.146	391	Ja		
				Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in (jaar T)	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in (jaar T)			

			Aard controle R *Indicator: G4/11*	*Aard controle D2* *Indicator: G4/12*	*Aard controle R* *Indicator: G4/13*			
			€ 39.200	€ 0	€ 509.238			
			Kopie regeling *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G4/14*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/15*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing *Aard controle R* *Indicator: G4/16*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig *Aard controle R* *Indicator: G4/17*	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) *Aard controle R* *Indicator: G4/18*	
		1	Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)					
		2	Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)					
		3	Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
		4	Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)					
		5	Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)					
SZW	**G11**	**Onzichtbare jongeren in beeld (gemeente Amsterdam)**	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G11/01*	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G11/02*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G11/03*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	**G12**	**Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ gemeentedeel** Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/01*	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: G12/02*	Aantal gedupeerden (zoals omschreven in artikel 1 van de Regeling specifieke uitkering compensatie van de kosten die verband houden met het kwijtschelden van publieke schulden binnen het SZW-domein van de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire toeslagen) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: G12/03*			
			€ 94.680	€ 0	3.361			
VWS	**H1**	**Ministeriële regeling heroïnebehandeling** Gemeenten	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Afspraak** *Aard controle D1* *Indicator: H1/01*	Feitelijke bezetting behandelplaatsen (jaar T) **Realisatie** *Aard controle D1* *Indicator: H1/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H1/03*			
			100	101	€ 2.037.076			
VWS	**H3**	**Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding**	Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied.	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied	Besteding (jaar T)	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T)	

		Subsidieregeling publieke gezondheid Gemeenten	*Aard controle D1* *Indicator: H3/01*	*Aard controle D1* *Indicator: H3/02*	*Aard controle D1* *Indicator: H3/03*	*Aard controle R* *Indicator: H3/04*	*Aard controle R* *Indicator: H3/05*	
			3.276	10.336	52.883	€ 12.539.667	€ 2.297.631	
VWS	**H4**	**Regeling specifieke uitkering stimulering sport** Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/01*	Totale werkelijke berekende subsidie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/02*				
			€ 9.647.842	€ 6.623.217				
			Activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/03*	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H4/04*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **Onroerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/05*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **roerende zaken** *Aard controle R* *Indicator: H4/06*	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) **overige kosten** *Aard controle R* *Indicator: H4/07*	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H4/08*
		1	Exploitatie/investeringen sportaccommodaties door directie Sport & Bos	€ 5.316.191	€ 5.316.191	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		2	Grondexploitatie AFC/OFC	€ 671.086	€ 671.086	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		3	Exploitatie sportaccommodaties door Gemeentelijk Vastgoed	€ 380.190	€ 380.190	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		4	Stichting Space	€ 63.185	€ 63.185	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		5	Stichting Ookmeer	€ 52.291	€ 52.291	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		6	Stichting Eendracht	€ 140.273	€ 140.273	€ 0	€ 0	Alle bestedingen, zowel onroerend, roerend en overig zijn verantwoord bij indicator H4/05 onroerende zaken.
		7						
		8						
		9						
		10						
		100						
VWS	**H5**	**Subsidieregeling PrEP**	Aantal intakeconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/01*	Aantal vervolgconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/02*	Aantal geïnde eigen bijdragen van de gebruiker van € 7,50 per dertig pillen *Aard controle R* *Indicator: H5/03*			
			1.686	8.881	21.608			
VWS	**H7**	**Regeling specifieke uitkering aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling**	Projectnaam/nummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Project is volgens plan/aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee)	Toelichting	

		Gemeenten		**Zelfstandige uitvoering**	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2021 Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie			
			Aard controle n.v.t. *Indicator: H7/01*	*Aard controle R* *Indicator: H7/02*	*Aard controle R* *Indicator: H7/03*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/04*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/05*	
		1	330818	€ 53.550	€ 53.550	Ja	Project loopt nog en wordt in jaar 2022 helemaal afgerond.	
		2	330871	€ 45.267	€ 49.067	Ja	Project loopt nog en wordt in jaar 2022 helemaal afgerond.	
		3	330874	€ 35.000	€ 35.000	Ja	Project loopt nog en wordt in jaar 2022 helemaal afgerond.	
		4	330875	€ 49.980	€ 49.980	Ja	Project loopt nog en wordt in jaar 2022 helemaal afgerond.	
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						
			Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*	Projectwerkzaamheden afgerond? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/07*				
VWS	**H8**	**Regeling Sportakkoord 2020-2022**	Beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/01*	Totaal bedrag volgens beschikking *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/02*	Besteding aanstellen sportformateur (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/03*	Besteding uitvoering sportakkoord (jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H8/04*	Cumulatieve besteding aanstellen sportformateur (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/05*	Cumulatieve besteding uitvoering sportakkoord (t/m jaar T) **Gerealiseerd** *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/06*
		1	1035807	€ 1.051.422	€ 0	€ 339.951	€ 0	€ 851.422
		2						
		3						
		4						
			Kopie beschikkingsnummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/07*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H8/08*				
		1	1035807	Nee				
		2						
		3						
		4						
VWS	**H9**	**Regeling specifieke uitkering opzet expertisecentra jeugdhulp 2020**	Besteding (jaar T) Zelfstandige uitvoering **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H9/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) Inclusief uitvoering voor derden vanaf SiSa 2021 **Gerealiseerd** *Aard controle R* *Indicator: H9/02*	Toelichting is optioneel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/03*	Is deelgenomen aan de stuurgroep expertisecentra jeugd (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/04*	Deelname aan lerend netwerk door projectleider (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H9/05*	Volledige zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H7/06*
			€ 709.342	€ 765.010		Ja	Ja	Ja
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					

			Aard controle n.v.t. *Indicator: H9/07*					
			Nee					
VWS	**H10**	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie gesloten jeugdhulp 2020**	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/01*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/02*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H10/03*	Toelichting (indien bij indicatoren 01, 02 en 03 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/04*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/05*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens lid 2 sub a en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/06*
			Ja	Ja	Ja		€ 106.942	€ 106.942
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H10/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens lid 2 sub b en de restricties benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle R* *Indicator: H10/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens lid 2 sub c en de restricties benoemd in lid 4) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H10/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/12*
			€ 0	€ 0	€ 69.141	€ 69.141	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H10/13*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/14*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H10/15*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/16*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H10/17*	
			€ 561.242	€ 561.242	€ 0	€ 0	Nee	
VWS	**H11**	**Corona Bonusregeling Zorg**	Kenmerk/nummer aanvraag *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/01*	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen voor bonus *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/02*	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen voor belastingcomponent *Aard controle n.v.t* *Indicator: H11/03*	Totaal in (2020) ontvangen specifieke uitkeringen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/04*	De totale besteding (t/m jaar T) aan medewerkers netto uitgekeerde bonus van € 1.000 *Aard controle R* *Indicator: H11/05*	De totale besteding (t/m jaar T) aan derden netto uitgekeerde bonus van € 1.000 *Aard controle R* *Indicator: H11/06*
			COBONUS2009425	€ 1.262.000	€ 1.004.500	€ 2.266.500	€ 877.000	€ 67.000
			Zijn de zorgprofessionals die een bonus van aanvrager hebben ontvangen werkzaam geweest in de periode 1 maart tot 1 september 2020 bij de organisatie waarvoor een aanvraag is gedaan (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H11/07*	Voldoen de betalingen (t/m jaar T) aan de inkomenstoets zoals omschreven in de regeling (Ja/Nee) *Aard controle D1* *Indicator: H11/08*	Afgedragen of aangegeven verschuldigde eindheffing over de aan medewerkers netto uitgekeerde bonus (max € 800 per medewerker) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/09*	Afgedragen verschuldigde belasting (t/m jaar) over de aan derden netto uitgekeerde bonus (€ 750 per persoon) *Aard controle R* *Indicator: H11/10*	Overig saldo voor bonus in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H11/11*	Overig saldo voor belastingcomponent in (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H11/12*
			Ja	Ja	€ 701.600	€ 50.250	€ 318.000	€ 252.650
			Eventuele toelichting Verplicht als alle of een deel van de bonussen wordt uitgekeerd in het volgende jaar (05 of 06) of als bij 07 of 08 Nee is ingevuld. *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/13*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H11/14*				
				Ja				

VWS	H13	**Regeling specifieke uitkering specialistische functies aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling**	Gedurende (jaar T) zijn de activiteiten verricht i.h.k.v. van de specialistische functie waarvoor de uitkering is ontvangen (ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/01*	Besteding (jaar T) activiteiten *Aard controle R* *Indicator: H13/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) activiteiten *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/03*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H13/04*		
			Ja	€ 747.800	€ 747.800	Ja		

VWS	H14	**SPUK expertisecentra jeugdhulp**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H14/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: H14/02*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/03*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/04*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H14/05*	
			€ 451.194	€ 451.194	Nee		Ja	

VWS	H15	**Specifieke uitkering tijdelijk vergroten van beschikbaarheid van acute jeugd-ggz capaciteit**	Besteding (jaar T) – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H15/01*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) – inclusief uitvoering door derden vanaf Sisa 2022 *Aard controle R* *Indicator: H15/02*	Plannen uitgevoerd conform aanvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/03*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/04*	Eindverantwoording? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/05*	Zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H15/06*
			€ 0	€ 0	Nee	activiteiten moeten nog starten in 2022	Nee	Nee

VWS	H16	**Regeling Specifieke uitkering ijsbanen en zwembaden**		Betreft jaar *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/01*	Beschikkingsnummer / naam *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/02*	Totale besteding *Aard controle R* *Indicator: H16/03*		
			1	2020	SPUKIJZ21213	€ 3.289.047		
			2	2021	SPUKIJZ21R2193	€ 2.490.454		
				Naam locatie *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H16/04*	Totale toezegging per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/05*	Besteding per locatie *Aard controle R* *Indicator: H16/06*	Verschil toezegging vs. Besteding per locatie (automatisch berekend) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H16/07*	Betreft jaar? *Aard controle R* *Indicator: H16/08*
			1	Mirandabad	€ 1.172.981	€ 1.172.981	€ 0	2020
			2	Noorderparkbad	€ 522.196	€ 522.196	€ 0	2020
			3	Flevoparkbad	€ 185.157	€ 185.157	€ 0	2020
			4	Zuiderbad	€ 407.984	€ 407.984	€ 0	2020
			5	Bredius bad	€ 49.564	€ 49.564	€ 0	2020
			6	Jaap Eden baan	€ 553.417	€ 553.417	€ 0	2020
			7	Friendship sportcentre	€ 23.063	€ 23.063	€ 0	2020
			8	AGO bad	€ 198.104	€ 198.104	€ 0	2020
			9	Marnixbad	€ 72.790	€ 72.790	€ 0	2020
			10	Sloterparkbad	€ 103.791	€ 103.791	€ 0	2020
			11	Mirandabad	€ 784.809	€ 784.809	€ 0	2021
			12	Noorderparkbad	€ 441.479	€ 441.479	€ 0	2021
			13	Flevoparkbad	€ 89.591	€ 89.591	€ 0	2021
			14	Zuiderbad	€ 252.142	€ 252.142	€ 0	2021
			15	Friendship sportcentre	€ 102.924	€ 102.924	€ 0	2021
			16	AGO bad	€ 206.006	€ 206.006	€ 0	2021
			17	Marnixbad	€ 61.714	€ 61.714	€ 0	2021
			18	Sloterparkbad	€ 307.110	€ 307.110	€ 0	2021
			19	Bijlmersportcentrum	€ 4.688	€ 4.688	€ 0	2021

			20	Spf Oost	€ 82.011	€ 82.011	€ 0	2021	
			21	Spf Mercatorplaza	€ 157.980	€ 157.980	€ 0	2021	
			22						
			23						
			24						
			25						
			26						
			50						
VWS	**H20**	**Regeling specifieke uitkering vastgoedtransitie residentiële jeugdhulp 2021**		Betreft naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/01*	Aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/02*	Opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/03*	Opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c) uitgevoerd? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t* *Indicator: H20/04*	Toelichting (indien bij indicatoren 02, 03 en 04 Nee is ingevuld is toelichting verplicht) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/05*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd art. 5 in lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20/06*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	ja	ja	nee	projectleider is gestart met werkzaamheden, strategisch vastgoedplan volgt.	€ 59.895
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/07*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit aantrekken projectleider en ondersteunend personeel (volgens art. 4 lid 2 sub a en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/08*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle R* *Indicator: H20/09*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen bovenregionaal plan (volgens art. 4 lid 2 sub b en de restricties benoemd in art. 5 lid 2) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/10*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle R* *Indicator: H20/11*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit opstellen strategisch vastgoedplan (volgens art. 4 lid 2 sub c en de restricties in art. 5 benoemd in lid 3) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/12*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 59.895	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/13*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit afstoten (art.4 lid 2 sub d) *Aard controle R* *Indicator: H20/14*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit afstoten (art. 4 lid 2 sub d) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/15*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle R* *Indicator: H20/16*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit verbouwen (art. 4 lid 2 sub e) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/17*	Besteding (jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle R* *Indicator: H20/18*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
				Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/19*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit vervangende nieuwbouw (art. 4 lid 2 sub f) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/20*	Activiteit Ombouw separeerruimten gerealiseerd (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/21*	Activiteit Ontwikkeling relationele beveiliging als de instelling niet meer beschikt over een separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/22*	Besteding realisatie activiteit ombouw separeerruimten in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/23*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) ombouw separeerruimte (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/24*
			1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	€ 0	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	n.v.t.	nee	nee	€ 0	€ 0
			Kopie naam onderdeel *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/25*	Besteding realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging in (jaar T) (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle R* *Indicator: H20/26*	Cumulatie besteding (t/m jaar T) realisatie activiteit ontwikkeling relationele beveiliging (art. 4 lid 1 sub b) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/27*	Optionele toelichting *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/28*		
		1	Vastgoedtransitie open driemilieusvoorzieningen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.		
		2	Ombouw van separeerruimten of ontwikkeling van relationele beveiliging	€ 0	€ 0			
			Eindverantwoording (Ja/nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H20/29*					
			Nee					
LNV	**L7B**	**Regeling specifieke uitkering IBP-Vitaal Platteland** SiSa tussen medeoverheden	Gebiedsnaam/nummer *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/01*	Hieronder per regel één provincie(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/02*	Totale besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L7B/03*	Totale cumulatieve besteding (t/m jaar T) *Aard controle R* *Indicator: L7B/04*	Eindverantwoording (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/05*	Toelichting Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: L7B/06*
		1	Burkmeer (Waterland)	030007 Provincie Noord-Holland	€ 0	€ 0	Nee	
		2						
		3						
		4						
		5						
		6						
		7						
		8						
		9						
		10						

10

Verantwoordingsinformatie Wet Normering Topinkomens (WNT)

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de WNT van kracht. De WNT verplicht tot openbaarmaking van de bezoldiging van de zogenaamde 'topfunctionarissen'. 'Topfunctionarissen' zijn diegenen die leidinggeven aan de gehele organisatie en in de WNT als zodanig zijn aangemerkt. In het geval van gemeenten zijn de gemeentesecretaris en de gemeentegriffier aangemerkt als topfunctionaris.

De WNT verplicht ook tot openbaarmaking van de bezoldiging van de 'overige functionarissen', als hun bezoldiging de maximale norm te boven gaat, wat in 2021 niet het geval is. De WNT-norm voor 2021 is € 209.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2021		
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffie**
bedragen x € 1	**drs. P.J.L.M. Teesink**	**mr. J.S.Y. Houtman**
Aanvang en einde functievervulling in 2021	31/01-31/12	31/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	156.920	112.152
Beloningen betaalbaar op termijn	23.088	21.224
Subtotaal	*180.008*	*133.376*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	209.000	209.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	**180.008**	**133.376**
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging topfunctionarissen

Gegevens 2020		
Functiegegevens	**Gemeentesecretaris**	**Griffie**
bedragen x € 1	**drs. P.J.L.M. Teesink**	**mr. J.S.Y. Houtman**
Aanvang en einde functievervulling in 2020	31/01-31/12	31/01-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	155.905	107.442
Beloningen betaalbaar op termijn	17.924	16.848
Subtotaal	173.829	124.291
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	201.000	201.000
Bezoldiging	**173.829**	**124.291**

11

Afkortingen- en begrippenlijst

Cijfers

1AH&S	1Amsterdam Heel & Schoon	Afkorting

A

AAGG	Amsterdamse Aanpak Gezond Gewicht	Afkorting
A-Bis	Amsterdamse Basisinfrastructuur	Afkorting
ACAM	Accountancy en Advies Amsterdam	Afkorting
Accres	Het accres is de beweging (krimp of groei) die het gemeentefonds maakt met de rijksuitgaven mee. Extra rijksuitgaven leiden tot groei van het gemeentefonds. Bezuinigingen op rijksuitgaven leiden tot krimp van het gemeentefonds.	Begrip
ACE	Aanvullend Convenant Erfpacht	Afkorting
Achtergestelde lening	Een lening waarbij, in het geval van faillissement van de lener, de partij die de lening verstrekt wordt achtergesteld in de positie als schuldeiser. De partij die de lening verstrekt kan in dit geval dus pas na andere 'normale' schuldeisers, zoals banken, de schuld opeisen.	Begrip
Activa	De activa zijn onderdeel van de balans en bestaan uit materieel bezit (oftewel materiële activa) en financieel bezit (oftewel financiële activa). De materiële activa zijn de bezittingen in tastbare zaken, zoals grond, schoolgebouwen en de Noord/Zuidlijn. De financiële activa zijn bezittingen in financieel waardepapier, zoals aandelen in deelnemingen of verstrekte leningen aan anderen.	Begrip
AcVZ	Actiecentrum Veiligheid en Zorg	Afkorting
AD	??	
ADAM	Amsterdamse Dierenhulp aan Minima	Afkorting
AEB	Afval Energie Bedrijf	Afkorting
AFK	Amsterdams Fonds voor de Kunst	Afkorting
Afschrijving	Investeringen bewijzen hun nut over meerdere jaren. De kosten van een investering, ofwel de geïnvesteerde som, worden daarom ook over meerdere jaren verdeeld. Het jaarlijkse bedrag is de afschrijving. Het aantal jaren waarover de kosten worden verdeeld heet de afschrijvingstermijn.	Begrip
AGV	Amstel, Gooi en Vecht	Afkorting
AIF	Amsterdams Investeringsfonds	Afkorting
Algemene reserve	Dit is het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en is een buffer voor het kunnen opvangen van (niet-structurele) financiële tegenvallers.	Begrip
Algemene uitkering	Uitkering van het gemeentefonds waarbij geen specifiek doel voor de besteding van de middelen is aangegeven. De hoogte van deze uitkering is afhankelijk van de karakteristieken van een gemeente en eventuele nieuwe gemeentelijke taken, of taken die vervallen.	Begrip
AMIF	Asiel, Migratie en Integratiefonds	Afkorting
AMR2	Subsidie voor arbeidsmarktregio's voor de toeleiding van mensen met een achterstand naar de arbeidsmarkt	Afkorting
AMS	Advanced Metropolitan Solutions	Afkorting
AMSYS	Amsterdam Metro Systeem	Afkorting
ANMEC	Amsterdam Natuur en Milieu Educatie	Afkorting
ANPR	Automatic Number Plate Recognition	Afkorting
AO	Ambulante ondersteuning	Afkorting
AOV	Aanvullend Openbaar Vervoer	Afkorting
Apparaatslasten	Alle personele- en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de gemeentelijke organisatie (los van de kosten van het bestuur). Denk aan de loonkosten voor het ambtelijk apparaat, kosten voor inhuur, huisvestingskosten, facilitaire kosten en automatiseringskosten. Ook kapitaallasten zijn onderdeel hiervan, voor zover deze betrekking hebben op investeringen voor het laten functioneren van de gemeentelijke organisatie.	Begrip
APV	Algemeen Plaatselijke Verordening	Afkorting
Areaalsystematiek	Systematiek voor het meebewegen van de begroting met de groei van de stad. Met een beperkte set objectieve parameters ramen we hoeveel middelen nodig zijn om de Amsterdammers volgend jaar hetzelfde voorzieningenniveau te kunnen aanbieden.	Begrip
ASG	Aanvullende regeling Seksuele Gezondheidszorg	Afkorting
ASP	Amsterdam Science Park	Afkorting
AV	Aanvullend Vervoer	Afkorting
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	Afkorting
AWA	(Programma) Aanpak Wegtunnels Amsterdam	
AWVN	Algemene Werkgeversvereniging Nederland	Afkorting

B

B&O	Bestuur en organisatie	Afkorting
B&W	Burgemeester en wethouders	Afkorting
Balans	Het overzicht van onze activa en passiva op een bepaald moment.	Begrip
Baten	Inkomsten. Zie ook stelsel van baten en lasten	Begrip
Bboor	Bestuurlijke boete overlast openbare ruimte	Afkorting
BBV	Besluit begroting en verantwoording Dit zijn de wettelijke eisen voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening.	Afkorting/ Begrip
Bbz	Besluit Bijstandsverlening voor Zelfstandigen	Afkorting
BCF	Btw-compensatiefonds Vanaf 2003 zijn gemeenten btw-plichtig. Het BCF heeft als doel dit nieuwe btw-regime budgettair neutraal te laten verlopen. De gemeente kan onder voorwaarden betaalde btw terugvragen via het BCF.	Afkorting/ Begrip
Bestemmingsreserve	Dit is een reserve waaraan de raad of provinciale staten een bestemming heeft gegeven: het dient een bepaald doel en heeft een vooraf bepaalde looptijd.	Begrip
BIE	Bouwgronden in exploitatie	Afkorting

BIO	Beleidsregel Integriteit en Overeenkomsten Inkoop	Afkorting
BIZ	Bedrijven Investeringszone	Afkorting
BMI	(programma) Bouwen Met Informatie	
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	Afkorting
BOA	Buitengewoon opsporingsambtenaar	
BORI	Beheer en Onderhoud Rail Infrastructuur	Afkorting
BOTOC	Breed offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit	Afkorting
BRP	Basis Registratie Personen	Afkorting
Btw	Belasting toegevoegde waarde	Afkorting
Budgettair neutraal	Een budgettair neutrale wijziging in de begroting is een wijziging die geen effect heeft op het saldo van baten en lasten.	Begrip
BV	Besloten Vennootschap	Afkorting
BVOV	Beschikbaarheidsvergoeding openbaar vervoer	
Bvo	Bruto vloeroppervlak	Afkorting
BW	Beschermd Wonen	Afkorting
BW	Boekwaarde	Afkorting
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	Afkorting

C

CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	Afkorting
CCTV	Closed-circuit television	Afkorting
CNB	Centraal Nautisch Beheer Noordzeekanaalgebied	Afkorting
CO_2	Koolstofdioxide	Afkorting
COA	Centraal Orgaan opvang asielzoekers	Afkorting
COB	Centrale Object Bediening	
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	Afkorting
CPO	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap	Afkorting
CRK	Commissie Ruimtelijke Kwaliteit	Afkorting
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Weg- en Waterbouw en de Verkeerstechniek	Afkorting
CSZ	College Sanering Zorginstellingen	Afkorting
CTO	Centrum voor Topsport en Onderwijs Amsterdam	Afkorting

D

DB	Dagbesteding	Afkorting
DB	Dagelijks Bestuur	
DBA (wet)	Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties	
Decentralisatie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Het wordt vaak gebruikt om specifieke uitkeringen over te hevelen naar het gemeente fonds, of om specifieke uitkeringen te voorkomen.	Begrip
Dekkingspercentage	Dit is de mate waarin gemeentelijke lasten, van bijvoorbeeld riolering en afvalinzameling, aan de burger worden doorberekend. Bij een dekkingspercentage van 100% worden de lasten volledig doorberekend, dus dekken de baten de lasten volledig.	Begrip
DGO	Duurzame Gemeentelijke Organisatie	Afkorting
DIV	Document- en Informatievoorziening	Afkorting
DMS	Data Management Systeem	Afkorting
DOA	Doelgericht op afstand	Afkorting
Doelenboom	Het geheel van doelen, activiteiten en indicatoren per programma(onderdeel). Doelen geven weer wat we willen bereiken, activiteiten geven weer wat we daarvoor gaan doen en indicatoren verschaffen een gekwantificeerd inzicht in de voortgang of uitvoering.	Begrip
DOR	Digitaal Opkopers Register	Afkorting
DORA	Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam Met het Deltaplan Openbare Ruimte Amsterdam werken we vanuit meerdere disciplines samen om de leefbaarheid in de stad te verbeteren door het achterstallig onderhoud in de openbare ruimte aan te pakken.	Afkorting/ begrip
DSD	Doorontwikkeling Sociaal Domein	Afkorting
DWS	De Weerbare Stad	Afkorting

E

EC	Europese Commissie	Afkorting
EDR	Europese Dienstenrichtlijn	Afkorting
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling	Afkorting
EFUS	European Forum for Urban Security	Afkorting
Egalisatiereserve	Reserve met het doel tot een gelijkmatige verdeling te komen van in de tijd onregelmatig gespreide kosten.	Begrip
Eigen vermogen	Dit gaat om de interne financieringsmiddelen en wordt gevormd door de algemene- en bestemmingsreserves en voorzieningen.	Begrip
EMA	Europees Medicijnagentschap	Afkorting
EMU	Europese Economische en Monetaire Unie	Afkorting
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	Afkorting
ESF	Europees Sociaal Fonds	Afkorting
ESV	Economische Structuur en Arbeidsmarktversterking	Afkorting
EU	Europese Unie	Afkorting
EURO2020	Europese Kampioenschappen (EK) Voetbal	Afkorting

EV	Eigen vermogen	Afkorting
Exploitatie-lasten	Alle jaarlijkse kosten van kapitaalgoederen die terug te vinden zijn in de begroting. Daarbij gaat het om afschrijvingen, rentekosten, onderhouds-kosten, kosten om risico's te dekken en overheadkosten.	Begrip
EZK	Economische Zaken	Afkorting

F

FEC		
Financierings-functie	Alle activiteiten die te maken hebben met het verwerven en beheren van financiële middelen door de gemeente.	Begrip
FPAJ	Flexibel preventief aanbod jeugd	Afkorting
Fte	Fulltime-equivalent	Afkorting

G

G&O	Grond en Ontwikkeling	Afkorting
G4	De vier grootste steden in Nederland (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Utrecht).	Begrip
Garantie	Een voorwaardelijke financiële verplichting van de gemeente aan een andere partij, die pas tot uitbetaling komt als zich bij de wederpartij een bepaalde omstandigheid (realisatie van een risico) voordoet.	Begrip
GDI	Generieke Digitale Infrastructuur	Afkorting
Gemeente-fonds	Fonds onder beheer van het ministerie van BZK, waaruit gemeenten jaarlijks uitkeringen ontvangen ter dekking van een deel van hun uitgaven. Dit gaat om de algemene uitkering en eventuele om decentralisatie(- en integratie) uitkeringen.	Begrip
GGD	Geneeskundige en Gezondheidsdienst	Afkorting
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg	Afkorting
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	Afkorting
GI	Gecertificeerde instellingen	Afkorting
GKA	Gemeentelijke kredietbank Amsterdam	Afkorting
GMA	Gemeenschappelijke Meldkamer Amsterdam	Afkorting
GMT	Gemeentelijk managementteam	Afkorting
GR	Gemeenschappelijke regeling	Afkorting
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdingsprocedure	Afkorting
GRP	Gemeentelijk Rioleringsplan	Afkorting
GT12	Geïntegreerde Territoriale Investeringen	Afkorting
GVB	Gemeentelijk Vervoerbedrijf	Afkorting

H

HbH	Hulp bij het Huishouden	Afkorting
HBO	Hoger Beroepsonderwijs	Afkorting
HIC	High impact crimes	Afkorting
HOOR	Herstel van openbrekingen in de openbare ruimte	Afkorting
HOV	Hoogwaardig openbaar vervoer	Afkorting
HvA	Hogeschool van Amsterdam	Afkorting
HVO	Hydrotreated Vegetable Oil (biodiesel)	Afkorting

I

I visie	Informatievisie	Afkorting
IAOV	Investeringsagenda Openbaar Vervoer	
IB	Ingenieursbureau	
IBO	Individuele betaalovereenkomst	Afkorting
ICAI	Innovation Centre for Artificial Intelligence	Afkorting
ICT	Informatie- en Communicatietechnologie	
IFA	Intensieve Forensische Aanpak	Afkorting
IGOR	Intelligent gebruik openbare ruimte	
IJSei	IJ-zijde Stationseiland	Afkorting
Integratie-uitkering	Een tijdelijke uitkering vanuit het gemeentefonds, waarbij middelen anders verdeeld kunnen worden dan bij de algemene uitkering. Bij instelling van de uitkering wordt bepaald wanneer de middelen worden overgeheveld naar de algemene uitkering.	Begrip
Investering	Met een investering wordt de kapitaalgoederenvoorraad (het bezit van de gemeente) uitgebreid of, in het geval van vervangingsinvesteringen, in stand gehouden.	Begrip
IOAW	Inkomensvoorziening voor Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werknemers	Afkorting
IOAZ	Inkomensvoorziening voor oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte Zelfstandigen	Afkorting
iPGA-R	Integrale Persoonsgerichte aanpak - Radicalisering	Afkorting
ISA	Implementatie Scenario Analyse 2015 inzake de veiligheid van reizigers bij calamiteiten	Afkorting
ITA	Internationaal Theater Amsterdam	Afkorting
IV	Informatievoorziening	Afkorting
IVBN	Vereniging van Institutionele Beleggers in Vastgoed, Nederland	Afkorting
IVO	Inventariserend Vooronderzoek	Afkorting
iVRI	Intelligente verkeersregelinstallatie	Afkorting

J

J&V	Justitie en Veiligheid	Afkorting
JAN	Jonge Ambtenaren Netwerk	Afkorting
JV	Jaarverslag	Afkorting

K

K&C	Kunst en cultuur	Afkorting
Kapitaalgoed	Kapitaalgoederen zijn goederen met een meerjarig nut waarin we investeren om diensten aan onze burgers te kunnen leveren en om onze doelen te bereiken. Voorbeelden zijn drinkwatervoorzieningen , openbare verlichting, bushaltes en sporthallen.	Begrip
Kapitaallasten	Elk jaar na een investering moet de jaarlijkse afschrijving plus de rente over het deel dat nog afgeschreven moet worden, gedekt worden in de exploitatiebegroting. Deze rente en afschrijvingslasten vormen samen de kapitaallasten.	Begrip
Kasgeldlimiet	De kasgeldlimiet geeft de verdeling van kort en langlopende leningen weer. We berekenen het door de gemiddelde omvang van de kasgeldleningen te delen door het begrotingstotaal.	Begrip
KDD	Raadcommissie Kunst, Diversiteit en Democratisering	Afkorting
Kengetal (financieel)	Vanaf begrotingsjaar 2017 vereist het BBV dat we naast het weerstandsvermogen zes financiële kengetallen opnemen in de begroting en de jaarstukken. Deze kengetallen worden uitgedrukt in een absoluut cijfer of percentage en geven in onderlinge samenhang globaal inzicht in onze financiële positie.	Begrip
KRW	(Europese) Kaderrichtlijn Water	Afkorting
KVW	Kansen voor West	Afkorting

L

LCS	Luchtvaartcommunity Schiphol	Afkorting
LED	Licht-emitterende diode	Afkorting
Leges	Vergoedingen voor kosten die de gemeente maakt voor administratieve handelingen. Bijvoorbeeld voor het geven van informatie of het verstrekken van vergunningen.	Begrip
LetOp	Leren en Tegenspraak Organiseren bij Projecten	Afkorting
LEV	Light electric vehicle	Afkorting
LHBTIQ+	Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuele mensen, transgender personen, intersekse personen, queer personen en anderen die wat betreft hun genderidentiteit, genderexpressie, seksualiteit of hun lichaam vallen buiten wat in de maatschappij wordt gezien als ‘standaard’	Afkorting
LIV	Lage-inkomensvoordeel	Afkorting
LTAP	Lange Termijn Asset Planning	Afkorting

M

M&A en Won	Monumenten en archeologie en Wonen	Afkorting
MaaS	Mobiliteit als Service	
MACA	Moving Arts Centre Amsterdam	Afkorting
Madi	Maatschappelijke Dienstverlening	Afkorting
MAEX	Maatschappelijke AEX (Amsterdam Exchange Index)	Afkorting
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs	Afkorting
MBP	Medical Business Park	Afkorting
MDRA	Meldpunt Discriminatie Amsterdam	Afkorting
Meerjarige inter-temporele compensatie	Het verevenen van de begrotingsruimte zodat de begroting per jaar sluitend wordt gehouden en meerjarig en structureel in evenwicht is.	Begrip
MIC	Matrix Innovation Centre	Afkorting
MIRT	Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	Afkorting
MJOP	Meerjarenonderhoudplannen	Afkorting
MKB	Midden- en kleinbedrijf	Afkorting
MMA	Mensen Make Amsterdam	Afkorting
MO	Maatschappelijke opvang	Afkorting
MO	Mede-opdrachtgeverschap	Afkorting
MORA	Meldingen openbare ruimte Amsterdam	Afkorting
MPG	Meerjaren Perspectief Grondexploitaties	Afkorting
MPG	Milieu Prestatie Gebouwen	Afkorting
MRA	Metropoolregio Amsterdam	Afkorting
MVA	Materiële vaste activa	Afkorting
MVP	Meerjaren Vervangingsprogramma	Afkorting
MW	MegaWatt	Afkorting

N

NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid	Afkorting
NDSM	Nederlandse Dok- en Scheepsbouw Maatschappij	Afkorting
NGF	(commissie) Nationaal Groeifonds	
NHG	Nationale Hypotheek Garantie	Afkorting
NHZ	Noord-Holland Zuid	Afkorting
NIEGG	Niet in exploitatie genomen gronden	Afkorting
NiNsee	Nationaal Instituut Nederlands Slavernijverleden en Erfenis	Afkorting
NJN	Najaarsnota	Afkorting
NO_2	Stikstofdioxide	Afkorting
Nominale compensatie	Nominale compensatie is het aanpassen van de gemeentebudgetten aan de inflatie. De kosten die de gemeente maakt voor het uitvoeren van haar taken, zoals loonkosten, subsidiekosten en inkoopkosten (de zogenaamde materiële kosten), stijgen normaal gesproken door inflatie. De budgetten in de gemeentelijke begroting moeten dus aangepast worden voor deze prijsstijgingen om dezelfde koopkracht te behouden.	Begrip
Normerings-systematiek	Dit is de systematiek waarmee de hoogte van de algemene uitkering van het gemeentefonds is gekoppeld aan de omvang van rijksuitgaven. Ook wel de ‘trap-op, trap-af’ systematiek.	Begrip

NOVB	Nationaal Openbaar Vervoer Beraad	
NOW	Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid	Afkorting
NPR	Nationaal Parkeer Register	Afkorting
NRGA	Nieuwe Rechtspositieregeling Gemeente Amsterdam	Afkorting
NV	Naamloze Vennootschap	Afkorting
NW	Netto winst	Afkorting
NWO	Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek	Afkorting
NZK	Noordzeekanaal	

O

OAIS	Ondergrondse Afval Inzamel Systemen	Afkorting
OBA	Openbare Bibliotheek Amsterdam	Afkorting
(Bijdrage) OCW	Vrijwillige ouderbijdrage	
OD NZKG	Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied	Afkorting
OER	Omgevingseffectrapportage	Afkorting
OHG	Oostelijk Havengebied	Afkorting
OIS Amsterdam	Onderzoek, Informatie en Statistiek Amsterdam	Afkorting
OKT	Ouder Kind Teams	Afkorting
OM	Openbaar Ministerie	
Omslagrente	Dit is de intern gehanteerde rente. Conform het renteomslagstelsel worden de financieringslasten en –baten doorberekend (omgeslagen) over de gemeentelijke organisatieonderdelen naar verhouding van de balansstanden van de activa aan het begin van het jaar.	Begrip
OOV	Openbare Orde & Veiligheid	Afkorting
OV	Openbaar vervoer	Afkorting
OZB	Onroerendezaakbelasting	Afkorting

P

P&C	Planning en Control	Afkorting
P+R	Park and Ride	Afkorting
Passiva	De passiva zijn onderdeel van de balans en laten zien hoe ons bezit is gefinancierd. De passiva bestaan uit de interne financieringsmiddelen (eigen vermogen) en de financieringsmiddelen van anderen (vreemd vermogen). Bij de passiva is ook de regel werkkapitaal opgenomen. Dit laat het verschil zien tussen de waarde van de voorraden plus debiteuren, minus de waarde van de crediteuren.	Begrip
PBK	(programma) Bruggen en Kademuren	
PGA GHOR	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en Geneeskundige Hulpverlenings-organisatie in de Regio	Afkorting
PGB	Persoonsgebonden budget	Afkorting
PHS	Programma Hoogfrequent Spoorvervoer	
PIEK-aanpak	Professionaliseren, Innoveren, Excelleren en Kansen bieden	Afkorting
PIJOFACH	Personeel, informatievoorziening, juridische zaken, organisatie, financiën, automatisering, communicatie en huisvesting	Afkorting
PIT	Preventief interventieteam	Afkorting
PLABERUM	Plan- en Besluitvormingsproces Ruimtelijke Maatregelen	Afkorting
PM	Pro memorie (nog te bepalen)	Afkorting
PO	Primair onderwijs	Afkorting
POC-methode	Percentage of Completion	Afkorting
POR		
Precario-belasting	Vergoeding voor het plaatsen of hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond of -water met een openbare bestemming.	Begrip
PTSS	Posttraumatische stressstoornis	

Q

R

R&D	Ruimte en Duurzaamheid	Afkorting
RDW	Voorheen Rijksdienst voor het Wegverkeer	
RES	Regionale Energie Strategieën	Afkorting
RIEC	Regionaal Informatie Expertise Centrum	Afkorting
RIS	Regional Innovation Scoreboard (van de Europese Commissie)	Afkorting
RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	Afkorting
RMA	Rekenkamer Metropool Amsterdam	Afkorting
RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt	Afkorting
ROGO	Raamovereenkomst groot onderhoud	Afkorting
ROM	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij	Afkorting
RRB	Roerende ruimtebelasting	Afkorting
RvIG	Rijksdienst voor Identiteitsgegevens	Afkorting
RVV	Reglement Verkeersregels en Verkeerstekens	Afkorting
RWC	Regionaal Werkcentrum	Afkorting

S

SADC	Schiphol Area Development Company	Afkorting
SAOA	Stichting Aanpak Overlast op straat Amsterdam	Afkorting
SBAB	Samen Bouwen aan Bereikbaarheid	Afkorting
SHP	Strategisch Huisvestingplan	Afkorting

SHPV	Servicehuis Parkeer en Verblijfsrechten	Afkorting
SIA	Signalen Informatievoorziening Amsterdam	Afkorting
SiSa	Single Information Single audit	Afkorting
SISG	(Actieplan) Seksuele intimidatie en seksueel geweld	Afkorting
SJSO	Specialistische jeugdhulp op het speciaal onderwijs	Afkorting
SM	Sociaal Medische Indicatie	Afkorting
SMF	Stedelijk Mobiliteitsfonds	Afkorting
SNOR	deel van het Masterplan handhaving	
Sociale basis	In 2020 treedt het nieuwe stedelijk kader 'Samen Vooruit' 2020-2023 in werking: op weg naar een stevige sociale basis in Amsterdam. Dit vervangt het stedelijk kader basisvoorzieningen. In de begroting wordt vaak simpelweg gerefereerd aan 'de sociale basis'. Een verdere uitleg van de sociale basis is opgenomen in programmaonderdeel 8.1.	Begrip
SpACe	Sport Amsterdam Centrum	Afkorting
Specifieke uitkering	Uitkering van het Rijk dat moet worden besteed aan bepaalde taken. We leggen bij Rijk verantwoording af over hoe we het geld hebben besteed.	Begrip
SPUK	Specifieke Uitkering Sport	Afkorting
SPV	Strategisch Plan Verkeersveiligheid	Afkorting
Stelpost	Middelen die in eerste instantie niet over de programma's te verdelen zijn, bijvoorbeeld de reservering voor kapitaallasten van toekomstige investeringen en de reservering voor nominale ontwikkelingen. Stelposten zijn opgenomen in onderdeel A.4 Overige eigen middelen. Deze verdelen we naar de programma's nadat er een besluit is genomen over concrete bestedingsvoorstellen of bezuinigingsvoorstellen.	Begrip
Stelsel van baten en lasten	We werken met een stelsel van baten en lasten. Dat betekent dat inkomsten (baten) en uitgaven (lasten) worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben. Dit in tegenstelling tot een kasstelsel, wat het Rijk hanteert, waarbij inkomsten en uitgaven worden toegerekend aan het jaar waarin de betalingen zijn gedaan.	Begrip
SW	Sociale werkvoorziening	Afkorting
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid	Afkorting

T

TBC	Tuberculose	Afkorting
THOR	Toezicht en Handhaving Openbare Ruimte	Afkorting
THV	Tijdelijk Huisverbod	Afkorting
Top400	Lijst met 400 jongeren en jongvolwassenen die al in contact zijn geweest met de politie, maar nog niet zo vaak als de veelplegers uit de Top600.	Begrip
Top600	Lijst van 600 personen die de afgelopen jaren relatief veel high-impact delicten hebben gepleegd in Amsterdam.	Begrip
Tozo	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers	Afkorting
Treasury	De treasuryfunctie omvat alle activiteiten die zich richten op het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's.	Begrip
TSA	Team Sportservice Amsterdam	Afkorting
TSI	Teams Snelle Interventie	Afkorting
TTO	Toegelaten Taxi-Organisaties	Afkorting
TVS	Tegemoetkoming Verhuurders Sportaccommodaties COVID-19	Afkorting

U

UMC	Universitair medisch centrum	Afkorting
UvA	Universiteit van Amsterdam	Afkorting

V

V&OR	Verkeer & Opernbare Ruimte	
		Afkorting
VAT	Voorbereiding, administratie en toezicht	Afkorting
VCA	Verkeer Centrale Amsterdam	Afkorting
Verplichting (financieel)	Het aangaan van een overeenkomst voor de inkoop van een dienst, levering of werk, het toekennen van een subsidie of elke andere onherroepelijke handeling die leidt tot een definitieve juridische binding van de gemeente Amsterdam tot het doen van een uitgave.	Begrip
VGA	Verzekeringsbedrijf Gemeente Amsterdam	Afkorting
VHVBZ	Wet hygiëne en veiligheid badinrichtingen en zwemgelegenheden	Afkorting
VJN	Voorjaarsnota	
VLOA	Verordening Lokaal Onderwijsbeleid Amsterdam	Afkorting
VMBO	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs	Afkorting
VMR	Vermakelijkhedenretributie	Afkorting
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten	Afkorting
VO	Voortgezet Onderwijs	Afkorting
Voorziening	Een voorziening wordt getroffen: ■ wanneer er met zekerheid (of een hele grote kans) sprake is van een toekomstige verplichting of een toekomstig verlies. ■ wanneer we een bijdrage ontvangen van derden met een verplicht bestedingsdoel. ■ voor groot onderhoud.	Begrip
VPB	Vennootschapsbelasting	Afkorting
VRA	Vervoersregio Amsterdam	Afkorting
VrAA	Veiligheidsregio Amsterdam-Amstelland	Afkorting

Vreemd vermogen	Dit zijn de externe financieringsmiddelen, ofwel de leningen die we als gemeente hebben aangetrokken, en vormen daarmee de gemeenteschuld.	Begrip
VRI	Verkeersregelinstallaties	Afkorting
VSG	Vereniging Sport Gemeenten	Afkorting
VSO	Vaststellingsovereenkomst	Afkorting
vsv	Voortijdig schoolverlater	Afkorting
VTH	Vergunningen, Toezicht- en Handhavingstaken	Afkorting
VTH-A	Vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering	Afkorting
VU	Vrij Universiteit Amsterdam	Afkorting
VV	Vreemd vermogen	Afkorting
VvE	Verenigingen van Eigenaren	Afkorting
VvE	Vereniging van Eigenaren	Afkorting
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport	Afkorting

W

WABO	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht	Afkorting
WAM	Wijken Aardgasvrij Maken	Afkorting
Warvw	Wet aanvullende regels veiligheid wegtunnels	Afkorting
WAS	Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen	Afkorting
WCCF	World Cities Culture Forum	Afkorting
Web	Wet Educatie en Beroepsonderwijs	Afkorting
Weerstands-vermogen	Met weerstandsvermogen worden de gevolgen van risico's opgevangen. Weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit: ■ De benodigde weerstandcapaciteit is de optelsom van alle risico's die we lopen nadat we beheersmaatregelen hebben getroffen en de risico's niet kunnen opvangen in de begroting. ■ De beschikbare weerstandscapaciteit is de optelsom van onze Algemene reserve, onze niet benutte belastingcapaciteit en de voorgenomen toevoeging van het renteresultaat in het lopende jaar.	Begrip
Wet Bopz	Wet bijzondere opnemingen in psychische ziekenhuizen	Afkorting
Wet Fido	Wet financiering decentrale overheden	Afkorting
Wet Hof	Wet houdbare overheidsfinanciën	Afkorting
WEW	Waarborgfonds Eigen Woningen	Afkorting
Wgr-plus	Wet gemeenschappelijke regeling-plus	Afkorting
WHO	Wereldgezondheidsorganisatie (World Health Organisation)	Afkorting
WIA	Wonen in Amsterdam	Afkorting
WMO	Werkmaatvoorziening	Afkorting
Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning	Afkorting
WMWW	programma Weerbare Mensen, Weerbare Wijken	Afkorting
Wnra	Wet normalisering rechtspositie Ambtenaren	Afkorting
WNT	Wet Normering Topinkomens	Afkorting
WO	Wetenschappelijk Onderwijs	Afkorting
Wob	Wet Openbaarheid Bestuur	Afkorting
Woo	Wet Open Overheid	Afkorting
WOZ	Waardering onroerende zaken	Afkorting
WPI	Werk Participatie en Inkomen	Afkorting
WPW	Westpoort Warmte	Afkorting
WSM	Wettelijk sociaal minimum	Afkorting
WSP	Werkgeversservicepunt	Afkorting
WSW	Waarborgfonds Sociale Woningbouw	Afkorting
Wsw	Wet sociale werkvoorziening	Afkorting
Wvggz	Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg	Afkorting
WVS	Werkend Vervoer Systeem	
WW	Werkloosheidswet	Afkorting

X

Y

Z

ZO	Zuidoost	Afkorting
ZonMw	Nederlandse organisatie voor gezondheidsonderzoek en zorginnovatie	Afkorting

12

Controleverklaring accountant

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de gemeenteraad van de gemeente Amsterdam

A. Verklaring over de in de jaarstukken[1] opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van de gemeente Amsterdam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2021 als van de activa en passiva van de gemeente Amsterdam op 31 december 2021 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2021 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021 met toelichting (hoofdstuk 8.1 tot en met 8.5);
2. het overzicht van baten en lasten over 2021 met toelichting (hoofdstuk 7.1 tot en met 7.3 en hoofdstuk 10);
3. de in de programma's opgenomen paragrafen "Financiële toelichting", de Algemene dekkingsmiddelen (hoofdstuk 3.A.) en het overzicht Overhead (hoofdstuk 3.B.1.);
4. het overzicht van de gehanteerde grondslagen voor waardering en resultaatbepaling (hoofdstuk 6);
5. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen (hoofdstuk 9);
6. het overzicht van gerealiseerde baten en lasten per taakveld (hoofdstuk 7.4).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het Programma van Eisen voor de accountants-controle, inclusief de rechtmatigheidsmatrix (Raadsbesluit 388/1573 van 21 december 2020) en de Regeling Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2021 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Amsterdam zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met de Regeling Controleprotocol WNT 2021 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienst-betrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

1 De jaarstukken zijn uitgebracht onder de naam: Jaarverslag 2021 gemeente Amsterdam

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming bedraagt de bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie 1% voor fouten en 3% voor onzekerheden van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado. De rapporteringstolerantie is vastgesteld op 0,3%.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in de Regeling Controleprotocol WNT 2021. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- de programmaverantwoording (exclusief de paragrafen "Financiële toelichtingen");
- de verplichte paragrafen;
- de bestuurlijke- en financiële hoofdlijnen;
- de voortgang aanbevelingen van de Rekeningencommissie, ACAM en Rekenkamer;
- de brugstaat en het kasstroomoverzicht;
- de bijlage met overige paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de relevante vereisten in titel IV van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controle-werkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening
Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het Raadsbesluit 388/1573 van 21 december 2021.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeente in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.
Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de Regeling Controleprotocol WNT 2021, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties die van materieel belang zijn, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde afweging dat de gemeente in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeente haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeente de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Rekeningencommissie van de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amsterdam, 28 april 2022

Origineel getekend door:
drs. D.A. van Hooff RA
Auditdienst ACAM